This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

600002294N

35.

130.

60000 2294N

35.

130.

CLES.

VIT

PLUTARCHI PERICLES.

RECENSUIT

ET

COMMENTARIIS SUIS ILLUSTRAVIT

CAROLUS SINTENIS.

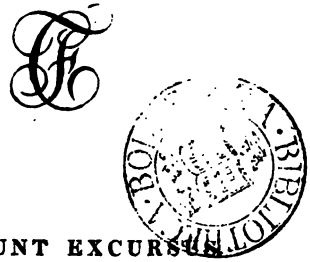

ACCEDUNT EXCURSUS.

LIPSIAE
SUMTIBUS CAROLI FOCKE.
MDCCCXXXV.

130.

CAROLO FRIDERICO
HERMANNO

D.

CAROLUS SINTENIS.

60000 2294N

35.

130.

num eius praestantia, ut vel invitus debeas in eas concedere. Sed quoniam de fide eius tum demum recte poterit existimari, quum plures codices fuerint collati, nunc satis habui de nonnullis locis in commentariis admonuisse. Ceterum duplicem habui eius libri collationem, alteram qua Coraes usus est, qui eam margini editionis suae repperit ascriptam, ab Heldio, quod supra dicebam, confectam alteram, multo quidem illa accuratiorem, sed ut etiam margo Corais nonnulla habeat singularia, de quibus suis locis dictum est.

Tibi autem, *Carole Friderice Hermanne*, quod hunc librum inscripsi factum eo est, quod gratum pro tua in me voluntate animum certe aliquo testari volebam documento. Ac redit haec scribenti laetioris illius temporis memoria, quo Marburgi ex tuis et *Eduardi Platneri*, *Ernesti filii*, brevibus quidem, ut ferebant tum res meae, sed suavissimis sermonibus et voluptatem mirificam, quae est utrinsque vestrum humanitas, et fructum supra quam creditis percipiebam. Tanto minus dubito, quin quo tum me excipiebas animo ac postea *Te* in me esse non uno modo declaravisti, eodem et hoc sic accepturus, quod nunc ad *Te* accedit opusculum, et si qua alia in posterum edere licuerit. Ita vale, vir clarissime, meque, quod facis, amare perge.

Scribebam Servestae mense Ianuario
MDCCCXXXV.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙΚΛΗΣ.

I. Ξένους τινὰς ἐν Ῥώμῃ πλουσίους κυνῶν 152 τέκνα καὶ πιθήκων ἐν τοῖς κόλποις περιφέροντας ed. Exancof. καὶ ἀγαπῶντας ἰδὼν ὁ Καῖσαρ, ὡς ἔοικεν, ἠρώτησεν, εἰ παιδία παρ' αὐτοῖς οὐ τίκτουσιν αἱ γυναῖκες, ἡγεμονικῶς σφόδρα νουθετήσας τοὺς τὸ φύσει φιλητικὸν ἐν ἡμῖν καὶ φιλόστοργον εἰς θηρία καταναλίσκοντας ἀνθρώποις ὀφειλόμενον. Ἆρ' οὖν, ἐπεὶ φιλομαθές τι κέκτηται καὶ φιλοθέαμον ἡμῶν ἡ ψυχὴ φύσει, λόγον ἔχει ψέγειν τοὺς καταχρωμένους τούτῳ πρὸς τὰ μηδεμιᾶς ἄξια σπουδῆς ἀκούσματα καὶ θεάματα, τῶν δὲ καλῶν καὶ ὠφελίμων παραμελοῦντας; Τῇ μὲν γὰρ αἰσθήσει κατὰ πάθος τὴν πληγὴν ἀντιλαμβανομένῃ τῶν προςτυγχανόντων ἴσως ἀνάγκη πᾶν το φαινόμενον, ἄν τε χρήσιμον ἄν τ' ἄχρηστον ᾖ, θεωρεῖν, τῷ νῷ δ' ἕκαστος εἰ βούλοιτο χρῆσθαι, καὶ τρέπειν ἑαυτὸν ἀεὶ καὶ μεταβάλλειν ῥᾷστα πρὸς τὸ δοκοῦν πέφυκεν. Ὥςτε χρὴ διώκειν τὸ βέλτιστον ἵνα μὴ θεωρῇ μόνον, ἀλλὰ καὶ τρέφηται τῷ θεωρεῖν. Ὡς γὰρ ὀφθαλμῷ χρόα πρόςφορος ἧς τὸ ἀνθηρὸν ἅμα

I. 2. τέκνα] ἔκγονα Anonymus omissis καὶ πιθήκων. 6. καταναλίσκοντας] καταλίσκοντας Iunt. 7. ἆρ' οὖν edd. vett. vulgo ἆρ' οὖν. ἐπεὶ] ἐπεὶ κυνῶν τε καὶ πιθήκων ἔκγονα φιλ. codd. et edd. vett. 15. ἕκαστος H. Stephanus, vulgo ἕκαστον.

20καὶ τερπνὸν ἀναζωπυρεῖ καὶ τρέφει τὴν ὄψιν, οὕτω τὴν διάνοιαν ἐπάγειν δεῖ θεάμασιν ἃ τῷ χαίρειν πρὸς τὸ οἰκεῖον αὐτὴν ἀγαθὸν ἐκκαλεῖ. Ταῦτα δ' ἐστὶν ἐν τοῖς ἀπ' ἀρετῆς ἔργοις, ἃ καὶ ζῆλόν τινα καὶ προθυμίαν ἀγωγὸν εἰς μίμησιν ἐμποιεῖ τοῖς ἱστορήμασιν.
25Ἐπεὶ τῶν γ' ἄλλων οὐκ εὐθὺς ἀκολουθεῖ τῷ θαυμάσαι τὸ πραχθὲν ὁρμὴ πρὸς τὸ πρᾶξαι· πολλάκις δὲ καὶ τοὐναντίον χαίροντες τῷ ἔργῳ τοῦ δημιουργοῦ καταφρονοῦμεν, ὡς ἐπὶ τῶν μύρων καὶ τῶν ἁλουργῶν, τούτοις μὲν ἡδόμεθα, τοὺς δὲ βαφεῖς καὶ μυ-
30ρεψοὺς ἀνελευθέρους ἡγούμεθα καὶ βαναύσους. Διὸ καλῶς μὲν ὁ Ἀντισθένης ἀκούσας ὅτι σπουδαῖός ἐστιν αὐλητὴς Ἰσμηνίας· „Ἀλλ' ἄνθρωπος", ἔφη, „μοχθηρός· οὐ γὰρ ἂν οὕτω σπουδαῖος ἦν αὐλητής." Ὁ δὲ Φίλιππος πρὸς τὸν υἱὸν ἐπιτερπῶς ἐν
35τινι πότῳ ψήλαντα καὶ τεχνικῶς εἶπεν· „Οὐκ αἰσχύνῃ καλῶς οὕτω ψάλλων;" Ἀρκεῖ γὰρ, ἂν βασιλεὺς ἀκροᾶσθαι ψαλλόντων σχολάζῃ, καὶ πολὺ νέμει ταῖς Μούσαις ἑτέρων ἀγωνιζομένων τὰ τοιαῦτα θεατὴς γιγνόμενος.

158 II. Ἡ δ' αὐτουργία τῶν ταπεινῶν τῆς εἰς τὰ καλὰ ῥᾳθυμίας μάρτυρα τὸν ἐν τοῖς ἀχρήστοις πονον παρέχεται καθ' αὑτῆς, καὶ οὐδεὶς εὐφυὴς νέος ἢ τὸν ἐν Πίσῃ θεασάμενος Δία γενέσθαι Φειδίας
5ἐπεθύμησεν ἢ τὴν Ἥραν τὴν ἐν Ἄργει Πολύκλειτος,

I. 24. τῷ χαίρειν] τὸ χαίρειν a. Bodl. 3. 22. δ' ἐστὶν] δέ ἐστιν edd. vett. 25. γ' ἄλλων] γε ἄλλων c. 31. ὁ Ἀντισθένης c. vulgo Ἀντισθένης. 31. σπουδαῖός ἐστιν αὐλητής] σπουδαῖος αὐλ. ἐστιν c. 33. οὕτω] om. Bodl. 3. τῷ a., voluit fortasse τοι. τό Iunt. 35. ψήλαντα] ψάλαντα a. ψαλόντα Vulcobius. 35. καὶ τεχνικῶς c. et codd. H. Stephani, vulgo καὶ κατατεχνικῶς. 35. εἶπεν] εἶπε Ald. 37. νέμει] H. Stephanus. νέμῃ codd. et edd. vett. 39. γιγνόμενος] γινόμενος c.

II. 3. καθ' αὑτῆς] καθ' ἑαυτῆς c. 4. Πίσῃ] πίσσῃ edd. vett.

οὐδ' Ἀνακρέων ἢ Φιλητᾶς ἢ Ἀρχίλοχος ἡσθεὶς αὐτῶν τοῖς ποιήμασιν. Οὐ γὰρ ἀναγκαῖον, εἰ τέρπει τὸ ἔργον ὡς χάριεν, ἄξιον σπουδῆς εἶναι τὸν εἰργασμένον. Ὅθεν οὐδ' ὠφελεῖ τὰ τοιαῦτα τοὺς θεωμένους, πρὸς ἃ μιμητικὸς οὐ γίνεται ζῆλος οὐδὲ ἀνάδοσις κινοῦσα προθυμίαν καὶ ἀφορμὴν ἐπὶ τὴν ἐξομοίωσιν. Ἀλλ' ἥ γε ἀρετὴ ταῖς πράξεσιν εὐθὺς οὕτω διατίθησιν, ὥστε ἅμα θαυμάζεσθαι τὰ ἔργα καὶ ζηλοῦσθαι τοὺς εἰργασμένους. Τῶν μὲν γὰρ ἐκ τῆς τύχης ἀγαθῶν τὰς κτήσεις καὶ ἀπολαύσεις, τῶν δ' ἀπ' ἀρετῆς τὰς πράξεις ἀγαπῶμεν, καὶ τὰ μὲν ἡμῖν παρ' ἑτέρων, τὰ δὲ μᾶλλον ἑτέροις παρ' ἡμῶν ὑπάρχειν βουλόμεθα. Τὸ γὰρ καλὸν ἐφ' αὑτὸ πρακτικῶς κινεῖ καὶ πρακτικὴν εὐθὺς ὁρμὴν ἐντίθησιν ἡδοποιοῦν οὐ τῇ μιμήσει τὸν θεατὴν, ἀλλὰ τῇ ἱστορίᾳ τοῦ ἔργου τὴν προαίρεσιν παρεχόμενον. Ἔδοξεν οὖν καὶ ἡμῖν ἐνδιατρῖψαι τῇ περὶ τοὺς βίους ἀναγραφῇ· καὶ τοῦτο τὸ βιβλίον δέκατον συντετάχαμεν τὸν Περικλέους βίον καὶ τὸν Φαβίου Μαξίμου τοῦ διαπολεμήσαντος πρὸς Ἀννίβαν περιέχον, ἀνδρῶν κατά τε τὰς ἄλλας ἀρετὰς ὁμοίων, μάλιστα δὲ πραότητα καὶ δικαιοσύνην καὶ τῷ δύνασθαι φέρειν δήμων καὶ συναρχόντων ἀγνωμοσύνας ὠφελιμωτάτων ταῖς πατρίσι γενομένων. Εἰ δ' ὀρθῶς στοχαζόμεθα τοῦ δέοντος ἔξεστι κρίνειν ἐκ τῶν γραφομένων.

II. 6. Φιλητᾶς] vulgo Φιλήμων. 8. τὸν εἰργασμένον] τὸν εἰργασαμένον Vulcobius. τῶν εἰργασμένων Bodl. 3. τῶν εἰργασμένων a. 10. οὐδὲ ἀνάδοσις c. et edd. vett. vulgo οὐδ' ἀνάδ. 12. ἥ γε c. et edd. vett. vulgo ἥ γ'. 14. εἰργασμένους] ἐργασαμένους ac. 22. ἐνδιατρῖψαι] vulgo ἐνδιατρίψαι. 25. Ἀννίβαν] ἀνίβαν c. 26. πραότητα καὶ δικαιοσύνην] πραότητα καὶ δικαιοσύνη a. πραότητι καὶ δικαιοσύνη Anonymus. 27. τῷ δύνασθαι] ac. Anonymus, vulgo τὸ δ. 27. δήμων] δῆμον Iunt.

III. *Περικλῆς γὰρ ἦν τῶν μὲν φυλῶν Ἀκαμαντίδης, τῶν δὲ δήμων Χολαργεὺς, οἴκου δὲ καὶ γένους τοῦ πρώτου κατ' ἀμφοτέρους. Ξάνθιππος γὰρ ὁ νικήσας ἐν Μυκάλῃ τοὺς βασιλέως στρατηγοὺς ἔγημεν Ἀγαρίστην Κλεισθένους ἔγγονον, ὃς ἐξήλασε Πεισιστρατίδας καὶ κατέλυσε τὴν τυραννίδα γενναίως καὶ νόμους ἔθετο καὶ πολιτείαν ἄριστα κεκραμένην πρὸς ὁμόνοιαν καὶ σωτηρίαν κατέστησεν. Αὕτη κατὰ τοὺς ὕπνους ἔδοξε τεκεῖν λέοντα καὶ μεθ' ἡμέρας ὀλίγας ἔτεκε Περικλέα, τὰ μὲν ἄλλα τὴν ἰδέαν τοῦ σώματος ἄμεμπτον, προμήκη δὲ τὴν κεφαλὴν καὶ ἀσύμμετρον. Ὅθεν αἱ μὲν εἰκόνες αὐτοῦ σχεδὸν ἅπασαι κράνεσι περιέχονται, μὴ βουλομένων, ὡς ἔοικε, τῶν τεχνιτῶν ἐξονειδίζειν· οἱ δ' Ἀττικοὶ ποιητὰ σχινοκέφαλον αὐτὸν ἐκάλουν· τὴν γὰρ σκίλλαν ἔστιν ὅτε καὶ σχῖνον ὀνομάζουσι. Τῶν δὲ κωμικῶν ὁ μὲν Κρατῖνος ἐν Χείρωσι· Στάσις δὲ (φησὶ) καὶ πρεσβυγενὴς Κρόνος ἀλλήλοισι μιγέντε μέγιστον τίκτετον τύραννον, ὃν δὴ κεφαληγερέταν θεοὶ καλέουσι· καὶ πάλιν ἐν Νεμέσει· Μόλ', ὦ Ζεῦ ξένιε καὶ μακάριε. Τηλεκλείδης δὲ ποτὲ μὲν ὑπὸ τῶν πραγμάτων ἠπορημένον καθῆσθαί φησιν αὐτὸν ἐν τῇ πόλει καρηβαροῦντα, ποτὲ δὲ μόνον ἐκ κεφαλῆς ἑνδεκαπήχεις κλίνου θόρυβον πολὺν ἐξανατέλλειν. Ὁ*

III. 1. *Περικλῆς γὰρ ἦν* a. Bodl. 3. Vulcobius. *ἦν* om. c. et edd. vett. 4. *βασιλέως*] *βασιλέων* a. Bodl. 3. *βασιλέους* Iunt. 5. *ἔγγονον*] *ἔκγονον* c. 16. *ὀνομάζουσι*] *καλοῦσι* c. 17. *Χείρωσι*] vulgo *Χείροσι*. 17. *φησὶ*] *φησιν* edd. vett. 18. *Κρόνος* Anonymus, vulgo *Χρόνος*. 18. *μιγέντε μέγιστον*] *μιγέντες μέγιστε* Vulcobius. 19. *τύραννον*] *τιτᾶνα* Anonymus. 21. *μόλ' ὦ*] *μόλε ὦ* a. c. edd. vett. 21. *ξένιε*] *μέγιστε* codd. H. Stephani. 21. *μακάριε*] *κάρις* codd. H. Stephani, idem supra scr. in a. *μακροκάρηνε* Anonymus ex Xylandro. 22. *ἠπορημένον*] *ἠπορημένου* Iunt. 24. *ποτὲ δὲ*] *ποτέ* Bodl. 3. Iunt.

δ' Εὔπολις ἐν τοῖς Δήμοις πυνθανόμενος περὶ ἑκάστου τῶν ἀναβεβηκότων ἐξ ᾅδου δημαγωγῶν, ὡς ὁ Περικλῆς ὠνομάσθη τελευταῖος·

Ὅ, τι πὲρ κεφάλαιον τῶν κάτωθεν ἤγαγες.

IV. Διδάσκαλον δ' αὐτοῦ τῶν μουσικῶν οἱ πλεῖστοι Δάμωνα γενέσθαι λέγουσιν, οὗ φασι δεῖν τοὔνομα βραχύνοντας τὴν προτέραν συλλαβὴν ἐκφέρειν· Ἀριστοτέλης δὲ παρὰ Πυθοκλείδῃ μουσικὴν διαπονηθῆναι τὸν ἄνδρα φησίν. Ὁ δὲ Δάμων ἔοικεν ἄκρος ὢν σοφιστὴς καταδύεσθαι μὲν εἰς τὸ τῆς μουσικῆς ὄνομα πρὸς τοὺς πολλοὺς ἐπικρυπτόμενος τὴν δεινότητα, τῷ δὲ Περικλεῖ συνῆν καθάπερ ἀθλητῇ 154 τῶν πολιτικῶν ἀλείπτης καὶ διδάσκαλος. Οὐ μὴν ἔλαθεν ὁ Δάμων τῇ λύρᾳ παρακαλύμματι χρώμενος, ἀλλ' ὡς μεγαλοπράγμων καὶ φιλοτύραννος ἐξωστρακίσθη καὶ παρέσχε τοῖς κωμικοῖς διατριβήν. Ὁ γοῦν Πλάτων καὶ πυνθανόμενον αὐτοῦ τινα πεποίηκεν οὕτω·

Πρῶτον μὲν οὖν μοι λέξον, ἀντιβολῶ, σὺ γὰρ,
Ὥς φασιν, ὁ Χείρων ἐξέθρεψας Περικλέα.

Διήκουσε δὲ Περικλῆς καὶ Ζήνωνος τοῦ Ἐλεάτου πραγματευομένου περὶ φύσιν, ὡς Παρμενίδης, ἐλεγκτικὴν δέ τινα καὶ δι' ἀντιλογίας εἰς ἀπορίαν κατακλείουσαν ἐξασκήσαντος ἕξιν, ὥςπερ καὶ Τίμων ὁ Φλιάσιος εἴρηκε διὰ τούτων·

III. 26. ἐν τοῖς Δήμοις] τοῖς ἐν δήμοις Iunt. 27. ἀναβεβηκότων] ἀναβεβιωκότων c.

IV. 4. μουσικήν c. vulgo μουσικὴν ἂν. 12. ὁ γοῦν Πλ.] ὁ Πλ. γοῦν c. 15. πρῶτον μὲν οὖν] μὲν om. c. 16. ὁ Χείρων Vulcobius, vulgo ὦ Χ. 17. Ἐλεάτου] ἐλαιάτου c. 18. ἐλεγκτικήν] ἐλεκτικὴν Iunt. 19. δι' ἀντιλογίας c. et codd. H. Stephani. δι' ἀντιολογίας κατακλείουσαν εἰς ἀπ. a. δὶ ἐναντιολογίας vulgo. 20. ὥςπερ] ὡς που c. 21. Φλιάσιος] φλυάσιος c.

Ἀμφοτερογλώσσου τε μέγα σθένος οὐκ ἀλαπαδνὸν
Ζήνωνος, πάντων ἐπιλήπτορος.

Ὁ δὲ πλεῖστα Περικλεῖ συγγενόμενος καὶ μάλιστα
25 περιθεὶς ὄγκον αὐτῷ καὶ φρόνημα δημαγωγίας ἐμβριθέστερον ὅλως τε μετεωρίσας καὶ συνεξάρας τὸ ἀξίωμα τοῦ ἤθους Ἀναξαγόρας ἦν ὁ Κλαζομένιος, ὃν οἱ τότ' ἄνθρωποι Νοῦν προσηγόρευον, εἴτε τὴν σύνεσιν αὐτοῦ μεγάλην εἰς φυσιολογίαν καὶ περιττὴν
30 διαφανεῖσαν θαυμάσαντες, εἴθ' ὅτι τοῖς ὅλοις πρῶτος οὐ τύχην οὐδ' ἀνάγκην διακοσμήσεως ἀρχὴν, ἀλλὰ νοῦν ἐπέστησε καθαρὸν καὶ ἄκρατον ἐν μεμιγμένοις πᾶσι τοῖς ἄλλοις ἀποκρίνοντα τὰς ὁμοιομερείας.

V. Τοῦτον ὑπερφυῶς τὸν ἄνδρα θαυμάσας ὁ Περικλῆς καὶ τῆς λεγομένης μετεωρολογίας καὶ μεταρσιολεσχίας ὑποπιμπλάμενος οὐ μόνον, ὡς ἔοικε, τὸ φρόνημα σοβαρὸν καὶ τὸν λόγον ὑψηλὸν εἶχε καὶ
5 καθαρὸν ὀχλικῆς καὶ πανούργου βωμολοχίας, ἀλλὰ καὶ προσώπου σύστασις ἄθρυπτος εἰς γέλωτα καὶ πρᾳότης πορείας καὶ καταστολὴ περιβολῆς πρὸς οὐδὲν ἐκταραττομένη πάθος ἐν τῷ λέγειν καὶ πλάσμα φωνῆς ἀθόρυβον καὶ ὅσα τοιαῦτα πάντας θαυμαστῶς
10 ἐξέπληττε. Λοιδορούμενος γοῦν ποτε καὶ κακῶς ἀκούων ὑπό τινος τῶν βδελυρῶν καὶ ἀκολάστων ὅλην ἡμέραν ὑπέμεινε σιωπῇ κατ' ἀγορὰν ἅμα τι τῶν ἐπειγόντων καταπραττόμενος, ἑσπέρας δ' ἀπῄει κοσμίως οἴκαδε παρακολουθοῦντος τοῦ ἀνθρώπου καὶ

IV. 22. οὐκ ἀλαπαδνόν Vulcobius, Anonymus et Diogenes. vulgo οὐκ ἀπατηλόν. c. κοὐκ ἀπατηλόν. 25. ὄγκον αὐτῷ] αὐτῷ ὄγκον c. ὄγκον αὐτοῦ Vulcobius. 32. ἐν μεμιγμένοις Reiskius, vulgo ἐμμεμιγμένοις.

V. 4. εἰχό] εἶχεν edd. vett. 6. σύστασις] συστάσει c. Iunt. σύστασιν ἄθρυπτον εἰς γέλωτα καὶ πρᾳότητα πορείας καὶ καταστολὴν περιβολῆς πρὸς οὐδὲν ἐκταραττομένην Anonymus. 6. ἄθρυπτος] om. Iunt. 10. ἐξέπληττε] ἐξέπληττεν edd. vett. 13. κοσμίως] κοσμίος Iunt.

πάσῃ χρωμένου βλασφημίᾳ πρὸς αὐτόν. Ὡς δ' ἔμελ- 15
λεν εἰςιέναι σκότους ὄντος ἤδη προςέταξε τινὶ τῶν
οἰκετῶν φῶς λαβόντι παραπέμψαι καὶ καταστῆσαι
πρὸς τὴν οἰκίαν τὸν ἄνθρωπον. Ὁ δὲ ποιητὴς Ἴων
μοθωνικήν φησι τὴν ὁμιλίαν καὶ ὑπότυφον εἶναι τοῦ
Περικλέους καὶ ταῖς μεγαλαυχίαις αὐτοῦ πολλὴν ὑπερ- 20
οψίαν ἀναμεμῖχθαι καὶ περιφρόνησιν τῶν ἄλλων,
ἐπαινεῖ δὲ τὸ Κίμωνος ἐμμελὲς καὶ ὑγρὸν καὶ μεμου-
σωμένον ἐν ταῖς περιφοραῖς. Ἀλλ' Ἴωνα μὲν ὥςπερ
τραγικὴν διδασκαλίαν ἀξιοῦντα τὴν ἀρετὴν ἔχειν τι
πάντως καὶ σατυρικὸν μέρος ἐῶμεν, τοὺς δὲ τοῦ 25
Περικλέους τὴν σεμνότητα δοξοκομπίαν τε καὶ τύφον
ἀποκαλοῦντας ὁ Ζήνων παρεκάλει καὶ αὐτούς τι
τοιοῦτο δοξοκομπεῖν, ὡς τῆς προςποιήσεως αὐτῆς
τῶν καλῶν ὑποποιούσης τινὰ λεληθότως ζῆλον καὶ
συνήθειαν. 30

VI. Οὐ μόνον δὲ ταῦτα τῆς Ἀναξαγόρου συνου-
σίας ἀπέλαυσε Περικλῆς, ἀλλὰ καὶ δεισιδαιμονίας
δοκεῖ γενέσθαι καθυπέρτερος ὅση τὸ πρὸς τὰ μετέωρα
θάμβος ἐνεργάζεται τοῖς αὐτῶν τε τούτων τὰς αἰτίας
ἀγνοοῦσι καὶ περὶ τὰ θεῖα δαιμονῶσι καὶ ταραττο- 5
μένοις δι' ἀπειρίαν αὐτῶν, ἣν ὁ φυσικὸς λόγος ἀπαλ-
λάττων ἀντὶ τῆς φοβερᾶς καὶ φλεγμαινούσης δεισι-
δαιμονίας τὴν ἀσφαλῆ μετ' ἐλπίδων ἀγαθῶν εὐσέ-
βειαν ἐνεργάζεται. Λέγεται δέ ποτε κριοῦ μονόκερω
κεφαλὴν ἐξ ἀγροῦ τῷ Περικλεῖ κομισθῆναι καὶ Λάμ- 10
πωνα μὲν τὸν μάντιν, ὡς εἶδε τὸ κέρας ἰσχυρὸν καὶ
στερεὸν ἐκ μέσου τοῦ μετώπου πεφυκὸς, εἰπεῖν, ὅτι

V. 15. δ' ἔμελλεν] δὲ ἔμελλεν edd. vett. 19. μοθωνικήν] μοχθωνικήν c. 21. ἀναμεμῖχθαι Ald. vulgo ἀναμεμίχθαι. 28. τοιοῦτο ac. Bodl. 3. vulgo τοιοῦτον.

VI. 1. συνουσίας] συνηθείας c. 3. ὅση] ὅσην τὸ Anonymus, ex eodem editum ἐνεργάζεται pro vulg. ἐργάζεται. 9. κριοῦ μονόκερω κεφαλήν] κριὸν μονόκερων c.

155 δυεῖν οὐσῶν ἐν τῇ πόλει δυναστειῶν, τῆς Θουκυδί-
δου καὶ Περικλέους, εἰς ἵνα περιστήσεται τὸ κράτος
15 παρ' ᾧ γένοιτο τὸ σχῆμεῖον· τὸν δ' Ἀναξαγόραν τοῦ
κρανίου διακοπέντος ἐπιδεῖξαι τὸν ἐγκέφαλον οὐ πα-
λληρωκότα τὴν βάσιν, ἀλλ' ὀξὺν ὥςπερ ᾠὸν ἐκ τοῦ
παντὸς ἀγγείου συνωλισθηκότα κατὰ τὸν τόπον ἐκεῖ-
νον ὅθεν ἡ ῥίζα τοῦ κέρατος εἶχε τὴν ἀρχήν. Καὶ
20 τότε μὲν θαυμασθῆναι τὸν Ἀναξαγόραν ὑπὸ πᾶσι
παρόντων, ὀλίγῳ δ' ὕστερον τὸν Δάμωνα, τοῦ μὲν
Θουκυδίδου καταλυθέντος, τῶν δὲ τοῦ δήμου πρα-
γμάτων ὁμαλῶς ἁπάντων ὑπὸ τῷ Περικλεῖ γενομέ-
νων. Ἐκώλυε δ' οὐδὲν, οἶμαι, καὶ τὸν φυσικὸν
25 ἐπιτυγχάνειν καὶ τὸν μάντιν, ταῦ μὲν τὴν αἰτίαν,
τοῦ δὲ τὸ τέλος καλῶς ἐκλαμβάνοντος· ὑπέκειτο γὰρ
τῷ μὲν, ἐκ τίνων γέγονε καὶ πῶς πέφυκε, θεωρῆ-
σαι, τῷ δὲ, πρὸς τί γέγονε καὶ τί σημαίνει, προειπεῖν.
Οἱ δὲ τῆς αἰτίας τὴν εὕρεσιν ἀναίρεσιν εἶναι λέγοντες
30 τοῦ σημείου οὐκ ἐπινοοῦσιν ἅμα τοῖς θείοις καὶ τὰ
τεχνητὰ τῶν συμβόλων ἀθετοῦντες, ψόφους τε δί-
σκων καὶ φῶτα πυρσῶν καὶ γνωμόνων ἀποσκιασμούς,
ὧν ἕκαστον αἰτίᾳ τινὶ καὶ κατασκευῇ σημεῖον εἶναί
τινος πεποίηται. Ταῦτα μὲν οὖν ἴσως ἑτέρας ἐστὶ
35 πραγματείας.

VII. Ὁ δὲ Περικλῆς νέος μὲν ὢν σφόδρα τὸν
δῆμον εὐλαβεῖτο. Καὶ γὰρ ἐδόκει Πεισιστράτῳ τῷ
τυράννῳ τὸ εἶδος ἐμφερὴς εἶναι, τήν τε φωνὴν
ἡδεῖαν οὖσαν αὐτοῦ καὶ τὴν γλῶτταν εὔτροχον ἐν
5 τῷ διαλέγεσθαι καὶ ταχεῖαν οἱ σφόδρα γέροντες ἐξε-

VI. 13. δυεῖν a. Vulcobius, vulgo δυοῖν. 14. κράτος] κλέος c. 27. γέγονε Reiskius et, ut videtur, a. vulgo γεγονέναι. 31. τὰ τεχνητὰ] τὰ κητὰ Bodl. 3. 34. μὲν οὖν] οὖν om. edd. vett.

VII. 4. γλῶτταν a. vulgo γλῶσσαν.

δ' Εὔπολις ἐν τοῖς Δήμοις πυνθανόμενος περὶ ἑκάστου τῶν ἀναβεβηκότων ἐξ ᾅδου δημαγωγῶν, ὡς ὁ Περικλῆς ὠνομάσθη τελευταῖος·

Ὅ, τι περ κεφάλαιον τῶν κάτωθεν ἤγαγες.

IV. Διδάσκαλον δ' αὐτοῦ τῶν μουσικῶν οἱ πλεῖστοι Δάμωνα γενέσθαι λέγουσιν, οὗ φασι δεῖν τοὔνομα βραχύνοντας τὴν προτέραν συλλαβὴν ἐκφέρειν· Ἀριστοτέλης δὲ παρὰ Πυθοκλείδῃ μουσικὴν διαπονηθῆναι τὸν ἄνδρα φησίν. Ὁ δὲ Δάμων ἔοικεν ἄκρος ὢν σοφιστὴς καταδύεσθαι μὲν εἰς τὸ τῆς μουσικῆς ὄνομα πρὸς τοὺς πολλοὺς ἐπικρυπτόμενος τὴν δεινότητα, τῷ δὲ Περικλεῖ συνῆν καθάπερ ἀθλητῇ 154 τῶν πολιτικῶν ἀλείπτης καὶ διδάσκαλος. Οὐ μὴν ἔλαθεν ὁ Δάμων τῇ λύρᾳ παρακαλύμματι χρώμενος, ἀλλ' ὡς μεγαλοπράγμων καὶ φιλοτύραννος ἐξωστρακίσθη καὶ παρέσχε τοῖς κωμικοῖς διατριβήν. Ὁ γοῦν Πλάτων καὶ πυνθανόμενον αὐτοῦ τινα πεποίηκεν οὕτω·

Πρῶτον μὲν οὖν μοι λέξον, ἀντιβολῶ, σὺ γάρ,
Ὥς φασιν, ὁ Χείρων ἐξέθρεψας Περικλέα.

Διήκουσε δὲ Περικλῆς καὶ Ζήνωνος τοῦ Ἐλεάτου πραγματευομένου περὶ φύσιν, ὡς Παρμενίδης, ἐλεγκτικὴν δέ τινα καὶ δι' ἀντιλογίας εἰς ἀπορίαν κατακλείουσαν ἐξασκήσαντος ἕξιν, ὥςπερ καὶ Τίμων ὁ Φλιάσιος εἴρηκε διὰ τούτων·

III. 26. ἐν τοῖς Δήμοις] τοῖς ἐν δήμοις Iunt. 27. ἀναβεβηκότων] ἀναβεβιωκότων c.

IV. 4. μουσικήν c. vulgo μουσικὴν ἄν. 12. ὁ γοῦν Πλ.] ὁ Πλ. γοῦν c. 15. πρῶτον μὲν οὖν] μὲν om. c. 16. ὁ Χείρων Vulcobius, vulgo ὦ Χ. 17. Ἐλεάτου] ἐλαιάτου c. 18. ἐλεγκτικήν] ἐλεκτικὴν Iunt. 19. δι' ἀντιλογίας c. et codd. H. Stephani. δι' ἀντιολογίας κατακλείουσαν εἰς ἀπ. a. δι' ἐναντιολογίας vulgo. 20. ὥςπερ] ὡς που c. 21. Φλιάσιος] φλυάσιος c.

φαινόμενα καὶ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν οὐδὲν οὕτω θαυμάσιον τοῖς ἐκτὸς, ὡς ὁ καθ' ἡμέραν βίος τοῖς συν-
35 οῦσιν. Ὁ δὲ καὶ τοῦ δήμου τὸ συνεχὲς φεύγων καὶ τὸν κόρον οἷον ἐκ διαλειμμάτων ἐπλησίαζεν, οὐκ ἐπὶ παντὶ πράγματι λέγων οὐδ' ἀεὶ παριὼν εἰς τὸ πλῆθος, ἀλλ' ἑαυτὸν, ὥςπερ τὴν Σαλαμινίαν τριήρη, φησὶ Κριτόλαος, πρὸς τὰς μεγάλας χρείας ἐπιδιδοὺς,
40 τἄλλα δὲ, φίλους καὶ ῥήτορας ἑταίρους καθιεὶς ἔπραττεν. Ὧν ἕνα φασὶ γενέσθαι τὸν Ἐφιάλτην, ὃς κατέλυσε τὸ κράτος τῆς ἐξ Ἀρείου πάγου βουλῆς πολλὴν, κατὰ τὸν Πλάτωνα, καὶ ἄκρατον τοῖς πολίταις ἐλευθερίαν οἰνοχοῶν, ὑφ' ἧς, ὥςπερ ἵππον, ἐξυβρί-
45 σαντα τὸν δῆμον οἱ κωμῳδοποιοὶ λέγουσι πειθαρ-
156 χεῖν οὐκέτι τολμᾷν, ἀλλὰ δάκνειν τὴν Εὔβοιαν καὶ ταῖς νήσοις ἐπιπηδᾷν.

VIII. Τῇ μέντοι περὶ τὸν βίον κατασκευῇ καὶ τῷ μεγέθει τοῦ φρονήματος ἁρμόζοντα λόγον ὥςπερ ὄργανον ἐξαρτυόμενος παρενέτεινε πολλαχοῦ τὸν Ἀναξαγόραν, οἷον βαφὴν τῇ ῥητορικῇ τὴν φυσιολογίαν
5 ὑποχεόμενος. Τὸ γὰρ ὑψηλόνουν τοῦτο καὶ πάντη τελεσιουργὸν, ὡς ὁ θεῖος Πλάτων φησὶ, πρὸς τῷ εὐφυὴς εἶναι κτησάμενος ἐκ φυσιολογίας καὶ πρὸς πρόςφορον ἑλκύσας ἐπὶ τὴν τῶν λόγων τέχνην πολὺ πάντων διήνεγκε. Διὸ καὶ τὴν ἐπίκλησιν αὐτῷ γε-
10 νέσθαι λέγουσι· καίτοι τινὲς ἀπὸ τῶν οἷς ἐκόσμησε τὴν πόλιν, οἱ δ' ἀπὸ τῆς ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ ταῖς στρατηγίαις δυνάμεως Ὀλύμπιον αὐτὸν οἴονται προςαγορευθῆναι· καὶ συνδραμεῖν οὐδὲν ἀπέοικεν ἀπὸ

VII. 34. τοῖς ἐκτὸς] om. c.

VIII. 3. παρενέτεινε Bodl. 3. vulgo παρέτεινε. Vulcobius παρέτεινεν ἢ κατεπόνει, voluit, opinor, κατέτεινε. 4. βαφὴν Bryanus, vulgo βαφῇ. c. σαφῇ. 5. ὑποχεόμενος] ὑποχθόμενος c. ex marg. Corais. 5. ὑψηλόνουν] ὑψηλὸν c. 9. τὴν ἐπίκλησιν] τὴν Ὀλυμπίου ἐπίκλ. Anonymus.

πολλῶν προςόντων τῷ ἀνδρὶ τὴν δόξαν. Αἱ μέντοι κωμῳδίαι τῶν τότε διδασκάλων σπουδῇ τε πολλὰς καὶ μετὰ γέλωτος ἀφεικότων φωνὰς εἰς αὐτὸν ἐπὶ τῷ λόγῳ μάλιστα τὴν προςωνυμίαν γενέσθαι δηλοῦσι, βροντᾷν μὲν αὐτὸν καὶ ἀστράπτειν, ὅτε δημηγοροίη, δεινὸν δὲ κεραυνὸν ἐν γλώσσῃ φέρειν λεγόντων. Διαμνημονεύεται δέ τις καὶ Θουκυδίδου τοῦ Μελησίου λόγος εἰς τὴν δεινότητα τοῦ Περικλέους μετὰ παιδιᾶς εἰρημένος. Ἦν μὲν γὰρ ὁ Θουκυδίδης τῶν παλῶν καὶ ἀγαθῶν ἀνδρῶν καὶ πλεῖστον ἀντεπολιτεύσατο τῷ Περικλεῖ χρόνον· Ἀρχιδάμου δὲ τοῦ Λακεδαιμονίων βασιλέως πυνθανομένου, πότερον αὐτὸς ἢ Περικλῆς παλαίει βέλτιον, Ὅταν, εἶπεν, ἐγὼ καταβάλω παλαίων, ἐκεῖνος ἀντιλέγων, ὡς οὐ πέπτωκε, νικᾷ καὶ μεταπείθει τοὺς ὁρῶντας. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Περικλῆς περὶ τὸν λόγον εὐλαβὴς ἦν, ὥςτ' ἀεὶ πρὸς τὸ βῆμα βαδίζων ηὔχετο τοῖς θεοῖς μηδὲ ῥῆμα μηδὲν ἐκπεσεῖν ἄκοντος αὐτοῦ πρὸς τὴν προκειμένην χρείαν ἀνάρμοστον. Ἔγγραφον μὲν οὖν οὐδὲν ἀπολέλοιπε πλὴν τῶν ψηφισμάτων, ἀπομνημονεύεται δ' ὀλίγα παντάπασιν, οἷον τὸ τὴν Αἴγιναν ὡς λήμην τοῦ Πειραιῶς ἀφελεῖν κελεῦσαι, καὶ τὸ τὸν πόλεμον ἤδη φαναι καθορᾶν ἀπὸ Πελοποννήσου προςφερόμενον. Καί ποτε τοῦ Σοφοκλέους, ὅτε συστρατηγῶν ἐξέπλευσε μετ' αὐτοῦ, παῖδα καλὸν ἐπαινέσαντος, Οὐ μόνον, ἔφη, τὰς χεῖρας, ὦ Σοφόκλεις, δεῖ καθαρὰς ἔχειν τὸν στρατηγόν, ἀλλὰ καὶ

VIII. 14. τῷ ἀνδρὶ Reiskius et c. vulgo τῷ ἀνδρὶ αὐτῷ. 15. σπουδῇ — ἀφεικότων φωνάς] πολλὰς σπουδῇ καὶ μετὰ γέλωτος φωνὰς ἀφεικότων c. 17. τὴν προςωνυμίαν γενέσθαι] γενέσθαι τὴν προςων. c. 18. αὐτὸν καὶ ἀστράπτειν] καὶ ἀστράπτειν αὐτὸν c. 20. τις καὶ] καί τις c. 20. Μελησίου vulgo Μιλησίου. 30. ὥςτ' ἀεὶ] ὥςτ' ἂν Iunt. 35. Πειραιῶς] περεῶς edd. vett. 36. Πελοποννήσου] alterum ν eraserat in a.

τὰς ὄψεις. Ὁ δὲ Στησίμβροτος φησὶν, ὅτι τοὺς ἐν Σάμῳ τεθνηκότας ἐγκωμιάζων ἐπὶ τοῦ βήματος ἀθανάτους ἔλεγε γεγονέναι καθάπερ τοὺς θεούς· οὐ γὰρ ἐκείνους αὐτοὺς ὁρῶμεν, ἀλλὰ ταῖς τιμαῖς ἃς ἔχουσι καὶ τοῖς ἀγαθοῖς ἃ παρέχουσιν ἀθανάτους εἶναι τεκμαιρόμεθα· ταῦτ' οὖν ὑπάρχειν καὶ τοῖς ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀποθανοῦσιν.

IX. Ἐπεὶ δὲ Θουκυδίδης μὲν ἀριστοκρατικήν τινα τὴν τοῦ Περικλέους ὑπογράφει πολιτείαν, λόγῳ μὲν οὖσαν δημοκρατίαν, ἔργῳ δ' ὑπὸ τοῦ πρώτου ἀνδρὸς ἀρχὴν, ἄλλοι δὲ πολλοὶ πρῶτον ὑπ' ἐκείνου φασὶ τὸν δῆμον ἐπὶ κληρουχίας καὶ θεωρικὰ καὶ μισθῶν διανομὰς προαχθῆναι κακῶς ἐθισθέντα καὶ γενόμενον πολυτελῆ καὶ ἀκόλαστον ὑπὸ τῶν τότε πολιτευμάτων ἀντὶ σώφρονος καὶ αὐτουργοῦ, θεωρείσθω διὰ τῶν πραγμάτων αὐτῶν ἡ αἰτία τῆς μεταβολῆς. Ἐν ἀρχῇ μὲν γὰρ, ὥςπερ εἴρηται, πρὸς τὴν Κίμωνος δόξαν ἀντιταττόμενος ὑπεποιεῖτο τὸν δῆμον, ἐλαττούμενος δὲ πλούτῳ καὶ χρήμασιν, ἀφ' ὧν ἐκεῖνος ἀνελάμβανε τοὺς πένητας δεῖπνόν τε καθ' ἡμέραν τῷ δεομένῳ παρέχων Ἀθηναίων καὶ τοὺς πρεσβυτέρους ἀμφιεννύων τῶν τε χωρίων τοὺς φραγμοὺς ἀφαιρῶν, ὅπως ὀπωρίζωσιν οἱ βουλόμενοι, τοῦ-
157 τοις ὁ Περικλῆς καταδημαγωγούμενος τρέπεται πρὸς τὴν τῶν δημοσίων διανομὴν, συμβουλεύσαντος αὐτῷ Δημωνίδου τοῦ Οἰηθεν, ὡς Ἀριστοτέλης ἱστόρηκε. Καὶ ταχὺ θεωρικοῖς καὶ δικαστικοῖς λήμμασιν ἄλλαις τε μισθοφοραῖς καὶ χορηγίαις συνδεκάσας τὸ πλῆθος ἐχρῆτο κατὰ τῆς ἐξ Ἀρείου πάγου βουλῆς,

VIII. 45. ἃ παρέχουσιν Bryanus, vulgo ἅπερ ἔχουσιν.
IX. 10. ὥςπερ εἴρηται] ὥςπερ εἶπον c. 19. Οἰηθεν] vulgo Ἴηθεν ex Aldina. 19. ἱστόρηκε] ἱστόρηκεν Ald. 21. μισθοφοραῖς] μισθοφορίαις Anonymus.

πάσῃ χρωμένου βλασφημίᾳ πρὸς αὐτόν. Ὡς δ' ἔμελ- 15
λεν εἰσιέναι σκότους ὄντος ἤδη προσέταξε τινὶ τῶν
οἰκετῶν φῶς λαβόντι παραπέμψαι καὶ καταστῆσαι
πρὸς τὴν οἰκίαν τὸν ἄνθρωπον. Ὁ δὲ ποιητὴς Ἴων
μοθωνικὴν φησι τὴν ὁμιλίαν καὶ ὑπότυφον εἶναι τοῦ
Περικλέους καὶ ταῖς μεγαλαυχίαις αὐτοῦ πολλὴν ὑπερ- 20
οψίαν ἀναμεμῖχθαι καὶ περιφρόνησιν τῶν ἄλλων,
ἐπαινεῖ δὲ τὸ Κίμωνος ἐμμελὲς καὶ ὑγρὸν καὶ μεμου-
σωμένον ἐν ταῖς περιφοραῖς. Ἀλλ' Ἴωνα μὲν ὥσπερ
τραγικὴν διδασκαλίαν ἀξιοῦντα τὴν ἀρετὴν ἔχειν τι
πάντως καὶ σατυρικὸν μέρος ἐῶμεν, τοὺς δὲ τοῦ 25
Περικλέους τὴν σεμνότητα δοξοκομπίαν τε καὶ τύφον
ἀποκαλοῦντας ὁ Ζήνων παρεκάλει καὶ αὐτούς τι
τοιοῦτο δοξοκομπεῖν, ὡς τῆς προσποιήσεως αὐτῆς
τῶν καλῶν ὑποποιούσης τινὰ λεληθότως ζῆλον καὶ
συνήθειαν. 30

VI. Οὐ μόνον δὲ ταῦτα τῆς Ἀναξαγόρου συνου-
σίας ἀπέλαυσε Περικλῆς, ἀλλὰ καὶ δεισιδαιμονίας
δοκεῖ γενέσθαι καθυπέρτερος ὅση τὸ πρὸς τὰ μετέωρα
θάμβος ἐνεργάζεται τοῖς αὐτῶν τε τούτων τὰς αἰτίας
ἀγνοοῦσι καὶ περὶ τὰ θεῖα δαιμονῶσι καὶ ταραττο- 5
μένοις δι' ἀπειρίαν αὐτῶν, ἣν ὁ φυσικὸς λόγος ἀπαλ-
λάττων ἀντὶ τῆς φοβερᾶς καὶ φλεγμαινούσης δεισι-
δαιμονίας τὴν ἀσφαλῆ μετ' ἐλπίδων ἀγαθῶν εὐσέ-
βειαν ἐνεργάζεται. Λέγεται δέ ποτε κριοῦ μονόκερω
κεφαλὴν ἐξ ἀγροῦ τῷ Περικλεῖ κομισθῆναι καὶ Λάμ- 10
πωνα μὲν τὸν μάντιν, ὡς εἶδε τὸ κέρας ἰσχυρὸν καὶ
στερεὸν ἐκ μέσου τοῦ μετώπου πεφυκός, εἰπεῖν, ὅτι

V. 15. δ' ἔμελλεν] δὲ ἔμελλεν edd. vett. 19. μοθωνικὴν] μοχθωνικὴν c. 21. ἀναμεμῖχθαι Ald. vulgo ἀναμεμίχθαι. 28. τοιοῦτο ac. Bodl. 3. vulgo τοιοῦτον.

VI. 1. συνουσίας] συνηθείας c. 3. ὅση] ὅσην τὸ Anonymus, ex eodem editum ἐνεργάζεται pro vulg. ἐργάζεται. 9. κριοῦ μονόκερω κεφαλὴν] κριὸν μονόκερων c.

ὤκνησε χαρίσασθαι τοῖς πολλοῖς, ἀλλὰ τὸ ψήφισμα γράψας αὐτὸς ἐκάλει τὸν ἄνδρα· κἀκεῖνος κατελθὼν εἰρήνην ἐποίησε ταῖς πόλεσιν. Οἰκείως γὰρ εἶχον οἱ Λακεδαιμόνιοι πρὸς αὐτὸν, ὥςπερ ἀπήχθοντο τῷ Περικλεῖ καὶ τοῖς ἄλλοις δημαγωγοῖς. Ἔνιοι δὲ φασιν οὐ πρότερον γραφῆναι τῷ Κίμωνι τὴν κάθοδον ὑπὸ τοῦ Περικλέους ἢ συνθήκας αὐτοῖς ἀποῤῥήτους γενέσθαι δι' Ἐλπινίκης τῆς Κίμωνος ἀδελφῆς, ὥςτε Κίμωνα μὲν ἐκπλεῦσαι λαβόντα ναῦς διακοσίας καὶ τῶν ἔξω στρατηγεῖν καταστρεφόμενον τὴν βασιλέως χώραν, Περικλεῖ δὲ τὴν ἐν ἄστει δύναμιν ὑπάρχειν. Ἐδόκει δὲ καὶ πρότερον ἡ Ἐλπινίκη τῷ Κίμωνι τὸν Περικλέα πραότερον παρασχεῖν ὅτε τὴν θανατικὴν δίκην ἔφευγεν. Ἦν μὲν γὰρ εἷς τῶν κατηγόρων ὁ Περικλῆς ὑπὸ τοῦ δήμου προβεβλημένος· ἐλθούσης δὲ πρὸς αὐτὸν τῆς Ἐλπινίκης καὶ δεομένης μειδιάσας εἶπεν· Ὦ Ἐλπινίκη, γραῦς εἶ, γραῦς εἶ, ὡς πράγματα τηλικαῦτα πράσσειν. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν λόγον ἅπαξ ἀνέστη τὴν προβολὴν ἀφοσιούμενος καὶ τῶν κατηγόρων ἐλάχιστα τὸν Κίμωνα λυπήσας ἀπεχώρησε. Πῶς ἂν οὖν τις Ἰδομενεῖ πιστεύσειε κατηγοροῦντι τοῦ Περικλέους ὡς τὸν δημαγωγὸν Ἐφιάλτην φίλον γενόμενον καὶ κοινωνὸν ὄντα τῆς ἐν τῇ πολιτείᾳ προαιρέσεως δολοφονήσαντος διὰ ζηλοτυπίαν καὶ φθόνον τῆς δόξης; Ταῦτα γὰρ οὐκ οἶδ' ὅθεν συναγαγὼν ὥςπερ χολὴν τάνδρὶ προςβέβληκε, πάντῃ μὲν ἴσως οὐκ ἀνεπιλήπτῳ, φρόνημα δ' εὐγενὲς ἔχοντι καὶ ψυχὴν φιλότιμον, οἷς οὐδὲν ἐμφύεται πάθος ὠμὸν οὕτω καὶ θηριῶδες. Ἐφιάλτην μὲν οὖν

X. 19. κατελθὼν vulgo ἀπελθὼν. 31. ἔφευγεν a. c. Vulc. vulgo ἔφυγεν. 34. γραῦς εἶ, γραῦς εἶ] semel habet H. Stephanus. 35. πράσσειν Vulcobius, vulgo δράσειν. 36. προβολὴν] προςβολὴν c. 38. ἂν οὖν] οὖν ἂν c. 43. προςβέβληκε a. Iunt. Reiskius, vulgo προβέβληκε. 44. πάντῃ] παντί c.

ροβερὸν ὄντα τοῖς ὀλιγαρχικοῖς καὶ περὶ τὰς εὐθύνας καὶ διώξεις τῶν τὸν δῆμον ἀδικούντων ἀπαραίτητον ἐπιβουλεύσαντες οἱ ἐχθροὶ δι' Ἀριστοδίκου τοῦ Ταναγρικοῦ κρυφαίως ἀνεῖλον, ὡς Ἀριστοτέλης εἴρηκεν. Ἐτελεύτησε δὲ Κίμων ἐν Κύπρῳ στρατηγῶν.

XI. Οἱ δ' ἀριστοκρατικοὶ μέγιστον μὲν ἤδη τὸν Περικλέα καὶ πρόσθεν ὁρῶντες γεγονότα τῶν πολιτῶν, βουλόμενοι δ' ὅμως εἶναί τινα τὸν πρὸς αὐτὸν ἀντιτασσόμενον ἐν τῇ πόλει καὶ τὴν δύναμιν ἀμβλύνοντα, ὥςτε μὴ κομιδῇ μοναρχίαν εἶναι, Θουκυδίδην τὸν Ἀλωπεκῆθεν, ἄνδρα σώφρονα καὶ κηδεστὴν Κίμωνος, ἀντέστησαν ἐναντιωσόμενον, ὃς ἥττον μὲν ὢν πολεμικὸς τοῦ Κίμωνος, ἀγοραῖος δὲ καὶ πολιτικὸς μᾶλλον, οἰκουρῶν ἐν ἄστει καὶ περὶ τὸ βῆμα τῷ Περικλεῖ συμπλεκόμενος ταχὺ τὴν πολιτείαν εἰς ἀντίπαλον κατέστησεν. Οὐ γὰρ εἴασε τοὺς καλοὺς κἀγαθοὺς καλουμένους ἄνδρας ἐνδιεσπάρθαι καὶ συμμεμῖχθαι πρὸς τὸν δῆμον, ὡς πρότερον, ὑπὸ πλήθους ἠμαυρωμένους τὸ ἀξίωμα, χωρὶς δὲ διακρίνας καὶ συναγαγὼν εἰς ταὐτὸ τὴν πάντων δύναμιν ἐμβριθῆ γενομένην ὥςπερ ἐπὶ ζυγοῦ ῥοπὴν ἐποίησεν. Ἡν μὲν γὰρ ἐξ ἀρχῆς διπλόη τις ὕπουλος ὥςπερ ἐν σιδήρῳ διαφορὰν ὑποσημαίνουσα δημοτικῆς καὶ ἀριστοκρατικῆς προαιρέσεως, ἡ δ' ἐκείνων ἅμιλλα καὶ φιλοτιμία τῶν ἀνδρῶν βαθυτάτην τομὴν τεμοῦσα τῆς πόλεως τὸ μὲν δῆμον, τὸ δ' ὀλίγους ἐποίησε καλεῖσθαι. Διὸ καὶ τότε μάλιστα τῷ δήμῳ τὰς ἡνίας

X. 50. *Ταναγρικοῦ*] *πανηγυρικοῦ* et mox *κρυφίως* c. 51. *ἐν Κύπρῳ* om. c.

XI. 6. *κηδεστήν*] *κυδεστήν* edd. vett. 9. *περὶ τὸ βῆμα*] *παρὰ τὸ β.* c. 12. *κἀγαθοὺς*] *καὶ ἀγαθοὺς* a. 13. *συμμεμῖχθαι* vulgo *συμμεμίχθαι*. 17. *ἦν μὲν γὰρ* a. et Anonymus, vulgo *ἡ μὲν γάρ*. 17. *διπλόη* Ruhnkenius, vulgo *διαπλοκή*. 18. *δημοτικῆς*] *δημοκρατικῆς* c.

φαινόμενα καὶ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν οὐδὲν οὕτω θαυμάσιον τοῖς ἐκτὸς, ὡς ὁ καθ' ἡμέραν βίος τοῖς συν-
35 οῦσιν. Ὁ δὲ καὶ τοῦ δήμου τὸ συνεχὲς φεύγων καὶ τὸν κόρον οἷον ἐκ διαλειμμάτων ἐπλησίαζεν, οὐκ ἐπὶ παντὶ πράγματι λέγων οὐδ' ἀεὶ παριὼν εἰς τὸ πλῆθος, ἀλλ' ἑαυτὸν, ὥςπερ τὴν Σαλαμινίαν τριήρη, φησὶ Κριτόλαος, πρὸς τὰς μεγάλας χρείας ἐπιδιδοὺς,
40 τἄλλα δὲ, φίλους καὶ ῥήτορας ἑταίρους καθιεὶς ἔπραττεν. Ὧν ἕνα φασὶ γενέσθαι τὸν Ἐφιάλτην, ὃς κατέλυσε τὸ κράτος τῆς ἐξ Ἀρείου πάγου βουλῆς πολλὴν, κατὰ τὸν Πλάτωνα, καὶ ἄκρατον τοῖς πολίταις ἐλευθερίαν οἰνοχοῶν, ὑφ' ἧς, ὥςπερ ἵππον, ἐξυβρί-
45 σαντα τὸν δῆμον οἱ κωμῳδοποιοὶ λέγουσι πειθαρ-
156 χεῖν οὐκέτι τολμᾷν, ἀλλὰ δάκνειν τὴν Εὔβοιαν καὶ ταῖς νήσοις ἐπιπηδᾷν.

VIII. Τῇ μέντοι περὶ τὸν βίον κατασκευῇ καὶ τῷ μεγέθει τοῦ φρονήματος ἁρμόζοντα λόγον ὥςπερ ὄργανον ἐξαρτυόμενος παρενέτεινε πολλαχοῦ τὸν Ἀναξαγόραν, οἷον βαφὴν τῇ ῥητορικῇ τὴν φυσιολογίαν
5 ὑποχεόμενος. Τὸ γὰρ ὑψηλόνουν τοῦτο καὶ πάντη τελεσιουργὸν, ὡς ὁ θεῖος Πλάτων φησὶ, πρὸς τῷ εὐφυὴς εἶναι κτησάμενος ἐκ φυσιολογίας καὶ τὸ πρόσφορον ἑλκύσας ἐπὶ τὴν τῶν λόγων τέχνην πολὺ πάντων διήνεγκε. Διὸ καὶ τὴν ἐπίκλησιν αὐτῷ γε-
10 νέσθαι λέγουσι· καίτοι τινὲς ἀπὸ τῶν οἷς ἐκόσμησε τὴν πόλιν, οἱ δ' ἀπὸ τῆς ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ ταῖς στρατηγίαις δυνάμεως Ὀλύμπιον αὐτὸν οἴονται προσαγορευθῆναι· καὶ συνδραμεῖν οὐδὲν ἀπέοικεν ἀπὸ

VII. 34. τοῖς ἐκτὸς] om. c.

VIII. 3. παρενέτεινε Bodl. 3. vulgo παρέτεινε. Vulcobius παρέτεινεν ἢ κατεπόνει, voluit, opinor, κατέτεινε. 4. βαφὴν Bryanus, vulgo βαφῇ. c. σαφῇ. 5. ὑποχεόμενος] ὑποχθόμενος c. ex marg. Corais. 5. ὑψηλόνουν] ὑψηλὸν c. 9. τὴν ἐπίκλησιν] τὴν Ὀλυμπίου ἐπίκλ. Anonymus.

πολλῶν προςόντων τῷ ἀνδρὶ τὴν δόξαν. Αἱ μέντοι κωμῳδίαι τῶν τότε διδασκάλων σπουδῇ τε πολλὰς καὶ μετὰ γέλωτος ἀφεικότων φωνὰς εἰς αὐτὸν ἐπὶ τῷ λόγῳ μάλιστα τὴν προςωνυμίαν γενέσθαι δηλοῦσι, βροντᾷν μὲν αὐτὸν καὶ ἀστράπτειν, ὅτε δημηγοροίη, δεινὸν δὲ κεραυνὸν ἐν γλώσσῃ φέρειν λεγόντων. Διαμνημονεύεται δέ τις καὶ Θουκυδίδου τοῦ Μελησίου λόγος εἰς τὴν δεινότητα τοῦ Περικλέους μετὰ παιδιᾶς εἰρημένος. Ἦν μὲν γὰρ ὁ Θουκυδίδης τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἀνδρῶν καὶ πλεῖστον ἀντεπολιτεύσατο τῷ Περικλεῖ χρόνον· Ἀρχιδάμου δὲ τοῦ Λακεδαιμονίων βασιλέως πυνθανομένου, πότερον αὐτὸς ἢ Περικλῆς παλαίει βέλτιον, Ὅταν, εἶπεν, ἐγὼ καταβάλω παλαίων, ἐκεῖνος ἀντιλέγων, ὡς οὐ πέπτωκε, νικᾷ καὶ μεταπείθει τοὺς ὁρῶντας. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Περικλῆς περὶ τὸν λόγον εὐλαβὴς ἦν, ὥςτ' ἀεὶ πρὸς τὸ βῆμα βαδίζων ηὔχετο τοῖς θεοῖς μηδὲ ῥῆμα μηδὲν ἐκπεσεῖν ἄκοντος αὐτοῦ πρὸς τὴν προκειμένην χρείαν ἀνάρμοστον. Ἔγγραφον μὲν οὖν οὐδὲν ἀπολέλοιπε πλὴν τῶν ψηφισμάτων, ἀπομνημονεύεται δ' ὀλίγα παντάπασιν, οἷον τὸ τὴν Αἴγιναν ὡς λήμην τοῦ Πειραιῶς ἀφελεῖν κελεῦσαι, καὶ τὸ τὸν πόλεμον ἤδη φαναι καθορᾶν ἀπὸ Πελοποννήσου προςφερόμενον. Καί ποτε τοῦ Σοφοκλέους, ὅτε συστρατηγῶν ἐξέπλευσε μετ' αὐτοῦ, παῖδα καλὸν ἐπαινέσαντος, Οὐ μόνον, ἔφη, τὰς χεῖρας, ὦ Σοφόκλεις, δεῖ καθαρὰς ἔχειν τὸν στρατηγόν, ἀλλὰ καὶ

VIII. 14. τῷ ἀνδρὶ Reiskius et c. vulgo τῷ ἀνδρὶ αὐτῷ. 15. σπουδῇ — ἀφεικότων φωνάς] πολλὰς σπουδῇ καὶ μετὰ γέλωτος φωνὰς ἀφεικότων c. 17. τὴν προςωνυμίαν γενέσθαι] γενέσθαι τὴν προςων. c. 18. αὐτὸν καὶ ἀστράπτειν] καὶ ἀστράπτειν αὐτὸν c. 20. τις καὶ] καί τις c. 20. Μελησίου vulgo Μιλησίου. 30. ὥςτ' ἀεὶ] ὥςτ' ἂν Iunt. 35. Πειραιῶς] πειρεῶς edd. vett. 36. Πελοποννήσου] alterum ν erasum in a.

αἱ δὲ ταύτην ἐκπονοῦσαι καὶ κοπεργαζομεναι τέχναι, τέκτονες, πλάσται, χαλκοτύποι, λιθουργοί, βαφεῖς, χρυσοῦ μαλακτῆρες καὶ ἐλέφαντος, ζωγράφοι, ποικίλται, τορευταί, πομποὶ δὲ τούτων καὶ κομιστῆρες ἔμποροι καὶ ναῦται καὶ κυβερνῆται κατὰ θάλατταν, οἱ δὲ κατὰ γῆν ἁμαξοπηγοὶ καὶ ζευγοτρόφοι καὶ ἡνίοχοι καὶ καλωστρόφοι καὶ λινουργοὶ καὶ σκυτοτόμοι καὶ ὁδοποιοὶ καὶ μεταλλεῖς· ἑκάστη δὲ τέχνη, καθάπερ στρατηγὸς ἴδιον στράτευμα, τὸν θητικὸν ὄχλον καὶ ἰδιώτην συντεταγμένον εἶχεν, ὄργανον καὶ σῶμα τῆς ὑπηρεσίας γινόμενον· εἰς πᾶσαν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἡλικίαν καὶ φύσιν αἱ χρεῖαι διένεμον καὶ διέσπειρον τὴν εὐπορίαν.

XIII. Ἀναβαινόντων δὲ τῶν ἔργων, ὑπερηφάνων μὲν μεγέθει, μορφῇ δ' ἀμιμήτων, καὶ χάριτι, τῶν δημιουργῶν ἁμιλλωμένων ὑπερβάλλεσθαι τὴν δημιουργίαν τῇ καλλιτεχνίᾳ, μάλιστα θαυμάσιον ἦν τὸ τάχος. Ὧν γὰρ ἕκαστον ᾤοντο πολλαῖς διαδοχαῖς καὶ ἡλικίαις μόλις ἐπὶ τέλος ἀφίξεσθαι, ταῦτα πάντα μιᾶς ἀκμῇ πολιτείας ἐλάμβανε τὴν συντέλειαν. Καίτοι τότε φασὶν Ἀγαθάρχου τοῦ ζωγράφου μέγα φρονοῦντος ἐπὶ τῷ ταχὺ καὶ ῥᾳδίως τὰ ζῶα ποιεῖν, ἀκούσαντα τὸν Ζεῦξιν εἰπεῖν· Ἐγὼ δ' ἐν πολλῷ χρόνῳ. Ἡ γὰρ ἐν τῷ ποιεῖν εὐχέρεια καὶ ταχύτης οὐκ ἐντίθησι βάρος ἔργῳ μόνιμον οὐδὲ κάλλους ἀκρίβειαν, ὁ δ' εἰς τὴν γένεσιν τῷ πόνῳ προδανεισθεὶς χρόνος ἐν τῇ σωτηρίᾳ τοῦ γενομένου τὴν ἰσχὺν ἀποδίδωσιν. Ὅθεν καὶ μᾶλλον θαυμάζεται τὰ Περικλέους ἔργα

XII. 46. καὶ ἐλέφαντος vulgo ἐλέφαντος. 47. τορευταί om. c. 50. λινουργοί Anonymus ex Xylandro, vulgo λιθουργοί.

XIII. 3. ὑπερβαλλεσθαι vulgo ὑπερβαλέσθαι. 5. ἕκαστον ac. Anonymus, vulgo ἕκαστος. 10. Ζεῦξιν] Ζεύξιππον Vulcobius. 10. δ' ἐν] δὲ ἐν Ald. 14. τοῦ γενομένου] τοῦ γένους c.

πρὸς πολὺν χρόνον ἐν ὀλίγῳ γενόμενα. Κάλλει μὲν γὰρ ἕκαστον εὐθὺς ἦν τότε ἀρχαῖον, ἀκμῇ δὲ μέχρι νῦν πρόσφατόν ἐστι καὶ νεουργόν· οὕτως ἐπανθεῖ τις καινότης ἀεὶ ἄθικτον ὑπὸ τοῦ χρόνου διατηροῦσα τὴν ὄψιν, ὥςπερ ἀειθαλὲς πνεῦμα καὶ ψυχὴν ἀγήρω κα- 20 ταμεμιγμένην τῶν ἔργων ἐχόντων. Πάντα δὲ διεῖπε καὶ πάντων ἐπίσκοπος ἦν αὐτῷ Φειδίας, καίτοι μεγάλους ἀρχιτέκτονας ἐχόντων καὶ τεχνίτας τῶν ἔργων. Τὸν μὲν γὰρ ἑκατόμπεδον Παρθενῶνα Καλλικράτης εἰργάζετο καὶ Ἰκτῖνος, τὸ δ' ἐν Ἐλευσῖνι τελεστήριον 25 ἤρξατο μὲν Κόροιβος οἰκοδομεῖν καὶ τοὺς ἐπ' ἐδάφους κίονας ἔθηκεν οὗτος καὶ τοῖς ἐπιστυλίοις ἐπέζευξεν· ἀποθανόντος δὲ τούτου Μεταγένης ὁ Ξυπέτιος τὸ διάζωμα καὶ τοὺς ἄνω κίονας ἐπέστησε· τὸ δ' ὀπαῖον ἐπὶ τοῦ Ἀνακτόρου Ξενοκλῆς ὁ Χολαρ- 30 γεὺς ἐκορύφωσε· τὸ δὲ Μακρὸν τεῖχος, περὶ οὗ 160 Σωκράτης ἀκοῦσαί φησιν αὐτὸς εἰςηγουμένου γνώμην Περικλέους, ἠργολάβησε Καλλικράτης. Κωμῳδεῖ δὲ τὸ ἔργον Κρατῖνος ὡς βραδέως περαινόμενον·

πάλαι γὰρ αὐτό, φησί, 35
λόγοισι προάγει Περικλέης, ἔργοισι δ' οὐδὲ κινεῖ.

Τὸ δ' Ὠιδεῖον, τῇ μὲν ἐντὸς διαθέσει πολύεδρον καὶ πολύστυλον, τῇ δ' ἐρέψει περικλινὲς καὶ κάταντες ἐκ μιᾶς ὀροφῆς πεποιημένον, εἰκόνα λέγουσι γενέσθαι καὶ μίμημα τῆς βασιλέως σκηνῆς, ἐπιστατοῦν- 40 τος καὶ τούτῳ Περικλέους. Διὸ καὶ πάλιν Κρατῖνος ἐν Θρᾴτταις παίζει πρὸς αὐτόν·

XIII. 19. *τις καινότης ἀεί*] *καινότης ἀεί τις* c. Bodl. 3. Iunt. 20. *ἀειθαλές*] *ἀειθαλλές* c. 25. *Ἰκτῖνος* vulgo *Ἴκτινος*. 28. *ὁ Ξυπέτιος*] *ὀξυπέτιος* c., idem post *διάζωσμα*. 33. *κωμῳδεῖ δέ*] *δὲ* om. Bodl. 36. *λόγοισι*] λόγοις ac. Bodl. edd. vett. 38. *προάγει* Reiskius, vulgo *προςάγει*. 39. *ὀροφῆς* Vulcobius, vulgo *κορυφῆς*. 41. *τούτῳ*] τοῦτο edd. vett.

Ὁ σχινοκέφαλος Ζεὺς ὅδε προσέρχεται
Περικλέης τῷδεῖον ἐπὶ τοῦ κρανίου
Ἔχων, ἐπειδὴ τοὔστρακον παροίχεται.

Φιλοτιμούμενος δ' ὁ Περικλῆς τότε πρῶτον ἐψηφίσατο μουσικῆς ἀγῶνα τοῖς Παναθηναίοις ἄγεσθαι καὶ διέταξεν αὐτὸς ἀθλοθέτης αἱρεθεὶς, καθότι χρὴ τοὺς ἀγωνιζομένους αὐλεῖν ἢ ᾄδειν ἢ κιθαρίζειν. Ἐθεῶντο δὲ καὶ τότε καὶ τὸν ἄλλον χρόνον ἐν Ὠιδείῳ τοὺς μουσικοὺς ἀγῶνας. Τὰ δὲ Προπύλαια τῆς ἀκροπόλεως ἐξειργάσθη μὲν ἐν πενταετίᾳ, Μνησικλέους ἀρχιτεκτονοῦντος, τύχη δὲ θαυμαστὴ συμβᾶσα περὶ τὴν οἰκοδομίαν ἐμήνυσε τὴν θεὸν οὐκ ἀποστατοῦσαν, ἀλλὰ συνεφαπτομένην τοῦ ἔργου καὶ συνεπιτελοῦσαν. Ὁ γὰρ ἐνεργότατος καὶ προθυμότατος τῶν τεχνιτῶν ἀποσφαλεὶς ἐξ ὕψους ἔπεσε καὶ διέκειτο μοχθηρῶς ὑπὸ τῶν ἰατρῶν ἀπεγνωσμένος. Ἀθυμοῦντος δὲ τοῦ Περικλέους ἡ θεὸς ὄναρ φανεῖσα συνέταξε θεραπείαν, ᾗ χρώμενος ὁ Περικλῆς ταχὺ καὶ ῥᾳδίως ἰάσατο τὸν ἄνθρωπον. Ἐπὶ τούτῳ δὲ καὶ τὸ χαλκοῦν ἄγαλμα τῆς Ὑγείας Ἀθηνᾶς ἀνέστησεν ἐν ἀκροπόλει παρὰ τὸν βωμὸν, ὃς καὶ πρότερον ἦν, ὡς λέγουσιν. Ὁ δὲ Φειδίας εἰργάζετο μὲν τῆς θεοῦ τὸ χρυσοῦν ἕδος καὶ τούτου δημιουργὸς ἐν τῇ στήλῃ εἶναι γέγραπται· πάντα δ' ἦν σχεδὸν ἐπ' αὐτῷ καὶ πᾶσιν, ὡς εἰρήκαμεν, ἐπεστάτει τοῖς τεχνίταις διὰ φιλίαν Περικλέους. Καὶ τοῦτο τῷ μὲν φθόνον, τῷ δὲ βλασφημίαν ἤνεγκεν, ὡς ἐλευθέρας τῷ Περικλεῖ γυναῖκας εἰς τὰ ἔργα φοιτώσας ὑποδεχομένου τοῦ Φειδίου. Δεξάμενοι δὲ τὸν λόγον οἱ κωμικοὶ πολλὴν ἀσέλγειαν αὐτοῦ κατεσκέδασαν εἴς τε τὴν Μενίππου γυναῖκα

XIII. 43. ὅδε] ᾧ δὲ c. Cratinus scripsit ὁδὶ et mox ὁ Περικλέης. 46. πρῶτον Reiskius et c. vulgo πρῶτα. 52. ἐξειργάσθη] εἰργάσθη c.

διαβάλλοντες, ἀνδρὸς φίλου καὶ ὑποστρατηγοῦντος, εἴς τε τὰς Πυριλάμπους ὀρνιθοτροφίας, ὃς ἑταῖρος ὢν Περικλέους αἰτίαν εἶχε ταῶνας ὑφιέναι ταῖς γυ- 75 ναιξὶν, αἷς ὁ Περικλῆς ἐπλησίαζε. Καὶ τί ἄν τις ἀνθρώπους σατυρικοὺς τοῖς βίοις καὶ τὰς κατὰ τῶν κρειττόνων βλασφημίας ὥςπερ δαίμονι κακῷ τῷ φθόνῳ τῶν πολλῶν ἀποθύοντας ἑκάστοτε θαυμάσειεν, ὅπου καὶ Στησίμβροτος ὁ Θάσιος δεινὸν ἀσέβημα 80 καὶ μυθῶδες ἐξενεγκεῖν ἐτόλμησεν εἰς τὴν γυναῖκα τοῦ υἱοῦ κατὰ τοῦ Περικλέους; Οὕτως ἔοικε πάντη χαλεπὸν εἶναι καὶ δυςθήρατον ἱστορίᾳ τἀληθὲς, ὅταν οἱ μὲν ὕστερον γεγονότες τὸν χρόνον ἔχωσιν ἐπιπροςθοῦντα τῇ γνώσει τῶν πραγμάτων, ἡ δὲ τῶν πρά- 85 ξεων καὶ τῶν βίων ἡλικιῶτις ἱστορία τὰ μὲν φθόνοις καὶ δυςμενείαις, τὰ δὲ χαριζομένη καὶ κολακεύουσα λυμαίνηται καὶ διαστρέφῃ τὴν ἀλήθειαν.

XIV. Τῶν δὲ περὶ τὸν Θουκυδίδην ῥητόρων καταβοώντων τοῦ Περικλέους ὡς σπαθῶντος τὰ χρήματα καὶ τὰς προςόδους ἀπολλύντος ἠρώτησεν ἐν ἐκκλησίᾳ τὸν δῆμον, εἰ πολλὰ δοκεῖ δεδαπανῆσθαι· φησάντων δὲ πάμπολλα· Μὴ τοίνυν, εἶπεν, ὑμῖν, 5 ἀλλ' ἐμοὶ δεδαπανήσθω καὶ τῶν ἀναθημάτων ἰδίαν ἐμαυτοῦ ποιήσομαι τὴν ἐπιγραφήν. Εἰπόντος οὖν ταῦτα τοῦ Περικλέους, εἴτε τὴν μεγαλοφροσύνην αὐτοῦ θαυμάσαντες, εἴτε πρὸς τὴν δόξαν ἀντιφιλοτι- 161 μούμενοι τῶν ἔργων, ἀνέκραγον κελεύοντες ἐκ τῶν 10 δημοσίων ἀναλίσκειν καὶ χορηγεῖν μηδενὸς φειδόμενον. Τέλος δὲ πρὸς τὸν Θουκυδίδην εἰς ἀγῶνα περὶ

XIII. 81. μυθῶδες immo μυσῶδες. 84. ἐπιπροςθοῦντα codd. H. Stephani et liber Mosc. vulgo ἐπίπροσθεν ὄντα. 86. βίων] βιβλίων Bodl. 3. 88. λυμαίνηται] λυμαίνεται Ald.

XIV. 1. περὶ τὸν] περί c. 6. δεδαπανήσθω] δεδαπανείσθω edd. vett.

τοῦ ἀστράκου καταστὰς καὶ διακινδυνεύσας ἐκεῖνον μὲν ἐξέβαλε, κατέλυσε δὲ τὴν ἀντιτεταγμένην ἑταιρείαν.

XV. Ὡς οὖν παντάπασι λυθείσης τῆς διαφορᾶς καὶ τῆς πόλεως οἷον ὁμαλῆς καὶ μιᾶς γενομένης κοινῇ περιήνεγκεν εἰς ἑαυτὸν τὰς Ἀθήνας καὶ τὰ τῶν Ἀθηναίων ἐξηρτημένα πράγματα, φόρους καὶ στρατεύματα καὶ τριήρεις καὶ νήσους καὶ θάλασσαν καὶ πολλὴν μὲν δι' Ἑλλήνων, πολλὴν δὲ καὶ διὰ βαρβάρων ἥκουσαν ἰσχὺν καὶ ἡγεμονίαν ὑπηκόοις ἔθνεσι καὶ φιλίαις βασιλέων καὶ συμμαχίαις πεφραγμένην δυνάστων, οὐκέθ' ὁ αὐτὸς ἦν οὐδ' ὁμοίως χειροήθης τῷ δήμῳ καὶ ῥᾴδιος ὑπείκειν καὶ συνεκδιδόναι ταῖς ἐπιθυμίαις ὥσπερ πνοαῖς τῶν πολλῶν, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀνειμένης ἐκείνης καὶ ὑποθρυπτομένης ἔνια δημαγωγίας ὥσπερ ἀνθηρᾶς καὶ μαλακῆς ἁρμονίας ἀριστοκρατικὴν καὶ βασιλικὴν ἐντεινάμενος πολιτείαν καὶ χρώμενος αὐτῇ πρὸς τὸ βέλτιστον ὀρθῇ καὶ ἀνεγκλήτῳ, τὰ μὲν πολλὰ βουλόμενον ἦγε πείθων καὶ διδάσκων τὸν δῆμον, ἢν δ' ὅτε καὶ μάλα δυσχεραίνοντα κατατείνων καὶ προσβιβάζων ἐχειροῦτο τῷ συμφέροντι μιμούμενος ἀτεχνῶς ἰατρὸν ποικίλῳ νοσήματι καὶ μακρῷ κατὰ καιρὸν μὲν ἡδονὰς εὐλαβεῖς, κατὰ καιρὸν δὲ δηγμοὺς καὶ φάρμακα προσφέροντα σωτήρια. Παντοδαπῶν γάρ, ὡς εἰκός, παθῶν ἐν ὄχλῳ τοσαύτην τὸ μέγεθος ἀρχὴν ἔχοντι φυομένων μόνος ἐμμελῶς ἕκαστα διαχειρίσασθαι πε-

XIV. 15. ἑταιρείαν] ἑταιρίαν a. ἑταιριαν c.

XV. 10. ῥᾴδιος Anonymus, vulgo ῥᾳδίως. 15. αὐτῇ — ὀρθῇ c. vulgo αὐτῷ — ὀρθῷ. 18. προςβιβάζων Schaeferus, vulgo προςβιάζων. 20. εὐλαβεῖς] ἀβλαβεῖς Reiskius. 21. προςφέροντα σωτήρια] vulgo προςφέροντα τῇ σωτηρίᾳ: ac σωτήρια quidem ac. Bodl. 3. Vulc. Anon., iidem tamen libri προςφέροντι, edd. vett. προςφέρων.

φυκὼς, μάλιστα δ' ἐλπίσι καὶ φόβοις ὥςπερ οἴαξι 25
προαναστέλλων τὸ θρασυνόμενον αὐτῶν καὶ τὸ δύςθυμον ἀνιεὶς καὶ παραμυθούμενος ἔδειξε τὴν ῥητορικὴν κατὰ Πλάτωνα ψυχαγωγίαν οὖσαν καὶ μέγιστον ἔργον αὐτῆς τὴν περὶ τὰ ἤθη καὶ πάθη μέθοδον ὥςπερ τινὰς τόνους καὶ φθόγγους ψυχῆς μάλ' ἐμμε- 30
λοῦς ἁφῆς καὶ κρούσεως δεομένους. Αἰτία δ' οὐχ ἡ τοῦ λόγου ψιλῶς δύναμις, ἀλλ', ὡς Θουκυδίδης φησὶν, ἡ περὶ τὸν βίον δόξα καὶ πίστις τοῦ ἀνδρὸς, ἀδωροτάτου περιφανῶς γενομένου καὶ χρημάτων κρείττονος· ὃς καὶ τὴν πόλιν ἐκ μεγάλης μεγίστην 35
καὶ πλουσιωτάτην ποιήσας καὶ γενόμενος δυνάμει πολλῶν βασιλέων καὶ τυράννων ὑπέρτερος, ὧν ἔνιοι καὶ ἐπὶ τοῖς υἱέσι διέθεντο, ἐκεῖνος μιᾷ δραχμῇ μείζονα τὴν οὐσίαν οὐκ ἐποίησεν ἧς ὁ πατὴρ αὐτῷ κατέλιπε.

XVI. Καίτοι τὴν δύναμιν αὐτοῦ σαφῶς μὲν ὁ Θουκυδίδης διηγεῖται, κακοήθως δὲ παρεμφαίνουσιν οἱ κωμικοὶ, Πεισιστρατίδας μὲν νέους τοὺς περὶ αὐτὸν ἑταίρους καλοῦντες, αὐτὸν δ' ἀπομόσαι μὴ τυραννήσειν κελεύοντες, ὡς ἀσυμμέτρου πρὸς δημοκρα- 5
τίαν καὶ βαρυτέρας περὶ αὐτὸν οὔσης ὑπεροχῆς. Ὁ δὲ Τηλεκλείδης παραδεδωκέναι φησὶν αὐτῷ τοὺς Ἀθηναίους

Πόλεών τε φόρους αὐτάς τε πόλεις, τὰς μὲν δεῖν,
τὰς δ' ἀναλύειν, 10
Λάϊνα τείχη, τὰ μὲν οἰκοδομεῖν, τὰ δὲ αὐτὰ πάλιν καταβάλλειν,

υ

XV. 26. προαναστέλλων] προσ στέλλων (sic) a. προστέλλων c. 29. ἤθη] εἴδη Iunt. 30. μάλ'] μάλα c. 31. οὐχ ἡ] οὐχὶ Iunt. 35. καὶ τὴν πόλιν a. vulgo τὴν πόλιν. 36. δυνάμει c. vulgo καὶ δυνάμει.

XVI. 4. τυραννήσειν] τυραννήσας Bodl. 3. 9. αὐτάς τε πόλεις c. Bodl. 3. vulgo αὐτάς τε τὰς πόλεις. 11. τὰ δὲ αὐτά] Teleclidem coniicio scripsisse εἶτ' αὐτὰ aut simile quid.

Σπονδὰς, δύναμιν, κράτος, εἰρήνην πλοῦτόν τ' εὐδαιμονίαν τε.

15 Καὶ ταῦτα καιρὸς οὐκ ἦν οὐδ' ἀκμὴ καὶ χάρις ἀνθούσης ἐφ' ὥραν πολιτείας, ἀλλὰ τεσσαράκοντα μὲν ἔτη πρωτεύων ἐν Ἐφιάλταις καὶ Λεωπράταις καὶ Μυρωνίδαις καὶ Κίμωσι καὶ Τολμίδαις καὶ Θουκυδίδαις, μετὰ δὲ τὴν Θουκυδίδου κατάλυσιν καὶ τὸν
20 ὀστρακισμὸν οὐκ ἐλάττω τῶν πεντεκαίδεκα ἐτῶν διήνεγκε καὶ μίαν οὖσαν ἐν ταῖς ἐνιαυσίοις στρατηγίαις ἀρχὴν καὶ δυναστείαν κτησάμενος ἐφύλαξεν ἑαυτὸν
162 ἀνάλωτον ὑπὸ χρημάτων, καίπερ οὐ παντάπασιν ἀργῶς ἔχων πρὸς χρηματισμὸν, ἀλλὰ τὸν πατρῷον
25 καὶ δίκαιον πλοῦτον, ὡς μήτ' ἀμελούμενος ἐκφύγοι μήτε πολλὰ πράγματα καὶ διατριβὰς ἀσχολουμένῳ παρέχοι, συνέταξεν εἰς οἰκονομίαν ἣν ᾤετο ῥᾴστην καὶ ἀκριβεστάτην εἶναι. Τοὺς γὰρ ἐπετείους καρποὺς ἅπαντας ἀθρόους ἐπίπρασκεν, εἶτα τῶν
30 ἀναγκαίων ἕκαστον ἐξ ἀγορᾶς ὠνούμενος διῴκει τὸν βίον καὶ τὰ περὶ τὴν δίαιταν. Ὅθεν οὐχ ἡδὺς ἦν ἐνηλίκοις παισὶν οὐδὲ γυναιξὶ δαψιλὴς χορηγὸς, ἀλλ' ἐμέμφοντο τὴν ἐφήμερον ταύτην καὶ συνηγμένην εἰς τὸ ἀκριβέστατον δαπάνην, οὐδενὸς, οἷον ἐν οἰκίᾳ
35 μεγάλῃ καὶ πράγμασιν ἀφθόνοις, περιῤῥέοντος, ἀλλὰ παντὸς μὲν ἀναλώματος, παντὸς δὲ λήμματος δι' ἀριθμοῦ καὶ μέτρου βαδίζοντος. Ὁ δὲ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν τοιαύτην συνέχων ἀκρίβειαν εἷς ἦν οἰκέτης, Εὐάγγελος, ὡς ἕτερος οὐδεὶς εὖ πεφυκὼς ἢ κατεσκευασμέ-
40 νος ὑπὸ τοῦ Περικλέους πρὸς οἰκονομίαν. Ἀπεναντία

XVI. 16. ἐφ' ὥραν Reiskius, vulgo ἐφ' ὥρᾳ. 21. μίαν] μὴ Vulcobius. 29. ἀθρόους c. et Vulcobius, vulgo ἀθρόως. 34. ἀκριβέστατον] ἀκριβέστερον c. 40. πρὸς οἰκονομίαν Vulcobius, vulgo εἰς οἰκ. 40. ἀπεναντία Coraes, vulgo ἅπαντα Anonymus ex Xylandro, minor, ἅπαντα ταῦτα οὐ πρὸς τῆς—.

μὲν οὖν ταῦτα τῆς Ἀναξαγόρου σοφίας, εἴγε καὶ τὴν οἰκίαν ἐκεῖνος ἐξέλιπε καὶ τὴν χώραν ἀφῆκεν ἀργὴν καὶ μηλόβοτον ὑπ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ μεγαλοφροσύνης. Οὐ ταὐτὸν δ' ἐστὶν, οἶμαι, θεωρητικοῦ φιλοσόφου καὶ πολιτικοῦ βίος, ἀλλ' ὁ μὲν ἀνόργανον καὶ ἀπροσδεῆ τῆς ἐκτὸς ὕλης ἐπὶ τοῖς καλοῖς κινεῖ τὴν διάνοιαν, τῷ δ' εἰς ἀνθρωπείας χρείας ἀναμιγνύντι τὴν ἀρετὴν ἔστιν οὗ γένοιτ' ἂν οὐ τῶν ἀναγκαίων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν καλῶν ὁ πλοῦτος, ὥςπερ ἦν καὶ Περικλεῖ βοηθοῦντι πολλοῖς τῶν πενήτων. Καὶ μέντοιγε τὸν Ἀναξαγόραν αὐτὸν λέγουσιν ἀσχολουμένου Περικλέους ἀμελούμενον κεῖσθαι συγκεκαλυμμένον ἤδη γηραιὸν ἀποκαρτεροῦντα· προςπεσόντες δὲ τῷ Περικλεῖ τοῦ πράγματος ἐκπλαγέντα θεῖν εὐθὺς ἐπὶ τὸν ἄνδρα καὶ δεῖσθαι πᾶσαν δέησιν ὁλοφυρόμενον οὐκ ἐκεῖνον, ἀλλ' ἑαυτὸν, εἰ τοιοῦτον ἀπολεῖ τῆς πολιτείας σύμβουλον, ἐκκαλυψάμενον οὖν τὸν Ἀναξαγόραν εἰπεῖν πρὸς αὐτόν· Ὦ Περίκλεις, καὶ οἱ τοῦ λύχνου χρείαν ἔχοντες ἔλαιον ἐπιχέουσιν.

XVII. Ἀρχομένων δὲ Λακεδαιμονίων ἄχθεσθαι τῇ αὐξήσει τῶν Ἀθηναίων ἐπαίρων ὁ Περικλῆς τὸν δῆμον ἔτι μᾶλλον μέγα φρονεῖν καὶ μεγάλων αὑτὸν ἀξιοῦν πραγμάτων γράφει ψήφισμα, πάντας Ἕλληνας τοὺς ὁπήποτε κατοικοῦντας Εὐρώπης ἢ τῆς Ἀσίας, πανακαλεῖν, καὶ μικρὰν πόλιν καὶ μεγάλην, εἰς σύλλογον πέμπειν Ἀθήναζε τοὺς βουλευσομένους περὶ τῶν Ἑλληνικῶν ἱερῶν, ἃ κατέπρησαν οἱ βάρβαροι, καὶ τῶν θυσιῶν, ἃς ὀφείλουσιν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος εὐξάμενοι τοῖς θεοῖς, ὅτε πρὸς τοὺς βαρβάρους ἐμά-

XVI. 46. ἀπροςδεῆ a. c. Vulcobius, vulgo ἀπροςδεᾶ. 57. σύμβουλον] σύμμαχον Bodl. 3.

XVII. 4. πάντας] τοὺς πάντας c. 5. ὁπήποτε] ὁποίποτε c. Bodl. 3. Vulc. 10. πρὸς] om. c.

χοντο, καὶ τῆς θαλάττης, ὅπως πλέωσι πάντες ἀδεῶς καὶ τὴν εἰρήνην ἄγωσιν. Ἐπὶ ταῦτα δ' ἄνδρες εἴκοσι τῶν ὑπὲρ πεντήκοντα ἔτη γεγονότων ἐπέμφθησαν, ὧν πέντε μὲν Ἴωνας καὶ Δωριεῖς τοὺς ἐν Ἀσίᾳ καὶ
15 νησιώτας ἄχρι Λέσβου καὶ Ῥόδου παρεκάλουν, πέντε δὲ τοὺς ἐν Ἑλλησπόντῳ καὶ Θρᾴκῃ μέχρι Βυζαντίου τόπους ἐπῄεσαν, καὶ πέντε ἐπὶ τούτοις εἰς Βοιωτίαν καὶ Φωκίδα καὶ Πελοπόννησον, ἐκ δὲ ταύτης διὰ Λοκρῶν ἐπὶ τὴν πρόσοικον ἤπειρον ἕως Ἀκαρνανίας
20 καὶ Ἀμβρακίας ἀπεστάλησαν, οἱ δὲ λοιποὶ δι' Εὐβοίας ἐπ' Οἰταίους καὶ τὸν Μαλιέα κόλπον καὶ Φθιώτας καὶ Ἀχαιοὺς καὶ Θεσσαλοὺς ἐπορεύοντο συμπείθοντες ἰέναι καὶ μετέχειν τῶν βουλευμάτων ἐπ' εἰρήνῃ καὶ κοινοπραγίᾳ τῆς Ἑλλάδος. Ἐπράχθη δὲ οὐδὲν
25 οὐδὲ συνῆλθον αἱ πόλεις, Λακεδαιμονίων ὑπεναντιωθέντων, ὡς λέγεται, καὶ τὸ πρῶτον ἐν Πελοποννήσῳ τῆς πείρας ἐλεγχθείσης. Τοῦτο μὲν οὖν παρεθέμην ἐνδεικνύμενος αὐτοῦ τὸ φρόνημα καὶ τὴν μεγαλοφροσύνην.

163 XVIII. Ἐν δὲ ταῖς στρατηγίαις εὐδοκίμει μάλιστα διὰ τὴν ἀσφάλειαν, οὔτε μάχης ἐχούσης πολλὴν ἀδηλότητα καὶ κίνδυνον ἑκουσίως ἁπτόμενος, οὔτε τοὺς ἐκ τοῦ παραβάλλεσθαι χρησαμένους τύχῃ
5 λαμπρᾷ καὶ θαυμασθέντας ὡς μεγάλους ζηλῶν καὶ μιμούμενος στρατηγοὺς, ἀεί τε λέγων πρὸς τοὺς πολίτας, ὡς ὅσον ἐπ' αὐτῷ μενοῦσιν ἀθάνατοι πάντα τὸν χρόνον. Ὁρῶν δὲ Τολμίδην τὸν Τολμαίου διὰ τὰς πρότερον εὐτυχίας καὶ διὰ τὸ τιμᾶσθαι διαφε-
10 ρόντως ἐκ τῶν πολεμικῶν σὺν οὐδενὶ καιρῷ παρασκευαζόμενον εἰς Βοιωτίαν ἐμβαλεῖν καὶ πεπεικότα

XVII. 16. ἐν] om. Ald. 21. Μαλιέα] vulgo Μαλέα ex Aldina. 24. κοινοπραγίᾳ a. et Anonymus, vulgo κωνοπραγίᾳ. 24. δὲ οὐδὲν ac. edd. vett. vulgo δ' οὐδέν.

τῶν ἐν ἡλικίᾳ τοὺς ἀρίστους καὶ φιλοτιμοτάτους ἐθελοντὶ στρατεύεσθαι χιλίους γενομένους ἄνευ τῆς ἄλλης δυνάμεως κατέχειν ἐπειρᾶτο καὶ παρακαλεῖν ἐν τῷ δήμῳ τὸ μνημονευόμενον εἰπών, ὡς, εἰ μὴ πεί- 15 θοιτο Περικλεῖ, τόν γε σοφώτατον οὐχ ἁμαρτήσεται σύμβουλον ἀναμείνας χρόνον. Τότε μὲν οὖν μετρίως εὐδοκίμησε τοῦτ' εἰπών· ὀλίγαις δ' ὕστερον ἡμέραις, ὡς ἀνηγγέλθη τεθνεὼς μὲν αὐτὸς Τολμίδης περὶ Κορώνειαν ἡττηθεὶς μάχῃ, τεθνεῶτες δὲ πολλοὶ κἀγαθοὶ 20 τῶν πολιτῶν, μεγάλην τοῦτο τῷ Περικλεῖ μετ' εὐνοίας δόξαν ἤνεγκεν ὡς ἀνδρὶ φρονίμῳ καὶ φιλοπολίτῃ.

XIX. Τῶν δὲ στρατηγιῶν ἠγαπήθη μὲν ἡ περὶ Χερῥόνησον αὐτοῦ μάλιστα σωτήριος γενομένη τοῖς αὐτόθι κατοικοῦσι τῶν Ἑλλήνων· οὐ γὰρ μόνον ἐποίκους Ἀθηναίων χιλίους κομίσας ἔῤῥωσεν εὐανδρίᾳ τὰς πόλεις, ἀλλὰ καὶ τὸν αὐχένα διαζώσας 5 ἐρύμασι καὶ προβλήμασιν ἐκ θαλάττης εἰς θάλατταν ἀπετείχισε τὰς καταδρομὰς τῶν Θρᾳκῶν περικεχυμένων τῇ Χερῥονήσῳ καὶ πόλεμον ἐνδελεχῆ καὶ βαρὺν ἐξέκλεισεν, ᾧ συνείχετο πάντα τὸν χρόνον ἡ χώρα βαρβαρικαῖς ἀναμεμιγμένη γειτνιάσεσι καὶ γέμουσα 10 λῃστηρίων ὁμόρων καὶ συνοίκων· ἐθαυμάσθη δὲ καὶ διεβοήθη πρὸς τοὺς ἐκτὸς ἀνθρώπους περιπλεύσας Πελοπόννησον ἐκ Πηγῶν τῆς Μεγαρικῆς ἀναχθεὶς ἑκατὸν τριήρεσιν. Οὐ γὰρ μόνον ἐπόρθησε τῆς παραλίας πόλεις, ὡς Τολμίδης πρότερον, ἀλλὰ καὶ 15 πόῤῥω θαλάττης προελθὼν τοῖς ἀπὸ τῶν νεῶν ὁπλίταις τοὺς μὲν ἄλλους εἰς τὰ τείχη συνέστειλε δείσαντας αὐτοῦ τὴν ἔφοδον, ἐν δὲ Νεμέᾳ Σικυωνίους

XVIII. 20. κἀγαθοὶ ac. vulgo καὶ ἀγαθοί.

XIX. 2. Χερῥόνησον] χερόνησον edd. vett. 15. παραλίας codd. et edd. vett. vulgo παραλίου. Anonymus τὰς παραλίας. 15. πόλεις] πόλιν ac. Bodl. 3. 18. Σικυωνίους] συκιωνίους Ald.

ὑποστάντας καὶ συνάψαντας μάχην κατὰ κράτος τρε-
20 ψάμενος ἔστησε τρόπαιον, ἐκ δ' Ἀχαΐας φίλης οὔσης
στρατιώτας ἀναλαβὼν εἰς τὰς τριήρεις ἐπὶ τὴν ἀντι-
πέρας ἤπειρον ἐκομίσθη τῷ στόλῳ καὶ παραπλεύσας
τὸν Ἀχελῷον Ἀκαρνανίαν κατέδραμε καὶ κατέκλεισεν
Οἰνιάδας εἰς τὸ τεῖχος καὶ τεμὼν τὴν γῆν καὶ κακώ-
25 σας ἀπῆρεν ἐπ' οἶκον, φοβερὸς μὲν φανεὶς τοῖς πο-
λεμίοις, ἀσφαλὴς δὲ καὶ δραστήροις τοῖς πολίταις.
Οὐδὲν γὰρ οὐδ' ἀπὸ τύχης πρόςκρουσμα συνέβη
περὶ τοὺς στρατευομένους.

XX. Εἰς δὲ τὸν Πόντον εἰςπλεύσας στόλῳ με-
γάλῳ καὶ κεκοσμημένῳ λαμπρῶς ταῖς μὲν Ἑλληνίσι
πόλεσιν ὧν ἐδέοντο διεπράξατο καὶ προςηνέχθη φιλ-
ανθρώπως, τοῖς δὲ περιοικοῦσι βαρβάροις ἔθνεσι
5 καὶ βασιλεῦσιν αὐτῶν καὶ δυνάσταις ἐπεδείξατο μὲν
τῆς δυνάμεως τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἄδειαν καὶ τὸ
θάρσος, ᾗ βούλοιντο, πλεόντων καὶ πᾶσαν ὑφ' αὑτοῖς
πεποιημένων τὴν θάλασσαν, Σινωπεῦσι δὲ τρις καί-
δεκα ναῦς ἀπέλιπε μετὰ Λαμάχου καὶ στρατιώτας ἐπὶ
10 Τιμησίλεων τύραννον. Ἐκπεσόντος δὲ τούτου καὶ
τῶν ἑταίρων ἐψηφίσατο πλεῖν εἰς Σινώπην Ἀθηναίων
ἐθελοντὰς ἑξακοσίους καὶ συγκατοικεῖν Σινωπεῦσι
νειμαμένους οἰκίας καὶ χώραν ἣν πρότερον οἱ τύ-
14 ραννοι κατεῖχον. Τἆλλα δ' οὐ συνεχώρει ταῖς ὁρμαῖς
164 τῶν πολιτῶν οὐδὲ συνεξέπιπτεν ὑπὸ ῥώμης καὶ τύ-
χης τοσαύτης ἐπαιρομένων Αἰγύπτου τε πάλιν ἀντι-
λαμβάνεσθαι καὶ κινεῖν τῆς βασιλέως ἀρχῆς τὰ πρὸς
θαλάσσῃ. Πολλοὺς δὲ καὶ Σικελίας ὁ δύςερως ἐκεῖ-

XIX. 24. *Οἰνιάδας*] vulgo *Οἰνεάδας*. 28. *περὶ τοὺς*] *πρὸς τοὺς* c.

XX. 10. Τιμησίλεων] τιμοστίλεων c. 13. *οἰκίας*] *οἰκίαν Iunt.* 16. *ἐπαιρομένων*] συνεπαιρομένων c. 16. *Αἰγύπτου τε*] *τε om. c.*

νος ἤδη καὶ δύςποτμος ἔρως εἶχεν, ὃν ὕστερον ἐξέκαυσαν οἱ περὶ τὸν Ἀλκιβιάδην ῥήτορες. Ἦν δὲ καὶ 20 Τυῤῥηνία καὶ Καρχηδὼν ἐνίοις ὄνειρος, οὐκ ἄπ' ἐλπίδος διὰ τὸ μέγεθος τῆς ὑποκειμένης ἡγεμονίας καὶ τὴν εὕροιαν τῶν πραγμάτων.

XXI. Ἀλλ' ὁ Περικλῆς κατεῖχε τὴν ἐκδρομὴν ταύτην καὶ περιέκοπτε τὴν πολυπραγμοσύνην, καὶ τὰ πλεῖστα τῆς δυνάμεως ἔτρεπεν εἰς φυλακὴν καὶ βεβαιότητα τῶν ὑπαρχόντων, μέγα ἔργον ἡγούμενος ἀνείργειν Λακεδαιμονίους καὶ ὅλως ὑπεναντιούμενος 5 ἐκείνοις, ὡς ἄλλοις τε πολλοῖς ἔδειξε καὶ μάλιστα τοῖς περὶ τὸν ἱερὸν πραχθεῖσι πόλεμον. Ἐπεὶ γὰρ οἱ Λακεδαιμόνιοι στρατεύσαντες εἰς Δελφοὺς, Φωκέων ἐχόντων τὸ ἱερὸν, Δελφοῖς ἀπέδωκαν, εὐθὺς ἐκείνων ἀπαλλαγέντων ὁ Περικλῆς ἐπιστρατεύσας πάλιν 10 εἰςήγαγε τοὺς Φωκέας. Καὶ τῶν Λακεδαιμονίων ἣν ἔδωκαν αὐτοῖς Δελφοὶ προμαντείαν εἰς τὸ μέτωπον ἐγκολαψάντων τοῦ χαλκοῦ λύκου λαβὼν καὶ αὐτὸς προμαντείαν τοῖς Ἀθηναίοις εἰς τὸν αὐτὸν λύκον κατὰ τὴν δεξιὰν πλευρὰν ἐνεχάραξεν. 15

XXII. Ὅτι δ' ὀρθῶς ἐν τῇ Ἑλλάδι τὴν δύναμιν τῶν Ἀθηναίων συνεῖχεν ἐμαρτύρησεν αὐτὰ τὰ γενόμενα. Πρῶτον μὲν γὰρ Εὐβοεῖς ἀπέστησαν, ἐφ' οὓς διέβη μετὰ δυνάμεως. Εἶτ' εὐθὺς ἀπηγγέλλοντο Μεγαρεῖς ἐκπεπολεμωμένοι καὶ στρατιὰ πολεμίων ἐπὶ 5 τοῖς ὅροις τῆς Ἀττικῆς οὖσα, Πλειστώνακτος ἡγουμένου, βασιλέως Λακεδαιμονίων. Πάλιν οὖν ὁ Πε-

XX. 19. ἤδη om. c. 21. ἄπ' ἐλπίδος vulgo ἀπ' ἐλπ.

XXI. 6. ἔδειξε] ἔδοξε c. 13. ἐγκολαψάντων] ἐγκολλαψάντων edd. vett. ἐκκοψάντων Vulcobius; idem κύκλου pro λύκου.

XXII. 2. αὐτὰ ac. Bodl. 3. vulgo αὐτῷ. 5. ἐκπεπολεμωμένοι a. vulgo ἐκπεπολεμημένοι. Iunt. ἐκπεπολομένοι.

Σπονδὰς, δύναμιν, κράτος, εἰρήνην πλοῦτόν τ' εὐδαιμονίαν τε.

15 Καὶ ταῦτα καιρὸς οὐκ ἦν οὐδ' ἀκμὴ καὶ χάρις ἀνθούσης ἐφ' ὥραν πολιτείας, ἀλλὰ τεσσαράκοντα μὲν ἔτη πρωτεύων ἐν Ἐφιάλταις καὶ Λεωκράταις καὶ Μυρωνίδαις καὶ Κίμωσι καὶ Τολμίδαις καὶ Θουκυδίδαις, μετὰ δὲ τὴν Θουκυδίδου κατάλυσιν καὶ τὸν 20 ὀστρακισμὸν οὐκ ἐλάττω τῶν πεντεκαίδεκα ἐτῶν διήνεγκε καὶ μίαν οὖσαν ἐν ταῖς ἐνιαυσίοις στρατηγίαις ἀρχὴν καὶ δυναστείαν κτησάμενος ἐφύλαξεν ἑαυτὸν 162 ἀνάλωτον ὑπὸ χρημάτων, καίπερ οὐ παντάπασιν ἀργῶς ἔχων πρὸς χρηματισμόν, ἀλλὰ τὸν πατρῷον 25 καὶ δίκαιον πλοῦτον, ὡς μήτ' ἀμελούμενος ἐκφύγοι μήτε πολλὰ πράγματα καὶ διατριβὰς ἀσχολουμένῳ παρέχοι, συνέταξεν εἰς οἰκονομίαν ἣν ᾤετο ῥάστην καὶ ἀκριβεστάτην εἶναι. Τοὺς γὰρ ἐπετείους καρποὺς ἅπαντας ἀθρόους ἐπίπρασκεν, εἶτα τῶν 30 ἀναγκαίων ἕκαστον ἐξ ἀγορᾶς ὠνούμενος διῴκει τὸν βίον καὶ τὰ περὶ τὴν δίαιταν. Ὅθεν οὐχ ἡδὺς ἦν ἐνηλίκοις παισὶν οὐδὲ γυναιξὶ δαψιλὴς χορηγὸς, ἀλλ' ἐμέμφοντο τὴν ἐφήμερον ταύτην καὶ συνηγμένην εἰς τὸ ἀκριβέστατον δαπάνην, οὐδενὸς, οἷον ἐν οἰκίᾳ 35 μεγάλῃ καὶ πράγμασιν ἀφθόνοις, περιῤῥέοντος, ἀλλὰ παντὸς μὲν ἀναλώματος, παντὸς δὲ λήμματος δι' ἀριθμοῦ καὶ μέτρου βαδίζοντος. Ὁ δὲ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν τοιαύτην συνέχων ἀκρίβειαν εἷς ἦν οἰκέτης, Εὐάγγελος, ὡς ἕτερος οὐδεὶς εὖ πεφυκὼς ἢ κατεσκευασμέ- 40 νος ὑπὸ τοῦ Περικλέους πρὸς οἰκονομίαν. Ἀπεναντία

XVI. 16. ἐφ' ὥραν Reiskius, vulgo ἐφ' ὥρᾳ. 21. μίαν] μὴ Vulcobius. 29. ἀθρόους c. et Vulcobius, vulgo ἀθρόως. 34. ἀκριβέστατον] ἀκριβέστερον c. 40. πρὸς οἰκονομίαν Vulcobius, vulgo εἰς οἰκ. 40. ἀπεναντία Coraes, vulgo ἅπαντα *Anonymus ex Xylandro*, opinor, ἅπαντα ταῦτα οὐ πρὸς τῆς—.

μὲν οὖν ταῦτα τῆς Ἀναξαγόρου σοφίας, εἴγε καὶ τὴν οἰκίαν ἐκεῖνος ἐξέλιπε καὶ τὴν χώραν ἀφῆκεν ἀργὴν καὶ μηλόβοτον ὑπ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ μεγαλοφροσύνης. Οὐ ταὐτὸν δ' ἐστὶν, οἶμαι, θεωρητικοῦ φιλοσόφου καὶ πολιτικοῦ βίος, ἀλλ' ὁ μὲν ἀνόργανον 45 καὶ ἀπροσδεῆ τῆς ἐκτὸς ὕλης ἐπὶ τοῖς καλοῖς κινεῖ τὴν διάνοιαν, τῷ δ' εἰς ἀνθρωπείας χρείας ἀναμιγνύντι τὴν ἀρετὴν ἔστιν οὗ γένοιτ' ἂν οὐ τῶν ἀναγκαίων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν καλῶν ὁ πλοῦτος, ὥςπερ ἦν καὶ Περικλεῖ βοηθοῦντι πολλοῖς τῶν πενήτων. Καὶ 50 μέντοιγε τὸν Ἀναξαγόραν αὐτὸν λέγουσιν ἀσχολουμένου Περικλέους ἀμελούμενον κεῖσθαι συγκεκαλυμμένον ἤδη γηραιὸν ἀποκαρτεροῦντα· προςπεσόντες δὲ τῷ Περικλεῖ τοῦ πράγματος ἐκπλαγέντα θεῖν εὐθὺς ἐπὶ τὸν ἄνδρα καὶ δεῖσθαι πᾶσαν δέησιν ὀλοφυρόμενον οὐκ ἐκεῖνον, ἀλλ' ἑαυτὸν, εἰ τοιοῦτον ἀπολεῖ τῆς πολιτείας σύμβουλον, ἐκκαλυψάμενον οὖν τὸν Ἀναξαγόραν εἰπεῖν πρὸς αὐτόν· Ὦ Περίκλεις, καὶ οἱ τοῦ λύχνου χρείαν ἔχοντες ἔλαιον ἐπιχέουσιν.

XVII. Ἀρχομένων δὲ Λακεδαιμονίων ἄχθεσθαι τῇ αὐξήσει τῶν Ἀθηναίων ἐπαίρων ὁ Περικλῆς τὸν δῆμον ἔτι μᾶλλον μέγα φρονεῖν καὶ μεγάλων αὐτὸν ἀξιοῦν πραγμάτων γράφει ψήφισμα, πάντας Ἕλληνας τοὺς ὁπήποτε κατοικοῦντας Εὐρώπης ἢ τῆς Ἀσίας, 5 παρακαλεῖν, καὶ μικρὰν πόλιν καὶ μεγάλην, εἰς σύλλογον πέμπειν Ἀθήναζε τοὺς βουλευσομένους περὶ τῶν Ἑλληνικῶν ἱερῶν, ἃ κατέπρησαν οἱ βάρβαροι, καὶ τῶν θυσιῶν, ἃς ὀφείλουσιν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος εὐξάμενοι τοῖς θεοῖς, ὅτε πρὸς τοὺς βαρβάρους ἐμά- 10

XVI. 46. ἀπροςδεῆ a. c. Vulcobius, vulgo ἀπροςδεᾶ. 57. σύμβουλον] σύμμαχον Bodl. 3.

XVII. 4. πάντας] τοὺς πάντας c. 5. ὁπήποτε] ὁποίποτε ac. Bodl. 3. Vulc. 10. πρὸς] om. c.

ὑπέσπειρεν ἀρχὰς δυνατωτάτων ὄντων καὶ μεγίστων.
20 Τὴν δ' Ἀσπασίαν οἱ μὲν ὡς σοφήν τινα καὶ πολιτικὴν ὑπὸ τοῦ Περικλέους σπουδασθῆναι λέγουσι. Καὶ γὰρ Σωκράτης ἔστιν ὅτε μετὰ τῶν γνωρίμων ἐφοίτα καὶ τὰς γυναῖκας ἀκροασομένας οἱ συνήθεις ἦγον εἰς αὐτὴν, καίπερ οὐ κοσμίου προεστῶσαν ἐργασίας οὐδὲ
25 σεμνῆς, ἀλλὰ παιδίσκας ἑταιρούσας τρέφουσαν. Αἰσχίνης δέ φησι καὶ Λυσικλέα τὸν προβατοκάπηλον ἐξ ἀγεννοῦς καὶ ταπεινοῦ τὴν φύσιν Ἀθηναίων γενέσθαι πρῶτον Ἀσπασίᾳ συνόντα μετὰ τὴν Περικλέους τελευτήν. Ἐν δὲ τῷ Μενεξένῳ τῷ Πλάτωνος, εἰ καὶ
30 μετὰ παιδιᾶς τὰ πρῶτα γέγραπται, τοσοῦτόν γ' ἱστορίας ἔνεστιν, ὅτι δόξαν εἶχε τὸ γύναιον ἐπὶ ῥητορικῇ πολλοῖς Ἀθηναίων ὁμιλεῖν. Φαίνεται μέντοι μᾶλλον ἐρωτική τις ἡ τοῦ Περικλέους ἀγάπησις γενομένη πρὸς Ἀσπασίαν. Ἦν μὲν γὰρ αὐτῷ γυνὴ προσή-
35 κουσα μὲν κατὰ γένος, συνῳκηκυῖα δ' Ἱππονίκῳ πρότερον, ἐξ οὗ Καλλίαν ἔτεκε τὸν πλούσιον· ἔτεκε δὲ καὶ παρὰ τῷ Περικλεῖ Ξάνθιππον καὶ Πάραλον. Εἶτα τῆς συμβιώσεως οὐκ οὔσης αὐτοῖς ἀρεστῆς ἐκείνην μὲν ἑτέρῳ βουλομένην συνεξέδωκεν, αὐτὸς δὲ
40 τὴν Ἀσπασίαν λαβὼν ἔστερξε διαφερόντως. Καὶ γὰρ ἐξιὼν, ὥς φασι, καὶ εἰσιὼν ἀπ' ἀγορᾶς ἡσπάζετο καθ' ἡμέραν αὐτὴν μετὰ τοῦ καταφιλεῖν. Ἐν δὲ ταῖς κωμῳδίαις Ὀμφάλη τε νέα καὶ Δηϊάνειρα καὶ πάλιν Ἥρα προσαγορεύεται. Κρατῖνος δ' ἄντικρυς παλλα-
45 κὴν αὐτὴν εἴρηκεν ἐν τούτοις·

Ἥραν τέ οἱ Ἀσπασίαν τίκτει καταπυγοσύνην
παλλακὴν κυνώπιδα.

XXIV. 23. εἰς αὐτὴν] ὡς αὐτήν Vulcobius. 27. ἀγεννοῦς ac. vulgo ἀγενοῦς. 34. πρὸς Ἀσπασίαν om. c. 35. δ' Ἱππ.] δὲ Ἱππ. Iunt. 46. καταπυγοσύνην] vulgo καὶ καταπ. c. Iunt. καὶ καταπυγωσύνην.

Δοκεῖ δὲ καὶ τὸν νόθον ἐκ ταύτης τεκνῶσαι, περὶ οὗ πεποίηκεν Εὔπολις ἐν Δήμοις αὐτὸν μὲν οὕτως ἐρωτῶντα· 50

Ὁ νόθος δέ μοι ζῇ;

τὸν δὲ Μυρωνίδην ἀποκρινόμενον·

Καὶ πάλαι γ' ἂν ἦν ἀνὴρ,

Εἰ μὴ τὸ τῆς πόρνης ὑπωῤῥώδει κακόν.

Οὕτω δὲ τὴν Ἀσπασίαν ὀνομαστὴν καὶ κλεινὴν γενέσθαι λέγουσιν, ὥςτε καὶ Κῦρον τὸν πολεμήσαντα βασιλεῖ περὶ τῆς τῶν Περσῶν ἡγεμονίας τὴν ἀγαπωμένην ὑπ' αὐτοῦ μάλιστα τῶν παλλακίδων Ἀσπασίαν ὀνομάσαι καλουμένην Μιλτὼ πρότερον. Ἦν δὲ Φωκαΐς τὸ γένος, Ἑρμοτίμου θυγάτηρ· ἐν δὲ τῇ μάχῃ Κύρου πεσόντος ἀπαχθεῖσα πρὸς βασιλέα, πλεῖστον ἴσχυσε. Ταῦτα μὲν ἐπελθόντα τῇ μνήμῃ κατὰ τὴν γραφὴν ἀπώσασθαι καὶ παρελθεῖν ἴσως ἀπάνθρωπον ἦν.

XXV. Τὸν δὲ πρὸς Σαμίους πόλεμον αἰτιῶνται μάλιστα τὸν Περικλέα ψηφίσασθαι διὰ Μιλησίους Ἀσπασίας δεηθείσης. Αἱ γὰρ πόλεις ἐπολέμουν τὸν περὶ Πριήνης πόλεμον καὶ κρατοῦντες οἱ Σάμιοι, 4 παύσασθαι τῶν Ἀθηναίων κελευόντων καὶ δίκας 166 λαβεῖν καὶ δοῦναι παρ' αὐτοῖς, οὐκ ἐπείθοντο. Πλεύσας οὖν ὁ Περικλῆς τὴν μὲν οὖσαν ὀλιγαρχίαν ἐν Σάμῳ κατέλυσεν, τῶν δὲ πρώτων λαβὼν ὁμήρους πεντήκοντα καὶ παῖδας ἴσους εἰς Λῆμνον ἀπέστειλε. Καίτοι φασὶν ἕκαστον μὲν αὐτῷ τῶν ὁμήρων διδόναι τάλαντον ὑπὲρ ἑαυτοῦ, πολλὰ δ' ἄλλα τοὺς μὴ θέλοντας ἐν τῇ πόλει γενέσθαι δημοκρατίαν. Ἔτι δὲ

XXIV. 49. δήμοις Anonymus, vulgo δημοσίοις. 52. Μυρωνίδην c. vulgo Πυρωνίδην. 53. γ' ἂν] γὰρ ἂν e. 54. ὑπωῤῥώδει a. Bodl. 3. ὑπωρώδει c., vulgo ὑποῤῥώδει.

XXV. 8. ἐν Σάμῳ κατέλυσεν ac. vulgo κατέλυσεν ἐν Σάμῳ.

Πισσούθνης ὁ Πέρσης ἔχων τινὰ πρὸς Σαμίους εὔνοιαν ἀπέστειλεν αὐτῷ μυρίους χρυσοῦς παραιτούμε-
15 νος τὴν πόλιν. Οὐ μὴν ἔλαβε τούτων οὐδὲν ὁ Περικλῆς, ἀλλὰ χρησάμενος ὥςπερ ἐγνώκει τοῖς Σαμίοις καὶ καταστήσας δημοκρατίαν ἀπέπλευσεν εἰς τὰς Ἀθήνας. Οἱ δ' εὐθὺς ἀπέστησαν, ἐκκλέψαντος αὐτοῖς τοὺς ὁμήρους Πισσούθνου, καὶ τἆλλα παρεσκευάσαντο
20 πρὸς τὸν πόλεμον. Αὖθις οὖν ὁ Περικλῆς ἐξέπλευσεν ἐπ' αὐτοὺς οὐχ ἡσυχάζοντας οὐδὲ κατεπτηχότας, ἀλλὰ καὶ πάνυ προθύμως ἐγνωκότας ἀντιλαμβάνεσθαι τῆς θαλάττης. Γενομένης δὲ καρτερᾶς ναυμαχίας περὶ νῆσον, ἣν Τραγίας καλοῦσι, λαμπρῶς ὁ
25 Περικλῆς ἐνίκα τέσσαρσι καὶ τεσσαράκοντα ναυσὶν ἑβδομήκοντα καταναυμαχήσας, ὧν εἴκοσι στρατιώτιδες ἦσαν.

XXVI. Ἅμα δὲ τῇ νίκῃ καὶ τῇ διώξει τοῦ λιμένος κρατήσας ἐπολιόρκει τοὺς Σαμίους ἀμωγέπως ἔτι τολμῶντας ἐπεξιέναι καὶ διαμάχεσθαι πρὸ τοῦ τείχους. Ἐπεὶ δὲ μείζων ἕτερος στόλος ἦλθεν ἐκ τῶν
5 Ἀθηνῶν καὶ παντελῶς κατεκλείσθησαν οἱ Σάμιοι, λαβὼν ὁ Περικλῆς ἑξήκοντα τριήρεις ἔπλευσεν εἰς τὸν ἔξω πόντον, ὡς μὲν οἱ πλεῖστοι λέγουσι, Φοινισσῶν νεῶν ἐπικούρων τοῖς Σαμίοις προςφερομένων ἀπαντῆσαι καὶ διαγωνίσασθαι πορρωτάτω βουλόμενος, ὡς
10 δὲ Στησίμβροτος, ἐπὶ Κύπρον στελλόμενος· ὅπερ οὐ δοκεῖ πιθανὸν εἶναι. Ὁποτέρῳ δ' οὖν ἐχρήσατο τῶν λογισμῶν, ἁμαρτεῖν ἔδοξε. Πλεύσαντος γὰρ αὐτοῦ Μέλισσος ὁ Ἰθαγένους, ἀνὴρ φιλόσοφος, στρατηγῶν τότε τῆς Σάμου, καταφρονήσας τῆς ὀλιγότητος τῶν
15 νεῶν ἢ τῆς ἀπειρίας τῶν στρατηγῶν ἔπεισε τοὺς

XXV. 19. παρεσκευάσαντο] παρασκευάσαντος c. 24. περὶ νῆσον] περὶ τὴν νῆσον c. 25. τέσσαρσι καὶ om. c.
XXVI. 1. ἅμα δὲ] δὲ om. c.

πολίτας ἐπιθέσθαι τοῖς Ἀθηναίοις. Καὶ γενομένης μάχης νικήσαντες οἱ Σάμιοι καὶ πολλοὺς μὲν αὐτῶν ἄνδρας ἑλόντες, πολλὰς δὲ ναῦς διαφθείραντες ἐχρῶντο τῇ θαλάσσῃ καὶ παρετίθεντο τῶν ἀναγκαίων πρὸς τὸν πόλεμον ὅσα μὴ πρότερον εἶχον. Ὑπὸ δὲ τοῦ Μελίσσου καὶ Περικλέα φησὶν αὐτὸν Ἀριστοτέλης ἡττηθῆναι ναυμαχοῦντα πρότερον. Οἱ δὲ Σάμιοι τοὺς αἰχμαλώτους τῶν Ἀθηναίων ἀνθυβρίζοντες ἔστιζον εἰς τὸ μέτωπον γλαῦκας· καὶ γὰρ ἐκείνους οἱ Ἀθηναῖοι σάμαιναν. Ἡ δὲ σάμαινα ναῦς ἐστιν ὑόπρωρος μὲν τὸ σίμωμα, κοιλοτέρα δὲ καὶ γαστροειδής, ὥστε καὶ φορτοφορεῖν καὶ ταχυναυτεῖν. Οὕτω δ' ὠνομάσθη διὰ τὸ πρῶτον ἐν Σάμῳ φανῆναι, Πολυκράτους τυράννου κατασκευάσαντος. Πρὸς ταῦτα τὰ στίγματα λέγουσι καὶ τὸ Ἀριστοφάνειον ᾐνίχθαι·

Σαμίων ὁ δῆμός ἐστιν ὡς πολυγράμματος.

XXVII. Πυθόμενος δ' οὖν ὁ Περικλῆς τὴν ἐπὶ στρατοπέδου συμφορὰν ἐβοήθει κατὰ τάχος. Καὶ τοῦ Μελίσσου πρὸς αὐτὸν ἀντιταξαμένου κρατήσας καὶ τρεψάμενος τοὺς πολεμίους εὐθὺς περιετείχιζε δαπάνῃ καὶ χρόνῳ μᾶλλον ἢ τραύμασι καὶ κινδύνοις τῶν πολιτῶν περιγενέσθαι καὶ συνελεῖν τὴν πόλιν βουλόμενος. Ἐπεὶ δὲ δυςχεραίνοντας τῇ τριβῇ τοὺς Ἀθηναίους καὶ μάχεσθαι προθυμουμένους ἔργον ἦν κατασχεῖν, ὀκτὼ μέρη διελὼν τὸ πᾶν πλῆθος ἀπεκλήρου καὶ τῷ λαβόντι τὸν λευκὸν κύαμον εὐωχεῖσθαι καὶ σχολάζειν παρεῖχε, τῶν ἄλλων μαχομένων. Διὸ καί φασι τοὺς ἐν εὐπαθείαις τισὶ γενομένους λευκὴν

XXVI. 23. τῶν Ἀθηναίων] Ἀθηναίων c. 25. ναῦς] ναῖς μὲν c. 25. ὑόπρωρος Coraes, vulgo ὑπόπρωρος. sequens μὲν om. c. 26. σίμωμα] σήμωμα Bodl. 3. 27. φορτοφορεῖν Coraes, vulgo ποντοπορεῖν.

XXVII. 2. ἐπὶ στρατοπέδου] ἐπιστρατόπεδον Iunt. 5. ἢ — πολιτῶν] ἢ κινδύνοις τῶν πολιτῶν καὶ τραύμασι c.

ἡμέραν ἐκείνην ἀπὸ τοῦ λευκοῦ κυάμου προσαγο-
167 ρεύειν. Ἔφορος δὲ καὶ μηχαναῖς χρήσασθαι τὸν
15 Περικλέα τὴν καινότητα θαυμάσαντα Ἀρτέμωνος τοῦ
μηχανικοῦ παρόντος, ὃν χωλὸν ὄντα καὶ φορείῳ πρὸς
τὰ κατεπείγοντα τῶν ἔργων προσκομιζόμενον ὀνομα-
σθῆναι Περιφόρητον. Τοῦτο μὲν οὖν Ἡρακλείδης
ὁ Ποντικὸς ἐλέγχει τοῖς Ἀνακρέοντος ποιήμασιν, ἐν
20 οἷς ὁ Περιφόρητος Ἀρτέμων ὀνομάζεται πολλαῖς ἔμ-
προσθεν ἡλικίαις τοῦ περὶ Σάμου πολέμου καὶ τῶν
πραγμάτων ἐκείνων. Τὸν δ' Ἀρτέμωνα φησὶ τρυ-
φερόν τινα τῷ βίῳ καὶ πρὸς τοὺς φόβους μαλακὸν
ὄντα καὶ καταπλῆγα τὰ πολλὰ μὲν οἴκοι καθέζεσθαι,
25 χαλκῆν ἀσπίδα τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ δυεῖν οἰκετῶν
ὑπερεχόντων, ὥστε μηδὲν ἐμπεσεῖν τῶν ἄνωθεν, εἰ
δὲ βιασθείη προελθεῖν, ἐν κλινιδίῳ κρεμαστῷ παρὰ
τὴν γῆν αὐτὴν περιφερόμενον κομίζεσθαι καὶ διὰ
τοῦτο κληθῆναι Περιφόρητον.

XXVIII. Ἐνάτῳ δὲ μηνὶ τῶν Σαμίων παραστάν-
των ὁ Περικλῆς τὰ τείχη καθεῖλε καὶ τὰς ναῦς παρέ-
λαβε καὶ χρήμασι πολλοῖς ἐζημίωσεν, ὧν τὰ μὲν εὐ-
θὺς ἤνεγκαν οἱ Σάμιοι, τὰ δ' ἐν χρόνῳ ῥητῷ ταξά-
5 μενοι κατοίσειν ὁμήρους ἔδωκαν. Δοῦρις δ' ὁ Σά-
μιος τούτοις ἐπιτραγῳδεῖ πολλὴν ὠμότητα τῶν Ἀθη-
ναίων καὶ τοῦ Περικλέους κατηγορῶν, ἣν οὔτε Θου-
κυδίδης ἱστόρηκεν οὔτ' Ἔφορος οὔτ' Ἀριστοτέλης·
ἀλλ' οὐδ' ἀληθεύειν ἔοικεν, ὡς ἄρα τοὺς τριηράρ-
10 χους καὶ τοὺς ἐπιβάτας τῶν Σαμίων εἰς τὴν Μιλη-
σίων ἀγορὰν ἀγαγὼν καὶ σανίσι προσδήσας ἐφ' ἡμέ-
ρας δέκα κακῶς ἤδη διακειμένους προσέταξεν ἀνελεῖν

XXVII. 23. *τρυφερόν τινα* ac. vulgo *τρυφερὸν μέν τινα.* 25. *δυεῖν* a. Bodl. 3. vulgo *δυοῖν.* 28. *περιφερόμενον*] ac. Bodl. 3. Vulc. *παραφερόμενον.*

XXVIII. 1. *ἐνάτῳ* ac. edd. vett. vulgo *ἐννάτῳ.* 11. *ἐφ' ἡμέρας* Reiskius, vulgo *ἐφ' ἡμέραις.*

ύλοις τὰς κεφαλὰς συγκόψαντας, εἶτα προβαλεῖν
κήδευτα τὰ σώματα. Δοῦρις μὲν οὖν οὐδ' ὅπου
ηδὲν αὐτῷ πρόςεστιν ἴδιον πάθος εἰωθὼς κρατεῖν 15
ὴν διήγησιν ἐπὶ τῆς ἀληθείας μᾶλλον ἔοικεν ἐν-
αῦθα δεινῶσαι τὰς τῆς πατρίδος συμφορὰς ἐπὶ δια-
ολῇ τῶν Ἀθηναίων. Ὁ δὲ Περικλῆς καταστρεψά-
ενος τὴν Σάμον ὡς ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας, τα-
ράς τε τῶν ἀποθανόντων κατὰ τὸν πόλεμον ἐνδό- 20
ους ἐποίησε καὶ τὸν λόγον εἰπὼν, ὥςπερ ἔθος ἐστὶν,
πὶ τῶν σημάτων ἐθαυμαστώθη. Καταβαίνοντα δ'
ὐτὸν ἀπὸ τοῦ βήματος αἱ μὲν ἄλλαι γυναῖκες ἐδε-
ιοῦντο καὶ στεφάνοις ἀνέδουν καὶ ταινίαις, ὥςπερ
θλητὴν νικηφόρον, ἡ δ' Ἐλπινίκη προςελθοῦσα 25
λησίον· Ταῦτ', ἔφη, θαυμαστὰ, Περίκλεις, καὶ ἄξια
τεφάνων, ὃς ἡμῖν πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ἀπώλεσας
ολίτας, οὐ Φοίνιξι πολεμῶν οὐδὲ Μήδοις, ὥςπερ
ύμὸς ἀδελφὸς Κίμων, ἀλλὰ σύμμαχον καὶ συγγενῆ
όλιν καταστρεφόμενος. Ταῦτα τῆς Ἐλπινίκης λε- 30
ούσης ὁ Περικλῆς μειδιάσας ἀτρέμα λέγεται τὸ τοῦ
ρχιλόχου πρὸς αὐτὴν εἰπεῖν·

Οὐκ ἂν μύροισι γραῦς ἐοῦσ' ἠλείφεο.

αυμαστὸν δέ τι καὶ μέγα φρονῆσαι καταπολεμή-
αντα τοὺς Σαμίους φησὶν αὐτὸν ὁ Ἴων, ὡς τοῦ 35
ὲν Ἀγαμέμνονος ἔτεσι δέκα βάρβαρον πόλιν, αὐτοῦ
ὲ μησὶν ἐννέα τοὺς πρώτους καὶ δυνατωτάτους Ἰώ-
ων ἑλόντος. Καὶ οὐκ ἦν ἄδικος ἡ ἀξίωσις, ἀλλ' ὄν-
ος πολλὴν ἀδηλότητα καὶ μέγαν ἔσχε κίνδυνον ὁ
όλεμος, εἴπερ, ὡς Θουκυδίδης φησὶ, παρ' ἐλάχιστον 40
ιθε Σαμίων ἡ πόλις ἀφελέσθαι τῆς θαλάττης το
ράτος Ἀθηναίους.

XXIX. Μετὰ ταῦτα κυμαίνοντος ἤδη τοῦ Πελο-

XXVIII. 33. ἠλείφεο] ἠλείφετο Vulcobius. 35. ὁ Ἴων] ν c. 39. ὄντως] οὕτως edd. vett.

πουνησιακοῦ πολέμου Κερκυραίοις πολεμουμένοις ὑπὸ Κορινθίων ἔπεισε τὸν δῆμον ἀποστεῖλαι βοήθειαν καὶ προσλαβεῖν ἐρρωμένην ναυτικῇ δυνάμει νῆσον, 5 ὡς ὅσον οὐδέπω Πελοποννησίων ἐκπεπολεμωμένων πρὸς αὐτούς. Ψηφισαμένου δὲ τοῦ δήμου τὴν βοήθειαν ἀπέστειλε δέκα ναῦς μόνας ἔχοντα Λακεδαιμόνιον, τὸν Κίμωνος υἱὸν οἷον ἐφυβρίζων· πολλὴ γὰρ 9 ἦν εὔνοια καὶ φιλία τῷ Κίμωνος οἴκῳ πρὸς Λακε-
168 δαιμονίους. Ὡς ἂν οὖν, εἰ μηδὲν ἔργον μέγα μηδ' ἐκπρεπὲς ἐν τῇ στρατηγίᾳ τοῦ Λακεδαιμονίου γένοιτο, προσδιαβληθείη μᾶλλον εἰς τὸν λακωνισμόν, ὀλίγας αὐτῷ ναῦς ἔδωκε καὶ μὴ βουλόμενον ἐξέπεμψε. Καὶ ὅλως διετέλει κολούων ὡς μηδὲ τοῖς ὀνόμασι γνη- 15 σίους, ἀλλ' ὀθνείους καὶ ξένους, ὅτι τῶν Κίμωνος υἱῶν τῷ μὲν ἦν Λακεδαιμόνιος ὄνομα, τῷ δὲ Θεσσαλός, τῷ δὲ Ἠλεῖος. Ἐδόκουν δὲ πάντες ἐκ γυναικὸς Ἀρκαδικῆς γεγονέναι. Κακῶς οὖν ὁ Περικλῆς ἀκούων διὰ τὰς δέκα ταύτας τριήρεις, ὡς μικρὰν μὲν βοή- 20 θειαν τοῖς δεηθεῖσι, μεγάλην δὲ πρόφασιν τοῖς ἐγκαλοῦσι παρεσχηκώς, ἑτέρας αὖθις ἔστειλε πλείονας εἰς τὴν Κέρκυραν, αἳ μετὰ τὴν μάχην ἀφίκοντο. Χαλεπαίνουσι δὲ τοῖς Κορινθίοις καὶ κατηγοροῦσι τῶν Ἀθηναίων ἐν Λακεδαίμονι προσεγένοντο Μεγαρεῖς 25 αἰτιώμενοι πάσης μὲν ἀγορᾶς, πάντων δὲ λιμένων, ὧν οἱ Ἀθηναῖοι κρατοῦσιν, εἴργεσθαι καὶ ἀπελαύνεσθαι παρὰ τὰ κοινὰ δίκαια καὶ τοὺς γεγενημένους ὅρκους τοῖς Ἕλλησιν· Αἰγινῆται δὲ κακοῦσθαι δοκοῦντες καὶ βίαια πάσχειν ἐποτνιῶντο κρύφα πρὸς 30 τοὺς Λακεδαιμονίους φανερῶς ἐγκαλεῖν τοῖς Ἀθη-

XXIX. 14. κολούων Anonymus, vulgo κωλύων. 17. δὲ Ἠλεῖος ac. vulgo δ' Ἠλεῖος. 19. μικρὰν μὲν] μὲν om. c. 26. οἱ Ἀθηναῖοι c. vulgo Ἀθηναῖοι. 30. Λακεδαιμονίους] πελοποννησίους c. ex collatione Heldii, πελοποννησίους καὶ λακεδαιμονίους idem ex marg. Corais.

ναίοις οὐ θαῤῥοῦντες. Ἐν δὲ τούτῳ καὶ Ποτίδαια, πόλις ὑπήκοος Ἀθηναίων, ἄποικος δὲ Κορινθίων, ἀποστᾶσα καὶ πολιορκουμένη μᾶλλον ἐπετάχυνε τὸν πόλεμον. Οὐ μὴν ἀλλὰ πρεσβειῶν τε πεμπομένων Ἀθήναζε καὶ τοῦ βασιλέως τῶν Λακεδαιμονίων Ἀρ-35 χιδάμου τὰ πολλὰ τῶν ἐγκλημάτων εἰς διαλύσεις ἄγοντος καὶ τοὺς συμμάχους πραΰνοντος οὐκ ἂν δοκεῖ συμπεσεῖν ὑπό γε τῶν ἄλλων αἰτιῶν ὁ πόλεμος τοῖς Ἀθηναίοις, εἰ τὸ ψήφισμα καθελεῖν τὸ Μεγαρικὸν ἐπείσθησαν καὶ διαλλαγῆναι πρὸς αὐτούς. Διὸ 40 καὶ μάλιστα πρὸς τοῦτο Περικλῆς ἐναντιωθεὶς καὶ παροξύνας τὸν δῆμον ἐμμεῖναι τῇ πρὸς τοὺς Μεγαρεῖς φιλονεικίᾳ μόνος ἔσχε τοῦ πολέμου τὴν αἰτίαν.

XXX. Λέγουσι δὲ πρεσβείας Ἀθήναζε περὶ τούτων ἐκ Λακεδαίμονος ἀφιγμένης καὶ τοῦ Περικλέους νόμον τινὰ προβαλομένου κωλύοντα καθελεῖν τὸ πινάκιον, ἐν ᾧ τὸ ψήφισμα γεγραμμένον ἐτύγχανεν, εἰπεῖν Πολυάλκη τῶν πρέσβεων τινά· Σὺ δὲ μὴ καθ-5 έλῃς, ἀλλὰ στρέψον εἴσω τὸ πινάκιον· οὐ γάρ ἐστι νόμος ὁ τοῦτο κωλύων. Κομψοῦ δὲ τοῦ λόγου φανέντος οὐδέν τι μᾶλλον ὁ Περικλῆς ἐνέδωκεν. Ὑπῆν μὲν οὖν τις, ὡς ἔοικεν, αὐτῷ καὶ ἰδία πρὸς τοὺς Μεγαρεῖς ἀπέχθεια· κοινὴν δὲ καὶ φανερὰν αἰτίαν 10 κατ' αὐτῶν ποιησάμενος ἀποτέμνεσθαι τὴν ἱερὰν ὀργάδα γράφει ψήφισμα κήρυκα πεμφθῆναι πρὸς αὐτοὺς καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους τὸν αὐτὸν κατηγο-

XXIX. 33. ἐπετάχυνε] ἐπάχυνε (sic) Anonymus. 37. οὐκ ἂν δοκεῖ Bodl. 3. Anon. vulgo ἐδόκει, δοκῇ ac. edd. vett. 38. ὑπό γε ac. vulgo ὑπό τε. 42. ἐμμεῖναι c. Anonymus, vulgo ἐμμείνας. 42. τοὺς Μεγαρεῖς c. vulgo Μεγαρεῖς.

XXX. 1. πρεσβείας — ἀφιγμένης Bryanus et ut videtur a. vulgo πρεσβεῖς — ἀφιγμένους. 5. Πολυάλκη c. πολυάλκην a. vulgo Πολυάρκη. 10. κοινὴν δὲ καὶ φανερὰν αἰτίαν κατ' αὐτῶν ποιησάμενος c. vulgo κοινὴν δὲ κ. φ. ποιησάμενος τὴν αἰτίαν κατ' αὐτῶν: et ποιησάμενος αἰτίαν etiam a. Bodl. 3.

ροῦντα τῶν Μεγαρέων. Τοῦτο μὲν οὖν τὸ ψήφισμα
15 Περικλέους ἐστὶν, εὐγνώμονος καὶ φιλανθρώπου δι-
καιολογίας ἐχόμενον· ἐπεὶ δ' ὁ πεμφθεὶς κήρυξ Ἀν-
θεμόκριτος αἰτίᾳ τῶν Μεγαρέων ἀποθανεῖν ἔδοξε,
γράφει ψήφισμα κατ' αὐτῶν Χαρῖνος, ἄσπονδον μὲν
εἶναι καὶ ἀκήρυκτον ἔχθραν, ὃς δ' ἂν ἐπιβῇ τῆς
20 Ἀττικῆς Μεγαρέων, θανάτῳ ζημιοῦσθαι, τοὺς δὲ
στρατηγοὺς, ὅταν ὀμνύωσι τὸν πάτριον ὅρκον, ἐπο-
μνύειν, ὅτι καὶ δὶς ἀνὰ πᾶν ἔτος εἰς τὴν Μεγαρικὴν
ἐμβαλοῦσι, ταφῆναι δ' Ἀνθεμόκριτον παρὰ τὰς Θρια-
σίας πύλας, αἳ νῦν Δίπυλον ὀνομάζονται. Μεγαρεῖς
25 δὲ τὸν Ἀνθεμοκρίτου φόνον ἀπαρνούμενοι τὰς αἰ-
τίας εἰς Ἀσπασίαν καὶ Περικλέα τρέπουσι χρώμενοι
τοῖς περιβοήτοις καὶ δημώδεσι τούτοις ἐκ τῶν Ἀχαρ-
νέων στιχιδίοις·

Πόρνην δὲ Σίμαιθαν ἰόντες Μεγάραδε
30 Νεανίαι κλέπτουσι μεθυσοκότταβοι·
Κἆθ' οἱ Μεγαρεῖς ὀδύναις πεφυσιγγωμένοι
Ἀντεξέκλεψαν Ἀσπασίας πόρνας δύο.

169 XXXI. Τὴν μὲν οὖν ἀρχὴν ὅπως ἔσχεν, οὐ
ῥᾴδιον γνῶναι· τοῦ δὲ μὴ λυθῆναι τὸ ψήφισμα πάν-
τες ὡσαύτως τὴν αἰτίαν ἐπιφέρουσι τῷ Περικλεῖ.
Πλὴν οἱ μὲν ἐκ φρονήματος μεγάλου μετὰ γνώμης
5 κατὰ τὸ βέλτιστον ἀπισχυρίσασθαι φασὶν αὐτὸν πεῖ-
ραν ἐνδόσεως τὸ πρόσταγμα καὶ τὴν συγχώρησιν ἐξ-
ομολόγησιν ἀσθενείας ἡγούμενον· οἱ δὲ μᾶλλον αὐθα-

XXX. 21. πάτριον Reiskius et cod. Mosc. atque ut videtur a. vulgo πατρικόν. 23. Θριασίας vulgo Θριασίους. Ald. θρυασίους. 27. Ἀχαρνέων] ἀχαρνέως a. 30. μεθυσοκότταβοι] μεθυσοκόταβοι c. μεθυσσοκότταβοι Bodl. 3. 32. ἀντεξέκλεψαν] ἀντέκλεψαν c. 32. Ἀσπασίας πόρνας δύο c. et codex Ravennas Aristophanis. vulgo Ἀσπασίᾳ πόρνα δύο. a. Iunt. δύω.

XXXI. 7. ἀσθενείας] ἀσθενίας edd. vett.

δείᾳ τινὶ καὶ φιλονεικίᾳ πρὸς ἔνδειξιν ἰσχύος περιφρονῆσαι Λακεδαιμονίων. Ἡ δὲ χειρίστη μὲν αἰτία πασῶν, ἔχουσα δὲ πλείστους μάρτυρας οὕτω πως λέγεται. Φειδίας ὁ πλάστης ἐργολάβος μὲν ἦν τοῦ ἀγάλματος, ὥςπερ εἴρηται, φίλος δὲ τῷ Περικλεῖ γενόμενος καὶ μέγιστον παρ' αὐτῷ δυνηθεὶς τοὺς μὲν δι' αὐτὸν ἔσχεν ἐχθροὺς φθονούμενος, οἱ δὲ τοῦ δήμου ποιούμενοι πεῖραν ἐν ἐκείνῳ, ποῖός τις ἔσοιτο τῷ Περικλεῖ κριτής, Μένωνά τινα τῶν Φειδίου συνεργῶν πείσαντες ἱκέτην ἐν ἀγορᾷ καθίζουσιν αἰτούμενον ἄδειαν ἐπὶ μηνύσει καὶ κατηγορίᾳ τοῦ Φειδίου. Προςδεξαμένου δὲ τοῦ δήμου τὸν ἄνθρωπον καὶ γενομένης ἐν ἐκκλησίᾳ διώξεως κλοπαὶ μὲν οὐκ ἠλέγχοντο· τὸ γὰρ χρυσίον οὕτως εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τῷ ἀγάλματι προςειργάσατο καὶ περιέθηκεν ὁ Φειδίας γνώμῃ τοῦ Περικλέους, ὥςτε πᾶν δυνατὸν εἶναι περιελοῦσιν ἀποδεῖξαι τὸν σταθμόν, ὃ καὶ τότε τοὺς κατηγόρους ἐκέλευσε ποιεῖν ὁ Περικλῆς, ἡ δὲ δόξα τῶν ἔργων ἐπίεζε φθόνῳ τὸν Φειδίαν καὶ μάλισθ' ὅτι τὴν πρὸς Ἀμαζόνας μάχην ἐν τῇ ἀσπίδι ποιῶν αὐτοῦ τινα μορφὴν ἐνετύπωσε πρεσβύτου φαλακροῦ, πέτρον ἐπῃρμένου δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν καὶ τοῦ Περικλέους εἰκόνα παγκάλην ἐνέθηκε μαχομένου πρὸς Ἀμαζόνα. Τὸ δὲ σχῆμα τῆς χειρὸς ἀνατεινούσης δόρυ πρὸ τῆς ὄψεως τοῦ Περικλέους πεποιημένον εὐμηχάνως οἷον ἐπικρύπτειν βούλεται τὴν ὁμοιότητα παραφαινομένην ἑκατέρωθεν. Ὁ μὲν οὖν Φειδίας εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀπαχθεὶς ἐτελεύτησε νοσήσας, ὡς

XXXI. 8. ἔνδειξιν ἰσχύος c. vulgo ἔνδοξον ἰσχύν. et ἔνδειξιν quidem scripturam novit etiam H. Stephanus. 16. τῷ Περικλεῖ c. vulgo Περικλεῖ. 21. ἠλέγχοντο Schaeferus, vulgo ἐλέγοντο. 22. τῷ ἀγάλματι c. et Reiskius, vulgo ἀγάλματι. 23. πᾶν codd. et edd. vett.: πάνυ H. Stephanus et vulgo. 26. μάλισθ'] μάλιστα c.

δὲ φασιν ἔνιοι, φαρμάκοις, ἐπὶ διαβολῇ τοῦ Περικλέους τῶν ἐχθρῶν παρασκευασάντων. Τῷ δὲ μηνυτῇ Μένωνι γράψαντος Γλύκωνος ἀτέλειαν ὁ δῆμος ἔδωκε καὶ προςέταξε τοῖς στρατηγοῖς ἐπιμελεῖσθαι τῆς ἀσφαλείας τοῦ ἀνθρώπου.

XXXII. Περὶ δὲ τοῦτον τὸν χρόνον Ἀσπασία δίκην ἔφευγεν ἀσεβείας, Ἑρμίππου τοῦ κωμῳδοποιοῦ διώκοντος καὶ προςκατηγοροῦντος, ὡς Περικλεῖ γυναῖκας ἐλευθέρας εἰς τὸ αὐτὸ φοιτώσας ὑποδέχοιτο. Καὶ ψήφισμα Διοπείθης ἔγραψεν εἰςαγγέλλεσθαι τοὺς τὰ θεῖα μὴ νομίζοντας ἢ λόγους περὶ τῶν μεταρσίων διδάσκοντας, ἀπερειδόμενος εἰς Περικλέα δι' Ἀναξαγόρου τὴν ὑπόνοιαν. Δεχομένου δὲ τοῦ δήμου καὶ προςιεμένου τὰς διαβολὰς οὕτως ἤδη ψήφισμα κυροῦται, Δρακοντίδου γράψαντος, ὅπως οἱ λόγοι τῶν χρημάτων ὑπὸ Περικλέους εἰς τοὺς Πρυτάνεις ἀποτεθεῖεν, οἱ δὲ δικασταὶ τὴν ψῆφον ἀπὸ τοῦ βωμοῦ φέροντες ἐν τῇ πόλει κρίνοιεν. Ἄγνων δὲ τοῦτο μὲν ἀφεῖλε τοῦ ψηφίσματος, κρίνεσθαι δὲ τὴν δίκην ἔγραψεν ἐν δικασταῖς χιλίοις καὶ πεντακοσίοις, εἴτε κλοπῆς καὶ δώρων, εἴτ' ἀδικίου βούλοιτό τις ὀνομάζειν τὴν δίωξιν. Ἀσπασίαν μὲν οὖν ἐξῃτήσατο πολλὰ πάνυ παρὰ τὴν δίκην, ὡς Αἰσχίνης φησίν, ἀφεὶς ὑπὲρ αὐτῆς δάκρυα καὶ δεηθεὶς τῶν δικαστῶν, Ἀναξαγόραν δὲ φοβηθεὶς ἐξέπεμψε καὶ προὔπεμψεν ἐκ τῆς πόλεως. Ὡς δὲ διὰ Φειδίου προςέπταισε τῷ δήμῳ, φοβηθεὶς τὸ δικαστήριον μέλλοντα τὸν πόλεμον καὶ ὑποτυφόμενον ἐξέκαυσεν ἐλπίζων διασκεδάσειν τὰ ἐγκλήματα καὶ ταπεινώσειν τὸν φθόνον, ἐν

XXXII. 5. τοὺς τὰ] τοῦ τὰ Vulcobius. 13. Ἄγνων vulgo Ἄγνων. Vulcob. ἄνθρωπον. 16. εἴτ'] εἴτε c. — ἀδικίου vulgo ἀδικίας. a. Bodl. 3. edd. vett. ἀδίκου. 20. καὶ προὔπεμψεν om. c. 22. τὸ δικ.] ὡς τὸ δικ. a. Bodl. 3. τὸ ὡς δικ. Vulcob.

πράγμασι μεγάλοις καὶ κινδύνοις τῆς πόλεως ἐκείνῳ μόνῳ διὰ τὸ ἀξίωμα καὶ τὴν δύναμιν ἀναθείσης ἑαυτήν. Αἱ μὲν οὖν αἰτίαι, δι' ἃς οὐκ εἴασεν ἐνδοῦναι Λακεδαιμονίοις τὸν δῆμον, αὗται λέγονται, τὸ δ' ἀληθὲς ἄδηλον.

XXXIII. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι γινώσκοντες, ὡς ἐκείνου καταλυθέντος εἰς πάντα μαλακωτέροις χρήσονται τοῖς Ἀθηναίοις, ἐκέλευον αὐτοὺς τὸ ἄγος ἐλαύνειν, ᾧ τὸ μητρόθεν γένος τοῦ Περικλέους ἔνοχον ἦν, ὡς Θουκυδίδης εἴρηκεν. Ἡ δὲ πεῖρα περιέστη τοῖς πέμψασιν εἰς τοὐναντίον· ἀντὶ γὰρ ὑποψίας καὶ διαβολῆς ὁ Περικλῆς ἔτι μείζονα πίστιν ἔσχε καὶ τιμὴν παρὰ τοῖς πολίταις, ὡς μάλιστα μισούντων καὶ φοβουμένων ἐκεῖνον τῶν πολεμίων. Διὸ καὶ πρὶν ἐμβαλεῖν εἰς τὴν Ἀττικὴν τὸν Ἀρχίδαμον ἔχοντα τοὺς Πελοποννησίους προεῖπε τοῖς Ἀθηναίοις, ἂν ἄρα τἆλλα δῃῶν ὁ Ἀρχίδαμος ἀπέχηται τῶν ἐκείνου διὰ τὴν ξενίαν τὴν οὖσαν αὐτοῖς ἢ διαβολῆς τοῖς ἐχθροῖς ἐνδιδοὺς ἀφορμάς, ὅτι τῇ πόλει καὶ τὴν χώραν καὶ τὰς ἐπαύλεις ἐπιδίδωσιν. Ἐμβάλλουσιν οὖν εἰς τὴν Ἀττικὴν στρατῷ μεγάλῳ Λακεδαιμόνιοι μετὰ τῶν συμμάχων Ἀρχιδάμου τοῦ βασιλέως ἡγουμένου, καὶ δῃοῦντες τὴν χώραν προῆλθον εἰς Ἀχαρνὰς καὶ κατεστρατοπέδευσαν, ὡς τῶν Ἀθηναίων οὐκ ἀνεξομένων, ἀλλ' ὑπ' ὀργῆς καὶ φρονήματος διαμαχουμένων πρὸς αὐτούς. Τῷ δὲ Περικλεῖ δεινὸν ἐφαίνετο πρὸς ἑξακισμυρίους Πελοποννησίων καὶ Βοιωτῶν ὁπλίτας

XXXII. 27. αἰτίαι c. ponit post δῆμον.

XXXIII. 3. αὐτοὺς c. Bodl. 3. Vulc. Anon. vulgo αὐτοῖς. 4. ἐλαύνειν] ἐλαύνειν τὸ κυλώνειον c. 5. εἴρηκεν] ἱστόρηκεν c. 12. δῃῶν] διϊὼν Bodl. 3. 12. ὁ Ἀρχίδαμος] articulum om. c. Ald. 13. τὴν ξενίαν] ξενίαν c. — τὴν οὖσαν] οὖσαν a. 14. sic collocat c. ἐνδιδοὺς ἀφορμὰς τοῖς ἐχθροῖς. 20. ὑπ' ὀργῆς ac. Bodl. 3. Vulc. Anon., vulgo ὑπὲρ γῆς. 22. ἑξακισμυρίους] τοὺς ἑξακ. a. Vulcobius.

(τοσοῦτοι γὰρ ἦσαν οἱ τὸ πρῶτον ἐμβαλόντες) ὑπὲρ αὐτῆς τῆς πόλεως μάχην συνάψαι· τοὺς δὲ βουλομέ-
25 νους μάχεσθαι καὶ δυςπαθοῦντας πρὸς τὰ γινόμενα κατεπράϋνε λέγων, ὥς δένδρα μὲν τμηθέντα καὶ κοπέντα φύεται ταχέως, ἀνδρῶν δὲ διαφθαρέντων αὖθις τυχεῖν οὐ ῥᾴδιόν ἐστι. Τὸν δὲ δῆμον εἰς ἐκκλησίαν οὐ συνῆγε δεδιὼς βιασθῆναι παρὰ γνώμην, ἀλλ'
30 ὥςπερ νεὼς κυβερνήτης, ἀνέμου κατιόντος ἐν πελάγει, θέμενος εὖ πάντα καὶ κατατείνας τὰ ὅπλα χρῆται τῇ τέχνῃ δάκρυα καὶ δεήσεις ἐπιβατῶν ναυτιώντων καὶ φοβουμένων ἐάσας, οὕτως ἐκεῖνος τό τε ἄστυ συγκλείσας καὶ καταλαβὼν πάντα φυλακαῖς πρὸς
35 ἀσφάλειαν ἐχρῆτο τοῖς αὐτοῦ λογισμοῖς βραχέα φροντίζων τῶν καταβοώντων καὶ δυςχεραινόντων. Καίτοι πολλοὶ μὲν αὐτοῦ τῶν φίλων δεόμενοι προςέκειντο, πολλοὶ δὲ τῶν ἐχθρῶν ἀπειλοῦντες καὶ κατηγοροῦντες, πολλοὶ δ' ᾖδον ᾄσματα καὶ σκώμματα πρὸς αἰ-
40 σχύνην ἐφυβρίζοντες αὐτοῦ τὴν στρατηγίαν ὡς ἄνανδρον καὶ προϊεμένην τὰ πράγματα τοῖς πολεμίοις. Ἐπεφύετο δὲ καὶ Κλέων ἤδη διὰ τῆς πρὸς ἐκεῖνον ὀργῆς τῶν πολιτῶν πορευόμενος ἐπὶ τὴν δημαγωγίαν, ὡς τἀνάπαιστα ταῦτα δηλοποιεῖ τὰ Ἑρμίππου·

45 Βασιλεῦ σατύρων, τί ποτ' οὐκ ἐθέλεις
Δόρυ βαστάζειν, ἀλλὰ λόγους μὲν
Περὶ τοῦ πολέμου δεινοὺς παρέχῃ,
Ψυχὴν δὲ Τέλητος ὑπέστης;
Κἀγχειριδίου δ' ἀκόνῃ σκληρᾷ

XXXIII. 27. φύεται] immo ἀναφύεται. 34. τό τε ἄστυ ac. Ald. vulgo τό τ' αστυ. 35. αὐτοῦ] ἑαυτοῦ c. 42. Κλέων ἤδη] κλεωνίδῃ a. κλέωνι δὴ c. 44. ὡς τἀνάπαιστα Reiskius, vulgo ὥςτ' ἀναπ. c. ὡς τὰ ἀναπ. — δηλοποιεῖ τὰ c. vulgo δηλοποιήσαντος. 47. τοῦ πολέμου c. vulgo πολέμου. — δεινοὺς om. c. — παρέχῃ] παρέχεις c. Vulcobius. 48. ὑπέστης] ὑπέστη Bodl. 3. Iunt. in codice a. ς ab alia manu supra additum. 49. ἀκόνῃ σκληρᾷ Vulcobius, vulgo ἀκόνη σκληρά.

Παραθηγομένης βρύχεις κοπίδος, 50
Δηχθεὶς αἴθωνι Κλέωνι.

XXXIV. *Πλὴν ὑπ' οὐδενὸς ἐκινήθη τῶν τοιούτων ὁ Περικλῆς, ἀλλὰ πράως καὶ σιωπῇ τὴν ἀδοξίαν καὶ τὴν ἀπέχθειαν ὑφιστάμενος καὶ νεῶν ἑκατὸν ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον στόλον ἐκπέμπων αὐτὸς οὐ συνεξέπλευσεν, ἀλλ' ἔμεινεν οἰκουρῶν καὶ διὰ χειρὸς ἔχων* 5 *τὴν πόλιν ἕως ἀπηλλάγησαν οἱ Πελοποννήσιοι. Θεραπεύων δὲ τοὺς πολλοὺς ὅμως ἀσχάλλοντας ἐπὶ τῷ πολέμῳ διανομαῖς τε χρημάτων ἀνελάμβανε καὶ κληρουχίας ἀνέγραφεν· Αἰγινήτας γὰρ ἐξελάσας ἅπαντας διένειμε τὴν νῆσον Ἀθηναίων τοῖς λαχοῦσιν. Ἦν δέ* 10 *τις παρηγορία καὶ ἀφ' ὧν ἔπασχον οἱ πολέμιοι. Καὶ γὰρ οἱ περιπλέοντες τὴν Πελοπόννησον χώραν τε πολλὴν κώμας τε καὶ πόλεις μικρὰς διεπόρθησαν, καὶ κατὰ γῆν αὐτὸς ἐμβαλὼν εἰς τὴν Μεγαρικὴν ἔφθειρε* 171 *πᾶσαν. Ἦι καὶ δῆλον ἦν, ὅτι πολλὰ μὲν δρῶντες* 15 *κακὰ τοὺς Ἀθηναίους, πολλὰ δὲ πάσχοντες ὑπ' ἐκείνων ἐκ θαλάττης οὐκ ἂν εἰς μῆκος πολέμου τοσοῦτο προὔβησαν, ἀλλὰ ταχέως ἀπεῖπον, ὥςπερ ἐξ ἀρχῆς ὁ Περικλῆς προηγόρευσεν, εἰ μή τι δαιμόνιον ὑπηναντιώθη τοῖς ἀνθρωπίνοις λογισμοῖς. Νῦν δὲ πρῶτον* 20 *μὲν ἡ λοιμώδης ἐνέπεσε φθορὰ καὶ κατενεμήθη τὴν ἀκμάζουσαν ἡλικίαν καὶ δύναμιν· ὑφ' ἧς καὶ τὰ σώ-*

XXXIII. 50. *παραθηγομένης* Dacerius. vulgo *παραθηγομένη*, a. *παραθηγομένῃ*. Vulc. *παραθυγομένου*.— *βρύχεις* Dacerius et Anonymus, vulgo *βρύχει*. — *κοπίδος* Coraes. vulgo *κοπίδας*.

XXXIV. 5. *συνεξέπλευσεν*] *συνέπλευσεν* c. 6. *τὴν πόλιν*] *τὴν ὅλην πόλιν* codd. H. Stephani. 7. *ὅμως*] om. c. 9. *ἀνέγραφεν*] *ἀνέγραφον* Vulc. *ἔγραφεν* c. 14. *ἔφθειρε πᾶσαν*] *ἔφθειρεν ἅπασαν* c. 15. *δῆλον ἦν ὅτι* c. Vulc. marg. a. vulgo *δῆλον ὅτι*. 17. *τοσοῦτο* c. Bodl. 3. vulgo *τοσοῦτον*. 18. *προὔβησαν*] *προέβησαν* c. 19. *προηγόρευσεν* c. Vulc. vulgo *προηγόρευεν*. 19. *ὑπηναντιώθη*] *ἀπηναντιώθη* c. ex marg. Corais. 22. *ὑφ' ἧς*] *ὑφ' οἷς* Iunt.

ματα κακούμενοι καὶ τὰς ψυχὰς παντάπασιν ἠγριώθησαν πρὸς τὸν Περικλέα καὶ καθάπερ ἰατρὸν ἢ πα-
25 τέρα τῇ νόσῳ παραφρονήσαντες ἀδικεῖν ἐπεχείρησαν ἀναπεισθέντες ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, ὡς τὴν μὲν νόσον ἡ τοῦ χωριτικοῦ πλήθους εἰς τὸ ἄστυ συμφόρησις ἐργάζεται, θέρους ὥρᾳ πολλῶν ὁμοῦ χύδην ἐν οἰκήμασι μικροῖς καὶ σκηνώμασι πνιγηροῖς ἠναγκασμένων
30 διαιτᾶσθαι δίαιταν οἰκουρὸν καὶ ἀργὴν ἀντὶ καθαρᾶς καὶ ἀναπεπταμένης τῆς πρότερον, τούτου δ' αἴτιος ὁ τῷ πολέμῳ τὸν ἀπὸ τῆς χώρας ὄχλον εἰς τὰ τείχη καταχεάμενος καὶ πρὸς οὐδὲν ἀνθρώποις τοσούτοις χρώμενος, ἀλλ' ἐῶν ὥςπερ βοσκήματα κα-
35 θειργμένους ἀναπίμπλασθαι φθορᾶς ἀπ' ἀλλήλων καὶ μηδεμίαν μεταβολὴν μηδ' ἀναψυχὴν ἐκπορίζων.

XXXV. Ταῦτα βουλόμενος ἰᾶσθαι καί τι παραλυπεῖν τοὺς πολεμίους ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα ναῦς ἐπλήρου καὶ πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ὁπλίτας καὶ ἱππέας ἀναβιβασάμενος ἔμελλεν ἀνάγεσθαι μεγάλην ἐλ-
5 πίδα τοῖς πολίταις καὶ φόβον οὐκ ἔλαττον τοῖς πολεμίοις ἀπὸ τοσαύτης ἰσχύος παρασχών. Ἤδη δὲ πεπληρωμένων τῶν νεῶν καὶ τοῦ Περικλέους ἀναβεβηκότος ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ τριήρη τὸν μὲν ἥλιον ἐκλιπεῖν συνέβη καὶ γενέσθαι σκότος, ἐκπλαγῆναι δὲ
10 πάντας ὡς πρὸς μέγα σημεῖον. Ὁρῶν οὖν ὁ Περικλῆς περίφοβον τὸν κυβερνήτην καὶ διηπορημένον ἀνέσχε τὴν χλαμύδα πρὸ τῆς ὄψεως αὐτοῦ καὶ παρακαλύψας, ἠρώτησε, μή τι δεινὸν ἢ δεινοῦ τινος οἴεται σημεῖον· ὡς δ' οὐκ ἔφη, Τί οὖν, εἶπεν, ἐκεῖνο

XXXIII. 24. ἰατρὸν Reiskius, vulgo πρὸς ἰατρόν. 27. χωριτικοῦ] χωρητικοῦ a. 30. ἀργὴν ac. Vulc. Anon. vulgo ἀργόν.

XXXV. 5. ἔλαττον a. Bodl. 3. edd. vett. vulgo ἐλάττω. 13. οἴεται om. c.

τούτου διαφέρει, πλὴν ὅτι μεῖζόν τι τῆς χλαμύδος 15
ἐστὶ τὸ πεποιηκὸς τὸν ἐπισκότησιν; Ταῦτα μὲν οὖν
ἐν ταῖς σχολαῖς λέγεται τῶν φιλοσόφων. Ἐκπλεύσας
δ' οὖν ὁ Περικλῆς οὔτ' ἄλλο τι δοκεῖ τῆς παρα-
σκευῆς ἄξιον δρᾶσαι πολιορκήσας τε τὴν ἱερὰν Ἐπί-
δαυρον ἐλπίδα παρασχοῦσαν ὡς ἁλωσομένην ἀπέτυχε 20
διὰ τὴν νόσον. Ἐπιγενομένη γὰρ οὐκ αὐτοὺς μόνον,
ἀλλὰ καὶ τοὺς ὁπωσοῦν τῇ στρατιᾷ συμμίξαντας
προσδιέφθειρεν. Ἐκ τούτου χαλεπῶς διακειμένους
τοὺς Ἀθηναίους πρὸς αὐτὸν ἐπειρᾶτο παρηγορεῖν καὶ
ἀναθαῤῥύνειν. Οὐ μὴν παρέλυσε τὴν ὀργὴν οὐδὲ με- 25
τέπεισε πρότερον ἢ τὰς ψήφους λαβόντας ἐπ' αὐτὸν
εἰς τὰς χεῖρας καὶ γενομένους κυρίους ἀφελέσθαι τὴν
στρατηγίαν καὶ ζημιῶσαι χρήμασιν, ὧν ἀριθμὸν οἱ
τὸν ἐλάχιστον πεντεκαίδεκα τάλαντα, πεντήκοντα δ'
οἱ τὸν πλεῖστον γράφουσιν. Ἐπεγράφη δὲ τῇ δίκῃ 30
κατήγορος, ὡς μὲν Ἰδομενεὺς λέγει, Κλέων, ὡς δὲ
Θεόφραστος, Σιμμίας· ὁ δὲ Ποντικὸς Ἡρακλείδης
Λακρατίδαν εἴρηκε.

XXXVI. Τὰ μὲν οὖν δημόσια ταχέως ἔμελλε
παύσασθαι, καθάπερ κέντρον εἰς τοῦτον ἅμα πληγῇ
τὸν θυμὸν ἀφεικότων τῶν πολλῶν· τὰ δ' οἰκεῖα μο-
χθηρῶς εἶχεν αὐτῷ κατά τε τὸν λοιμὸν οὐκ ὀλίγους
ἀποβαλόντι τῶν ἐπιτηδείων καὶ στάσει διατεταρα- 5
γμένῳ πόῤῥωθεν. Ὁ γὰρ πρεσβύτατος αὐτοῦ τῶν
γνησίων υἱῶν Ξάνθιππος φύσει τε δαπανηρὸς ὢν καὶ

XXXV. 22. συμμίξαντας] συμπήξαντες Bodl. 3. Iunt. 23. προσδιέφθειρεν] διέφθειρεν c. 25. οὐ μὴν παρέλυσε ac. οὐ μὴν γὰρ ἔλυσε Bodl. 3. οὐ μὴν ἔλυσε vulgo. 28. ἀριθμόν] τὸν ἀρ. c. 30. δ' οἱ] δὲ οἱ c. et mox γράφουσι.

XXXVI. 2. παύσασθαι] παύεσθαι ac. Bodl. 3. — 5. διατεταραγμένῳ Reiskius, vulgo διατεταραγμένων. 6. αὐτοῦ om. edd. vett. 7. δαπανηρὸς ac. et codd. H. Stephani. πονηρὸς edd. vett.

γυναικὶ νέᾳ καὶ πολυτελεῖ συνοικῶν, Ἰσάνδρου θυ-
γατρὶ, τοῦ Ἐπιλύκου, χαλεπῶς ἔφερε τὴν τοῦ πατρὸς
10 ἀκρίβειαν γλίσχρως καὶ κατὰ μικρὸν αὐτῷ χορηγοῦν-
172 τος. Πέμψας οὖν πρός τινα τῶν φίλων ἔλαβεν ἀρ-
γύριον ὡς τοῦ Περικλέους κελεύσαντος. Ἐκείνου δ'
ὕστερον ἀπαιτοῦντος ὁ μὲν Περικλῆς καὶ δίκην αὐτῷ
προσέλαχε, τὸ δὲ μειράκιον ὁ Ξάνθιππος ἐπὶ τούτῳ
15 χαλεπῶς διατεθεὶς ἐλοιδόρει τὸν πατέρα, πρῶτον μὲν
ἐκφέρων ἐπὶ γέλωτι τὰς οἴκοι διατριβὰς αὐτοῦ καὶ
τοὺς λόγους, οὓς ἐποίει μετὰ τῶν σοφιστῶν. Πεντά-
θλου γάρ τινος ἀκοντίῳ πατάξαντος Ἐπίτιμον τὸν
Φαρσάλιον ἀκουσίως καὶ κατακτείναντος ἡμέραν ὅλην
20 ἀναλῶσαι μετὰ Πρωταγόρου διαποροῦντα, πότερον
τὸ ἀκόντιον ἢ τὸν βαλόντα μᾶλλον ἤ τοὺς ἀγωνο-
θέτας κατὰ τὸν ὀρθότατον λόγον αἰτίους χρὴ τοῦ
πάθους ἡγεῖσθαι. Πρὸς δὲ τούτοις καὶ τὴν περὶ τῆς
γυναικὸς διαβολὴν ὑπὸ τοῦ Ξανθίππου φησὶν ὁ Σκη-
25 σίμβροτος εἰς τοὺς πολλοὺς διασπαρῆναι καὶ ὅλως
ἀνήκεστον ἄχρι τῆς τελευτῆς τῷ νεανίσκῳ πρὸς τὸν
πατέρα παραμεῖναι τὴν διαφοράν· ἀπέθανε γὰρ ὁ
Ξάνθιππος ἐν τῷ λοιμῷ νοσήσας. Ἀπέβαλε δὲ καὶ τὴν
ἀδελφὴν ὁ Περικλῆς τότε καὶ τῶν κηδεστῶν καὶ φί-
30 λων τοὺς πλείστους καὶ χρησιμωτάτους πρὸς τὴν πο-
λιτείαν. Οὐ μὴν ἀπεῖπεν οὐδὲ προὔδωκε τὸ φρόνημα
καὶ τὸ μέγεθος τῆς ψυχῆς ὑπὸ τῶν συμφορῶν, ἀλλ'
οὐδὲ κλαίων οὐδὲ κηδεύων οὐδὲ πρὸς τάφῳ τινὸς
ὤφθη τῶν ἀναγκαίων, πρίν γε δὴ καὶ τὸν περίλοι-
35 πον αὐτοῦ τῶν γνησίων ἀποβαλεῖν Πάραλον. Ἐπὶ

XXXVI. 8. Ἰσάνδρου immo Τισάνδρου. 10. γλίσχρως] γλίσχρα c. 18. γάρ τινος codd. H. Stephani, vulgo γάρ ἵππον. 18. Ἐπίτιμον τὸν Φαρσάλιον codd. H. Stephani, vulgo Ἐπιτιμίου τοῦ Φαρσαλίου. 19. κατακτείναντος codd. H. Stephani, vulgo κτείναντος. 21. βαλόντα μᾶλλον iidem, vulgo βαλόντα. 35. τῶν γνησίων] τῶν γνησίων υἱῶν codd. H. Stephani.

τούτῳ δὲ καμφθεὶς ἐπειρᾶτο μὲν ἐγκαρτερεῖν τῷ ἤθει καὶ διαφυλάττειν τὸ μεγαλόψυχον, ἐπιφέρων δὲ τῷ νεκρῷ στέφανον ἡττήθη τοῦ πάθους πρὸς τὴν ὄψιν, ὥςτε κλαυθμόν τε ῥῆξαι καὶ πλῆθος ἐκχέαι δακρύων, οὐδέποτε τοιοῦτον οὐδὲν ἐν τῷ λοιπῷ βίῳ πεποιηκώς. 40

XXXVII. Τῆς δὲ πόλεως πειρωμένης τῶν ἄλλων στρατηγῶν εἰς τὸν πόλεμον καὶ ῥητόρων, ὡς οὐδεὶς βάρος ἔχων ἰσόῤῥοπον οὐδ' ἀξίωμα πρὸς τοσαύτην ἐχέγγυον ἡγεμονίαν ἐφαίνετο, ποθούσης δ' ἐκεῖνον καὶ καλούσης ἐπὶ τὸ βῆμά καὶ τὸ στρατήγιον, ἀθυμῶν καὶ κείμενος οἴκοι διὰ τὸ πένθος ὑπ' Ἀλκιβιάδου καὶ τῶν ἄλλων ἐπείσθη φίλων προςελθεῖν. Ἀπολογησαμένου δὲ τοῦ δήμου τὴν ἀγνωμοσύνην πρὸς αὐτὸν ὑποδεξάμενος αὖθις τὰ πράγματα καὶ στρατηγὸς αἱρεθεὶς ᾐτήσατο λυθῆναι τὸν περὶ τῶν νόθων νόμον, ὃν αὐτὸς εἰςενηνόχει πρότερον, ὡς μὴ παντάπασιν ἐρημίᾳ διαδοχῆς τὸν οἶκον ἐκλίποι τοὔνομα καὶ τὸ γένος. Εἶχε δ' οὕτω τὰ περὶ τὸν νόμον. Ἀκμάζων ὁ Περικλῆς ἐν τῇ πολιτείᾳ πρὸ πάνυ πολλῶν χρόνων καὶ παῖδας ἔχων, ὥςπερ εἴρηται, γνησίους νομον ἔγραψε μόνους Ἀθηναίους εἶναι τοὺς ἐκ δυεῖν Ἀθηναίων γεγονότας. Ἐπεὶ δὲ τοῦ βασιλέως τῶν Αἰγυπτίων δωρεὰν τῷ δήμῳ πέμψαντος τετρακισμυρίους πυρῶν μεδίμνους ἔδει διανέμεσθαι τοὺς πολίτας, πολλαὶ μὲν ἀνεφύοντο δίκαι τοῖς νόθοις ἐκ τοῦ γράμματος ἐκείνου τέως διαλανθάνουσαι καὶ παρορώμεναι, πολλοὶ δὲ [καὶ] συκοφαντή-

XXXVI. 40. οὐδὲν] οὐδὲ Bodl. 3.

XXXVII. 7. προςελθεῖν vulgo προελθεῖν. 8. πρὸς αὐτὸν c. vulgo τὴν πρὸς αὐτόν. 10. ᾐτήσατο codd. H. Stephani, vulgo εἰςηγήσατο. 17. δυεῖν a. Bodl. 3. vulgo δυοῖν. 18. δωρεὰν] a. edd. vett. δωρεάς. 20. τοὺς πολίτας] τοῖς πολίταις c. 22. [καὶ] συκοφαντήμασι] καὶ om. a.

μασι περιέπιπτον. Ἐπράθησαν οὖν ἁλόντες ὀλίγῳ πεντακισχιλίων ἐλάττους, οἱ δὲ μείναντες ἐν τῇ πολι-
25 τείᾳ καὶ κριθέντες Ἀθηναῖοι μύριοι καὶ τετρακισχίλιοι καὶ τεσσαράκοντα τὸ πλῆθος ἐξητάσθησαν. Ὅντος οὖν δεινοῦ τὸν κατὰ τοσούτων ἰσχύσαντα νόμον ὑπ' αὐτοῦ πάλιν λυθῆναι τοῦ γράψαντος, ἡ παροῦσα δυςτυχία τῷ Περικλεῖ περὶ τὸν οἶκον ὡς δίκην τινὰ
30 δεδωκότι τῆς ὑπεροψίας καὶ τῆς μεγαλαυχίας ἐκείνης ἐπέκλασε τοὺς Ἀθηναίους, καὶ δόξαντες αὐτὸν νεμεσητά τε παθεῖν ἀνθρωπίνως τε δεῖσθαι συνεχώρησαν ἀπογράψασθαι τὸν νόθον εἰς τοὺς φράτορας ὄνομα θέμενον τὸ αὑτοῦ. Καὶ τοῦτον μὲν ὕστερον ἐν Ἀρ-
35 γινούσαις κατανυμαχήσαντα Πελοποννησίους ἀπέκτεινεν ὁ δῆμος μετὰ τῶν συστρατηγῶν.

173 XXXVIII. Τότε δὲ τοῦ Περικλέους ἔοικεν ὁ λοιμὸς λαβέσθαι λαβὴν οὐκ ὀξεῖαν, ὥςπερ ἄλλων, οὐδὲ σύντονον, ἀλλὰ βληχρᾷ τινι νόσῳ καὶ μῆκος ἐν ποικίλαις ἐχούσῃ μεταβολαῖς διαχρωμένην τὸ σῶμα
5 σχολαίως καὶ ὑπερείπουσαν τὸ φρόνημα τῆς ψυχῆς. Ὁ γοῦν Θεόφραστος ἐν τοῖς Ἠθικοῖς διαπορήσας, εἰ πρὸς τὰς τύχας τρέπεται τὰ ἤθη καὶ κινούμενα τοῖς τῶν σωμάτων πάθεσιν ἐξίσταται τῆς ἀρετῆς, ἱστόρηκεν, ὅτι νοσῶν ὁ Περικλῆς ἐπισκοπουμένῳ τινὶ τῶν
10 φίλων δείξειε περίαπτον ὑπὸ τῶν γυναικῶν τῷ τραχήλῳ περιηρτημένον, ὡς σφόδρα κακῶς ἔχων, ὁπότε

XXXVII. 23. ἐπράθησαν οὖν] ἐφάνησαν γοῦν c. 27. τὸν κατὰ] τοῦ κατὰ a. edd. vett. 27. τοσούτων c. et Reiskius, vulgo τοσοῦτον. 27. νόμον c. vulgo τὸν νόμον. 28. λυθῆναι c. vulgo διαλυθῆναι. 31. αὐτὸν] αὐτόν τε edd. vett. 34. θέμενον] θέμενοι c. — τὸ αὑτοῦ] τοῦ αὑτοῦ a. τοῦ αὐτοῦ Iunt.

XXXVIII. 3. ἀλλὰ βληχρᾷ a. Anonymus, vulgo ἀλλ' ἀβληχρᾷ. 8. ἱστόρηκεν] ἱστόρησεν c. 10. δείξειε] δόξειε Vulcobius. 11. περιηρτημένον] περιηρτυμένον edd. vett.

καὶ ταύτην ὑπομένοι τὴν ἀβελτηρίαν. Ἤδη δὲ πρὸς τῷ τελευτᾷν ὄντος αὐτοῦ περικαθήμενοι τῶν πολιτῶν οἱ βέλτιστοι καὶ τῶν φίλων οἱ περιόντες λόγον ἐποιοῦντο τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς δυνάμεως, ὅση γένοιτο, καὶ τὰς πράξεις ἀνεμετροῦντο καὶ τῶν τροπαίων τὸ πλῆθος· ἐννέα γὰρ ἦν ἃ στρατηγῶν καὶ νικῶν ἔστησεν ὑπὲρ τῆς πόλεως. Ταῦτα, ὡς οὐκέτι συνιέντος, ἀλλὰ καθῃρημένου τὴν αἴσθησιν αὐτοῦ, διελέγοντο πρὸς ἀλλήλους· ὁ δὲ πᾶσιν ἐτύγχανε τὸν νοῦν προσεσχηκὼς καὶ φθεγξάμενος εἰς μέσον ἔφη θαυμάζειν, ὅτι ταῦτα μὲν ἐπαινοῦσιν αὐτοῦ καὶ μνημονεύουσιν, ἃ καὶ πρὸς τύχην ἐστὶ κοινὰ καὶ γέγονεν ἤδη πολλοῖς στρατηγοῖς, τὸ δὲ κάλλιστον καὶ μέγιστον οὐ λέγουσιν. Οὐδεὶς γάρ, ἔφη, δι' ἐμὲ τῶν ὄντων Ἀθηναίων μέλαν ἱμάτιον περιεβάλετο.

XXXIX. Θαυμαστὸς οὖν ὁ ἀνὴρ οὐ μόνον τῆς ἐπιεικείας καὶ πραότητος, ἣν ἐν πράγμασι πολλοῖς καὶ μεγάλαις ἀπεχθείαις διετήρησεν, ἀλλὰ καὶ τοῦ φρονήματος, εἰ τῶν αὐτοῦ καλῶν ἡγεῖτο βέλτιστον εἶναι τὸ μήτε φθόνῳ μήτε θυμῷ χαρίσασθαι μηδὲν ἀπὸ τηλικαύτης δυνάμεως μηδὲ χρήσασθαί τινι τῶν ἐχθρῶν ὡς ἀνηκέστῳ. Καί μοι δοκεῖ τὴν μειρακιώδη καὶ σοβαρὰν ἐκείνην προσωνυμίαν ἓν τοῦτο ποιεῖν ἀνεπίφθονον καὶ πρέπουσαν ὄντως, εὐμενὲς ἦθος καὶ βίον ἐν ἐξουσίᾳ καθαρὸν καὶ ἀμίαντον Ὀλύμπιον προσαγορεύεσθαι, καθάπερ τὸ τῶν θεῶν γένος ἀξι-

XXXVIII. 12. ἀβελτηρίαν ac. vulgo ἀβελτερίαν. 12. πρὸς τῷ] πρὸς τὸ c. 13. περικαθήμενοι] παρακαθήμενοι c. 19. καθῃρημένου] καθηραμένου Iunt. 23. τύχην] τὴν τύχην c. 26. περιεβάλετο] περιεβάλλετο edd. vett.

XXXIX. 9. ὄντως] οὕτως c. Vulc. Ald. 10. βίον — καθαρὸν καὶ ἀμίαντον Vulcobius et c. nisi quod is retinet βίος. Bodl. 3. βίου — καθαροῦ καὶ ἀμιάντου. Vulgo βίος — καθαρὸς καὶ ἀμίαντος.

οὖμεν αἴτιον μὲν ἀγαθῶν, ἀναίτιον δὲ κακῶν πεφυ-
κὸς ἄρχειν καὶ βασιλεύειν τῶν ὄντων, οὐχ ὥςπερ ο
ποιηταὶ συνταράττοντες ἡμᾶς ἀμαθεστάταις δόξαι
15 ἀλίσκονται τοῖς αὐτῶν μυθεύμασι, τὸν μὲν τόπον, ἐ
ᾧ τοὺς θεοὺς κατοικεῖν λέγουσιν, ἀσφαλὲς ἕδος κα
ἀσάλευτον καλοῦντες, οὐ πνεύμασιν, οὐ νέφεσι χρώμε
νον, ἀλλ' αἰθρίᾳ μαλακῇ καὶ φωτὶ καθαρῷ τὸν ἅπαντ
χρόνον ὁμαλῶς περιλαμπόμενον, ὡς τοιαύτης τῷ μα
20 καρίῳ καὶ ἀθανάτῳ διαγωγῆς μάλιστα προπούσης
αὐτοὺς δὲ τοὺς θεοὺς ταραχῆς καὶ δυςμενείας κα
ὀργῆς ἄλλων τε μεστοὺς παθῶν ἀποφαίνοντες οὐδ
ἀνθρώποις νοῦν ἔχουσι προςηκόντων. Ἀλλὰ ταῦτα
μὲν ἴσως ἑτέρας δόξει πραγματείας εἶναι. Τοῦ δ
25 Περικλέους ταχεῖαν αἴσθησιν καὶ σαφῆ πόθον Ἀθη
ναίοις ἐνειργάζετο τὰ πράγματα. Καὶ γὰρ οἱ ζῶντο
βαρυνόμενοι τὴν δύναμιν, ὡς ἀμαυροῦσαν αὐτοὺς
εὐθὺς ἐκ ποδῶν γενομένου πειρώμενοι ῥητόρων κα
δημαγωγῶν ἑτέρων ἀνωμολογοῦντο μετριώτερον ἐ
30 ὄγκῳ καὶ σεμνότερον ἐν πραότητι μὴ φῦναι τρόπον
ἡ δ' ἐπίφθονος ἰσχὺς ἐκείνη μοναρχία λεγομένη κα
τυραννὶς πρότερον ἐφάνη τότε σωτήριον ἔρυμα τῆ
πολιτείας γενομένη· τοσαύτη φθορὰ καὶ πλῆθος ἐπέ
κειτο κακίας τοῖς πράγμασιν, ἣν ἐκεῖνος ἀσθενῆ κα
35 ταπειμὴν ποιῶν ἀπέκρυπτε καὶ κατεκώλυεν ἀνήκεστο
ἐξουσίᾳ γενέσθαι.

XXXIX. 15. μυθεύμασι codd. H. Stephani, vulgo ποιή μασι. Scribendum puto μυθοποιήμασι. 26. οἱ ζῶντος] ο ζῶντες Iunt. 27. αὐτοὺς] αὐτοῖς a. 29. ἀνωμολογοῦντο Reis kius, vulgo ἀνωμολόγουν τό. a. ἀνωμολόγουν absque τό. 36 ἐξουσίᾳ] ἐν ἐξουσίᾳ c. Bodl. 3.

CAPUT I.

2. *Τέκνα* — *ἔκγονα* Anonymi scripturam rectius interpretationem dicas quam variantem lectionem, quae codicum nitatur auctoritate. Scilicet advertit hominem *τέκνον* vocabuli usus de catulis: eius vero cum homerica in promptu sunt exempla, vid. Iliad. XI. 113.: *ὡς δὲ λέων ἐλάφοιο ταχείης νήπια τέκνα* — ac de avium pullis Il. II. 311.: *στρουθοῖο νεοσσοὶ, νήπια τέκνα*, tum Herodoti, vid. libr. III. 109. cum annot. P. Wesselingii, Xenophontis Cyrop. IV. 1. 17.: *αἱ σύες φεύγουσι σὺν τοῖς τέκνοις*, ac de leporibus Venat. V. 24. aliorumque.

2. *ἐν τοῖς κόλποις περιφέροντας* — quod Romanis est *in sinu ferre:* utrumque patet dictum esse de toga vel tunica superne ad pectus in sinus laxi speciem complicata. Saepe ita Homerus, nec raro alii, vid. Herodot. VI. 125.: *ἐνδὺς κιθῶνα μέγαν καὶ κόλπον πολὺν καταλιπόμενος*. Plut. Romul. XXVII.: *τοὺς βουλευτὰς νείμαντας τὸ σῶμα καὶ μέρος ἕκαστον ἐνθέμενον εἰς τὸν κόλπον ἐξενεγκεῖν*. Camill. XXI.: *εἶδε τὰς παρθένους ἐν τοῖς κόλποις φερούσας τὰ τῶν θεῶν ἱερά*. Inde *τὸ προκόλπιον* et *ἔχειν s. φέρειν ἐν τῷ προκολπίῳ* Theophrast. char. VI. 4. XXII. 2. Ex Romanis compara Horat. Satir. II. 3. 172.: postquam te talos, Aule, nucesque ferre sinu laxo, donare et ludere vidi.

3. *Καῖσαρ* — intelligendusne sit Caius Caesar, an Caesar Augustus, certi indicii defectu dubium potest videri: quamquam ut Augustum dici probabile existimem, facit non tam vox *ἡγεμονικῶς*, quam quod similium facete ab eo dictorum aliquot exempla rettulerunt et alii et Suetonius in vita c. 42. cl. 67. Ac perversorum morum pravorumque castigatorem exemplorum fuisse Augustum constat ex eodem c. 32.

3. *ὡς ἔοικεν* — huius vim formulae quum non attenderet Reiskius inconsiderate corrigere est aggressus quae sanissima sunt, quamvis tot eius exempla exstent, ut vere hic usus Plutarcho proprius sit dicendus. Recte igitur Coraes ad vit. Thesei p. 357.: *κατακέχρηται Πλούταρχος πλειστάχοῦ τῷ, ὡς ἔοικεν, ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ, ὥς φασι*: vereque C. Fr. Hermannus ad Lucian. de conscr. histor. p. 16., ubi rationem formulae aperuit, observavit, inprimis usurpari in afferendis exemplis, proverbiis, sententiisque in testimonium adhibitis quibuscunque, ut commode nonnullis in locis reddi possit *ut fertur*. Exempla Plutarchea petantur ex annot. Wyttenbachii ad de S. N. V. p. 10.

4. *εἰ — οὐ τίκτουσιν* — rectissime dictum *οὐ* in obliqua interrogatione, vid. Platon. in Menone p. 87. a. H. St.: *περὶ ἀρετῆς — σκοπῶμεν — εἴτε διδακτὸν, εἴτε οὐ διδακτόν ἐστιν*, ibique Ph. Buttmannum, eundem in gr. gr. p. 427. et G. Hermannum annot. ad P. Elmsleii Med. Eurip. p. 344.

5. *τὸ φύσει φιλητικὸν ἐν ἡμῖν* — Plutarchus Solon. VII.: *ἐχούσης γάρ τι τῆς ψυχῆς ἀγαπητικὸν ἐν ἑαυτῇ καὶ πεφυκυίας ὥςπερ αἰσθάνεσθαι καὶ διανοεῖσθαι καὶ μνημονεύειν οὕτω καὶ φιλεῖν.*

7. *ἆρ' οὖν* — vulgatum *ἄρ' οὖν* cur ferri nequeat docet G. Hermannus praefat. ad Sophocl. Oed. Col. *Ἆρ' οὖν* autem illud ad sententiam idem esse quod *ἆρ' οὖν οὔ;* ut ad lenis vim affirmationis accedat, praeeunte Hermanno ad Soph. Antigon. ap. Erfurdtium v. 628. docuerunt plurimi. Sed iam ante Hermannum R. Porsono praef. ad Eurip. Hec. p. XI. a tragicis quidem nullo sententiae discrimine *ἆρα* et *ἆρ' οὔ;* dicta videbantur, cui ego ita assentior, ut negem ad colorem sententiae idem esse, addaturne particula negandi, an omittatur. Namque negationis illa ellipsis rationem habet rhetoricam, et qua erant Graeci admirabili ingenii celeritate, sic ab iis admissa est, ut ex praegressa sententia quid colligi deberet alterius judicio ac ratiocinationi tanto tutius posset permitti, quo perversius esset in aliam sententiam accipere, quam qua dictum esse res ipsa ostenderet. Nisi praestare putabimus eam interpretationem, qua alterum interrogationis membrum omissum esse statua-

tur, hoc modo: ἆρ' οὖν λόγον ἔχει ψέγειν ἢ οὔ; Quod autem aliquantulum a Porsoni iudicio me discedere significabam quid sibi velit ex ipso illo Sophoclis loco in Oed. Tyr. v. 822. sqq., quo usus est Porsonus, potest intelligi. Verba haec sunt:

λέχη δὲ τοῦ θανόντος ἐν χεροῖν ἐμαῖν
χραίνω, δι' ὧνπερ ὤλετ'· ἆρ' ἔφυν κακός;
ἆρ' οὐχὶ πᾶς ἄναγνος;

prius illud ἆρ' ἔφυν κακός; et ipsum cum affirmatione dictum esse negari non potest, sed non plane eiusdem ponderis esse inde potest perspici, quod non licuit inverso ordine dici: ἆρ' οὐκ ἔφυν κακός; ἆρα πᾶς ἄναγνος; Nimirum quoniam haec per gradationem dicta sunt non potuit secundo membro collocari quod debilius esset ac per se ambiguum, primo quod suapte natura esset fortius et omnem excludens dubitationem. Nam ut paucis dicam, simplex ἆρα s. ἆρ' οὖν negationem rhetorice omissam postulat ex re ipsa intelligi, ut quod ἆρ' οὖν οὔ; particulis per interrogationem diserte affirmatur, idem praestet solum ἆρα s. ἆρ' οὖν; sed aliquanto lenius eoque cum discrimine ab altero, quo celata negatio differt ab expressa et diserte addita. Ceterum non rarus est apud Plutarchum is usus ἆρ' οὖν particularum, cf. adv. Stoic. p. 1072. E. ἆρ' οὖν τέλος ἐστὶ κατ' αὐτοὺς εὐλογιστεῖν ἐν ταῖς ἐκλογαῖς κατὰ φύσιν; ad quae respondet alter: λέγουσιν οὕτως. Comp. Solon. c. Poplic. I. scribendum: ἆρ' οὖν ἴδιόν τι περὶ ταύτην τὴν σύγκρισιν ὑπάρχει καὶ μὴ πάνυ συμβεβηκός κ. τ. λ. Alia exempla, sed quibus admixta sunt disparis generis, vide ap. D. Wyttenbachium ad Mor. p. 93. B. Virorum doctorum sententias qui cognoscere voluerit adeat praeter Hermannum l. l. G. H. Schaeferum melet. crit. p. 89. Lud. Heindorfium ad Platon. Cratyl. p. 18. God. Stallbaumium ad Phileb. p. 225. A. G. Winckelmannum ad Euthydem. p. 26. J. H. Monkium ad Eurip. Alcest. v. 351. et qui ab his laudantur.

7. ἐπεὶ — monstruosa est librorum scriptura ἐπεὶ κυνῶν τε καὶ πιθήκων ἔκγονα φιλομαθές τι κέκτηται, cuius perversitatem Reiskius demum intellexit sic in hunc locum

commentatus: „post ἐπεὶ vulgares edd. addunt κυνῶν τε καὶ πιθήκων ἔκγονα, quae vocabula periculo meo expunxi, illuc ab importunitate aut supinitate librariorum, aut nescio quo casu lectorumve errore, perperam ingesta. Sunt enim aliud nihil, quam varians lectio vocabulorum illorum, quae primo statim versu huius vitae leguntur.“ In Reiskii iudicium tacita comprobatione concessere Coraes ac Schaeferus: recte et ordine, nisi quod de ortu lectionis alia mihi opinio est. Nimirum addita suspicor haec verba ex praegressis ab aliquo qui veram loci rationem non intelligeret, sed quod de natura ingenii humani dictum esset acciperet de catulis, deceptus vocabulo φιλομαθὲς, quoniam simiis et catulis natura indita est quaedam φιλομαθία.

9. λόγον ἔχει — *rationi consentaneum est:* sic Caes. I.: ἐνίων λεγόντων ὡς οὐκ ἔχοι λόγον ἀποκτιννύναι παῖδα τηλικοῦτον. Num. IV.: καί που λόγος ἔχει, τὸν θεόν — scribendum λόγον ἔχει, quam correctionem meam occupavit Schaeferus: ibid. XIX.: ἄλλως δὲ καὶ λόγον ἔχει, τὸν Μάρτιον Ἄρεϊ καθιερώμενον ὑπὸ τοῦ Ῥωμύλου πρῶτον ὀνομάζεσθαι.

12. τὴν πληγὴν — τῆς πληγῆς Reiskius, aptum existimans ab ἀντιλαμβανομένῃ, bona et commoda sententia. Fortasse tamen recte accusativum tuetur Schaeferus, de quo nunc sic scribit: „est appositio definiens quod proxime antecedit πάθος: huius enim vocis significatio patet latissime.“

15. καὶ τρέπειν — particulam asteriscis notavit Coraes: περιελεῖν ἔδοξέ μοι, inquit, τὸν σύνδεσμον εἰς οὐδὲν ὄντα χρήσιμον ὧδε. Iure obloquitur Schaeferus recte observans, aliud esse τρέπειν, aliud μεταβάλλειν.

17. πέφυκεν — a natura ita comparatus est. Tetigit hunc verbi usum Car. Wexius ad Sophocl. Antig. v. 521.

19. ὡς γὰρ ὀφθαλμῷ — conf. Demosthen. XXII.: οἱ τοὺς ὀφθαλμιῶντας ἀπὸ τῶν λαμπρῶν καὶ ἀντιτύπων ἐπὶ τὰ χλωρὰ καὶ μαλακὰ χρώματα τὴν ὄψιν ἀπάγειν κελεύοντες.

21. τῷ χαίρειν — i. e. τῷ χαίρειν αὐτοῖς, eo, quod oblectant. Temere Reiskius ex coniectura sua τῷ χαρίεντι.

22. πρὸς τὸ οἰκεῖον ἀγαθὸν — Plut. Moral. p. 789. F.:

τὴν φρόνησιν, ἧς — τὸ οἰκεῖον ἀγαθὸν καὶ τέλειον ἐν γήρᾳ μόλις ἡ φύσις ἀποδίδωσι.

24. προθυμίαν ἀγωγὸν — non rarus est huius adiectivi usus ap. Plut. de vi adducendi vel illiciendi. Ita in Lycurg. V.: ἐν ἐκείνῳ φύσιν ἡγεμονικὴν καὶ δύναμιν ἀνθρώπων ἀγωγὸν οὖσαν. Coriolan. XXXII.: φαντασίας ὁρμῶν ἀγωγούς. Crass. VII.: προςώπου χάριν ἀγωγόν. Moral. p. 776. B.: ἐνεργοὺς βούλεται ποιεῖν ὧν ἂν ἅψηται καὶ πρακτικὰ καὶ ἔμψυχα καὶ κινητικὰς ὁρμὰς ἐντίθησι (vulgo ἐπιτίθησι) καὶ κρίσεις ἀγωγοὺς ἐπὶ τὰ ὠφέλιμα.

24. ἱστορήμασιν — sine caussa Reiskius mutavit in ἱστορήσασιν, id ut significaret: iis, qui eiusmodi spectacula noscitarunt: non ex Amioto, credo, ut Coraes scribit, sed ex ingenio, nam Amiotum vix unquam inspexit Reiskius. Eum ego hic quidem sententiam magis quam verba puto reddidisse hoc modo: „*comme sont les effects de la vertu, lesquels en les voyant ou lisant impriment és coeurs une affection et un zele de les ensuivre.*“ Omnino optime habet scriptura, quae in libris est, revocandamque sine cunctatione etiam Schaeferus dicit, recte contendens quod praecedit ἀκούσματα. Non celabo tamen ad Reiskii scripturam ab Hutteno receptam nihil diversitatis ex cod. c. annotasse Heldium.

29. βαφεῖς καὶ μυρεψοὺς ἀνελευθέρους ἡγούμεθα — auctore Solone, vide Athenaeum libr. XIII. p. 612. a. Σόλων δὲ τοῦ νομοθέτου οὐδ' ἐπιτρέποντος ἀνδρὶ τοιαύτης (μυρεψικῆς) προΐστασθαι τέχνης.

31. ὁ Ἀντισθένης — de Antisthene cynico omnia nota: Ismeniae tibicinis meminit Plutarchus in Demetrio c. I. Moral. p. 632. C. Diogen. Laert. IV. 4. 22. et VII. 126. ubi v. Menagium, Aelianus v. h. libr. IV. 16. cum annot. Perizonii et Solan. ad Lucian. adv. indoct. V. Patriam eius Thisbam, Boeotiae urbem, solus quod sciam dicit Eustathius ad Il. β'. p. 268. 10.: ἡ δὲ Θίσβη πολίτην μὲν ἔσχε τὸν περίπτυστον αὐλητὴν Ἰσμηνίαν, Θισβεὺς γὰρ ἦν. Articulum addidi ad Antisthenis nomen cum propter oppositum ὁ δὲ Φίλιππος, tum quod Schaefero iudice ad T. II. p. 172.

11. in talibus librarii fere peccant omittendis articulis, vix addendis.

35. *ψήλαντα* — quod sequitur *ψάλλων* videri potest probabilem reddere Vulcobii scripturam correctam in *ψάλλοντα*. Sed ne sic quidem est cur posthabeatur librorum scriptura, cum qua convenit nostra dicendi ratio.

35. *καὶ τεχνικῶς* — de vulgata scriptura *καὶ κατατεχνικῶς* ita scribit H. Stephanus: „non dubium est, quin pro *κατατεχνικῶς* scribendum sit *τεχνικῶς*, praesertim quum etiam vett. codd. auctoritate haec lectio nitatur. Nam *κατατεχνικῶς* nusquam alibi exstare ac ne dici quidem existimo. Quod si dicatur, repugnantem potius sententiae huius loci significationem habiturum videtur." Probat haec Wyttenbachius ad Mor. p. 580., item annotans scripturam *καὶ τεχνικῶς* ex libro Par. defectumque earundem vocum in libro Mosc.

35. *οὐκ αἰσχύνῃ* — verba ab editoribus sic sunt distincta, ut nihil nisi *οὐκ* — *ψάλλων* a Philippo dictum existimandum sit: fortasse recte, quamquam nihil est quod obstet, quominus etiam reliqua prolata ab eodem putentur, immo probabilius hoc, cum quod eadem est dicterii Antisthenis ratio, caussam acerbi iudicii adiicientis his verbis: *οὐ γὰρ ἂν οὕτω σπουδαῖος ἦν αὐλητής*, tum quod singula verba inprimis decent regem, superbum quidem illum, sed recta et vera admonentem.

38. *τὰ τοιαῦτα* — usum *τοιοῦτος* pronominis, cui articulus additus, exemplis illustravit Wyttenbachius ad Mor. p. 173. sq. cui addo meam annot. ad Themist. p. 34.

38. *θεατής* — *spectator*, simul notat *auditorem*, cum quia tanquam in theatro utriusque sensus coniunctum cernitur officium, tum quia *videre*, ut verbum sensus latissime patentis, de reliquis etiam sensibus et ipsa mentis cogitatione usurpatur: verba sunt Wyttenbachii ad Moral. p. 41. A. cf. infra c. II. med.

CAPUT II.

4. *τὸν ἐν Πίσῃ Δία* — Plinius H. N. XXXIV. 19.: „*minoribus* simulacris signisque innumera prope artificum

multitudo nobilitata est. Ante omnes tamen Phidias Atheniensis Iove Olympiae facto ex ebore quidem et auro." Idem mox: „Phidias praeter Iovem Olympium, quem nemo aemulatur, fecit ex ebore aeque Minervam Athenis." Pausan. V. 10. sqq. Sed non est quod ego de opere Phidiaco addam post Winckelmannum eosque quos laudat O. Muellerus archaeol. art. p. 93. sq. Item de Iunone Polycleti satis habeo indicasse Pausaniam libr. II. 17. 4. Strabon. VIII. p. 372. Maxim. Tyr. diss. 14. p. 260. Reisk. et quos praeterea laudat Muellerus l. l. p. 100. Sententiae caussa confero Lucian. somn. 14.: *εἰ δὲ καὶ Φειδίας ἢ Πολύκλειτος γένοιο καὶ θαυμαστὰ πολλὰ ἐξεργάσαιο, τὴν μὲν τέχνην ἅπαντες ἐπαινέσονται, οὐκ ἔστι δὲ ὅστις τῶν ἰδόντων, εἰ νοῦν ἔχοι, εὔξαιτ' ἄν σοι ὅμοιος γενέσθαι· οἷος γὰρ ἂν ᾖς, βάναυσος καὶ χειρώναξ καὶ ἀποχειροβίωτος νομισθήσῃ.*

6. *Φιλητᾶς* — ut in plerisque, quae verborum crisin superant, ita hic quoque mirari subit editorum incuriam dicam an negligentiam. Quid enim? Philemonis quidem poetae comici nomen inter Anacreontem positum et Archilochum vereor ne non multum recedat ab Sauli inter prophetas commemorationis perversitate. Sed seria nunc tractamus. Sensit hoc A. Bryanus: „si codices, inquit, faverent, libenter legerem *Φιλητᾶς*, poeta Cous, qui et aetate et scribendi genere ad Anacreontem et Archilochum, quibuscum hic iungitur, magis accedit." Hoc quum prudenter observasset Bryanus, tamen ne commemorato quidem verissimo eius invento Philemonem retinuerunt interpretes. Minus hoc miror in Tib. Hemsterhusio, qui aliis intentus sine vitii suspicione hoc loco usus est ad Lucian. l. p. 14., sed D. Ruhnkenium epist. crit. II. p. 296. recte de hoc loco sensisse intelligo ex A. Meinekii praef. ad Menandr. et Phil. reliq. p. IX. idem, uti par erat, assensu suo comprobantis. Cedat igitur iam Philemon Philetae, cuius cum altero confusio in tanta nominum similitudine nec mira est et aliis exemplis comprobata ab Meinekio.

10. *ἀνάδοσις* — *ἔνδοσις* legendum esse verbo significata Schaeferi suspicio est, id ut *impulsum* significet. Cui quamquam non hoc obiiciam, ea vi id vocabulum vix un-

quam legi, ac quae frequens eius significatio *remissionis, laxationis*, adversari potius quam accommodatam esse sententiae loci: nam habet sane non ita raro ἐνδιδόναι vim *suggerendi, subiiciendi*, vide Romul. VII.: θράσους ἀποστατικοῦ καὶ φρονήματος ἀρχὰς ἐνδιδόντες, Pericl. XXXIII.: διαβολῆς ἀφορμὰς ἐνδιδόναι, ac potest substantivo haud dubie eadem vindicari potestas, quae est adiectivo ἐνδόσιμον: tamen non video cur suspecta habenda sit librorum scriptura, cuius haec vis est, ut impetum, impulsum intimo ex pectore suscitatum significet, ita ut h. l. ad animum translatum sit, quod proprio usu de terra dicitur fruges promittente vel alia. Similiter verbum ἀναδιδόναι Moral. p. 786. B. ἡ πολιτεία καλλίστας μὲν ἡδονὰς ἔχει καὶ μεγίστας, αἷς καὶ τοὺς θεοὺς εἰκός ἐστιν ἢ μόναις ἢ μάλιστα χαίρειν· αὗται δέ εἰσιν ἃς τὸ εὖ ποιεῖν καὶ καλόν τε πράττειν ἀναδίδωσιν.

11. ἀφορμὴν — materiam, unde quis profectus se conferat ad imitandum interpretatur Schaeferus: vide ad Themistocl. p. 146. Nihil caussae erat cur Reiskio corrigendum esset ὁρμήν.

23. τὸ βιβλίον δέκατον — ita saepius Plutarchus appellat singula vitarum paria, vid. Demosthen. III. Alexandr. I. De consilio quo vitas scripserit vide locum geminum vit. Aemil. Paul. I.

26. τε — μάλιστα δὲ — satis hodie notus est particularum τε et δὲ se excipientium et usus et ratio: vid. G. Stallbaumius ad Plat. Phileb. p. 36. cui nec lubet nec opus est alia addere, nisi quod Moral. p. 162. A.: ἐπεὶ λύπας τε πλείονας ἔστιν ἀπὸ τῆς τροφῆς τῶν ἡδονῶν γινομένας καταριθμῆσαι, μᾶλλον δὲ ἡ μὲν ἡδονὴ καὶ τόπον ἔχει βραχὺν ἐν σώματι καὶ χρόνον οὐ πολὺν tueor librorum scripturam. Sed omnem modum excessit Diogenes Laertius libr. IX. 6. 28.: γέγονε δὲ τά τε ἄλλα ἀγαθὸς ὁ Ζήνων, ἀλλὰ καὶ ὑπεροπτικὸς τῶν μειζόνων.

26. πρᾳότητα καὶ δικαιοσύνην — servavi librorum scripturam mutatam ab Anonymo in dativum casum, qui Corai placuit ac Schaefero. Sed quis dubitet quin id hic quoque ex sola coniectura posuerit Anonymus ille, invitante

quodammodo altero dativo τῷ δύνασθαι φέρειν, quem iure esse repositum nemo dubitabit. Et aptior etiam ad meum sensum accusativus est, si quidem significatis ceteris virtutibus in universum certae quaedam commemorandae erant, ex quibus inprimis cognoscenda esset morum illa similitudo. Ceterum πραότης Periclis iustis ornatur laudibus etiam infra c. XXXIX.: hic quidem Plutarchus eam dicit viri lenitatem, qua quoties caeco quodam invidiae impetu a plebe iniuriose et contumeliose tractabatur vel etiam multabatur, ferebat ac veniam dabat erranti, ne sic quidem irascendum ratus civibus suis, cf. c. XXXIV. Ejusdem laudis particeps Fabius est, cuius πραότης cum Plutarcho laudatur in eius vita, tum restituetur nostra emendatione Diodoro Excerpt. vatic. p. 58. Rom. = 66. Dind.: ὁ δῆμος τῶν Ῥωμαίων ἐβλασφήμει τὸν δικτάτωρα καὶ παιδαγωγὸν ἐπικαλῶν αὐτὸν ὠνείδιζε τὴν δειλίαν· ὁ δὲ τὴν ὕβριν ἀταράχως καὶ βαρέως ἔφερεν: βαρέως ineptum est scribendumque πράως, cuius ut veritatem commendem correctionis nonnisi in incredulorum gratiam confero Plutarchum in vita Fabii VII.: ταῦτ' ἀκούσας ὁ Φάβιος τὴν μὲν ὀργὴν ἔφερε πράως τῶν πολιτῶν, ac recurrit Fabii πραότητος commemoratio ibidem I., quem locum correctione indigere existimo sic scriptum in libris: ὁ δ' Ὀουικόλας σημαίνει τὸ προβάτιον· ἐτέθη δὲ πρὸς τὴν πραότητα καὶ βαρύτητα τοῦ ἤθους ἔτι παιδὸς ὄντος: rationem haec reddunt cognominis Fabii, corrigendumque βραδύτητα pro βαρύτητα, in quam suspicionem incidisse video etiam Coraen, sed ut dubitaret tamen: ἴσως γρ., inquit, βραδύτητα, ὡς ὑπονοεῖν παρέχει καὶ τὰ ἐπαγόμενα· πλὴν εἰ μὴ Πλούταρχος τέταχε τὴν βαρύτητα ἐφ' ἧς καὶ ἡ παρ' ἡμῖν συνήθεια σημασίας ἐκλαμβάνει, Βαρύνουν καὶ Βαρυκέφαλον καλοῦσα τὸν βραδέως δεχόμενον τὰς μαθήσεις: probasse haec suspiceris Schaeferum, qui nihil de ea re annotaverit, me ut vulg. sanam putem permovent minime, partim quod hac sola ratione stare video sequentia: τὸ γὰρ ἡσύχιον αὐτοῦ καὶ σιωπηλὸν καὶ μετὰ πολλῆς εὐλαβείας τῶν παιδικῶν ἁπτόμενον ἡδονῶν, βραδέως δὲ καὶ διαπόνως δεχόμενον τὰς μαθήσεις —, partim quod non assequor quid cum ovibus commune habeat βαρύτης, denique

quod *Cunctatoris tarditatem ingenii* hic commemorandam fuisse intelligo, nec repugnare huic coniecturae, sed favere existimo quod Aurel. Victor scribit XLIII.: *Q. Fabius Maximus cunctator Ovicula dictus est a morum clementia.* Ceterum ut revertar ad rem, verbo notamus *συναρχόντων* illas *ἀγνωμοσύνας* inprimis ad Fabium spectare, quippe M. Minucii Rufi intelligenda importunitas.

28. *ἀγνωμοσύνας* — insolentiam et importunitatem ex mente vel stolida vel iniqua profectam: sic infra XXXVII.: *ἀπολογησαμένου δὲ τοῦ δήμου τὴν ἀγνωμοσύνην πρὸς αὐτόν.* Eodem redit H. Stephani interpretatio in thesauro l. gr. observantis, *ἀγνωμοσύνην* poni etiam pro ipso facto, quod *ἐξ ἀγνωμοσύνης* proveniat, ut sit factum improbum et iniquum aut stultum, *αἱ ἀγνωμοσύναι* autem *ἀγνωμόνως* facta.

29. *ὀρθῶς στοχαζόμεθα τοῦ δέοντος* — conf. Alexandr. XXXI.: *στοχάζεσθαι τοῦ μέλλοντος ὀρθῶς.* Coriolan. XVIII.: *ὀρθῶς στοχαζόμενοι τοῦ ἀνδρός*: et sic Fab. Max. X. Aristid. VIII.

CAPUT III.

1. *γάρ* — nollem Coraes particulam delevisset. *Schaeferus*, quem mireris sic scribentem, quum tribus in editionibus suis idem commiserit. Recte se habere particulam non raro narrationis initio positam ubi ad rerum explicationem acceditur, hodie neminem fugit.

1. *τῶν φυλῶν* — *τῶν δήμων* — de praepostera Reiskii correctione *τὴν φυλὴν* — *τὸν δῆμον* inconsiderate Corai, olim etiam Schaefero probata, dictum ad Themist. I.

1. *Ἀκαμαντίδης* — *Χολαργεὺς* — vid. Hesychium, schol. ad Aristoph. Acharn. v. 855. et C. L. Grotefend diss. de dem. s. pag. attic. nr. 149.

3. *κατ' ἀμφοτέρους — γονεῖς* vel similis vox tanto magis potuit omitti, quo facilius ex re ipsa talis notio intelligitur. Qua in re quanta libertate usi sint Graeci docent talia, quale Sophoclis illud in Antig. v. 511.: *ὅμαιμος ἐκ μιᾶς τε καὶ ταὐτοῦ πατρὸς*, quocum similem Platonis locum de legg. I. p. 627. c. contendit A. G. Winckelmannus ad *Euthydem. p. 118.* Ad rem quod attinet, de antiquitate ac

splendore generis Periclis iudicari poterit vel ex hoc stemmate auctore Herodoto libr. VI. 125. sqq. confecto:

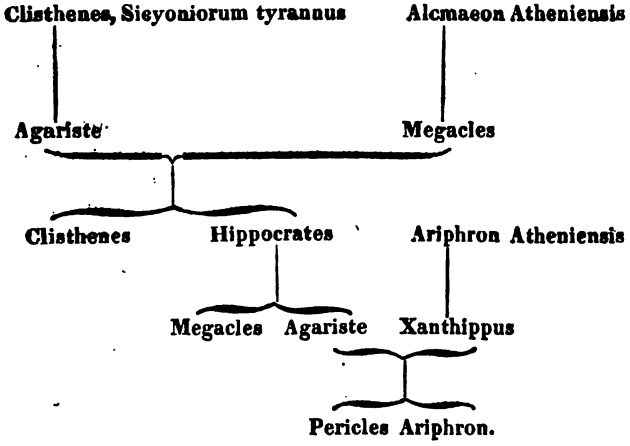

3. Ξάνθιππος — vid. Herodotum VIII. 132. sqq. Diodor. Sic. XI. 34. sqq.

5. Ἔγγονον — pro usitatiore ἐγγόνην, ut neptem significet, positum Schaeferus lexicographis notandum commendat, cui obsequutus nuper id recepit Fr. Passovius ὁ μακαρίτης. Consulto repudiavi ἔκγονον codicis c. scripturam, quae nihil a vulgari consuetudine recedit. De confusione utriusque formae vid. interpr. ad Hesychium s. v. et Dorvillium ad Chariton. p. 327. Lips.

5. ἐξήλασε Πεισιστρατίδας — τοὺς Πεισιστρατίδας de suo Reiskius. Coraes: ἴσως οὐκ ἀναγκαίως. Recte. Herodotus V. 63. ἐξελῶντα Πεισιστρατίδας, ut libri dant consensu. *Schaeferus*, qui hic quoque receperat quod nunc repudiat. Omnino frequens est articuli omissio in his formis, ubi quidem primum memorantur, vid. Herodot. VI. 121.: θῶμα δέ μοι, καὶ οὐκ ἐνδέκομαι τὸν λόγον, Ἀλκμαιωνίδας ἄν κοτε ἀναδέξαι Πέρσῃσι ἐκ συνθήματος ἀσπίδα. ibid. 131.: οὕτω

Ἀλκμαιωνίδαι ἐβώσθησαν ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα, igitur eiusdem libri 123. scribendum: *ἐκ μηχανῆς τε τῆς τούτων ἐξέλιπον Πεισιστρατίδαι τὴν τυραννίδα* ex libris tribus. Thucydides I. 12.: *Λωριῆς — ξὺν Ἡρακλείδαις Πελοποννήσου ἔσχον*. Plato Phaedr. p. 236. b.: *παρὰ τὸ Κυψελιδῶν ἀνάθημα*. Xenophon Memor. III. 5. 10.: *τὸν ἐφ' Ἡρακλειδῶν πρὸς τοὺς ἐν Πελοποννήσῳ (στόλον)*. Plutarchus de Herodoti malign. p. 859. D.: *Κυψελίδας μὲν ἐξέβαλον ἐκ Κορίνθου*. Athenaeus XII. p. 532. f.: *Ἰδομενεὺς δέ φησι καὶ τοὺς Πεισιστρατίδας Ἱππίαν καὶ Ἵππαρχον εὑρεῖν θαλίας:* articulum om. cod. Palatinus. Compono cum his etai generis sunt non plane eiusdem Plut. Brut. I.: *ὡς βεβαιότατα καταλύσαντα Ταρκυνίους*, et mox: *εἰς τὸν ἐκβαλόντα Ταρκυνίους*. Aem. Paul. XXV.: *ἣν δὲ Ῥωμαῖοι Ταρκυνίους μετὰ Λατίνων ἐπιστρατεύσαντας ἐνίκησαν*.

7. *νόμους ἔθετο* — conf. Solon. XV.: *οὐδ' ὑπείκων τοῖς δυναμένοις οὐδὲ πρὸς ἡδονὴν τῶν ἑλομένων ἔθετο τοὺς νόμους*, ubi Schaeferus: „ne mireris, inquit, medii usum, ubi de legislatore sermo est, v. Boeckhii Comment. in Platon. Minoem p. 94.“ Addo Comp. Solon. c. Poplic. III.: *ἅμα τῷ θέσθαι τοὺς νόμους*. Comp. Aristid. c. Caton. mai. III.: *Λυκοῦργος — νόμισμα διεφθαρμένου πυρὶ σιδήρου θέμενος αὐτοῖς*. Moral. p. 151. F.: *ὁ Σόλων — νόμους Ἀθηναίοις θέμενος*. Similiter *νόμον ποιήσασθαι* de lege quam sibi suisque tulit Pythagoras Lucianus Gall. XVIII.

8. *αὕτη κατὰ τοὺς ὕπνους* — Herodotus VI. 131.: *Ἀγαρίστη — συνοικήσασα Ξανθίππῳ τῷ Ἀρίφρονος καὶ ἔγκυος ἔουσα εἶδε ὄψιν ἐν τῷ ὕπνῳ· ἐδόκει δὲ λέοντα τεκεῖν καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας τίκτει Περικλέα*. Aristides de quattuor vir. p. 143. Jebb. T. II. p. 191. Dind.: *Περικλέα — ὃν γε καὶ πρὶν γενέσθαι προσεῖπεν ἀπ' αὐτῶν τῶν ἐναντιωτάτων ὁ θεὸς, προειπὼν αὐτοῦ τῇ μητρὶ λέοντα τέξεσθαι· ἡ δ' ἐπὶ ταύτῃ τῇ ὄψει τίκτει Περικλέα*.

10. *τὴν ἰδέαν τοῦ σώματος* — conf. Alexandr. IV.: *τὴν μὲν οὖν ἰδέαν τοῦ σώματος οἱ Λυσίππειοι μάλιστα τῶν ἀνδριάντων ἐμφαίνουσιν*: plura attulit Baehrius ad Flamin. c. I. *H. Stephanus* in thesauro c. 3533. D.: „*ἰδέα τ. σώματος*

ap. Plutarchum redditur *species corporis*, sed Latini speciem oris potius dicunt."

15. *σχινοκέφαλον* — fecit Cratinus in *Θρᾶτται* fabula, vid. c. XIII. Male Pollux II. 34.: *ἐχινοκέφαλον δὲ Κρατῖνος τὸν Περικλέα εἶπε.*

16. *σχῖνον* — Coraes: *σκίλλαν, τὸ τῆς παρ' ἡμῖν συνηθείας Σκιλλοκρόμυδον· οἱ δὲ νῦν Ἀθηναῖοι καὶ Σκιλλόχορτον αὐτὸ καλοῦσιν, ὥς φησι Σπόνιος ἐν τῇ τῆς Ἑλλάδος περιηγήσει* (*Τομ. Β. σελ.* 255). *Οἱ δὲ παλαιοὶ Ἀττικοὶ καὶ Σχῖνον ἐκάλουν, ἢ Σκίλλης τι εἶδος, ἢ καὶ πάσης Σκίλλης τὸν βολβὸν, ὥς φησιν ὁ Γαληνὸς, ἐν τῇ τῶν παρ' Ἱπποκράτει γλωσσῶν ἐξηγήσει· τῶν λοιπῶν Σχῖνον ὀνομαζόντων, τὸ καὶ μέχρι δεῦρο οὕτω παρ' ἡμῖν ὀνομαζόμενον μαστιχοφόρον φυτόν.* Adde interprr. ad Aristoph. Plut. v. 720. et quos laudant Dioscorid. II. 202. Theophrast. hist. plant. VII. 12. Ceterum idem Cratinus in Chironibus ap. Schol. Sophocl. ad Oed. Col. v. 477.:

ἄγε δὴ πρὸς ἕω πρῶτον ἁπάντων ἴστω καὶ λάμβανε χερσὶν σχῖνον μεγάλην.

quae fortasse et ipsa spectarunt ad Periclem: vide qui ingeniose iis usus est R. Hanovium exercit. in comic. gr. p. 64.

17. *Κρατῖνος ἐν Χείρωσιν* — de fragmento Cratini dictum excursu II.

19. *κεφαληγερέταν* — Iovem Homerus *νεφεληγερέτην* vocat, quod nubes ille contrahat et tempestatibus praesit. Ad sonum eius epitheti comicus poeta alludit, *κεφαληγερέτην* vocans Periclem, quasi *capitonem*. Iovem autem alioquin eum vocabant comici. *Xylander*.

21. *μακάριε* — *μακροκάρηνε* Anonymi scripturam Schaefero notabilem visam interpretamentum esse ex annotat. Xylandri desumptum, concedet, spero, qui perlegerit quae infra de fide Anonymi disputavi. Ita autem Xylander: „quid versiculus alter, qui ex Nemesi citatur, sibi velit, non equidem intelligo. Locum esse mutilum et reliqua ad Periclem attinentia deesse suspicatus asteriscum adieci. *μακάριε longue teste* vertit Amiotus. quid legerit, aut secutus sit, nescio. forte *μακροκάρηνε*, aut aliquid tale."

21. *Τηλεκλείδης* — de Teleclide, Cratini aequali, Periclis adversario, nonnulla disputavit A. Meinekius Quaest. scen. I. p. 29. sq. Postrema sic scripta exstiterunt apud Teleclidem:

ποτὲ δὲ
μόνον ἐκ κεφαλῆς ἐνδεκακλίνου θόρυβον πολὺν ἐξανατέλλει.

nisi *μόνος* scripsit, ut oppositum esset praegressis *ἐν τῇ πόλει*. Male Bryanus *μόνον* a Plutarcho adiectum credidit.

23. *καρηβαροῦντα — κακοήθως καὶ τοῦτο μετηνέχθη, ἀπὸ τοῦ συμβαίνοντος τοῖς μεθύουσιν· ἐκεῖνοι μὲν γὰρ καρηβαροῦσι, τουτέστι βαρύνονται τὴν κεφαλὴν, διὰ τὸν οἶνον. Περικλῆς δὲ καρηβαρεῖ δι' αὐτὸ τῆς κεφαλῆς τὸ μέγεθος, εἰς ὀρθὸν αὐτὴν στῆσαι μὴ δυνάμενος. Coraes.* Hesychius: *καρηβαρεῖ· βαρύνεται κεφαλὴν, ἐξ οἴνου, μεθύει.* Suidas: *καρηβαρῶν. τὴν κεφαλὴν καρούμενος ἀπὸ μέθης οἴνου.* Pollux II. 41. ubi *νοσήματα κεφαλῆς* commemorat: *καρηβαρία καὶ καρηβαρικὸν, ποτὸν ἢ βρῶμα· — καὶ καρηβαρικὸν, τὸ πάθος, Τηλεκλείδης. τὸ δὲ ὑπὸ μέθης καρηβαρεῖν, καρηβαριᾷν Ἀριστοφάνης*: admonuit me de hoc loco Theodorus Bergkius, iuvenis doctissimus, etsi usus eo est etiam A. Lobeckius ad Phryn. p. 80., sed ut dubitem eius sententiae accedere. Etenim quae triplex exstat verbi, de quo dicimus, forma, *καρηβαρεῖν*, *καρηβαρᾷν* et *καρηβαριᾷν*, earum eam, quam medio loco commemoravi, Lobeckius Atticis concedi vult solam, Photium sequutus p. 164. ubi haec exstant: *λιθῶντας τρισυλλάβως, οὐ λιθιῶντας — — καὶ βραχᾷν λέγουσιν, οὐ βραχιᾷν, καὶ ἕτερα τοιαῦτα.* „In Aristophane, ita pergit Lobeckius, unde Pollux *καρηβαριᾷν* citat, haud dubie *καρηβαρᾷν* legebatur, quam scripturam Dionysius Atticis tribuit, in Theophr. de Odor. p. 450. servatam.“ Sed ut taceam alia, quae fortasse obiici possint Lobeckio alterutram harum formarum arcenti ab Atticorum usu, *καρηβαριᾷν*, nisi forte minus attice Teleclidem quam Aristophanem scripsisse putabimus, Atticis relinquendum esse ipse hic documento est Teleclidis locus. Certissimum est enim *quod apud Plutarchum* exstat *καρηβαρῶν* non scripsisse poetam, *utpote abhorrens* ab anapaestorum numeris, sed quod

solum iis convenit καρηβαρικῶν, mutatum illud ab Plutarcho in καρηβαρῶν, formam communem et usitatam. Non est igitur cur dubitetur de usu eiusdem formae Aristophanico.

24. ἐκ κεφαλῆς ἑνδεκακλίνου — μετενήνεκται καὶ τοῦτο ἀπὸ τῶν εὐρυχώρων οἴκων. Κεφαλὴ ἑνδεκάκλινος, ὡς οἶκος δηλονότι ἑνδεκάκλινος, τουτέστιν ἕνδεκα κλίνας χωρεῖν δυνάμενος. *Coraes.* De oblongo et incomposito Periclis capite, quale videbatur comicis, dictum notavit Xylander, comparans Diodor. Sic. XXXI. [Excerpt. Photii p. 516. Wessel.] de carcere Albano: ἔστι δὲ ὁ κάρκαρος ὄρυγμα κατάγειον βαθύ, τὸ μὲν μέγεθος ἔχον οἴκου μάλιστά πως ἑνδεκακλίνου.

27. ἀναβεβηκότων δημαγωγῶν — intelligendi Solon, Miltiades, Aristides ac Pericles, vide G. C. H. Raspii commentat. de Eupolidis δήμοις p. 39. cum God. Hermanni observatione in Opusculis Vol. V. ubi adductos suspicatur ab Mercurio Ψυχοπόμπῳ. Inepti interpolatoris est ἀναβεβεωκότων cod. c. scriptura.

29. κεφάλαιον — κυρίως μέν, Ὅ τι ἐξαίρετον καὶ μάλιστα λόγου ἄξιον· ἐνταῦθα δὲ γελοίως πέπαικται πρὸς τὸ μέγεθος τῆς κεφαλῆς τοῦ Περικλέους. *Coraes.* Inter κεφαλῆς παρώνυμα commemoravit Pollux II. 42.

29. κάτωθεν — non pro κάτω positum, quae quorundam in eiusmodi locis opinio est, sed in attractione propter sequens ἤγαγες. Eadem est ratio c. XXVII.: χαλκῆν ἀσπίδα τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ δυεῖν οἰκετῶν ὑπερεχόντων, ὥστε μηδὲν ἐμπεσεῖν τῶν ἄνωθεν. Sophocl. Oed. Col. 1227. Br. βῆναι κεῖθεν ὅθενπερ ἥκει· Illustravit hunc usum praeter alios Schaeferus melet. crit. p. 74. et docta annotatione ad Demosthen. or. c. Aristocr. p. 671. 20. T. IV. p. 119.

CAPUT IV.

2. Δάμωνα — οὗ φασι δεῖν τοὔνομα βραχύνοντας τὴν προτέραν συλλαβὴν ἐκφέρειν — miratur haec Tib. Hemsterhusius ad Aristoph. Plut. p. 352. sq. Vol. III. p. 198. Dind. „sic enim, inquit, nisi a legitima ratione aberraverit perversa loquendi consuetudo non a δῆμος, Δήμων, Δάμων,

sed ab alia prorsus origine, nimirum a verbo δάμω, unde δαμάω, δαμάζω, derivandum foret." Hoc verum videtur, ut de homine Atheniensi, non Doriensi. Similiter Coraes: „ἵν' ᾖ παρὰ τὸ δαμάω ἢ δαμάζω, καὶ μὴ παρὰ τὸ Δήμων (ἐκ τοῦ Δῆμος) δωρικῇ τροπῇ τοῦ ῑ εἰς τὸ ᾱ. "Atque etiam alibi harum quae videntur minutiarum curiosus est Plutarchus, vide, ut hoc utar, Thes. XXVI.: Ἕρμον, ἄνδρα τῶν Ἀθήνῃσιν εὐπατριδῶν, ἀφ' οὗ καὶ τόπον Ἑρμοῦ καλεῖν οἰκίαν τοὺς Πυθοπολίτας, οὐκ ὀρθῶς τὴν δευτέραν συλλαβὴν περισπῶντας καὶ τὴν δόξαν ἐπὶ θεὸν ἀπὸ ἥρωος μετατιθέντας. Ceterum Damonis non exigua fama fuit. Plato qui fertur Alcibiad. I. p. 118. c.: λέγεται γέ τοι (Pericles) οὐκ ἀπὸ ταὐτομάτου σοφὸς γεγονέναι, ἀλλὰ πολλοῖς καὶ σοφοῖς συγγεγονέναι, καὶ γὰρ Πυθοκλείδῃ καὶ Ἀναξαγόρᾳ καὶ νῦν ἔτι τηλικοῦτος ὢν Δάμωνι ξύνεστιν αὐτοῦ τούτου ἕνεκα. Lachet. p. 180. c.: διδάσκαλον μουσικῆς, Ἀγαθοκλέους μαθητὴν, Δάμωνα, ἀνδρῶν χαριέστατον οὐ μόνον τὴν μουσικὴν, ἀλλὰ καὶ τἆλλα, ὁπόσα βούλει, ἄξιον συνδιατρίβειν τηλικούτοις νεανίσκοις. Cornelius Nepos in Epaminonda II.: „Epaminondas cantare ad chordarum sonum doctus est a Dionysio, qui non minore fuit in musicis gloria quam Damon aut Lamprus, quorum pervulgata sunt nomina." Vere autem Plutarchus arte musica praetextu usum esse iudicat virum disciplinae moralis et civilis peritissimum, vid. vit. Aristid. I.: Δάμων ὁ Περικλέους διδάσκαλος ὅτι τὸ φρονεῖν ἐδόκει τις εἶναι περιττὸς ἐξωστρακίσθη. Eundem probabile est dici harmoniae Lydiae remissae inventorem in libro de musica p. 1136. F.: ἀλλὰ μὴν καὶ τὴν ἐπανειμένην Λυδιστὶ —, παραπλησίαν οὖσαν τῇ Ἰάδι, ὑπὸ Δάμωνος εὑρῆσθαί φασι τοῦ Ἀθηναίου: neque improbabilis fama est a Diogene servata, Damonis disciplina usum esse Socratem, vid. libr. II. 5. 19.: ἀκούσας δὲ Ἀναξαγόρου κατά τινας, ἀλλὰ καὶ Δάμωνος, ὡς Ἀλέξανδρος ἐν Διαδοχαῖς —: cl. Platon. Lachet. p. 197. d.: Σώκρ.: καὶ γάρ μοι δοκεῖς οὐδὲ μὴ ᾔσθῆσθαι ὅτι ὅδε ταύτην τὴν σοφίαν παρὰ Δάμωνος τοῦ ἡμετέρου ἑταίρου παρείληφεν· ὁ δὲ Δάμων τῷ Προδίκῳ πολλὰ πλησιάζει. Meminitque Damonis cum Socrate consuetudinis etiam Aeschines diall. p. 110. Fisch. Idem autem, quod de Damone ad speciem magis quam

revera institutioni musicae dedito diximus, de Pythoclide valere patebit ex loco Platonis mox excitando.

4. παρὰ Πυθοκλείδῃ — Periclis cum Pythoclide consuetudinem rettulit etiam Plato in Alcibiade I. I. ubi haec addidit Scholiastes: Πυθοκλείδης μουσικὸς ἦν, τῆς σεμνῆς μουσικῆς διδάσκαλος καὶ Πυθαγόρειος, οὗ μαθητὴς Ἀγαθοκλῆς, οὗ Λαμπροκλῆς, οὗ Λάμων. Unde facile perspicitur, nihil caussae esse, ob quam alterutra fama falsa existimetur, quae Plutarchi videtur opinio fuisse: nempe utroque praeceptore usus est Pericles.

4. μουσικὴν — τὴν μουσικὴν de Reiskii coniectura Coraes et Schaeferus, quem tamen recte nunc poenitet eius facti. Nimirum dudum observavit R. Porsonus ad Eurip. Hecub. v. 788. *saepius* μουσικὴν *et* ἱππικὴν *sine articulo adhiberi ab Atticis:* quo tamen rectius idem ille Schaeferus melet. crit. p. 4. etiam alia adiecit artium nomina, quorum eadem esset ratio, nisi quod id, quod de quibusdam dixit, vellem dixisset de omnibus. Fugit id I. G. Schneiderum quum Plut. Marcell. XIV. corrigeret ποικίλλοντες τῷ γλαφυρῷ τὴν γεωμετρίαν, Eclog. Physic. T. I. p. 449. non attendens ad sequentia τὸ γεωμετρίας ἀγαθὸν et διεκρίθη γεωμετρίας ἐκπεσοῦσα μηχανική. Exemplis in re certa nihil opus est: neque tamen nullo ad sensum discrimine id fieri putandum est, immo aliud est τὴν μουσικὴν διαπ., aliud μουσικὴν διαπ.: hoc est Musik treiben, illud die Musik treiben. Nimirum postremum omnem complectitur orbem notionis. Ceterum μουσικὴν hic commemorari ut μάθημα ἐλευθέρων verbo notasse satis habeo: vid. ad Themistocl. p. 13.

6. ἄκρος ὢν σοφιστὴς — frequens est is usus ἄκρος adiectivi proprie *extremum* s. *summum* i. e. praestantissimum, significantis. Conf. Pelopid. XXIII.: πάντων ἄκροι τεχνῖται καὶ σοφισταὶ τῶν πολεμικῶν ὄντες οἱ Σπαρτιᾶται: C. Fr. Hermannum ad Lucian. de conscr. hist. p. 105. et de usu Plutarcheo I. C. Heldium ad Aemil. Paul. p. 140.

6. καταδύεσθαι εἰς τὸ τῆς μουσικῆς ὄνομα — fons et origo locutionis Homerus. Similia de Thalete Plutarchus in Lycurgo IV.: ἕνα δὲ τῶν νομιζομένων ἐκεῖ σοφῶν καὶ

πολιτικῶν χάριτι καὶ φιλίᾳ πείσας ἀπέστειλεν εἰς τὴν Σπάρτην, Θάλητα, ποιήτην μὲν δοκοῦντα λυρικῶν μελῶν καὶ πρόσχημα τὴν τέχνην ταύτην πεποιημένον, ἔργῳ δὲ ἅπερ οἱ κράτιστοι τῶν νομοθετῶν διαπραττόμενον.

7. ἐπικρυπτόμενος τὴν δεινότητα — Damon quoniam abscondidit et texit τὴν ἑαυτοῦ δεινότητα forma media non potest cuiquam praeter morem posita videri. Miror igitur Schaeferum cui Artaxerx. XXIII.: ἥσθετο τῆς ἑτέρας τῶν θυγατρῶν, Ἀτόσσης, ἐρῶντος ἔρωτα δεινὸν, ἐπικρυπτομένου δὲ δι' ἐκείνην οὐχ ἥκιστα καὶ κολάζοντος τὸ πάθος active dictum videbatur ἐπικρυπτομένου, videturque propterea eum locum annotasse Fr. Passovius in lexico. Quasi vero ἐπικρύπτεσθαι forma media nihil significet nisi *abscondere se*, nec diti possit de eo, qui non se, sed *rem aliquam suam* abscondit. Ita et hoc loco accipienda est et aliis cum Plutarchi tum aliorum scriptorum. Vide Dion. XXII.: ἐξενολόγει κρύφα καὶ δι' ἑτέρων ἐπικρυπτόμενος τὴν διάνοιαν, quod convenit cum Xenophonteo Anabas. I. 1. 6.: τὴν δ' Ἑλληνικὴν δύναμιν ἠθροιζεν ὡς μάλιστα ἐδύνατο ἐπικρυπτόμενος. Lysias defens. vet. emerit. §. 18.: διατεθέντες δὲ οὕτω παρανόμως καὶ βιαίως ἐπικρύψασθαι τὴν ἀδικίαν περὶ σύδενὸς ἐποιήσαντο.

8. ἀθλητῇ τ. πολιτικῶν — transfertur vox a certamine gymnico ad quodvis muneris, laboris, studii genus; multis id exemplis comprobatum ab aliis. Eadem voc. ἀλείπτης ratio est, quod de magistro exercitiorum, cuius praecipuum opus in ungendo positum putabatur (v. Wyttenbach. ad Mor. p. 850.), damnat Pollux III. 154., probum dicens aut παιδοτρίβην aut γυμναστήν. Sed ἀλείπτην et Plutarchus dixit haud semel et cum Plutarcho alii, vid. Wyttenb. l. l. Apud Diogenem VIII. 46. interpres nescio quis explicaturus hoc vocabulum ascripsit σωμασκητής.

10. τῇ λύρᾳ παρακαλύμματι χρώμενος — de propria voc. παρακάλυμμα *veli* et translata *obtentus, speciei* notione docte egit Wyttenbachius p. 254. Cum hoc loco compono Poplicol. III. de Bruto: τῇ ἀβελτηρίᾳ προσποιήματι καὶ παρακαλύμματι πολὺν χρόνον, ὡς ἔοικε, χρησάμενος. Ceterum *quod de Damone* ac Thalete refert Plutarchus et per se

admodum verosimile est et conveniens loco Platonis in Protagora p. 316. d. Ita enim Plato: *ἐγὼ δὲ τὴν σοφιστικὴν τέχνην φημὶ μὲν εἶναι παλαιὰν, τοὺς δὲ μεταχειριζομένους αὐτὴν τῶν παλαιῶν ἀνδρῶν φοβουμένους τὸ ἐπαχθὲς αὐτῆς πρόσχημα ποιεῖσθαι καὶ προκαλύπτεσθαι τοὺς μὲν ποίησιν, οἷον Ὅμηρόν τε καὶ Ἡσίοδον καὶ Σιμωνίδην, τοὺς δὲ αὖ τελετάς τε καὶ χρησμῳδίας τοὺς ἀμφί τε Ὀρφέα καὶ Μουσαῖον, ἐνίους δέ τινας ᾄσθημαι καὶ γυμναστικὴν, οἷον Ἴκκος τε ὁ Ταραντῖνος καὶ ὁ νῦν ὢν οὐδενὸς ἥττων σοφιστὴς Ἡρόδικος ὁ Σηλυβριανὸς, τὸ δὲ ἀρχαῖον Μεγαρεύς· μουσικὴν δὲ Ἀγαθοκλῆς τε ὁ ὑμέτερος πρόσχημα ἐποιήσατο, μέγας ὢν σοφιστὴς, καὶ Πυθοκλείδης ὁ Κεῖος καὶ ἄλλοι πολλοί· οὗτοι πάντες, ὥςπερ λέγω, φοβηθέντες τὸν φθόνον ταῖς τέχναις ταύταις παραπετάσμασιν ἐχρήσαντο.*

12. *παρέσχε διατριβὴν* — interpres: praebuit ludibrii materiam. Sic. Arat. XXXIV.: *διατριβὴν καὶ γέλωτα παρέχειν.* Alcibiad. XIII.: *τοῖς κωμικοῖς ὁμοῦ τι πᾶσι διατριβὴν ἀεὶ σκωπτόμενος ἐν τοῖς θεάτροις παρεῖχεν.*

13. De Platone comico docte disputavit A. Meinekius Quaest. scen. II. p. 11. sqq., nulla tamen loci Plutarchei nec versuum, qui hic laudantur, ratione habita. Quos ego quidem, quamquam in re obscura ambiguum iudicium est, ex fabula, cui *Σοφισταὶ* titulus fuit, desumptos suspicor, eam de argumento eius sequutus opinionem, quam et tituli ratio videtur prodere et confirmare dispersa quaedam scholiastarum ad Aristophanem indicia, vide ad Nub. v. 330.: *σοφισταί· ἐν ἄλλοις τοὺς πεπαιδευμένους· νῦν δὲ τοὺς μετεωρολέσχας λέγει, καὶ πάντας τοὺς ἀπὸ τῶν μαθηματικῶν ὁρμωμένους· καὶ θαυμαστὸν οὐδὲν, ὅπου μηδὲ τοὺς αὐλητὰς οὕτως ἀγορεύειν ὤκνησαν. Πλάτων γὰρ οὖν ὁ κωμικὸς ἐν δράματι Σοφισταῖς καὶ τὸν Ὀπούντιον αὐλητὴν Βακχυλίδην εἰς τοὔνομα κατέταξε τῶν σοφιστῶν:* alia vide ap. Meinekium p. 24. Ceterum fabulae illius, quantum ego recordor, non meminit alibi Plutarchus, nam quod A. G. Winckelmannus noster ad Platon. Euthyd. p. 109. eo duos rettulit versus

quibus utitur de discr. adul. ab amico p. 54. B., nollem ea suspicio ei excidisset.

15. ἀντιβολῶ — Suidas: ἠντιβόλει· ἐκέκευεν, ἔδεῖτο, ἐλιπάρει. Eodem modo orationi mediae inserta vox Aristoph. nub. v. 225.: πρῶτον μὲν ὅ τι δρᾷς, ἀντιβολῶ, κατειπέ μοι.

16. ὁ Χείρων — sic scribendum esse quamvis monstrante ac tantum non clamitante metro praeteriit interpretes uno Schaefero excepto, qui a Vulcobio admonitus id volebat reponi. Facile autem intelligitur, non alloquentis esse haec verba, sed praedicati loco adiecta ad σὺ pronomen. Recte Schaeferus: *tu enim, ut aiunt, alter Chiron educasti Periclem.* Nempe festive poeta quo risum excitaret Periclis apud Damonem disciplinam comparavit Achillis apud Chironem institutioni. Vere enim et ab aliis (conf. Aegid. Menagius ad Diogen. VI. 51. et 59.) et nuperrime ab R. Hanovio exercit. crit. in comic. gr. p. 57. observatum est, Chironis nomine declaratum esse antiquitus praeceptoris munus in genere spectatum: ut cuius quoque loco rei praeceptor indicetur ex sententiarum nexu debeat diiudicari. Sed quod idem Hanovius h. l. solius musicae doctorem significari contendit verum non puto propter verba Plutarchi quae praecedunt. Item quod in vulgata scriptura ὦ illud ex ὡς, quod appositionis declarandae gratia additum fuerit, ortum esse paene se credere significat, est hoc, opinor, nolle paratis bonis uti. Lucae commentum ab eodem commemoratum consulto praetereo.

17. De Zenone ac Parmenide vide Diogenem et H. Ritteri histor. philos. T. I. p. 457. sqq. Zeno quidem Eleates non modo dialecticae parens habendus est, sed ex vulgari quidem opinione etiam eristicae, nisi quod nonnulli eam vindicant Euclidi Megarensi, vid. Aeg. Menagius ad Diogen. II. 121. Utraque opinio quum certis argumentis destituta sit, fortasse hic quoque factum est quod alibi, ut inventi laus ad eum transferretur, qui cum aliis rebus clarus esset, tum ea arte frequenter ac scite uteretur. Mihi *quidem admodum* probabilia videntur quae de origine eristicae *observavit* A. G. Winckelmannus proleg. ad Platon.

Euthydem. p. XXII. Zenonis praeter Periclem discipuli etiam alii iique nobilissimi iuvenes commemorantur, conf. locos Platonis Parmenid. p. 126. b. Alcibiad. I. p. 119. a. laudatos Winckelmanno p. XXIII. Atque hinc, ut videtur, profecit Pericles illam persuadendi vim suam, de qua conqueritur Thucydides, Melesiae filius, c. VII.

18. *πραγματευομένου* — post hanc vocem Reiskius excidisse suspicabatur *μὲν καὶ αὐτοῦ*, ex quibus primam particulam recepit Coraes. Nihil minus necessarium; *τοὺς ἐλάσσους, ἐμπείρους δὲ τῆς χώρας* Thucydides dixit IV. 29. Lucianus Zeuxid. XI.: *κελεύει ἄλλο μηδὲν, ἐλέφαντα δὲ μόνον ἐγκολάψαι.* Plut. Caton. min. IX.: *αἰδοῦνται τὴν δόξαν αὐτῶν, οὐ θαυμάζουσι δὲ τὴν ἀρετήν.* Compar. Aristid. c. Caton. mai. II.: *ἀλλὰ Μιλτιάδης ἔχει τοῦ Μαραθῶνος τὸ πρωτεῖον, Θεμιστοκλῆς δὲ τῆς Σαλαμῖνος.* Alcibiad. XIV.: *πῶς ἔλαθεν ὑμᾶς, ὅτι τὰ τῆς βουλῆς ἀεὶ μέτρια καὶ φιλάνθρωπα πρὸς τοὺς ἐντυγχάνοντάς ἐστιν, ὁ δὲ δῆμος μέγα φρονεῖ καὶ μεγάλων ὀρέγεται.* Philopoem. III.: *τό δραστήριον καὶ συνετὸν αὐτοῦ καὶ ὑπὸ χρημάτων ἀπαθὲς ἰσχυρῶς ἐμιμεῖτο, τῷ δὲ πράῳ — ἐμμένειν οὐ δυνάμενος*: taedet plura coacervare, licet quae posui pleraque omnia addubitata sint ab interpretibus. Similiter et Romani loquuti sunt et nos solemus ubi initio sententiae de oppositione alterius membri cogitari aut nolumus aut diserte id significare quacunque de caussa negligimus.

19. *δι' ἀντιλογίας* — hoc repertum in codice c. et ab H. Stephano annotatum commendatumque ab Corae placet etiam Schaefero ac monstrat cod. a. exhibens *ἀντιολογίας*, ex qua scriptura intelligi potest quomodo vulgata lectio orta sit. Praeterea *ἀντιλογίας* scripturam titulus commendat Protagorae librorum *περὶ ἀντιλογικῶν* apud Diogen. III. 37. 57. nomenque *ἀντιλογικῶν* his sophistis inditum, vid. Platon. Phaed. p. 101. e. Sophist. p. 232. d. Eorundem frequens est *ἐριστικῶν* appellatio, quam qui posteriore demum tempore invaluisse existimat Winckelmannus meus propter Diogen. II. 106., ei vel propter ipsum Platonem Euthydem. p. 272. b. *γέροντε ὄντε ἠρξάσθην ταύτης τῆς σοφίας, ἧς ἔγωγε ἐπιθυμῶ, τῆς ἐριστικῆς*, assentiri dubitem.

20. ὥσπερ καὶ Τίμων εἴρηκε — ὥς που ex cod. c. edidit Coraes et qui eum sequitur Schaeferus, quem tamen nunc poenitet eius rei. Non mala est ea scriptura, si quidem vere observavit Fr. Creuzerus ad Plotin. de pulcritud. p. 342. sic solere scriptores indefinite locos aliorum laudare. Conf. Alcibiad. XIII. ὥς που καὶ Πλάτων, sic libri.

20. Τίμων — de Timone Phliasio, sillorum scriptore nobilissimo, dicere hoc loco non attinet; quae hic laudantur eius verba uno versu auctiora servavit etiam Diogenes IX. 5—25. Inde correctum consentiente Vulcobio quod vulgo apud Plutarchum legebatur ἀπατηλόν. Accedit quod ἀλαπαδνὸν colorem refert homericum quem constat studiose captasse sillorum scriptores, vid Iliad. VII. 257.: ἢ συσὶ κάπροισιν, τῶν τε σθένος οὐκ ἀλαπαδνὸν, ne sententiam dicam, quae unice commendat alterum. Ἀμφοτερόγλωσσος vox significat hominem de una eademque re in diversam partem disputantem. Nescio an idem sibi voluerit Appuleius in Apologia laudatus Menagio ad Diogen. l. l.: Zenonem illum antiquum, Velia oriundum, qui primus omnium dictionem solertissimo artificio *ambifariam* dissolverit, p. 276. 3. Elmenh. Aliter Rossius commemoratus Schneidero in lexico s. v., cui sic dictus videbatur philosophus, quod per dialogos argumenta sua tractasset, haud dubie propter Diogen. III. 32.: διάλογους φασὶ πρῶτον γράψαι Ζήνωνα τὸν Ἐλεάτην.

24. De Periclis cum Anaxagora consuetudine ac familiaritate fructuque, quem inde perceperit una et consentiens est scriptorum vox, vid. Platon. Alcibiad. I. p. 118. c., quem locum supra attuli, Phaedr. p. 270. a. προςπεσὼν γὰρ, οἶμαι, τοιούτῳ ὄντι Ἀναξαγόρᾳ μετεωρολογίας ἐμπλησθεὶς καὶ ἐπὶ φύσιν νοῦ τε καὶ ἀνοίας ἀφικόμενος, ὧν δὴ πέρι τὸν πολὺν λόγον ἐποιεῖτο Ἀναξαγόρας, ἐντεῦθεν εἵλκυσεν ἐπὶ τὴν τῶν λόγων τέχνην τὸ πρόσφορον αὐτῇ: quem locum ante oculos habuisse suspiceris Ciceronem Brut. XI.: Pericles, Xanthippi filius — primus adhibuit doctrinam, quae quamquam tum nulla erat dicendi, tamen ab Anaxagora physico eruditus exercitationem mentis a reconditis abstrusisque rebus ad caussas forenses popularesque facile traduxerat:

cl. de Orator. III. 34. Quinctil. Instit. orat. XII. 2. Vide Ed. Schaubachium in collectione fragm. Anaxagor. p. 17. sq.

25. *περιθεὶς ὄγκον αὐτῷ* — sic Nic. V.: *ὁ μάλισια ταῦτα σύντραγῳδῶν καὶ συμπεριτιθεὶς ὄγκον αὐτῷ καὶ δόξαν: αἰτίαν τινὸς περιτιθέναι τινί* dixit Compar. Timol. c. Aemil. I. *Ὄγκος* autem vocabulum cum in vitio ponitur, fastum et nimiam superbiam significans, tum in laude de gravitate ac dignitate.

26. *Νοῦν προσηγόρευον* — Anaxagorae doctrina de vi mentis celebratissima est: item quam inde sibi paravit *νοῦς* appellatio, profecta illa fortasse ab irridentibus novae ac mirae doctrinae auctorem nihil non ad mentis vim et rationem revocantem. De appellatione ista Anaxagorae praeter Suidam et Harpocrationem vid. Schol. ad Platon. Alcib. p. 387. Bekk.: *Ἀναξαγόρας δὲ φυσικὸς φιλόσοφος, ὁ νοῦς ἐπικληθεὶς, ὅτι τοῦτον πρῶτος πάντων ἐπέστησε τῷ παντί.* Diogen. Laert. II. 3.: *Ἀναξαγόρας πρῶτος τῇ ὕλῃ νοῦν ἐπέστησε ἀρξάμενος οὕτω τοῦ συγγράμματος — · πάντα χρήματα ἦν ὁμοῦ· εἶτα νοῦς ἐλθὼν αὐτὰ διεκόσμησε· παρὸ καὶ νοῦς ἐπεκλήθη.* cl. Aelian. V. H. VIII. 19. Neque tamen quisquam eorum scriptorum, qui aetate Anaxagorae aequales aut non multo inferiores fuerunt, eius appellationis commeminit; primus qui tradidit, quantum ego scio, Timon fuit, sillorum scriptor, quem vide ap. Diogen. l. l. Ceterum vel ex his intelligitur, alteram, quam Plutarchus addidit, explicandae appellationis rationem veram non esse. De tota re praeter interpretes ad Diogenem vide Schaubachium p. 36.

29. *περιττήν* — *περιττὸν* quum proprie id dicatur, quod solitum modum excedit, saepissime in laudem ponitur de eo, quod eximium est ac prae aliis excellens. Verbo hunc usum tetigit Valckenarius ad Eurip. Hippolyt. v. 948. Wyttenbachius ad Moral. p. 174. et qui plurimis exemplis Plutarcheum vocabuli usum demonstravit Heldius ad Aem. P. p. 294. sq. Sed Wyttenbachii quidem, quoniam hanc vocem tetigimus, refutandus hic error est de structura adiectivi cum infinitivorum casibus. Etenim Moral. p. 15. B. quum *scriptum vulgo esset: τῷ βρωθῆναι μέν ἐστιν ἥδιστος.*

δυςόνειρον δὲ ὕπνον ποιεῖ, vere quidem observavit Wyttenbachius, graecam consuetudinem infinitivum postulare sine *τῷ*, sed ut non obsequeretur tamen codici bono, qui articulum omittit, immo exemplis quibusdam uteretur ad articuli usum stabiliendum, quae disparis generis sunt, sed commemoranda a nobis, quoniam de structura adiectivi *περιττὸς* cum infinitivo dicturi sumus. Eius igitur adiectivi eamdem dico rationem esse, quae est ceterorum eiusdem potestatis, v. c. *δεινὸς*, *ἐπιτήδειος*, aliorum, quibus ubi adiiciendum est illud, in quo cernatur ista vel *δεινότης* vel *ἐπιτηδειότης*, infinitivo utuntur Graeci casu accusativo, non dativo. Nam Wyttenbachius quidem quae dativi attulit exempla facile removebimus; in primo enim, quem protulit, loco Mor. p. 80. C.: *οὗτος τῷ νοῆσαι πράγματα δεινότατος ὤν* et codd. nonnulli articulum omittunt et ipse delevit Wyttenbachius. Recte vero et ordine. In vita Aristidis autem, quo deinde utitur loco, c. I.: *τῷ φρονεῖν ἐδόκει τις εἶναι περιττὸς*, quod dictum ei videbatur pro *τὴν φρόνησιν περιττὸς*, non potest ea dictionis vis esse servato dativo articuli, est vero correcto, quod ego feci, ex codd. dativo in accusativum. Porro Coriolan. XXVII.: *ἀνὴρ δεινὸς ἐφάνη καὶ πολεμικὸς καὶ τὸ φρονεῖν καὶ τολμᾷν περιττὸς*, cum malit scribi *τῷ φρονεῖν* socius erroris est Reiskio idem de suo corrigenti. Sed alibi quoque ei structurae adversarius exstitit Wyttenbachius, qui non solum Quaest. gr. p. 295. A.: *γυναῖκα καὶ τὸ φρονεῖν περιττὴν καὶ σώφρονα διαφερόντως* correxit *τὸ φρονεῖν*, nec tulit de mulier. virtut. p. 255. E.: *τὸ φρονεῖν ἐδόκει περιττή τις εἶναι*, sed adeo immemor fuit consuetudinis Plutarcheae, ut propter ipsam scriptoris consuetudinem articulum aut delendum edixerit aut in *τῷ* convertendum. Id igitur iam non veremur, ne quis putet vere eum pronuntiasse: ego quidem nunc non memini loci Plutarchei ubi tuta sit dativi fides, cuius si qua exstent certa exempla, non potest eorum alia ratio esse, nisi ut significetur, qua re effecta sit s. efficiatur *περιττότης* alicuius, non hoc, quanam in re spectetur, *quae accusativi* vis est. Sed haec *ὡς ἐν παρόδῳ*.

31. διακοσμήσεως ἀρχήν — διακοσμεῖν et *διακόσμησις*

vocabula esse hac in re propria dicique de mente omnes res ex rudi indigestaque materia, in qua confusae erant, segregante et certum in ordinem redigente observavit Schaubachius p. 111., afferens praeter alia Platon. in Cratyl. p. 400. a.: *καὶ τὴν τῶν ἄλλων ἁπάντων φύσιν οὐ πιστεύεις Ἀναξαγόρᾳ νοῦν καὶ ψυχὴν εἶναι τὴν διακοσμοῦσαν;* Plut. de placit. philos. I. 3. 4. Valcken. diatrib. p. 40. H. Ritteri hist. philos. ionic. p. 230.

32. *νοῦν ἐπέστησε καθαρὸν καὶ ἄκρατον* — de mente nulli rei admixta sed per se existente insignis est locus Anaxagorae ap. Simplicium in phys. Aristotel. p. 33. b. cl. p. 35. a.: *τὰ μὲν ἄλλα παντὸς μοῖραν ἔχει, νοῦς δέ ἐστι ἄπειρον καὶ αὐτοκρατὲς καὶ μέμικται οὐδενὶ χρήματι, ἀλλὰ μόνος αὐτὸς ἐφ' ἑωυτοῦ ἐστιν. Εἰ μὴ γὰρ ἐφ' ἑωυτοῦ ἦν, ἀλλά τεῳ ἐμέμικτο ἄλλῳ, μετεῖχεν ἂν ἁπάντων χρημάτων, εἰ ἐμέμικτό τεῳ. Ἐν παντὶ γὰρ παντὸς μοῖρα ἔνεστιν, ὥςπερ ἐν τοῖς πρόςθεν μοι λέλεκται· καὶ ἀνεκώλυεν αὐτὸν τὰ συμμεμιγμένα, ὥςτε μηδενὸς χρήματος κρατεῖν ὁμοίως, ὡς καὶ μόνον ἐόντα ἐφ' ἑωυτοῦ. Ἐστὶ γὰρ λεπτότατόν τε πάντων χρημάτων καὶ καθαρώτατον.* Aristoteles de anima I. 2.: *ἀρχὴν γε τὸν νοῦν τίθεται μάλιστα πάντων· μόνον γοῦν φησιν αὐτὸν τῶν ὄντων ἁπλοῦν εἶναι καὶ ἀμιγῆ τε καὶ καθαρόν.* Plura cupienti dabunt Tennemannus hist. philos. T. I. p. 318. H. Ritterus hist. phil. T. I. p. 298. sqq. Schaubachius l. l. p. 103. De verbo *ἐφιστάναι* cf. Clem. Alexandr. Strom. II. p. 364. d.: *ἐπεὶ καὶ Ἀναξαγόρας πρῶτος ἐπέστησε τὸν νοῦν τοῖς πράγμασι.*

32. *ἐν μεμιγμένοις* — vulgatum *ἐμμεμιγμένοις* emendavit Reiskius, quem nunc sequuntur etiam Coraes et Schaeferus, olim sequuti Bryanum Menagiumque corrigentes *ἐμμεμιγμένον.* De re et ego supra nonnulla attuli et plura exposita sunt a Schaubachio et H. Rittero.

33. *τὰς ὁμοιομερείας* — *particulas similes inter se mixtas* vocabulum graecum reddidit Cicero Academ. Quaest. IV. 37., cuius vim latino sermone recte indicari posse negavit Lucretius de rerum nat. I. v. 830. sqq.:

nunc et Anaxagorae scrutemur ὁμοιομέρειαν
quam *Graeci memorant*, nec nostra dicere lingua

concedit nobis patrii sermonis egestas:
sed tamen ipsam rem facile est exponere verbis,
principium rerum, quam dicit ὁμοιομέρειαν.

Intelligenda igitur elementa rerum, ὁμοιομέρειαι s. ὁμοιομερῆ dicta quoniam in omnibus omnium rerum partes aliquas exstare Anaxagoras contendebat, ita ut inter se similes essent. Vide H. Ritterum l. l. p. 294. sqq. et Schaubachium p. 87. Ceterum ἀποκρίνεσθαι ut διακοσμεῖν vox propria in ista Anaxagorae doctrina de mente materiam infinitam ex particulis constantem similibus et inter se confusis secernente.

CAPUT V.

2. μετεωρολογίας καὶ μεταρσιολεσχίας — prius dictum graviter: posterius redolens dicacitatem conviciantium. Monuit etiam Schneiderus in Eclog. Physic. T. II. p. 5. Ceterum conf. Platonis Phaedr. p. 270. in. *Schaeferus*. Verba Platonis haec sunt: πᾶσαι ὅσαι μεγάλαι τῶν τεχνῶν προσδέονται ἀδολεσχίας καὶ μετεωρολογίας φύσεως πέρι· τὸ γὰρ ὑψηλόνουν τοῦτο καὶ πάντῃ τελεσιουργὸν ἔοικεν ἐντεῦθέν ποθεν εἰσιέναι· ὃ καὶ Περικλῆς πρὸς τῷ εὐφυὴς εἶναι ἐκτήσατο· προσπεσὼν γάρ, οἶμαι, τοιούτῳ ὄντι Ἀναξαγόρᾳ μετεωρολογίας ἐμπλησθεὶς — — ἐντεῦθεν εἵλκυσεν ἐπὶ τὴν τῶν λόγων τέχνην τὸ πρόσφορον αὐτῇ: plena haec posuimus supra ad c. III. cf. c. VIII.: Τὰ μετέωρα καὶ μετάρσια *supera ac coelestia* reddidit Cicero Quaest. acad. IV. 41.

6. προσώπου σύστασις ἄθρυπτος εἰς γέλωτα — dicitur vultus ita ad gravitatem ac severitatem compositus, ut ad risum frangi, id est moveri, non possit. Bene ac significanter dictum ἄθρυπτος, multoque deterius est quod H. Stephanus coniecit ἄτρεπτος thesaur. ling. gr. p. 867. ed. Paris. Conf. Fab. Max. III.: μεταχειρίζεσθαι τὴν μονοαρχίαν ἀθρύπτως καὶ ἀδεῶς. Moral. p. 180. E.: ἀθρύπτως καὶ αὐστηρῶς διαιτᾷν. p. 74. C. οὗτος γὰρ ὁ καιρὸς εὐνοίας ἀθρύπτου καὶ παῤῥησίας ἀληθινῆς ἐστι.

6. σύστασις ἄθρυπτος — nequeo satis mirari Schaeferu placere potuisse Anonymi scripturam σύστασιν ἄθρυπτον εἰς γέλωτα καὶ πραότητα πορείας καὶ καταστολὴν περιβολῆς,

ipsa facilitate sua suspectam. Nam qui haec uno tenore legit nec ad verbum, quod sequitur, ἐξέπληττε est intentus, is sane exspectat accusativum casum, qui tamen et ipse intolerabilis est, nisi ἃ post τοιαῦτα addiderit, ut ipse animadvertit Schaeferus. Sed similia aliquot Anonymi commenta cum alibi perstrinximus, tum infra deinceps castigabimus. Facile autem patet, licet prior sententiae pars non cohaereat constructione cum ἐξέπληττεν, tamen sic dictam esse, ut Periclis sentiendi ac dicendi ratio et consuetudo non minus in stuporem adduxisse homines significetur quam quae de incessu et habitu eius decoro dicuntur.

7. πρᾳότης πορείας — καταστολὴ περιβολῆς — modestia in incessu totoque habitu tanto tum studio observabatur ab iis, qui in publicum prodirent, ut nemo aliter soleret, nisi qui parum vellet decorus haberi. Demosthenes adv. Pantaenet. §. 52.: Νικόβουλος ἐπίφθονός ἐστι καὶ ταχέως βαδίζει καὶ μέγα φθέγγεται καὶ βακτηρίαν φέρει. Inde explicandus locus adv. Stephan. or. I. §. 77.: ἐγὼ τῆς μὲν ὄψεως τῇ φύσει καὶ τῷ ταχέως βαδίζειν καὶ λαλεῖν μέγα οὐ τῶν εὐτυχῶς πεφυκότων ἐμαυτὸν κρίνω. Scilicet κίνησις βραδεῖα τοῦ μεγαλοψύχου δοκεῖ εἶναι καὶ φωνὴ βαρεῖα καὶ ἱξις στάσιμος· οὐ γὰρ σπευστικὸς ὁ περὶ ὀλίγα σπουδάζων, οὐδὲ σύντονος ὁ μηδὲν μέγα οἰόμενος· ἡ δ' ὀξυφωνία καὶ ἡ ταχυτὴς διὰ τούτων, Aristoteles Ethic. Nicom. libr. IV. c. 3. 34. Minus huc pertinet locus Sophoclis in Electra v. 859.: ὑφ' ἡδονῆς τοι, φιλτάτη, διώκομαι τὸ κόσμιον μεθεῖσα σὺν τάχει μολεῖν, utpote de muliere dictus. Recte igitur de Graecorum eius temporis consuetudine Winckelmannus: *ein geschwinder Gang war wider die Begriffe des Wohlstandes*, Opper. T. VII. p. 101. Porro vero καταστολὴ περιβολῆς studiose a Pericle observata non sine caussa memoratur, quoniam si quis inter concionandum pallium aperiret, femur percuteret, clamaret, cursu inter dicendum uteretur, decorum in suggestu videbatur tollere. Id quod primum commisisse Cleonem duobus locis significavit Plutarchus, Nic. VIII.: Κλέων — τὸν ἐπὶ τοῦ βήματος κόσμον ἀνελὼν καὶ πρῶτος ἐν τῷ δημηγορεῖν ἀνακραγὼν καὶ περισπάσας τὸ ἱμάτιον καὶ τὸν μηρὸν πατάξας καὶ δρόμῳ μετὰ τοῦ λέγειν

ἅμα χρησάμενος, τὴν ὀλίγου ὕστερον ἅπαντα τὰ πράγματα συγχέασαν εὐχέρειαν καὶ ὀλιγωρίαν τοῦ πρέποντος ἐνεποίησε τοῖς πολιτευομένοις. Tib. Gracch. II.: Κλέωνα τὸν Ἀθηναῖοι ἱστόρηται λῦσαί τε τὴν περιβολὴν καὶ τὸν μηρὸν πατάξαι πρῶτον τῶν δημηγορούντων, quibus Aeschinem addo laudatum praeter alia O. Muellero in libro, quem scripsit de antiquitate chaeolog. art. p. 79., or. c. Timarch. §. 25.: οὕτως ἦσαν σώφρονες οἱ ἀρχαῖοι ἐκεῖνοι ῥήτορες, ὁ Περικλῆς καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς καὶ ὁ Ἀριστείδης — ὥςτε ὃ νυνὶ πάντες ἐν ἔθει πράττομεν, τὸ τὴν χεῖρα ἔξω ἔχοντες λέγειν, τότε τοῦτο θρασύ τι ἐδόκει εἶναι καὶ εὐλαβοῦντο αὐτὸ πράττειν.

8. πλάσμα φωνῆς ἀθόρυβον — vocis conformatio et modulatio sedata et placida: vit. Bruti XXXIV.: εἰςῆλθε μετὰ πλάσματος φωνῆς ἔπη περαίνων οἷς τὸν Νέστορα χρώμενον Ὅμηρος ἐπεποιήκει: πλάττειν τὴν φωνὴν, de voce quae effingitur, formatur, exemplis illustravit Wyttenbachius ad Mor. p. 345. sq. Periclem in ea re imitatus est Demosthenes, vid. eius vit. c. IX.: ἔοικεν ὁ ἀνὴρ τοῦ Περικλέους τὰ μὲν ἄλλα μὴ πρὸς αὐτὸν ἡγήσασθαι, τὸ δὲ πλάσμα καὶ τὸν σχηματισμὸν αὐτοῦ καὶ τὸ μὴ ταχέως μηδὲ περὶ παντὸς ἐκ τοῦ παρισταμένου λέγειν, ὥςπερ ἐκ τούτου μεγάλου γεγονότος, ζηλῶν καὶ μιμούμενος κ. τ. λ., nec tamen feliciter, iudicio quidem τῶν χαριέντων, vid. c. XI.

12. κατ' ἀγοράν — cum alia nomina, quae locum indicant, carent articulo saepissime, ubi quidem praepositionem habent adiunctam, tum prae aliis ea vocabuli ἀγορά ratio et usus est, vid. c. VII.: ὁδὸν γὰρ ἐν ἄστει μίαν ἐωρᾶτο τὴν ἐπ' ἀγορὰν καὶ τὸ βουλευτήριον περευόμενος. XVI. τῶν ἀναγκαίων ἕκαστον ἐξ ἀγορᾶς ὠνούμενος. XXIV.: ἐξιὼν καὶ εἰςιὼν ἀπ' ἀγορᾶς. XXXI.: ἱκετὴν ἐν ἀγορᾷ καθίζουσιν. Aem. Paul. XXV. Cat. mai. III. Camill. XXI. et alia innumera. Passim hoc non reputarunt viri docti; ita sine caussa correcta. Diodorus Sic. XII. 70. Lysias de caede Eratosthen. §. 10.

15. ὡς δ' ἔμελλεν εἰςιέναι — Coraes malnerat ἐξιέναι, scilicet ὁ ἄνθρωπος. Sed coniecturam, ut oportebat, retractavit in Addend. p. 481. iterumque in Cur. Secund. T. VI. p. 480. Vellem autem in Addend. non scripsisset: „ἅμε-

νον ἂν εἶπεν ὡς δ' εἰς ᾔει." Verte: *cum autem* (Pericles) *in eo esset, ut domum intraret. Schaeferus.*

18. *ὁ δὲ ποιητὴς Ἴων* — Ionem poetam, natione Chium, Periclis aequalem, Plutarchus commemoravit praeter Cimon. V. IX. XVI. etiam Demosthen. III. Moral. p. 113. B. 116. C. 466. C. 658. B. 686. A. aliquoties additis ipsius Ionis verbis. Exstat de eo disputatio Ric. Bentleii epist. ad Mill. p. 494. sqq. opp. phil. ed. Lips., in qua tamen locos Plutarcheos non omnes attigit; de hoc loco pariter ac de iis, quos ex vita Cimonis significavimus, sic sentit, ut ex eius vel Epidemiis vel Ὑπομνήμασι petitos putet: scripsisse enim Ionem etiam alia *δίχα μέτρου* ipse alio loco ait Plutarchus: de locis in vita Cimonis assentior, mirorque aliter iudicasse H. Grotium versus fabricantem ad argumentum tenues et exiles, ad metrum turpissimos, sed quae hic de Pericle eius dicta afferuntur si quis sic comparata esse dixerit, ut in epigrammatis eius locum habere potuerint, ego quidem non obloquar.

19. *μοθωνικήν* — de significatione vocabuli non ita multum discrepant lexicographorum sententiae, maior de origine dissensus est. Hesychius: *μόθακες, οἱ ἀνατρεφόμενοι τοῖς υἱοῖς δοῦλοι παῖδες*, idem *μόθων· εἶδός τι ὀρχήσεως* et *μόθωνας, τοὺς παρατρεφομένους τοὺς λεγομένους παιδίσκους· Λάκωνες. οἱ δὲ τοὺς δουλοπρεπεῖς καὶ σπερμολόγους*, et *μοθωνία· ἀλαζονεία*: vide ibi interpretes. Praetereo Suidam et Etymologum ac solis utor scholiis ad Aristoph. Plut. v. 279.: *μόθων, φλύαρος, αἰσχρὸς, ἄτιμος, φορτικὸς, δουλοπρεπὴς, ἀπὸ Μόθωνος τινὸς αἰχροποιοῦ.* Aliud ad eundem locum sic habet: *μόθων, εἶδος αἰσχρᾶς καὶ δουλοπρεποῦς ὀρχήσεως· οἱ δὲ Λάκωνες τοὺς παρατρεφομένους τοῖς ἐλευθέροις παῖδας μόθωνας καλοῦσιν. Ἄλλως· μόθων, φλύαρος, φορτικὸς, ἄτιμος, αἰσχρός. Λέγουσι γὰρ τοὺς Ἀθηναίους χειρωσαμένους τοὺς Μόθωνας δουλικῇ καὶ ἀγεραστῷ περιστῆσαι τύχῃ, ὅθεν καὶ Ἀττικοὶ μόθωνες· ἢ ἀπὸ Μόθωνός τινος αἰσχροποιοῦντος καὶ ἐν τοῖς πότοις ὀρχουμένου, ἢ ἀντὶ τοῦ ἀνόητος· ἄλλοι δὲ λέγουσι δουλοπρεπεῖς, σπερμολόγους.* Non iuvat haec examinare, hoc unum addo, immanem inesse errorem, nisi pro *Ἀθηναίους* correxeris *Λακεδαιμονίους*: de

iis, qui Lacedaemoniis dicebantur *μόθακες* s. *μόθωνες* vid. Phylarchus ap. Athenaeum VI. p. 271. e. O. Muellerus Doriens. vol. II. p. 45. maximeque C. Fr. Hermannus dissert. de iis, qui homoei ap. Laced. appellati sunt p. 10. De usu Atticorum communis opinio haec est, ut comparata Romanorum consuetudine, apud quos *vernarum protervitas* s. *vernilitas servilis* in proverbium abiit, homines protervi ac procaces, *δουλόπρεπεῖς καὶ φλύαροι* significari putentur. Hic quidem, etiamsi non concessa esset ex tot interpretationibus accommodatissimam eligendi potestas, nexus ostenderet sic usum esse Ionem eo vocabulo, ut idem significaret quod *φορτικὸν καὶ ἀλαζονικόν*.

22. *ὑγρόν* — opponitur *τῷ ὑποτύφῳ*, fastidio, Periclis. Recte S. Voegelinus ad Brut. XXIX. observavit *ὑγρὸν* significare omnino molle quid et flexibile oppositumque esse gravitati viros decenti. Vide Mor. p. 3. E.: *εὔπλαστον γὰρ καὶ ὑγρὸν ἡ νεότης*. p. 97. B.: *τῇ πολυφιλίᾳ ψυχὴν ὑποκεῖσθαι δεήσει πολυπαθῆ καὶ πολύτροπον καὶ ὑγρὰν καὶ ῥαδίαν μεταβάλλειν*. p. 51. B.: *ὑγρὸς ὢν καὶ πιθανὸς μεταβάλλεσθαι*. De Cimone ac Lucullo Cimon. III.: *μάλιστα δ' ἡ περὶ τὰς ὑποδοχὰς καὶ τὰς φιλανθρωπίας ταύτας ὑγρότης καὶ δαψίλεια καὶ τὸ νεαρὸν καὶ ἀνειμένον ἐν τῇ διαίτῃ παραπλήσιον ἐπ' ἀμφοτέρων ἰδεῖν ὑπάρχει*. De Mario in eius vita XXVIII.: *ὑγρός τις εἶναι βουλόμενος καὶ δημοτικὸς, ἥκιστα τοιοῦτος πεφυκώς*.

CAPUT VI.

2. *δεισιδαιμονίας* — Plutarchus Moral. p. 165. B.: *τὴν δὲ δεισιδαιμονίαν καὶ μηνύει τοὔνομα δόξαν ἐμπαθῆ καὶ δέους ποιητικὴν ὑπόληψιν οὖσαν, ἐκταπεινοῦντος καὶ συντρίβοντος τὸν ἄνθρωπον, οἰόμενον μὲν εἶναι θεοὺς, εἶναι δὲ λυπηροὺς καὶ βλαβερούς*. cl. Theophrast. charact. XVI.

3. *ὅση τὸ πρὸς τὰ μετέωρα θάμβος ἐνεργάζεται τοῖς — ἀγνοοῦσι — ὅσην τὸ πρὸς* ex Anonymo Coraes et Schaeferus, bona et commoda sententia, sed ut non perversum sit quod libri habent, cuius sententia haec est: liber erat ab omni superstitione ea, quae terrorem ex rebus coelestibus *imprimit ignorantibus* caussas earum. Altera scriptura hoc

dicit: liber erat ab superstitione ea, quam efficit rerum coelestium admiratio ac terror. Iam vero quum δεισιδαιμονία non minus recte efficiens θάμβος, quam effecta ab eo cogitari possit, cf. Arat. XXXII.: αὐτοῖς τε τοῖς πολίταις θέαμα σεμνότερον ἢ καὶ ἄνθρωπον ἐφάνη καὶ τοῖς πολεμίοις φάσμα θεῖον ὁρᾷν δοκοῦσι φρίκην ἐνέβαλε καὶ θάμβος: nam superstitiosi est res coelestes stupere omnes iisque affici: patet, alterum quoque tolerabile esse, sed ut non reprehendam si qui praeferant Anonymi scripturam in tanta correctionis facilitate. Ἐνεργάζεται autem item ab Anonymo correctum commendat res ipsa: confusionis cum verbo simplici exempla ponimus haec: Caton. min. IX.: ἔλαθε διὰ τούτων ἅμα τὴν πρὸς αὐτὸν εὔνοιαν ἐνεργασάμενος τοῖς ἀνδράσιν, sic Reiskius, vulgo ἐργασάμενος. Demetr. XVIII.: τοῖς βίοις καὶ ταῖς ὁμιλίαις αὐτῶν ὄγκον ἐνεποίησε καὶ βαρύτητα: ἐνεποίησε Vulcobius, vulgo ἐποίησε. Num. XXII. extr.: ἔτι δὲ μᾶλλον ἐνεποίησε τοῖς ἄλλοις τὸ τοιοῦτον πάθος, sic H. Stephanus ex codd., vulgo ἐποίησε. Alexandr. LXVIII.: τοῖς στρατηγοῖς καὶ σατράπαις ἀδικίαν πολλὴν καὶ πλεονεξίαν καὶ ὕβριν ἐνεποίησε, sic Coraes, vulgo ἐποίησε.

5. τοῖς περὶ τὰ θεῖα δαιμονῶσι — Coraes de suo δειμαίνουσι, „ἔοικε δὲ, inquiens, καὶ ὁ Ἀμίοτος τοιαύτῃ γραφῇ ἐντυχεῖν, φράσας, A ceulx qui craignent les dieux d'une frayeur esperdue. Ἀλλ' ἡμῖν μὲν ἀμετάβατον τὸ δειμαίνουσι διὰ τὴν Περί· ἐκεῖνος δὲ ἐν μεταβάσει ἐχρήσατο, ἴσως διότι τοιαύτη τις ἦν ἡ γραφὴ ἢ διόρθωσις ἡ παρ' αὐτῷ, Περιττῶς τὰ θεῖα δειμαίνουσι.“ Coraes olim sequutus est Schaeferus, nunc observat, tenendam fuisse vulgatam, cuius etsi repudiavit rationem et intellectum aperire, tamen recte judicavit vir doctissimus, nec concedimus Corai, eam, quae ipsi placuit, scripturam sequutum esse Amiotum, quem non ita male arbitror reddidisse lectionem vulgatam. Egregie locum Plutarcheum illustrat Xenophon Memor. I. 1. 9.: τοὺς δὲ μηδὲν τῶν τοιούτων οἰομένους εἶναι δαιμόνιον, ἀλλὰ πάντα τῆς ἀνθρωπίνης γνώμης, δαιμονᾷν ἔφη· δαιμονᾷν δὲ καὶ τοὺς μαντευομένους ἃ τοῖς ἀνθρώποις ἔδωκαν οἱ θεοὶ μαθοῦσι διακρίνειν. Plut. de superstit. p. 169. D.: ἐνταῦθα τοίνυν σκόπει τὸν ἄθεον, γελῶντα μὲν

μανικὸν καὶ Σαρδώνιον γέλωτα τούτοις ποιουμένοις καί που παραφθεγγόμενον ἀτρέμα πρὸς τοὺς συνήθεις, ὅτι τετύφωνται καὶ δαιμονῶσιν· οἱ θεοῖς ταῦτα δρᾶσθαι νομίζοντες. Marcell. XX.: *οὔτε φωνῆς τινος οὔτε κινήσεως πρεπούσης δαιμονῶντι καὶ παραφρονοῦντι φεισάμενος,* qui locus totus comparandus.

6. *ὁ φυσικὸς λόγος* — non multum hic diversus a philosophica ratione, cui eamdem vim tribuit loco simillimo Moral. p. 44. B.: *ὁ γὰρ φιλόσοφος λόγος τὸ μὲν ἐξ ἀπειρίας καὶ ἀγνοίας θαῦμα καὶ θάμβος ἐξαιρεῖ· γνώσει καὶ ἱστορίᾳ τῆς περὶ ἕκαστον αἰτίας.*

7. *φοβερᾶς* — id est *περιδεοῦς, φόβου μεστῆς,* quae significatio huius vocabuli est inventu paullo rarior. *Reiskius.* H. Stephani thesaur. c. 9980. B. C. addit Schaeferus, cuius comparari potest annotatio Appar. ad Demosthen. T. I. p. 852.

10. *Λάμπωνα* — clarum conditis Thuriis, vid. Diodor. XII. 10. sqq. Plut. Mor. T. XII. p. 171. Hutt. *Λάμπων Θουρίων οἰκιστής*: aliter idem in Nicia, vid. R. Bentleium opusc. philol. p. 359. ed. Lips.

13. *δυεῖν* — vide I. C. Heldium ad Aemil. Paul. p. 138. De Thucydide dicemus ad c. VIII.

25. *ἐπιτυγχάνειν* — „verbum *ἐπιτυγχάνειν* et in vitae consuetudine et in philosophorum scholis usitatum proprie quidem est *assequi, scopum ferire,* tum translate generatim *proposito satisfacere*, construiturque vel cum casibus genitivo vel dativo, vel simpliciter ponitur, ut hoc loco, quae est rarior usurpatio. Plutarchus de oracul. def. p. 438. A.: *οἱ πολλὰ βάλλοντες ἐπιτυγχάνουσι πολλάκις, qui crebro iaciunt, saepenumero scopum attingunt.* Sympos. V. p. 673. D.: *πρὸς τὸ λογικῶς καὶ τεχνικῶς πραττόμενον οἰκείως διακείμεθα καὶ θαυμάζομεν ἂν ἐπιτυγχάνηται.* Bruto p. 991. B.: *εὐξάμενος τοῖς περὶ Βροῦτον ἐπιτυγχάνειν καὶ κατορθοῦν.*“ *Wyttenbachius* ad Mor. p. 40. B.

26. *ἐκλαμβάνοντος* — non ita dissimilia sunt quae attulit Wyttenbachius de usu verbi ad Mor. p. 408.

31. *τὰ τεχνητά* — *τὰ θνητὰ* ex corrupta Bodleiani scriptura *τὰ νητὰ* coniecit Bryanus, ut opposita essent *τοῖς θείοις.* Comprobarunt correctionem Leopoldus ad Romul.

p. 159. Schneiderus Eclog. phys. T. II. p. 6. „Sed τεχνητὰ σύμβολα, Reiskius inquit, sunt indicia rerum ab aliis rebus effecta vel existentia, non a natura procreatis, sed ab arte humana elaboratis, ut taeda ardens et gnomon umbra tempus significans sunt res hominum manibus comparatae, per quas nonnulla indicantur, quae videntes intelligunt vel coniectant. — Colligit Plutarchus sic: si divinis indiciis (sunt autem divina, quaecunque a natura ipsa, sine industria et voluntate hominum eveniunt, et e quibus divinatio documenta capit), his si fidem derogamus, una humanorum quoque fidem tollimus indiciorum. His autem si non licet fidem derogare, relinquenda etiam divinis est.“ Haec Reiskius, quibus adiicimus Schaeferi observationem: „vulgatum Reiskius rectissime interpretatur. Errorem autem Plutarchi mirabiliter παραλογιζομένου convincit quod de significatione τῶν τεχνητῶν συμβόλων, qualia continuo memorantur, inter omnes convenit, sed quid τὰ θεῖα portendant definire artis est vanissimae solorum hariolorum.“

De sonitu discorum post alia quaedam, quae minus huc pertinent, Xylander annotavit haec: „nisi forte disci sonitu signum dabatur exercitationum, ut ad eas qui vellent se converterent, cuius rei apud Ciceronem haud procul initio libri de orat. secundi est mentio.“ Locum dicit Ciceronis hunc: hoc ipso tempore quum omnia gymnasia philosophi teneant, tamen eorum auditores discum audire quam philosophum malunt: qui simul ut increpuit, in media oratione de maximis rebus et gravissimis disputantem philosophum omnes unctionis caussa relinquunt: libr. II. c. 5. Nego eum locum sic comparatum esse, ut certo id colligi ex eo possit, sed ut non negem, fieri potuisse, ut res ita se haberet. Xylandrum sequutus est Dacerius, nisi quod haec addidit: „*le son des bassins:* c'est comme nous dirions aujourd'hui le son des trompettes ou des tambours; car les Grecs se sont servis quelquefois de bassins d'airain dans les troupes —“: quorum nescio quanta fides sit.

CAPUT VII.

2. καὶ γάρ — particulas *etenim* significare, nec cohae-

rere copulam cum τε, quod sequitur, cui mox respondet alterum καὶ, non observarem, nisi etiam nunc passim falsa tradi de istis particulis intellexissem.

2. *Πεισιστράτῳ τῷ τυράννῳ* — de eloquentia Pisistrati Cicero in Bruto VII.: quamquam opinio est, et eum, qui multis annis ante hos fuerit, Pisistratum et paullo seniorem etiam Solonem, posteaque Clisthenem multum, ut temporibus illis, valuisse dicendo. Valerius Max. VIII. 9. ext. 2.: „fertur quidam quum admodum senex primae concioni Periclis adolescentuli interesset idemque iuvenis Pisistratum iam decrepitum concionantem audisset, non temperasse sibi, quominus exclamaret, *caveri illum civem oportere, quod Pisistrati orationi simillima eius esset oratio.* Nec hominem aut aestimatio eloquii aut morum augurium fefellit: quid enim inter Pisistratum et Periclem interfuit, nisi quod ille armatus, hic sine armis tyrannidem gessit?"

4. *γλῶτταν εὔτροχον* — hoc et Euripid. Baech. v. 265.: *σὺ δ' εὔτροχον μὲν γλῶσσαν, ὡς φρονῶν, ἔχεις*, usus est R. Porsonus Adversar. p. 275. (243.) et ap. Monkium ad Eurip. Hippol. v. 643. ut Eurip. fr. Hippol. prior. ap. Stob. p. 472. Gesn.: *νῦν δ' εὐρόοισι στόμασι τἀληθέστατα κλέπτουσιν* restitueret *εὐτρόχοισι*, frustra tamen, opinor.

8. *φοβούμενος ἐξοστρακισθῆναι* — Romul. III.: *φοβούμενος ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ γενέσθαι παῖδας*, ubi Coraes: „*σημειοῦ τοῦ παρακμάζοντος ἑλληνισμοῦ τὰς συντάξεις, ἀντὶ τοῦ, μὴ γένοιντο, ἢ, μὴ γένωνται, ἢ γοῦν, τὸ γενέσθαι.*" Idem ad Philopoem. XVIII.: *δείσας ὁ Φιλοποίμην κυκλωθῆναι*: „*ἀντὶ τοῦ χρηστοτέρου· δείσας μὴ κυκλωθῇ, ἢ, δείσας τὸ κυκλωθῆναι.*" Sed nihil Plutarchus in ea re ab optimorum usu scriptorum recessit, vid. A. Matthiae gr. gr. §. 520. annot. 1. Ceterum cur Pericles de ostracismo sollicitus fuerit patebit ex annot. nostra ad Themist. p. 74. cl. p. 144.

13. *οὕτω δὴ φέρων* — usum *οὕτω* particulae in apodosi illustravi annot. ad Themist. p. 159., *φέρων* participii ibidem p. 155.

14. *ἀντὶ τῶν πλουσίων — τὰ τῶν πολλῶν ἑλόμενος* — Schaeferus: „fortasse malis *ἀντὶ τῶν τῶν* — cum sequatur *τά τῶν* —. Frustra: non tam ob concursum duorum arti-

culorum, qui multis videatur vitandus, quam quia hanc breviloquentiam Graeci scriptores in tali constructione sectantur." Vere Schaeferus, quamquam, ut saepius, non definite loquitur. Est autem ea structura, quam significat, Graecis cum Romanis communis a multisque animadversa viris doctis, inprimis in sententiis comparativis, sic quidem, ut pro praedicato rei, quocum comparandum erat praedicatum rei alterius, res ponatur ipsa. Ita Cicero Tuscul. I. 1. 2.: virtus cum maioribus nostris comparanda; Herodotus II. 134.: *πυραμίδα δὲ καὶ οὗτος ἀπελίπετο πολλὸν ἐλάσσω τοῦ πατρὸς*, quibus innumera exempla possunt adiici. Schaeferum quidem, licet et alibi et in indice ad poesin gnomicam v. *τὲ* recte hunc usum observaverit, immemorem eius videas fuisse Brut. IV.: *τὴν Πομπηΐου νομίζων ὑπόθεσιν βελτίονα πρὸς τὸν πόλεμον εἶναι τοῦ Καίσαρος*, ubi Reiskium sequutus *τῆς τοῦ Καίσαρος* scripsit, cuius in societatem erroris nuper venit S. Voegelinus. Passim in ea re peccavit Reiskius, nec in Plutarcheis tantum, sed idem, ut hoc utar, Andocid. or. de pace c. Lacedaem. ineunda p. 27. §. 30.: *Συρακούσιοι δ' ὅτε ἦλθον ἡμῶν δεόμενοι, φιλότητα μὲν ἀντὶ διαφορᾶς ἐθέλοντες, εἰρήνην δ' ἀντὶ πολέμου ποιεῖσθαι, τήν τε συμμαχίαν ἀποδεικνύντες ὅσῳ κρείττων ἡ σφετέρα εἴη τῶν Ἐγεστάνων καὶ Καταναίων* — de coniectura sua edidit *τῆς τῶν Καταναίων*, quae non fuit cur annotaretur ab I. Bekkero. Non dixissem hoc loco de eo usu, nisi Schaeferi exstitisset annotatio; fatendum est enim, etiam simplicem et consuetam rationem sufficere ad intellectum eius aperiendum, quoniam non *τὰ τῶν πολλῶν καὶ πενήτων ἀντὶ τῶν πλουσίων*, sed inverso ordine scriptum exstat.

15. *παρὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν ἥκιστα δημοτικὴν οὖσαν* — paullo aliter Aristides or. de IV. viris p. 118. T. II. p. 159. Dind.: *δημοτικὸς δὲ ὢν τῇ προαιρέσει καὶ πράττων ὑπὲρ τοῦ πλήθους ἐναντία Θουκυδίδῃ πλεῖστον τῆς ἀγοραίου προπετείας καὶ κομψότητος ἀποσχεῖν, ὅς γε οὐδὲ γελῶν ὑφ' ἑνὸς πώποτε ὀφθῆναι.*

17. *ὑποψίᾳ περιπεσεῖν* — dictum ut *θορύβοις περιπίπτειν* Caes. VIII. Demosth. VI. aliaque multa, conf. ad Themist. p. 106.

18. ἀριστοκρατικὸν τὸν Κίμωνα — de Cimone quamquam Plutarchus in eius vita c. V.: ὁρμήσαντα δ' αὐτὸν ἐπὶ τὴν πολιτείαν ἄσμενος ὁ δῆμος ἐδέξατο καὶ μεστὸς ὢν τοῦ Θεμιστοκλέους ἀνῆγε πρὸς τὰς μεγίστας ἐν τῇ πόλει τιμὰς καὶ ἀρχὰς, εὐάρμοστον ὄντα καὶ προσφιλῆ τοῖς πολλοῖς διὰ πραότητα καὶ ἀφέλειαν, tamen c. X. postquam alia de liberalitate eius ac beneficiis in plebem exposuit, scripsit haec: οἱ δὲ ταῦτα κολακείαν ὄχλου καὶ δημαγωγίαν εἶναι διαβάλλοντες ὑπὸ τῆς ἄλλης ἐξηλέγχοντο τοῦ ἀνδρὸς προαιρέσεως, ἀριστοκρατικῆς καὶ Λακωνικῆς οὔσης: idemque constat ex aliis locis non paucis.

19. ὑπὸ τῶν καλῶν κἀγαθῶν ἀνδρῶν — postrema vox tot libris commendata recipienda fuit, etsi usitatius in hac formula est omitti eam, quam addi. Addidit tamen Plutarchus etiam infra c. XI. Similiter idem voc. excidit ex edd. vett. Nic. XI.: τῶν ὑπόπτων ἢ διὰ δόξαν ἄλλως ἢ πλοῦτον ἐπιφθόνων ἀνδρῶν, in solo, quantum quidem nunc constat, servatum Bodl. 3. De re conf. G. Wachsmuthius in libro quem scripsit de antiq. graeca T. I. vol. 2. p. 440.

19. ὑπῆλθε τοὺς πολλούς — frequens est verbi ὑπέρχεσθαι usus de iis, qui subeundo ac submittendo se in alius gratiam insinuare student. Inde Suidas: ὑπέρχεσθαι· κολακεύειν, et Plato in Critone p. 53. e.: ὑπερχόμενος δὴ βιώσει πάντας ἀνθρώπους καὶ δουλεύων. Plutarchus Pyrrh. IV.: δεινὸς ὢν ὑπελθεῖν ἐπ' ὠφελείᾳ τοὺς κρείττονας. Caton. min. L.: οὐδ' ὑπῆλθεν ὁμιλίᾳ φιλανθρώπῳ τὸν δῆμον, ubi Coraes: „ἐθεράπευσεν, ἐκολάκευσεν, κατὰ τὸ (Ἀριστοφ. Ἱππ. 459.): ὡς εὖ τὸν ἄνδρα ποικίλως θ' ὑπῆλθες ἐν λόγοισι." Cognatae significationis vox est ὑποτρέχειν, vid. Aemil. Paul. II.: φιλοφροσύνας, αἷς ὑποτρέχοντες οἱ πολλοὶ τὸν δῆμον ἐκτῶντο θεραπευτικοὶ καὶ σπουδαῖοι γενόμενοι, ubi cum alia comparavit Heldius p. 135. tum Aeschin. adv. Ctesiph. 162.: ὑποτρέχει τὸν Ἀλέξανδρον, sed de discrimine utriusque verbi quae annotavit vir doctissimus me probare non posse et alibi significavi et hic repeto. Nempe non potest alia esse utriusque verbi differentia quam quae est verborum simplicium ἔρχεσθαι et τρέχειν, ita ut prius simpliciter de studio eius, qui se insinuat, posterius de acri quodam, interdum

etiam humili et abiecto insinuandi et adulandi studio ponatur. Tertia vox eiusdem usus est ὑποδύεσθαι, de qua non est quod dicam post Baehrium ad Alcibiad. p. 205. Heldiumque l. l.

21. τοῖς περὶ τὴν δίαιταν — Plutarchus reip. ger. praec. p. 800. B.: Περικλῆς δὲ καὶ περὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν δίαιταν ἐξήλλαξεν ἑαυτὸν, ἠρέμα βαδίζειν καὶ πρᾴως διαλέγεσθαι καὶ τὸ πρόςωπον ἀεὶ συνεστηκὸς ἐπιδεικνύειν καὶ τὴν χεῖρα συνέχειν ἐντὸς τῆς περιβολῆς καὶ μίαν ὁδὸν πορεύεσθαι τὴν ἐπὶ τὸ βῆμα καὶ τὸ βουλευτήριον. Aristides or. de IV. viris p. 118. Jebb. T. II. p. 159. Dind.: λέγεται βιῶναι μὲν οὕτως σεμνῶς, ὥςτε μηδὲν τῶν προφητῶν καὶ τῶν ἱερέων τὸν ἐκείνου βίον διαφέρειν, οὕτω δὲ εἶναι σώφρων, ὥςτε καὶ βαδίζειν τεταγμένα καὶ τὴν ὀρθὴν ὁδὸν σώζειν κατὰ τὴν παροιμίαν, διαίτης δὲ τάξιν τὴν μέσην προηρῆσθαι, μήτε ὑπερήφανον μήτε ἀνελεύθερον.

24. κλήσεις τε δείπνων — exspectes κλήσεις πρὸς δεῖπνα. Sed dici vix potest, quam licenter Graeci scriptores genitivis abutantur. Vid. not. ad Porsoni Orest. 442. p. 47. s. ed. tert. Lips. *Schaeferus.*

26. ὡς — pro ὥςτε positum offendit Reiskium, sed vid. ad Themist. p. 167. et Io. Ern. Ellendtium ad Arrian. de exped. Alex. T. II. p. 21.

32. τὰ μάλιστα φαινόμενα — δυςνόητόν ἐστι τὸ χωρίον, ἴσως δι' ἀντιγραφέων πλημμέλειαν. Μῶν ἐγέγραπτο, Τὰ μὴ μάλιστα φαινόμενα; τοῦτο γὰρ ὑπονοεῖν παρέχει τὰ προςεχῶς ἐπαγόμενα. Καὶ εἰ τοῦτο, εἴη ἂν ὁ νοῦς, ὅτι τῶν τὴν ἀληθινὴν ἀρετὴν ἀσκούντων ἐκεῖνα τῶν ἔργων κάλλιστα φαίνεται, τὰ μὴ μάλιστα φαινόμενα, τουτέστι τὰ κατ' οἶκον ὑπ' αὐτῶν πραττόμενα· συμβαίνει γὰρ οἴκοι, καὶ δούλων, καὶ τέκνων, καὶ γυναικὸς πολλάκις χαλεπῆς (οἵα ἦν ἡ Ξωκράτους Ξανθίππη) πειρᾶσθαι. Ὁ τούτων οὖν ἀνεχόμενος καθ' ἡμέραν, καὶ πατέρα, καὶ δεσπότην, καὶ γαμέτην χρηστὸν ἑαυτὸν παρέχων τοῖς ἀδιαλείπτως συνοῦσι καὶ συμβιοῦσιν αὐτῷ πολὺ θαυμαστότερος τοῦ πρὸς βραχὺ μέρος χρόνου συμπεριφερομένου χρηστῶς τοῖς ἐκτός. *Coraes.* Nollem Coraes haec suspectasset, nam sunt sanissima. Sensus loci: qui τὸν ὄγκον et τὸ πρὸς δόξαν σεμνὸν consectatur, habet cur lu-

giat familiaritatem: vera virtus eo clarius exsplendescit, quo propius spectatur; itaque fit, ut bonum virum familiares, qui intus et in cute norunt, magis etiam admirentur, quam qui eius consuetudine exclusi sunt. *Schaeferus.* Recte vir doctissimus, miramurque in re satis aperta communem omnium fere interpretum errorem. Namque cum illud dubitationem quandam nescio cuius prodit de scripturae sinceritate, quod codex c. vv. *τοῖς ἐκτὸς* omittit, tum de obscuritate loci queritur ipse ille interpretum Plutarchi princeps G. Xylander. „Sententia, inquit, est satis obscura: ostendit autem, quotidiano convictu assiduaque consuetudine auctòritatem amitti.“ Recte tamen reddidit sententiam loci, a qua nimio acumine quantum quis aberrare potuerit cognoscant tirones Reiskii ad h. l. annotatione, quae haec est: „aut delenda videntur vocabula duo *τοῖς συνοῦσιν*, aut addendum *φαῦλος* vel *ἐκφαυλιστέος*, ut sententia sit sive istaec: extraneis nihil perinde mirandum videtur virorum bonorum, quam vita domestica, sive haec: cum vita virorum fortium domestica familiaribus contemnenda videtur, tum eadem extraneis videtur in primis venerabilis.“ Facile autem patet, continere haec Periclis aliquam vituperationem, quoniam rectissime sic sentit scriptor optimus, hominis vera virtute ornati sic comparatam esse vitam quotidianam, ut qui eam cognitam habeant familiares eius tanto opere admirentur, quanto non possint aliud quiddam eius qui familiaritate hominis exclusi sunt. Quae sententia et pulcerrima est et verissima.

35. *καὶ τοῦ δήμου — οὐ μόνον τῶν φίλων.*

36. *οἷον ἐκ διαλειμμάτων ἐπλησίαζεν* — Amiotus: „Pericles — ne s'approchait de luy et ne se presentoit devant luy que par intervalles.“ Qui quum voc., quae est *οἷον*, non expresserit, suspecta visa est Corai, tamquam *εἰς μηδὲν χρήσιμον πλεονάζουσα.* Bene, ut ego arbitror, defendit Schaeferus hac observatione: „mihi Plutarchus videtur addidisse, ut excusaret usum formulae *ἐκ διαλειμμάτων.* Scilicet solemni eius usu morbi dicuntur *ἐκ διαλειμμάτων* ingruere. V. H. Stephani thes. c. 5721. C.“

38. *ὥςπερ τὴν Σαλαμινίαν — Κριτόλαος* — Plut. Moral.

p. 811. C.: *ἕτεροι δὲ σεμνότερον οἴονται καὶ μεγαλοπρεπέστερον εἶναι τὸ τοῦ Περικλέους, ὧν καὶ Κριτόλαος ἐστὶν ὁ Περιπατητικὸς, ἀξιῶν, ὥςπερ ἡ Σαλαμινία ναῦς Ἀθήνησι καὶ ἡ Πάραλος οὐκ ἐπὶ πᾶν ἔργον, ἀλλ' ἐπὶ τὰς ἀναγκαίας καὶ μεγάλας κατεσπῶντο πράξεις, οὕτως ἑαυτῷ πρὸς τὰ κυριώτατα καὶ μέγιστα χρῆσθαι.*

40. *ῥήτορας ἑταίρους* — *ἑτέρους* mavult Coraes, eandemque coniecturam ex interpretatione Lapi annotavit Xylander. Corai assentitur Schaeferus, neque ego nego speciosam esse eam coniecturam, sed veritatem ne hic quidem concesserim, immo fere necessarium puto quod libri habent. Nam facta in universum amicorum, quorum opera usus sit, commemoratione, quos adiicit rhetores et ipsos Pericli amicos fuisse significat. *Φίλοι* igitur amici sunt, qui non data opera res publicas tractant, diversi ab oratoribus, quorum hoc erat vitae institutum. Iam quum *φίλους* commemorasset, non potuit non, quum adiiceret *ῥήτορας*, addere *ἑταίρους*, significaturus hos quoque amicos fuisse Pericli. Hic igitur ut adversamur voc. *ἑταῖρος*, nec in locum transferri alienum concedimus, ita tuebimur et reducemus hac opportunitate in locum vere suum, quo adhuc exclusam se teneri ipsa tamquam queritur. Locus est in vita Bruti c. XLII.: *ἀναχωρῶν δ' ὁ Βροῦτος, ἤδη διαπεπορθημένων τῶν Καίσαρος, ἐθαύμασε τὸ Κασσίου στρατήγιον οὐχ ὁρῶν ὑψηλὸν, ὥςπερ εἰώθει, περιφαινόμενον, οὐδὲ τἆλλα κατὰ χώραν· ἤρειπτο γὰρ εὐθὺς τὰ πλεῖστα καὶ κατέσπαστο τῶν πολεμίων ἐμπεσόντων. Ἀλλ' οἱ δοκοῦντες ὀξύτερον βλέπειν τῶν ἑτέρων ἔφραζον αὐτῷ πολλὰ μὲν ὁρᾷν κράνη λάμποντα* —: ita edd. inde ab H. Stephano. Sed *ἕτεροι* isti quinam, quaeso, sunt? Plutarchum contendo, nisi ineptire eum volumus, scripturum certe fuisse *ὀξύτερον βλέπειν αὐτοῦ* —, sed scripsisse eum *τῶν ἑταίρων* exemplar docet Aldinum, docent insuper Xylander et Amiotus, si cui testibus videatur opus esse in re tam aperta, ut mirum sit, neminem dum coniectura sic redintegrasse. Laudo igitur S. Voegelinum, qui notabilem habuit scripturam Aldinam, silentio celatam ab reliquis editt., magis etiam eum laudaturus, si reponere eam non dubitasset.

Ῥήτωρ autem voc. vi sua propria positum est, quam significat Suidas s. v.: ῥήτωρ τὸ παλαιὸν ἐκαλεῖτο ὁ δήμῳ συμβουλεύων καὶ ὁ ἐν δήμῳ ἀγορεύων, εἴτε ἱκανὸς λέγειν εἴτε καὶ ἀδύνατος, εἴτε καὶ ἀπὸ τοῦ βελτίστου καὶ δικαιοτάτου συμβουλεύων εἴτ' ἐπ' οἰκείοις λήμμασιν, ut minime cogitandum sit de eloquentiae praeceptoribus. cf. Winckelm. praef ad Platon. Euthydem. p. XXXVII.

41. Ἐφιάλτην, ὃς κατέλυσε — cf. ad IX.

43. πολλὴν κατὰ τὸν Πλάτωνα καὶ ἄκρατον etc. — idem Platonis dicterium respexit Plut. Mor. p. 295. C.: Μεγαρεῖς Θεαγένη τὸν τύραννον ἐκβαλόντες ὀλίγον χρόνον ἐσωφρόνησαν κατὰ τὴν πολιτείαν, εἶτα πολλὴν κατὰ Πλάτωνα καὶ ἄκρατον αὐτοῖς ἐλευθερίαν τῶν δημαγωγῶν οἰνοχοούντων διαφθαρέντες —. Locus Platonis est de republ. p. 562. C. D.: ὅταν δημοκρατουμένη πόλις ἐλευθερίας διψήσασα κακῶν οἰνοχόων προστατούντων τύχῃ καὶ πορρωτέρω τοῦ δέοντος ἀκράτου αὐτῆς μεθυσθῇ, τοὺς ἄρχοντας δὴ, ἂν μὴ πάνυ πρᾷοι ὦσι καὶ πολλὴν παρέχωσι τὴν ἐλευθερίαν, κολάζει αἰτιωμένη ὡς μιαρούς τε καὶ ὀλιγαρχικούς. Componatur cum his Theopompus comicus ἀπεικάζων τοὺς Λακεδαιμονίους ταῖς καπηλίσιν, ὅτι τοὺς Ἕλληνας ἥδιστον ποτὸν τῆς ἐλευθερίας γεύσαντες ὄξος ἐνέχεαν, ap. Plut. Lysandr. XIII.

45. πειθαρχεῖν — anapaestorum vestigia animadvertit iam Bryanus, ut versus constaret coniectans ἀλλά γε vel ἀλλ' ἐνδάκνειν; hoc sequutus, opinor, Schaeferus suspicatur ἀλλ' ἀναδάκνειν — *sed denuo admordere:* ut significetur, ait, nova in Euboeam expeditio, postquam insula ab Atheniensibus defecerat. Id mihi quidem nec per se probabile videtur, et falsum aliam ob caussam, quae etiam I. Bekkeri obstat suspicioni sic haec restituentis:

πειθαρχεῖν οὐκέτι τολμᾷ,
ἀλλ' ἢ δάκνει τὴν Εὔβοιαν καὶ ταῖς νήσοις ἐπιπηδᾷ,
ἢ — —

Nempe uterque non cogitavit productionem syllabae ob mutuam ante liquidam ni dubiam, certe sic esse comparatam, ut nequaquam coniectura debeat inferri in hoc genus anapaestorum: de quo verissime praecepit R. Porsonus *praef. ad Hec.* p. LVI. sed ut simul adhibendus sit Car.

Reisigius Coniect. p. 162. Si quid certi in eiusmodi re coniectura investigari potest, certum est scripsisse comicum ἀλλὰ δάκνει μὲν — : quod vidit monuitque me G. Hermannus. Inde apparet non esse hic violatae metri integritatis accusandos librarios, quoniam qui sequentibus non uteretur Plutarchus debebat etiam particula abstinere alterius orationis membri indice. —

CAPUT VIII.

3. παρενέτεινε — hanc scripturam primus commendavit Bryanus comparans Solon. III.: ὕστερον δὲ καὶ γνώμας ἐνέτεινε φιλοσόφους καὶ τῶν πολιτικῶν πολλὰ συγκατέπλεκε τοῖς ποιήμασιν. Coraes: σημαίνει δ' ἐνθάδε τὸ, Παρενέπλεκε τοῖς ἑαυτοῦ λόγοις τὰς φιλοσόφου Ἀναξαγόρου γνώμας.

4. οἷον βαφὴν τῇ ῥητορικῇ — ὑποχεόμενος — βαφὴν editum ex coniectura Bryani, „ut dicatur Pericles physicam scientiam rhetoricae tanquam tincturae infundere.“ Coraes: Ἴσως δὲ καὶ τὸ, Ὑποχεόμενος τρεπτέον εἰς τὸ, Ἐπιχεόμενος. Ὁ νοῦς· ἐπιχέων τῇ ῥητορικῇ τὴν φυσιολογίαν, οἷον βαφήν· βάπτων τὴν ῥητορικὴν εἰς τὴν φυσιολογίαν, ὥςπερ εἰς βαφήν. Non opus hoc: Schneiderum βαφὴν de ferro candente intellexisse annotavit Schaeferus, recte observans, de colore dictum esse apparere ex seq. ὑποχεόμενος.

5. τὸ γὰρ ὑψηλόνουν — Πλάτων φησί — locus Platonis est in Phaedro p. 270. a.: πᾶσαι ὅσαι μεγάλαι τῶν τεχνῶν προςδέονται ἀδολεσχίας καὶ μετεωρολογίας φύσεως πέρι· τὸ γὰρ ὑψηλόνουν τοῦτο καὶ πάντῃ τελεσιουργὸν ἔοικεν ἐντεῦθέν ποθεν εἰςιέναι· ὃ καὶ Περικλῆς πρὸς τῷ εὐφυὴς εἶναι ἐκτήσατο: relicua attulimus c. IV. Astius: „τὸ ὑψηλόνουν animum significat elatum s. excelsum, qui in sublimi rerum consideratione atque expositione cernitur, τὸ τελεσιουργὸν vero facultatem efficiendi indicat quod orator sibi proposuit.“

9. τὴν ἐπίκλησιν — Xylander: *unde et Olympii cognomen invenit:* inde Anonymus τὴν Ὀλυμπίου ἐπίκλ., quam correctionem quum, uti par erat, tacito repudiassent relicui interpretes, hic quoque suum iudicium desiderari voluit qui eam comprobavit Schaeferus. Ceterum Olympii cogno-

men Pericli inditum est cum propter divinam eloquentiae vim, tum propter sapientiam singularem et relicuas viri virtutes, vid. Plut. Mor. p. 118. D.: *Περικλέα δὲ τὸν καὶ Ὀλύμπιον προσαγορευθέντα διὰ τὴν περὶ τὸν λόγον καὶ τὴν σύνεσιν ὑπερβεβλημένην δύναμιν.* Diodorus Sic. XII. 40.: *ταῦτα δὲ ῥαδίως συνετέλεσε διὰ τὴν δεινότητα τοῦ λόγου, δι' ἣν αἰτίαν ὠνομάσθη Ὀλύμπιος*: idem tamen XIII. 98. simpliciter *τὴν δύναμιν αὐτοῦ* caussam cognominis commemorat. Plura in eam rem congesserunt interpr. ad Lucian. T. I. p. 230. Bip. Larcherus ad Herodot. T. II. p. 175. Poppo Commentar. in Thucydid. T. II. p. 135. De Aristide rheton suspicionem nostram infra notavimus excursu IV.

10. *ἀπὸ τῶν οἷς ἐκόσμησε* — rarior est is articuli usus apud Plutarchum, cuius unum tantum nunc recordor exemplum Mor. p. 109. F.: *τινὰ διαφορὰν εἶναι πρὸς τὸν ὃν οὐδέπω κατεσκευάσθη χρόνον*: non tamen ut desint aliorum scriptorum, Platonis maxime, certa articuli ante relativa pronomina sic positi exempla. Qui usus licet non tam frequens, quam exspectari poterat, tanto minus quicquam habet offensionis, quo propius hic quoque articulus a vulgari sua abest vi et usu. Nam quod Plato dixit in Theaeteto p. 168. a.: *τῶν οὐ πρότερον ἦσαν*, quid est aliud, quam *τῶν προτέρων?* Eadem est omnium locorum ratio, quorum recensum vide ap. A. Matthiam in gr. gr. p. 577. et qui bene de ea re iudicavit G. Bernhardium p. 313.

18. *βροντᾷν μὲν αὐτόν* — Aristophanem respicit, qui praeclare in Acharn. v. 530.:

ἐντεῦθεν ὀργῇ Περικλῆς Οὐλύμπιος
ἤστραπτεν, ἐβρόντα, ξυνεκύκα τὴν Ἑλλάδα.

ubi locum Ciceronis in Orat. XXIX. indicavit Kusterus. Sequentia autem: *δεινὸν δὲ κεραυνὸν ἐν γλώσσῃ φέρων* unde petita sint ignoro. Dignum est autem quod h. l. additur elegantissimum Eupolidis dicterium quoniam in eadem re versatur:

κράτιστος οὗτος ἐγένετ' ἀνθρώπων λέγειν,
ὁπότε παρέλθοι, χὥσπερ οἱ γαθοὶ δρομῆς
ἐκ δέκα ποδῶν ἦρει λέγων τοὺς ῥήτορας·
ταχὺς λέγειν μέν, πρὸς δὲ γ' αὐτοῦ τῷ τάχει

πειθώ τις ἐπεκάθισεν ἐπὶ τοῖς χείλεσιν.
οὕτως ἐκήλει καὶ μόνος τῶν ῥητόρων
τὸ κέντρον ἐγκατέλιπε τοῖς ἀκροωμένοις.

vid. schol. ad Aristoph. Acharn. l. l. Diodor. Sic. XII. 40. Id respiciens M. T. Cicero de Orat. III. 34. de Periclis, inquit, dicendi copia sic accepimus, ut, quum contra voluntatem Atheniensium loqueretur pro salute patriae severius, tamen id ipsum, quod ille contra populares homines diceret, populare omnibus et iucundum videretur: cuius in labris veteres comici etiam quum illi male dicerent, quod tum Athenis fieri licebat, leporem habitasse dixerunt, tantamque in eo vim fuisse, ut in eorum mentibus, qui audissent, quasi aculeos quosdam relinqueret: cf. eundem in Bruto IX. et XV. Quinctilian. J. O. X. 1. 82. Aristidem or. de IV. viris vol. II. p. 173. Dind. Valer. Maxim. VIII. 9. ext. 2. et Wyttenbachium ad Plut. de S. N. V. p. 7. sqq.

20. *Θουκυδίδου τοῦ Μελησίου λόγος* — repetit Plutarchus Mor. p. 802. B. de Thucydide dicemus ad c. XI.

29. *περὶ τὸν λόγον εὐλαβὴς ἦν* — de Periclis in dicendo cautione iterum Plutarchus Mor. p. 803. F.: *καὶ Περικλῆς ἐκεῖνος ηὔχετο πρὸ τοῦ δημηγορεῖν μηδὲ ῥῆμα μηδὲν ἀλλότριον τῶν πραγμάτων ἐπελθεῖν αὐτῷ.* Aelianus V. H. IV. 10.: *εἶτα οὐκ ἦν τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων θεραπευτικὸς ὁ Ξανθίππου Περικλῆς, ἐμοὶ μὲν δοκεῖ· ὁσάκις γοῦν ἔμελλεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν παριέναι ηὔχετο μηδὲν αὐτῷ ῥῆμα ἐπιπολάσαι τοιοῦτον, ὅπερ οὖν ἔμελλεν ἐκτραχύνειν τὸν δῆμον πρόσαντες αὐτῷ γενόμενον καὶ ἀβούλητον δόξαν.* Magis apposite ad Plutarchea Quinctilianus Instit. orat. XII. 9.: „nec immerito Pericles solebat optare, ne quod sibi verbum in mentem veniret, quo populus offenderetur.“ Ex eadem Periclis cautione repetendum videtur quod Suidas scribit v. *Περικλῆς: ὅστις πρῶτος γραπτὸν λόγον ἐν δικαστηρίῳ εἶπε, τῶν πρὸ αὐτοῦ σχεδιαζόντων*: quamquam aliter Philostratus Soph. prooem. I. p. 481. Olear. Periclis cautionem imitatus esse dicitur Demosthenes ab Cicerone et Plutarcho.

32. *ἔγγραφον μὲν οὖν οὐδὲν ἀπολέλοιπε* — aliter Cicero Bruto VII.: tamen ante Periclem, cuius scripta quaedam feruntur, et Thucydidem — litera nulla est, quae quidem

ornatum aliquem habeat et oratoris esse videatur: et ite rum de Orator. II. 22.: antiquissimi fere sunt, quorum qui dem scripta constent, Pericles atque Alcibiades, et eaden aetate Thucydides: subtiles, acuti, breves, sententiis magi quam verbis abundantes. Ceterum mira h. l. ὑπογεγραμμένω est commemoratio ubi de scriptis agitur Periclis.

35. *τὴν Αἴγιναν ὡς λήμην τοῦ Πειραιῶς ἀφελεῖν* — Pe ricli tribuitur etiam Apophth. p. 186. C. et reipubl. ger praec. p. 803. A. Aristoteles Rhetor. III. 10.: *Περικλῆς τὴν Αἴγιναν ἀφελεῖν ἐκέλευσε, τὴν λήμην τοῦ Πειραιέως.* Nec addito nomine Plutarchus Demosthen. I.: *τὴν Αἴγιναν, ἣν τῶν Ἀττικῶν τις ἐκέλευεν ὡς λήμην ἀφαιρεῖν τοῦ Πειραιῶς* Demadi tribuit Athenaeus III. p. 99. d.: *Δημάδης δὲ ὁ ῥήτωρ ἔλεγε τὴν μὲν Αἴγιναν εἶναι λήμην τοῦ Πειραιῶς*, ub suam ad Strabonem annotationem libr. IX. p. 395. confer iubet Is. Casaubonus. Dicterii vis non obscura, nam, ut Tullius ait de Offic. III. 10.: *nimis imminebat propter propinquitatem Aegina Piraeo*, vel, ut Thucydides I. 27.: *τὴν Αἴγιναν ἀσφαλέστερον ἐφαίνετο τῇ Πελοποννήσῳ ἐπικειμένην αὐτῶν πέμψαντας ἐποίκους ἔχειν*, quod factum Ol. 87. 2. *Λήμη* enim, quod Romanis est gramia, vid. Celsus VI. 6. lippitudinem significat s. sordes oculorum, pituitam. Festus s. v.: *gramiae oculorum sunt vitia, quas alii glamas vocant.* Item translata significatione Plutarchus Mor. p. 1101. C.: *δεῖ τῆς περὶ θεῶν δόξης ὥςπερ ὄψεως λήμην ἀφαιρεῖν τὴν δεισιδαιμονίαν.*

36. *τὸν πόλεμον καθορᾷν* — *προςφερόμενον* — vide ad c. XXIX.

37. *τοῦ Σοφοκλέους ὅτε συστρατηγῶν ἐξέπλευσε.* — Sophoclem poetam novem cum collegis, quorum princeps Pericles fuerit, classem adversus Samios duxisse praeter Plutarchum testantur Strabo XIV. p. 446. Athenaeus XIII. p. 604. D. Cicero de offic. I. 30. Ac Strabo quidem ita scribit: *Ἀθηναῖοι — πέμψαντες στρατηγὸν Περικλέα καὶ σὺν αὐτῷ Σοφοκλέα τὸν ποιητὴν πολιορκίᾳ κακῶς διέθηκαν ἀπειθοῦντας τοὺς Σαμίους.* Relicuorum praeter duos nomina ducum servavit Schol. ad Aristid. p. 485. Dindorf. Intelligendam autem esse expeditionem adversus Samios alteram

Ol. 85. 1. probavit A. Seidlerus dissert. de tempore quo primum acta sit Antigona Sophoclis p. LIII. ed. tert. Herm.

38. *παῖδα καλὸν ἐπαινέσαντος* — Cicero de offic. I. 40.: bene Pericles quum haberet collegam in praetura Sophoclem iique de communi officio convenissent et casu formosus puer praeteriret dixissetque Sophocles, „o puerum pulchrum, Pericle": „at enim praetorem, Sophocle, decet non solum manus, sed etiam oculos abstinentes habere." Aliter scriptor vitarum X oratorum, sive is Plutarchus est, sive alius p. 839. A. pro Pericle ponens Isocratem: *Σοφοκλέα δὲ τὸν τραγικὸν θεασάμενος ἑπόμενον ἐρωτικῶς παιδὶ, εἶπεν· οὐ μόνον δεῖ, Σοφόκλεις, τὰς χεῖρας ἔχειν παρ' αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὀφθαλμούς.*

41. De Stesimbroto Thasio dictum ad Themistocl. p. 14. sqq. Mox *ἃ παρέχουσι* edidi ex emendatione Bryani probata etiam Corai ac Schaefero. „Lego, Bryanus inquit, *ἃ παρέχουσι*, deos novimus esse immortales ex honoribus, quibus coluntur, et ex bonis, quae largiuntur; iisdem rationibus et viros pro patria defunctos immortalitatem adeptos esse ducimus." Nempe frequens est vitium ac multorum fons mendorum praepostera syllabarum adhaesio initio vel fine vocum; multis id exemplis comprobatum ab aliis, ut non sit cur plura anquiramus in re confessa. Sed quoniam in Plutarcho versamur, Timoleont. XXXIX. vitiosam esse librorum scripturam *καὶ συμπεραινθείσης, ὡς προείρηται, τῆς θυσίας ὑποστρέψας οἴκαδε* corrigendamque sic, ut scribatur *ὥσπερ εἴρηται*, probavi alibi: conf. Anton. XLIII.: *τούτου δὲ αἰτίαι πλείονες ἦσαν, ὡς προειρήκαμεν*, codex Palat. optimus *ὥσπερ εἰρήκαμεν*. Eiusdem generis est quod Pericl. XXXV. ex scriptura libri Bodleiani repositum est *παρέλυσε*, vide ibi annot. Porro, quoniam id nunc agimus, pravam contendo esse librorum scripturam in vita Lysandri XXII.: *οὐ γὰρ ἂν προσπταίσας τις ἄρχῃ Λακεδαιμονίων δυσχεραίνειν (ἔφη) τὸν θεὸν, ἀλλὰ χωλὴν εἶναι τὴν βασιλείαν, εἰ νόθοι καὶ κακῶς γεγονότες βασιλεύουσιν Ἡρακλείδαις*: res ipsa monstrat scribendum esse *βασιλεύουσι σὺν Ἡρακλείδαις*. Nam quod in vulgata scriptura obliteratum est dicterii acumen hoc est: clauditas, quae proprie dicitur, ut

efficitur pedum inaequabilitate, ita Lysander *χωλὴν βασιλείαν* ab oraculo dici docuit eam, in qua *νόθος*, eum enim dici *χωλὸν*, regnaret cum *γνησίῳ*, id est ab Heraclidarum stirpe progenito.

45. *ἀθανάτους* — Lysias de iis, quibus orationem funebrem habuit p. 198. R. §. 80.: *καὶ γάρ τοι ἀγήρατοι μὲν αὐτῶν αἱ μνῆμαι, ζηλωταὶ δὲ ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων αἱ τιμαί· οἷ πενθοῦνται μὲν διὰ τὴν φύσιν ὡς θνητοί, ὑμνοῦνται δὲ ὡς ἀθάνατοι διὰ τὴν ἀρετήν. καὶ γάρ τοι θάπτονται δημοσίᾳ καὶ ἀγῶνες τίθενται ἐπ' αὐτοῖς ῥώμης καὶ σοφίας καὶ πλούτου, ὡς ἀξίους ὄντας τοὺς ἐν τῷ πολέμῳ τετελευτηκότας αὐταῖς αὐταῖς τιμαῖς καὶ τοὺς ἀθανάτους τιμᾶσθαι.* Multo profecto pulcrius Pericles, de cuius oratione funebri post expeditionem Samicam habita explicabimus nonnulla ad c. XXVIII.

CAPUT IX.

1. *Θουκυδίδης μὲν — ἀρχήν* — Plutarchus Moral. p. 802. B.: *ἡ κατὰ Περικλέα πολιτεία λόγῳ μὲν, ὥς φησι Θουκυδίδης, δημοκρατία, ἔργῳ δὲ ὑπὸ τοῦ πρώτου ἀνδρὸς ἀρχή διὰ τὴν τοῦ λόγου δύναμιν.* Locus Thucydidis est libr. II, 65. cuius et alia huc pertinent, et maxime verba: *ἐγίγνετο λόγῳ μὲν δημοκρατία, ἔργῳ δὲ ὑπὸ τοῦ πρώτου ἀνδρὸς ἀρχή.*

4. *ἄλλοι δὲ πολλοί* — Inter quos etiam Plato, quem vide in Gorgia p. 515. E.: *ταῦτα γὰρ ἔγωγε ἀκούω, Περικλέα πεποιηκέναι Ἀθηναίους ἀργοὺς καὶ δειλοὺς καὶ λάλους καὶ φιλαργύρους, εἰς μισθοφορίαν πρῶτον καταστήσαντα:* non immunem ego omnis culpae, coniectae in eum a Platone aliisque praestabo Periclem, sed nec Plato nec qui post Platonem paullo cupidius hoc arripuerunt satis videntur cogitasse, multa quae ab veterum simplicitate Atheniensium abhorruerint, non Pericli, sed temporum rationi, quae post bella Persica non sane eadem fuit quae antea, vitanda esse: alia autem ex ipso Athenarum splendore et summa potentia, paullatim, ut fit, ad peiora declinante, repetenda esse historia docet omnium gentium, ut qui Periclem vituperent tantae Athenarum dignitatis auctorem potissimum, haud scio an id culpent, quo tantam Athenas

nominis claritudinem adeptae sunt. Is autem nondum repertus est populus, qui incorruptis moribus eumdem florem per omnes temporum vicissitudines retinuerit. Ne hoc dicam, plurima Pericli vitio data esse quae qui post eum rempublicam administrarunt, minime illi cum Pericle comparabiles, deliquerint. Vere Fr. Kortuem symb. philol. ex Helvet. T. I. p. 36.: „Athen's Unstern erschien mit der Geburts- oder Todesstunde des Pericles. Denn des Stifters Hingang zerstörte auch das mühsam erbaute Werk: die Fehler, nicht die Tugenden desselben dauerten fort.“ Videatur etiam G. Wachsmuthius ant. gr. I. 2. p. 66. sqq.

5. *τὸν δῆμον ἐπὶ κληρουχίας καὶ θεωρικὰ καὶ μισθῶν διανομὰς προαχθῆναι*: — cum his concinunt quae statim sequuntur: *ταχὺ θεωρικοῖς καὶ δικαστικοῖς λήμμασιν ἄλλαις τε μισθοφοραῖς καὶ χορηγίαις συνδεκάσας τὸ πλῆθος* —. Sed *κληρουχιῶν* quidem, i. e. coloniarum, quae in eas regiones, quarum agri colonis sorte essent distribuendi, mittebantur, Periclem auctorem non fuisse vel ex Herodoto V. 77. VI. 100. constat, eundem tamen saepissime, ut in tali re, hoc instituto usum esse, sapienter et utiliter, intelligitur ex *κληρουχιῶν* ab eo missarum enumeratione c. XI. cl. XXXIV. Dixerunt de *κληρουχίαις* cum alii, tum qui instar omnium est A. Boeckhius Oec. publ. Athen. I. p. 455. sqq. De *θεωρικῷ* vide eundem p. 235. sqq. *Μισθῶν* autem illae *διανομαὶ* imprimis spectant ad mercedem iudicum (*δικαστικὸν*) a Pericle institutam, de qua Boeckhius dixit l. I. p. 250. sqq., a quo dissentio sic, ut fatear, mihi quoque admodum dubium, ne dicam falsum videri, quod ipsi certum est, initio mercedem istam uno constitisse obolo, quae ab Cleone demum aucta ad tres obolos sit, vid. G. Herm. Praef. ad Aristoph. nubb. p. LI. sqq. Datus indicibus hic *μισθὸς* usque ad Olymp. 92. 2., tum vero *ἐψηφίσαντο μισθὸν μηδένα φέρειν μηδεμιᾷ ἀρχῇ, εἰ δὲ μὴ ἐπάρατον ἐποιήσαντο*, Thuc. VIII. 97. Ceterum praeter alias *διανομὰς* s. *διαδόσεις*, quibus Pericles usus est ad plebis favorem sibi comparandum, cogitandum hic etiam de militibus esse, quibus primus Pericles mercedem tribui iussit, argumento est, ni fallor, *μισθοφορὰ* vocabulum. Ulpianus ad Demosthen. περὶ συντάξ.

p. 50. A. de Pericle: πρῶτος γὰρ ἐκεῖνος ἔταξε μισθοφορὰν καὶ ἔδωκε τῷ δήμῳ στρατευομένῳ. Plura vide apud Boeckhium p. 293. Ceterum defendit Periclem ab hoc crimine Aristides or. de IV. vir. p. 146. = p. 195. Dindf.: Περικλῆς τοίνυν οὐκ αὐτὸς κοψάμενος νόμισμα, ἀλλ' ὄντων ἐν ἀκροπόλει χρημάτων ἐκεῖθεν ἔσωζε τὸν μισθόν· ὥστ' οὐδετέρου δίκαιον ἔχειν αἰτίαν, οὔτε τοῦ νομίσματος οὔτε τοῦ μισθοῦ· — καὶ γὰρ ὡς οἷόν τε μάλιστα αἰσχρὸν ἡ μισθοφορὰ καὶ τὸ νέμειν οὐ τῆς Περικλέους ἐστὶ πολιτείας, οὐδ' ἀπὸ τῶν ἐκείνου χρόνων ἤρξατο, ἀλλὰ καὶ τῶν νομοθετῶν τις ἤδει ταῦτα.

10. ὥςπερ εἴρηται — c. VII.

11. ὑπεποιεῖτο τὸν δῆμον — clam s. sensim sibi conciliavit plebem: supra c. VII. dixit ὑπῆλθε τοὺς πολλούς, ubi v. n.

13. ἀνελάμβανε τοὺς πένητας — opibus suis excepit. Niciae c. III.: χορηγίαις ἀνελάμβανε καὶ γυμνασιαρχίαις ἑτέραις τε τοιαύταις φιλοτιμίας τὸν δῆμον. Anton. LVII.: πολλαῖς ἀνελάμβανε φιλοτιμίαις τὸν δῆμον· Mor. XXVIII.: τῆς ἕκτης ὑπατείας ὠρέγετο θεραπείαις τὸν δῆμον ἀναλαμβάνων καὶ πρὸς χάριν ἐνδιδοὺς τοῖς πολλοῖς. Et sic infra c. XXXIX.

13. δεῖπνόν τε καθ' ἡμέραν — de eadem Cimonis liberalitate Plutarchus in Cimone X.: δεῖπνον οἴκοι παρ' αὐτῷ λιτὸν μὲν, ἀρκοῦν δὲ πολλοῖς ἐποιεῖτο καθ' ἡμέραν, ᾧ ὁ τῶν πενήτων ὁ βουλόμενος εἰςῄει καὶ διατροφὴν εἶχεν ἀπράγμονα μόνοις τοῖς δημοσίοις σχολάζων. Ὡς δ' Ἀριστοτέλης φησὶν οὐχ ἁπάντων Ἀθηναίων, ἀλλὰ τῶν δημοτῶν αὐτοῦ Λακιαδῶν παρεσκευάζετο τῷ βουλομένῳ τὸ δεῖπνον. Theopompus ap. Athenaeum XIII. p. 533. b.: τὴν οἰκίαν παρεῖχε κοινὴν ἅπασι καὶ δεῖπνον ἀεὶ εὐτελὲς παρασκευάζεσθαι πολλοῖς ἀνθρώποις καὶ τοὺς ἀπόρους προςιόντας τῶν Ἀθηναίων εἰςιόντας δειπνεῖν. Idem fecisse id Cimonem scribit invitabundum Pisistratum. Mox quod Plutarchus dicit τοὺς πρεσβυτέρους ἀμφιεννύων explicatius in Cimone l. l. rettulit sic: αὐτῷ δὲ νεανίσκοι παρείποντο συνήθως ἀμπεχόμενοι καλῶς, ὧν ἕκαστος, εἴ τις συντύχοι τῷ Κίμωνι τῶν ἀστῶν πρεσβύτερος ἠμφιεσμένος ἐνδεῶς, διηιτεῖτο αὐτὸν τὰ ἱμάτια: auctorem haud dubie sequutus Theopompum, cuius inter alia *huec verba* servavit Athenaeus l. l.: ποιεῖν δὲ τοῦτο πολ-

λάκις, ὁπότε τῶν πολιτῶν τινα ἴδοι κακῶς ἠμφεσμένον, κελεύειν αὐτῷ μεταμφιέννυσθαι τῶν νεανίσκων τινὰ τῶν συνακολουθούντων αὐτῷ: a quo nonnihil discedit Nepos in Cimone IV.: „saepe quum aliquem offensum fortuna videret minus bene vestitum, suum amiculum dedit.“ Porro quae de praediis et hortis Cimonis hic narrantur, eadem in eius vita exstant sic: *τῶν γὰρ ἀγρῶν τοὺς φραγμοὺς ἀφεῖλεν, ἵνα καὶ τοῖς ξένοις καὶ τῶν πολιτῶν τοῖς δεομένοις ἀδεῶς ὑπάρχῃ λαμβάνειν τῆς ὀπώρας.* Nepos: fuit enim tanta liberalitate, cum compluribus locis praedia hortosque haberet, ut nunquam in eis custodem imposuerit fructus servandi gratia, ne quis impediretur quominus eis rebus, quibus quisque vellet, frueretur; et qui communis utriusque fons est Theopompus: *ἐν τοῖς ἀγροῖς καὶ τοῖς κήποις οὐδένα τοῦ καρποῦ παθίστα φύλακα, ὅπως οἱ βουλόμενοι τῶν πολιτῶν εἰσιόντες ὀπωρίζωνται καὶ λαμβάνωσιν εἴ τινος δέοιντο τῶν ἐν τοῖς χωρίοις.* Sed ut supra referre vidimus Aristotelem, coenam non omnibus praebitam esse Atheniensibus, sed curialibus tantum Laciadis, ita de fructuum usu non omnibus concesso eadem habet Theophrastus apud Ciceronem de Offic. II. 18.: „Theophrastus quidem scribit, Cimonem Athenis etiam in suos curiales Laciadas hospitalem fuisse: ita enim instituisse et villicis imperavisse, ut omnia praeberentur quicunque Laciades in villam suam devertisset.“ Breviter de liberalitate Cimonis Lactantius VI. 9.: „egentibus stipem dedit et pauperes invitavit et nudos induit.“ Sed quod Plutarchus addit l. l.: *τὴν μὲν οἰκίαν τοῖς πολίταις πρυτανεῖον ἀποδείξας κοινόν, ἐν δὲ τῇ χώρᾳ καρπῶν ἑτοίμων ἀπαρχὰς καὶ ὅσα ὧραι καλὰ φέρουσι χρῆσθαι καὶ λαμβάνειν ἅπαντα τοῖς ξένοις παρέχων τρόπον τινὰ τὴν ἐπὶ Κρόνου μυθολογουμένην κοινωνίαν εἰς τὸν βίον αὖθις κατῆγεν*, vide utrum eleganter dictum sit an inepte. Similiter, sed aliquanto aptius de Aristide in eius vita c. XXIV.: *ὡς γὰρ οἱ παλαιοὶ τὸν ἐπὶ Κρόνου βίον, οὕτως οἱ σύμμαχοι τὸν ἐπ' Ἀριστείδου χρόνον εὐποτμίαν τινὰ τῆς Ἑλλάδος ὀνομάζοντες ὕμνουν.*

17. *τούτοις ὁ Περ. καταδημαγωγούμενος* — haec ad grammaticam rationem abundant: sed pronomen quidem per anacoluthiam *quamdam* adiectum est eo modo, quo

saepe excipit apodosin ubi longior fuit structura protaseos. Verbum autem quod est καταδημαγωγεῖσθαι addidit quoniam plus dicit quam ἐλαττοῦσθαι, disertius significans quo pacto Cimon factus sit superior. Conf. Thes. XXXV.: ἐπιχειρῶν οὖν βιάζεσθαι κατεδημαγωγεῖτο καὶ κατεστασιάζετο. Activa forma utitur Plutarchus in Alcibiade XXIII.: τοὺς πολλοὺς κατεδημαγώγει καὶ κατεγοήτευε τῇ διαίτῃ λακωνίζων, ex unius libri scriptura, quam annotavit etiam Vulcobius, et translata significatione de amore fratern. p. 482. D.: υἱῷ δὲ ἄν τις παραινέσειε θεραπεύειν γονεῖς, μὴ κτώμενος ἑαυτῷ μόνῳ, μηδ' εἰς ἑαυτὸν ἀποστρέφοντα τὴν εὔνοιαν, ὁ τρόπῳ πολλοὶ καταδημαγωγοῦσι τὸν ἀδελφόν.

19. Δημωνίδου τοῦ Οἰηθεν — Ἴηθεν, scriptura Aldinae, in relicuas editiones usque ad Bryanum transiit. Xylander quum vertisset: *Damonides Oeensis*, haec annotavit: „*Oeteum* Lapus fecit, nescio quid sequutus. Amiotus ex insula *Io* ortum censuit: ego opinor (nam nihil nisi coniecturam affero) δῆμον, hoc est curiam, aut pagum aliquem Atticae patriam eius fuisse, *Iam* forte, aut *Ias*, aut simile. Non enim simile veri est, extraneis consiliariis in tanta re usum Periclem. Est autem legendum Οἰηθεν, nisi fallor. Nam Stephanus Οἶον (sic) curiam Acamantidis tribus perhibet, et aliquid tale legisse etiam Lapum apparet.“ Nimirum duo fuerunt pagi Athenis ipsa formarum similitudine saepe numero confusi (vid. Hesychius, Suidas et Harpocration) Ὅα et Ὄη s. Οἴη. Quorum Ὅα secundum Stephanum quidem Byzantinum tribus fuit Pandionidis, Ὄη s. Οἴη Oeneidis. Iam Οἰηθεν, quod servavimus librorum auctoritatem sequuti, non potuit formari nisi ab Οἴη, pago tribus Oeneidis. Valde memorabile igitur ac nullo modo praetereundum hoc loco quod Stephanus scribit in v. Ὅα· Δάμων Δαμωνίδου Ὅαθεν, quo sic usus est Tib. Hemsterhusius ad Schol. Aristoph. Plut. T. III. p. 198. Dind., ubi de Damone musico disputat, ut Damonidem Stephani et hunc Demonidem Plutarchi non diversos fuisse existimet, emendandumque secundum eam rationem Plutarchum. Prudenter tamen addit posse etiam sic statui, haec ab ipsis veteribus per errorem, quem fecerit excusabilem perspicua literarum vicin-

tas, aliquando confusa esse. Utut est, *Οἴηθεν* Plutarchi, quam formam monstrat etiam vitium Aldinae, non debebam mutare propter Stephanum, sed illud admodum probabile est, Damonidem illum eundem esse, qui Plutarcho est Demonides, sive pater est habendus Damonis musici, quod Stephanus voluit, nam de musico eum loqui certum puto, sive filius, quod temporum rationibus est accommodatius. Apparet autem Demonidis consilium, de quo scribit Plutarchus, sic esse comparatum, ut egregie deceat aliquem de genere Damonis musici et politici, Pericli olim addictissimi. Ceterum non sum oblitus in omni hac disputatione eorum, quae supra c. IV. rettulit Plutarchus de quantitate nominis, sed ea nihil facere momenti ad hanc rem diiudicandam intelligo.

21. *μισθοφοραῖς* — Anonymum ut passim observavimus videri virum fuisse non ineruditum, ita ne hoc quidem loco absque ratione egisse existimo quod *μισθοφοραῖς* mutatum voluit in *μισθοφορίαις*. Sensit enim, opinor, magis ex usu et accommodatius sequenti *χορηγίαις* esse alteram formam, etsi erravit. Nam quamquam per analogiam utriusque formae discrimen hoc est, ut *μισθοφορὰ* significet mercedem vel stipendium, quod mercedis loco fertur, vid. Suidas s. v. *ἰδίως τὸν μισθὸν τῶν στρατευομένων οἱ παλαιοὶ μισθοφορὰν ἐκάλουν*: *μισθοφορία* ipsam operam mercenariam s. actionem merendi stipendia, usu tamen vel probatissimorum scriptorum nequaquam tam stabile cognoscitur hoc discrimen esse, quin alterum cum altero permutare licuerit, vid. A. Lobeckius ad Phryn. p. 491. cuius facile est augere disputationem exemplis plurimis, sed inutile.

21. *συνδεκάσας τὸ πλῆθος* — Hesychius: *δεκάζειν, διαφθείρειν χρήματα ἢ δῶρα* (sic). *δεκάζεσθαι, δωροδοκεῖσθαι. δεκάζων, ὁ εἰς δέκατον ἀριθμὸν ἥκων. ἔλεγον δὲ οὕτω καὶ τὸ κατὰ δέκα διαφθείρειν τὸν δικαστὴν ἢ τοὺς κριτάς· καὶ ἁπλῶς τὸ διαφθείρειν δικαστήν.* Etymolog. M. s. v. *δεκάσαι· τὸ διαφθείρειν τοὺς δικάζοντας ἢ τοὺς ἐκκλησιαστὰς χρήμασι καὶ δώροις· ἐκλήθη δὲ ἀπὸ τοῦ κατὰ δέκα ἀθροιζομένους λαμβάνειν τὰ δῶρα· πρῶτον δέ φησι δεκάσαι Μέλητα, ἐξ οὗ καὶ τὸ ἐριθεύεσθαι, τὸ δεκάζεσθαι, καὶ ἡ ἐρίθεια εἴρη-*

ται ἀπὸ τῆς τοῦ μισθοῦ δόσεως· ἄλλως· Λύκος ἐστὶν ἥρως μορφὴν ἔχων τοῦ θηρίου· πρὸς δὲ τοῖς ἐν Ἀθήναις ἀνεστήλωται δικαστηρίοις, πρὸς ὃν οἱ δωροδοκοῦντες κατὰ δέκα γινόμενοι ἀνεστρέφοντο· ἔνθεν καὶ ἡ παροιμία Λύκου δέκας, ἐξ οὗν τῆς δεκάδος τὸ δεκάζειν καὶ δεκάζεσθαι τὸ δωροδοκεῖσθαι. Similia habet Suidas; graeca vox illustratur usu Romanorum vocabuli *decuriare*, i. e. in decurias conscribere, quod faciebant qui tribuum largitione corrumpendarum caussa coitiones faciebant, unde de sodalitiis rei: verba sunt I. A. Ernesti in clav. Ciceron., conf. eundem voc. centuriari. Plutarchi vid. Pomp. LIV. Moral. p. 822. A. inde δεκασμὸς, *ambitus*, Mar. V.: ἔσχατος πάντων ἀναγορευθεὶς δίκην ἔσχε δεκασμοῦ, et Pompei. LV.: ταῖς δίκαις τῶν δωροδοκιῶν καὶ δεκασμῶν ἐπιστάς.

23. μήτ' ἄρχων — λαχεῖν — de archontum et nominibus et muneribus videatur disputatio Meieri in libro quem cum Schoemanno scripsit de proc. attico p. 41. sqq. et relicuorum, qui de iure attico scripserunt, libri.

25. καὶ δι' αὐτῶν οἱ δοκιμασθέντες ἀνέβαινον εἰς Ἄρειον πάγον — Plutarchus Solon. XIX.: συστησάμενος δὲ τὴν ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλὴν ἐκ τῶν κατ' ἐνιαυτὸν ἀρχόντων. Alio consulto taceo: de δοκιμασίᾳ magistratuum vide Meierum et Schoemannum l. l. Platnerum de proc. attic. T. I. p. 317. sqq.

27. διό — δι' ὃ discriminis a se excogitati ergo malit Schaeferus. Dixi de ea re ad Themist. p. 6.

27. ἰσχύσας — potentior factus: frequens ea aoristi vis est, maxime in participiis, vid. Car. Schneiderum ad Platon. civit. Vol. II. p. 109. Car. Guil. Kruegerum ad Xenoph. Anab. I. 6. 3. de verbo καταστασιάζειν vide ad Themist. p. 38.

28. ἀφαιρεθῆναι τὰς πλείστας κρίσεις δι' Ἐφιάλτου — Aristoteles Polit. II. 9. 3.: τὴν ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλὴν Ἐφιάλτης ἐκόλουσε καὶ Περικλῆς. Plutarchus in Cimone XV.: οἱ πολλοὶ συγχέαντες τὸν καθεστῶτα τῆς πολιτείας κόσμον Ἐφιάλτου προεστῶτος ἀφείλοντο τῆς ἐξ Ἀρείου πάγου βουλῆς τὰς κρίσεις πλὴν ὀλίγων ἁπάσας καὶ τῶν δικαστηρίων κυρίους ἑαυτοὺς ποιήσαντες εἰς ἄκρατον δημοκρατίαν ἐνέβαλον τὴν

πόλιν, ἤδη καὶ Περικλέους δυναμένου καὶ τὰ τῶν πολλῶν φρονοῦντος. Reipubl. ger. praec. T. XII. p. 171. H.: Περικλῆς — δν' Ἐφιάλτου τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου βουλὴν ἐταπείνωσε: et iterum in Cimone X.: (Κίμων) καὶ Θεμιστοκλεῖ πέρα τοῦ δέοντος ἐπαίροντι τὴν δημοκρατίαν ἀνέβαινε μετ' Ἀριστείδου καὶ πρὸς Ἐφιάλτην ὕστερον, χάριτι τοῦ δήμου καταλύοντα τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου βουλὴν διηνέγθη, λημμάτων δὲ δημοσίων τοὺς ἄλλους πλὴν Ἀριστείδου καὶ Ἐφιάλτου πάντας ἀναπιμπλαμένους ὁρῶν — — et consentiunt in laude hominis partim propter iustitiam et integritatem, partim propter constantiam et liberalitatem cum Plutarcho Heraclides, Aelianus, Valerius Maximus, alii, vide Perizonium ad Aelian. V. H. II. 43.; quamquam Heraclides quod scribit p. 206. Cor.: Ἐφιάλτης τοὺς ἰδίους ἀγροὺς ὁπωρίζειν παρεῖχε τοῖς βουλομένοις, ἐξ ὧν πολλοὺς ἐδείπνιζε, ut omnino sic comparatum est, ut Ephialtem errore pro Cimone positum suspicere, vide supra, ita repugnat etiam Aeliano inter πενεστάτους commemoranti Ephialtem. Ipsum autem eius factum, quo senatus Areopagitici auctoritatem fregit et minuit dignitatem, Plutarchum non probasse verba eius luculenter arguunt; nec probavit Diodorus, quem vide XI. 77.: ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις (Ol. 80. 1.) ἐν μὲν ταῖς Ἀθήναις Ἐφιάλτης ὁ Σιμωνίδου (Σοφωνίδου Aelianus II. 43. III. 17.) δημαγωγὸς ὢν καὶ τὸ πλῆθος παροξύνας κατὰ τῶν Ἀρειοπαγιτῶν ἔπεισε τὸν δῆμον ψηφίσμασι μειῶσαι τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου βουλὴν καὶ τὰ πάτρια καὶ περιβόητα νόμιμα καταλῦσαι, videturque ea res etiam aliis in caussa fuisse cur minus honorifice de Ephialte sentirent. Nimirum ut fit ubi abrogantur venerandae, quae videtur, antiquitatis instituta et commutantur cum aliis sive utilioribus sive accommodatioribus tempori, queruntur qui unice sibi placent in veterum rerum admiratione et actum esse de republica clamitant. Quos ego hic quidem tanto minus miror, quo magis excusantur eis, quae post Periclem gesta sunt. Cuius post mortem quum nemo repertus esset ingenio aut par ei, aut non multo inferior, ut moderandae reipublicae qualem Pericles instituerat esset idoneus, nimirum culpa nisi omnis, pars certe repetenda nonnullis videbatur ex eis, quae Peri-

cles innovaverat, conf. ad c. IX. Atque ex numero eorum, qui ita senserunt, ne Isocratem quidem eximo ubi queritur de imminuta Areopagi dignitate or. Areopag. p. 149. H. St. p. 169. Bekk. Ciceroni quidem non placebat res quoniam *gradus* desiderabat *dignitatis* in republica; si, inquit, Athenienses quibusdam temporibus sublato Areopago nihil nisi populi scitis ac decretis agebant, quoniam distinctos dignitatis gradus non habebant, non tenebat ornatum suum civitas: de republ. I. 27. 43. Ephialti autem ut Periclem in minuenda Areopagi dignitate adiuvaret etiam privatam caussam fuisse proditum est ab nescio quo in Bekker. Anecdot. p. 188.: *Ἐφιάλτης· οὗτος ὑβρισθεὶς ἑαυτὸν τῆς βουλῆς ἀπεστέρησε κατακρίνας αὐτήν*, quae Od. Muellerus ad Aeschyli Eumenid. p. 116. sic suspicatur intelligenda esse Ephialtem, qui ex numero fuerit senatorum Areopagiticorum a collegis suis offensum ad frangendam senatus auctoritatem esse excitatum. Quod quis neget ita fieri potuisse? Sed fortasse minus accurate loquutus est grammaticus s. lexicographus iste, ut Ephialtem quum in senatum Areopagiticum vellet admitti in exploratione (*δοκιμασίᾳ*) reiectum indeque ad tantam iram excitatum esse liceat statuere. Ceterum multa nuper fructu non minore quam studio disputata de Areopago sunt, cui fuerunt qui cum alia, tum homicidii iudicia ab Ephialte erepta putarent. Sed aliter de ea re sentiendum esse demonstravit P. G. Forchhammerus in dissertat. quam Kiloniae edidit de Areopago non privato per Ephialtem homicidii iudiciis, et qui ei accesserunt G. Hermannus dissert. de hyperb. p. 17. sq. C. Fr. Hermannus doctr. antiq. gr. p. 207., quos contra speciosius quam verius disputavit Od. Muellerus l. l. p. 116. sqq.

Quo autem anno fracta per Ephialtem sit Areopagi auctoritas etsi certi indicii defectu videri potest ambiguum esse, tamen cum aliqua probabilitate ex ipso rerum, quae gestae videntur, ordine et nexu colligere licet. Nego enim Diodori loco supra a nobis posito eam fidem et auctoritatem esse, ut e verbis *ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις* sequatur factum id, quod quaerimus, et ipsum esse Ol. 80. 1., quod cum aliis credit C. Fr. Hermannus p. 206., propterea quod

cum illa iudicii Areopagitici imminutione coniunctissimum fuisse Cimonis exilium admodum probabile est. Ita enim haec videntur gesta esse. Ephialtes quum aggressus esset iudicium Areopagiticum Cimone absente, vide Plut. Cimon. XV.: *ὡς δὲ πάλιν ἐπὶ στρατείαν ἐξέπλευσε τελέως ἀνεθέντες οἱ πολλοὶ καὶ συγχέαντες τὸν καθεστῶτα τῆς πολιτείας κόσμον καὶ τὰ πάτρια νόμιμα οἷς ἐχρῶντο πρότερον, Ἐφιάλτου προεστῶτος ἀφείλοντο τῆς ἐξ Ἀρείου πάγου βουλῆς τὰς κρίσεις πλὴν ὀλίγων ἁπάσας·* Cimon autem redux ab expeditione illa, incertum qua, graviter indignatus propter id facinus pristinam Areopago auctoritatem vellet restituere (*πειρωμένου πάλιν ἄνω τὰς δίκας ἀναπαλαῖσθαι*), usi sunt ea re adversarii eius ad invidiam ei apud populum conflandam (*κατεβόων συνιστάμενοι καὶ τὸν δῆμον ἐξηρέθιζον* Plut. l. l.). Id quod tanto facilius effecerunt, postquam populus propter auxilia Cimone duce Ithomen missa Lacedaemoniis, ab iisdem autem dimissa, ira non minus in Lacedaemonios quam in eum, qui eius expeditionis suasor extiterat, Cimonem efflagravit. Id igitur quum factum sit Ol. 79. 3. eodem aut sequente anno et Areopagi auctoritatem ab Ephialte imminutam et in exilium missum esse puto Cimonem. Quae ne solam opinionis aut coniecturae probabilitatem sequutus videar disputasse, non plane destitutus sum scriptorum testimoniis. Ex Plutarcho enim in hac vita c. X. certum est restitutum esse Cimonem in patriam statim post pugnam Tanagrensem, quae facta est Ol. 80. 4.: *post annum quintum*, ut ait Nepos in Cimone III., *quam expulsus erat*: quod vides egregie convenire cum nostra computatione.

29. *Κίμωνα δ' ὡς φιλολάκωνα* — de studio Cimonis erga Lacedaemonios, quorum hospitio utebatur, vide Plut. in eius vita XV. et XVI.

30. *πλούτῳ — γένει* — de divitiis Cimonis vide in eius vit. X., de genere ibid. IV.

31. *νίκας — νενικηκότα τοὺς βαρβάρους* — intelligendae ad Strymonem et Eurymedontem fluvios victoriae, Cimon. VII. XII. XIII. aliaque praeclara facinora, de quibus Plutarchus in eius vita. Ceterum structurae genus *νικᾶν τινά τι* minime inusitatum: conf. Timol. XXIII.: τιμῶντες

τὸν ἄνδρα τῆς νίκης, ἣν πρὸς Ἱμέρᾳ Καρχηδονίους ἐνίκησεν. Lysandr. XV.: τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν ἐνίκων τὸν βάρβαρον. Aem. P. XXV.: ἣν δὲ (μάχην) Ῥωμαῖοι Ταρκυνίου μετὰ Λατίνων ἐπιστρατεύσαντας ἐνίκησαν. Num. I. Pyrrh. XXI. epigr. Euripid. ap. Plut. Nic. XVII. Fugit id Reiskium, qui Marcell. XVII.: μάχας ἐνίκησε πάσας τοὺς ἀντιταχθῆναι τολμήσαντας accusativos convertit in dativos μάχαις πάσαις, quos recepit Coraes, Schaeferus propagatiores meliora edoctus ab Haitingero. Item non tentanda fuit librorum scriptura Diodor. Sic. XIX. 2.: νικήσας τῷ ἐπὶ τῷ Κριμισσῷ μάχην τοὺς Καρχηδονίους. Ac digna fuitasse est quae perpendatur codicis unius apud I. Bekkerum scriptura in Demosthen. or. Leptin. p. 506. 20. R.: Συρακούσιοι τὸ πάλαι δημοκρατούμενοι καὶ φόρους Καρχηδονίοις πραττόμενοι καὶ πάντων τῶν περὶ αὐτοὺς ἄρχοντες καὶ ναυμαχίᾳ νενικηκότες ἡμᾶς: ναυμαχίαν, quamquam diversa sunt quae ad eum locum affert Schaeferus Diodori XI. 26.: διασαφοῦντες νενικηκέναι τῇ ναυμαχίᾳ τοὺς Ἕλληνας περὶ Σαλαμῖνα, ubi alii τὴν ναυμαχίαν, et Demosthenis p. 172. 21. τὴν περὶ Νάξον ἐνίκα ναυμαχίαν Χαβρίας: neque enim agitur de structura quae est νικᾷν τι, abunde illa nota vel ex A. Matthiae gr. gr. p. 746. 3., sed de duplici, qui ex uno verbo aptus sit, accusativo, ut sit νικᾷν τινά τι, quam rationem ne ab oratoribus alienam putes vide Aeschin. or. 3. Ctesiphont. p. 570.: Μιλτιάδης ὁ τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην τοὺς βαρβάρους νικήσας.

CAPUT X.

1. De ostracismo dixi ad Themistoclem p. 74. et 144. ubi tamen quod de annua consuetudine dubitavi notavit vir C. Fr. Hermannus ephem. schol. a. MDCCCXXXIII. p. 175. Sed videbar mihi dubitandi caussam satis idoneam habere propter locum Plutarchi Nic. XI.: γιγνομένης ὀστρακοφορίας, ἣν εἰώθει διὰ χρόνου τινός ὁ δῆμος ποιεῖσθαι. Accedit quod nec Plutarchus, qui pluribus locis de ostracismo explicuit, neque alius quisquam annuae consuetudinis constitutaeque diei meminit, etsi non nego, si vera retti-

lerit lexicographus, totam rem aliquanto faciliorem explicatu esse.

3. *Λακεδαιμονίων — ἐμβαλόντων εἰς τὴν Ταναγραϊκὴν* — auctore Thucydide I. 107. Phocenses incertum qua causa Doridem ingressi unum ex tribus terrae oppidis occuparant; sed Doriensibus quum propter cognationem auxilio venissent Spartani eorum opera oppidum eis restitutum est. Ex ipsa scriptoris verba: *Φωκέων στρατευσάντων ἐς Δωρίδα τὴν Λακεδαιμονίων μητρόπολιν, Βοιὸν καὶ Κυτίνιον καὶ Ἐρινεὸν, καὶ ἑλόντων ἐν τῶν πολισμάτων τούτων, οἱ Λακεδαιμόνιοι Νικομήδους τοῦ Κλεομβρότου ὑπὲρ Πλειστοάνακτος τοῦ Παυσανίου βασιλέως, νέου ὄντος ἔτι, ἡγουμένου ἐβοήθησαν τοῖς Δωριεῦσιν ἑαυτῶν τε πεντακοσίοις καὶ χιλίοις ὁπλίταις καὶ τῶν ξυμμάχων μυρίοις, καὶ τοὺς Φωκέας ὁμολογίᾳ ἀναγκάσαντες ἀποδοῦναι τὴν πόλιν ἀπεχώρουν πάλιν.* Quibus redeuntibus quum viam intercluderent Athenienses victi ab eis sunt ad Tanagram Ol. 80. 4. A Thucydide sic dissentit Diodorus libr. XI. 79. ut non unum, sed tria oppida a Phocensibus occupata scribat, de reliquis consentit: *οἱ Φωκεῖς ἐνεστήσαντο πόλεμον πρὸς Δωριεῖς, τοὺς προγόνους μὲν Λακεδαιμονίων, οἰκοῦντάς δὲ πόλεις τρεῖς, Κυτίνιον καὶ Βοῖον καὶ Ἐρινεόν —. Τὸ μὲν οὖν πρῶτον βίᾳ χειρωσάμενοι τοὺς Δωριεῖς κατέσχον αὐτῶν τὰς πόλεις*, et mox de Nicomede: *νικήσας δὲ τοὺς Φωκεῖς καὶ τὰς πόλεις ἀνακτησάμενος τούς τε Δωριεῖς καὶ Φωκεῖς διήλλαξεν.* Haec copiosius exposuimus quo clarius appareret perversitas narrationis Plutarcheae de eadem re in vita Cimon. XVII.: *ἐν δὲ τούτῳ τῶν Λακεδαιμονίων ὡς ἐπανήρχοντο Δελφοὺς ἀπὸ Φωκέων ἐλευθερώσαντες ἐν Τανάγρᾳ καταστρατοπεδευσάντων, Ἀθηναῖοι μὲν ἀπήντων διαμαχούμενοι*: quid, quaeso, sibi vult Delphorum commemoratio hoc loco? adeone rerum gestarum rudem putabimus Plutarchum fuisse, tam aliena ut scripserit? vide igitur ne periclitetur Plutarchi doctrina imputandumque vulgatum librariis sit prae eo, quod Plutarchus scripserit *τοὺς Δωριεῖς*. Qui si vere scripsit *τοὺς Δελφοὺς* per errorem de bello sacro cogitaverit necesse est, conf. Thuc. I. 112.

5. *ἔθετο μετὰ τῶν φυλετῶν εἰς λόχον τὰ ὅπλα* — Cl-

mon. XVII.: *Κίμων μετὰ τῶν ὅπλων ἧκεν εἰς τὴν αὐτοῦ φυλὴν τὴν Οἰνηΐδα πρόθυμος ὢν ἀμύνεσθαι τοὺς Λακεδαιμονίους μετὰ τῶν πολιτῶν.*

6. *δι' ἔργων ἀπολύεσθαι τὸν Λακωνισμόν* — Cimon. l. l: *δι' ἔργων ἀπολύσασθαι τὴν αἰτίαν πρὸς τοὺς πολίτας.* Aristid. XIII.: *ὑπειπὼν ὡς μέγα δικαστήριον ἔχουσι τὸν πόλεμον ἀπολύσασθαι τὰς αἰτίας.* Caton. mai. XV.: *ἣν (καταδίκην) οὐκ ἔχων ἐκεῖνος ἀπολύσασθαι* —. Lysandr. XXVIII.: *οὗτοι δ' ἦσαν ἐν αἰτίᾳ τοῦ λακωνίζειν, ἣν σπουδάζοντες ἀπολύσασθαι τοῖς πολίταις* — ubi quod ex editione Corais recepit Schaeferus *ἀποδύσασθαι*, sero intellexit nihil esse nisi vitium typographicum. Ad talia velim attendant quibus quae de Schaeferi ista recensione dixi iniqua sunt visa. Quamquam *ἀπολύσασθαι* et *ἀποδύσασθαι τὴν αἰτίαν* confundantur Alciphron. epist. T. II. p. 206. ubi Wyttenbachium in epist. crit. p. 59. laudat I. A. Wagnerus.

8. *οἱ δὲ φίλοι τοῦ Περικλέους ἀπήλασαν* — paullo aliter in Cimone l. l.: *ἡ δὲ βουλὴ τῶν πεντακοσίων πυθομένη καὶ φοβηθεῖσα τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ καταβοώντων, ὡς συνταράξαι τὴν φάλαγγα βουλομένου καὶ τῇ πόλει Λακεδαιμονίους ἐπαγαγεῖν, ἀπηγόρευσε τοῖς στρατηγοῖς μὴ δέχεσθαι τὸν ἄνδρα*: nisi quos h. l. dicit amicos Periclis fuerunt D viri isti. Sed vellem Plutarchus addidisset etiam hoc, non sine caussa Cimonem suspectum fuisse Pericli et eius amicis, quippe qui et Lacedaemoniorum studiosissimus et optimatium partibus addictissimus esset: optimates autem cogitasse tum de populi imperio opera Lacedaemoniorum abrogando unus quidem, sed locupletissimus tradit auctor Thucydides libr. I. 107.: *τὸ δέ τι καὶ ἄνδρες τῶν Ἀθηναίων ἐπῆγον αὐτοὺς (τοὺς Λακεδαιμονίους) κρύφα, ἐλπίσαντες δῆμόν τε καταπαύσειν καὶ τὰ μακρὰ τείχη οἰκοδομούμενα.* Haec addenda fuerunt, ut invidiosae aemulationis suspicio removeretur a Pericle.

9. *ἀπήλασαν αὐτὸν ὡς φυγάδα* — Plutarchus Cimon. l. l.: *κακεῖνος μὲν ᾤχετο δεηθεὶς Εὐθίππου τοῦ Ἀναφλυστίου καὶ τῶν ἄλλων ἑταίρων, ὅσοι μάλιστα τὴν τοῦ λακωνίζειν αἰτίαν ἔσχον, ἐρρωμένως ἀγωνισασθαι πρὸς τοὺς πολεμίους καὶ*

ι' ἔργων ἀπολύσασθαι τὴν αἰτίαν πρὸς τοὺς πολίτας. Οἱ δὲ αβόντες αὐτοῦ τὴν πανοπλίαν εἰς τὸν λόχον ἔθεντο.

9. διό — ut quamvis aliam suspicionem removeret.

10. ἐῤῥωμενεστάτην μάχην ἐκείνην — id est ἐκείνην τὴν μάχην) ἐῤῥωμενεστάτην μάχην, ut non opus sit articulo.

12. ἔπεσον δὲ καὶ τοῦ Κίμωνος οἱ φίλοι πάντες — Plutarchus Cimon. l. l.: μετ' ἀλλήλων συστάντες ἐκθύμως ἑκατὸν ντες ἔπεσον, πολὺν αὐτῶν πόθον καὶ μεταμέλειαν ἐφ' οἷς ιάθησαν ἀδίκως ἀπολιπόντες τοῖς Ἀθηναίοις.

16. προσδοκῶντας δὲ καὶ βαρὺν πόλεμον — postremam articulam debebam fortasse delere omissam in codd., t ab interprete videri possit addita esse, uti alibi etiam ictum in eiusmodi anaphora. Sed sententiae aliquanto aiorem vim ac pondus tribuit particula, et consentaneum . l. rationi est, alterum membrum efferri ut praecipuum e gravius altero. De eadem re in Cimone l. l.: νενικημέοι γὰρ ἐν Τανάγρᾳ μάχῃ μεγάλῃ καὶ προσδοκῶντες εἰς ίραν ἔτους στρατιὰν Πελοποννησίων ἐπ' αὐτοὺς, ubi scribenum ἐφ' αὐτοὺς et fortasse etiam στρατείαν.

16. εἰς ἔτους ὥραν — in huius dictionis vim et usum ulti inquisiverunt viri docti, quorum ego quidem inspexi . G. Graevium in lectt. Hesiod. c. II. interpretes ad Thuydidem libr. II. 52. Dukerum, Gottleberum, Bloomfieldum p. Poppon. Annotat. vol. II. p. 292. ac Schaeferum ad amb. Bos. ellips. p. 577. aliosque nonnullos, qui sua inde auxerunt. Et ὥρα quidem vocabuli vis minime recondita st, de qua Favorinus: ὥρα· ἐφ' ἑκάστου ἔτους τῶν τεσσάων τμημάτων τοῦ χρόνου, οἷον εἴαρος, θέρους καὶ τῶν λοιῶν: idem alii docent et confirmat usus. Consentaneum ritur videtur illud, de quo agimus, ὥρα ἔτους, de qualibet ici anni tempestate, estque ea Popponis sententia ad hucyd. l. l., cui adhibere poterat Suidam s. v. ὥρα ἔτους· ὁ ἔαρ, τὸ θέρος καὶ αἱ λοιπαί. Aliter Hesychius: ὥρα τους· καιρὸς ἔτους, τὸ ἔαρ καὶ τὸ θέρος, quin Herodianus . 465. de sola aestate ab Atticis dici affirmavit: ἔτους ίραν ἰδίως τὸ θέρος οἱ Ἀττικοὶ, quocum comparetur Galenus de alim. facultat. 2. p. 319. laudatus Bloomfieldo: ίραν ἔτους ὀνομάζουσιν οἱ Ἕλληνες ἐκεῖνον τὸν καιρὸν, ἐν

ᾧ μεσοῦντι τὴν τοῦ κυνὸς ἐπιτολὴν γίγνεσθαι συμβαίνει· χρόνος δέ ἐστιν οὗτος ἡμερῶν τεσσαράκοντα. Vides discrepare veterum magistrorum sententias, aliis de quavis anni tempestate positum esse narrantibus, aliis de vero et aestate affirmantibus, de aestivo tempore aut solo aut praecipuo quodam iure scribentibus aliis. Restat ut ad componendum hunc dissensum consulatur usus. Thucydides libr. VI. 70.: γενομένης δ' ἐν χερσὶ τῆς μάχης ἐπὶ πολὺ ἀντεῖχον ἀλλήλοις καὶ ξυνέβη βροντάς τε ἅμα τινὰς γενέσθαι καὶ ἀστραπὰς καὶ ὕδωρ πολὺ, ὥστε τοῖς μὲν πρῶτον μαχομένοις καὶ ἐλάχιστα πολέμῳ ὡμιληκόσι καὶ τοῦτο ξυνεπιλαβέσθαι τοῦ φόβου, τοῖς δ' ἐμπειροτέροις τὰ μὲν γιγνόμενα καὶ ὥρᾳ ἔτους περαίνεσθαι δοκεῖν —: anni tempore; interpretatur Poppo, recte, sed ut aestivum tempus significetur. Eadem ratio est libr. VII. 47.: τῆς τε ὥρας τοῦ ἐνιαυτοῦ ταύτης οὔσης, ἐν ᾗ ἀσθενοῦσιν ἄνθρωποι μάλιστα. De tempore verno Herodianus VIII. 4.: τῶν γὰρ ὑπερκειμένων ὁρῶν τὰς δι' ὅλου τοῦ χειμῶνος παγείσας χιόνας λύουσα ἡ τοῦ ἔτους ὥρα. De aestate ineunte Arrianus expedit. V. 9. 6.: ἦν γὰρ ὥρα ἔτους ἐν ᾗ μετὰ τροπὰς μάλιστα ἐν θέρει τρέπεται ὁ ἥλιος· ταύτῃ δὲ τῇ ὥρᾳ ὕδατά τε ἐξ οὐρανοῦ ἀθρόα τε καταφέρεται ἐς τὴν γῆν τὴν Ἰνδικὴν καὶ αἱ χιόνες τοῦ Καυκάσου — κατατηκόμεναι αὔξουσιν αὐτοῖς τὸ ὕδωρ ἐπὶ μέγα. Plutarchus in Mario XI.: τούτους ἐξαναστάντας οὐκ ἐκ μιᾶς ὁρμῆς οὐδὲ συνεχῶς, ἀλλ' ἔτους ὥρᾳ καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν εἰς τοὔμπροσθεν ἀεὶ χωροῦντας πολέμῳ — ἐπελθεῖν τὴν χώραν. ibid. XIV.: ἅμα δὲ καὶ τῶν βαρβάρων ἔτους ὥρᾳ προσδοκίμων ὄντων. De auctumno Demosthenes adv. Polyclet. §. 23.: ἔτι δὲ συνέβη τῆς νυκτὸς ὥρᾳ ἔτους ὕδωρ καὶ βροντὰς καὶ ἄνεμον μέγαν γενέσθαι· ὑπ' αὐτὰς γὰρ τὰς Πλειάδων δύσεις οἱ χρόνοι οὗτοι ἦσαν. Alia coacervare hic non attinet, quum vel ex his intelligatur, ἔτους ὥραν per se anni tempus quodlibet posse significare, inprimis tamen dici de mensibus vernis et aestivis, fere eo modo, quo nos dicimus *die gute Jahreszeit*, ut quodnam tempus intelligendum sit ex nexu debeat diiudicari. Neque tamen possum celare, me nullum repperisse locum, quo formula sic posita de hiberno tempore esset intelligenda, nam Dionys. Halic. An-

πόλιν, ἤδη καὶ Περικλέους δυναμένου καὶ τὰ τῶν πολλῶν φρονοῦντος. Reipubl. ger. praec. T. XII. p. 171. H.: Περικλῆς — δν' Ἐφιάλτου τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου βουλὴν ἐταπείνωσε: et iterum in Cimone X.: (Κίμων) καὶ Θεμιστοκλεῖ πέμα τοῦ θέοντος ἐπαίρουτι τὴν δημοκρατίαν ἀνέβαινε μετ' Ἀριστείδου καὶ πρὸς Ἐφιάλτην ὕστερον, χάριτι τοῦ δήμου καταλύοντα τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου βουλὴν διηνέχθη, λημμάτων δὲ δημοσίων τοὺς ἄλλους πλὴν Ἀριστείδου καὶ Ἐφιάλτου πάντας ἀναπιμπλαμένους ὁρῶν — — et consentiunt in laude hominis partim propter iustitiam et integritatem, partim propter constantiam et liberalitatem cum Plutarcho Heraclides, Aelianus, Valerius Maximus, alii, vide Perizonium ad Aelian. V. H. II. 43.; quamquam Heraclides quod scribit p. 206. Cor.: Ἐφιάλτης τοὺς ἰδίους ἀγροὺς ὀπωρίζειν παρεῖχε τοῖς βουλομένοις, ἐξ ὧν πολλοὺς ἐδείπνιζε, ut omnino sic comparatum est, ut Ephialtem errore pro Cimone positum suspicere, vide supra, ita repugnat etiam Aeliano inter πενεστάτους commemoranti Ephialtem. Ipsum autem eius factum, quo senatus Areopagitici auctoritatem fregit et minuit diguitatem, Plutarchum non probasse verba eius luculenter arguunt; nec probavit Diodorus, quem vide XI. 77.: ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις (Ol. 80. 1.) ἐν μὲν ταῖς Ἀθήναις Ἐφιάλτης ὁ Σιμωνίδου (Σοφωνίδου Aelianus II. 43. III. 17.) δημαγωγὸς ὢν καὶ τὸ πλῆθος παροξύνας κατὰ τῶν Ἀρειοπαγιτῶν ἔπεισε τὸν δῆμον ψηφίσμασι μειῶσαι τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου βουλὴν καὶ τὰ πάτρια καὶ περιβόητα νόμιμα καταλῦσαι, videturque ea res etiam aliis in caussa fuisse cur minus honorifice de Ephialte sentirent. Nimirum ut fit ubi abrogantur venerandae, quae videtur, antiquitatis instituta et commutantur cum aliis sive utilioribus sive accommodatioribus tempori, queruntur qui unice sibi placent in veterum rerum admiratione et actum esse de republica clamitant. Quos ego hic quidem tanto minus miror, quo magis excusantur eis, quae post Periclem gesta sunt. Cuius post mortem quum nemo repertus esset ingenio aut par ei, aut non multo inferior, ut moderandae reipublicae qualem Pericles instituerat esset idoneus, nimirum culpa nisi omnis, pars certe repetenda nonnullis videbatur ex eis, quae Peri-

ex eo, quod Cimon. l. l. de eadem re hodie scriptum exstat: *καὶ δίκην ἔφυγε τῶν ἐχθρῶν συστάντων ἐπ' αὐτόν.*

32. *ὑπὸ τοῦ δήμου προβεβλημένος* — accusator publicus s. publice a populo creatus. Demosthen. XIV.: *τῶν Ἀθηναίων ἐπί τινα προβαλλομένων αὐτὸν κατηγορίαν.* Vide Schoemannum de comit. Athen. p. 229. *σφοδρότατος τῶν κατηγόρων Κίμωνος* Pericles vocatur Cim. XIV.

32. *ἐλθούσης δὲ πρὸς αὐτὸν τῆς Ἐλπινίκης* — Cimon. l. l.: *ὁ Στησίμβροτός φησι τὴν Ἐλπινίκην ὑπὲρ τοῦ Κίμωνος δεομένην ἐλθεῖν ἐπὶ τὰς θύρας τοῦ Περικλέους· τὸν δὲ μειδιάσαντα, γραῦς εἶ, φάναι, γραῦς, ὦ Ἐλπινίκη, ὡς τηλικαῦτα διαπράττεσθαι πράγματα.*

34. *γραῦς εἶ, γραῦς εἶ, ὡς πράγματα τηλικαῦτα πράσσειν* — consentiunt in repetito *γραῦς εἶ* codd. et edd. vett, semel posuit H. Stephanus, nescio an per errorem. Stephanum sequutus est Reiskius, sic tamen, ut non displiceret ei repeti *γραῦς* vocabulum, sed solum, sine *εἶ*, contrario iudicio usus ac Bryanus, cui quum ista repetitione *διασυρμὸς* augeri videretur etiam in Cimone l. l. repeti volebat *εἶ*. Mihi fateor multo magis probari Reiskii sententiam, sed ut sine libris nihil mutandum existimem. *Πράσσειν* scripturas, quam recepimus, fides in sola posita est farragine Vulcobiana, quacum congruit Cimon. l. l. *διαπράττεσθαι.* Amiotus: *tu es trop vieille, Elpinice, tu es trop vieille, pour venir à bout de si grandes choses.* Lapus Florentinus: *o Elpinice, inquit, vetula es magis, quam res tantas transigere queas.* Xylander: *o Elpinice, maior natu es, quam ut tantam rem debeas agere.* Ad grammaticam verborum rationem quod attinet, Schaeferus annotavit haec: „cum similibus locutionibus comparavit Wyttenbachius in Iulianeis p. 217. edit. Lips. Sensus autem verborum est: ut tale negotium curares, oportebat te esse iuvenculam, non anum.“ Mihi Iulianea Wyttenbachii non ad manus sunt: puto autem hunc locum ex iis esse, quibus positivum nomen infinitivo iungitur, etsi aliquid aut nimium aut parum esse quam ad certum finem necesse fuit, indicandum erat, quale est illud Xenophontis *ἀλλὰ ψυχρὸν, ἔφη, ὥστε λούσασθαι ἐστιν,* in *Memor. III. 13. 3.* aut in Oeconomico XVI. 11.: *σκληρὸ,*

ἔφην ἐγώ, ἔσται ἡ γῆ κινεῖν τῷ ζεύγει· vide G. Hermanni dissert. de ellips. et pleonasm. p. 189. sive in opusc. T. I. p. 211. sq. G. G. Nitzschii dissertat. de compar. ling. gr. mod. p. 62. sq., a qua ratione ne putes substantiva exclusa esse, vide Xenoph. Cyrop. I. 5. 11.: ἴωμεν ἐπὶ τοὺς πολεμίους, οὓς ἐγὼ σαφῶς ἐπίσταμαι αὐτὸς ἰδὼν ἰδιώτας ὄντας ὡς πρὸς ἡμᾶς ἀγωνίζεσθαι.

35. οὐ μὴν ἀλλά — Cimon. l. l.: πλὴν ἔν γε τῇ δίκῃ πρᾳότατον γενέσθαι τῷ Κίμωνι καὶ πρὸς τὴν κατηγορίαν ἅπαξ ἀναστῆναι μόνον ὥςπερ ἀφοσιούμενον. Nimirum fecit Pericles, ne non fecisse dici posset, nam ἀφοσιοῦσθαί τι honnunquam est per simulationem facere aliquid, quod si non fecisses crimini posset verti, ut recte post alios animadvertit J. C. Heldius ad Plut. Timol. p. 499.

43. ὥςπερ χολὴν τἀνδρὶ προςβέβληκε — vulgo προβέβληκε, de quo miror Schaeferum satis honorifice sentire, quippe quod nunc non damnet. Sed quod Dioscoridis utitur auctoritate apud H. Stephanum in thesaur. ling. gr. c. 2637., qui, Dioscoridēs 7., inquit, phlegma ex ore proiicere προβάλλειν vocat: nimirum προβάλλειν et dici et dictum esse de phlegmate s. pituita, quae ex ore proiicitur, nemini potest dubium esse. Sed hic agitur de labe alicui addita, ut πρὸς praepositionis notio plane videatur necessaria esse. Et intellexit hoc Reiskius, qui προςβέβληκε corrigens reposuit id, quod repertum est in cod. a. et exstat, quantum scio, in luntina. Neque tamen sufficere hoc videbatur Corai, qui de coniectura sua edidit προςβέβλυκέ, hac addita observatione: „παρὰ τὸ μήπω καταχωρισθὲν ἐν τοῖς λεξικοῖς, Προςβλύω ἢ Προςβλύζω· ταὐτὸν δύναται τὸ Προςεμήμεκε, καθὰ καὶ τὸ παρὰ τῷ Ποιητῇ (Ἰλιαδ. I. 491.) Ἀποβλύζων, τῷ Ἀπεμῶν. Ἡ δὲ ῥῆσις ἔοικε Κωμικοῦ τινὸς Ἴαμβεῖον εἶναι, μικρὸν ἴσως παραποιηθὲν ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου.“ Elegans, fateor, haec coniectura est, sed nequaquam tam certa, ut prae ea relinqui debeat quod liber habet et, ut videtur, editio princeps, προςβέβληκε, modo ὥςπερ non ad verbum, sed ad χολὴν pertinere existimes, etsi talem, qualem Coraes desideravit sententiam, expressit Amiotus: „car telles paroles diffamatoires, je ne sçay d'ou ramassées, a Idome-

neus *vomy* comme une humeur cholerique à l'encontre de Pericles." Sed cum *προςβάλλειν χολὴν* componimus *προςβάλλειν ὄνειδος* Plut. Moral. p. 859. A.: *τηλικοῦτο δὲ Ἑλληνίδι πόλει προςβαλεῖν ὄνειδος.*

46. *Ἐφιάλτην μὲν οὖν — ἀνεῖλον* — de virtutibus Ephialtis diximus supra; de caede eius Diodorus XI. 77.: *οὐ μὴν ἀθρόως γε διέφυγε τηλικούτοις ἀνομήμασιν ἐπιβαλόμενος, ἀλλὰ τῆς νυκτὸς ἀναιρεθεὶς ἄδηλον ἔσχε τὴν τοῦ βίου τελευτήν.* Antiphon de caede Herodis p. 137. §. 68.: *αὐτίκα Ἐφιάλτην τὸν ὑμέτερον πολίτην οὐδέπω νῦν εὕρηνται οἱ ἀποκτείναντες*, et mox: *οἵ γε Ἐφιάλτην ἀποκτείναντες οὐκ ἐξήτησαν τὸν νεκρὸν ἀφανίσαι οὐδ' ἐν τούτῳ κινδυνεύειν μηνῦσαι τὸ πρᾶγμα*: quos vides de caedis auctoribus ignoratis contra Aristotelem consentire.

49. *δι' Ἀριστοδίκου τοῦ Ταναγρικοῦ* — supra erat *Ταναγραϊκὴν*, unde Bryanus hic quoque *Ταναγραϊκοῦ* reponi voluit. Coraes: „*οὔτε τοῦτο (ὅ τινες εἰς τὸ Ταναγραϊκοῦ, τρέπειν παρῄνεσαν) ἐῤῥῶσθαί μοι δοκεῖ, οὔτε τὸ φερόμενον ἐν τοῖς Α. Β. Πανηγυρικοῦ.*" Codicem dicit Parisinum c., cuius scriptura quo tendat non apparet, nisi, quod suspicor, nihil est nisi error librarii. Nam per se non est cur de integritate vulgatae lectionis dubitetur, immo satis credibile est homine Boeoto, democratiae studiosisque democratiae infenso, usos esse oligarchiae studiosos ad caedem patrandam. Nec debebat de veritate formae dubitare Bryanus Herodotus V. 57.: *οἴκεον δὲ τῆς χώρης ταύτης ἀπολαχόντες τὴν Ταναγρικὴν μοῖραν.* Sophilus apud Athenaeum p. 640. d. *κωμάσαι πρὸς τὴν Ταναγρικὴν δεῖ γάρ.* Lucianus gall. IV.: *ἀντὶ Σαμίου Ταναγρικὸς*, ita cod. Gorlicensis, vulgo *Ταναγραῖος.* Apud Strabonem libr. IX. p. 404. T. III. p. 410. Tx. exiguo intervallo se excipiunt *Ταναγραίας* et *Ταναγρικὴν.* Denique utraque forma etiam Romani usi sunt.

CAPUT XI.

3. *βουλόμενοι δ' ὅμως εἶναί τινα τὸν πρὸς αὐτὸν ἀντιτασσόμενον* — displicuit vulgata scriptura Bryano, qui *τινα αὐτῶν*, aliquem ex suo numero, malebat, nec nego mihi quoque olim visum esse in eamdem sententiam, sed muta-

tione leniore scribere τινὰ τῶν πρὸς αὐτῶν, quod sequutum vides Amilotum: quelqu'un de leur part.

5. Θουκυδίδην τὸν Ἀλωπεκῆθεν — de quattuor eius nominis viris vid. Schol. ad Arist. Vesp. 941. Acharn. 703. Hudson. ad Thuc. VIII. 92. Poppon. Prolegom. Vol. I. p. I. p. 23.; quorum qui imprimis inclaruerunt historicus, Olori filius, et adversarius Periclis, filius Melesiae, interdum confusi sunt a viris doctis, ut a Meinersio hist. lit. ap. Gr. et Rom. T. II. p. 142. 43. et 235., quos diversos fuisse operosa annotatione demonstrandum sibi ad h. l. putavit G. Xylander. Et historicum quidem constat Olori fuisse filium ex Halimo demo, tribus Leontidis; Melesiae filius ex curia fuit Alopecensi, tribus Antiochensis. Sed in scribendo patris nomine aliquam, etsi non magnam, video apud scriptores diversitatem esse. Etenim Plutarcho quidem Μιλησίου filius dicitur nulla librorum discrepantia Pericl. VIII. Nic. II. et sic Schol. ad Arist. Vesp. l. l., sed Platoni cum in Lachete, tum in Menone p. 94. D. indeque Athenaeo p. 506. b. filius Thucydidis huius vocatur Μελησίας, item Aeschini seu quisquis auctor est diall. qui sub eius nomine feruntur I. 9., eamdemque formam habet Schol. ad Arist. Acharn. l. l.: corrupte Schol. ad Aristid. de quattuor viris p. 446. T. III. Dind. Μελισίου, sed ut veram formam agnoscas: eam enim puto Μελησίας. Suidas: Μελησίας· ὄνομα κύριον. De hoc igitur Melesia, patre Thucydidis, nihil compertum habemus, nisi quod εὔνοιαν eius καὶ φιλίαν πρὸς τὸν δῆμον testatur Aristoteles apud Plutarchum: tanto clariori filii memoria est, de quo splendidum eiusdem exstat Aristotelis iudicium Plut. Nic. II.: γέγραφεν Ἀριστοτέλης, ὅτι τρεῖς ἐγένοντο βέλτιστοι τῶν πολιτῶν καὶ πατρικὴν ἔχοντες εὔνοιαν καὶ φιλίαν πρὸς τὸν δῆμον, Νικίας ὁ Νικηράτου καὶ Θουκυδίδης ὁ Μελησίου (vulgo Μιλησίου) καὶ Θηραμένης ὁ Ἄγνωνος (vulgo Ἄγνωνος), ἧττον δὲ οὗτος ἢ ἐκεῖνοι. Ac sane laus boni viri consensu tribuitur Thucydidi a scriptoribus: vid. Plut. Comp. Pericl. c. Fabio III.: ἡ μέντοι πρὸς Μινούκιον ἐπιείκεια τοῦ Φαβίου καὶ πρᾳότης ἐλέγχει τὸν πρὸς Κίμωνα καὶ Θουκυδίδην στασιασμὸν, ἄνδρας ἀγαθοὺς καὶ ἀριστοκρατικοὺς εἰς φυγὴν ὑπ' αὐτοῦ καὶ τοὔστρακον

ἐκπεσόντας. Praecept. reip. ger. p. 802. B.: ἐπεὶ καὶ Κίμων ἀγαθὸς ἦν καὶ Ἐφιάλτης καὶ Θουκυδίδης. Plato Menone p. 94. d.: ἀλλὰ γὰρ ἴσως ὁ Θουκυδίδης φαῦλος ἦν καὶ οὐκ ἦσαν αὐτῷ πλεῖστοι φίλοι Ἀθηναίων καὶ τῶν συμμάχων. καὶ οἰκίας μεγάλης ἦν καὶ ἐδύνατο μέγα ἐν τῇ πόλει καὶ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησιν, unde Aeschines Diall. I. 2.: Σωκρ. φέρε δή, τίνες ἡμῖν ἄνδρες ἀγαθοὶ γεγόνασι —; Φιλ. Θουκυδίδης καὶ Θεμιστοκλῆς καὶ Ἀριστείδης καὶ Περικλῆς. cl. §. 9.: quae ex Platone repetita sunt. Quos contra testes nihil valet Schol. Aristid. l. l.: σκυλακώδη καὶ ὀλιγαρχικὸν eum fuisse arguens. Porro optimatium partibus addictum fuisse Thucydidem et Periclis in republica adversarium notissimum est, unde interdum quo ab aliis discernatur simpliciter appellatur ὁ Περικλεῖ ἀντιπολιτευσάμενος, ut ab Athenaeo l. l., Diogene Laertio II. 3. 9., videturque non tum demum, quum Cimon mortuus esset (Ol. 82. 4.) adversarius prodiisse Pericli, sed etiam ante eius mortem, si quidem Plutarchus c. VIII. πλεῖστον, ait, ἀντεπολιτεύσατο τῷ Περικλεῖ χρόνον, quod maius temporis spatium quam quinque annorum (nam Ol. 84. I. expulsus est Thucydides) videri potest significare. Ceterum Thucydides non potest mirum videri, cur adversatus fuerit Pericli, quippe cum optimatibus generis affinitate coniunctus non potuit non Periclis studium in augenda plebis potestate positum ipsi invisum esse; nam ἐξ οἰκίας μεγάλης eum fuisse cum Plato disertis verbis significavit, tum Plutarchus arguit κηδεστὴν eum vocans Cimonis, in cuius vocabuli explicatione noluit diligentiam suam desiderari vir eximius, G. Xylander, vel propterea, ne quis confunderet politicum cum historico, quem constat vel ex Cimone Plutarchi materna origine coniunctum fuisse Cimoni. Xylander igitur, „id primum, inquit, obiter monendum duxi, κηδεστὴν non modo (ut vulgo putatur) socerum, sed et quocunque modo vel affinem vel agnatum Graecis significare, et πενθερὸς affinem: neque id absque omni ratione, ut alias ostendimus.“ Vera haec sunt, et commodum accidit, quod accuratius de illa cum Cimone affinitate, perscripsit Schol. ad. Aristid. l. l.: οἱ δὲ ὀλίγοι γαμβρὸν ὄντα Θουκυδίδην τοῦ Μελισίου τοῦ Κίμωνος ἐπεσπάσαντο: cuius levitatem testis

etsi non uno documento cognitam habeo, tamen coniunctum cum Plut. eius testimonium tantum, opinor, valebit, ut Thucydidem filiam Cimonis matrimonio habuisse credamus. *Ἀντιπολιτευμάτων* autem Thucydidis in Periclem unum diserte memoratum video, accusationem Anaxagorae ap. Diogenem libr. II. 3. 9.: *Σάτυρος δ' ἐν τοῖς βίοις ὑπὸ Θουκυδίδου φησὶν εἰςαχθῆναι τὴν δίκην, ἀντιπολιτευσαμένου τῷ Περικλεῖ, καὶ οὐ μόνον ἀσεβείας, ἀλλὰ καὶ μηδισμοῦ, καὶ ἀπόντα καταδικασθῆναι μηδισμοῦ*: ac fateor minime improbabile esse, de removendo Anaxagora cogitasse optimates, qui probe intelligerent, quantum Pericles in republica administranda ex eius consiliis proficeret; sed de Thucydide res incerta est, cum Cleoni eam rem tribuat Sotion ap. Diogen. l. l., alium nominet Plutarchus infra c. XXXII. Porro in hunc potius Thucydidem quam in historicum quadrat, quod de Pericle in caussa quadam publica ab Thucydide victo narrat incertus scriptor vitae Thucyd. §. 6. T. I. p. 341. ed. Poppon., nec fugit id editorem ibid. p. 23. et C. G. Kruegerum in comment. de vita Thucyd. p. 42. sqq. In ostracismi discrimen quod venit et succubuit Pericli (v. c. XIV. XVI.) tribuimus factioni Periclis; meminit eius rei Aristoph. Vesp. 947.:

ἀλλ' ἐκεῖνό μοι δοκεῖ πεπονθέναι,
ὅπερ ποτὲ φεύγων ἔπαθε καὶ Θουκυδίδης,
ἀπόπληκτος ἐξαίφνης ἐγένετο τὰς γνάθους·

ubi inter alia haec observavit unus ex Scholiastis: *Θουκυδίδην λέγει τὸν Μιλησίου Ἁλωπεκῆθεν· τοῦτον δὲ ἐξωστράκισαν Ἀθηναῖοι τὰ ι' ἔτη κατὰ τὸν νόμον· οὐ ξένον δὲ, ὅτι ἑτέρωθι μὲν ἐξωστρακίσθαι φησὶν αὐτὸν, νῦν δὲ φεύγειν* (v. ad Them. p. 74.), *εἶδος γάρ τι φυγῆς ἐστιν ὁ ὀστρακισμός· ἐν δὲ τοῖς εἴδεσι περιέχεται τὰ γένη· καὶ τὸ μὲν ἐξωστρακίσθαι τὸ φεύγειν ἄν τις εἰκότως εἴποι, τὸ δὲ φεύγειν οὐκέτι ἐξωστρακίσθαι, διαφέρει γὰρ φυγὴ ὀστρακισμοῦ κ. τ. λ.*, tum alius praeter vitiosa ac perversa nonnulla addit haec: *ὃς γὰρ κατηγορηθεὶς ἐν τῷ δικάζειν οὐκ ἠδυνήθη ἀπολογήσασθαι ὑπὲρ ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὥςπερ ἐγκατεχομένην ἔσχε τὴν γλῶτταν, καὶ οὕτω κατεδικάσθη, εἶτα ἐξωστρακίσθη.* Ea vero admodum mira sunt, quae Idomeneum sequutus de eodem

scribit prior ille scholiastes: *ὅτι δὲ ὁ Ἀθηναίων δῆμος ἀειφυγίαν αὐτοῦ καταγνοὺς ἐδήμευσε τὴν οὐσίαν καὶ πρὸς Ἀρταξέρξην ἦκε φεύγων σαφὲς ποιεῖ Ἰδομενεὺς διὰ τοῦ β' τὸν τρόπον τοῦτον· οἱ μέντοι Ἀθηναῖοι αὐτοῦ καὶ γένους ἀειφυγίαν κατέγνωσαν, προδιδόντος τὴν Ἑλλάδα, καὶ αὐτοῦ ἡ οὐσία ἐδημεύθη.* Quae apertum est non posse de eo exilio, quod Plutarchus memorat, intelligi, immo ne per totos decem annos quidem videtur exulasse, quod cum Wachsmuthio antiq. gr. I. 2. p. 63. colligas ex eo, quod Thuc. I. 117. commemoratur inter praefectos navium in bello Samio Ol. 85. 1. a. Chr. 440., ut suspicari possis, factum esse in Thucydide, quod supra vidimus in Cimone. Si quid veri est in ista Idomenei narratione, non video, quomodo aliter res expediri possit, quam sic, ut Thucydides alio tempore iterum in exilium missus esse statuatur, tum quidem, utpote *προδοσίας* accusatus, *ἐπ' ἀειφυγίᾳ*. Quo pertinere videtur locus Aristophanis in Acharnens. v. 703. sqq. (acta est fabula Ol. 88. 4. a. Ch. 425.) quo loquitur de Thucydide a Cephisodemo vexato et, quod dubitanter adficio, in exilium misso, quum senectute iam incurvus esset:

Τῷ γὰρ εἰκὸς ἄνδρα κυφὸν, ἡλίκον Θουκυδίδην,
ἐξολέσθαι, ξυμπλακέντα τῇ Σκυθῶν ἐρημίᾳ,
τῷδε τῷ Κεφισοδήμῳ, τῷ λάλῳ ξυνηγόρῳ;
ὥςτ' ἐγὼ μὲν ἠλέησα κἀπεμορξάμην ἰδὼν
ἄνδρα πρεσβύτην ὑπ' ἀνδρὸς τοξότου κυκώμενον·
ὃς, μὰ τὴν Δήμητρ', ἐκεῖνος ἡνίκ' ἦν Θουκυδίδης,
οὐδ' ἂν αὐτὴν τὴν Ἀχαΐαν ῥαδίως ἠνέσχετ' ἄν κ. τ. λ.

Disputationibus Meursii Lectt. att. V. 26. Siebelisii ad Philochr. fr. p. 53., uti non potui.

8. *ἀγοραῖος* — Hesychius: *ἀγοραῖοι· οἱ ἐν ἀγορᾷ ἀναστρεφόμενοι*: plerumque de turba circumforanea, Dio Chrysost. T. I. p. 528. R.: *πολλοὶ δὲ ὦνια κομίζοντες, ἀγοραῖος ὄχλος.* Plut. Sull. VII.: *ἀστικὸν ὄχλον καὶ ἀγοραῖον*, imprimis in contemtum. Eustath. ad Il. *β*. 143.: *ἐκ δὲ τῆς τοιαύτης ἀγοραίας πληθύος καὶ ἀγοραῖος ἀνὴρ, ἢ ὄχλος, ἐπὶ σκώμματος λέγεται.* I. Casaubonus ad Theophr. char. VI.: „homo *ἀγοραῖος est*, qui dies totos forum conterit, quemque oratores et comici appellant *ἀγορᾶς περίτριμμα*, Latini veteres

hominem ordinarium, teste Festo, vel *subrostraneum* ut Cic. Epp. ad. fam. VIII. 1. — " Sed hic quidem nihil habet vox invidiosi, significans eum, qui in foro versatur, rerumque forensium peritus est. Plut. Moral. p. 532. A.: *καὶ δίκην ἔχοντες πολλάκις οὐκ ἐῶμεν εἰπεῖν τὸν ὠφέλιμον καὶ ἀγοραῖον, ἀλλ' οἰκείου τινὸς ἢ συγγενοῦς υἱῷ χαριζόμενοι κ. τ. λ.* Locum Dion. Cass. fr. 114. p. 46.: *ἀνὴρ ἀγοραῖος καὶ ἐκ δικαστηρίων τὸν βίον ποιούμενος* addit Fixius in H. Stephani thesaur. s. v.

9. *οἰκουρῶν* — vox propria de matronis domum resque domesticas tuentibus, de quo usu Fr. Iacobsius in Attic. comparavit Libanium T. IV. p. 115.: *οἰκούρει καὶ φύλαξ τῆς οἰκίας ἔσο πιστή.* et ibid. p. 774.: *συνεῖναι τῇ μητρὶ καὶ σεμνῶς οἰκουρεῖν.* Addo Plut. praec. coniug. p. 139. C.: *τὴν σώφρονα γυναῖκα δεῖ τοὐναντίον ὁρᾶσθαι μάλιστα μετὰ τοῦ ἀνδρὸς οὖσαν, οἰκουρεῖν δὲ καὶ κρύπτεσθαι μὴ παρόντος.* ib. 142. C.: *τὴν Ἠλείων ὁ Φειδίας Ἀφροδίτην ἐποίησε χελώνην πατοῦσαν, οἰκουρίας σύμβολον ταῖς γυναιξὶ καὶ σιωπῆς:* Alciphron. ep. III. 58.: *ἔλεγεν γὰρ γαμεταῖς ἐπικλήροις οἰκουρίας πρέπειν καὶ τὸν σεμνὸν βίον, τὰς ἑταίρας δὲ δεῖν εἶναι πάντων ἀναφανδόν.* omnino vero dicitur de iis, qui domi se continent, Plut. de superstit. p. 165. D.: *οὐ φοβεῖται — ἡσυχὰς ὁ οἰκουρῶν*: infra c. XXXIV.: *αὐτὸς οὐ συνεξέπλευσεν, ἀλλ' ἔμεινεν οἰκουρῶν καὶ διὰ χειρὸς ἔχων τὴν πόλιν,* ubi, ut h. l., *ὁ οἰκουρῶν* opponitur ei, qui expeditionis socius peregre proficiscitur.

10. *τὸ βῆμα — τὸ βῆμα τὸ ἐν Πνυκὶ* dicit, suggestum, conf. ad Themist. XIX. Schoemann. de comit. p. 55. Leakii topogr. Athen. p. 132. interpr. germ.

11. *εἰς ἀντίπαλον κατέστησεν* — interpres: *rempublicam ad aequilibrium reduxit:* *τἀντίπαλον* volebat Reiskius. Non opus, vid. Strabon. XV. p. 69.: *εἰς ἀντίπαλα καθεστῶτες.*

13. *ὑπὸ πλήθους ἠμαυρωμένους* — apertum est, *πλῆθος* hic non significare *τὸν δῆμον* simpliciter, sed magnum plebeiorum numerum. In eamdem interpretationem concessit Schaeferus, qui recte articulum repudiavit ab Reiskio additum: vide eum ad T. I. p. 171. 35. et ad T. III. p. 265. 14.

17. ἦν μὲν γὰρ ἐξ ἀρχῆς διπλόη τις ὕπουλος — διπλόη edidi Coraen sequutus ex emendatione Ruhnkenii ad Timaeum p. 86., quam qui olim amplexus erat Schaeferus de vulgata scriptura διαπλοκὴ nunc sic scribit: „hoc arbitror tenendum esse. Nam διαπλοκὴ est i. q. διάσπασις, conf. Anton. 46. in.: διαπλοκὴ ὕπουλος autem opponitur τῇ βαθυτάτῃ τομῇ, de qua mox. Ceterum non nego vocem διπλόη de ferro proprie et τεχνικῶς dici. V. Schneideri Eclog. Physic. T. I. p. 164. Sed ἡ τοῦ σιδήρου διπλόη quid aliud est quam quaedam διαπλοκή? Adde quod Plutarcho, qui non esset ferrarius, locutione βαναυσικῇ abstinere licuit." Haec ille, quibus mihi quidem de veritate eius vocabuli non persuasit. Nam ut concedam, veram esse loci vit. Anton.: οἱ δὲ Πάρθοι διαπλέξαι μὲν οὐ δυνάμενοι τὸν στρατὸν οὐδὲ διασπάσαι τὴν τάξιν — Corais interpretationem hanc: διασχίσαι καὶ διὰ μέσου ἐλθεῖν, nec scribendum potius facillima mutatione διαῤῥῆξαι: nam dubitavit de scriptura etiam I. G. Schneiderus in lexico s. v. διαπλέκω, mira ille negligentia in ea re usus, nec quicquam iuvat Herodoti locus IV. 67. a Schneidero comparatus: ἐπεὰν τὴν φιλύρην τρίχα σχίσῃ διαπλέκων ἐν τοῖσι δακτύλοισι τοῖσι ἑωυτοῦ καὶ διαλύων —: tamen διαπλοκὴ σιδήρου dixisse quemquam non ante desinam dubitare, quam exemplis videro demonstratum, id quod difficile fuerit, si verum est quod Coraes scribit: εἰ ὀρθῶς ἔχει ἡ διόρθωσις εἰργέσθω τέως καὶ τῶν Λεξικῶν ἡ Διαπλοκή· μόνῳ γὰρ τούτῳ τῷ Πλουταρχείῳ χωρίῳ ἐπιστώσατο αὐτὴν ὁ Στέφανος. Accedit quod Ruhnkenius cum Platonicum vocabuli usum, tum qui inde fluxit Plutarcheum exemplis satis confirmavit, ex quibus transscribimus haec: Moral. p. 715. F.: καὶ τὸ ὕπουλον, ὥςπερ τινὰς διπλόας, ἀναπτύσσει τῆς ψυχῆς, ex correctione Ruhnkenii, vulgo διπλοῦς: p. 802. B.: διπλόας ἐν σιδήρῳ μαλάσσων καὶ καταλεαίνων, et p. 441. D.

17. ὕπουλος — de vi vocabuli propria *ulceris sub cicatrice latentis* indeque translata ad quodvis vitium latens et occultum vid. Wyttenb. ad Mor. p. 378. et 867.

23. ἐπολιτεύετο πρὸς χάριν — vid. ad Themist. p. 23.

24. ἑστίασιν — ἑστιάσεις proprie dicuntur τὰ φυλετικὰ

δεῖπνα, quae meminit Athenaeus V. p. 185. extr.: *τῶν δὲ νῦν δείπνων προνοοῦντες οἱ νομοθέται τά τε φυλετικὰ δεῖπνα καὶ τὰ δημοτικὰ προςέταξαν*, facta illa, ut videtur, statis diebus ad fovendam inter tribules concordiam, vid. Ph. Buttmannum ad Demosthen. Mid. §. 43. Quibus qui sumptus praebuit *ἑστιάτωρ* appellabatur, de quo Fr. A. Wolfius proleg. ad Dem. Leptin. p. XCII. sq.: „talem, inquit, oportebat in sacris festorumque dierum laetitia tribulibus suis epulum dare, quod in illa vilitate rerum, quam Athenis fuisse scimus, nisi forte mensa lautitiis opipare exstruenda erat, haud magnae impensae esse potuit [DCC circiter drachmarum ex computatione A. Boeckhii Oec. publ. Athen. T. I. p. 499.]. Id munus qui faceret ex sua tribu sorte ducebatur, nisi si quis sponte se facturum ostendisset.“ Neque tamen eiusmodi *ἑστιάσεις* hoc loco intelligendae sunt, quippe quae munera solennia essent privato sumptu a civibus obeunda, quae non verosimile est crebrius instituta a Pericle esse, quoniam molesta potius quam accepta futura erant populo, ut quibus sumptus augeretur legitime in rempublicam faciendus. Quare sic statuo, has quoque *ἑστιάσεις* publico sumptu a Pericle institutas esse.

25. *διαπαιδαγωγῶν οὐκ ἀμούσοις ἡδοναῖς τὴν πόλιν* — Xylander: ***non inelegantibus voluptatibus cives demulcens:*** non male, quamquam adiunctam fere vim habet vox ista hanc, ut id fieri significetur quo tempus fallatur aliis, interdum etiam ut eludantur. Ac neminem novi, qui eo vocabulo frequentius usus sit quam Plutarchus, vid. Anton. XXIX.: *ἀεί τινα καινὴν ἡδονὴν ἐπιφέρουσα καὶ χάριν, ᾗ διεπαιδαγώγει τὸν Ἀντώνιον.* Crass. XXII.: *οὕτω μὲν ὁ βάρβαρος διεπαιδαγώγησε τοὺς Ῥωμαίους.* Mor. p. 614. A.: *αἷς ἤν τις ἀνυπόπτως χρώμενος διαπαιδαγωγῇ τοὺς πίνοντας.* Sertor. XVI.: *τοιαῦτα μὲν ὁ Σερτώριος ἑκάστοτε πλέκων παραμύθια τοῖς βαρβάροις διεπαιδαγώγει τὸν καιρὸν*, quod male tentavit Reiskius, perverseque Schaeferus: ***docebat eos ut παιδαγωγὸς suo quidque tempore agere:*** vide Pelopid. X.: *ταῖς περὶ τῶν γυναικῶν ἐλπίσι διεπαιδαγώγησε τὸν πότον*, unde emendandus locus de Socrat. gen. p. 596. F.: *τοιαύτης δὲ τὸν πότον ἐλπίδος διαπαιδαγωγησάσης*, vulgo πόθον.

Insolentius est quod dixit Num. III.: *διαπαιδαγωγοῦντες ἐν σφίσιν αὐτοῖς τὴν πολιτείαν*: propius ad primariam vocabuli vim accedit Ciceron. VIII.: *τοῦτον τὸν τρόπον διαπαιδαγωγῶν τὴν ἕξιν*. Moral. p. 792. C.: *αὐτὸς ᾠκονόμει καὶ ἐπαιδαγώγει τὸν λοιπὸν αὐτοῦ βίον*: magis ad consuetudinem Plutarchi *διεπαιδαγώγει* Turn. Bong., etsi nunc quidem simplex exstat etiam in Cleomen. XIII.: *ἀκρόαμα δὲ οὔτ' ἦν οὔτε ἐπεζητεῖτο· ἐπαιδαγώγει γὰρ αὐτὸς ὁμιλίᾳ τὸν πότον*, nisi ibi quoque ad similitudinem ceterorum locorum praestat corrigere *διεπαιδαγώγει*.

27. *ἐν αἷς πολλοὶ τῶν πολιτῶν ἔπλεον ὀκτὼ μῆνας ἔμμισθοι* — de mercede militum vide ad c. IX. Lapum sequutus haec sic interpretatur Xylander: in quibus navigabat magnus numerus civium octo minarum mercede conductorum; hac addita observatione: „est quidem in Graeco *ὀκτὼ μῆνας ἔμμισθοι*, verum Lapus legit non *μῆνας*, sed *μνᾶς*, non menses, sed minas. Me ratio movit. Quid enim attinebat ad octo menses conduci et stipendium non exprimi! quum quidem quotannis istae triremes emitterentur.“ Ad haec sic respondet Reiskius: „at melius sane habet *μῆνας*, quum octo menses tantundem valeant ac si dixisset potissimam anni partem, et de minis h. l. nullo modo cogitari possit, et octonae minae neque per annum neque per mensem gregario militi sint datae.“ Recte omnino, mirorque decipi se passum esse Xylandrum perversa ista Lapi interpretatione, cuius vitia iure notavit tot aliis locis. *Neuf mois de l'an* habet Amiotus, incertum qua fide. De re vide A. Boeckhium Oecon. publ. Athen. T. I. p. 310.

30. *χιλίους μὲν ἔστειλεν εἰς Χερρόνησον κληρούχους* — Diodorus XI. 88.: *ἐλθὼν εἰς Χερρόνησον χιλίοις τῶν πολιτῶν κατεκληρούχησε τὴν χώραν*. — Constat vel ex Herodoto in Chersonesum thracicam iam Miltiade duce, Cypseli filio, ductam esse Atheniensium coloniam, sed ab Cimone demum tota in Atheniensium potestatem redacta est, vid. Plut. Cimon. XIV.: *ἐπεὶ δὲ τῶν Περσῶν τινες οὐκ ἐβούλοντο τὴν Χερρόνησον καταλιπεῖν, ἀλλὰ καὶ τοὺς Θρᾷκας ἄνωθεν ἐπεκαλοῦντο — ἐξελάσας τοὺς Πέρσας καὶ κρατήσας τῶν Θρᾳκῶν πᾶσαν ᾠκειώσατο τῇ πόλει τὴν Χερρόνησον*. Nihilominus

otam regionem, licet subiectam imperio Atheniensium, erpetuis finitimorum barbarorum incursionibus fuisse inestam ob eamque caussam perductos eo colonos esse aparet ex huius vitae c. XIX.

31. *εἰς δὲ Νάξον πεντακοσίους* — Tolmidem pro Perile nominat Diodorus l. l., idem discrepat in numero coonorum: *Τολμίδης ὁ ἕτερος στρατηγὸς εἰς τὴν Εὔβοιαν παρελθὼν ἄλλοις χιλίοις πολίταις τὴν τῶν Ναξίων γῆν διένειμε,* i locus sanus. De Tolmide consentit Pausanias I. 27. 6. ddens etiam Euboeam, nec haerendum in ea re, si quilem auctore Pericle id fecisse Tolmidem probabile est.

32. *Βισάλταις* — de sedibus Bisaltarum praeter Liv. XLV. 29. 30. et Plin. H. N. IV. 10. vide Od. Muelleri libelum de sedibus et orig. Macedon.

33. *οἰκιζομένης Συβάρεως, ἣν Θουρίους προσηγόρευσαν* — Ol. 84. 2. De re ipsa nihil addimus post Diodor. Sic. XII. 10. sqq. R. Bentleium opusc. philol. p. 359. ed. Lips. G. Wachsmuthium antiq. gr. T. I. vol. 2. p. 98.

CAPUT XII.

4. *ἐκείνην* — edidi ex emendatione Bryani, recepta illa quidem etiam ab Reiskio, Corae et Schaefero, sed ut de sententia nequaquam inter eos conveniret. Nam quum Bryanus id sic voluisset intelligi, ut ad *δύναμιν* referretur, reprehendit eum Reiskius, cujus haec exstat ad h. l. annotatio: „*καταψεύδεσθαι* de meo dedi pro simplici *ψεύδεσθαι*, quod est in vulgatis. Quo facto necesse quoque fuit, ut in voc. *αὐτῆς*, qui in vulgatis lenis est, aspero mutarem et *ἐκείνης* genitivum cum *ἐκείνην* accusativo. Vidit quidem iam Bryanus quoque dudum, hoc fieri debere, verum interpretatio ipsius prodit, veram loci sententiam ipsum fugisse. Existimat enim *ἐκείνην* ad *δύναμιν* referri oportere. Atqui redit ad *Ἑλλάδα*, sententia haec est: id quod Graeciae vel solum testatur atque documento est, illam, *ἐκείνην*, Graeciam puta, non falso de se praedicare istam vulgo iactatam famaque celebratam potentiam. *καταψεύδεσθαι ἑαυτόν τι* est aliquid ipse (sic) de se gloriosius quam verius praedicare.“ In *his et ψεύδεσθαι* temere mutatum esse quis-

que videt, nec *αὐτῆς* necessarium esse concedimus, vid. C. Fr. Hermannus specim. comm. crit. in Plut. de superst. p. 37. sqq. De *ἐκείνην* pronomine ad *Ἑλλάδα* referendo accedo quoniam ea ratio simplicior est quam altera, qua cum *δύναμιν* coniungi posset eo usu, de quo vide praef. ad Themistocl. p. XXIX.

5. *τούτῳ μάλιστα* — *ἐβάσκαινον* — servavi librorum scripturam, quam quum sic commutasset Anonymus, ut *τοῦτο* corrigeret, receptum id est a Bryano ac tacito propagatum ab relicuis editoribus. Iniuria, opinor; nam fidem et auctoritatem eius scripturae si quaeris, non habet aliam nisi Anonymi annotationem, quem certissimum est in talibus nihil nisi suae opinionis probabilitatem sequutum esse. Ac videor mihi perspicere, quid sibi voluerit ista mutatione sua. Nempe quum *criminandi* potius quam *invidendi* significatio in hunc locum ipsi cadere videretur, grammaticus sequutus ac lexicographos veteres eum reponi casum volebat, cui propriam eam vim esse veteres tradunt dicendi magistri. Thomas M. p. 60. 12. ed. Ritsch.: *βασκαίνω σε μόνον ἀντὶ τοῦ φθονῶ, ὅπερ πρὸς δοτικὴν συντάσσεται, ἀλλὰ καὶ ἀντὶ τοῦ μέμφομαι καὶ διαβάλλω παρὰ τοῖς παλαιοῖς εὕρηται καὶ συντάσσεται πρὸς αἰτιατικήν.* Phrynicho p. 470. non utor quoniam dubia apud eum verborum structura est, sed Suidae verba haec sunt: *βασκαίνει, δοτικῇ, ἀντὶ τοῦ φθονεῖται καὶ μέμφεται καὶ συκοφαντεῖ*, et mox: *βασκαίνω σε ἀεὶ, ὁ δὲ Λιβάνιος αἰτιατικῇ*: vide I. Piersonum ad Moeris p. 470. De structura verbi nihil addidit Hesychius, nec desidero nunc alia, quum persuasum mihi sit in tanta significationis affinitate fieri aliter non potuisse, quam ut de crimen illud, quod inter utrumque casum volunt interedere, si intercessit, nequaquam religiose observaretur. Certe de scriptura loci Plutarchei tanto minus dubito, quum non opus quidem sit recedere a grammaticorum praeceptis, quoniam propter sequens *διαβάλλειν* non est cur incommodum videri possit dici invidiam id inimicorum Periclis excitasse. ne illud commemorem, Plutarchum neque ex atticis neque ex veteribus scriptoribus esse, de quibus hoc praecipiunt grammatici.

9. τὰ κοινὰ τῶν Ἑλλήνων χρήματα — commune dicit Atheniensium ac sociorum aerarium. Thucydides I. 96.: παραλαβόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τὴν ἡγεμονίαν τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐκόντων τῶν συμμάχων διὰ τὸ Παυσανίου μῖσος, ἔταξαν ἅς τε ἔδει παρέχειν τῶν πόλεων χρήματα πρὸς τὸν βάρβαρον καὶ ἃς ναῦς· πρόσχημα γὰρ ἦν ἀμύνασθαι ὧν ἔπαθον, δηοῦντες τὴν βασιλέως χώραν· καὶ ἑλληνοταμίαι τότε πρῶτον Ἀθηναίοις κατέστη ἀρχή, οἳ ἐδέχοντο τὸν φόρον· οὕτω γὰρ ὠνομάσθη τῶν χρημάτων ἡ φορά· ἦν δ' ὁ πρῶτος φόρος ταχθεὶς τετρακόσια τάλαντα καὶ ἑξήκοντα· ταμιεῖόν τε Δῆλος ἦν αὐτοῖς καὶ αἱ ξύνοδοι ἐς τὸ ἱερὸν ἐγίγνοντο. Sed de ea re omnia nota ex Plut. Aristid. XXIV. XXV. Diodor. XII. 38. Boeckh. Oec. publ. Athen. I. p. 189. sqq.

9. ἐκ Δήλου μεταγαγών — id quo anno factum sit incertum est: factum tamen Σαμίων εἰςηγουμένων nec improbante Aristide, si fides Theophrasto apud Plut. l. l. Aliter Iustinus histor. III. 6.: „interiecto tempore tertium quoque bellum Messenii reparavere: in cuius auxilium Lacedaemonii inter relicuos socios etiam Athenienses adhibuere: quorum fidem quum suspectam haberent, supervacaneos simulantes, a bello eosdem dimiserunt. Hanc rem Athenienses graviter ferentes pecuniam, quae erat in stipendium Persici belli ab universa Graecia collata, a Delo Athenas transferunt: ne deficientibus a fide societatis Lacedaemoniis praedae ac rapinae essent.“ Iustino tantum tribuit Boeckhius l. l. p. 430. ut Ol. 79. 4. hoc factum arbitretur, nescio quam vere, etsi multo probabilius hoc quam quod ex Theophrasti illa narratione sequitur, incidisse eam rem in tempora Aristidis. Scilicet eum multo ante obiisse diem suum certissimum est.

11. εὐπρεπεστάτη τῶν προφάσεων — εὐπρεπὴς vocabulum de specie decora rei vel molestae vel turpis exemplis illustravit Heldius ad Timol. p. 360.

15. τοῖς εἰςφερομένοις ὑπ' αὐτῆς ἀναγκαίως πρὸς τὸν πόλεμον — pro ἀναγκαίως ne quis scribendum arbitretur ἀναγκαίοις, motus sequentibus τοῖς ἀναγκαίοις πρὸς τὸν πόλεμον cl. XXVI. τῶν ἀναγκαίων πρὸς τὸν πόλεμον, brevis hic iniicienda *mentio est* rei minime quidem obscuraе, mi-

nus tamen fortasse notae rerum, ut gestae sunt, incurioso. Etenim eiectis ex Graecia barbaris Athenienses principatum adeptos constat vel ex Thucydidis loco supra posito tributum constituisse sociis per singulos annos solvendum, sic quidem, ut pars naves praestaret, pecuniam penderent alii. Utrumque quum mox nonnullis molestum accidisset, vis iis adhibita est ab Atheniensibus, qui eo praetextu usi sunt ad eos opprimendos: vid. Thuc. I. 99.: *αἰτίαι δὲ ἄλλαι τε ἦσαν τῶν ἀποστάσεων καὶ μέγισται αἱ τῶν φόρων καὶ νεῶν ἔκδειαι καὶ λειποστράτιον εἴ τῳ ἐγένετο· οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι ἀκριβῶς ἔπρασσον καὶ λυπηροὶ ἦσαν οὐκ εἰωθόσιν οὐδὲ βουλομένοις ταλαιπωρεῖν προςάγοντες τὰς ἀνάγκας.* Vides his tutam ab qualibet corrigendi libidine vulgatam: neque tamen perfuncti sumus commentandi officio, quoniam ipsius Plutarchi caussa attingendus est locus vitae Cimon. XI. ubi de eadem re haec exstant: *ἐπεὶ δὲ οἱ σύμμαχοι τοὺς φόρους μὲν ἐτέλουν, ἄνδρας δὲ καὶ ναῦς ὡς ἐτάχθησαν οὐ παρεῖχον, ἀλλ' ἀπαγορεύοντες ἤδη πρὸς τὰς στρατείας καὶ πολέμου μὲν οὐδὲν δεόμενοι, γεωργεῖν δὲ καὶ ζῆν καθ' ἡσυχίαν ἐπιθυμοῦντες, ἀπηλλαγμένων τῶν βαρβάρων καὶ μὴ διοχλούντων οὔτε τὰς ναῦς ἐπλήρουν οὔτ' ἄνδρας ἀπέστελλον, οἱ μὲν ἄλλοι στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων προςηνάγκαζον αὐτοὺς ταῦτα ποιεῖν καὶ τοὺς ἐλλείποντας ὑπάγοντες δίκαις καὶ κολάζοντες ἐπαχθῆ τὴν ἀρχὴν καὶ λυπηρὰν ἐποίουν*: error in his esse videbatur C. Fr. Hermanno, viro egregio, in libro quem scripsit de antiq. graec. p. 303., quoniam sic dicta essent, tanquam utrumque, et pecuniam solvere et praestare naves, non alterum utrum, imperatum esset sociis: quod si ita est, sane iterum periclitatur Plutarchi doctrina, quam in alia, sed non admodum diversa caussa notavimus ad c. X. Sed vide ne labantem scriptoris fidem sic possim sustentare, ut generalem *τῶν συμμάχων* commemorationem ita fecerit, ut partitionem facere eorum, quibus sola imperata esset pecunia, eorumque, quibus naves ac milites essent imperati, lectoribus reliquerit. Quo modo si non satis defensus fuerit scriptor, tum sane exigua scripturae mutatione tota res poterit confici: scilicet corrigo *οἷς ἐτάχθησαν*. Neque enim credibile est Plutarchum eius rei ita ignarum fuisse, ut

nescierit, iis, qui pecuniam solverint, neque naves neque milites fuisse imperatos, qui de iis, qui pecuniam pendebant in Periclis loco, de quo agimus, scripserit: *αὐτῶν — οὐχ ἵππον, οὐ ναῦν, οὐχ ὁπλίτην, ἀλλὰ χρήματα μόνον τελούντων.* De loco vitae Cimonis dubitantius addo hoc, pro *μὴ διοχλούντων* scribendum videri *μηδὲν ὀχλούντων:* suo loco compositum est eiusdem vitae XVIII.: *ὁρῶν τοὺς Ἀθηναίους ἡσυχίαν ἄγειν μὴ δυναμένους, ἀλλὰ κινεῖσθαι καὶ αὐξάνεσθαι ταῖς στρατείαις βουλομένους, ἵνα μὴ τοῖς Ἕλλησι διοχλῶσι κ. τ. λ.*

28. *γενομένων — γινομένων* — vulgo inversum in ordinem corruptum est. Nostram scripturam annotavit etiam Anonymus recepitque Coraes, nec fugit vera ratio Bryanum, qui *γεγενημένων* et *γινομένων* desideravit. Quem qui operosa disputatione refellere conatur Reiskius miram prodidit iudicii perversitatem; item perversum est quod in fine addit: *lusus hic verborum obscurus, difficilis captu, ingratus et affectatus est.*

41. *πρόφασιν* — „*πρόφασις* h. l. ut saepius non est *praetextus, caussa ficta*, sed *caussa vera*, quam quis suae agendi rationis et habet et habere se ostendit.“ Heldius ad Timol. c. XX. eundem vide de usu *ἀπὸ* praepositionis ad Aem. Paul. p. 145.

42. *ὅπου γὰρ ὕλη μὲν ἦν λίθος — ὕλην* vocabulum qualiscunque operis significare materiam et notum est et exemplis comprobatum ab C. Fr. Hermanno ad Lucian. de conscr. histor. p. 303., ex quibus huc transscribimus locum Aristotelis Politic. I. 3. 1.: *ἡ μὲν τὰ ὄργανα παρέχει, ἡ δὲ τὴν ὕλην· λέγω δὲ ὕλην τὸ ὑποκείμενον, ἐξ οὗ τι ἀποτελεῖται ἔργον, οἷον ὑφάντῃ μὲν ἔρια, ἀνδριαντοποιῷ δὲ χαλκόν.*

46. *χρυσοῦ μαλακτῆρες καὶ ἐλέφαντος, ζωγράφοι* — non convenit de interpunctione horum verborum, aliis coniungentibus *βαφεῖς χρυσοῦ*, inter quos etiam I. G. Schneiderus in lexico v. *βαφεὺς* et C. Fr. Hermannus ad Lucian. l. l. p. 303., aliis *χρυσοῦ* referentibus ad *μαλακτῆρες*, *ἐλέφαντος* ad *ζωγράφοι*, ut etiam de scripturae integritate dubitatum sit. Neque immerito: nam illam quidem rationem, qua *βαφεῖς χρυσοῦ* quidam dici volunt, probare non possum;

porro ἐλέφαντος ζωγράφοι, quomodo coniungi posse videbatur Reiskio et vere coniunxit Coraes, ut significent, quod Reiskius voluit, homines qui in ebore pingunt encausto, ipsa res, ni fallor, requirit hic commemorari non tales solum homines, quorum est in ebore encausto pingere, sed cum eos, qui ebur tractant, tum vero pictores universe non illo tantum modo artem suam facientes, id quod ostendit etiam quae sequitur ποικιλτῶν, τορευτῶν commemoratio. Nec fugit id, ut nunc video, Reiskium, qui ipse suae coniecturae haec opposuit: „verum non video qua de causa solum hoc genus pictorum maluerit appellare, encaustarios, reliquas omnes gentes pictorum, quae sunt plurimae numero, transmittere silentio.“ Quocirca non vereor ne quis audiat Coraen, qui et edidit sic et haec commentatus ad verba χρυσοῦ μαλακτῆρες: „σημειοῦ τὴν ἀρχὴν, ὅθεν εἴληφεν ἡ παρ' ἡμῖν συνήθεια τὸ τὸν χρυσὸν Μάλαγμα καλεῖν μηδὲ πείθου τοῖς ἡγησαμένοις τὸ Μαλακτῆρες πρὸς τὸ Ἐλέφαντος συναπτέον εἶναι.“ Assentior igitur Reiskio Schaeferoque non esse haec sic a Plutarcho scripta; et Reiskii quidem annotatio transscribenda tota est: „mihi videtur legendum esse χρυσουργοὶ (vel potius χρυσοχόοι, id quod illo altero est usitatius) aurifabri, μαλακτῆρες ἐλέφαντος, qui ebur molle et ductile reddunt, ζωγράφοι, pictores. Verum qui sint mollitores eboris est paullo obscurius. Si sunt qui ebur tenues in lamellas dissecant, age χρυσοῦ μαλακτῆρες καὶ ἐλέφαντος scribamus, qui aurum tenuissimas in bracteolas contundunt et in subtilissima fila extrahunt, item qui ebur pellucidas in tabellas concidunt; potest quoque et distingui χρυσοῦ μαλακτῆρες, Goldschläger und Golddrahtzieher, ἐλέφαντος ζωγράφοι, qui in ebore pingunt encausto.“ Postremam rationem reiecimus supra et ipse improbavit Reiskius: ex duabus relicuis coniecturis probavi eam, quam ipse quoque incideram, quod de se etiam Schaefer scribit. Alterum expressit Xylander: *infectores*, *aurifabri*, *sculptores eboris*, de vitio loci admonuit his verbis: „illud ἐλέφαντος suspectum est, neque μαλακτῆρες ad id referri posse puto; deest fortasse γλύπται, aut legendum ἐλεφαντοχλύφοι.“

De arte molliendi ebur I. F. Facius excerpt. ex Plut. oper. p. 9. sq.: „veteres, inquit, ebur ad varios usus mollire potuisse, liquet ex ipso Plutarcho in libell. an vitiositas ad infelicitatem sufficiat p. 499. D.: *τὸν ἐλέφαντα τῷ ζύθει μαλακὸν γενόμενον καὶ χαλῶντα κάμπτουσι καὶ διασχηματίζουσιν, ἄλλως δὲ οὐ δύνανται.* Nec nos fugit, quid fuerit illud *zythum*, quo veteres ebur molliverint; nam *vinum ex hordeo confectum* fuisse testantur Suidas, Hesychius h. v., Strabo, Diodorus Siculus et alii, de quo vid. not. ad Hesych. et Harduin. ad Plin. H. N. libr. XXII. in fine, nec non H. Iunii animadv. libr. II. c. 12. in Gruteri Lamp. T. IV. p. 376. ac Wedelii exerc. de *zytho* scripturae p. 25."

45. *λιθουργοί* — non dubium est, quin male huc transferatur Anonymi correctio *λινουργοὶ*, quam ille adhiberi voluit ei, quod vulgo infra legebatur *καὶ λιθουργοί*. „Ceterum *λιθουργοὶ*, Facius inquit l. l. p. 8., vocabantur omnes, quorum ars et opus in marmoribus versabatur, marmorarii s. fabri caementarii, qui marmora secabant et ad formam aliquam componebant; Hesychius: *λιθουργός· λιθοκόπος, λιθογλύπτης*, conf. Suidas v. *λιθουργική*. Deinde artifices marmorarii seu statuarii ita appellabantur, vid. Hemsterhus. ad Lucian. somn. 12. p. 18. T. I." Idem de tinctura veterum, quae non solum ad lanas et purpuram pertinuerit, sed ad lapides etiam, confert Salmasium in exercit. Plin. p. 1146. sq. ed. Paris., de *χαλκοτύποις*, qui in aere et ferro opus faciebant, Pollucem libr. VII. 104. et 106.

46. *ποικιλταί* — sunt sutores phrygionici, qui filis aureis sericeisve florum aliasve imagines vestibus insuunt. *Gold- und Silbersticker. Reiskius.* Explicatius de eo vocabulo egit Salmasius ad Vopisc. T. II. p. 859. cuius verba attulit I. Albertius ad Hesych. T. II. p. 989. haec: „Hesychius *ποικιλτικὴν τέχνην*, *artem plumariam*, quae acu faciebat, *πολυμιταρικὴν* exponit. *Plumare* nihil aliud erat, quam plures notas, in modum plumae factas, vestibus cum pictura intexere, aut acu addere. postea id verbi de quacunque variegatione coeptum est usurpari. inde et *plumarii* dicti *οἱ ποικιλταὶ*, cuiuscunque illi generis essent et quocunque modo variare *scirent* vestes et pingere." Vide etiam

I. G. Schneiderum in lexico. Intelligenda h. l. *παραπετάσματα*, de quibus praeter Euripid. Ion. 1158. videantur quae laudat O. Muellerus archaeolog. art. p. 92. De caelatoribus, *τορευταῖς*, Facius laudat Heynium in collect. dissertat. antiq. fasc. 2. p. 127.

50. *λινουργοί* — vulgo *λιθουργοί*. Xylander: „Lapus *lapidarii*. At lapicidae supra memorati sunt. suspicor *λινουργοὶ* legendum, propter vela et alias res non navibus modo et curribus, sed et hominibus ea tractantibus utiles. Itaque et sutores posuit.“ Xylandri correctionem receperunt editores qui post eum has vitas ediderunt omnes, solus improbavit Reiskius. Nempe ut *ληκυθουργοὶ* restitueret, in quo, quis credat, assentientem nactus est Huttenium.

54. *εἰς πᾶσαν* — incipit apodosis verborum *ὅπου γὰρ ὕλη* —.

CAPUT XIII.

7. *καίτοι τότε φασὶν* — *Ζεῦξιν εἰπεῖν* — Zeuxin qui intellexit multo alio tempore vixisse, non Periclis aetate, Xylander, legendum suasit *ποτέ*, recta sane et commoda sententia, ut non esset cur Coraes *καίτοι γε* scribere praeferret. Idem tamen dubitavit de veritate correctionis suae his verbis: *ἴσως γε μὴν ἀσφαλέστερόν ἐστι κατὰ χώραν ἐᾷν τὴν γραφὴν, διὰ τὰ προσεχῶς ῥηθησόμενα, οὐδ' ἐκεῖνά γε ἀναμφήριστα ὄντα.* De ea re deinde viderimus, antea dicendum de *τότε* particula, quae videtur defendi posse, modo caveamus, qui facilis est error, ne ad Pericleam aetatem referamus. Non inusitatum est enim Graecis tales, qualis est *τότε*, particulas *δεικτικῶς* usurpare eo modo, quo constat eos multa, quae non infinite cogitata proferimus, clare et definite animo informata elocutos esse. Quapropter ubi de re alio quodam tempore facta sermo est, nos quidem satis habemus aliquando eam factam esse declarasse, Graecis, praesertim in re illustri, ipsum illud tempus, quo facta est, definite et *δεικτικῶς*, ut aiunt, significantibus. Conf. Thucyd. I. 101.: *πλεῖστοι δὲ τῶν Εἱλώτων ἐγένοντο οἱ τῶν παλαιῶν Μεσσηνίων τότε δουλωθέντων ἀπόγονοι*, quod perperam nonnulli mutabant in *ποτέ*, vide de eo usu Fr. A.

Wolfium ad Demosthen. Lept. p. 264. Ier. Marklandum ad Eurip. Iphigen. A. v. 46. Fr. V. Fritzschium in Quaest. Lucian. p. 3. Iam quum Plutarchus Zeuxidis illo in Agatharchum dicto sic utatur, ut, postquam de admirabili celeritate dixit, qua confecta illa aedificia sint (sic quidem, quod deinde addit, ut celeritas nihil offecerit ad diuturnitatem), comprobet, operum, quae sint eiusmodi, festinationem non laudabilem esse, utpote plerumque minime utilem, recte et convenienter illi usui dicere poterit tempus significaturus: *quamquam Zeuxin tum ferunt dixisse*, praesertim in re satis, ut videtur, nota ac pervulgata, pro eo, quod nostra nos exspectare iussit consuetudo: quamquam Zeuxin *olim* ferunt dixisse. Propter hanc caussam servandam duxi *τότε*; de *καίτοι* particula vide G. Hermannum ad Viger. p. 840. Exstat autem eiusdem rei memoria Mor. p. 94. F.: *ὁ Ζεῦξις αἰτιωμένων αὐτόν τινων, ὅτι ζωγραφεῖ βραδέως, ὁμολογῶ, εἶπεν, ἐν πολλῷ χρόνῳ γράφειν, καὶ γὰρ εἰς πολύν*, ex quo loco Wyttenbachius p. 648., ut hic quoque acumen dicti restitueret, corrigendum censuit: *ἐγὼ δὲ πολλῷ χρόνῳ*, id ut ambigue dictum esset *multo tempore* et *multo tempori* h. e. *in multo tempore* et *in multum tempus*, persuasitque de ea re Schaefero, nec mihi displicere fateor, sic tamen, ut tolerabilem existimem librorum scripturam. Satis est enim Zeuxin Agatharcho facilitatem et festinationem iactanti suam respondere: se vero multo in tempore picturas suas conficere, ut idem illud acumen, quod correctione sua inferre voluit Wyttenbachius, significatum sit magis quam clara in luce collocatum, id quod magis etiam intelliges, ubi totius sententiae nexum et rationem perpenderis, quae haec est: quamquam recte Agatharcho suam et facilitatem et celeritatem in pingendo iactanti respondit Zeuxis: *ego vero multum temporis insumo pingendo. Etenim* — Nam quod altero loco adiicit Zeuxis: *καὶ γὰρ εἰς πολύν*, id ipsum continet quae sequitur Plutarchi explicatio.

Porro quod *Ζεύξιππον* pro *Ζεῦξιν* habet Vulcobius, in eo manum agnosco correctoris offensi, puto, Zeuxidis nomine, quum de Periclis aetate hic agi opinaretur. Quam-

quam Corae de Zeuxippo annotavit haec: *τοῖκον ἴσως μᾶλλον εἰκὸς τοῖς ἐπὶ Περικλέους τεχνίταις συνακμάσαι καὶ συνεργάσασθαι, εἰ μὴ καὶ τοῦτον, οὐ μόνον ὀψιαίτερον ἢ κατὰ Περικλέα γεγονέναι, ἀλλὰ καὶ τὸν αὐτὸν εἶναι τῷ Ζεύξιδι, συλλογίζεσθαι παρεῖχεν ἅ φησι Πλάτων* (*Πρωταγόρ.* σελ. 318.) *περὶ αὐτοῦ*, „*τοῦ νεανίσκου τοῦ νῦν ἐπιδημοῦντος νεωστὶ, Ζευξίππου τοῦ Ἡρακλεώτου . . . εἴποι ἂν αὐτῷ Ζεύξιππος, ὅτι πρὸς γραφικήν*". De ea re decernere neque possum nec velo, quoniam explicatione illa nostra τότε particulae omnis de tempore dubitatio sublata est; illud addo, et per se nequaquam probabilem esse Corais suspicionem et hic quidem Zeuxidis nomen tutum praestare locum ex Moral. allatum. Superest igitur hoc unum, ut Agatharchum et Zeuxin aequales fuisse demonstremus, id quod paucissimis fieri potest. Nam Agatharchum constat vel ex vita Alcibiadis XVI. aequalem fuisse Alcibiadi, quem nemo ignorat mortuum esse Ol. 94. 1.: Zeuxin floruisse Ol. 95. auctor est Plinius libr. XXXVI. 36.

9. *τὰ ζῶα* — figuras nempe. *Hesius* apud Schaeferum, qui addit notam suam ad Dionys. de C. V. p. 289. sqq.

17. *ἀρχαῖον* — ob operis praestantiam vel vetustissimis quibusque comparabile. *Reiskius.*

18. *ἐπανθεῖ* — usum verbi de iis, quibus res aliqua veluti perfusa cum gratia quadam et iucunditate pulcre et decore reniteat, docte illustrat C. Fr. Hermannus ad Lucian. de conscr. hist. p. 323. afferens inter alia Luc. Imagg. 9.: *ὁ δὲ πᾶσιν ἐπανθεῖ τούτοις, ἡ χάρις.* Pseudol. 29.: *καὶ ὅσα ἄλλα καλὰ τοῖς σοῖς λόγοις ἐπανθεῖ.* Adde Plutarch. Mor. p. 54. F.: *αἱ μὲν τῶν φίλων χάριτες ἐπὶ καλῷ τινι καὶ ὠφελίμῳ τὸ εὐφραῖνον ὥςπερ ἐπανθοῦν ἔχουσιν.*

20. *ἀειθαλὲς πνεῦμα* — proprie Plutarchus Moral. p. 648.: *ἐλαίαν καὶ δάφνην καὶ κυπάριττον ἀειθαλῆ διαφυλάσσει τὸ λιπαρὸν καὶ τὸ θερμόν.* et p. 649. C.: *τὸ δ' ἀειθαλὲς τοῦτο καὶ, ὥς φησιν Ἐμπεδοκλῆς, ἐμπεδόφυλλον.* Translate Clement. Alex. Paed. p. 110. 9.: *σοφία δὲ ἀειθαλές.* De scriptura *ἀειθαλλὲς* nonnulla allata vide in H. Steph. thesauro ling. gr. ed. Parisin.

20. *ψυχὴν ἀγήρω* — *χάριν ἀγήρων* Euripides dixit

Suppl. 1178. ἔπαινον ἀγ. Thucydides II. 43. magis minusve similia alii.

21. πάντα δὲ διεῖπε Φειδίας — vide Odofr. Muelleri de Phidiae vita et operib. comment. p. 11. sqq.

22. καίτοι — ἐχόντων τῶν ἔργων — Plutarchus Compar. Aemil. Paul. c. Timol. II.: καίτοι πολλὰ δοὺς, ubi Schaeferus: „καίτοι, inquit, idem quod καίπερ. Perraro haec particula iungitur participiis.“ Mireris hoc iudicium in editore Plutarchi, apud quem nihil eo usu frequentius, vide Heldium p. 504. sq. Quamquam quod C. Fr. Hermannus dit l. l. p. 334., esse eam particulam cum participio ubique obviam, arctioribus, opinor, finibus circumscribendum fuit.

24. ἑκατόμπεδον — de forma vid. A. Lobeckium ad Phryn. p. 546. De Parthenone quidem constantem esse eam scripturam, non ἑκατόμποδον, affirmat Fr. Passovius in lexico, atque sic praeter Hesychium, Suidam, Harpocrationem Plutarchus Cat. mai. V. Moral. T. VII. p. 377. R. Ceterum solum Ictinum, non una cum Ictino Callicratem Parthenonem aedificasse scribit Pausanias ubi obiter eius rei mentionem facit libr. VIII. 41. 5.: Ἰκτῖνος ὁ ἀρχιτέκτων τοῦ ἐν Φιγαλίᾳ ναοῦ, γεγονὼς τῇ ἡλικίᾳ κατὰ Περικλέα καὶ Ἀθηναίους τὸν Παρθενῶνα καλούμενον κατασκευάσας: item Strabo libr. IX. p. 396. T. III. p. 360. Tz.: ὁ Παρθενὼν, ὃν ἐποίησεν Ἰκτῖνος, et ita idem in praegressis. Quare quum de Callicratis opera taceant Pausanias ac Strabo Leakius topogr. Athen. p. 282. interpr. germ. haud improbabiliter suspicatur, quod Plutarchus dicat εἴργαστο Καλλικράτης, dictum esse de Callicrate operis ἐργολάβῳ, cui τὸ μακρὸν τεῖχος aedificandum locatum esse certo constet scriptoris testimonio. Ictinum illum de Parthenone librum composuisse auctor est Vitruvius praef. ad libr. VII.; scripsi autem Ἰκτῖνος sequutus codicem Mosq. Strabonis, vid. C. H. Tzschuckius p. 355. sq.

25. τὸ δ' ἐν Ἐλευσῖνι — Κόροιβος — Strabo l. l. p. 355.: Ἐλευσὶν πόλις, ἐν ᾗ τὸ τῆς Δήμητρος ἱερὸν τῆς Ἐλευσινίας, καὶ ὁ μυστικὸς σηκὸς, ὃν κατεσκεύασεν Ἰκτῖνος, ὄχλον θεάτρου δέξασθαι δυνάμενον, ὃς καὶ τὸν Παρθενῶνα ἐποίησε

τὸν ἐν ἀκροπόλει τῇ Ἀθηνᾷ Περικλέους ἐπιστατοῦντος τῶν ἔργων.

27. *τοῖς ἐπιστυλίοις* — epistyliis, trabibus, quae columnarum capitulis imponuntur easque iungunt, cf. Vitruv. III. 5. extr. Winckelm. de architect. vett. p. 60.

28. *Μεταγένης ὁ Ξυπέτιος* — *Ξυπέτη* tribus fuit Cecropidis.

29. *διάζωμα* — epistylii pars ea, quae tanquam zona trabes columnis impositas cingit, nos: *der Fries*. cf. interpr. ad Athenaeum V. p. 205. c. Romanis graeco vocabulo dicitur zophorus ab animalium figuris, quibus ornari solebat, vid. Vitruvium III. 3. IV. 1.

29. *τὸ ὀπαῖον* — proprie significat eam tecti partem, in qua sunt *αἱ ὀπαὶ*, foramina, per quae fumus exit, vide qui hic quoque diligentiam suam testatus est I. G. Schneiderum in lexico s. v. ubi G. Xylandri et H. Cruserii interpretationi: *fastigio adyti fenestram addidit*, opposuit suam: *hat das Dach bis zum Rauchloche hinaufgeführt*. Fateor tamen *καπνοδόχας* in templo mihi parum placere, ut nisi ea vox significatione accipiatur, de qua Vitruvius libr. IV. 2., malim de foraminibus cogitare, quae pro fenestris fuerint. Hesychius: *ὀπαία· θυρὶς ἡ ἐκ τοῦ κεράμου*, quamquam ibi post *ὀπαία* tollendum comma, quod et Is. Vossius animadvertit et manifestum est ex Eustathio ad Odyss. I. 320. De Metagene, Chersiphronis filio, vide Vitruv. praef. libr. VII.

30. *Ἀνακτόρου* — *ἀνάκτορον* cum de quovis templo dici constat, quem usum frequentem prae aliis scriptoribus Euripidi esse observavit L. C. Valckenarius ad Herodoti libr. IX. c. 65., tum de interiore templi parte, quam Romani vocabulo a Graecis accepto adytum vocant. Plutarchus in Mario XVII.: *ἀφίκετο ἐκ Πεσσινοῦντος ὁ τῆς μεγάλης μητρὸς ἱερεὺς ἀπαγγέλλων, ὡς ἡ θεὸς ἐκ τῶν ἀνακτόρων αὐτῷ ἐφθέγξατο.* Sulla XII.: *ἐνίων δὲ φασκόντων ἀκοῦσαι φθεγγομένης τῆς ἐν τοῖς ἀνακτόροις κιθαρᾶς.* Numa XIII.: *τὴν δὲ πηγὴν, ἣ κατάρδει τὸ χωρίον, ὕδωρ ἱερὸν ἀποδεῖξαι ταῖς ἑστιάσι παρθένοις, ὅπως λαμβάνουσαι καθ' ἡμέραν ἁγνίζωσι καὶ ῥαίνωσι τὸ ἀνάκτορον.* Moral. p. 81. B.: *ὁ δ' ἐντὸς γενόμενος καὶ φῶς μέγα ἰδὼν, οἷον ἀνακτόρων ἀνοιγομένων* — p. 169. E.:

τότε γὰρ θεῶν μεγάροις ἢ ἀνακτόροις προσιόντες. Iusto angustior igitur Harpocrationis explicatio: ἀνάκτορον· ἱερὸν Διοσκούρων, neque enim ἀνάκτων appellatio in solos cadit Dioscuros, sed in quemvis deum alium, vide si tanti sit Ez. Spanhemium ad Callim. hymn. in Apoll. v. 77. et 79., nec dubitem contendere pauciores esse locos, quibus ea vox Castoris et Pollucis fanum significet, quam deorum quorumlibet, aut, qui praecipuus eius usus est, templum Cereris Eleusiniae, quomodo hoc loco intelligenda. Herodotus libr. IX. 65.: ἐμπρήσαντες τὸ ἱερὸν τὸ ἐν Ἐλευσῖνι ἀνακτόριον, vel, ut alii habent, ἀνάκτορον, vide ibi interpretes et Tib. Hemsterhusium ad Lucian. Timon. §. 23. Athenaeus p. 167. f.: Ἐλευσῖνί τε μυστηρίων ὄντων ἔθηκεν αὐτῇ θρόνον παρὰ τὸ ἀνάκτορον. idem p. 213. d.: μὴ περιΐδωμεν δὲ, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν ἱερὰν τοῦ Ἰάκχου φωνὴν κατασεσιγασμένην καὶ τὸ σεμνὸν ἀνάκτορον τοῖν θεοῖν κεκλεισμένον.

31. Μακρὸν τεῖχος, περὶ οὗ Σωκράτης ἀκοῦσαί φησιν — Socrates ap. Platonem Gorg. p. 456. a.: Περικλέους δὲ καὶ αὐτὸς ἤκουον ὅτε ξυνεβούλευεν ἡμῖν περὶ τοῦ διὰ μέσου τείχους, quem locum respicit Harpocration s. διαμέσου τείχους· διαμέσου τείχους, Ἀντιφῶν πρὸς Νικοκλέα· τριῶν ὄντων τειχῶν ἐν τῇ Ἀττικῇ, ὡς καὶ Ἀριστοφάνης φησὶν ἐν Τριφάλητι, τοῦ τε Βορείου καὶ τοῦ Νοτίου καὶ τοῦ Φαληρικοῦ, διὰ μέσου τούτων ἐλέγετο τὸ Νότιον, οὗ μνημονεύει καὶ Πλάτων ἐν Γοργίᾳ. De triplici, aut, quae Leakii opinio est, duplici muro, quo Piraeeus et Phaleron portus cum urbe fuerint coniuncti vid. O. Muelleri disputationem contra Leakium in additam. eius libri p. 467. laboraruntque in ea refellenda etiam alii.

32. εἰσηγουμένου γνώμην — de omisso in hac similibusque formulis articulo vide ad Themist. p. 107. sq.

33. ἠργολάβησε — quemadmodum Romae censores constat aedificia publica redemtoribus vel aedificanda vel reficienda locasse, ita idem de magistratibus Atheniensium observat Boeckhius Oecon. publ. T. I. p. 218. sq. et in Corp. Inscr. T. I. p. 274. Ceterum inconsiderate Fr. Osannus ex vitiosa Huttenii scriptura ἠργολάφησε fabricatum vocabulum ἐργολαφέω additurus erat lexicis, vide eius auctar. lexic.

graec. p. 69.: locos Plutarcheos collegit Wyttenbachius a Mor. T. I. p. 422. Lips.

33. κωμῳδεῖ δὲ τὸ ἔργον Κρατῖνος — Plutarchus de gloria Athen. p. 350. F.: (Ἰσοκράτης) οἴκοι καθῆστο βιβλία ἀναπλάττων τοῖς ὀνόμασιν ὅσῳ χρόνῳ τὰ προπύλαια Περικλῆς ἀνέστησε καὶ τοὺς ἑκατομπέδους· καίτοι καὶ τούτων οὐ βραδέως ἀνύοντα τοῖς ἔργοις ἐπισκώπτων Κρατῖνος οὕτω που λέγει περὶ τοῦ διὰ μέσον τείχους· λόγοισι γὰρ αὐτὸ προάγει Περικλέης, ἔργοισι δὲ οὐδὲ κινεῖ. Restitui autem veram versuum distinctionem, de qua etiam alios admonuisse colligo ex annotatione Schaeferi, quae haec est: „veram horum versuum rationem post Porsonum praefat. ad Eurip. Hecub. p. XLV. in ed. tert. Lips. Gottholdus indicavit. V. Acta Semin. Lips. II. 2. p. 426.“

37. τὸ ᾠδεῖον — Hesychius: ᾠδεῖον, τόπος ἐν ᾧ περὶ τὸ θέατρον κατασκευασθῆναι (quod factum est Ol. 70. 1.) οἱ ῥαψῳδοὶ καὶ οἱ κιθαρισταὶ ἠγωνίζοντο. Pausanias libr. I. 20. 3.: ἔστι δὲ πλησίον τοῦ τε ἱεροῦ τοῦ Διονύσου καὶ τοῦ θεάτρου κατασκεύασμα· ποιηθῆναι δὲ τῆς σκευῆς αὐτὸ κατὰ μίμησιν τῆς Ξέρξου λέγεται: corrigendum puto σκηνῆς. Cui usui destinaverit Pericles apertum est ex sequentibus: ἐθεῶντο δὲ καὶ τότε καὶ τὸν ἄλλον χρόνον ἐν ᾠδείῳ τοὺς μουσικοὺς ἀγῶνας, quibus miror non usum esse Leakium ubi de ea re disserit. Videatur etiam Suidas s. v. ᾠδεῖον, Ἀθήνησιν ὥςπερ θέατρον, ὃ πεποίηκεν, ὥς φασι, Περικλῆς εἰς τὸ ἐπιδεικνυσθαι τοὺς μουσικούς· διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ᾠδεῖον ἐκλήθη ἀπὸ τῆς ᾠδῆς, cl. Bekkeri anecdot. p. 317. sq. Sed quum plura exstiterint odea Athenis nequaquam cum Pericleo confundenda, non potest hoc loco silentio praetermitti, vel de eo, quod Pericles aedificavit, dubitatum esse a quibusdam. Quos equidem uno potissimum niti video Vitruvii loco libr. V. 9. qui sic habet: „patris Liberi fanum et exeuntibus e theatro sinistra parte Odeum, quod Pericles columnis lapideis, navium malis et antennis e spoliis Persicis pertexit.“ Ea res quum potius in Themistoclem clarum victoria Salaminia, quam in Periclem nullo eiusmodi facinore insignem videretur convenire, I. G. Schneiderus non dubitavit Themistoclis nomen reponere, praesertim

quum sic in codd., ut ait, omnibus repperisset. Quem ego ea in re non vituperem, utpote codd. suis obsequutum; sed Vitruvium, si ita scripsit, errori obnoxium esse certum est propter Cratini Plutarchique testimonia, quae aliquanto plus valent quam architecti fides. Accedit quod praeclare observavit Odofr. Muellerus in additam. ad Leakii librum p. 454., ortam videri eam opinionem ex ipsa aedificii forma, quae quum in similitudinem tentorii regis Persarum comparata aut esset aut diceretur esse, mox id sic intellectum esse, ipsum odeum ex navium malis et antennis e spoliis Persicis exstructum esse et ornatum: quo facto ipsa re quodammodo invitante ad Themistoclem relatum esse quod esset Periclis.

39. ὀροφῆς — Vulcobii scripturam praetuli propter Odofr. Muellerum in Archaeol. art. p. 82.

43. σχινοκέφαλος — cur Pericles dictus fuerit vidimus supra c. III. Hic quidem ne quem lateat dicterii acumen observamus, ista appellatione usum esse comicum qua tangeret insolitam illam odei formam tanquam in capitis similitudinem Periclei, oblongi et inconcinni, exstructi. Nisi malis putare, comicum sic perstrinxisse odei formam, ut in eam speciem diceret exstructum esse, qua Pericles oblongum caput suum vellet pertegere.

43. ὅδε — ὁδὶ scribendum esse monuerunt Bekkerus Jen. Allgem. Literat.-Zeit. 1810. N. 187. col. 291. et Gotthold. Act. Sem. Lips. II. 2. p. 426. *Schaeferus:* item A. Meinekius specim. quaest. Menandr. p. 19. Retinui tamen ὅδε, ne corrigerem scriptorem, non librarios; fugit enim Schaeferum et cum Schaefero alios etiam alterum versum non esse sic scriptum ab Cratino, quem ὁ ante *Περικλῆς* addidisse ipsa docet versus ratio. Vidit hoc etiam Meinekius l. l. p. 16.

45. ἐπειδὴ τοὔστρακον παροίχεται — non dubium est, quin referendum hoc sit ad ostracismi discrimen, quod effugit fugato Thucydide Ol. 84. 1., unde de tempore, quo et fabula Cratini docta et Odeum sit exstructum cum aliqua probabilitate decerni potest.

46. τότε πρῶτον — πρῶτα scripturam vulgatam, quae usus Plutarchei non est, primus correxit Reiskius: neque

enim in censum veniunt loci in vit. X orat. p. 841. B. et 849. B. Sed quod Plutarchus dicit, primum tum ἀγῶνα μουσικῆς instituisse Periclem, non sic intelligendum est, tanquam ante Periclem musicorum certamina nulla fuerint, vide exemplum quo contrarium docemur ap. G. Wachsmuthium antiq. gr. T. II. vol. 2. p. 431., sed ita, horum certaminum Panathenaeis instituendorum auctorem habendum esse Periclem. Omnino enim post bella Persica demum hoc studium invaluit, vide Aristotel. Polit. VIII. c. 6.: μετὰ τὰ μηδικὰ φρονηματισθέντες ἐκ τῶν ἔργων πάσης ἥπτοντο μαθήσεως — διὸ καὶ τὴν αὐλητικὴν ἤγαγον πρὸς τὰς μαθήσεις.

48. ἀθλοθέτης — de iudice in certaminibus musicis dictum contra grammaticorum praeceptum, de quo conf. ad c. XXXVI.

51. τὰ δὲ Προπύλαια — de propylaeis, admirabili aetatis Pericleae monumento, nihil addimus post Leakium p. 237. sqq. De nomine tirones conferant Harpocrationem s. v.: περὶ δὲ τῶν προπυλαίων τῆς ἀκροπόλεως, ὡς ἐπὶ Εὐθυμένους ἄρχοντος οἰκοδομεῖν ἤρξαντο Ἀθηναῖοι Μνησικλέους ἀρχιτεκτονοῦντος, ἄλλοι τε ἱστορήκασι καὶ Φιλόχορος ἐν τῇ τετάρτῃ. Ἡλιόδωρος δ' ἐν πρώτῳ περὶ Ἀθήνησιν ἀκροπόλεως μεθ' ἕτερα καὶ ταῦτά φησιν· ἐν ἔτεσι μὲν πέντε παντελῶς ἐξεποιήθη, τάλαντα δὲ ἀνηλώθη δισχίλια δώδεκα, πέντε δὲ πύλας ἐποίησαν, δι' ὧν εἰς τὴν ἀκρόπολιν εἰσίασιν: quamquam de sumptus magnitudine, quam perscribit Heliodorus, dubitat Leakius.

52. ἐν πενταετίᾳ — inde ab Ol. 85. 4. usque ad Ol. 86. 4.

54. τὴν θεὸν οὐκ ἀποστατοῦσαν — Plutarchus amator. p. 758. A.: οὐ μὴν οὐδὲ νοσοῦντος ἀνθρώπου θεὸς ἀποστατεῖ — ἀλλ' οὐδ' ἀποθανόντος.

57. ἀποσφαλεὶς — ἰάσατο τὸν ἄνθρωπον — Plinius H. N. XXII. 20.: „perdicium sive parthenium (nam sideritis alia est) a nostris herba urceolaris vocatur, ab aliis astericum, folio similis ocimo, nigrior tantum, nascens in tegulis parietinisque. Medetur cum mica salis trita iisdem omnibus, quibus lamium, et eodem modo; item vomicae, calfacto succo potu. Sed contra hulcera, rupta lapsusque

et praecipitia aut vehiculorum eversiones singulares. Verna carus Pericli, Atheniensium principi, quum is in arce templum aedificaret repsissetque super altitudinem fastigii et inde cecidisset, hac herba dicitur sanatus monstrata Pericli somnio a Minerva. Quare *parthenium* vocari coepta est assignaturque ei deae. Hic est vernula, cuius effigies ex aere fusa est et nobilis ille Splanchnoptes." Vernam dicit, qui Diogeni Laert. IX. 82. est *δοῦλος*: *Θέων δὲ ὁ Τιθοραιεὺς ὁ στωικὸς κοιμώμενος περιεπάτει ἐν τῷ ὕπνῳ καὶ Περικλέους δοῦλος ἐπὶ τοῦ στέγους ἄκρου.* De parthenio Dioscorid. III. 155. IV. 191. Theophrast. h. pl. VII. 7. laudat I. G. Schneiderus in lexico. Addo Plutarchum in Sulla XIII.: *τῶν ἀνθρώπων σιτουμένων τὸ περὶ τὴν ἀκρόπολιν φυόμενον παρθένιον*, et Dodvellum Itiner. T. I. vol. 2. p. 185. interpr. germ.

62. *τῆς Ὑγείας Ἀθηνᾶς* — vide Pausaniam I. 23. 5.: *τοῦ δὲ Διϊτρεφοῦς πλησίον — θεῶν ἄγαλμά ἐστιν Ὑγείας τε, ἣν Ἀσκληπιοῦ παῖδα εἶναι λέγουσι, καὶ Ἀθηνᾶς ἐπίκλησιν καὶ ταύτης Ὑγιείας: Ἀθηνᾶς Ὑγείας βωμὸν* in Acharnensibus commemorat idem I. 31. extr.

65. *τὸ χρυσοῦν ἕδος* — Isocrates *περὶ ἀντιδόσ.* 2.: *Φειδίαν τὸν τὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἕδος ἐργασάμενον.* Hesychius: *ἕδος, ἔδαφος, γῆ, ἱερὸν, ἄγαλμα, θρόνος.* Intellexit iam Xylander aureum significari deae signum, quod infra c. XXXI. dicitur *ἄγαλμα*, quem usum *ἕδος* vocabuli cum Pollucis et Eustathii testimoniis confirmari observavit, tum locis Plutarchi duobus, Aristid. XX.: *ἐξεῖλον ὀγδοήκοντα τάλαντα τοῖς Πλαταιεῦσιν, ἀφ' ὧν τὸ τῆς Ἀθηνᾶς ᾠκοδόμησαν ἱερὸν καὶ τὸ ἕδος ἔστησαν καὶ γραφαῖς τὸν νεὼν διεκόσμησαν*: Coriolan. XXXVII.: *ἐπεὶ δ' ἡ βουλὴ τὴν μὲν φιλοτιμίαν ἐπήνεσε, δημοσίαις δὲ δαπάναις ἐποιήσατο τὸν νεὼν καὶ τὸ ἕδος, οὐδὲν ἧττον αὐταὶ χρήματα συνεισενεγκοῦσαι δεύτερον ἄγαλμα κατεσκεύασαν*: quibus alia adderem, nisi dicendi otium fecisset D. Ruhnkenius ad Timaeum p. 93. et cuius bona est observatio A. Boeckhius, *ἕδος* non unum quodque signum dici, sed simulacrum in sella sedentis dei vel deae, Corp. Inscr. T. I. p. 248. De re vide ad c. XXXI.

65. *ἐν τῇ στήλῃ* — hanc columnam rationes curatorum

operis, in quibus etiam ἐργολάβου mentio fieri debuerit, videri continuisse observat Od. Muellerus dissert. de Phidiae vit. et oper. p. 29. Ceterum columnis, quae publicis et sacris in locis servarentur, publicas litteras insculpere Graecis inprimis morem fuisse annotat Fr. A. Wolfius ad Demosth. Lept. p. 285.

69. τῷ Περικλεῖ — ὑποδεχομένου — Athenaeus p. 589. d.: ἦν δ' οὗτος ἀνὴρ (Pericles) πρὸς ἀφροδίσια πάνυ κατηρεφής.

70. εἰς τὰ ἔργα φοιτώσας — spectandi gratia, conf. Brut. XXIII.: ταῦτα θεωμένην τὴν Πορκίαν ἡ τοῦ πάθους εἰκὼν ἐξέτηξεν εἰς δάκρυα καὶ πολλάκις φοιτῶσα τῆς ἡμέρας ἔκλαιεν.

71. πολλὴν ἀσέλγειαν αὐτοῦ κατεσκέδασαν. — Demosthenes pro cor. p. 242. 12.: αἴτιος δὲ οὗτος, ὥςπερ ἑωλοκρασίαν τινά μου τῆς πονηρίας τῆς ἑαυτοῦ καὶ τῶν ἀδικημάτων κατασκεδάσας: καταχεῖν et καταχεῖσθαί τί τινος, *perfundere s. obruere* aliquem aliqua re, comparat Heldius ad Aem. P. p. 190., sua in Fr. Iacobsii annot. crit. ad Anthol. Palat. p. 973. confert Schaeferus.

72. Μενίππου — ἀνδρὸς φίλου — Plutarchus reip. ger. praec. p. 812. C.: Περικλῆς Μενίππῳ μὲν ἐχρῆτο πρὸς τὰς στρατηγίας.

75. ταῶνας ὑφιέναι — de sententia horum verborum dissentio ab relicuorum iudicio editorum. Corais annotatio, cui assentitur Schaeferus, haec est: τοῦτο οὕτως ἐκφράζει ὁ Ἀμίοτος· *Des pans qu'il envoyoit secrettement aux femmes.* Ὁ δὲ Στέφανος ἐν τῷ Θησαυρῷ (A. σελ. 1675) διὰ τοῦ *submittere pavones mulieribus*, ὡς καὶ ὁ Λατῖνος μεταφραστής, ἐξέφρασεν, οὐδέν τι πλέον προςδιασαφήσας. Παλμέριος δὲ ἀντὶ τοῦ προπερισπωμένου Ταῶνας, Ταωνᾶς, περισπωμένας παρὰ τὸ Ταωνῆ (κατὰ τὸ Λεοντῆ καὶ Ἀλωπεκῆ) γράφειν παραινῶν, δῆλός ἐστι κακέμφατον ὑπειληφὼς τὸ λεγόμενον. Τοῦτο δὲ μὴ συνιέντες ἡμεῖς χαίρειν ἐάσομεν, μεμνημένοι τοῦ φήσαντος „Μὴ κινεῖν κακὸν εὖ κείμενον". Sed Palmerii inventum illud perversum esse certissimum est; item miror Coraen et Schaeferum nescio quid obscoeni hic latere maluisse statuere et vel suspectam habere scripturae integritatem, quam id amplecti, quod et simplicissimum est et ei, *quo de agitur*, omni ex parte conveniens. Veram loci sen-

sentiam reddidisse arbitror praeter Amiotum et Xylandrum Cruserium que H. Stephanum eo modo, quo supra posuit Coraes, nec fuisse dubitaturos de ea puto interpretes, si memores fuissent Athenaei p. 397., quo loco de raritate pavonum, quae olim fuerit Athenis, deque summa earum admiratione, ut vel exteri ea sola de caussa Athenas proficiscerentur, exponit, iniecta etiam Demonis, Pyrilampis filii, ὀρνιθοτροφίας mentione. Sic enim inter alia Atheneus: Δημῶνι δὲ τῷ ῥήτορι λόγος μὲν γέγραπται ἔχων ἐπίγραμμα περὶ ταῶν, καὶ ἐν αὐτῷ τῷ λόγῳ οὐδεμία μνεία τοῦ ὀνόματος γίνεται, ὀρνεὶς δὲ ποικίλους πολλάκις ἐν αὐτῷ ὀνομάζει, φάσκων τούτους τρέφειν. Δῆμον τὸν Πυριλάμπους, καὶ πολλοὺς παραγενέσθαι κατὰ πόθον τῆς τῶν ὀρνίθων θέας ἔκ τε Λακεδαίμονος καὶ Θετταλίας καὶ σπουδὴν ποιεῖσθαι τῶν ἐν μεταλαβεῖν. Et mox: ὅτι δὲ καὶ περισπούδαστος ἦν αὐτῶν ἡ θέα ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ πάλιν φησίν· ἀλλὰ τὰς μὲν νουμηνίας ὁ βουλόμενος εἴσῃει, τὰς δ' ἄλλας ἡμέρας εἴ τις ἔλθοι βουλόμενος θεάσασθαι, οὐκ ἔστιν ὅστις ἔτυχε· καὶ ταῦτα οὐκ ἐχθὲς οὐδὲ πρώην, ἀλλ' ἔτη πλέον ἢ τριάκοντα ἐστίν· quod cadit quam maxime in aetatem Pericleam. In tanta igitur pavonum raritate et admiratione non video cur incredibile visum fuerit interpretibus, Pyrilampem Pericle auctore muliebribus, quibuscum ille rem haberet, submisisse pavones, quibus scilicet ad stuprum vel pelliceret vel pellectis pro stupro referret mercedem. Quod cur tandem mirum videatur, quum mulieres quovis tempore etiam levioribus donis captas atque ad turpissima quaeque pellectas esse non uno constet documento? De verbo ὑφιέναι compara Moral. p. 65. C.: λάθρα δ' ὑφίησί τινας καὶ ὑποσπείρει διαβολάς.

27. ἀνθρώπους σατυρικοὺς τοῖς βίοις — appellat veteris comoediae scriptores, qui vitae genus id sectarentur, quod in acerbe exagitandis hominibus versabatur, vide Xylandrum ad Caton. mai. VII. Homines dissolutos et in diem viventes ἐφημέρους dixit καὶ σατυρικοὺς τοῖς βίοις Galba XVI. Structurae caussa confero Solon. XVI.: ὁμάλους τοῖς βίοις καὶ ἴσους. Compar. Lyc. c. Num. II.: ἀλλ' ἔτι τοῖς βίοις ὁμάλων καὶ παραπλησίων ὄντων, quae vera eius loci scriptura est.

80. *Στησίμβροτος ὁ Θάσιος δεινὸν ἀσέβημα καὶ μυθώδες ἐξενεγκεῖν ἐτόλμησεν* — eiusdem rei meminit infra XXXIII., nec praetermisit Athenaeus libr. XIII. p. 589. d. *καὶ τῇ τοῦ υἱοῦ γυναικὶ συνῆν, ὡς Στησίμβροτος ὁ Θάσιος ἱστορεῖ.* Sed de Stesimbroto eiusque fide diximus ad Themistoclem p. 14. sqq., tum quidem non dubitantes de veritate scripturae huius loci. Nunc aliter sentio. Etenim verba *δεινὸν ἀσέβημα καὶ μυθῶδες* interpretantur in hunc modum *atrox scelus et fabulosum*, habetque hoc aliquam rationem si scelus intellexeris tam immane, ut aeque sit incredibile atque quae fabulis continentur narratiunculae, quam in re confero de fortit. Rom. p. 321. B.: *τὸ μὲν γὰρ Ἐγερίαν τινὰ νυμφῶν μίαν δρυάδων, δαίμονα σοφὴν, ἔρωτί τ' ἀνδρὸς ἐν συνουσίᾳ γενομένην παραπαιδαγωγεῖν καὶ συσχηματίζειν τὴν πολιτείαν ἴσως μυθωδέστερόν ἐστι.* Num. XV. extr.: *ταῦτα μὲν οὖν μυθώδη καὶ γελοῖα τὴν τῶν τότε ἀνθρώπων ἐπιδείκνυται διάθεσιν πρὸς τὸ θεῖον, ἣν ὁ ἐθισμὸς αὐτοῖς ἐνεποίησεν.* Romul. XXI.: *Βούτας δέ τις αἰτίας μυθώδεις ἐν ἐλεγείοις περὶ τῶν Ῥωμαίων ἀναγράφων.* Sed haec ut propriam ostendunt *μυθώδης* vocabuli vim et usum, ita non efficiunt, ut idem h. l. aptum queat existimari. Nam ni fallor aut minime aequat rei diritatem et immanitatem, quam indignatur et perhorrescit Plutarchus. Eum ego vocabulo rariori usum sic scripsisse arbitror: *δεινὸν ἀσέβημα καὶ μυσῶδες*, quod vides quam facili mutatione restituerim. Comparo Timoleont. V.: *Τιμολέοντα λοιδοροῦντες, ὡς ἀσεβὲς ἐξειργασμένον καὶ μυσῶδες ἔργον: μυσαρὸν, βδελυτικὸν* ad eum locum interpretatur Coraes.

84. *ἐπιπροσθοῦντα* — hoc ab H. Stephano ex codd. annotatum praetuli vulgatae scripturae *ἐπίπροσθεν ὄντα*: alterum exstat etiam in codice Moscuensi, vide Wyttenbachium ad Mor. p. 796. et p. 351.

CAPUT XIV.

2. *σπαθῶντος* — Hesychius: *σπαθᾷ, τρυφᾷ, ἀναλίσκεται, ἀσώτως καὶ ἀφειδῶς ἀλαζονεύεται.* Nemo non novit *Aristophanis* illud:

οὐ μὴν ἐρῶ γ' ὡς ἀγρὸς ἦν, ἀλλ' ἐσπάθα·
ἐγὼ δ' ἂν αὐτῇ θοιμάτιον δεικνὺς τοδὶ
πρόφασιν, ἔφασκον· ὦ γύναι, λίαν σπαθᾷς·

in Nubibus v. 54. sqq., ubi vide Spanhemium et Kusterum.

6. *ἐμοὶ δεδαπανήσθαι* — Reiskius: „levis admodum et frivola atque nugatoria oratio. Quasi tu, Pericle, tuo de patrimonio refundere potuisses aerario illos tam enormes atque incredibiles sumtus in opera tot numero atque tam sumtuosa. Idemne est titulum sui nominis inscribere monumento et sumtus in id erogare? Iocari hoc quidem est et facilitati plebeculae illudere. Verum tota haec facetiola Taubmannianis digna, non attico e foro, neque ore Periclis, sed e schola nescio cuius umbratici et fatui Sophistae exisse videtur. Plutarchi iudicium nihil moror." Sic ille, quem hic quidem recte iudicasse facile concedimus. Nimirum imponi sibi passus est Plutarchus ut alibi, ita hic quoque lepida ac faceta narratiuncula, quam aliorum testimoniis scriptorum prorsus destitui non est quod miremur.

12. *πρὸς τὸν Θουκυδίδην εἰς ἀγῶνα — καταστάς* — conf. Lysias in Agorat. 12. p. 130. R.: *οἱ ἐπιβουλεύοντες καταλῦσαι τὴν δημοκρατίαν εἰς ἀγῶνα Κλεοφῶντα καθιστᾶσι.* Plato Polit. VI. p. 494. E.: *καὶ ἰδίᾳ ἐπιβουλεύοντες καὶ δημοσίᾳ εἰς ἀγῶνα καθιστάντες.* Nam *ἀγὼν* quum de quavis contentione dicatur haud raro ad actiones forenses translatum legitur. Plutarchus Alcibiad. XIII.: *ἐντευκτικὸς γὰρ ἰδίᾳ καὶ πιθανὸς ἐδόκει μᾶλλον ἢ φέρειν ἀγῶνας ἐν δήμῳ δυνατός.* Vit. X orat. p. 832. B.: *καί τινας λόγους τοῖς δεομένοις τῶν πολιτῶν συνέγραψεν εἰς τοὺς ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἀγῶνας.* De re exposui ad c. XI.

14. *τὴν ἀντιτεταγμένην ἑταιρείαν* — de usu voc. *ἑταιρεία* ab sodalitio seu, ut Plato ait, *φιλίας κατὰ συνήθειαν ἐν τοῖς καθ' ἡλικίαν γεγενημένοις*, ad factionis politicae significatum translati vide Heindorfium ad Platonis Theaetetum p. 390. et inprimis Kruegerum Commentat. p. 363. Scriptorum inter *ἑταιρεία* et *ἑταιρία* formas fluctuationes notavit Lobeckius ad Sophocl. Aiac. p. 322. Plutarchus quidem, si qua fides est editionibus eius, quae sane perexigua est, *ἑταιρία* dixit Alcibiad. XIII., ubi *ἑταιρείαν* cod. F. apud

Baehrium, Agesil. XX. ubi item ἑταιρείαν cod. SG. Mor. p. 583. E. ἑταιρείαν Aristid. II. et alibi, ut in re ambigua nihil mutare voluerim. Ceterum idem est usus ἑταιρικὸν adiectivi Lysandr. V.: προτρέπων καὶ παροξύνων ἑταιρικὰ συνίστασθαι, quo loco ἑταιρίας desiderantem Reiskium refello loco Thucydidis VIII. 48. Dionysii iudic. de Thucyd. 31. Dionem libr. XXXVII. extr. laudavit Xylander, cuius videnda ad eum locum annotatio p. 9. Vol. III. ed. Reiskii.

CAPUT XV.

3. περιήνεγκεν εἰς ἑαυτὸν τὰς Ἀθήνας — Plutarchus in Galba VIII.: οὐκ ἠρέμα καὶ κατὰ μικρὸν, ἀλλὰ συλλήβδην ὁμοῦ πάντα πράγματα φέρων περιήνεγκεν εἰς ἑαυτόν.

3. τὰ τῶν Ἀθηναίων ἐξηρτημένα πράγματα — haud liquet, utrum rectius sit vulgatum, an Ἀθηνῶν genitivus ab Ἀθῆναι. *Reiskius.* Non est cur de librorum scriptura dubitetur, conf. ad Themist. p. 66. sq. De ἐξαρτᾶσθαι adiuncto genitivo significante *suspensum esse* ab aliqua re vid. Wyttenb. ad Mor. p. 717. sq., de re Wachsmuthium de antiq. gr. T. II. vol. I. p. 77. sq. cl. Boeckhio de Oecon. publ. Athen. T. I. p. 439. sq.

9. χειροήθης — significationem et usum habet eundem quem *mansuetus* Romanorum vocabulum. Propius a vi propria abest Comp. Demetr. c. Anton. extr.: οἴνῳ καὶ γαστρὶ καθάπερ τὰ ζῶα χειροήθης γενόμενος: translata ut h. l. de audiend. poet. init.: χαίρουσι μᾶλλον καὶ παρέχουσιν ὑπηκόους ἑαυτοὺς καὶ χειροήθεις. praec. coniugal. p. 139. B.: ὁ γαμήλιος — πρᾴους παρέχει καὶ χειροήθεις ἀλλήλοις.

10. συνενδιδόναι ταῖς ἐπιθυμίαις — ita simplex ἐνδιδόναι Mor. p. 535. D.: δεῖ δὲ ἀντισχυρίζεσθαι καὶ πρὸς ἀμφότερα, μήτε τοῖς δεδιττομένοις, μήτε τοῖς κολακεύουσιν ἐνδιδόντας. Opponitur ἐπιτείνειν p. 55. C. Nonnulla de huius verbi usu Plutarcheo notavit Baehrius ad Flamin. p. 104.

12. ἀνειμένης — δημαγωγίας — sic Thucydides I. 6.: ἀνειμένη δίαιτα, remissior s. solutior vitae ratio.

15. χρώμενος αὐτῇ πρὸς τὸ βέλτιστον ὀρθῇ καὶ ἀνεγκλήτῳ — non potui dubitare praeferremne hoc ab Corae

ex codice c. repositum, an retinerem quod vulgo legebatur αὐτῷ — ὀρθῷ. Et ὀρθῷ quidem etiam codex a., idem tamen quantum ex Baehrii silentio colligo αὐτῇ. Reieci autem vulgatam propterea, quod quomodo Pericles se gesserit paullo inferius exponitur, hic autem excusanda erat πολιτεία eius ἀριστοκρατικὴ καὶ βασιλικὴ, quod sic fit, ut ea usus dicatur ὀρθῇ καὶ ἀνεγκλήτῳ.

17. ἦν δ' ὅτε — Aristides or. de IV vir. p. 119. J. 161. Dind.: συνελόντι δ' εἰπεῖν σχῆμα τῆς πόλεως ἦν Περικλῆς, οὐ δουλεύων ταῖς τῶν πολλῶν ἐπιθυμίαις, ἀλλ' αὐτὸς ἄρχων τῶν πολλῶν, οὐδ' ὅτι δόξειεν ἐκείνοις, τοῦτο λέγειν ἀξιῶν, ἀλλ' ὅτι δόξειεν αὐτῷ, τοῦτ' ἐκείνους πράττειν ἐπαναγκάζων.

18. προςβιβάζων — hoc Schaeferi coniectura inventum non recepi quod propter sententiam displiceret alterum, immo commendat id etiam Aristidis illud ἐπαναγκάζων, sed quod et dubius est formae activae usus verbi προςβιάζειν, vide Schaeferi meletem. crit. p. 34. sq. et ipsum illud προςβιβάζων, si tuta silentii fides, repertum in codice a. De usu verbi praeter Schaeferum vide interpr. ad Xenoph. Memor. Socr. I. 2. 17.

19. ἀτεχνῶς — usum vocabuli in similitudine ad aliam rem transferenda illustrarunt Fritzschius Quaest. Lucian. p. 128. et quos laudat C. Fr. Hermannus ad Lucian. de conscr. hist. p. 321. De accentu Ammonius p. 26.: ἀτέχνως καὶ ἀτεχνῶς διαφέρει· τὸ μὲν γὰρ παροξύτονον σημαίνει τὸ χωρὶς τέχνης καὶ ἀμαθῶς· τὸ δὲ περισπώμενον τίθεται ἀντὶ τοῦ ἁπλῶς καὶ ἀδόλως καὶ καθόλου.

20. ἡδονὰς εὐλαβεῖς — oblectationes cum cautione coniunctas, quas et medicus cautus et parca manu indulget et aeger severa cum diligentia atque circumspectione percipit. Quid de coniectura sit arbitrandum, quae primum legenti hunc locum mihi occurrebat ἡδονὰς ἀβλαβεῖς, voluptates noxia vacantes, in medio positum esto. *Reiskius.* Eam ego coniecturam cum Corae Schaeferoque admodum probabilem puto; nam εὐλάβεια quidem medici non in ἡδονῶν applicatione tantummodo, sed quam maxime in δηγμῶν καὶ φαρμάκων debet cerni; accedit quod oppositum σωτήρια alterum

unice commendat. Locum Platonis de republ. II. init.: *αἱ ἡδοναὶ, ὅσαι ἀβλαβεῖς* comparavit Coraes, etsi ex eo quidem nihil potest de scriptura huius loci decerni. Admodum similis est locus in libro an seni ger. sit resp. p. 796. B.: *τινὰς ὑπουργίας ἀβλαβεῖς μὲν, ἡδείας δὲ τοῖς πολλοῖς καὶ πρὸς χάριν ἐσομένας*, qui totus comparandus.

21. *προςφέροντα σωτήρια* — recte de scriptura huius loci iudicavit I. Wassius ad Thucydid. II. 65.: *ἐπὶ σωτηρίᾳ* malebat Reiskius.

25. *μάλιστα δ' ἐλπίσι καὶ φόβοις* — expressum ad similitudinem Thucydidei: *ὁπότε γοῦν αἴσθοιτό τι αὐτοὺς παρὰ καιρὸν ὕβρει θαρσοῦντας, λέγων κατέπλησσεν ἐπὶ τὸ φοβεῖσθαι, καὶ δεδιότας αὖ ἀλόγως ἀντικαθίστη πάλιν ἐπὶ τὸ θαρσεῖν*, libr. II. 65. Aristides l. l. p. 161.: *ἐπαρθέντα μὲν γὰρ τὸν δῆμον καὶ μεῖζον φρονήσαντα δεινότατον εἶναι συστεῖλαι καὶ καθελεῖν, ἀθυμήσαντα δὲ καὶ ταπεινωθέντα ἀναγαγεῖν αὖ τοῖς λόγοις καὶ μεστὸν ἐλπίδων ποιῆσαι.*

32. *ὡς Θουκυδίδης φησίν* — libr. II. 65.: *αἴτιον δ' ἦν ὅτι ἐκεῖνος μὲν δυνατὸς ὢν τῷ τε ἀξιώματι καὶ τῇ γνώμῃ, χρημάτων τε διαφανῶς ἀδωρότατος γενόμενος κατεῖχε τὸ πλῆθος ἐλευθέρως καὶ οὐκ ἤγετο μᾶλλον ὑπ' αὐτοῦ ἢ αὐτὸς ἦγε διὰ τὸ μὴ κτώμενος ἐξ οὐ προςηκόντων τὴν δύναμιν πρὸς ἡδονήν τι λέγειν, ἀλλ' ἔχων ἐπ' ἀξιώσει καὶ πρὸς ὀργήν τι ἀντειπεῖν.* Mox quod sequitur *χρημάτων κρείττονος* item expressum ex Thucydide II. 60.: *οὐδενὸς οἴομαι ἥσσων εἶναι γνῶναί τε τὰ δέοντα καὶ ἑρμηνεῦσαι ταῦτα, φιλόπολίς τε καὶ χρημάτων κρείσσων.* Opponitur *χρημάτων ἥσσων*, quod illustravimus ad Themistocl. c. VI. De Pericle compara Plut. Nic. III.: *Περικλῆς μὲν οὖν ἀπό τ' ἀρετῆς ἀληθινῆς καὶ λόγου δυνάμεως τὴν πόλιν ἄγων οὐδενὸς ἐδεῖτο σχηματισμοῦ πρὸς τὸν ὄχλον οὐδὲ πιθανότητος.* Aristides l. l. p. 118. J. 160. Dind.: *χρημάτων τοίνυν τοσοῦτον γενέσθαι κρείττων, ὥςθ' ὅτι μὲν καὶ τοὺς ἀγροὺς ἠφίει τῇ πόλει παρίημι, μή τις ἄρα εἴπῃ ὡς φόβῳ τῆς διαβολῆς εἶδεν* (hoc corruptum videtur, fortasse scr. *εἶξεν*) *αὐτό. ἐδόκει γὰρ ὥςπερ ἄλλο τι καὶ τοῦτο σύμβολον τοῦ Περικλέους εἶναι, τὸ ὑπερφρονεῖν χρημάτων, ὥςτε καὶ αὐτός ποτε ἐν τῷ δήμῳ παῤῥησιαζόμενος*

καὶ λέγων περὶ τῶν αὐτῷ προσόντων ἀγαθῶν ἔν τι καὶ τοῦτο ἐν πρώτοις ἐτίθει, τὴν περὶ ταῦτα μεγαλοψυχίαν.

35. ὅς καί — particulam recepi ex codice ut aequabili modo commemorarentur et urbis, quam effecerit, potentia et quam ipse sibi comparaverit potestas.

35. τὴν πόλιν ἐκ μεγάλης μεγίστην — iudice etiam Thucydide II. 65.: ὅσον τε γὰρ χρόνον προῦστη τῆς πόλεως ἐν ᾗ εἰρήνη μετρίως ἐξηγεῖτο καὶ ἀσφαλῶς διεφύλαξεν αὐτὴν καὶ ἐγένετο ἐπ' ἐκείνου μεγίστη: unde sumpsit Aristides l. l. p. 150. J. 202. Dind.

37. ὧν — Schaeferus: „ad solum τυράννων referam: nam vix uni et alteri tyranno licuit καὶ ἐπὶ τῷ υἱῷ διαθέσθαι. Quo maior fuit potentia eius cui illud liceret.“ Miro modo a sententia loci aberravit Xylander, cuius interpretatio haec est: „opes tamen, quod quidam filiorum caussa faciunt, ne denario quidem ampliores reliquit quam a patre acceperat.“ Nec praetermisit dubitationem suam significare his verbis: „non intelligo haec verba et mendosa esse credo. Itaque id, quod congruere huc videretur, posui.“

38. ὅς — ἐκεῖνος — nihil hoc loco tentavit Reiskius, qui non ferendum existimavit Demosthen. or. de Halonnes. p. 86. 6.: ὃς τὸν μὲν Καρύστιον, τὸν πρόξενον τῆς ἡμετέρας πόλεως, ὑπὲρ οὗ ὑμεῖς τρεῖς πρεσβείας ἐπέμψατε ἀπαιτοῦντες, τοῦτον τὸν ἄνδρα ἐκεῖνος οὕτω σφόδρα ὑμῖν ἐβούλετο χαρίσασθαι — sed „ἐκεῖνος, ut et cetera demonstrativa, post relativum pleonastice, ut aiunt, ponitur ubi magna vis inest, ut Xenoph. Cyrop. I. 4. 19.: οὐχ ὁρᾷς, ὅσον τὸ στῖφος τῶν ἱππέων ἕστηκε συντεταγμένον; οἵ, ἢν ἐπ' ἐκείνους ἡμεῖς ἐλαύνωμεν, ὑποτεμοῦνται πάλιν ἡμᾶς ἐκεῖνοι.“ *Weiskius* in Schaeferi appar. ad Demosth. T. II. p. 478. Adde, id interdum etiam perspicuitatis caussa fieri: attigit hunc usum etiam Fritzschius Quaest. Luc. p. 110., nec Romani similibus abstinuerunt.

CAPUT XVI.

2. παρεμφαίνουσι — sic Mor. p. 107. E.: τὰ γὰρ δίδυμα τὴν ὁμοιότητα μάλιστα παρεμφαίνει. p. 617. C.: καὶ

τοῦτο παρεμφαίνει μὲν ὁ ποιητὴς δι' ὧν ἐπὶ τῆς Θέτιδός φησιν.

3. Πεισιστρατίδας νέους — sic Ὀμφάλη νέα c. XXIV.

7. Teleclidis anapaestos brevi post expulsum Thucydidem scriptos esse suspicatur A. Meinekius Quaest. scen. spec. I. p. 29.

9. αὐτάς τε πόλεις — vulgo τὰς πόλεις: delendum esse articulum etiam Coraes monuit. Schaeferus, qui praetervidit pridem ita correxisse Bryanum et re vera deesse articulum in Bodl. 3. quocum facit cod. Parisinus; ἀναλύειν quod penultimam in arsi producit neminem offendet, vide praeter Passovium in lexico Fr. Mehlhornium ad Anthol. lyr. p. 118.

11. τὰ δὲ αὐτά — aliud agens Valckenarius correxit τὰ δ' αὐτὰ, quod probantem Coraen notarunt I. Bekkerus et Fr. Gottholdus. Improbabiliter Bryanus τὰ δὲ κ' αὐτὰ, nec felicius Erfurdtius τὰ δὲ ταὐτά: de Schaeferi correctione τὰ δ' ἔναντα, quam ut commendaret laudavit Platonem in Phaedro p. 268. St. ubi quod scriptum est ἔναντα πάλιν idem dicit esse quod τοὐναντίον αὖ, penes alios iudicium sit. Mihi sic scripsisse videtur Teleclides:

λάϊνα τείχη, τὰ μὲν οἰκοδομεῖν, εἶτ' αὐτὰ πάλιν καταβάλλειν.

Cui coniecturae ne quis obiiciat quod Schaeferus annotavit, τὰ μὲν — τὰ δὲ hoc loco aliter intelligi non posse quam quod antecesserit τὰς μὲν — τὰς δὲ, vere diceret, si τὰ μὲν — τὰ δὲ scripsisset poeta: nunc quum eum aliter dedisse existimem, in eo etiam maiorem vim comicam inesse puto, poeta acerbe irridente Periclis agendi rationem tamquam πολυπραγμοσύνην temerariam. Indicatur autem murorum exstructio, de qua supra dictum ad c. XIII., qua re sic utitur comicus, ut significaturus Athenienses se suaque omnia in unius Periclis potestatem dedisse, liberum dicat Pericli relictum esse inter alia et muros exstruere lapideos et rursus demoliri exstructos, id est, agere utcunque ipsi placuerit. De εἶτα particula sic posita omnia nota. Ita igitur quum poetam scripsisse existimarem, sed ut dubitarem id ipsum in Plutarcho reponere, quem constat in poetarum

verbis afferendis saepissime sic esse versatum, ut sententiam reddidisse contentus metrorum legibus haud raro illuserit incredibiliter, probabat quidem eam sententiam Godofredus Hermannus, sed ut facilius in eumdem sensum corrigi posse existimaret sic:

τότ' αὐτὰ πάλιν καταβάλλειν·

cui maiorem facilitatem largirer coniecturae, si quod vulgo legitur librariorum errore esse natum credi oporteret.

15. ἀνθούσης ἐφ' ὥρᾳ πολιτείας — Reiskius de suo dedit ἐφ' ὥραν, ut sit, opinor, *ad tempus*. Ego vero interpreter vulgatum *ob speciem*. *Schaeferus*. Aut fallor, aut nihil minus aptum quam haec Schaeferi explicatio, nam tota loci ratio hanc suadet sententiam esse: talis ac tanta Periclis potentia fuit non per tempus aliquod nec quum gratia floreret aliquamdiu eius administratio, sed quadraginta per annos obtinuit principatum, vel ut ipse Schaeferus in praecedente annotatione: καὶ ταῦτα οὐκ ἦν πρόσκαιρα οὐδ' ἄνθος πολιτείας ταχὺ μαραινόμενον. Vere igitur Reiskium correxisse arbitror quum incognitus mihi sit ἐπὶ praepositionis usus cum tertio casu ea sententia coniunctae, contra accusativi usus satis frequens est, ita ut ἐφ' ὥραν sic sit dictum ut ἐπὶ καιρὸν, aliquamdiu, ἐφ' ἡμέραν apud Thucydidem II. 35. et alia, quae post A. Seidlerum ad Eurip. Electr. v. 426. attigit A. Matthiae gr. gr. p. 1175.

17. ἐν Ἐφιάλταις — de Ephialte dixi ad c. IX. de Thucydide c. XI. Leocratem, Stroebi filium una cum Myronide inter duces Atheniensium in proelio Plataeensi commemorat in Aristide Plutarchus c. XX. et in bello Aeginensi Thucydides I. 105. De Myronide ac Tolmide nihil addimus post G. Wachsmuthium antiq. gr. T. I. vol. 2. p. 62.

20. οὐκ ἐλάττω τῶν πεντεκαίδεκα ἐτῶν — articuli cum numeralibus coniuncti nec usus est rarus nec obscura ratio. Nam quam habet quivis numerus notionem, ea ut certa et constans asciscit articulum ubi sic cogitari volumus: nam nobis quoque ita dicere concessum est: an die funfzig Jahre, sed ut multo arctioribus circumcludamur finibus quam Graeci. Inde, opinor, factum, quod in ea re aliquoties erratum est a viris doctis. Exempla eius usus vide

ap. C. G. Kruegerum Commentat. p. 303. et in addendis p. LXI. Cavendum est autem, ne quis haec verba sic intelligat, tamquam praeter quadraginta illos annos quindecim amplius reipublicae Pericles praefuerit, ad quem errorem commissum etiam Corsinio fast. attic. II. p. 60. ipsa Plutarchi verba quodammodo invitare videntur. Sed ne Ciceronem dicam, qui Periclem scribit quadraginta annos praefuisse Athenis, de orator. III. 34., tot alia huic rationi obstant, vid. Clinton. fast. hellen. ad a. 429., ut ne cogitari quidem de ea debeat.

21. *καὶ μίαν οὖσαν ἐν ταῖς ἐνιαυσίοις στρατηγίαις ἀρχήν* — interpres: quum continuum in annuis magistratibus imperium et arbitrium obtinuisset. Reiskius: „sententia est: quamvis tot essent singulares eius *στρατηγίαι* seu praeturae, quot anni, quorum in singulos quosque identidem praetor legeretur, verumtamen quod quotannis praetor nuncuparetur, hae particulares strategiae in unam summam collectae pro una continua possunt haberi praetura, utpote nullis privatae vitae cessationibus interpolata.“ Quibus satis bene defensa videtur vulgata scriptura contra Vulcobii correctionem *καὶ μὴ οὖσαν*, quam paene praelaturus erat Coraes sic scribens: *ἴσως ἄμεινον, ἵν' ᾖ ὁ νοῦς, ὅτι ἣν ἦρξεν ἀρχὴν ὁ Περικλῆς οὐκ ἦν ἐν ταῖς νομιζομέναις ἀρχαῖς τῆς πόλεως. Ἐκεῖναι μὲν γὰρ ἐνιαύσιαι ἦσαν, τούτεστιν ἐνιαυτὸν μόνον ἕκαστος ἦρχε τῶν στρατηγῶν, καθὰ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀρχόντων. Περικλῆς δὲ τὸν βίον ἅπαντα διετέλεσεν ἄρχων.* Sed hoc nullo modo probandum esse intellexit etiam Schaeferus.

21. *ἐν ταῖς ἐνιαυσίοις στρατηγίαις* — in annuis magistratibus, id est, quum s. quamvis annui essent magistratus. Accedit enim *ἐν* fere ad eam vim et usum *in* praepositionis cum ablativo apud Romanos, qua pro enuntiatione secundaria caussam aut conditionem indicante ponitur. Ita, ut hoc utar, Cicero in Catilin. II. 8. 18.: unum genus est eorum, qui magno in aere alieno magnas etiam possessiones habent: et alia plurima, de quibus post Heusingerum ad Cicer. Offic. I. 22. 2. vide Fr. Kritzium ad Sallust. Catil. p. 15.

23. *καίπερ οὐ παντάπασιν ἀργῶς ἔχων πρὸς χρηματισμόν* — aliter, sed multis nominibus ineptissime Aelianus V. H. IV. 24.: *ὅτι Περικλέα καὶ Καλλίαν τὸν Ἱππονίκου καὶ Νικίαν τὸν Περγασῆθεν τὸ ἀσωτεύεσθαι καὶ ὁ πρὸς ἡδονὴν βίος εἰς ἀπορίαν περιέστησεν· ἐπεὶ γὰρ ἐπέλιπε τὰ χρήματα αὐτοὺς οἱ τρεῖς κώνειον, τελευταίαν πρόποσιν, ἀλλήλοις προπιόντες ὥςπεροῦν ἐκ συμποσίου ἀνέλυσαν*: vid. ibi Iac. Perizonius.

33. *ἐφήμερον* — *δαπάνην* — Xylander: „reprehendebant istam impensarum rationem in dies et accurato calculo computatam.“ Nimirum vivendi ratio significatur talis, qua nonnisi in unum diem providetur victui. Compara Mor. p. 938. B.: *τρέφειν τοὺς ἄνδρας ἀμβροσίαν ἀνεῖσαν αὐτοῖς ἐφημέριον, ὡς Φερεκύδης ὁ παλαιὸς οἴεται σιτεῖσθαι αὐτοὺς θεούς*: et in Galba XVI.: *ἐφήμεροι ἄνθρωποι.*

34. *ἐν οἰκίᾳ μεγάλῃ καὶ πράγμασιν ἀφθόνοις* — *πράγματα* dubitatum est a viris doctis an idem possit significare quod *χρήματα* seu *κτήματα*: quod qui affirmarent et confirmare vellent exemplis non satis cauti fuerunt in eligendis scriptorum locis. Nam dubia est loci Xenophontei interpretatio in Anabasi VI. 3. (1) 6.: *συνῆλθον οἱ μὲν σὺν πράγμασιν, οἱ δ' ἄνευ πραγμάτων*, ubi qui *χρήματα* significari opinantur admodum debili utuntur interpretationis suae fulcimento dictione quae est *οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα* apud Thucydidem ipsumque Xenophontem in Hellenicis; item dubites an non satis recte Plut. Agesil. XII.: *ἡμεῖς, εἶπεν, ὦ Φαρνάβαζε, καὶ φίλοι ὄντες πρότερον βασιλέως ἐχρώμεθα τοῖς ἐκείνου πράγμασι φιλικῶς καὶ νῦν πολέμιοι γεγονότες πολεμικῶς. Ἓν οὖν καὶ σὲ τῶν βασιλέως κτημάτων ὁρῶντες εἶναι βουλόμενον εἰκότως διὰ σοῦ βλάπτομεν ἐκεῖνον* Schaeferus *πράγμασι* idem dixerit esse quod *κτήμασι* annot. ad vol. II. p. 430. 11. Porro non satis certa res sit Crass. VI.: *ἐν δὲ ταῖς προγραφαῖς καὶ δημεύσεσι πάλιν κακῶς ἤκουσεν ὠνούμενός τε τιμῆς βραχείας μεγάλα πράγματα καὶ δωρεὰν αἰτῶν*: sed hoc quidem Periclis loco facile concedam de illo significatu cogitari, non tamen ut idem sit utrumque, sed ut *πράγματα* aliquanto latius patens plane conveniat cum latino vocabulo quod est *res*.

40. *ἀπεναντία μὲν οὖν ταῦτα τῆς Ἀναξαγόρου σοφίας* — sic edidi ex felici, ut arbitror, Corais coniectura, quam olim sequutus est, nuper reliquit Schaeferus probans cum Toupio emendat. in Suid. T. I. p. 34. T. III. p. 144. codicis, quem dicit, scripturam *ἅπαντα μὲν οὖν ταῦτα οὐ πρὸς τῆς Ἀ. σ.* Nempe est ea Anonymi scriptura, quae merito reliquis interpretibus suspectior est visa, quam quae in censum venire posset. Hic quidem viro doctissimo vel illud eam suspectam reddere poterat aut debebat adeo, quod vix quicquam magis dubium est quam negationis adiectio in eiusmodi locis, ubi talem sententiam locus aliquis corruptus tam aperte flagitat, ut non credibile sit, omissam esse in libris omnibus. Neque ignorat quisquam interdum ipsa facilitate sua suspectas esse correctiones, quibus hanc Anonymi scripturam annumerandam esse nemo dubitabit post ea, quae de fide eius disputavimus. Ac praeivit hic quoque Xylander, qui quum haud male sententiam reddidisset hoc modo: *haec omnia erant ab Anaxagorae philosophia aliena*, annotavit: „sensus non est obscurus, sed mutilus in graeco locus.“ Accedit quod neque *ἅπαντα* illud satis videtur aptum esse, quoniam *omnia ista* nihil sunt nisi unum illud rei familiaris studium, et multo commodior *μὲν* particulae sedes et convenientior sententiae oppositae in emendatione Corais. Denique, quod gravissimum est, nihil ex codice a. annotavit Baehrius, ut credi debeat, exstare in eo *ἀπεναντία*, nisi in tanta verborum similitudine erravit vir doctissimus. Sed ne relicuos virorum doctorum conatus, qui in emendando hoc loco operam posuerunt suam lectores ignorent, addimus Reiskio in mentem venisse *ἀπάρτητα*, id ut idem esset atque *ἀπηρτημένα*, disiuncta, separata, Bryanum tentasse *ταῦτα οὐ τῆς* aut *ἀπᾴδει* pro *ἅπαντα*, cuius vestigiis insistens Valckenarius diatrib. p. 223. correxit *ἀπᾴδοντα*.

41. *εἴγε καὶ τὴν οἰκίαν ἐκεῖνος ἐξέλιπε* — de Anaxagora studio rerum caussas cognoscendi rem familiarem negligente ac patrimonium relinquente consentiens est veterum scriptorum testimonium, nisi quod in eo aliquantulum dissentiunt, quod alii eum propinquis tradidisse dicunt

gros suos, quos gregibus eum depascendos reliquisse cum Plutarcho narrant alii. Plut. de vitando aere alien. p. 831, E.: Ἀναξαγόρας δὲ τὴν χώραν κατέλιπε μηλόβοτον. Diogen. Laert. II. 6. 7.: οὗτος εὐγενείᾳ καὶ πλούτῳ διαφέρων ἦν, ἀλλὰ καὶ μεγαλοφροσύνῃ, ὅς γε τὰ πατρῷα παρεχώρησε τοῖς οἰκείοις. Αἰτιαθεὶς γὰρ ὑπ' αὐτῶν ὡς ἀμελῶν, τί οὖν, ἔφη, οὐχ ὑμεῖς ἐπιμελεῖσθε; Himerius eclog. III. 18. p. 84. ed. Wernsd.: Ἀναξαγόρας γῆν ἀνῆκε τὴν ἑαυτοῦ πᾶσαν μηλόβοτον. Plura vide ap. Menagium ad Diog. l. l. et Ed. Schaubachium fr. Anaxag. p. 7. sq. Ceterum quod Plutarchus dicit ἀφῆκεν, id alii in eiusdem rei narratione dicunt ἀνῆκεν, quod corrigere facile esset sed inutile. Quoniam tamen Bryanus ex Philostrato et Diogene apud Plutarchum reponi volebat ἀνῆκεν, uno certe exemplo tuebimur librorum scripturam. Libanius orat. VIII. T. II. p. 234. Mor.: ἐπαινῶν Ἀναξαγόρου τὸ τὴν μὲν πατρῴαν γῆν ἄσπορον ἀφεῖναι.

46. ἀπροσδεῆ — sic Mor. p. 159. C.: αὐτάρκη καὶ ἀπροσδεῆ γενέσθαι: sed Solon. XXVII. ἐνδεᾶ et ita Mor. p. 195. C. ut etiamsi scriptor aequabilitatem in talibus sectatus sit in tanta codd., qui adhuc collati sunt, paucitate nihil certi constitui possit.

48. οὐ τῶν ἀναγκαίων μόνον — conf. Praefat. ad Aristid. et Caton. mai. p. XXIV.

50. καὶ μέντοι γε — de μέντοι γε particulis nullo vocabulo interposito vid. Heindorfium ad Platon. Phaedon. p. 224.

53. ἀποκαρτεροῦντα — consilium indicat philosophi. Re vera Anaxagoram Lampsaci vitae finem inedia imposuisse auctor est Suidas v. Ἀναξαγόρας et v. ἀποκαρτερήσαντα: conf. ad c. XXXII.

53. προσπεσόντος τοῦ πράγματος — προσπίπτειν de rumore dictum, qui subito et inexspectato ad aliquem perfertur, illustravit Baehrius in Creuzeri melet. III. p. 45.

55. δεῖσθαι πᾶσαν δέησιν — Alciphron. epist. T. I. p. 297. Wagn.: ἐδεξάμην ἀπὸ Πτολεμαίου τοῦ βασιλέως Αἰγύπτου γράμματα, ἐν οἷς δεῖται μου πάσας δεήσεις.

57. σύμβουλον — non inelegans est σύμμαχον libri Bodl. scriptura, si quidem haud raro ea vox adiutorem significat quacunque in re, imprimis apud Xenophontem, sed

tacentibus relicuis libris non sufficere videbatur eius codicis auctoritas ad reiiciendam vulgatam.

CAPUT XVII.

2. ἐπαίρων ὁ Περικλῆς τὸν δῆμον ἔτι μᾶλλον μέγα φρονεῖν — structurae verbi ἐπαίρειν cum infinitivo eam indicante rem, ad quam animus cuiusdam erigitur, non desunt apud optimos quosque scriptores exempla, sed Plutarchi tot sunt numero, ei ut prae ceteris videatur placuisse. Vide quos laudant Baehrius ad Philopoem. p. 36. Heldius ad Timol. p. 421. Alii ab hoc usu discesserunt sic, ut quum non sufficere videretur simplex infinitivus, adderent εἰς praepositionem, veluti Arrianus Exped. libr. IV. 12.: καὶ ἐπῆρεν αὐτὸς εἰς τὸ ἐπιβουλεῦσαι: quem eundem quod aliis est μέγα ἐπαίρειν dixisse arbitror αἴρειν ἐπὶ μέγα, nam quod libr. I. 21. scriptum exstat αὐτόν τε καὶ τὰ αὐτοῖ ἑκάτερος ἐπὶ μέγα τῷ λόγῳ ἦγεν corrigendum censeo λόγῳ ἦρεν, quam in rem confero II. 7. τῷ λόγῳ ἐπαίροντες et II. 18. λόγῳ ἐπαίρειν cl. II. 6. ἄλλος ἄλλοθεν αὐτῷ ἐπαίροντες ἐπέλεγον.

5. τοὺς ὁπήποτε κατοικοῦντες Εὐρώπης — pervulgata est illa de permutatione ὅποι et ὅπῃ, ποῖ et πῇ particularum doctrina a nonnullis addubitata, a quibusdam etiam in ludibrium versa. Egit de ea God. Hermannus ad Viger. p. 798. et ad Eurip. Herc. fur. v. 1236., et qui aliam viam nescio an infelicius ingressus est I. A. Hartungus in libro quem scripsit de casibus ling. gr. et lat. p. 88., recte ille hoc quidem observans, mirum quantum augeri rei difficultatem librorum singulis fere locis fluctuationibus. Hic quidem ego non prorsus damnem alteram scripturam, si quidem οἱ ὁποίποτε κατοικοῦντες Εὐρώπης coloni sunt illuc missi, οἱ ὁποίποτε κατοικισθέντες καὶ κατοικοῦντες Εὐρώπης.

5. Εὐρώπης ἢ τῆς Ἀσίας — observa articuli defectum ad nomen prius: conf. Aristid. IX.: κρεῖττον δὲ λείπεσθαι (ἔργον) τὸ λαβεῖν ἐν Εὐρώπῃ τὴν Ἀσίαν, etsi is locus aliquam diversitatem habet propter additam praepositionem.

12. τὴν εἰρήνην ἄγωσι — usitatius est in hac formula *omitti* articulum, qui tamen quod additus est noli sine

idonea ratione factum esse credere: quae qualis sit intelligent tirones ubi contulerint simillimum illud *τὴν ἡσυχίαν ἄγειν*, de quo vid. ad Themist. p. 191.

21. *τὸν Μαλιέα κόλπον* — Thucydidi est *ὁ Μηλιακὸς κόλπος* et *ὁ Μηλιεὺς* III. 96. IV. 100. vide Popponem T. I. p. 2. p. 301. *ὁ Μηλιεὺς* etiam Sophocles in Trach. v. 193.

22. *συμπείθοντες ἰέναι* — *συμπείθειν* quum proprie sit *una cum alio persuadere*, bene dici posse intelligo de iis, qui id agunt cum alio quodam, ut minus offenderem in composito, si qui missi in hunc finem essent a Pericle id egisse dicerentur cum aliis quibusdam. Nunc quidem vis praepositionis non potest alio spectare, nisi ad eos ipsos, qui communiter eam rem agunt. Quamquam fatendum est, *συμπείθειν* etiam de eo dici, qui solus et unus aliquam rem agat, ut ad similitudinem eius accedat, quod nos dicimus *bereden*. Quae si non sufficere videantur ad tuendam vulgatam, tum sane facilis est suspicio, praepositionem adhaesisse nomini, cui minus congrueret scribendumque esse *πείθοντες συνιέναι*, cuius verbi constans usus est in tali re.

CAPUT XVIII.

4. *ἐκ τοῦ παραβάλλεσθαι* — Plut. Alexandr. XIX.: *μέχρι τῆς ἐσχάτης πείρας βοηθῶν καὶ παραβαλλόμενος ἐπεχείρησε φαρμακείᾳ*. Recte Reiskius ad Pompei. XXIV.: „differunt *παραβάλλεσθαι* et *τολμᾶν*. Illud est *audere temere, nulla aut exigua cum spe boni successus*, hoc vero *confidere, fidenter et secure aliquid factitare.*“ Vide etiam Dukerum ad Thucyd. III. 14. Baehrium ad Plut. Philop. XIV. qui tamen non intelligo cur perversam retinuerit scripturam hanc: *ναυμαχίᾳ παραβαλλόμενος τὸ τοῦ Ἐπαμινώνδου παθεῖν ἔδοξε, πολὺ τῆς περὶ αὐτὸν ἀρετῆς καὶ [τῆς] δόξης ἀφαιρεθεὶς, ἐν τῇ θαλάσσῃ κάκιον ἀγωνισάμενος*, probatam illam quidem etiam Schaefero, sed corrigendam sic, ut cum codd. Paris. Palat. Monac. et edit. Iunt. deleatur *ἀφαιρεθεὶς* participium, hic quoque, ut alibi, fortasse a Marco Musuro additum, qui perperam locum intelligeret: *τῆς* articulum uncis inclusi ut delendum.

8. De Tolmidae clade et morte Ol. 83. 2. vide Thucyd. I. 108., etsi is nihil de morte eius addidit, Diodor. Sic. XII. 6. Pausan. I. 26. 6. Xenoph. Memor. III. 5. 4. Platon. Alcibiad. I. p. 112. e. Plutarch. Agesil. XIX. Sed cladem istam quum Thucydides l. l. et III. 62. ἐν Κορωνείᾳ dicat factam esse, Xenophon l. l. ἐν Λεβαδείᾳ, περὶ Χαιρώνειαν Diodorus XII. 7., cum c. 6. dixisset Κορώνειαν, Pausanias denique I. 27. 6. ἐν Ἁλιαρτίᾳ: mirati quidam sunt hunc scriptorum dissensum. Qui nescio cur necessarium existimaverint unum potissimum sequi, errori obnoxios habere ceteros, quum ratio ipsa doceat, non posse hanc pugnam in aliqua harum urbium ipsa factam esse, sed debere in agris urbis. Recte et Plutarchus et relicui scriptores; nam factam esse pugnam in confiniis harum urbium omnium tam simplex et probabile est, ut mirer neminem id vidisse ante Odofr. Muellerum, quem in Orchom. p. 417. ita statuere scribit Ern. Fr. Poppo animadv. ad Thucyd. T. I. p. 553. Dubitandumque tanto minus de veritate eius observationis est, quo plura eam testantur eiusdem ambiguitatis exempla in rebus aut nostra aut patrum memoria gestis. Ita ut duobus defungar exemplis quum in promptu sint plurima, quae a Friderico magno Borussorum rege ad Nypern, oppidulum Silesiae, facta est pugna et hoc et Luthensis et Lissensis proelii inclaruit nomine. Item proelium Megalogorschense nunc fere Lucense dici constat. Sed revertor ad Graecos Tolmidamque, de cuius copiis, quas secum duxerit, sic scribit Plutarchus, tamquam praeter relicuas copias (publice ipsi concessas) mille iuvenes secum duxerit, quibus persuaserit ἐθελοντὶ στρατεύεσθαι: quae ita convenient cum iis, quae Thucydides refert, si relicuas illas, quas Plutarchus dicit, copias, τὴν ἄλλην δύναμιν, socios fuisse putaveris. Sic enim Thucydides: Ἀθηναῖοι Βοιωτῶν τῶν φευγόντων ἐχόντων Ὀρχομενὸν καὶ Χαιρώνειαν καὶ ἄλλ' ἄττα χωρία τῆς Βοιωτίας ἐστράτευσαν ἑαυτῶν μὲν χιλίοις ὁπλίταις, τῶν δὲ ξυμμάχων ὡς ἑκάστοις, ἐπὶ τὰ χωρία ταῦτα πολέμια ὄντα, Τολμίδου τοῦ Τολμαίου στρατηγοῦντος. Hoc igitur modo quum fere concordet cum *Thucydide* Plutarchus consultius videtur hoc amplecti,

quam Diodorum sequi, qui quo loco cladis meminit Coronensis nihil de artibus Tolmidae, quibus tum eum usum esse scribit Plutarchus, addidit, ubi vero de expeditione narrat Tolmidae adversus Peloponnesum suscepta (Thuc. I. 108.) artificii illius, aucto nonnihil numero, meminit in hunc modum: *Τολμίδης σπεύδων μὴ μόνον τοὺς τεταγμένους χιλίους ἐξάγειν εἰς τὴν στρατείαν, προσιὼν ἑκάστῳ τῶν νέων καὶ τῇ ῥώμῃ διαφερόντων ἔλεγεν ὡς μέλλει καταλέγειν αὐτόν· κρεῖττον οὖν ἔφησεν ἐθελοντὴν στρατεύειν μᾶλλον ἢ διὰ τὸν κατάλογον ἀναγκασθῆναι δοκεῖν· ἐπεὶ δὲ πλείους τῶν τρισχιλίων τούτῳ τῷ λόγῳ συνέπεισεν ἐθελοντὶ ἀπογράφεσθαι, τοὺς δὲ λοιποὺς οὐκέτι σπεύδοντας ἑώρα, τότε τοὺς ὡμολογημένους χιλίους κατέλεξεν ἐκ τῶν ἄλλων.*

CAPUT XIX.

1. *ἠγαπήθη μέν* — particula refertur ad *δὲ* quod est post *ἐθαυμάσθη*. De colonis in Chersonesum thracicam missis dictum ad c. XI. Hic quod Pericles muro dicitur continuo ab uno mari ad alterum Thracum incursiones arcuisse, fecit id Miltiadis sequutus exemplum, de quo sic Herodotus libr. VI. 36.: *ὁ δὲ πρῶτον μὲν ἀπετείχισε τὸν ἰσθμὸν τῆς Χερσονήσου ἐκ Καρδίης πόλιος ἐς Πακτύην, ἵνα μὴ ἔχοιέν σφεας οἱ Ἀψινθιοι δηλέεσθαι ἐςβάλλοντες ἐς τὴν χώρην· ἀπὸ δὲ τοῦ ἰσθμοῦ τούτου ἡ Χερσόνησος εἴσω πᾶσά ἐστι σταδίων εἴκοσι καὶ τετρακοσίων τὸ μῆκος.* Quem murum verosimile est destructum post aliquod tempus esse a Thracibus, ut idem susceperit Pericles. Verum ne hoc quidem diu tutos praestitit Chersonesios, quoniam Alcibiadem scimus, quum exul in ea regione versaretur, Thraces, qui urbes agrosque Graecorum infestarent, bello vexasse, vide praeter Nepotem Plut. in Alcib. XXXVI.: *Ἀλκιβιάδης συναγαγὼν ξένους ἐπολέμει τοῖς ἀβασιλεύτοις Θρᾷξιν ἰδίᾳ καὶ πολλὰ χρήματα ξυνήγαγεν ἀπὸ τῶν ἁλισκομένων, καὶ τοῖς Ἕλλησιν ἅμα τοῖς προσοικοῦσιν ἄδειαν ἀπὸ τῶν βαρβάρων παρεῖχεν*, quod idem non multo post Clearchus fecit Xenophonteus. Quin omnes istas Periclis munitiones dirutas fuisse Ol. 95. 2. aut 3. inde apparet, quod quum Chersonesus iuris esset Lacedaemoniorum Dercyllidam muro ex-

structo tutatum esse Chersonesum refert Xenophon histor. gr. III. 2. 10., cuius verba quoniam conveniunt etiam in tempora Periclea non inutile erit huc transscripsisse: *ἀφικνεῖται ἐς Χερρόνησον, ἣν καταμαθὼν πόλεις μὲν ἕνδεκα ἢ δώδεκα ἔχουσαν, χώραν δὲ παμφορωτάτην καὶ ἀρίστην οὖσαν, κεκακωμένην δέ, ὥςπερ ἐλέγετο, ὑπὸ τῶν Θρᾳκῶν, ἐπὶ μετρῶν εὗρε τοῦ Ἰσθμοῦ ἑπτὰ καὶ τριάκοντα στάδια — ἐτείχιζε —, καὶ ἐποίησεν ἐντὸς τοῦ τείχους ἕνδεκα μὲν πόλεις, πολλοὺς δὲ λιμένας, πολλὴν δὲ κἀγαθὴν γῆν σπόριμον, πολλὴν δὲ πεφυτευμένην, παμπληθεῖς δὲ καὶ παγκάλους νομὰς παντοδαποῖς κτήνεσι.*

4. *ἐποίκους* — poterat etiam *ἀποίκους* scriptum esse. In his vocibus libri saepe fluctuantur: ut optio passim fiat difficilis, cum ambarum idem sit sensus. Nam quod traditur (v. c. a Zonara p. 238.) *ἀποίκους* dici qui mittantur ad habitandum locum desertum, *ἐποίκους* qui ad habitandas urbes, non verius esse arbitror quam tot alia commenta Grammaticorum. Iidem enim dici possunt et *ἄποικοι* et *ἔποικοι*: *ἄποικοι*, si respicias ad locum unde, *ἔποικοι*, si ad locum quo mittuntur. *Schaeferus.* Idem docuerat C. G. Kruegerus ad Dionys. histor. p. 101. Adde eosdem *μετοίκους* dici posse ubi cum quibus una sint habitaturi respicitur.

7. *ἀπετείχισε* — vide praeter alios Wesselingium ad Herodot. VI. 36. Baehr. ad Plut. Alcibiad. p. 225. eundem de voc. *περιχεῖσθαι* ad Flamin. p. 108.

12. *περιπλεύσας Πελοπόννησον* — *ἑκατὸν τριήρεσιν* — de expeditione Periclis Ol. 81. 3. Thucydides I. 111.: *χίλιοι Ἀθηναίων ἐπὶ τὰς ναῦς τὰς ἐν Πηγαῖς ἐπιβάντες (εἶχον δ' αὐτοὶ τὰς Πηγὰς) παρέπλευσαν ἐς Σικυῶνα, Περικλέους τοῦ Ξανθίππου στρατηγοῦντος, καὶ ἀποβάντες Σικυωνίων τοὺς προσμίξαντας μάχῃ ἐκράτησαν*: quem vides militum numerum indicantem de navibus, quot fuerint, tacere. Quas Plutarcho centum fuisse scribenti ego quidem vix credo propter exiguum militum numerum a Thucydide indicatum, ut malim Diodorum sequi, qui in eo quidem fallitur, quod duas facit Periclis expeditiones quae una fuit, libr. XI. 85. et 88., sed navium numerum dimidio indicans minorem refert quod multo credibilius est: *Ἀθηναῖοι δὲ Περικλέα τὸν*

Ξανθίππου τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν στρατηγὸν κατέστησαν, καὶ δόντες τριήρεις πεντήκοντα καὶ χιλίους ὁπλίτας ἐξέπεμψαν ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον. Ceterum apud Plutarchum pro περιπλεύσας vide ne scribendum sit παραπλεύσας.

14. τῆς παραλίας πόλεις — πόλιν scripturam ipsa damnat rerum gestarum memoria. Vide Thucydid. I. 108. Diodorum XI. 84. De Pericle idem c. 85.: οὗτος δὲ τῆς Πελοποννήσου πολλὴν ἐπόρθησεν.

18. Σικυωνίους — praeter Thucydidem l. l. uberius Diodorus persequitur in hunc modum: Περικλῆς — ἀποβὰς εἰς Πελοπόννησον ἐδήωσε τὴν τῶν Σικυωνίων χώραν· ἐπεξελθόντων δ' ἐπ' αὐτὸν τῶν Σικυωνίων πανδημεὶ καὶ μάχης γενομένης, ὁ Περικλῆς νικήσας καὶ πολλοὺς κατὰ τὴν φυγὴν ἀνελὼν κατέκλεισεν αὐτοὺς εἰς πολιορκίαν· προσβολὰς δὲ ποιούμενος τοῖς τείχεσι καὶ μὴ δυνάμενος ἑλεῖν τὴν πόλιν, ἔτι δὲ τῶν Λακεδαιμονίων ἀποστειλάντων βοήθειαν τοῖς πολιορκουμένοις, ἀνέζευξεν ἐκ τῆς Σικυῶνος.

20. ἐκ δ' Ἀχαΐας — ἀναλαβών — Thucydides l. l.: καὶ εὐθὺς παραλαβόντες Ἀχαιοὺς καὶ διαπλεύσαντες πέραν, τῆς Ἀκαρνανίας ἐς Οἰνιάδας ἐστράτευσαν καὶ ἐπολιόρκουν, οὐ μέντοι εἷλόν γε, ἀλλ' ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου: eadem habet Diodorus, nisi quod nihil addit de Achaeis.

20. φίλης οὔσης — sic, non φιλίας, Plutarchus etiam in Timol. X.: πόλεως Ἑλληνίδος καὶ φίλης κοινῆς. Pelopid. XXIX.: πόλεσιν ἐνσπόνδοις καὶ φίλαις. De usu utriusque formae Thucydideo et Xenophonteo vid. Kruegerus Commentat. p. 296. cl. Bornemanno ad Xenoph. Conviv. p. 156. Schaefero auctore Appar. ad Demosth. T. IV. p. 53. φίλος et φίλιος perinde inter se differunt ut vernacula *Freund* et *befreundet*, ut dici possit φίλιος qui non possit φίλος.

21. ἐπὶ τὴν ἀντιπέρας ἤπειρον — sic scribendum fuit; recte Xylander: classe *oppositam continentem* petiit: neque aliter edd. vett. Perverse inde ab Reiskio editum Ἤπειρον, vide ad Themist. p. 153.

24. Οἰνιάδας — ita correxi ex consensu scriptorum, Thucydidis, Xenophontis, Polybii, Diodori. Vulgo Οἰνειάδας, nec fugit id I. G. Schneiderum ad Xenoph. Hellen. IV. 6. extr. cf. Poppon. prol. Thucyd. I. 2. p. 157. Atque

sic ipse Plutarchus in Alexandr. XXXIX. Quo animo nulla non tempore fuerint in Athenienses scribit Thucydides II. 102.: Οἰνιάδας ἀεί ποτε πολεμίους ὄντας μόνους Ἀκαρνάνων (Ἀθηναίοις).

25. ἀπῆρεν ἐπ' οἴκου — de ἀπαίρειν vocabuli usu exempla congessit Baehrius ad Comp. Philop. c. Flam. p. 135. quae, ut in re pervulgata, eo tantum consilio velim conferri, ut vitium appareat vulgatae scripturae in vita Ant. c. VI.: παραλαβών τινας ἐκ τῆς παλαίστρας τῶν εἰωθότων πίνειν καὶ ῥᾳθυμεῖν μετ' αὐτοῦ νεανίσκων ἀπῆρεν οἴκαδε nimirum scribendum ἀπῆγεν.

27. πρόσκρουσμα — *offensio:* non minus usitata Plutarcho forma altera est, vid. Wyttenb. ad Mor. p. 865.

CAPUT XX.

1. De Pontica Periclis expeditione, item de opera Simonensibus praestita non legi quicquam ab alio scriptore relatum: nec Timesilaus tyrannus aliunde mihi cognitus.

5. ἐπεδείξατο — τὸ μέγεθος — de ἐπιδείκνυσθαι vel significatione et comprobandi et ostentandi praeter alios Engelhardtum ad Platon. Lachet. p. 9. Wyttenbachium ad Platon. Phaed. p. 263. laudavit C. Fr. Hermannus ad Lucian. de conscr. hist. p. 10. quibus addo A. G. Winckelmannum ad Platon. Euthydem. p. 18. Cum hoc loco compararem Plut. Lysandr. IX.: ἐπεδείξατο πεζῷ παρόντι τῷ τοῦ ναυτικοῦ ῥώμην, ὡς πλέων ἢ βούλοιτο κρατῶν τῆς θαλάσσης, nisi admodum dubia esset ea scriptura ab Reiskio constituta.

11. ἐψηφίσατο — effecit ut decerneretur, vide Schoemannum de comitiis p. 124.

15. συνεξέπιπτεν — quid sit docent sequentia: ἀλλ' κατεῖχε τὴν ἐκδρομὴν ταύτην.

15. ὑπὸ ῥώμης καὶ τύχης — neminem fuisse qui ῥώμη maluerit mireris paene in tam crebra utriusque vocabuli confusione, aucta illa etiam emendandi libidine quorundam interpretum. Recte vero hic nihil mutatum est, cf. Comp. c. Fab. Max. I.: ὑπὸ κοινῆς ἂν δόξειεν εὐτυχίας καὶ ῥώμης πραγμάτων ἀσφαλῶς διαγενέσθαι. Nic. XVIII.: ἐν

τῆς ἐν τῷ παρόντι ῥώμης καὶ τύχης ἀνατεθαῤῥηκώς, et quem tutum praestat ab interpretum correctione locus Periclis Pyrrh. XXIII.: εὐτυχίᾳ τε καὶ ῥώμῃ τῶν παρόντων ἐπαιρόμενος. Plura cupienti dabunt Baehrius ad Philopoem. p. 44. Heldius ad Aemil. P. p. 172. sq.

16. Αἰγύπτου τε πάλιν ἀντιλαμβάνεσθαι — πάλιν dicit respiciens illud tempus, quo Athenienses Inaro auxiliati tota fere Aegypto potiti erant, vid. Thuc. I. 104. 109. Diodor. XI. 71. 72.

18. ὁ δύςερως — ἔρως — Suidas: δύςερως, ὁ σφόδρα κακῶς ἐρῶν, ἢ ὁ ἐπὶ κακῷ ἐρῶν. Prior significatio de misere ac perdite amantibus cum apud alios reperitur scriptores, tum aliquoties apud Plutarchum, vide Ciceron. XXXII. Dion. XVI. Arat. XXXIII. eademque vocabuli vis est in verbis quae affert Euripidis Moral. p. 1105. B.: δυςέρωτες γὰρ φαινόμεθ' ὄντες τοῦδε, ὅτι τόδε στέλβει κατὰ γῆν, cl. p. 764. E., quae desumpta sunt ex Hippolyt. v. 195.: utroque loco incredibili modo halucinatur Reiskius. Rarior, ni fallor, ea significatio est quam hic habet, indicans τὸν ἐπὶ κακῷ ἐρῶντα, amorem eum, quocum coniuncta amantis pernicies est. Comparari possunt talia, quale δαίμων δυςδαίμων apud Euripidem aliaque similia apud tragicos.

19. ἤδη — iam tum: Plutarchus in Alcibiade XVII.: Σικελίας δὲ καὶ Περικλέους ἔτι ζῶντος ἐπεθύμουν Ἀθηναῖοι καὶ τελευτήσαντος ἥπτοντο.

19. ὃν ὕστερον ἐξέκαυσαν — Plutarchus l. l.: ὁ δὲ παντάπασι τὸν ἔρωτα τοῦτον ἀναφλέξας αὐτῶν καὶ πείσας — μεγάλῳ στόλῳ πλεύσαντας ἐπιχειρεῖν καὶ καταστρέφεσθαι τὴν νῆσον Ἀλκιβιάδης ἦν, vide Thucyd. VI. 15. sqq. Plut. Nic. XII.

20. ἦν δὲ καὶ Τυῤῥηνία — ὄνειρος — Plutarchus in Alcibiade l. l.: Ἀλκιβιάδης δὲ Καρχηδόνα καὶ Λιβύην ὀνειροπολῶν, ἐκ δὲ τούτων προςγενομένων Ἰταλίαν καὶ Πελοπόννησον ἤδη προςβαλλόμενος, ὀλίγου δεῖν ἐφόδια τοῦ πολέμου Σικελίαν ἐποιεῖτο. in Nicia l. l.: οὐ γὰρ ἆθλον ἐποιοῦντο τοῦ πολέμου Σικελίαν, ἀλλ' ὁρμητήριον, ὡς ἀπ' αὐτῆς διαγωνιάμενοι πρὸς Καρχηδονίους καὶ σχήσοντες ἅμα Λιβύην καὶ τὴν ἐντὸς Ἡρακλείων στηλῶν θάλασσαν. Spem Carthaginis potiundae commemorat etiam Thucydides l. l.

21. οὐκ ἄπ' ἐλπίδος — vide Schaeferum in melet. cri p. 51., mox de εὕροια vocabulo Wyttenbachium ad Plu de S. N. V. p. 14.

CAPUT XXI.

2. περιέκοπτε τὴν πολυπραγμοσύνην — περικόπτ proprie esse *amputare, undique circumsecare, abscindere,* deque omnino *carpere, adimere,* observavit Baehrius ad cibiad. p. 256. Recte hic interpres: effrenatam rerum ger darum praecidit cupiditatem: cf. Caton. mai. II.: Κάτων ἐπέτεινε τὴν αὐτουργίαν καὶ περιέκοπτε τὴν πολυτέλειαν. S Plutarcho quidem prae ceteris frequens est is usus, quo eo, qui vel intercipit commeatum, vel cui intercipitur, pu tur. Inde περικόπτειν τὴν ἀγορὰν Lucull. XXVI. Pompei. XI περικοπτόμενος τὴν ἀγορὰν Lucull. II., item de iis, quor vel carpitur terra, vel qui carpunt ipsi, vide plurima exem apud Baehrium l. l. et ad Philopoem. p. 136., cui ut de licuis facile assentior, ita dissentio de loco Philopoe XIII.: συντόνως οὕτως ἐπολεμήθησαν Μεγαλοπολῖται τ τὸν χρόνον ἐκεῖνον, ὥςτε τοῖς μὲν τείχεσιν ἐνοικεῖν, σπε δὲ τοὺς στενωποὺς περικεκομμένης τῆς χώρας καὶ τῶν πο μίων σχεδὸν ἐν ταῖς πύλαις στρατοπεδευόντων: non atten vir doctissimus ad Palat. et Monac. scripturam περικε μένους, quae sola vera est. Conf. Anton. LXVIII.: τὸν ριόντα σῖτον διένειμε ταῖς πόλεσι πραττούσαις ἀθλίως περικεκομμένοις χρημάτων, ἀνδραπόδων, ὑποζυγίων. Pel XXXV.: καταλαβόντες δὲ συνεσταλμένον καὶ περικεκομμ τῆς δυνάμεως Ἀλέξανδρον: ut omittam alia.

7. περὶ τὸν ἱερὸν πόλεμον — Ol. 83. 1. Thucydides 112.: Λακεδαιμόνιοι δὲ μετὰ ταῦτα τὸν ἱερὸν καλούμ πόλεμον ἐστράτευσαν, καὶ κρατήσαντες τοῦ ἐν Δελφοῖς ἱε παρέδοσαν Δελφοῖς· καὶ αὖθις ὕστερον Ἀθηναῖοι ἀποχω σάντων αὐτῶν στρατεύσαντες καὶ κρατήσαντες παρέδοσαν Φ κεῦσιν. Suidas v. ἱερὸς πόλεμος· δύο ἐγένοντο ἱεροὶ πόλ Ἀθηναίοις, εἷς μὲν πρὸς Βοιωτοὺς βουλομένους ἀφελέ Φωκέων τὸ μαντεῖον, νικήσαντες δὲ Φωκεῦσι πάλιν ἀπ καν· ὁ δὲ ἕτερος Ἀθηναίοις πρὸς Λακεδαιμονίους ὑπὲρ Φ κέων διὰ τὸ ἐν Δελφοῖς ἱερόν. Confundit haec schol.

ἐλπίδα εἶχον ἐς τὸ ἐγγυτέρω αὐτοὺς μὴ προιέναι, μεμνημένοι καὶ Πλειστοάνακτα τὸν Παυσανίου —, ὅτε ἐςβαλὼν τῆς Ἀττικῆς ἐς Ἐλευσῖνα καὶ Θρίωζε στρατῷ Πελοποννησίων πρὸ τοῦδε τοῦ πολέμου τέσσαρσι καὶ δέκα ἔτεσιν ἀνεχώρησε πάλιν ἐς τὸ πλεῖον οὐκέτι προελθὼν (διὸ δὴ καὶ ἡ ψυγὴ αὐτῷ ἐγένετο ἐκ Σπάρτης, δόξαντι χρήμασι πεισθῆναι τὴν ἀναχώρησιν) —: tum addita reditus significatione libr. V. 16.: χρόνῳ δὲ προτρέψαι τοὺς Λακεδαιμονίους φεύγοντα αὐτὸν ἐς Λύκαιον διὰ τὴν ἐκ τῆς Ἀττικῆς ποτε μετὰ δώρων δοκοῦσαν ἀναχώρησιν, καὶ ἥμισυ τῆς οἰκίας τοῦ ἱεροῦ τότε τοῦ Διὸς οἰκοῦντα φόβῳ τῷ Λακεδαιμονίων, ἔτει ἑνὸς δέοντι εἰκοσιῷ τοῖς ὁμοίοις χόροις καὶ θυσίαις καταγαγεῖν, ὥςπερ ὅτε τὸ πρῶτον Λακεδαίμονα κτίζοντες τοὺς βασιλέας καθίσταντο: unde consentaneum est rediisse eum a. 426. Ab hac igitur Thucydidis narratione aliquantulum discrepat Plutarchea eo, quod Thucydides de mulcta regi iniuncta tacet, sive quod nihil de ea compertum habuit, sive quod eius mentionem nihil ad se pertinere arbitratus est. Plutarchus fortasse sumpsit ab Ephoro, de quo vide Schol. ad Aristoph. Nub. v. 858.: φησὶ δὲ Ἔφορος, ὅτι μετὰ ταῦτα μαθόντες οἱ Λακεδαιμόνιοι Κλεανδρίδην μὲν ἐδήμευσαν, Πλειστοάνακτα δὲ ἐ ταλάντοις ἐζημίωσαν ὑπολαβόντες δωροδοκήσαντας αὐτοὺς διὰ τὸ φείσασθαι τῆς λοιπῆς Ἀθηναίων γῆς ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Περικλέα.

12. τῶν συμβούλων — σύμβουλος vocabulum ego hic quidem non sic interpretor, tamquam ephori viros quosdam eo nomine insignes expeditionis comites adiunxerint Plistonacti: id enim duabus potissimum de caussis fieri non posse intelligo. Altera in ipsius posita est Plutarchi verbis, quem si de pluribus συμβούλοις regi adiunctis cogitari voluisset consentaneum est scripturum fuisse οὓς οἱ ἔφοροι φύλακας καὶ συμβούλους συνέπεμψαν. Alteram continent Thucydidis verba, qui quo loco de Agide loquitur, cui quum male rem gessisse videretur decem adiuncti sunt ξύμβουλοι, pergit in hunc modum: νόμον δὲ ἔθεντο ἐν τῷ παρόντι, ὃς οὔπω πρότερον ἐγένετο αὐτοῖς, δέκα γὰρ ἄνδρας Σπαρτιατῶν προςείλοντο αὐτῷ ξυμβούλους, ἄνευ ὧν μὴ κύριον εἶναι ἀπάγειν στρατιὰν ἐκ τῆς πόλεως, libr. V. c. 63. Quae verba in summa scriptoris auctoritate tantum valent,

ut si in contrariam partem necessario intelligi deberet locus Plutarchi, errori obnoxius esse putandus esset. Et convenit Thucydidi in ea re etiam cum Diodoro libr. XII. c. 78. extr.: *εἰς δὲ τὸν λοιπὸν χρόνον ἑλόμενοι δέκα ἄνδρας τοὺς συνετωτάτους παρακατέστησαν συμβούλους καὶ προςέταξαν μηδὲν ἄνευ τῆς τούτων γνώμης πράττειν.* Sed his ego mihi non hoc volo, ante Agidis illam fortunam inauditum fuisse Lacedaemone consiliarium adiungi duci in bellum proficiscenti, immo de Brasida adiuncto Alcidae praetori, quum is teneret imperium navium, testimonio constat Thucydidis libr. III. 76.: *ἦρχε δὲ αὐτῶν Ἀλκίδας ὥςπερ καὶ πρότερον, καὶ Βρασίδας αὐτῷ ξύμβουλος ἐπέπλει*: quod contendimus hoc est, non cogitandum esse de consiliariis decem, quales adiuncti sunt a natione suspectissima Agidi regi, sed sic intelligendum hunc locum esse, ut Plistonax eorum, quorum consilio uti sit solitus, plurimum tribuerit Cleandridae tutori, sive quos praeterea significat ephori fuerunt, quorum duos regem in expeditionibus comitatos esse testimoniis constat Aristotelis ac Xenophontis, sive fuerunt alii.

20. *τοῦ δὲ Κλεανδρίδου φεύγοντος θάνατον κατέγνωσαν* — Plutarchus in Nicia XXVIII.: *Κλεανδρίδης, ὁ πατὴρ αὐτοῦ, δώρων ἁλοὺς ἔφυγε*: ac qui de nomine fallitur Diodorus XIII. 106.: *παραπλησίως δὲ καὶ τὸν πατέρα τοῦ Γυλίππου Κλέαρχον συνέβη φυγεῖν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις, ὅτι δόξας παρὰ Περικλέους λαβεῖν χρήματα περὶ τοῦ τὴν εἰςβολὴν εἰς τὴν Ἀττικὴν μὴ ποιήσασθαι θανάτῳ κατεδικάσθη καὶ φυγὼν ἐν Θουρίοις τῆς Ἰταλίας διέτριβεν*: nisi putabimus corruptum esse nomen ex *Κλέανδρον*, quam formam prae *Κλεανδρίδην* habet Suidas in *δέον* et schol. ad Aristoph. Nub. v. 858.

23. *συγγενικὸν νόσημα* — de Gylippi avaritia Plutarchus in Nicia l. l.: *ἀῤῥώστημα πατρῷον*: cf. eundem in Lysandr. XVII. de puer. educ. XIV.

24. *προςτρίψασθαι* — de usu verbi Plutarcheo dixit Wyttenbachius ad Mor. p. 627.

25. *αἰσχρῶς ἐπὶ κακοῖς ἔργοις ἁλοὺς ἐξέπεσε* — consentiunt in hac scriptura libri adhuc collati, in qua *αἰσχρῶς* coniungendum cum *ἐξέπεσε*. Recte omnino: fortasse tamen

aliquando in lucem protrahentur libri in quibus scriptum exstet ἐπὶ καλοῖς: conf. Lysandr. XVII.: ὁ μὲν οὖν Γύλιππος αἰσχρὸν οὕτω καὶ ἀγεννὲς ἔργον ἐπὶ λαμπροῖς τοῖς ἔμπροσθεν καὶ μεγάλοις ἐργασάμενος μετέστησεν ἑαυτὸν ἐκ Λακεδαίμονος. cl. Diodor. XIII. 106.: οὗτοι μὲν οὖν, ἄνδρες ἱκανοὶ τἆλλα δόξαντες εἶναι, ταῦτα πράξαντες τὸν ἄλλον βίον αὐτῶν κατήσχυναν.

CAPUT XXIII.

2. δέκα ταλάντων — ἀνηλωμένων εἰς τὸ δέον — Lexic. rhetor. in Bekkeri Anecdot. p. 234. 10.: δέοντα, οὕτως Περικλῆς, φασὶ, λογιζόμενος εἰς τὸ δέον, ὃ σημαίνει τὰ εἰς προσόδοσιαν διδόμενα χρήματα. Periclis dictum in suam rem convertit Aristophanes Nub. v. 858. ubi quaerenti Phidippidae: τὰς δ' ἐμβάδας ποῖ τέτροφας, ὦ 'νόητε σύ; respondet pater: ὥσπερ Περικλῆς εἰς τὸ δέον ἀπώλεσα: vide ibi Schol. Suidas v. δέον: Περικλῆς Ἀθηναίων στρατηγὸς λόγον ἀπαιτούμενος ὑπὲρ χρημάτων Κλεάνδρῳ (v. ad c. XXII.) τῷ ἁρμοστῇ Λακεδαιμονίων ἐπὶ προσόδοσιᾳ [δοθέντων], τοῦτο οὐκ ἐδήλου, ἀλλ' εἰς τὸ δέον ἔλεγεν ἀναλῶσαι αὐτά. Οἱ δὲ ἄλλως φασί· πολλῶν ὄντων χρημάτων ἐν τῇ ἀκροπόλει εἰς τὸν πόλεμον τὰ πλεῖστα ἀνάλωσε, φασὶ δὲ ὅτι καὶ λογισμοὺς πεντήκοντα ταλάντων [διδόντα] ἁπλῶς εἰπεῖν εἰς τὸ δέον ἀνηλωκέναι· μετὰ δὲ ταῦτα μαθόντες Λακεδαιμόνιοι Κλέανδρον μὲν ἐδήμευσαν, Πλειστοάνακτα δὲ πέντε ταλάντοις ἐζημίωσαν, ὑπολαβόντες δωροδοκήσαντας αὐτοὺς φείσασθαι τῆς λοιπῆς Ἀθηναίων γῆς, καὶ τὸν Περικλέα ἵνα μὴ γυμνῶς εἴπῃ ὅτι διέδωκε τοῖς Λακεδαιμονίων βασιλεῦσι ταῦτα οὕτως αἰνίξασθαι. Quare satis probabile est quod idem s. v. εἰς δέον scribit, in proverbium abiisse hoc dicterium: καὶ παροιμία εἰς δέον· ὅταν τις θέλῃ μὴ φανερῶς εἰπεῖν ὅπου τι πολλάκις ἀνάλωσε, λέγει εἰς δέον: unde in collectiones suas rettulerunt Zenobius Centur. III. 91. et auctor proverb. metr. p. 592. ed. Schotti. Ceterum τὸ δέον de recto et opportuno usu illustravit C. Fr. Hermannus ad Lucian. de conscr. hist. p. 306.

4. ἔνιοι δ' ἱστορήκασιν — huius rei alios desidero testes, nam quod Suidas scribit v. Ἔφοροι· Περικλῆς τοὺς

Ἐφόρους τῶν Σπαρτιατῶν συμπείσας ἐπὶ τῷ τῆς πόλεως συμφέροντι χρήμασι, τοῦτο μὲν τοῖς λόγοις οὐκ ἀνέγραψεν ὡς ἂν ἀπόῤῥητον ὑπάρχον καὶ πολλὴν αἰσχύνην τοῖς δωροδοκήσασι φέρον· ἐς μέντοι τὸ δέον ἀναγέγραφεν αὐτὰ ἀνηλῶσθαι: dubium est utrum huc sit referendum an ad Cleandridae corruptionem.

5. *Θεόφραστος* — vide ad Themist. p. 159. sq.

7. *οἷς τοὺς ἐν τέλει πάντας θεραπεύων* — *πάντας*, ut est ad sententiam minime necessarium, nec Amiotus agnoscit neque expressit Xylander; cui argumento si quid tribuendum esset facilis et inprimis apta emendatio in promptu foret haec: *τοὺς ἐν τέλει ὄντας*. Sic enim cum Thucydides saepenumero, vide VIII. 50. *τοὺς ἐν τέλει ὄντας*. VI. 88. *τῶν τε ἐφόρων καὶ τῶν ἐν τέλει ὄντων*, alibi, tum Herodotus aliquoties, vide III. 18. IX. 106. aliique.

11. *εὐθὺς οὖν* — Thucydides I. 114.: *Ἀθηναῖοι πάλιν ἐς Εὔβοιαν διαβάντες Περικλέους στρατηγοῦντος κατεστρέψαντο πάλιν, καὶ τὴν μὲν ἄλλην ὁμολογίᾳ κατεστήσαντο, Ἑστιαιᾶς δὲ ἐξοικίσαντες αὐτοὶ τὴν γῆν ἔσχον*: acta res est Ol. 83. 4., de qua quum Diodorus XII. 7. sic scripsisset: *Περικλῆς αἱρεθεὶς στρατηγὸς ἐστράτευσεν ἐπὶ τὴν Εὔβοιαν μετὰ δυνάμεως ἀξιολόγου, καὶ τὴν μὲν πόλιν τῶν Ἑστιαιέων ἑλὼν κατὰ κράτος ἐξῴκισε τοὺς Ἑστιαιεῖς ἐκ τῆς πατρίδος, τὰς δ' ἄλλας καταπληξάμενος ἠνάγκασε πάλιν πειθαρχεῖν Ἀθηναίοις*: gestam esse dicens Callimacho archonte, hoc est Ol. 83. 3., mox oblitus est c. 22. ubi rerum meminit archonte Lysimachide gestarum, h. e. Ol. 83. 4., his usus verbis: *Ἀθηναῖοι τὴν Εὔβοιαν ἀνακτησάμενοι καὶ τοὺς Ἑστιαιεῖς ἐκ τῆς πόλεως ἐκβαλόντες ἰδίαν ἀποικίαν εἰς αὐτὴν ἐξέπεμψαν Περικλέους στρατηγοῦντος· χιλίους δὲ οἰκήτορας ἐκπέμψαντες τήν τε πόλιν καὶ τὴν χώραν κατεκληρούχησαν*. Ceterum alludit ad eam rem Aristophanes Nub. v. 213. ubi vide schol., respicitque Xenophon Hellen. II. 2. 3., conf. Schneiderum ad V. 4. 56. Aliter Isocrates, qui quum scriberet illa in Panegyrico c. XXXI.: *οὐδὲν — ἡμᾶς ἐπῆρε περὶ τοὺς ἔχοντας τὴν νῆσον* (Euboeam) *ἐξαμαρτεῖν*, nimirum mentitus est.

14. *τοὺς ἱπποβότας λεγομένους* — eos dicit, quorum

census equis alendis sufficiebat, opulentos, qui summam reipublicae tenebant. Herodotus V. 77.: *οἱ δὲ ἱπποβόται ἐκαλέοντο οἱ παχέες τῶν Χαλκιδέων*, vide ibi Wesselingium et Valckenarium. Nam *ἐπὶ τῶν ἀρχαίων χρόνων ὕσαις πόλεσιν ἐν τοῖς ἵπποις ἡ δύναμις ἦν, ὀλιγαρχίαι παρὰ τούτοις ἦσαν*, Aristotel. Polit. IV. 3. 2. Adde Perizonium ad Aelian. V. H. VI. I. et similia comparantes Kruegerum Commentat. p. 270. C. Fr. Hermannum dissertat. de homoeis p. 4.

15. *Ἑστιαιεῖς* — primus dedit H. Stephanus incertum utrum libros sequutus an ex ingenio. Scripti et editi omnes *Ἑστιεῖς*, quam formam tuetur fortasse quod Stephanus Byzantinus scribit, nomen *Ἑστιαιεὺς* etiam *τρισυλλάβως* pronuntiari, ac revera Suidas *Ἑστιεῖς*, inquit, *ὄνομα ἔθνους*, eamdemque formam ex Ptolemaeo ac Themistio, omissa tamen locorum significatione, commemoravit I. Wassius ad Thuc. I. 114. ubi pro *Ἑστιαιᾶς* codex unus *Ἑστιέας*. *ἀνὴρ Ἑστιεὺς* in libris quibusdam est Herodoti VIII. 23. ubi v. Valckenarius. Sed, ni fallor, ea forma tum demum probari posset, si certum esset quod est incertum, praeter usitatam formam, quae est *Ἑστίαια*, aliam exstitisse, quae esset *Ἑστία*.

16. *μόνους κατῴκισε* — verborum ordinem levi insuper adhibita correctione sic immutavit Reiskius: *Ἀθηναίους κατῴκισε, μόνοις τούτοις ἀπαρ. χρ.*, *quem*, Schaeferus ait, *Coraes nollem sequutus esset.* De Corae scribit, quod debebat de se quoque. Quamquam non inelegans est Reiskii ratio.

CAPUT XXIV.

1. *γενομένων σπονδῶν* — *εἰς ἔτη τριάκοντα* — Ol. 83. 4. a. 445. Thucydides I. 115.: *ἀναχωρήσαντες δὲ ἀπὸ Εὐβοίας οὐ πολλῷ ὕστερον σπονδὰς ἐποιήσαντο πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους τριακοντούτεις, ἀποδόντες Νίσαιαν καὶ Πηγὰς καὶ Τροιζῆνα καὶ Ἀχαΐαν· ταῦτα γὰρ εἶχον Ἀθηναῖοι τῶν Πελοποννησίων.* cl. I. 23.: *λύσαντες τὰς τριακοντούτεις σπονδὰς, αἳ αὐτοῖς ἐγένοντο μετὰ Εὐβοίας ἅλωσιν.* Diodor. XII. 7.: *σπονδὰς δ' ἐποίησαν τριακονταετεῖς, Καλλίου καὶ Χάρητος συνθεμένων καὶ τὴν εἰρήνην βεβαιωσάντων* cl.

c. 26. Andocidem de pace p. 24. 14. et Aeschinem de fals leg. p. 51. 23. addit Clinton.

3. τὸν εἰς Σάμον πλοῦν — Ol. 85. 1. de caussis bell Samii infra Plutarchus c. XXV. Thucydides I. 115.: ἔκτ δὲ ἔτει Σαμίοις καὶ Μιλησίοις πόλεμος ἐγένετο περὶ Πριήν καὶ οἱ Μιλήσιοι ἐλασσούμενοι τῷ πολέμῳ παρ' Ἀθηναίο ἐλθόντες κατεβόων τῶν Σαμίων· ξυνεπελαμβάνοντο δὲ καὶ αὐτῆς τῆς Σάμου ἄνδρες ἰδιῶται, νεωτερίσαι βουλόμενοι τ πολιτείαν. Diodorus XII. 27.: Σάμιοι μὲν πρὸς Μιλησί περὶ Πριήνης ἀμφισβητήσαντες εἰς πόλεμον κατέστησαν, ὁρῶ τες δὲ τοὺς Ἀθηναίους ταῖς εὐνοίαις διαφέροντας πρὸς Μιλ σίους ἀπέστησαν ἀπ' αὐτῶν.

7. διαπορῆσαι — *inquirendi* significatum ex ipsa ver vi propria *ambigendi* et *dubitandi* ductum praetermiss video a lexicographis nostris, quamvis et Plutarcho fr quentem et annotatum a veteribus lexicographis. Suidas v. διαπορῶ· διαπορήσω, ζητῶ, ἀμφιβάλλω. Plutarchus in c. XXXVI.: μετὰ Πρωταγόρου διαποροῦντα, εἰ — XXXVIII Θεόφραστος — διαπορήσας εἰ πρὸς τὰς τύχας — de orac def. p. 413. A.: τοὐναντίον δ' ὑμῖν ἐγὼ προβάλλω διαπο σαι, πῶς οὐχὶ καὶ τότε ἀπείρηκεν. all. Et ita passim A stoteles.

11. ὅτι μὲν γὰρ ἦν Μιλησία γένος — Suidas s. Ἀσπασία· πολυθρύλλητος γέγονεν αὕτη· ἦν δὲ γένος Μιλ σία, δεινὴ δὲ περὶ λόγους. Περικλέους δέ φασιν αὐτὴν δι σκαλον ἅμα καὶ ἐρωμένην εἶναι· δοκεῖ δὲ δυοῖν πολέμων τία γεγονέναι, τοῦ τε Σαμιακοῦ καὶ τοῦ Πελοποννησια δοκεῖ δὲ καὶ ἐξ αὐτῆς ἐσχηκέναι Περικλῆς τὸν ὁμώνυ αὐτῷ Περικλέα τὸν νόθον. Lucianus Imagg. 17.: τὴν ἐκ Μιλήτου ἐκείνην Ἀσπασίαν, ᾗ καὶ ὁ Ὀλύμπιος θαυμασι τος καὶ αὐτὸς συνῆν, οὐ φαῦλον συνέσεως παράδειγμα π θέμενοι, ὁπόσον ἐμπειρίας πραγμάτων καὶ ὀξύτητος ἐς πολιτικὰ καὶ ἀγχινοίας καὶ δριμύτητος ἐκείνῃ προσῆν κ. τ. Peculiari libello de ea disseruit Aeschines, vide Harpo v. Ἀσπασία, Athenaeum p. 220. b., unde corrigendus sch ad Platon. p. 391. Bekk.: καὶ Περικλέα δημηγορεῖν π σκεύασεν, ὡς Αἰσχίνης ὁ Σωκρατικὸς ἐν διαλόγῳ Καλλ Hi omnes quum de Aspasia Mileto oriunda consent

notabilis est schol. ad Aristidem dissensus; is ita in annot. ad or. de IV vir. Vol. III. p. 468. Dind.: ἦν δ' ἐκ Καρίας ἡ Ἀσπασία· αἰχμαλωτισθεῖσα δὲ ᾤκει ἐν Μιλήτῳ πορνοβοσκῷ Μυρτῷ (sic) καλουμένῃ· ἐνεχθεῖσα δὲ εἰς τὴν Ἀττικὴν Ἀσπασία ἐκλήθη ἐκ τοῦ πάντας αὐτὴν ἀσπάζεσθαι: quae vereor ne repetenda sint ex temeraria Milesiae cum Phocica muliere confusione.

12. φασὶ δ' αὐτήν — fortasse Aeschinem significat Socraticum, cuius τὸν περὶ τῆς Θαργηλίας λόγον memorat Philostratus ep. XIII. p. 920. Olear. Nam ut hunc potius significari existimem quam Hippiam sophistam, in cuius συναγωγῇ mentio facta est mulieris teste Athenaeo p. 609. a., in caussa est quae sequitur Aeschinis commemoratio.

12. Θαργηλίαν τινά — Athenaeus XIII. p. 608. f.: ἐπὶ κάλλει δὲ — διαβόητοι γεγόνασι γυναῖκες Θαργηλία ἡ Μιλησία, ἥτις καὶ τεσσαρσικαίδεκα ἀνδράσιν ἐγαμήθη, οὖσα καὶ τὸ εἶδος πάνυ καλὴ καὶ σοφή, ὥς φησιν Ἱππίας ὁ σοφιστὴς ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Συναγωγῇ. De eadem Hesychius s. v. ἐστιν ἡ Θαργηλία Μιλησία μὲν τὸ γένος, εὐπρεπὴς δὲ τὴν ὄψιν καὶ τἆλλα σοφή, ὥστε στρατηγεῖν πόλεις καὶ δυνάστας· διὸ καὶ πλείστην [πλείστους s. πλείστοις] ἐγήματο τῶν διασημοτάτων. Quod Suidas scribit s. v. Θαργηλία, Ἀγησαγόρου θυγάτηρ, βασιλεύσασα Θεσσαλῶν λ' ἔτη, Μιλησία τὸ γένος, ἀναιρεθεῖσα δὲ ὑπό τινος Ἀργείου δεθέντος ὑπ' αὐτῆς, cl. Etym. M. v. Θαργηλία· ἔστι δὲ καὶ Θαργήλεια, Ἀγησαγόρου θυγάτηρ, βασιλεύσασα Θεσσαλῶν τριάκοντα ἔτη: minus videbitur mirum esse comparato Aeschine apud Philostratum l. l.: Θαργηλία ἐλθοῦσα εἰς Θετταλίαν ξυνῆν Ἀντιόχῳ βασιλεύοντι πάντων τῶν Θετταλῶν. Olearii dissertatione de poetr. graecis p. 187. sq. laudata Schweighaeusero ad Athen. l. l. uti non potui.

16. δεινότητος — τὴν περὶ τοὺς λόγους δεινότητα intelligit Schaeferus: fortasse recte, nisi malis omnino σοφίαν eius, quam praedicavit Hippias, intelligere.

20. οἱ μέν — refertur particula ad φαίνεται μέντοι.

21. καὶ γὰρ Σωκράτης — Socrates apud Platonem in Menexeno p. 535. e.: καὶ ἐμοὶ μέν γε οὐδὲν θαυμαστὸν οἵῳ τ' εἶναι εἰπεῖν, ᾧ τυγχάνει διδάσκαλος οὖσα οὐ πάνυ φαύλη

περὶ ῥητορικῆς, ἀλλ' ἤπερ καὶ ἄλλους πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ἐποίησε ῥήτορας, ἕνα δὲ καὶ διαφέροντα τῶν Ἑλλήνων, Περικλέα, τὸν Ξανθίππου. Μεν. τίς αὕτη; ἢ δῆλον ὅτι Ἀσπασίαν λέγεις; Σωκρ. λέγω γάρ. — et p. 236. b.: ἢ καὶ μνημονεύσαις ἂν ἃ ἔλεγεν Ἀσπασία; Σωκρ. εἰ μὴ ἀδικῶ γε· ἐμάνθανον γέ τοι παρ' αὐτῆς καὶ ὀλίγου πληγὰς ἔλαβον ὅτι ἐπελανθανόμην: quae qui attente legerit contuleritque illa apud Xenophontem Memor. II. 6. 36. etiamsi non adhibuerit quae mox sequuntur Plutarchi verba: ἐν δὲ τῷ Μενεξένῳ τῷ Πλάτωνος, εἰ καὶ μετὰ παιδιᾶς τὰ πρῶτα γέγραπται — mirabitur, credo, fuisse, qui haec serio dicta esse opinarentur. Sed etiam ante Fridericum Astium fuisse quos vel ironia fugeret Platonis vel deciperet vulgi iudicium indocti, quod eam opinionem sequutum festive perstringere velle arbitror Socratem, documento est locus Athenaei p. 219. b.: Ἀσπασία μέντοι ἡ σοφὴ τοῦ Σωκράτους διδάσκαλος τῶν ῥητορικῶν λόγων: ibidem ἐρωτοδιδάσκαλος eius dicitur Aspasia: vide etiam qui illis in Menexeno contra ipsum abutitur Platonem Aristidem or. de IV vir. p. 131. Jebb. 176. Dind., ac de amore Socratis in Aspasiam Hermesianactem ap. Athen. p. 599. b.

23. οἱ συνήθεις — Xylander: „et mulieres ad eam audiendam mittere solebant propinqui aut parentes": cum annotatione hac: „locus in Graeco est mancus, divinavi igitur." Nihil hic manci est; οἱ συνήθεις, qui hanc Xylandro difficultatem videntur creasse, amici ac familiares sunt vel Socratis vel Aspasiae, interdum una secum uxores suas ad eam adducentes.

23. εἰς αὐτήν — vide excursum IV.

24. καίπερ οὐ κόσμιον προεστῶσαν ἐργασίας — Athenaeus XIII. p. 569. f.: καὶ Ἀσπασία δὲ ἡ Σωκρατικὴ ἐνεπορεύετο πλήθη καλῶν γυναικῶν, καὶ ἐπλήθυνεν ἀπὸ τῶν ταύτης ἑταιρίδων ἡ Ἑλλάς. Inde Aristophanes Acharn. v. 527.: ἀντεξέκλεψαν Ἀσπασίας πόρνας δύο.

25. Αἰσχίνης δέ φησι καὶ Λυσικλέα — ἔγημε γὰρ αὐτήν, ὥς φησιν Ἡσύχιος, (λέξ. Προβατοπώλης). Σουΐδας δὲ (λέξ. Προβατοπώλης) εὐήθως πάνυ υἱὸν Ἀσπασίας φησὶ γενέσθαι τὸν Λυσικλέα. Ἔσχε δὲ καὶ ἐκ Λυσικλέους υἱὸν ἡ

ἀσπασία, τοῦτο παρέχοντος ὑπονοεῖν τοῦ Ἁρποκρατίωνος λέξ. Ἀσπασία) „δοκεῖ ἐξ αὐτῆς ἐσχηκέναι Περικλῆς τὸν ὁμώνυμον αὐτῷ Περικλέα τὸν νόθον, ὡς ἐμφαίνει καὶ Εὔπολις ἐν τοῖς Δήμοις. Ἀυσικλεῖ δὲ τῷ δημαγωγῷ συνοικήσασα πορίστην ἔσχεν, ὡς ὁ Σωκρατικὸς Αἰσχίνης φησίν." Οὐ ἄρ πείθομαι τοῖς τὸν πορίστην ἐνταῦθα ἐπιθετικῶς ἐκδεχομένοις ἐπὶ τοῦ τοὺς πόρους εἰσηγουμένου, ἀλλ' ἢ Πορίστην βαρυτόνως ἀναγνωστέον εἶναί φημι, ἵν' ᾖ ὄνομα κύριον τοῦ υἱοῦ Ἀυσικλέους κατὰ τὸ παρὰ Δημοσθένει (πρὸς Λεπτιν. σελ. 469.) Ἐπικέρδης, παρὰ τὸ ἐπικερδὴς, ἢ γραφικῶς ἡμαρτῆσθαι ἀνθ' ἑτέρου τινὸς κυρίου ὀνόματος ὑποληπτέον. Coraes. Non dubium est quin sit προβατοπώλης ille quem tangit Aristophanes Equitt. v. 132. ubi v. interpr.

27. ἀγεννοῦς — de scriptura vocabuli aliquid diximus ad Aristid. p. 12., alios auctores laudatos vide ap. Heldium ad Timol. p. 400.

29. εἰ καὶ μετὰ παιδιᾶς — hoc si cogitasset Fr. Astius non erat spurium iudicaturus eum dialogum.

31. τὸ γύναιον — sive idem putes quod γυνή, sive vulgari significatione positum existimes, ego nihil intercedam. Usus dicendi certe alteri significationi non obstat, vid. Schaeferum ad T. II. p. 8. 4.

31. ἐπὶ ῥητορικῇ — Suidas v. Ἀσπασία· σοφίστρια ἦν καὶ διδάσκαλος λόγων ῥητορικῶν ex schol. ad Aristoph. Acharn. v. 526.

33. ἀγάπησις — vocabuli vetustioribus scriptoribus non usurpati usum Plutarcheum notavit A. Lobeckius ad Phryn. p. 352. cui addo Coriolan. XXXVII. Comp. Thes. c. Rom. VI.

34. ἣν μὲν γὰρ αὐτῷ γυνὴ προσήκουσα κατὰ γένος — Dinomachen, Megaclis filiam, matrem Alcibiadis significari existimat I. Chr. Baehrius ad Alcibiad. p. 56. ita cum Pericle generis affinitate coniunctam:

Hippocrates

Megacles — Agariste

Dinomache — Pericles

Alcibiades

vid. Herodot. libr. VI. 131. Sed quaeris, illa Baehrii sententia, qua Periclem statuit per aliquod tempus Dinomachen uxorem habuisse, quonam nitatur argumento: de quo ego quidem tanto magis videndum puto, quo minus mihi ac fortasse etiam aliis placet tot viris iuncta mulier. Ita enim maritos eius et Cliniam habemus et Hipponicum ac post eos Periclem, a quo accepit alius quidam; atque ut concedimus mulieri, de cuius triplici constet matrimonio, fieri potuisse ut etiam quartus iunctus esset maritus, ita nolumus factum id vere esse sola coniectura affirmare. Accedit quod Plutarchus si verum esset, quod de Dinomache Pericli nupta scribit Baehrius, haud dubie id ipsum paucis significare non fuisset neglecturus, quod confidenter potest contendi vel propter Hipponici filiorumque ex eo procreatorum commemoratione. Cur igitur Baehrius Dinomachen voluit nuptam fuisse Pericli? nempe ut necessitudinis appareret ratio, quae Pericli intercessisset cum Alcibiade, de qua sic Cornelius in vita Alcibiadis II.: educatus est in domo Periclis: *privignus enim eius fuisse dicitur.* Sed ne alia commemorem, quae obstant illi Baehrii sententiae, pertractata iam ab Iulio Wiggersio in laudabili scriptione de vita Alcib. Corn. p. 54. sqq., cum ipsa quibus utitur verba ostendunt, incertam Cornelium famam sequutum esse, tum magis id apparet ex Diodori Siculi libr. XII. 38. Suidaeque ἀδελφιδοῦν Periclis eum vocantium ac Valerii Maximi III. 1. 1. extern. Gelliique noct. attic. XV. 17. dissensu, avunculum Alcibiadis dicentium Periclem. Taceo quod eorum scriptorum, quorum paullo maior in his rebus fides est, nullus de Dinomachae cum Pericle coniugio quicquam rettulit, quamvis id vix ac ne vix quidem potuerint negligere, vide Platonem in Alcibiade I. p. 164. B. Xenoph. in Mem. Socr. I. 2. 4. Isocr. de big. p. 520., nihil illos nisi de tutela Alcibiadis apud Periclem narrantes. Plutarchum autem iure laudavit P. Wesselingius ad Diodor. l. l. quod prudenter Alcibiadem simpliciter dixerit cum Pericle generis affinitate coniunctum fuisse principio vitae eius: τοῦ δ' Ἀλκιβιάδου Περικλῆς καὶ Ἀρίφρων οἱ Ξανθίππου προσήκοντες κατὰ γένος ἐπετροπεύοντο. Nimirum generis illa

affinitas posita in eo erat, quod Dinomache, mater Alcibiadis, soror patruelis Pericli fuit, vide stemma quod supra exhibui, ut appareat non prorsus falsos esse sed minus accurate loquutos posteriores scriptores. Bene de ea re iudicavit Wiggersius l. l., quamquam et alia in eius disputatione desidero et miror levitatem quamdam, qua audacter erroris insimulavit Plutarchum, quod is Periclem rettulerit uxorem duxisse eam, quae prius nupta fuisset Hipponico: „ex Thucydide, Wiggersius ait p. 52., cognoscimus Hipponicum eundem, de quo Plutarchus memoriae prodidit, Ol. 88. 3. fuisse unum ex ducibus Atheniensibus; Periclem autem iam Ol. 87. 4. peste correptum e vita decessisse ex eodem Thucydide scimus. Unde nisi forte Thucydidi diffidere quam Plutarcho malumus, non posse Periclem duxisse Hipponici uxorem sequitur." Scilicet vetat Wiggersius de divortio cogitare: cur, non dixit, aliter ille iudicaturus si in promptu habuisset Platonis locum hunc: *συμπεριεπάτουν ἐκ μὲν τοῦ ἐπὶ θάτερα Καλλίας ὁ Ἱππονίκου καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ὁ ὁμομήτριος Πάραλος ὁ Περικλέους — ἐκ δὲ τοῦ ἐπὶ θάτερα ὁ ἕτερος τῶν Περικλέους Ξάνθιππος*, in Protagora p. 314. e. H. St. Verissime igitur Plutarchus.

36. *Καλλίαν τὸν πλούσιον* — Plutarchus Aristid. XXV.: *Καλλίας — πλουσιώτατος ὢν τῶν Ἑλλήνων*: qua re auxerit opes a patre acceptas docet ibidem c. V. Nam etiam pater eius Hipponicus cum a Nepote Alcibiad. II. *ditissimus* dicitur *omnium graeca lingua loquentium*, tum ab Isocrate or. de myster. p. 64. R. *πλουσιώτατος τῶν Ἑλλήνων*. Ac suspicor ineptissima illa ap. schol. ad Aristid. T. III. p. 515. Dind.: *Καλλίας δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ* (Cimonis, si diis placet) *κατέβαλεν ὑπὲρ αὐτοῦ πεντήκοντα τάλαντα* mutanda esse vel in *Καλλίας δὲ ὁ Ἱππονίκου* vel in *Κ. δὲ ὁ πλούσιος*. Quas opes quo modo Hipponicus sibi paraverit narrat Athenaeus XIII. p. 537., vide de ea re praeter interpretes ad Nepotis l. l. disputationem Iac. Perizonii ad Aelian. V. H. XIV. 16. ac P. Wesselingii ad Diod. XII. 4.

37. *Ξάνθιππον καὶ Πάραλον* — fallitur Suidas hos quoque ex Aspasia Pericli natos dicens v. *Περικλῆς*· ἔγημε δὲ

Ἀσπασίαν τὴν Μιλησίαν, ἐξ ἧς ἔσχε παῖδας Ξάνθιππον καὶ Πάραλον, ὃν παρὰ τὰ πάτρια ὠνόμασεν ἥρωος ἐπιθεὶς ὄνομα, οὐκ ἐξόν: cf. eumdem v. *Πάραλος*.

38. *τῆς συμβιώσεως οὐκ οὔσης αὐτοῖς ἀρεστῆς* — aliter, sed non verius Heraclides Ponticus ap. Athenaeum XII. p. 533. c.: *Περικλέα δὲ τὸν Ὀλύμπιόν φησιν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς ἐν τῷ περὶ ἡδονῆς ὡς ἀπήλλαξεν ἐκ τῆς οἰκίας τὴν γυναῖκα καὶ τὸν μεθ' ἡδονῆς βίον προείλετο, ᾤκει τε μετὰ Ἀσπασίας τῆς ἐκ Μεγάρων ἑταίρας καὶ τὸ πολὺ μέρος τῆς οὐσίας εἰς ταύτην κατανάλωσε.*

39. *συνεξέδωκεν* — Plutarchus de Catone minore uxorem suam dimittente petentique Hortensio concedente in vita eius c. XXV.: *ὁ δ' οὖν Κάτων ὁρῶν τὴν τοῦ Ὀρτησίου σπουδὴν καὶ προθυμίαν οὐκ ἀντεῖπεν, ἀλλ' ἔφη δεῖν καὶ Φιλίππῳ ταῦτα συνδόξαι τῷ πατρὶ τῆς Μαρκίας. Ὡς οὖν ὁ Φίλιππος ἐντευχθεὶς ἔγνω τὴν συγχώρησιν, οὐκ ἄλλως ἐνεγγύησε τὴν Μαρκίαν ἢ παρόντος τοῦ Κάτωνος αὐτοῦ καὶ συνεγγυῶντος*: ubi Schaeferus: „sic Pericles uxorem *συνεξέδωκεν* T. I. p. 269. 2., scilicet cum eo, penes quem mulieris desponsandae potestas esset ex iure Attico.“ Sopater apud Meursium Them. attic. I. 7.: *κατὰ τοὺς Ἀττικοὺς νόμους ἐξῆν τοῖς ἀνδράσι τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας ἑτέροις ἐκκομίζειν*: sed id quidem vel Cimonis exemplo notissimum. *Ἐκδίδοσιν* autem referas licet et ad desponsationem (*ἐγγύην*), sine qua non erat iustum ac legitimum futurum matrimonium, cf. Demosth. c. Stephan. II. p. 1134. 17.: *ἣν γὰρ ἐγγυήσῃ ἐπὶ δικαίοις δάμαρτα εἶναι ἢ πατὴρ ἢ ἀδελφὸς ὁμοπάτωρ ἢ πάππος ὁ πρὸς πατρὸς, ἐκ ταύτης εἶναι παῖδας γνησίους* —, et ad dotis restitutionem, v. eumdem adv. Neaer. p. 1362. 25.: *νόμος ἐὰν ἀποπέμπῃ τὴν γυναῖκα ἀποδιδόναι τὴν προῖκα· ἐὰν δὲ μὴ, ἐπ' ἐννέ' ὀβολοῖς τοκοφορεῖν*. Recte autem de *σὺν* praepositione statuit Schaeferus, videturque ea prodere, si quis uxorem a se dimissam alteri daret in matrimonium, non ipsius tantum, verum etiam eius, qui iam *κύριος* erat mulieris, desponsationem fuisse necessariam. Cuius rei nos *aliud* repperi exemplum; de *κυρίῳ* vide Schoemannum et *Meierum* de proc. attic. p. 409. sq.

40. Ἀσπασίαν λαβών — Suidas s. v. Ἀσπασία· ὕστερον δὲ καὶ γαμετὴ αὐτῷ γέγονε.

40. καὶ γὰρ ἐξιὼν, ὥς φασι — Antisthenem videtur respicere Socraticum, certe Athenaeus XIII. p. 589. e.: Ἀντισθένης δὲ ὁ Σωκρατικὸς ἐρασθέντα φησὶν αὐτὸν Ἀσπασίας δὶς τῆς ἡμέρας εἰσιόντα καὶ ἐξιόντα ἀπ' αὐτῆς ἀσπάζεσθαι τὴν ἄνθρωπον.

41. ἠσπάζετο — ἀσπάζεσθαι non solum eos dici, qui advenientes salutent, sed etiam qui discedentes valedicant, et notum est et observatum ab Heldio ad Aemil. Paul. p. 261., qui tamen nescio quo iure rariorem dixerit usum vocabuli de discedentibus. Quod vel ex Xenophonte refellere facile est, sed supervacaneum.

42. ἐν δὲ ταῖς κωμῳδίαις Ὀμφάλη τε νέα καὶ Δηϊάνειρα καὶ πάλιν Ἥρα προσαγορεύεται — ita cur dicta sit ab comicis Aspasia paucis explicandum est. Et Ἥραν quidem facile patet appellatam esse mulierem propter Periclis consuetudinem, quem constat Iovis Olympii cognomine aut celebrasse aut vexasse comicos continuo, vide excursum de fr. Cratini; eadem, ni fallor, relicuorum nominum ratio est, non quod iidem Periclem Herculem dixerint, sed quia significaturi quantum Aspasia apud Periclem potuerit, quoniam id sic debebat fieri, ut risus excitaretur, apta iis videretur Omphales ac Deianirae appellatio, ita ut ne opus quidem esset, ut in re nota, Herculem commemorare eiusque cum Pericle ea in re similitudinem. Sed ipsorum comicorum quoniam praetermissa est a Plutarcho accuratior significatio denuo redeundum nobis est ad coniecturae probabilitatem, etsi non omnibus veri aut verosimilitudinis indiciis ac vestigiis destitutis. Nam Ἥραν Aspasiam dictam esse Cratino in Chironibus certum est: de Δηϊανείρας appellatione autem res obscura, utrum Cratinus ea usus sit, an Eupolis, hi duo enim maxime vexabant Periclem, an denique alius, fortasse Teleclides; certius de altero nomine potest decerni. Etenim Athenaeus XV. p. 669. a. quum Ὀμφάλην fabulam Cratini iunioris, Demosthenis aequalis, laudasset, item Pollux VII. 58., feliciter accidit, quod eiusdem rei tenue aliquod vestigium servatum est verbis schol.

Platon. p. 139. Ruhnk. = 391. Bekk.: *Ἀσπασία καὶ Περικλέα δημηγορεῖν παρεσκεύασεν, ὡς Αἰσχίνης ὁ Σωκρατικὸς ἐν διαλόγῳ Καλλίᾳ* (vide quae supra annotavi) *καὶ Πλάτων ὁμοίως Πεδιηταῖς. Κρατῖνος δὲ Ὀμφάλῃ τύραννον αὐτὴν καλεῖ Χείρων. Εὔπολις Φίλοις. ἐν δὲ Προςπαλτίοις Ἑλένην αὐτὴν καλεῖ· ὁ δὲ Κρατῖνος καὶ Ἥραν.* Haec licet depravatissima sint, tamen recte A. Meinekius Quaest. scen. III. p. 47. ex iis videtur collegisse, nullo modo ad iuniorem Cratinum referri posse, putandumque esse, aut utrumque Cratinum Omphalen docuisse, aut corrupta esse quae eo spectent scholiastae verba. Mihi quidem quum etiam alibi utriusque poetae fabulae confusae sint, admodum verosimile videtur errasse scholiastam atque ad iuniorem rettulisse quae essent maioris, quoniam quam facit Aspasiae mentionem prorsus abhorrere existimo ab iunioris fabula. Hoc autem quanam in fabula fecerit Cratinus maior ille, utrum ipse quoque *Ὀμφάλην* fabulam scripserit necne, ego non decernam, quum omne emendandi periculum admodum dubium sit. Nam in *Χείρωσι* hoc fecisse Cratinum suspicanti Meinekio propter verba c. III. allata cur assentiendum sit non video, licet de *Ἥρας* appellatione ipse contenderim. Quod autem quis existimet apud schol. corruptum istud *Χείρων* depravatum esse ex *Χείρωσι*, incertum propterea est, quod iuniorem Cratinum *Χείρωνα* scripsisse ex Athenaeo XI. p. 460. f. demonstravit Meinekius. Ceterum ad *τίκτει* subiectum videtur *στάσις*, vide c. III.

44. *ἄντικρυς — φανερῶς, διαῤῥήδην*, vid. Valcken. ad Ammon. p. 17. Demosth. or. de male gest. leg. p. 381. 3.: *ψήφισμα ἄντικρυς περὶ τούτου τοῦ ὀνόματος γέγραπται.* Schaeferus ad Plut. T. I. p. 221. 22. cl. ad T. III. p. 193. 31.

48. *τὸν νόθον* — Harpocration in v. *Ἀσπασία· δοκεῖ ἐξ αὐτῆς ἐσχηκέναι Περικλῆς τὸν ὁμώνυμον αὐτῷ Περικλέα τόν νόθον, ὡς ἐμφαίνει καὶ Εὔπολις ἐν τοῖς Δήμοις.* Vide ad c. XXXVII. Eupolidea in collectionem suam rettulit M. Runkelius p. 107. De Myronide vid. Thuc. I. 108.

54. *τὸ τῆς πόρνης κακόν — νοθείαν* significari arbitror, *de qua* vide ad XXXVII.

56. *ὥςτε καὶ Κῦρον* — Xenophon Anabas. I. 10. 2.:

βασιλεὺς δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τά τε ἄλλα πολλὰ διαρπάζουσι καὶ τὴν Φωκαΐδα τὴν Κύρου παλλακίδα τὴν σοφὴν καὶ καλὴν λεγομένην εἶναι λαμβάνει: cf. imprimis Aelian. V. H. XII. I. cum annot. Perizonii, et Plut. Artaxerx. XXVI.

59. καλουμένην Μιλτὼ πρότερον — nominis rationem explicat his verbis Aelianus: ἐρῶκει δὲ ἡ χροιὰ ἡ κατὰ τοῦ προςώπου ῥόδοις, διὰ ταῦτά τοι οἱ Φωκαεῖς ἔτι παιδίον οὖσαν ἐκάλουν Μιλτώ.

61. ἀπαχθεῖσα πρὸς βασιλέα — Plutarchus Artaxerx. l. l.: ἑάλω δὲ Κύρου πεσόντος ἐν τῇ μάχῃ καὶ διαρπαζομένου τοῦ στρατοπέδου. Aelianus: ὅτε δὲ ἀνῃρέθη Κῦρος ἐν τῇ πρὸς τὸν ἀδελφὸν μάχῃ καὶ ἑάλω τὸ στρατόπεδον τοῦ Κύρου, μετὰ καὶ τῶν ἄλλων λαφύρων καὶ αὐτὴ ἑάλω, οὐκ εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχεν ἐμπεσοῦσα εἰς τοὺς πολεμίους, ἀλλ' ἀνεζήτησεν αὐτὴν σὺν πολλῇ τῇ φροντίδι ὁ βασιλεὺς Ἀρταξέρξης. Ab utroque dissentit Xenophon l. l.: ἡ δὲ — ληφθεῖσα ὑπὸ τῶν ἀμφὶ βασιλέα ἐκφεύγει γυμνὴ πρὸς τῶν Ἑλλήνων —, ἀλλὰ καὶ ταύτην ἔσωσαν.

62. ταῦτα μέν — μὲν particula non sufficere videbatur Reiskio, ut καὶ ταῦτα μὲν scriberet, ut est cum alibi tum Comp. Cimon. c. Lucullo I.: καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς διαίτης. Simili iudicio Coraes ταῦτα μὲν οὖν edidit. Sed non opus particula in hac transeundi formula, vide Fab. Max. XX.: ταῦτα μὲν περὶ τούτων ἱστοροῦσι. Aem. P. XIV.: ταῦτα μὲν περὶ τούτων, ubi diversa miscet Heldius. Philopoem. XV.: οὕτω μὲν ἦν πρὸς χρήματα λαμπρὸς, quo loco quum Reiskius maluisset μὲν οὖν, Schaeferus, „cave, inquit, assentiaris. Quoties enim tales formulae (οὕτω μὲν — ταῦτα μὲν — etc.) argumentum concludunt, particula μὲν nunquam habet comitem οὖν.“ Idem ad Compar. Solon. c. Poplic. III. locum haud omni ex parte similem: οὕτω μὲν ὁ Σόλων κεκόσμηκε τὸν Ποπλικόλαν, τὸν Σόλωνα δὲ αὖ πάλιν ἐκεῖνος: „hic nemini in mentem veniat censere addendum οὖν. Sed cave hoc similive narrationis transitu (Ταῦτα μὲν etc.) abutaris ad convellendam illius particulae additionem etiam ibi, ubi oportet addi, nisi scriptores hiantia loqui velis.“ Sed hac quidem observatione nihil proficimus, quippe nihil docente nisi hoc, non posse omitti particulam

nisi ubi abesse possit: id autem in quos locos caderet docendum erat. Prior autem falsa est observatio, vide Solon. XX.: *Ταῦτα μὲν περὶ τούτων.* Pericl. XXII.: *Ταῦτα μὲν οὖν ἐν τοῖς περὶ Λυσάνδρου δεδηλώκαμεν.* Themistocl. XVIII.: *Ἐν μὲν ουν τοῖς ἀποφθέγμασι τοιοῦτός τις ἦν.* Caton. min. XXXVII.: *Ταῦτα μὲν οὖν οὐχ ἧττον οἰόμενοι τῶν ὑπαίθρων καὶ μεγάλων πράξεων πρὸς ἔνδειξιν ἤθους καὶ κατανόησιν ἔχειν τινὰ σαφήνειαν ἐπὶ πλέον διήλθομεν:* ita scribentem Coraen sequutus est Schaeferus, illusitque suo ipse praecepto Brut. XXXV.: *τοιαύτη μὲν ἡ Βρούτου προαίρεσις ἦν* recepta Vulcobii scriptura *μὲν οὖν.*

CAPUT XXV.

1. *αἰτιῶνται* — comicos, opinor, significat, huius quoque belli movendi caussas Pericli fuisse privatas comminiscentes.

5. *δίκας λαβεῖν καὶ δοῦναι* — constat usitatam fuisse formulam de iis, qui Atheniensium imperio parentes Athenas commeabant ad lites agendas rerumque suarum disceptationes. Xenophon de rep. Athen. I. 18.: *νῦν δ' ἠνάγκασται τὸν δῆμον κολακεύειν τῶν Ἀθηναίων εἷς ἕκαστος τῶν συμμάχων, γιγνώσκων ὅτι δεῖ μὲν ἀφικόμενον Ἀθήναζε δίκην δοῦναι καὶ λαβεῖν, οὐκ ἐν ἄλλοις τισίν, ἀλλ' ἐν τῷ δήμῳ, ὅς ἐστι δὴ νόμος Ἀθήνησι:* de qua re idem §. 16.: *δοκεῖ δὲ ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων καὶ ἐν τῷδε κακῶς βουλεύεσθαι, ὅτι τοὺς συμμάχους ἀναγκάζουσι πλεῖν ἐπὶ δίκας Ἀθήναζε.* vid. ibi I. G. Schneiderus et Valckenarius ad Herodot. V. 83. A. Boeckhius Oec. publ. T. I. p. 434. Schoem. et Meier. de proc. att. p. 562. et p. 777. sqq.

6. *πλεύσας οὖν ὁ Περικλῆς* — Thuc. I. 115.: *πλεύσαντες οὖν Ἀθηναῖοι ἐς Σάμον ναυσὶ τεσσαράκοντα δημοκρατίαν κατέστησαν καὶ ὁμήρους ἔλαβον τῶν Σαμίων πεντήκοντα μὲν παῖδας, ἴσους δὲ ἄνδρας καὶ κατέθεντο ἐς Λῆμνον καὶ φρουρὰν ἐγκαταλιπόντες ἀνεχώρησαν.* cf. etiam Aristides or. de IV vir. p. 135. J. p. 183. Dind.

7. *ἐν Σάμῳ κατέλυσεν* — hunc verborum ordinem ex cod. c. restituit Coraes, cui quum eundem monstraret cod. *a. non dubitavi* accedere, etsi scio non tam valida esse

Corais argumenta, quin possint impugnari; sic enim Coraes: *διὰ τὸ εὐφωνότερον καὶ διὰ τὸ μᾶλλον κατάλληλον. Οὐ γὰρ πρὸς τὸ, Κατέλυσεν, ἀλλὰ πρὸς τὸ, Οὖσαν, ἀναφέρεται τὸ, Ἐν Σάμῳ.*

9. *παῖδας ἴσους* — totidem numero, sic Thuc. l. l. et II. 97.: *τεσσάρων ἡμερῶν καὶ ἴσων νυκτῶν*: et V. 57. Articulum addidit Diodorus XII. 27. et XVIII. 70.: *τρεῖς πύργους τοὺς μεγίστους καὶ μεσοπύργια τὰ ἴσα.*

10. *διδόναι — οὐ μὴν ἔλαβε τούτων οὐδέν* — Plutarchus cum in tota hac narratione consentiat cum Thucydide nemo facile adducetur veriora putare quae ab Diodoro traduntur: is ita libr. XII. 27.: *πραξάμενος δὲ παρὰ τῶν Σαμίων ὀγδοήκοντα τάλαντα καὶ τοὺς ἴσους ὁμήρους παῖδας λαβὼν, τούτους μὲν παρέδωκε τοῖς Λημνίοις, αὐτὸς δ' ἐν ὀλίγαις ἡμέραις ἅπαντα συντετελεκὼς ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας.*

12. *ἔτι δὲ Πισσούθνης ὁ Πέρσης* — Thucydides: *τῶν δὲ Σαμίων (ἦσαν γάρ τινες οἳ οὐχ ὑπέμενον, ἀλλ' ἔφυγον ἐς τὴν ἤπειρον) ξυνθέμενοι τῶν ἐν τῇ πόλει τοῖς δυνατωτάτοις καὶ Πισσούθνῃ τῷ Ὑστάσπου ξυμμαχίαν, ὃς εἶχε Σάρδεις τότε, ἐπικούρους τε ξυλλέξαντες ἐς ἑπτακοσίους, διέβησαν ὑπὸ νύκτα ἐς τὴν Σάμον, καὶ πρῶτον μὲν τῷ δήμῳ ἀπανέστησαν καὶ ἐκράτησαν τῶν πλείστων, ἔπειτα τοὺς ὁμήρους κλέψαντες ἐκ Λήμνου τοὺς αὐτῶν ἀπέστησαν, καὶ τοὺς φρουροὺς τοὺς Ἀθηναίων καὶ τοὺς ἄρχοντας, οἳ ἦσαν παρὰ σφίσιν ἐξέδοσαν Πισσούθνῃ, ἐπί τε Μίλητον εὐθὺς παρεσκευάζοντο στρατεύειν*: similia Diodorus.

14. *χρυσοῦς* — subaudiunt *στατῆρας*, cf. Fr. Iacobsius ad Anthol. Pal. p. 779. Sic *aureus* apud Romanos, vid. Sueton. Calig. 42. Domitian. 7.

19. *καὶ τἆλλα παρεσκευάσαντο* — valde arridet altera scriptura *παρασκευάσαντος* propter additum *τἆλλα*, placuitque etiam Corai Schaeferoque. Sed id ipsum fortasse in caussa fuit cur mutaretur, ut propter ipsam facilitatem suam suspecta videri debeat ea scriptura. Accedit quod secundum Thucydidem quidem non tanta fuit Pissuthnis opera, quamquam non repugnat Diodorus: *οἱ δὲ Σάμιοι μετὰ τῶν δοθέντων* (a Pissuthne) *αὐτοῖς στρατιωτῶν νυκτὸς*

πλεύσαντες εἰς τὴν Σάμον ἔλαθόν τε τὴν πόλιν παρεισελθόν-
τες, συνεργούντων τῶν πολιτῶν, ῥᾳδίως τ' ἐκράτησαν τῆς
Σάμου, καὶ τοὺς ἀντιπράττοντας αὐτοῖς ἐξέβαλον ἐκ τῆς πό-
λεως· τοὺς δ' ὁμήρους ἐκκλέψαντες ἐκ τῆς Λήμνου καὶ
κατὰ τὴν Σάμον ἀσφαλισάμενοι φανερῶς ἑαυτοὺς ἀπέδειξαν
πολεμίους τοῖς Ἀθηναίοις: quoniam ea omnia ope Pissuthi
effecta sunt.

23. γενομένης δὲ καρτερᾶς ναυμαχίας — Thuc. I. 116.
Ἀθηναῖοι δὲ ὡς ᾔσθοντο πλεύσαντες ναυσὶν ἑξήκοντα ἐπὶ
Σάμου, ταῖς μὲν ἑκκαίδεκα τῶν νεῶν οὐκ ἐχρήσαντο (ἔτυχον
γὰρ αἱ μὲν ἐπὶ Καρίας ἐς προσκοπὴν τῶν Φοινισσῶν νεῶν
οἰχόμεναι, αἱ δ' ἐπὶ Χίου καὶ Λέσβου περιαγγέλλουσαι βοη-
θεῖν), τεσσαράκοντα δὲ ναυσὶ καὶ τέσσαρσι, Περικλέους δ'
κάτου αὐτοῦ στρατηγοῦντος, ἐναυμάχησαν πρὸς Τραγίᾳ τῇ
νήσῳ Σαμίων ναυσὶν ἑβδομήκοντα, ὧν ἦσαν αἱ εἴκοσι στρα-
τιώτιδες· ἔτυχον δὲ αἱ πᾶσαι ἀπὸ Μιλήτου πλέουσαι· καὶ
ἐνίκων Ἀθηναῖοι· similiter Diodorus l. l.

24. Τραγίας — in forma nominis observanda est ... qua scriptorum fluctuatio, nec de situ insularum omnia certa sunt. Thucydidi quidem non insulae, sed una commemoratur Τραγία insula libr. I. 116., quam eamdem, ut videtur, Τραχαίαν dicit Stephanus Byzantinus, ac vide ... huc pertineat Plinii illa *Tragia* insula commemorata inter parvulas illas, quae communi dicuntur Sporadum nomine libr. IV. 23. T. I. p. 282. Bip. Sed de ea re potest dubitari: aliquanto certius hoc est, recte Harduinum earum insularum nomen reposuisse eiusdem Plinii libr. V. 37. p. 348.: Ioniae ora *Tragias* (vulgo Aegeas) et Corseas habet et Icaron, de qua dictum est: Laden, quae prius Late vocabatur, atque inter ignobiles aliquot duas Camelidas Mileto vicinas: unde simul de situ earum profecimus quae conveniunt cum illis ap. Strabon. XIV. p. 635. T. V. p. 513. Tz.: πρόκειται δὲ (de Mileto dixerat) ἡ Λάδη νῆσος πλησίον καὶ περὶ τὰς Τραγίας (all. Τραγέας) νησία ὑφόρμου ἔχοντα λῃσταῖς.

26. ὧν εἴκοσι στρατιώτιδες ἦσαν — de septuaginta navibus si solae viginti militibus armatis instructae fuerunt 1) primum magnum non est facinus classe 44 navium vi-

ere aliam, viginti tantum naves habentem. 2) quid vexe-
unt ceterae 50 naves? num solos nautas? multo magis est
onsentaneum, illarum 70 navium unamquamque cum nautis
tiam classiarios vexisse. Ergo non satis intelligimus, quae
int naves *στρατιώτιδες*. *Reiskius*, quem hoc docere po-
erat schol. Thuc. l. l.: *στρατιώτας ἄγουσαι τοὺς μέλλοντας*
τεζομαχεῖν. Eiusmodi naves *στρατιώτιδας*, quae maiores
rant et tardius vehebantur (Xen. Hell. I. 1. 36. *στρατιω-*
τίδων μᾶλλον ἢ ταχειῶν), assumere solebant ubi non in mari
antum rem gerere moliebantur, sed etiam in terram de-
cendere parabant. Itaque de expeditione Sicula Thucy-
lides libr. VI. 43.: *ἐς τὴν Σικελίαν ἐπεραιοῦντο, τριήρεσι*
μὲν ταῖς πάσαις τέσσαρσι καὶ τριάκοντα καὶ ἑκατὸν — τούτων
Ἀττικαὶ μὲν ἦσαν ἑκατὸν, ὧν αἱ μὲν ἑξήκοντα ταχεῖαι, αἱ δ'
ἄλλαι στρατιώτιδες. cf. VIII. 62. *κατὰ τάχος βοηθήσας ναυσὶν*
Ἀθηναίων τέσσαρσι καὶ εἴκοσιν, ὧν καὶ στρατιώτιδες ἦσαν
ὁπλίτας ἄγουσαι. Cf. Polluc. I. 85.

CAPUT XXVI.

2. *ἀμωσγέπως* — *utcumque*, *aliquo modo*, locos Plutarcheos, qui sunt plurimi, annotavit Wyttenb. ad Mor. p. 545.

3. *ἐπεξιέναι* — hoc loco usus est Coraes ad Camill. XXXIV. ut corrigeret quod in libris scriptum est, *οἱ μὲν οὖν πολιορκούμενοι θαρρήσαντες ἐπιέναι διενοοῦντο καὶ μάχην συνάπτειν*: frustra tamen. Alia eiusdem usus exempla attulit Baehrius ad Alcib. p. 106.

4. *ἐπεὶ δὲ μείζων ἕτερος στόλος* — nimirum *ὕστερον αὐτοῖς ἐβοήθησαν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν νῆες τεσσαράκοντα καὶ Χίων καὶ Λεσβίων πέντε καὶ εἴκοσι καὶ ἀποβάντες καὶ κρατοῦντες τῷ πεζῷ ἐπολιόρκουν τρισὶ τείχεσι τὴν πόλιν καὶ ἐκ θαλάσσης ἅμα*, Thuc. I. 116. consentit Diodorus l. l. nisi quod sexaginta illas naves aliquanto serius advenisse scribit.

6. *λαβὼν ὁ Περικλῆς* — Thucydides: *Περικλῆς δὲ λαβὼν ἑξήκοντα ναῦς ἀπὸ τῶν ἐφορμουσῶν ᾤχετο κατὰ τάχος ἐπὶ Καύνου καὶ Καρίας, ἐξαγγελθέντων ὅτι Φοίνισσαι νῆες ἐπ' αὐτοὺς πλέουσιν· ᾤχετο γὰρ καὶ ἐκ τῆς Σάμου πέντε

ναυσὶ Στησαγόρας καὶ ἄλλοι ἐπὶ τὰς Φοινίσσας. Diodorus: *Περικλῆς μὲν καταλιπὼν μέρος τῆς δυνάμεως ἐπὶ τῆς πολιορκίας ἀνέζευξεν ἀπαντήσων ταῖς Φοινίσσαις ναυσὶν, ἃς οἱ Πέρσαι τοῖς Σαμίοις ἦσαν ἀπεσταλκότες.*

7. *εἰς τὸν ἔξω πόντον — ὡς πρὸς τὸ Αἰγαῖον δηλονότι πέλαγος.* Coraes. Opponitur *ὁ ἐντὸς πόντος* vel *ἡ ἐντὸς* seu *ἡ καθ' ἡμᾶς θάλασσα.*

9. *ὡς δὲ Στησίμβροτος* — haec inter alia eius incredibilia rettuli ad Themist. p. 15.

13. *Μέλισσος ὁ Ἰθαγένους* — Plutarchus Themist. II.: *Μελίσσου — οὔτε ῥήτορος ὄντος οὔτε τῶν φυσικῶν κληθέντων φιλοσόφων, ἀλλὰ τὴν καλουμένην σοφίαν, οὖσαν δὲ* etc., quem locum praetermisit Henr. Ritterus, ubi de Melisso disputat hist. phil. vol. I. p. 498 sqq. De *στρατηγίᾳ* Melissi Plutarchus T. XIV. p. 193. Hutt.: *Μέλισσος δὲ τῆς πατρίδος στρατηγῶν Ἀθηναίους κατεναυμάχησε.* Aelianus V. H. VII. 14. *Μέλισσος δὲ ἐναυμάχησε*, meminitque Diogenes IX. 4. ubi v. interpr.

16. *ἐπιθέσθαι τοῖς Ἀθηναίοις* — Diodorus: *οἱ δὲ Σάμιοι διὰ τὴν ἀνάζευξιν τοῦ Περικλέους νομίζοντες ἔχειν καιρὸν ἐπιτήδειον εἰς ἐπίθεσιν ταῖς ἀπολελειμμέναις ναυσὶν, ἐπέπλευσαν ἐς αὐτὰς καὶ νικήσαντες τῇ ναυμαχίᾳ φρονήματος ἐπληροῦντο.* Thucydides: *οἱ Σάμιοι ἐξαπιναίως ἔκπλουν ποιησάμενοι ἀφράκτῳ τῷ στρατοπέδῳ ἐπιπεσόντες τάς τε προφυλακίδας ναῦς διέφθειραν καὶ ναυμαχοῦντες τὰς ἀνταναγομένας ἐνίκησαν καὶ τῆς θαλάσσης τῆς καθ' ἑαυτοὺς ἐκράτησαν ἡμέρας περὶ τεσσαρακαίδεκα, καὶ ἐξεκομίσαντο καὶ ἐξεκομίσαντο ἃ ἐβούλοντο:* quem haud dubie auctorem sequutus est Plutarchus.

18. *ἐχρῶντο τῇ θαλάσσῃ* — comparo Thucydidem I. 3.: *ταύτην τὴν στρατείαν θαλάσσῃ ἤδη πλείω χρώμενοι ξυνῆλθον*, et cuius loci etiam maior cum h. l. similitudo est eiusdem libr. III. 6.: *τῆς μὲν θαλάσσης εἶργον μὴ χρῆσθαι τοὺς Μυτιληναίους.*

21. *φησὶν Ἀριστοτέλης* — mentionem eius rei fecisse Aristotelem *ἐν τῇ τῶν Σαμίων πολιτείᾳ* certo mihi videor colligere posse ex Suida voce *Σαμίων ὁ δῆμος.*

24. *γλαῦκας* — in *γλαῦκα* mutandum videbatur Aug.

Bryano, quae opinio aliquam speciem habet ob sequens σάμαιναν, sed ut nulla sit corrigendi necessitas. Pluralem cum poneret scriptor de cunctorum cogitavit notis ignominiosis, mox de stigmate loquitur singulis inusto: quem transitum ab universis ad singulos ne quis intolerabilem existimet, comparet Xenophont. Anab. IV. 7. 16.: εἶχον δὲ καὶ κνημῖδας καὶ κράνη καὶ παρὰ τὴν ζώνην μαχαίριον ὅσον ξυήλην λακωνικὴν — εἶχον δὲ καὶ δορὺ ὡς πεντεκαίδεκα πηχῶν μίαν λόγχην ἔχον. Omnino de similibus interdum perperam iudicatum est, ita, ut hoc utar, Plut. Pomp. XV.: ἑτέροις γάρ φίλοις δωρεὰν ἀπολιπὼν perperam mutatum contendimus ab interprete in δωρεάς: nam Plutarchus de donis cogitavit singulis, ἑκάστῳ, datis, sicuti Xenophon quum scriberet ἐμπιμπλὰς ἁπάντων τὴν γνώμην in Anab. I. 7. 8., quamvis Hellenic. VI. 1. 4. 15. scripsisset ἐκπλῆσαι τὰς γνώμας αὐτῶν. Consimilis est ratio Anab. IV. 5. 25. αἱ δ' οἰκίαι ἦσαν κατάγειαι, τὸ μὲν στόμα ὥςπερ φρέατος, κάτω δ' εὐρεῖαι· αἱ δὲ εἴςοδοι τοῖς μὲν ὑποζυγίοις ὀρυκταί, οἱ δὲ ἄνθρωποι κατέβαινον κατὰ (ἐπὶ) κλίμακος. Plut. C. Gracch. II. τοῦ στρατηγοῦ τὰς πόλεις ἐσθῆτα τοῖς στρατιώταις αἰτοῦντος.

25. ἡ δὲ σάμαινα — ναῦς ὑόπρωρος — editum ex emendatione Corais, quam praeiverunt alii, vulgo ὑπόπρωρος, de quo Coraes ita: τοῦτο μὲν γὰρ οὐδὲν ὅλως ἐνταῦθα σημαίνει· τὸ δὲ, Ὑόπρωρος, ὑὸς τύπον ἔχουσαν ἐπὶ τῆς πρώρας δηλοῖ. Καὶ μάρτυς Ἡσύχιος τάδε λέγων περὶ τῆς Σαμαίνης νεώς· „Σάμαινα, εἶδος νεὼς ὑὸς ἔχουσα προτομήν". Ἔπιθι τὸν αὐτὸν Ἡσύχιον καὶ μετ' ὀλίγα (λέξ. Σαμιακὸς) τὰ αὐτὰ λέγοντα περὶ τῆς Σαμαίνης, καὶ τὰς ἐκεῖ σημειώσεις τῶν κριτικῶν, οἷς προςτέθεικεν ὁ Σνεϊδέρος ἐν τῷ Ἑλληνογερμανικῷ λεξικῷ (λέξ. Ὑπόπρωρος) καὶ Ἡροδότου (Γ, νθ) μαρτύριον τόδε, „Καὶ τῶν νηῶν καπρίους ἐχουσέων τὰς πρώρας ἠκρωτηρίασαν", οὐδ' αὐτὸς ἀγνοήσας τὴν ἐν τῷ Πλουταρχείῳ τῷδε χωρίῳ γραφικὴν ἁμαρτίαν τοῦ, Ὑπόπρωρος. Τὸ δὲ, Σίμωμα (Δ. Γ. κακῶς, Σήμωμα), τὸ κατὰ τὴν πρώραν τῆς νεὼς μέρος δηλοῖ, ὡς σιμώτερον τουτέστι ταπεινότερον ὂν τῆς πρύμνης. — Adde Didymum apud Hesychium l. l.: Δίδυμος δὲ τὰς Σαμίας ναῦς ἰδιαιτέραν παρὰ τὰς ἄλλας ναῦς τὴν κατασκευὴν ἔχειν·

εὐρύτεραι μὲν γάρ εἰσι τὰς γαστέρας, τοὺς δὲ ἐμβόλους α
μανται (leg. σεσίμωνται, v. Schneiderum in lexico v.
πρωρος), ὡς δοκεῖν ῥύγχεσιν ὑῶν ὁμοίως κατεσκευάσθαι,
ἐχθυοπρώρους (leg. ὑοπρώρους) εἶναι· διὸ καὶ ἐπὶ τ
λέγεται· Ναῦς δέ τις ὠκυπόρος Σαμία, ὑὸς εἶ
ἔχουσα: Suidam voce Σαμίων ὁ δῆμος: σαμαίνη δέ
πλοῖον δίκροτον, ὑπὸ Πολυκράτους πρῶτον κατασκευ
τοῦ Σαμίων τυράννου, ὡς Λυσίμαχος ἐν δευτέρῳ Νό
τὸ δὲ πλάσμα Δώριδος· οἱ δὲ τὴν σάμαιναν νόμισμα
nimirum samaenam insigne navium fuisse Samiacar
his collegit etiam Schneiderus.

Ceterum de stigmate Samiis inusto et ab his Athe
sibus non convenit Plutarcho cum Suida et Aeliano
Suidae quidem verba supra apposui, Aelianus sic
V. H. libr. II. 9.: τούς γε μὴν ἁλισκομένους αἰχμαλώτου
μίων στίζειν κατὰ τοῦ προσώπου καὶ εἶναι τὸ στίγμα γ
καὶ τοῦτο Ἀττικὸν ψήφισμα. Vides ab Aeliano Sui
nocturnarum dici notas non Atheniensibus, sed ab h
ustas esse Samiis, quorum utrum verius sit quaeru
utile est quoniam utraque ratio habet quo credibilis
tur. Utraque enim civitas captivis illud potuit i
stigma, quod ipsius insigne fuit, declaratura eos serv
publicos: sed potuit etiam inimicorum uti insigni, quo
non sine eorum irrisione quales homines essent indic

27. φορτοφορεῖν — item coniectura Corais rep
vulgo ποντοπορεῖν. Λέγει δὲ, inquit Coraes, ὅτι τοι
τῆς Σαμαίνης ἡ σκευασία, ὥστε καὶ στρογγύλης, τουτέστ
πορικῆς νεὼς φορτία φερούσης, καὶ μακρᾶς, τουτέστι
κῆς, χρείαν παρέχειν. Τὸ δὲ μήπω καταχωρισθὲν
Λεξικοῖς Φορτοφορεῖν, τοῦ παρακμάζοντος ἂν εἴη ἐλλιπ
καθάπερ καὶ τὸ κατακεχωρισμένον, Φορτοφόρος. Καὶ
μὲν περὶ τῆς Ὑοπρώρου νεὼς τῶν Σαμίων. Ἀθηναῖ
στίζοντες Σαμίους, καὶ Σάμιοι ἀντιστίζοντες Ἀθηναίους,
ταῦτα οἱ μὲν Περικλέα, οἱ δὲ Μέλισσον, ἄνδρας ἐνδ
στρατηγοὺς ἔχοντες, ἐλάνθανον ἑαυτούς, οὐχ Ἑλλήνων
Σκυθῶν ἔργον ποιοῦντες. Θηριώδους γάρ ἐστιν ὠμότητος
πολλῶν ἐνυπαρχόντων φύσει κακῶν τῷ πολέμῳ, πλεί
ἀναγκαίων τοὺς πολεμοῦντας προσεξευρίσκειν.

28. *Πολυκράτους τυράννου* — eadem Suidas l. l. De Polycratis studio rerum maritimarum vid. Herodot. III. 122. cl. Thucyd. I. 13. Strabon. XIV. p. 637. D.

29. *πρὸς ταῦτα* — *ἠνίχθαι* — structuram quae est *αἰνίττεσθαι πρός τι* attigit Wyttenb. ad Mor. p. 940. Oxon.

31. *Σαμίων ὁ δῆμος* — Suidas voce *Σαμίων ὁ δῆμος· Ἀριστοφάνης Βαβυλωνίοις ἐπισκώπτων τοὺς ἐστιγμένους· οἱ γὰρ Σάμιοι καταπονηθέντες ὑπὸ τῶν τυράννων σπάνει τῶν πολιτευομένων ἐπέγραψαν τοῖς δούλοις ἐκ πέντε στατήρων τὴν ἰσοπολιτείαν, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Σαμίων πολιτείᾳ· ἢ ὅτι παρὰ Σαμίοις εὑρέθη πρώτοις τὰ κδ' γράμματα ὑπὸ Καλλιστράτου, ὡς Ἄνδρων ἐν Τρίποδι· — οἱ δὲ ὅτι Ἀθηναῖοι μὲν τοὺς ληφθέντας ἐν πολέμῳ Σαμίους ἔστιζον γλαυκὶ, Σάμιοι δ' Ἀθηναίους σαμαίνῃ.* Similia Hesychius ac Photius sub voce. De Babyloniis fabula Aristophanis in omnium manibus est Fr. V. Fritzschii disputatio, etsi erunt qui de nomine fabulae G. Dindorfio malint assentiri de fragm. Arist. p. 57. Hesychium sequuto, quam Fritzschii amplecti coniecturam quamvis ingeniosam. Magis placent quae de indole fabulae disputavit idem, sic quidem, ut Babylonios Aristophanem docuisse statueret eo consilio, ut vectigales reipublicae socii quam dure tractari coepti essent demonstraret, atque inter alios, qui tributa conferrent socios, etiam Samios sub deformi servorum specie spectandos exhiberet, non ut ludibrio haberet, sed ut totius populi misericordiam commoveret. Utut est, trimetri illius rationem ac sententiam eam fuisse, quam Plutarchus existimavit, facile sinimus nobis persuaderi, ut dubitemus de veritate distinctionis, quam induxit Fritzschius p. 21.: *Σαμίων ὁ δῆμός ἐστιν· ὡς πολυγράμματος*, hac sententia: *Samiorum hic populus est: quam inscriptus seu literatus*, tamquam *δραπέτης ἐστιγμένος*, in quam rem comparavit Avium v. 284.: *Καλλίας ἄρ' οὗτος ὄρνις ἐστίν· ὡς πτεροῤῥυεῖ.* nec potuit non Fritzschius quum eam de indole fabulae sententiam amplexus esset reiicere explicationem quam addunt lexicographi: *ἢ ὅτι παρὰ Σαμίοις εὑρέθη πρώτοις τὰ κδ' γράμματα ὑπὸ Καλλιστράτου*, quae mihi non tam frigida et inepta videtur opi-

nio, quam visa est Fritzschio, ut non improbabile exi
mem ex eiusmodi dilogia risum captasse comicum, quum
de literarum illa inventione et de ignominiosis istis ca
vorum notis vellet cogitari. Quocirca nolui admitt
Fritzschii interpunctionem, quoniam quo nexu dictus sit
meter incertum est ac vix ulla coniectura indagandum,
illud debeamus amplecti quod et simplicissimum est
orationi scriptoris maxime conveniens. Accedit quod
quo solo aliquod etsi tenue nexus vestigium peti pot
Hesychius, cuius verba haec sunt: *Σαμίων ὁ δῆμος· φ
τι περὶ τῶν Ἀριστοφάνους* (corr. *φησί τις παρὰ τῷ Ἀρ.*)
*ἐκ τοῦ μύλωνος ἰδὼν Βαβυλωνίους „Σαμίων ὁ δ. ἐστι
πολυγράμματος, καταπληττόμενος τὴν ὄψιν αὐτῶν
ἐπαπορῶν“*, magis, opinor, commendant eam, quam
retinui verborum interpunctionem, quam quae Fritz
placuit. Fateor tamen propter illud *ἐπαπορῶν* Hesychii
tasse rectius distingui ad hunc modum: *Σαμίων ὁ δῆ
ἐστιν; ὡς πολυγράμματος.*

CAPUT XXVII.

1. *Πυθόμενος δ' οὖν ὁ Περικλῆς* — Thucydides:
θόντος δὲ Περικλέους πάλιν ταῖς ναυσὶ κατεκλήσθησαν, qu
interim aliae Athenis, ex Chio Lesboque naves classi
cessissent cf. etiam Diodorum l. l.

3. *τοῦ Μελίσσου πρὸς αὐτὸν ἀντιτ.* — Thucydides:
ναυμαχίαν μέν τινα βραχεῖαν ἐποιήσαντο οἱ Σάμιοι.

9. *ὀκτὼ μέρη διελὼν τὸ πᾶν πλῆθος* — *εἰς ὀκτὼ μ*
Reiskii correctionem, recepit Coraes, unde transiit in
tiones Schaeferi, imprudente et invito editore. Fuit
olim opinio in talibus praepositionem deesse non p
qua quot loci perperam sint mutati ac depravati a
etiam doctissimis cognosci potest ex annot. Valcken.
Herodot. VII. 121. Schneideri ad Xenoph. Cyrop. VII. 5.
Heindorfii ad Plat. Phaedr. p. 272. Stallb. ad Plat. Phil
p. 60. Schaeferi ad Bosii ellips. p. 683. et quos praeter
laudat Kruegerus commentat. p. 279. Nec cogitandum
ellipsi praepositionis esse Schaeferus docuit ad Plut. L
curg. VIII.: *διένειμε τὴν μὲν ἄλλην τοῖς περιοίκοις Λακω*

κὴν τρισμυρίους κλήρους his verbis: „notissima constructio, ad quam expediendam olim somniabant ellipsin praepositionis *εἰς*. Est tamquam si dicas *διένειμε τὴν — Λακωνικὴν, ὥστε εἶναι τρισμυρίους κλήρους*. Ut structura sit per attractionem redacta ad compendium.“ Idemque ad Demosthen. or. de Symmor. p. 182. 21.: *διελεῖν κελεύω πέντε μέρη*, tentatum illud a quibusdam, „nec tamen, inquit, in talibus locis de ellipsi praepositionis *εἰς* cogitandum. *διελεῖν* valet *dividendo facere*, *διελόντα ποιῆσαι*.“

10. *λαβόντι τὸν λευκὸν κύαμον — λαχόντι γράφειν τις παραινεῖ οὐκ ἀπιθάνως*. *Coraes*. Est Bryani coniectura. Sed bene habet vulgatum cum praecedat *ἀπεκλήρου*. Omnino cavendum ne mutandi facilitas confusioque horum verborum satis frequens transversum te agat, ut tentes sanissima. Conf. quae adnotavi ad Porsoni Hecub. 41. p. 9. ed. tert. Lips., ubi vel Principi Criticorum humani quid accidisse videbis. *Schaeferus*. Comparanda ad eum locum annotatio G. Hermanni.

12. *λευκὴν ἡμέραν* — aliam dictionis proverbialis originem prodidit Suidas ex Phylarcho s. v. *λευκὴ ἡμέρα· ἡ ἀγαθὴ καὶ ἐπ' εὐφροσύνη· — Φύλαρχός φησι τοὺς μέλλοντας καθεύδειν ἄγειν τὴν φάρετραν· καὶ εἰ μὲν ἀλύπως τύχοιεν τὴν ἡμέραν ἐκείνην διαγαγόντες καθιέναι εἰς τὴν φάρετραν ψῆφον λευκήν· εἰ δὲ ὀχληρῶς, μέλαιναν· ἐπὶ τοίνυν τῶν ἀποθνησκόντων ἐκφέρειν τὰς φαρέτρας καὶ ἀριθμεῖν τὰς ψήφους, καὶ εἰ εὑρεθείησαν πολλαὶ λευκαὶ, εὐδαιμονίζειν τὸν ἐπιγενόμενον*: sed in his sermonem de more Scythico esse excidisseque apud Suidam sive ipsius culpa auctoris, sive scribarum negligentia Scytharum nomen ante *μέλλοντας*, cognoscitur ex Zenobio proverb. VI. 13. qui eadem ex Phylarcho servavit, quibuscum, quoniam semel in ea re versamur, contendimus quae de Thracibus, non de Scythis, rettulit Plinius H. N. VII. 40.: „— morem Thracae gentis, quae calculos colore distinctos pro experimento cuiusque diei in urnam condit, album diei felici, infelici nigrum assignans, ac supremo die separatos dinumerat atque ita de quoque pronunciat.“ De Romanorum consuetudine dies infelices creta vel albo lapide s. calculo signandas dicentium

docta annotatione exposuit R. Bentleius ad Hor. Carm. I. 36. 9.

15. *Ἀρτέμωνος — παρόντος* — hoc quum Reiskio in mentem venisset addubitare, ut fit, semel mota dubitatione, variis coniecturis tentarunt viri docti, *παρασχόντος* corrigente Haitingero, *πορίζοντος* Corae, Reiskii cui *πορόντος* placuit, vestigia sequuto. Frustra tamen omnes, ut nunc demum etiam Schaeferus intellexit: „hominem enim, Schaeferus ait, *πορίσαι τὰς μηχανὰς* ipse verborum contextus docet manifestissime.“ De Artemonis opera in urbis obsidione praestita Diodorus XII. 28.: *κατεσκεύασε δὲ καὶ μηχανὰς πρῶτος τῶν πρὸ αὐτοῦ τούς τε ὀνομαζομένους κριοὺς καὶ χελώνας, Ἀρτέμωνος τοῦ Κλαζομενίου κατασκευάσαντος· ἐνεργῶς δὲ πολιορκήσας τὴν πόλιν καὶ ταῖς μηχαναῖς καταβαλὼν τὰ τείχη κύριος ἐγένετο τῆς Σάμου.* Ceterum Ephori de Artemone narrationem qui redarguisse dicitur Heraclides Ponticus non videtur cogitasse, Anacreontis illum Artemonem prorsus alium fuisse atque illum, cuius opera Pericles usus esset, quos quidem permiscere tanto facilius fuit, quod ambo dicebantur *περιφόρητοι*, quod cognomen respexit Aristophanes Acharn. 850.: *ὁ περιπόνηρος Ἀρτέμων.* Hesychius: *περιπόνηρος Ἀρτέμων· παρὰ τὴν παροιμίαν τὴν περιφόρητος Ἀρτέμων· εἰσὶ δὲ Ἀρτέμωνες δύο.* Omnino probamus Schweighaeuseri iudicium docta annotatione ad Athenaeum p. 533. f. T. VI. p. 439. sqq. expositum, ubi quum sic scriptum exstet: *Χαμαιλέων δ' ὁ Ποντικὸς ἐν τῷ περὶ Ἀνακρέοντος προθεὶς τὸ*

ξανθῇ δ' Εὐρυπύλῃ μέλει
ὁ περιφόρητος Ἀρτέμων,

τὴν προσηγορίαν ταύτην λαβεῖν (φησὶ) τὸν Ἀρτέμωνα διὰ τὸ τρυφερῶς βιοῦντα περιφέρεσθαι ἐπὶ κλίνης: Schweighaeuserus inter alia annotavit haec: „ceterum, si, quae hic Athenaeus refert, cum iis contuleris, quae et Plutarchus et Aristophanis vetus interpres locis citatis tradunt, intelligi videtur, duos fuisse *Artemones*, quorum utrique cognomen *Περιφόρητος* fuit: priorem illum de quo hic Athenaeus loquitur, ex paupere divitem factum, et deinde mollitiei et *delicatae vitae* singulariter indulgentem; alterum, Periclis

etate clarum, virum gnavum solertemque mechanicum; qui uod claudus esset, lectica circumferebatur: de quo posteiore conferendus Plinius, lib. VII. c. 56. sect. 57. p. 415. q. ed. Hard. et Diodorus Sicul. XII. 28. itemque Servius d Aeneid. IX. 505. Prior ille Artemon non vulgo περιφόητος cognominatus fuisse videtur, sed ab uno Anacreonte ic forte adpellatus: alteri ex ipsa re, quam apud Plutarhum Ephorus narrat, illud ipsum cognomen impositum, uo usus Anacreon erat ubi de priore Artemone locutus st." Haec ratio propter ipsam simplicitatem suam tam robabilis videtur, ut mirer aliud placuisse Theod. Bergkio e fragm. Anacr. p. 115. cui περιφόρητος videbatur dictus b Anacreonte Artemon, quia famosus esset. Improbavit hoc tiam Welckerus Mus. Rhenan. III. 1. p. 156. sed ut aliud roponeret. Satis autem est mirum Plutarchum h. l. ex Heraclide Pontico referre quae Athenaeus rettulisse dicit Chamaeleontem Ponticum: quare quum parum sit verosimile, erratum in alterutro nomine esse ab librariis non aret probabilitate Ionsii suspicio de script. hist. philos. ibr. I. p. 106. sq., Heraclidem sua Chamaeleonti subripuisse, n quam sententiam praeter Schweighaeuserum abiit etiam eg. Menagius ad Diog. Laert. V. 93.: nam etiam alia in e, teste Diogene, Heraclidem plagii insimulavit Chaaeleon.

19. ἐλέγχει — ψευδὲς ἀποδείκνυσι. *Coraes.*

22. τρυφερόν τινα — nihil agebat quae vulgo post ρυφερὸν addebatur μὲν particula delendaque fuit vel sine ibro.

28. περιφερόμενον — non inepta est παραφερόμενον ibrorum scriptura, sed praeterquam quod παρὰ praecedens am arguit, ipsum περιφορήτου cognomen non quadrat nisi n eam, quam retinui, scripturam.

CAPUT XXVIII.

1. ἐνάτῳ — libris Parisinis et edd. vett. oblatum nolui pernere, etsi Plutarchus non est ex numero τῶν παλαιῶν, uibus eam formam praeplacuisse dicit Eustathius ad Il. β. . 223. (169). commemoratus cum Suida et Etym. M. in

ἐννέα a Dukero ad Thuc. I. 117. Παραστάντων dicit, quoniam ὁμολογίᾳ προσεχώρησαν, sic enim Thucydides: ἀδύνατοι δὲ ὄντες ἀντισχεῖν ἐξεπολιορκήθησαν ἐνάτῳ μηνὶ καὶ προσεχώρησαν ὁμολογίᾳ, τεῖχός τε καθελόντες καὶ ὁμήρους δόντες καὶ ναῦς παραδόντες καὶ χρήματα τὰ ἀναλωθέντα κατὰ χρόνους ταξάμενοι ἀποδοῦναι. Vides quod Plutarchus dixit τὰς ναῦς παρέλαβε id eum dixisse omisso articulo ναῦς παρέλαβε, ut parte navium Samios privatos esse indicare voluerit, Plutarcho omnes eis ademtas esse significante, facitque cum eo Diodorus: κολάσας δὲ τοὺς αἰτίους ἐπράξατο τοὺς Σαμίους τὰς εἰς τὴν πολιορκίαν γεγενημένας δαπάνας, τιμησάμενος αὐτὰς ταλάντων διακοσίων· παρείλετο δὲ καὶ τὰς ναῦς αὐτῶν καὶ τὰ τείχη κατέσκαψε καὶ τὴν δημοκρατίαν καταστήσας ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα: de impensis CC talentorum cave fidem habeas Diodoro, quas quis credat suffecturas fuisse tot navibus novem mensium obsidioni? Immo aut corrupta sunt Diodori verba, aut, quae aeque probabilis sententia est, quae κατὰ χρόνους pendebantur CC talenta (οὐδὲ γὰρ εὐπόρουν ἀθρόον ἐκτῖσαι τὸ πᾶν, schol. Thuc. l. l.) confudit Diodorus cum tota summa impensarum, de qua sic scribit Isocrates περὶ ἀντιδόσ. §. 111. Bekk.: μετὰ δὲ ταύτας τὰς πράξεις ἐπὶ Σάμον στρατεύσας (Timotheus), ἣν Περικλῆς ὁ μεγίστην ἐπὶ σοφίᾳ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ σωφροσύνῃ δόξαν εἰληφὼς ἀπὸ διακοσίων νεῶν καὶ χιλίων ταλάντων κατεπολέμησε, ταύτην οὔτε πλέον οὔτ' ἔλαττον παρ' ὑμῶν λαβὼν οὔτε παρὰ τῶν συμμάχων ἐκλέξας, ἐν δέκα μησὶν ἐξεπολιόρκησεν, quem locum suspiceris ante oculos habuisse Nepotem vit. Timoth. I.: Samum cepit, in qua oppugnanda superiore bello Athenienses *mille et ducenta* talenta consumserant; id ille sine ulla publica impensa populo restituit.

4. ταξάμενοι — τάξαντες ἑαυτοῖς προθεσμίαν εἰς τὸ κατοίσειν, ὥσπερ ἂν εἰ καὶ ἔλεγεν ὑποσχόμενοι κατοίσειν ἐν ὡρισμένῳ χρόνῳ. Καὶ ὅρα πάλιν τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐν τῇ συνηθείᾳ Τάσσω ἐπὶ τοῦ Ὑπισχνοῦμαι, καθὰ ἀλλαχοῦ (Προδρ. Ἑλλ. βιβλ. σελ. 366.) σεσημείωται. Coraes.

5. Duridem Samium dictum ab insula, cui tyrannus *praefuit*, si fides Athenaeo p. 337. d.: Δούριδος — τοῦ τὰς

ἱστορίας γράψαντος καὶ τυραννήσαντος τῆς πατρίδος, cl. de genere eius Plut. in Alcibiad. XXXII. Ptolemaei Philadelphi aetate constat vixisse ac Peripateticorum disciplinae fuisse addictum, vid. I. G. Vossium de histor. graec. p. 96. Fabricium in bibl. gr. I. p. 676. cum additamentis Harlesii. Scriptorum eius cum alia commemorantur argumenti varii, tum amplum opus Ἱστοριῶν, cuius librum vicesimum tertium laudat Athenaeus p. 546. c.: item Μακεδονικὰ eius, quorum librum quintum decimum memoravit schol. ad Apollon. Rhod. IV. 264. ac Σαμίων ὧροι, de quibus statim dicemus. Ex his tribus operibus desumpta sunt quae Plutarchus ex Duride rettulit, sed ut interdum anceps iudicium sit ad quod quaeque opus sint referenda. Nec constans de fide Duridis existimatio est; nam Ciceroni quidem in epist. ad Attic. VI. 1. 18. *homo* dicitur *in historia diligens*, cuius iudicium sequutus videtur D. Wyttenbachius in bibl. crit. VIII. p. 113., quod iure miratur I. Chr. Baehrius praef. ad Plut. Alcibiad. p. XXVI. Nam quae Plutarchi de eo exstant iudicia neutiquam sic comparata sunt, ut de fide eius honorifice sentiri possit. Primum enim una cum Idomeneo eximit eum ex numero τῶν δοκιμωτάτων Demosth. XIX., deinde eum et res patrias exaggerare affirmat calumniantem et alibi quoque veritatis limites transilire testatur hoc loco, quod haud dubie Duridis *annales Samios*, Σαμίων ὥρους, respexit, quos docta annotatione Duridi restituit I. Schweighaeuserus ad Athenaeum T. II. p. 647. sq. Porro de reditu Alcibiadis rettulit Plutarcho incredibilia nec memorata Theopompo, Ephoro, Xenophonti, vit. Alcibiad. XXXII.: ἃ δὲ Δοῦρις ὁ Σάμιος Ἀλκιβιάδου φάσκων ἀπόγονος εἶναι προστίθησι τούτοις, αὐλεῖν μὲν εἰρεσίαν τοῖς ἐλαύνουσι Χρυσόγονον τὸν Πυθιονίκην, κελεύειν δὲ Καλλιπίδην τὸν τῶν τραγῳδιῶν ὑποκριτὴν, στατοὺς καὶ ξυστίδας καὶ τὸν ἄλλον ἐναγώνιον ἀμπεχομένους κόσμον, ἱστίῳ δ' ἀλουργῷ τὴν ναυαρχίδα προσφέρεσθαι τοῖς μιμέσιν, ὥςπερ ἐκ μέθης ἐπικωμάζοντος, οὔτε Θεόπομπος οὔτε Ἔφορος οὔτε Ξενοφῶν γέγραφεν, οὔτ' εἰκὸς ἦν οὕτως ἐντρυφῆσαι τοῖς Ἀθηναίοις μετὰ φυγὴν καὶ συμφορὰς τοσαύτας κατερχόμενον: quae fieri potuit ut in historiis exstarent

scripta, licet Diodorus Siculus XV. 60. eum exorsum scri bat a Philippi Macedonici temporibus. Dixit de hoc loc nuper Iulius Wiggersius in quaest. crit. et histor. de Corn Nepot. Alcibiade p. 40. sq., sed ut mirabiliter a vera Plu tarchi sententia aberraverit, negligentiae nescio cuius ac cusans scriptorem, cuius si nunc id agerem facile ipsum Wiggersium possem convincere. Duridis ex eodem oper desumpta sunt illa de Alcibiadis consuetudine cum Agidi uxore Agesil. III. et ubi eadem, celato tamen auctore, nar rantur Alcibiad. XXIII. Sed narratio illa de honoribus Ly sandro a Graecis habitis, Lysandr. XVII., petita haud dubi est ex annalibus Samiis, quod quum colligi possit ex *Σαμίων* commemoratione, quae sequitur, tum manifesto ap paret ex Athenaeo p. 696. c.: *οὐκ ἔχει δ' οὐδὲ τὸ παιανικὸν ἐπίῤῥημα καθάπερ ὁ εἰς Λύσανδρον τὸν Σπαρτιάτην γραφεὶς ὄντως παιὰν, ὃν φησι Δοῦρις ἐν τοῖς Σαμίων ὥροις ᾄδεσθαι ἐν Σάμῳ.*

Ex *Macedonicis* Duridis petita sunt illa de exigua Alexandri *ἐφοδίῳ* locupletissimo auctori, Aristobulo, repugnantia in vita Alexandr. XV.: *ἐφόδιον δὲ τούτοις οὐ πλέον ἑβδομήκοντα ταλάντων ἔχειν αὐτὸν Ἀριστόβουλος ἱστορεῖ· Δοῦρις δὲ τριάκοντα μόνον ἡμερῶν διατροφὴν*, cl. de fortit. Alex. M. or. p. 327. E.; item vit. Alex. XLVI. ubi cum optimis facit auctoribus, Amazones ad Alexandrum venisse negantibus. Et quum verosimile sit quae de commercio Alexandri et familiaritate cum Phocione consentiens cum Charete tradidisse dicitur vit. Phoc. XVII.: *ὁ γοῦν Δοῦρις εἴρηκεν, ὡς μέγας γενόμενος καὶ κρατήσας ἀφεῖλε τῶν ἐπιστολῶν τὸ Χαίρειν, πλὴν ἐν ὅσαις ἔγραφε Φωκίωνι· τοῦτον δὲ μόνον ὥςπερ Ἀντίπατρον μετὰ τοῦ Χαίρειν προσηγόρευε. Τοῦτο δὲ καὶ Χάρης ἱστόρηκε*, indidem desumpta esse, ego non dubitem eodem referre haec de moribus Phocionis: *Φωκίωνα γὰρ οὔτε γελάσαντά τις οὔτε κλαύσαντα ῥᾳδίως Ἀθηναίων εἶδεν, οὐδ' ἐν βαλανείῳ δημοσιεύοντι λουσάμενον, ὡς ἱστόρηκε Δοῦρις, οὐδ' ἐκτὸς ἔχοντα τὴν χεῖρα τῆς περιβολῆς ὅτε τύχοι περιβεβλημένος*, c. IV. Denique huc pertinet disceptatio de Thermodonte aut fluvio aut *ἀνδριαντίσκῳ* Demosthen. XIX.: *ὁ δὲ Δοῦρις οὐ ποταμὸν εἶναί φησι τὸν*

Θερμώδοντα, ἀλλ' ἱστάντας τινὰς σκηνὴν καὶ περιορύττοντας ἀνδριαντίσκον εὑρεῖν λίθινον ὑπὸ γραμμάτων τινῶν διασημαινόμενον, ὡς εἴη Θερμώδων, ἐν ταῖς ἀγκάλαις Ἀμαζόνα φέροντα τετρωμένην· ἐπὶ δὲ τούτῳ χρησμὸν ἄλλον ᾄδεσθαι. — Ταῦτα μὲν οὖν ὅπως ἔχει διαιτῆσαι χαλεπόν: ac parum probata Plutarcho Duridis de genere Eumenis narratio: *Εὐμένη δὲ τὸν Καρδιανὸν ἱστορεῖ Δοῦρις πατρὸς μὲν ἁμαξεύοντος ἐν Χερρονήσῳ διὰ πενίαν γενέσθαι, τραφῆναι δ' ἐλευθερίως ἐν γράμμασι καὶ περὶ παλαίστραν, ἔτι δὲ παιδὸς ὄντος αὐτοῦ Φίλιππον παρεπιδημοῦντα καὶ σχολὴν ἄγοντα τὰ τῶν Καρδιανῶν θεάσασθαι παγκράτια μειρακίων καὶ παλαίσματα παίδων, ἐν οἷς εὐημερήσαντα τὸν Εὐμένη καὶ φανέντα συνετὸν καὶ ἀνδρεῖον ἀρέσαι τῷ Φιλίππῳ καὶ ἀναληφθῆναι. Δοκοῦσι δ' εἰκότα λέγειν μᾶλλον οἱ διὰ ξενίαν καὶ φιλίαν πατρῴαν τὸν Εὐμένη λέγοντες ὑπὸ τοῦ Φιλίππου προαχθῆναι*, vit. Eumen. 1., quam nolim referre ad *ἱστορίας* Duridis.

6. *ἐπιτραγῳδεῖ* — *tragico more res exaggerat*: cf. Art. XVIII.: *ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὐκ ἄδηλον ὡς ἐπιτραγῳδεῖται τῇ Κλεάρχου μνήμῃ.* Praeter Ernestium in Lex. Technol. p. 130. disputationem suam in Creuzeri melet. III. p. 69. laudat Baehrius ad Ctes. fragm. p. 24. Simplex *τραγῳδεῖν* est Demosth. XXI.: *ὡς γράφει καὶ τραγῳδεῖ Θεόπομπος: συντραγῳδεῖν* Nic. V.

8. *Ἀριστοτέλης* — cf. ad c. XXVI. De *ὡς ἄρα* particulis diximus praef. ad Them. p. LVIII. et in annotat. p. 30.

11. *σανίσι προσδήσας* — Hesychius s. v.: *τίθεται καὶ ἐπὶ τοῦ σταύρου.* Herodotus VII. 33.: *ζῶντα πρὸς σανίδα προσδιεπασσάλευσαν*: cl. IX. 120.: *σανίδα προσπασσαλεύσαντες ἀνεκρέμασαν*, de quo Eustathius ad Odyss. X. p. 1923. 46. (780. 30.): *ἰστέον δὲ ὡς περὶ τῆς καθ' Ἡρόδοτον σανίδος φέρεται ἐν ῥητορικῷ λεξικῷ ὅτι σανὶς, ἐν ᾗ τοὺς κακούργους ἔδουν.* Inde Aristophanes Thesmophor. v. 938.: *δῆσον αὐτὸν εἰς ἄγων, ὦ τοξότ', ἐν τῇ σανίδι*: et mox: *γυμνὸν ἀποδύσαντά με κέλευε πρὸς τῇ σανίδι δεῖν τὸν τοξότην.* vide Valcken. ad Herod. VII. 33.

13. *προβαλεῖν ἀκήδευτα τὰ σώματα* — προβάλλειν νο-

cabulum proprium de ea re videtur esse, cf. Themist. XII. οὗ νῦν τὰ σώματα τῶν θανατουμένων οἱ δήμιοι προβάλλου

15. κρατεῖν κ. τ. λ. — συνέχειν ἐντὸς τῶν ὅρων τ ἀληθείας τὴν ἱστορίαν. *Coraes.*

19. ταφάς τε τῶν ἀποθανόντων etc. — de ceremo rum solemnitate in honorem eorum, qui pro patria co buerunt, de more factarum plene enarrat Thucydides II. 34. Videtur autem praeclari instituti Solon fuisse auc id enim etsi disertum eius rei significationem desid probabiliter colligas ex Diogen. Laert. vit. Solon. VIII. συνέστειλε δὲ καὶ τὰς τιμὰς τῶν ἐν ἀγῶνι ἀθλητῶν, Ὀλ πιονίκῃ μὲν τάξας πεντακοσίας δραχμὰς, Ἰσθμιονίκῃ δὲ τὸν, καὶ ἀνήλογον ἐπὶ τῶν ἄλλων· ἀπειρόκαλον γὰρ ἐξ τὰς τούτων τιμὰς, ἀλλὰ μόνον ἐκείνων τῶν ἐν πολέμοις τε θάντων, ὧν καὶ τοὺς υἱοὺς δημοσίᾳ τρέφεσθαι καὶ παιδεύε codemque spectare videtur locus Plutarchi in vita Po colae, de quo statim dicetur; hoc certum vel ex Th dide est, nec a quoquam ignoratur, legem iussisse militum bello occisorum publice celebrari. Ei legi p demum addita est alia, quae ceremoniis iis, de quibus T cydides dixit, adiunxit λόγον ἐπιτάφιον, vid. Dionys. Rom. V. p. 291.: ὀψὲ γάρ ποτε Ἀθηναῖοι προςέθεσ ἐπιτάφιον ἔπαινον τῷ νόμῳ, εἶτ' ἀπὸ τῶν ἐπ' Ἀρτεμισίῳ περὶ Σαλαμῖνα καὶ ἐν Πλαταιαῖς ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀπ νόντων ἀρξάμενοι, εἶτ' ἀπὸ τῶν περὶ Μαραθῶνα ἔργω qui fere consentit cum eo locupletior testis Thucydide 35.: οἱ μὲν πολλοὶ τῶν ἐνθάδε εἰρηκότων ἤδη ἐπαινοῦσ προςθέντα τῷ νόμῳ τὸν λόγον τόνδε, ὡς καλὸν ἐπὶ τοῖ τῶν πολέμων θαπτομένοις ἀγορεύεσθαι αὐτόν: cuius quis auctor fuerit ignoravit iam Plutarchus, quem vid Poplicola IX.: καὶ λόγον ἐπ' αὐτῷ διεξῆλθεν (Poplicola) τάφιον, ὃς οὕτως ὑπὸ Ῥωμαίων ἠγαπήθη καὶ τοσαύτην χάριν, ὥςτε πᾶσι τοῖς ἀγαθοῖς καὶ μεγάλοις ὑπάρχε ἐκείνου τελευτήσασιν ὑπὸ τῶν ἀρίστων ἐγκωμιάζεσθαι, λέγ δὲ καὶ τῶν ἑλληνικῶν ἐπιταφίων ἐκεῖνος γενέσθαι πρε τερος· εἴγε μὴ καὶ τοῦτο Σόλωνός ἐστιν, ὡς Ἀναξιμέν ῥήτωρ ἱστόρηκεν. Minus accurate haec dicta sunt, ex bus ut diximus videri colligi posse, Solonem ταφῶν ἐν

σίων fuisse auctorem, ita ex Thucydide manifesto apparet, publicae laudationis legem additam esse ab alio (τὸν προς-θέντα τῷ νόμῳ τὸν λόγον τόνδε). Quem Cimonem fuisse ex ipsis Periclis verbis apud Thucydidem II. 35. colligere posse sibi videbatur Car. Frider. Weberus in dissertat. quam Darmstadii edidit a. 1827. de Periclis oratione funebri p. 7.: invidiose enim loqui ipsi videbatur Pericles de eo, qui illam publicae laudationis legem addidisset, quippe qua antiqua lex de publico funere scripta corrumperetur, si diis placet, ac depravaretur; eam vero invidiam imprimis cadere in Cimonem, Periclis in republica adversarium. Mirarer ego eam sententiam in Webero, nisi ipse fontem erroris indicasset, quem repetiit ex Wielandi museo attico vol. I. p. 270., quem virum constat interdum legisse in veterum libris, non quae scripta essent, sed quae scripta opinaretur aut substitueret de sua opinione. Hic quidem ne illud dicam, eam sententiam in sola eaque admodum debili coniectura positam esse, repugnant et adversantur ipsa Periclis verba cum haec: οἱ μὲν πολλοὶ τῶν ἐνθάδε εἰρηκότων ἤδη — quae non potuerunt dici lege recens lata, tum vero illa in quibus disertam addidit vetustatis significationem: ἐπειδὴ δὲ τοῖς πάλαι οὕτως ἐδοκιμάσθη οὕτω καλῶς ἔχειν —. Probabilior sed item incerta putanda est Huepedeni opinio, quam rettulit Poppo annot. ad Thucyd. II. 34., ab Themistocle eam legem adiectam esse. Scio non pauca eaque multo antiquiora exstare laudationum eorum, qui in pugna occubuerunt, testimonia, sed hic agimus de laudatione publice ac legitime constituta, cuius et auctorem ignorari contendimus et tempus nesciri, quo fuerit constituta. Quod quid tandem est cur dissimulare malimus, quam vanis indulgere coniecturis, quales innumerae possunt excogitari? Ceterum locum praeclarum ex Periclis oratione funebri post expeditionem Samicam habita ex Stesimbroto supra attulit Plutarchus c. VIII. extr., nec improbabile est, quod Weberus l. l. p. 25. suspicatur, eodem pertinere quae eius verba Aristoteles servavit Rhet. III. 10. 7.: ὥςπερ Περικλῆς ἔφη τὴν νεότητα τὴν ἀπολυμένην ἐν τῷ πολέμῳ οὕτως ἠφανίσθαι ἐκ τῆς πόλεως, ὥςπερ εἴ τις τὸ ἔαρ ἐκ τοῦ ἐνιαυ-

τοῦ ἐξέλοι. Plurima autem, quae magis minusve spectant ad Periclis orationem funebrem undique collecta vide ap. Poppon. Comment. ad Thuc. II. p. 128. sqq.

19. ταφὰς τε — ἐποίησε — Thucydides l. l. quum dixerit ταφὰς ἐποιήσαντο, activo usus sit Plato in Menexeno p. 234.: ταφὰς γὰρ οἶσθ' ὅτι μέλλουσι ποιεῖν, apud Demosthenem vero or. in Leptin. p. 500. l. R. §. 141. Bekk.: πρῶτον μὲν μόνοι τῶν ἁπάντων ἀνθρώπων ἐπὶ τοῖς τελευτῶσι δημοσίᾳ ταφὰς ποιεῖσθε καὶ λόγους ἐπιταφίους fluctuet librorum scriptura inter ποιεῖσθε et ποιεῖτε, lis exorta est inter viros doctos de medii et activi in hac formula usu et discrimine, vid. interpr. ad Thuc. Tom. II. p. 121. commentariorum Popponis, Schaeferi App. ad Demosth. T. III. p. 264., interpretes ad Platon. Menex. l. l., quorum, quod doleo, non potui conferre Engelhardtum, haud dubie rectum praecipientem Vito Loersio, cui hoc videbatur interesse discriminis, ut ταφὰς ποιεῖν esset auctorem esse, curare ut funera fiant: ταφὰς ποιεῖσθαι ut esset funera facere: a quo uti par est, sic dissentio ut contrarium verum existimem. Namque δῆμον dici ποιεῖσθαι ταφὰς, auctorem esse ut fiant funera, eum cui hoc impositum est a populo, ποιεῖν, et ratio docet et confirmat usus. Recte igitur et legitime locutus Plutarchus Periclem dixit ποιῆσαι ταφάς: recte quoque Thucydides significaturus auctore populo id factum esse usus est medio: de loco Demosthenico, in quo nonnulli novari voluit G. H. Schaeferus, sic sentio, ut recte I. Bekkerum cum Fr. A. Wolfio medium retinuisse arbitrer. Locus Platonis ita se habet: νῦν μέντοι ἀφικόμην πρὸς τὸ βουλευτήριον πυθόμενος ὅτι ἡ βουλὴ μέλλει αἱρεῖσθαι, ὃς ἂν ἐρεῖ ἐπὶ τοῖς ἀποθανοῦσι· ταφὰς γὰρ οἶσθ' ὅτι μέλλουσι ποιεῖν: nescio quam vere Loersius rettulerit G. Stallbaumium ad Phileb. p. 177. ποιεῖν positum dicere pro ποιεῖσθαι; miratur id ego in Stallbaumio. Tantum enim abest, ut hic locus adversetur illi quod diximus inter utramque formam discrimen esse, ut facillime cum eo possit conciliari: nimirum senatus non ποιεῖται ταφὰς, quod diximus populi esse, sed ποιεῖ, non profecto quod ipse sepeliat, sed quia curam et rei suscipit datam ei a populo. Ceterum de omisso

ταφὰς articulo moneo propterea, quoniam Wolfius, opinor, ut obloqueretur Reiskio, retinuit in loco Demosthenico.

24. στεφάνοις ἀνέδουν καὶ ταινίαις — Suidas: ἀναδεῖ· ἀναπλέκει, στέφει, καὶ ἀναδεῖσθαι στεφανοῦσθαι, καὶ ἀναδήσασθαι στεφανώσασθαι καὶ ἀναδῆσαι τὸ ταινιῶσαι νικῶντα. Pindarus Pyth. II. 10.: ἀνέδησεν Ὀρτυγίαν στεφάνοις· idem X. 16.: δάφνᾳ κόμας ἀναδήσαντες: λόγχην ἀναδεδεμένην ταινίαις καὶ στεφανώμασι dixit Plutarchus Mar. XVII. et στεφάνων ἀναδέσεις Sertor. XXII. idem de regio diademate Demetr. XVIII.: Ἀντίγονον εὐθὺς ἀνέδησαν οἱ φίλοι.

24. ὥςπερ ἀθλητὴν νικηφόρον — fasciis coronisque redimiri solebant victores, quo spectant illa Xenophontis Sympos. V. 9.: ὁ δὲ Σωκράτης ἐν τούτῳ διέπραττε τόν τε λύχνον ἀντιπροςενεγκεῖν τῷ Κριτοβούλῳ, ὡς μὴ ἐξαπατηθείησαν οἱ κριταὶ, καὶ τῷ νικήσαντι μὴ ταινίας, ἀλλὰ φιλήματα ἀναδήματα παρὰ τῶν κριτῶν γενέσθαι. Inde Hesychius: ἀνάδημα· στέμμα, ᾧ τοὺς ἱερονίκας ἀναδεσμοῦσιν. Vide Antonii Mureti Var. lect. XV. 7. et interpret. ad Xenoph. l. l.

26. ταῦτ', ἔφη, θαυμαστὰ — καταστρεφόμενος — per interrogationem dicta accipi vult Schaeferus: mihi altera ratio praeplacet, quoniam aliquanto acerbius loquitur Elpinice affirmative dicens: haec facinora tua (sane) admiranda et digna coronis, qui multos ac bonos cives perdidisti etc., quam interrogative sic: num haec admiranda, vel, haeccine admiranda —? Ὅς pronomen sic dictum tamquam scriptum in praegressis esset in hanc sententiam: admiranda sunt haec facinora *tua, qui* —: nihil enim proficitur ea interpretatione, qua similia vulgo sic expediunt, ut pronomen pro ὅτε s. ὅτι aliave particula positum dicant. Ea dicendi ratio ubi admittitur, sic debet comparata oratio esse, ut relatio pronominis ex ipso nexu appareat, etsi propria est animo vehementius commoto. Unde perperam haec Sophoclis in Oed. Col. v. 865.: μὴ γὰρ αἵδε δαίμονες θεῖέν μ' ἄφωνον τῆςδε τῆς ἀρᾶς ἔτι, ὅς μ', ὦ κάκιστε, ψιλὸν ὄμμ' ἀποσπάσας — ἐξοίχει βίᾳ tentavit C. Reisigius. Cf. Lysiae or. de trunc. oleae p. 1280. R. 23. Bekk.: δεινότατα οὖν πάσχω, ὅς, εἰ μὲν παρέσχετο μάρτυρας, τούτους ἂν ἠξίου πι-

στεύειν, ἐπειδὴ δὲ οὐκ εἰσὶν αὐτῷ, ἐμοὶ καὶ ταύτην ζημίαν οἴεται χρῆναι γενέσθαι: et G. Bernhardium gr. gr. p. 291.

31. τὸ τοῦ Ἀρχιλόχου, οὐκ ἂν μύροισι γραῦς ἐοῦσ' ἠλείφεο· — λείπει ἡ τοῦ λόγου συνάρτησις, ἣν παρὰ Ἀρχιλόχῳ ἔδει ζητεῖν, εἰ ἐσώζετο τὰ τοῦ Ἀρχιλόχου. Ὤφελε γὰρ προηγεῖσθαι, Εἰ ἐσωφρόνεις, Εἰ μὴ ἦσθα μάχλος γυνὴ (ἢ ἕτερόν τι τοιοῦτον), οὐκ ἂν ἠλείφου μύροις, γραῦς οὖσα. *Coraes.* Subaudi enuntiationem conditionalem, qualis sit, εἰ μὴ φρενῶν ἀπεσφάλης. μύροις ἀλείφεσθαι autem h. l. significat i. q. μεγαληγορεῖν. *Schaeferus.* Prius verum puto, alterum falsum est. Neque enim μύροις ἀλείφεσθαι qui possit significare μεγαληγορεῖν intelligo, nec quomodo apta sit ea explicatio assequor, quam Schaeferus videtur ad commemorationem rerum ab Cimone gestarum rettulisse. Nec plane assentior Liebelio, cuius haec verba sunt fr. Archil. p. 81. sq.: „significasse videtur Pericles Elpinicen iudicare de rebus seque immiscere negotiis ad eam non pertinentibus, sicut nimirum vetulae et honestae matronae non convenit, se unguentis ungere.“ Similiter G. Xylander: „existimavi autem sensum huius Archilochi carminis esse: non esse mulieri, iam provectae praesertim aetatis, de rebus gestis et administratione reipub. iudicandum aut disputandum. Hoc modo alii etiam versus Homericos usurparunt. Fuisse autem iam tum vetulam Elpinicen, et ex temporum ratione et ex Plutarchi loco, ubi de eius pro fratre apud Periclem deprecatione dixit, liquet. et Horatius quidem haud absimili modo vetulam quandam reprehendit, 3. Od. 15.“ Mihi Archilochi versu usus videtur Pericles ad significandam anilem ineptiam Elpinices, hac sententia: tu si sana mente esses, non ungeres te, tam vetulam: id ut idem esset quod *insanis* s. *ineptis*. Nam Archilochi dicterium istud tam videtur notum fuisse, ut, quamvis non esset plene prolatum, Elpinice tamen quid Pericles sibi vellet intelligeret. Alia sententia supra dixit c. X.: γραῦς εἶ, ὦ Ἐλπινίκη. Ceterum eundem versum servavit Athenaeus XV. p. 688. C.: τῷ δὲ τοῦ μύρου ὀνόματι πρῶτος Ἀρχίλοχος κέχρηται λέγων·

οὐκ ἂν μύροισι γραῦς ἐοῦσ' ἠλείφετο·

unde Eustathius ad Il. ψ. p. 1413. 32.: μύρου δέ, φασι, ὀνόματι πρῶτος Ἀρχίλοχος ἐχρήσατο: nam priscis temporibus Graecos non μύροις, sed ἐλαίῳ usos esse, laudato Salmasio ad Solin. p. 665. F. Spanhemio ad Callim. p. 611., observavit Fr. Iacobsius. Ex Athenaeo autem fortasse desumpsit Vulcobius suum illud ἠλείφετο.

38. ἀξίωσις — ταὐτὸν ὧδε δύναται τῷ Καύχησις, τουτέστιν τὸ ἀξιοῦν ἑαυτὸν ὑπερβαίνειν τὸν Ἀγαμέμνονα. Coraes. Thucydides III. 9.: νομίζοντες — εἶναι προδότας τῶν πρὸ τοῦ φίλων χείρους ἡγοῦνται, καὶ οὐκ ἄδικος αὕτη ἡ ἀξίωσίς ἐστιν: ubi vim vocabuli rectius quam Thom. Magister explicuit Dukerus, Dukero melius ad h. l. Coraes.

40. ὡς Θουκυδίδης φησί — libr. VIII. 76.: πόλιν τε γὰρ σφίσιν ὑπάρχειν Σάμον οὐκ ἀσθενῆ, ἀλλ' ἢ παρ' ἐλάχιστον δὴ ἦλθε τὸ Ἀθηναίων κράτος τῆς θαλάσσης, ὅτε ἐπολέμησεν, ἀφελέσθαι.

CAPUT XXIX.

1. κυμαίνοντος ἤδη τ. Π. πολέμου — propria vi posuit Anton. LXVI.: μεγάλῳ πνεύματι κυμανθὲν τὸ πέλαγος: translata Num. II.: τοῦ δήμου πολλὰ κυμαίνοντος ἐν ἑαυτῷ. Pompei. LIII.: εὐθὺς γὰρ ἐκύμαινεν ἡ πόλις καὶ πάντα τὰ πράγματα σάλον εἶχε. ibid. LXIX.: τῆς στρατιᾶς τὸ πλεῖστον — κυμαῖνον ἀπειρίᾳ καὶ θορυβούμενον.

2. Κερκυραίοις πολεμουμένοις ὑπὸ Κορινθίων — de Corcyraeorum cum Corinthiis contentione omnia nota ex Thucyd. I. 23. sqq.

3. ἔπεισε τὸν δῆμον — nulla fit in ea re Periclis commemoratio ap. Thucydidem, qui I. 44. sic de ea re: μετέγνωσαν Κερκυραίοις ξυμμαχίαν μὲν μὴ ποιήσασθαι, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν (εἰ γὰρ ἐπὶ Κόρινθον ἐκέλευον σφίσιν οἱ Κερκυραῖοι ξυμπλεῖν, ἐλύοντ' ἂν αὐτοῖς αἱ πρὸς Πελοποννησίους σπονδαί), ἐπιμαχίαν δὲ ἐποιήσαντο, τῇ ἀλλήλων βοηθεῖν, ἐάν τις ἐπὶ Κέρκυραν ἴῃ ἢ Ἀθήνας ἢ τοὺς τούτων ξυμμάχους· ἐδόκει γὰρ ὁ πρὸς Πελοποννησίους πόλεμος καὶ ὡς ἔσεσθαι αὐτοῖς, καὶ τὴν Κέρκυραν ἐβούλοντο μὴ προέσθαι Κορινθίοις ναυτικὸν ἔχουσαν τοιοῦτον, ξυγκρούειν δὲ ὅτι μάλιστα αὐτοὺς ἀλλήλοις, ἵνα ἀσθενεστέ-

ροις οὖσιν, ἤν τι δέῃ, Κορινθίοις τε καὶ τοῖς ἄλλοις ναυτικὸν ἔχουσιν ἐς πόλεμον καθιστῶνται: in his igitur etsi nulla fit Periclis commemoratio, facile tamen apparet sic esse comparata, ut vix ad alium auctorem referri possint. Huc autem, ut suspicor, pertinet, quod inter ἀποφθέγματα Periclis supra ponebatur c. VIII.: τὸν πόλεμον ἤδη καθορᾷν ἀπὸ Πελοποννήσου προσφερόμενον.

5. ὡς ὅσον οὐδέπω etc. — exaequat Thucydideum ἐδόκει γὰρ ὁ πρὸς Πελοποννησίους πόλεμος καὶ ὡς ἔσεσθαι αὐτοῖς. De ὅσον οὐδέπω particulis *iamiam* significantibus, vid. Vigerum p. 130. sq. Dorvillium ad Charit. p. 602. sq. Lips. Kruegerum ad Xen. Anab. VII. 2. 5.

5. Πελοποννησίων — non male codex c. ex marg. Corais Πελοποννησίων καὶ Λακεδαιμονίων, cui scripturae Schaeferus adhibuit Xenoph. Anab. VI. 2. (4.) 10.: ἄρχειν ἕνα Ἀθηναῖον Πελοποννησίων καὶ Λακεδαιμονίων, etsi eius loci dispar ratio est. Sic tamen, si recte memini, passim Herodotus ac Thucydides.

7. ἀπέστειλε δέκα ναῦς etc. — Thucydides: δέκα ναῦς αὐτοῖς ἀπέστειλαν βοηθούς· ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Λακεδαιμόνιός τε ὁ Κίμωνος καὶ Διότιμος — καὶ Πρωτέας — Diodorus XII. 33.: παραχρῆμα μὲν ἐξέπεμψαν τριήρεις κατηρτισμένας δέκα, μετὰ δὲ ταῦτα πλείους ἐπηγγείλαντο πέμψειν, ἐὰν ᾖ χρεία.

10. ὡς ἂν οὖν etc. — aliam paucitatis navium caussam attulit Thucydides l. l.

14. κολούων — subaudi αὐτοὺς s. τοὺς υἱοὺς τ. Κίμωνος, quod tanto magis potuit omitti, quo facilius e praegressis τῷ Κίμωνος οἴκῳ ac sequente τῶν υἱῶν commemoratione subauditur. De re cf. Cimon. XVI.: ἦν μὲν οὖν ἀπ' ἀρχῆς φιλολάκων· καὶ τῶν γε παίδων τῶν διδύμων τὸν ἕτερον Λακεδαιμόνιον ὠνόμασε, τὸν δ' ἕτερον Ἠλεῖον, ἐκ γυναικὸς αὐτῷ Κλειτορίας γενομένους, ὡς Στησίμβροτος ἱστορεῖ, δι' ὃ πολλάκις τὸν Περικλέα τὸ μητρῷον αὐτοῖς γένος ὀνειδίζειν. Διόδωρος δ' ὁ Περιηγητὴς καὶ τούτους φησὶ καὶ τὸν τρίτον τῶν Κίμωνος υἱῶν, Θεσσαλὸν, ἐξ Ἰσοδίκης γεγονέναι τῆς Εὐρυπτολέμου τοῦ Μεγακλέους. Quid sequutus sit Cimon in his filiorum suorum nominibus ab uno relatum video scho-

liasta ad Aristid. III. p. 515. Dind.: *υἱοὺς δὲ ἔσχεν ἕξ, ὧν τοὺς μὲν τρεῖς ἀπὸ ἐθνῶν, ὧν προὐξένισεν, ὠνόμασε, Λακεδαιμόνιον, Ἠλεῖον, Θετταλὸν, τοὺς δὲ τρεῖς ἀπὸ ὀνομάτων τῆς συγγενείας, Μιλτιάδην, Κίμωνα καὶ Πεισιάνακτα.* Idem consentit cum Diodoro de uxore Isodice. Ceterum de accentu nominis, quod est *Θεσσαλὸς*, potest ambigi: Schaeferus quidem de *Θεσσαλῷ*, Pisistrati filio, ad Cat. mai. XXIV. annotavit haec: „analogia scribi poscit *Θέσσαλον*. Sed nomen hoc proprium nusquam vidisse memini proparoxytonon.“ Item ego, ut noluerim sine libris accentum mutare: sic *Θεσσαλοῦ τοῦ Κίμωνος* Alcibiad. XIX. XXII. Cim. XVI. ac *Θεσσαλὸς* tragoedus Alexandr. X. XXIX. et T. VII. p. 321. R. Athenaeus p. 538. f.

17. *γυναικὸς Ἀρκαδικῆς* — Cimon. l. l.: *ἐκ γυναικὸς Κλιτορίας*, ubi scribendum *Κλειτορίας*, nam *Κλείτωρ* urbs vocatur Straboni libr. VIII. p. 388. T. III. p. 318. Tz. et *Κλειτορίων πόλις* ad *Κλείτορα* fluvium sita Pausaniae libr. VIII. 21. Inde prima syllaba producta Ovidius Metamorph. XV. 322.: Clitorio quicunque sitim de fonte levarit. Nihil moror Suidam s. v. *Κλιτώριον, πόλις Ἀρκαδίας.*

21. *ἑτέρας αὖθις πλείονας* — Thucydides I. 50.: *εἴκοσι ναῦς Ἀθηναίων, ἃς ὕστερον τῶν δέκα βοηθοὺς ἐξέπεμψαν οἱ Ἀθηναῖοι, δείσαντες ὅπερ ἐγένετο, μὴ νικηθῶσιν οἱ Κερκυραῖοι καὶ αἱ σφέτεραι δέκα νῆες ὀλίγαι ἀμύνειν ὦσιν. ταύτας οὖν προϊδόντες οἱ Κορίνθιοι, καὶ ὑποτοπήσαντες ἀπ' Ἀθηναίων εἶναι οὐχ ὕσας ἑώρων, ἀλλὰ πλείους, ὑπανεχώρουν.* cl. Diodor. XII. 33.

22. *μετὰ τὴν μάχην* — pugnam enarrat Thucydides I. 49.

22. *χαλεπαίνουσι δὲ τοῖς Κορινθίοις κ. τ. λ.* — Thucyd. I. 67.: (*Κορίνθιοι*) *κατεβόων ἐλθόντες (ἐς Λακεδαίμονα) τῶν Ἀθηναίων, ὅτι σπονδάς τε λελυκότες εἶεν καὶ ἀδίκοιεν τὴν Πελοπόννησον.*

24. *προσεγένοντο Μεγαρεῖς* — Thucydides l. l.: *καὶ ἄλλοι τε παριόντες ἐγκλήματα ἐποιοῦντο ὡς ἕκαστοι καὶ Μεγαρεῖς, δηλοῦντες μὲν καὶ ἕτερα οὐκ ὀλίγα διάφορα, μάλιστα δὲ λιμένων τε εἴργεσθαι τῶν ἐν τῇ Ἀθηναίων ἀρχῇ καὶ τῆς Ἀττικῆς ἀγορᾶς παρὰ τὰς σπονδάς.* cl. c. 139. Diodorus XII.

praesentis. *Schaeferus.* Recte, non tamen quod in eiusmod locis participium pro substantivo sit, quae vulgaris es talia explicandi ratio, sed quod per ipsam participiorum naturam sic usurpari licet. Nam qui mittere nuntium di citur non minus recte potest dici *πέμπειν ἀγγέλλοντα* quan *ἀγγελοῦντα*, quoniam is, cui hoc datum est negotii, i ipsum agens et ea re occupatus proficiscitur, recteque G Bernhardius hunc usum attingens gr. gr. p. 370. participi naturae explicandae adhibuit nostrum *mit Botschaft.* Ex empla eius usus attulerunt A. Seidlerus ad Eur. Iph. T. 1272. Poppo ad Thuc. I. p. 152. Matthiae ad Euripid. T. VII. p. 351.; ego alia quaedam adiicio ab interpretibus vel mutata vel in dubium vocata. Plutarchus in Solone VIII.: *ἔπεμψεν ἄνδρα πιστὸν εἰς τὴν Σαλαμῖνα, προςποιούμενον αὐτόμολον εἶναι, κελεύοντα τοὺς Μεγαρεῖς — μετ' αὐτοῦ πλεῖν τὴν ταχίστην: κελεύσοντα* ex Reiskii correctione recentiores, sed recte eius rei nunc poenitet Schaeferum. Diodorus Sic. XIV. 17.: *πρεσβευτὰς ἀπέστειλαν — κελεύοντας, ἔπειτα ἀπήτουν: κελεύοντες* L. Dindorfius; idem ad Diodor. Sic. Exc. Vatic. p. 16. 22.: *προςπέμψας τοὺς πυθομένους*, quod sane insolentius est: *immo πευσομένους.* Graecam consuetudinem sequutus Curtius libr. VI. 5. 25. dixit: *praemisit indicantes.*

15. *Περικλέους ἐστίν* — post *ἐστὶν* interpunxi commate, ne quis coniungeret cum *ἐχόμενον*, item maiorem interpunctionem ante *ἐπεὶ* mutavi in minorem. De *ἔχεσθαι* voc. usu cf. Plat. de rep. VIII. p. 568. A.: *ὅτε καὶ τοῦτο πυκνῆς διανοίας ἐχόμενον ἐρρέγξατο*: et quos laudat A. G. Winckelm. ad Euthyd. p. 149.

16. *ἐπεὶ δ' ὁ πεμφθεὶς κῆρυξ Ἀνθεμόκριτος κ. τ. λ.* — Suidas s. v. *Ἀνθεμ.· Ἀθηναῖος μὲν ἦν κῆρυξ· ἀπεσφάγη δὲ ὑπὸ Μεγαρέων ἀπαγορεύων αὐτοῖς τὴν ἱερὰν ὀργάδα μὴ ἐργάζεσθαι.* Pausanias libr. I. 36. 3.: *ἰοῦσι δὲ ἐπ' Ἐλευσῖνα ἐξ Ἀθηνῶν, ἣν Ἀθηναῖοι καλοῦσιν ὁδὸν ἱερὰν, Ἀνθεμοκρίτου πεποίηται μνῆμα. ἐς τοῦτον Μεγαρεῦσίν ἐστιν ἀνοσιώτατον ἔργον, οἳ κήρυκα ἐλθόντα, ὡς μὴ τοῦ λοιποῦ τὴν χώραν ἐπεργάζοιντο, κτείνουσιν Ἀνθεμόκριτον· καὶ σφίσι ταῦτα δράσασι παραμένει καὶ ἐς τόδε μήνιμα ἐκ τοῖν θεοῖν, οἷς οὐδὲ Ἀδρα-*

νὸς ὁ βασιλεὺς ὥςτε καὶ ἐπαυξηθῆναι μόνοις ἐπήρκεσεν Ἑλλήνων. Eiusdem rei meminit Pseudo-Philippus in epistola inter Demosthenica Vol. V. p. 145. Bekk.: Μεγαρέων γοῦν Ἀνθεμόκριτον ἀνελόντων εἰς τοῦτο ἐλήλυθεν ὁ δῆμος, ὥςτε μυστηρίων μὲν εἴργειν αὐτοὺς, ὑπόμνημα δὲ τῆς ἀδικίας στῆσαι ἀνδριάντα πρὸ τῶν πυλῶν. Hic quidem rogatio illa de internecino et implacabili in Megarenses odio lata dicitur ab Charino: alibi Plutarchus Periclem tulisse significat, sed ut Charini uteretur opera, reip. ger. praec. p. 812. C.: (Περικλῆς) διὰ Χαρίνου τὸ κατὰ Μεγαρέων ἐκύρωσε ψήφισμα. De re ipsa fortasse dubitabunt, qui Thucydidis desiderent testimonium: quos, si qui sint, non recte iudicare cum monumenti illius commemoratio ap. Pausaniam ostendit scriptoremque epistolae inter Demosthenica, tum colligi potest ex eo, quod ipsa Thucydidis verba favent potius quam redarguunt eam narrationem, siquidem Athenienses audita Periclis oratione ἀπεκρίναντο τῇ ἐκείνου γνώμῃ, καθ' ἕκαστά τε ὡς ἔφρασεν, καὶ τὸ ξύμπαν οὐδὲν κελεύομενοι ποιήσειν, δίκῃ δὲ κατὰ τὰς ξυνθήκας ἑτοῖμοι εἶναι διαλύεσθαι περὶ τῶν ἐγκλημάτων ἐπὶ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ, Thuc. I. 145., ut satis probabile sit, missum esse de ea re legatum.

18. ἄσπονδον καὶ ἀκήρυκτον ἔχθραν — Hesychius s. v. ἄσπονδοι· ἄγριοι, ἐχθροὶ, καὶ μὴ μνημονεύοντες φιλίας ἢ διαθέσεως. ἀδιάλλακτοι. Idem v. ἀκήρυκτος· ἀδιάλλακτος. Et sic ἀκήρυκτος πόλεμος aliquoties apud Xenophontem: utrumque coniunxit Plutarchus etiam in Arist. I.: ἀκήρυκτος καὶ ἄσπονδος πόλεμος, et Moral. p. 1095. F.: τῷ καλῷ πολεμεῖν τὸν ἄσπονδον καὶ ἀκήρυκτον πόλεμον. cf. P. Wesseling. ad Diodor. XIV. 40. Lucianus Piscat. XXXVI.: ἄσπονδα καὶ ἀκήρυκτα πάντα.

21. τὸν πάτριον ὅρκον — vulgatum πατρικὸν corrigi volebat primus Reiskius, sequuti sunt Coraes Schaeferusque: nec aliter cod. Mosq. apud Wyttenbachium ad Mor. p. 875. ubi de formis πάτριος ac πατρικὸς disputat, de quibus vide veterum placita apud Ammonium p. 111. Anecd. Bekkeri p. 297. 30. et qui aliter sentit G. Hermannum ad Eur. Med. Elmsleii 420. et ad Bacchos v. 1362.

22. ὅτι καὶ δὶς κ. τ. λ. — Thucydides IV. 66.: τοῦ δ'

αὐτοῦ θέρους Μεγαρῆς οἱ ἐν τῇ πόλει πιεζόμενοι ὑπό τ
Ἀθηναίων τῷ πολέμῳ, ἀεὶ κατὰ ἔτος ἕκαστον ὅις ἐςβαλλόν
των πανστρατιᾷ ἐς τὴν χώραν. cl. II. 31.: ἐγένοντο δὲ κα
ἄλλοι ὕστερον ἐν τῷ πολέμῳ κατὰ ἔτος ἕκαστον ἐςβολαὶ Ἀθη
ναίων ἐς τὴν Μεγαρίδα καὶ ἱππέων καὶ πανστρατιᾷ, μέχρ
οὗ Νίσαια ἑάλω ὑπ' Ἀθηναίων.

23. τὰς Θριασίας πύλας — Θριασίας pro Θριασίους re posui Reiskium, qui id suspicatus erat, sequutus. Hesychius s. v. Θρασίαι· πύλαι οὕτω καλοῦνται Ἀθήνησιν. Harpocratio v. Ἀνθεμόκριτος· Ἴσαιος ἐν τῷ πρὸς Καλυδῶνα· „τό τε βα λανεῖον τὸ παρ' Ἀνθεμοκρίτου ἀνδριάντα," τουτέστι πρὸς ταῖς Θρασίαις πύλαις. De Dipylo s. Thriasia porta vide Leakii topogr. p. 162. sqq. interpr. germ. De sepulcro Anthemocriti Paus. I. 36. 3. cuius verba supra attulimus.

27. ἐκ τῶν Ἀχαρνέων — v. 524. (529).

29. Σίμαιθαν — Hesychius: Σίμαιθα· ἑταίρας Μεγαρικῆς ὄνομα: eadem Suidas, nisi quod addit: ἧς καὶ Ἀλκιβιάδης ἠράσθη, item schol. Aristophanis: ταύτης δὲ καὶ Ἀλκιβιάδης ἠράσθη, ὃς καὶ δοκεῖ ἀναπεπεικέναι τινὰς ἡρπακέναι τὴν πόρνην. Sed hoc temere dictum videri nec bene cum temporis rationibus conciliari posse observavit P Elmsleius.

30. μεθυσοκότταβοι — vide I. G. Schneiderum in lex v. κότταβος.

31. πεφυσιγγωμένοι — φύσιγξ est vesicula sive membrana, cui involuti sunt bulbi alliorum. Utitur hoc verbo de Megarensibus loquens, quia inde praecipue solerent importari allia Athenas, ut infra patet 761. πεφυσιγγωμένοι idem est quod ἐσκοροδισμένοι. In Pace 501. quum velle significare Megarenses primos turbasse Pacem, dicit illos eam unxisse alliis. *Berglerus*. Piersonum ad Moerin p 397. addit Elmsleius.

32. Ἀσπασίας πόρνας δύο — genitivum ab ἀντεξέκλεψαν pendere statuit Elmsleius. Athenaeus XIII. p. 569 570.: Ἀσπασία ἡ Σωκρατικὴ ἐνεπορεύετο πλήθη καλῶν γυναικῶν, καὶ ἐπλήθυνεν ἀπὸ τῶν ταύτης ἑταιρίδων ἡ Ἑλλάς ὡς καὶ ὁ χαρίεις Ἀριστοφάνης παρασημαίνεται λέγων, τὸ Πελοπογνησιακὸν πόλεμον ὅτι Περικλῆς διὰ τὸν Ἀσπασίο

ἔρωτα καὶ τὰς ἁρπασθείσας ἀπ' αὐτῆς θεραπαίνας ὑπὸ Μεγαρέων ἀνερρίπισε. Imperite schol. Aristophanis ad Ἀσπασίας πόρνας δύο annotat: τῇ μιᾷ τούτων ἐχρήσατο ὁ Περικλῆς δι' ἣν ὀργισθεὶς ἔγραψε τὸ κατὰ Μεγαρέων ψήφισμα. — Fontem erroris cognosces ex Suida v. Ἀσπασία, ubi recte scriptum: Ἀσπασίαι, δύο ἑταῖραι· τῇ δὲ μιᾷ τούτων ἐκέχρητο Περικλῆς, δι' ἣν ὀργισθεὶς ἔγραψε τὸ κατὰ Μεγαρέων ψήφισμα. Ceterum πόρνας δύο codicis c. scripturam tanto minus dubitavi recipere, quo melius congruit cum lectione cod. Rav. et scriptura Athenaei l. l. Quam scio quidem nondum a quoquam receptam esse, sed id ipsum ego miror miratumque video Reinh. Klotzium ad Luc. Gall. p. 28. Nam quod P. Elmsleio ad Med. Euripidis v. 798. ann. ex innumeris exemplis, quibus δύο in vulgatis libris iungeretur plurali, maxima pars videbatur corrupta esse, ratione nititur omnino nulla refutatumque est ab aliis. Hic quidem Aristophanis codex optimus non minus confirmat codicem Plutarchi, quam confirmatur ab eodem.

CAPUT XXXI.

4. πλὴν οἱ μὲν ἐκ φρονήματος μεγάλου κ. τ. λ. — ita Thucydides, quem vid. libr. I. 140.: τῆς μὲν γνώμης, ὦ Ἀθηναῖοι, ἀεὶ τῆς αὐτῆς ἔχομαι, μὴ εἴκειν Πελοποννησίοις: et mox: οἷς εἰ ξυγχωρήσεται, καὶ ἄλλο τι μεῖζον εὐθὺς ἐπιταχθήσεσθε, ὡς φόβῳ καὶ τοῦτο ὑπακούσαντες. cl. II. 60. 61. VII. 63.

9. ἡ δὲ χειρίστη μὲν αἰτία κ. τ. λ. — plerosque qui de belli Peloponnesiaci caussis et origine scripserint tradidisse Pericli rerum turbandarum bellique de industria movendi caussas privatas fuisse Plutarchus sic significat, ut quamvis abhorreat ab comicorum criminationibus invidiosorumque quorundam scriptorum obtrectationibus, ac summa Periclis admiratione captus similia quaedam opprobria ab iisdem in eum coniecta passim refutaverit: tamen veritatem in obscuro latere iudicet: αἱ μὲν οὖν αἰτίαι, δι' ἃς οὐκ εἴασεν ἐνδοῦναι Λακεδαιμονίοις τὸν δῆμον, αὗται λέγονται· τὸ δ' ἀληθὲς ἄδηλον, c. XXXII. extr. Quod prudentissimi scriptoris iudicium quamvis revocare nos videatur ab quo-

vis certum quid statuendi conatu, tamen videmur nobis contendere posse, eum qui Periclis mores et ingenium ex Thucydide, scriptore gravissimo, recte cognitum habeat eundemque sequutus suum de rebus, quae tum fuerunt, Graecorum iudicium conformarit, dubitaturum esse poetis comicis (cf. Aristoph. Acharn. 520. Pac. 606.) tantum tribuere, quantum non dubitavit G. Suevernius in dissert. quam scripsit de Nubibus Aristoph. p. 59. sqq. Immo si quod fuit Periclis privatum in Megarenses odium, quale dubitanter significavit Plutarchus c. XXX.: *ὑπῆν μὲν οὖν τις, ὡς ἔοικεν, αὐτῷ καὶ ἰδία πρὸς τοὺς Μεγαρεῖς ἀπέχθεια*, rectius sic iudicabimus, ad alias caussas easque gravissimas, quas Thucydides exposuit, accessisse leviorem hanc, inimicitiam privatam non profecto ex caussa ortam tali, qualem, ut decebat comicum, Aristophanes finxit, sed alia, nobis non cognita: quam inimicitiam, ut fit in iis, quae a magnis viris aguntur, solam belli movendi caussam fuisse quibusdam clamitantibus libenter assensit vulgus credulum et ad invidiam propensum propagaruntque scriptores minus accurati, qualis Diodorus. Eo modo permultae et ortae et propagatae sunt de summis quibusque viris antiquitatis opiniones levissimae, quales nonnullas perstrinximus in iis quae ad vitam Themistoclis commentati sumus: quas tanto minus cuiquam mirum videbitur progressu temporis credi coeptas esse, quum vel de iis, qui nobiscum aut vixerunt aut adhuc vivunt viri magni, similia temere comminisci videamus detrectatores. Sed levissimum ac puerile hoc est, quod Periclem nonnulli perscripserunt postquam Aspasia ac Phidias in iudicium vocati sint, quoniam scilicet sibi amicisque suis timuerit, excitatum esse ad bellum movendum, *φοβηθεὶς μὴ μετάσχῃ τῆς τύχης*, ut ait Aristophanes Pac. 584., eiusdemque farinae est fabula illa Plutarcho in Alcibiade VII. Apophth. p. 186. E. Diodoro libr. XII. 38. aliisque memorata. Nos igitur in hac re unice Thucydidem sequimur, qui de caussis eiusmodi, in quibus referendis placuerunt sibi levissimi quidam scriptores, ne verbum quidem addidit, verissimamque putamus Plutarchi vocem hanc: *ἔτι τοίνυν ἐπὶ τῶν ὁμολογουμένων πεπρᾶχθαι, τὴν δ'*

κλτίαν, ἀφ' ἧς πέπρακται, καὶ τὴν διάνοιαν ἐχόντων ἄδηλον, ὁ πρὸς τὸ χεῖρον εἰκάζων δυςμενής ἐστι καὶ κακοήθης· ὥςπερ οἱ κωμικοὶ τὸν πόλεμον ὑπὸ τοῦ Περικλέους ἐκκεκαῦσθαι δι' Ἀσπασίαν ἢ διὰ Φειδίαν ἀποφαίνοντες, οὐ φιλοτιμίᾳ τινὶ καὶ φιλονεικίᾳ μᾶλλον ἐς τὸ ῥῆξαι [στορέσαι Wyttenb.] *τὸ φρόνημα Πελοποννησίων καὶ μηδενὸς ὑφεῖσθαι Λακεδαιμονίων ἐθελήσαντος*, de malign. Herodot. p. 855. f.

11. *Φειδίας* — eam rem sic enarrat Diodorus XII. 39.: *τὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἄγαλμα Φειδίας μὲν κατεσκεύαζε, Περικλῆς δὲ ὁ Ξανθίππου καθεσταμένος ἦν ἐπιμελητής. τῶν δὲ συνεργασαμένων τῷ Φειδίᾳ τινὲς διδαχθέντες ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τοῦ Περικλέους ἐκάθισαν ἐπὶ τὸν τῶν θεῶν βωμόν. διὰ τὸ παράδοξον δὲ προςκαλούμενοι ἔφασαν ὅτι πολλὰ τῶν ἱερῶν χρημάτων ἔχοντα Φειδίαν δείξειν ἐπισταμένου καὶ συνεργοῦντος τοῦ ἐπιμελητοῦ Περικλέους. διόπερ ἐκκλησίας συνελθούσης περὶ τούτων, οἱ μὲν ἐχθροὶ τοῦ Περικλέους ἔπεισαν τὸν δῆμον συλλαβεῖν τὸν Φειδίαν, καὶ αὐτοῦ τοῦ Περικλέους κατηγόρουν ἱεροσυλίαν.* cf. schol. ad Arist. Pac. l. l.

12. *ὥςπερ εἴρηται* — c. XIII. 15. ubi quum l. F. Facius male intellexisset *ἕδος* vocabulum, nesciebat quid faceret his verbis, ut quaedam excidisse suspicaretur l. l. p. 44.

14. *δι' αὐτόν* — Coraes: *διὰ τὸν Περικλέα, καθάπερ ἅπαντες οἱ πρὸ ἡμῶν ἐξεδέξαντο. Ἴσως γε μὴν γραπτέον, Τοὺς μὲν δι' αὐτὸν, δασέως, ἵν' ᾖ τοῦ χωρίου ὁ νοῦς τοιοῦτος· Φειδίας ἔσχεν ἐχθροὺς, τοὺς μὲν δι' ἑαυτὸν φθονούμενος δηλονότι ἐπὶ τῇ δόξῃ τῆς τέχνης, ἑτέρους δὲ, διότι ἤχθαιρον τὸν Περικλέα. Οὗτοι γὰρ, κατηγορῆσαι Περικλέους βουλόμενοι, κατηγόρησαν πρώτου Φειδίου, ἵνα πεῖραν λάβωσιν ἐν τῷ Φειδίᾳ, ποῖός τις ἔσοιτο Περικλεῖ κριτὴς ὁ δῆμος.* Corai assentit Schaeferus: mihi, si recte perspicio nexum sententiarum, recte se habere videtur *αὐτόν*. Etenim inimicos et adversarios Phidias dicitur habuisse duplici de caussa, cum propter Periclem, apud quem plurimum poterat, tum invidia, quam gloria operum ei conflaverat. Atque ita ut statuam servandumque existimem *αὐτὸν* imprimis faciunt verba *μέγιστον παρ' αὐτῷ δυνηθεὶς* et *φθονούμενος*, quibus tam apertum est significari illam cum Pericle familiaritatem in caussa fuisse, quod nonnulli ei infensi essent, ut

non videam, cur praeferenda sit altera ratio haec: quum plurimum apud Periclem posset, alios sua ipsius caussa habuit inimicos: nam quam sententiam habet istud *δι' αὑτὸν* non diversa est ab ea, quae deinde sequitur *ἡ δὲ δόξα τῶν ἐργῶν ἐπ. φθ. τ. π.*, eam enim, quam operum gloria sibi conflavit, invidiam ipsam quoque habuit *δι' αὑτόν*.

18. *ἄδειαν — ἄδεια*, poenae immunitas, ei promittebatur aut petebatur ab eo, qui ipse facinoris cuiusdam conscius socios indicaturus erat. Vide Sluiterum in Lect. Andocid. p. 57. Boeckhium de Oec. publ. Ath. Vol. II. p. 184. Plut. Alcib. XXI.: *ὁμολογήσαντι γὰρ ἄδειαν εἶναι κατὰ ψήφισμα τοῦ δήμου.* ibid. XXI.: *γενόμενος μηνυτὴς καθ' ἑαυτοῦ καὶ καθ' ἑτέρων ἔσχε τὴν ἐκ τοῦ ψηφίσματος ἄδειαν αὐτός.* Timol. XVI.: *ἄδειαν ᾐτεῖτο παρὰ τοῦ Τιμολέοντος ἐπὶ τῷ πάντα μηνῦσαι*: ac de Romanis Ciceron. XIX.: *ψηφισαμένης ἄδειαν ἐπὶ μηνύσει τῆς βουλῆς.*

20. *κλοπαὶ μὲν οὐκ ἠλέγχοντο* — vulgat. *ἐλέγοντο* correxerunt I. C. Orellius ad Isocr. *περὶ ἀντιδ.* p. 461. et Schaeferus. De *κλοπῆς* actione passim dictum a Meiero et Schoemanno in libro quem de proc. attico scripserunt.

21. *τὸ γὰρ χρυσίον κ. τ. λ.* — de eodem Minervae signo Thucydides libr. II. 13.: (Pericles) *ἀπέφαινε ἔχον τὸ ἄγαλμα τεσσαράκοντα τάλαντα σταθμὸν χρυσίου ἀπέφθου, καὶ περιαιρετὸν εἶναι ἅπαν, χρησαμένους τε ἐπὶ σωτηρίᾳ ἔφη χρῆναι μὴ ἐλάσσω ἀντικαταστῆσαι.* Diodorus XII. 40.: *ἔν τε τοῖς ἱεροῖς ἀπεδείκνυεν ἀναθημάτων τε πλῆθος καὶ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἄγαλμα ἔχειν χρυσίου πεντήκοντα τάλαντα, ὡς περιαιρετῆς οὔσης τῆς περὶ τὸν κόσμον κατασκευῆς· καὶ ταῦτα, ἀναγκαία εἰ καταλάβοι χρεία χρησαμένους παρὰ τῶν θεῶν πάλιν ἀποκαταστήσειν ἐν εἰρήνῃ*: de XLIV talentorum pondere scribit Philochorus ap. schol. ad Arist. Pac. 606. (604). His addimus Pausaniae descriptionem libr. I. 24. 7.: *τὸ δὲ ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς* (§. 5. *πεποίηται δὲ ἔκ τε ἐλέφαντος καὶ χρυσοῦ*) *ὀρθόν ἐστιν ἐν χιτῶνι ποδήρει, καί οἱ κατὰ τὸ στέρνον ἡ κεφαλὴ Μεδούσης ἐλέφαντός ἐστιν ἐμπεποιημένη, καὶ Νίκη τε ὅσον τεσσάρων πηχῶν· ἐν δὲ τῇ χειρὶ δόρυ ἔχει καί οἱ πρὸς τοῖς ποσὶν ἀσπίς τε κεῖται καὶ πλησίον τοῦ δόρατος δράκων ἐστίν· εἴη δ' ἂν Ἐριχθόνιος οὗτος ὁ*

δράκων· ἔστι δὲ τῷ βάθρῳ τοῦ ἀγάλματος ἐπειργασμένη Πανδώρας γένεσις. Maxim. Tyr. dissertat. XIV. 6. et Iunium in Catalog. artif. v. Phidias laudat Facius p. 44.

23. ὥστε πᾶν δυνατὸν εἶναι etc. — restitui pristinam scripturam, quam primus H. Stephanus tacito mutavit in πάνυ, incertum utrum ex libris, an ex ingenio. Nec dubitabit quisquam de veritate nostrae scripturae, qui comparaverit Thucydidem l. l.: περιαιρετὸν εἶναι ἅπαν.

27. τὴν πρὸς Ἀμαζόνας μάχην — Plinius H. N. XXXVI. 4.: sicuti eius in quo Amazonum proelium celavit intumescente ambitu parmae: eiusdem concava parte deorum et gigantum dimicationem, in soleis vero Lapitharum et Centaurorum: adeo momenta omnia capacia artis illi fuere: cl. Pausan. X. 34. extr. Pictam ab Cimone eam pugnam memorat Arrian. de exped. VII. 13. 10. Vide de ea Plut. Thes. XXVII.

28. αὐτοῦ τινα μορφήν — Cicero Tusc. disput. I. 15.: Phidias sui similem speciem inclusit in clypeo Minervae, quum inscribere non liceret. Aristotelem de mundo c. VI. addit Facius p. 44. Od. Muellerum diss. de Phidia p. 36. non licet conferre.

35. ἐτελεύτησε — ut videtur Ol. 87. 1. cf. Muellerum l. l. p. 34. Ceterum aliam famam sequutus est Philochorus ap. schol. Aristoph. Pac. 606.: Φειδίας ὁ ποιήσας δόξας παραλογίζεσθαι τὸν ἐλέφαντα [χρυσὸν] τὸν εἰς τὰς φολίδας ἐκρίθη. καὶ φυγὼν εἰς Ἦλιν ἐργολαβῆσαι τὸ ἄγαλμα τοῦ Διὸς τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ λέγεται, τοῦτο δὲ ἐξεργασάμενος ἀποθανεῖν ὑπὸ Ἠλείων.

38. ἀτέλειαν ὁ δῆμος ἔδωκε — de ἀτελείᾳ, immunitate, vid. Fr. A. Wolfium proleg. ad Dem. Lept. p. LXXI. Ant. Westermannum de publ. Athen. honor. p. 7.

CAPUT XXXII.

4. ἐλευθέρας — ὑποδέχοιτο — igitur προαγωγείας ream egit, de qua vide Schoem. et Meier. de proc. att. p. 332. sqq.

4. εἰς τὸ αὐτό — interpres neglexit, *eodem, eundem in locum*. Simillimus locus p. 261. 2.: ὡς ἐλευθέρας τῷ Περικλεῖ γυναῖκας εἰς τὰ ἔργα φοιτώσας ὑποδεχομένου τοῦ Φει-

δίου. *Schaeferus*. Plutarchus in Numa IV.: *ἆρα οὖν ἄξιόν ἐστιν — ἀπιστεῖν, εἰ Ζαλεύκῳ καὶ Μίνῳ — εἰς τὸ αὐτὸ ἐφοίτα τὸ δαιμόνιον;* Alexandr. XLVIII.: *ἐκέλευσε φοιτᾷν εἰς ταὐτὸ τῷ Φιλώτᾳ*. Artax. XIX.: *ἀρξάμενοι πάλιν εἰς τὸ αὐτὸ φοιτᾷν καὶ συνδειπνεῖν ἀλλήλαις*. Vid. Fr. Iacobsius ad Achill. Tat. p. 866. et de verbo *φοιτᾷν* Valckenarius ad Herodot. IV. 1.

6. *περὶ τῶν μεταρσίων* — cf. ad c. VI.

8. *ὑπόνοιαν* — conferri possunt quae de hoc voc. disputavit Ruhnkenius ad Tim. p. 200. Coraes ad Alcibiad. XVI. Ceterum viam muniit Diopithes ista lege sua Periclis accusatoribus: qua comprobata, palam aggressi sunt Periclem, *οὕτως ἤδη κ. τ. λ.*

11. *εἰς τοὺς Πρυτάνεις* — cf. Schoemannum de comitiis p. 180. sqq.

12. *ἀπὸ τοῦ βωμοῦ φέροντες ἐν τῇ πόλει κρίνοιεν* — Reiskius malit *τοῦ ἐν τῇ πόλει*. Quod probat Gottholdus V. Acta Seminar. Lips. II. 2. p. 425. Mihi placet vulgatum iungenti *ἐν τῇ πόλει κρίνοιεν*. *Schaeferus*: probo haec; *βωμὸν* dicit aram in templo Minervae. Certe *πόλιν* significari *ἀκρόπολιν* manifestum est, vide, ut alios mittam, Valckenaerum ad Herod. V. 74. De consuetudine iudicum testulis ex urna depromptis iudicium ferendi dixi ad Themist. p. 113.

13. *Ἄγνων* — non dubito, quin intelligendus sit pater Theramenis, vir haud ignobilis, ut significat Xenophon Hellen. II. 3. 30.: *οὗτος γὰρ* (Theramenes) *ἐξ ἀρχῆς μὲν τιμώμενος ὑπὸ τοῦ δήμου κατὰ τὸν πατέρα Ἄγνωνα*, ac videre licet ex Thucydide IV. 102. V. 11. Lysiaeque oratione in Eratosthenem. Plutarchus eius meminit etiam in Nicia II. et Lysandro XIV.: *Θηραμένους τοῦ Ἄγνωνος συμβουλεύσαντος*. Ceterum *Ἄγνων* scripsi correcto spiritu, emendata sequutus Thucydidis et Xenophontis exempla, ipsa etiam suadente origine vocabuli, quod factum est ab *ἁγνός*: cf. Popponem ad Thuc. I. 117. ann. crit. Inde facta *Ἀγνίδης* forma restituenda Theophrasti accusatori ap. Diogen. V. 2. 37. et Suidam s. v. Eademque *Ἄβρων* nominis ratio est (Mor. p. 772. E. 842. F. 843. A.) quod scribendum *Ἄβρων*.

15. *ἐν δικασταῖς χιλίοις* — cf. librum Meieri ac Schoemanni p. 139.

16. *ἀδικίου* — *ἀδίκου* libri et edd. vett. usque ad H. Stephanum omnes: is demum tacito reposuit *ἀδικίας*. Hoc advertit Reiskium ut scriberet: „in vetustioribus edd. legitur *ἀδίκου*, unde suspicor, olim hic versatum in libris fuisse *ἀδικίου*, malae fraudis admissae, peculatus, opum interversarum, quo laesa et imminuta essent P. A. commoda a Pericle. Crebra occurrunt nomina actionum in foro attico in *—ίου* exeuntia, ut *ἀγραφίου*, *λειποταξίου*." Haec quum prudenter annotasset Reiskius, quamquam res tam aperta est, ut etiam non monitus debeat intelligere, tamen vulgatam scripturam retinuit Coraes ac proinde etiam Schaeferus. Mihi non dubitandum videtur, quin verum sit quod reposui. Antiquissimum vocis *ἀδίκιον* exemplum exstat apud Herodotum V. 89. cui vindicavit Iac. Gronovius: *ἐπισχόντας ἀπὸ τοῦ Αἰγινητέων ἀδικίου τριήκοντα ἔτεα, τῷ ἑνὶ καὶ τριηκοστῷ ἄρχεσθαι τοῦ πρὸς Αἰγινήτας πολέμου: ἀπὸ τοῦ ἀδικήματος* recte eum locum interpretatus est P. Wesselingius. Sed de actione *ἀδικίου* ne quis dubitet, non omisit eam Pollux, ubi relicuas enumerat, libr. VIII. 31. referens tamen inter *δίκας*. Hesychius: *ἀδικίου· εἶδος δίκης Ἀθήνησιν*. Bekkeri Anecdot. p. 341. 29.: *ἀδικίου· οἷον ἀδικήματος. Ἔστι δὲ ὄνομα δίκης. ἀποτίνυται δὲ τοῦτο ἁπλοῦν ἐὰν πρὸ τῆς ἐννάτης πρυτανείας ἀποδοθῇ, εἰ δὲ μή, διπλοῦν καταβάλλεται*: eadem habet Suidas. Etym. M. p. 17. 46.: *ἀδικίου ὄνομα δίκης κατὰ τῶν ὀπωροῦν ἀδικούντων· τῆς δὲ δίκης τὸ τίμημα ἀργύριόν ἐστιν ἀποτινύμενον ἁπλοῦν*. Iam quum actio *ἀδικίου* neque apud oratores atticos, neque apud alium scriptorem bonum reperiatur commemorata, difficile est, qualis fuerit et quibus finibus circumscripta probabilier decernere. Neque tamen assentior Meiero in libro, quem cum Schoemanno scripsit de proc. att. p. 346., erroris suspectum habenti Pollucem, qui *ἀδικίου* actionem inter caussas privatas rettulerit. Nam hoc quidem Plutarchi loco ut dubitari nequit, quin caussa significetur publica, ita non minus certa privatae litis significatio est in Peyron. *Papyr. graec. mus.* Taurin. part. II. papyr. 4. lin. 15.:

καὶ περὶ ὕβρεως καὶ πληγῶν καὶ ἀδικίου χαλκοτυπούντων πέντε scil. τάλαντα. Idem Meierus quod explicationem grammatici in Bekkeri Anecdotis: οἷον ἀδικήματος obscuram dicit, id vero ego miror. Recte is, siquidem non dubitandum est, quin ἁμάρτημα vocabulum sola forma differat ab eo, quod est ἀδίκιον commissumque significet tale, quale et publica et privata caussa esse potuit, ut nec Pollux erraverit, et vera rettulerit scriptor Etymologici. Et quod dicebam, recte interpretatum esse grammaticum, id et formae ipsius ratio docet, et exemplo confirmatur Herodoteo. Porro Meierus actionem ἀδικίας eo diversam fuisse ab actione ἀδικίου suspicatur, ut illa gravioribus, haec levioribus peccatis fuerit adhibita, iure tamen dubitantius eam suspicionem significans, nam ratione nititur omnino nulla aut falsa, suspiceris enim, eum forma voc. deceptum cogitasse de deminutivo. Videndum autem ne si quod fuit utriusque actionis discrimen, tale fuerit, quale ipso significatur formarum discrimine. Quodsi recte, ut puto, in superioribus a nobis dictum est, ἀδίκιον idem valere quod ἀδίκημα, item vere dicemus discrimen inter ἀδικία et ἀδίκιον intercedere hoc, quod inter abstractum intercedit et concretum, ut barbare loquamur cum philosophis. Hoc, ut est minime obscurum, sensit magnus vir Iacobus Cuiacius, in cuius annotat. ad Iustin. institution. libr. IV. tit. de iniur. forte fortuna incidens p. 218. ed. Colon. haec reperio scripta: *hoc distat* ἀδίκημα ἀπὸ τῆς ἀδικίας, *quo Aristoteles docet libr. V. Ethic.* δικαιοπράγημα *distare* ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης. Locum dicit Aristotelis libr. V. c. 7. §. 7.: διαφέρει δὲ τὸ ἀδίκημα καὶ τὸ ἄδικον, καὶ τὸ δικαίωμα καὶ τὸ δίκαιον· ἄδικον μὲν γάρ ἐστι τῇ φύσει ἢ τάξει· τὸ αὐτὸ δὲ τοῦτο ὅταν πραχθῇ ἀδίκημά ἐστι, πρὶν δὲ πραχθῆναι οὔπω, ἀλλ' ἄδικον· ὁμοίως δὲ καὶ δικαίωμα κ. τ. λ. Secundum haec igitur, si de actionum ἀδικίας et ἀδικίου discrimine statuendum est, fateamur oportet videri omnino nullum fuisse, nisi quod qui ἀδικίας esset accusatus, plurimum ἀδικημάτων posset reus agi, quum in eum, qui ἀδικίου esset insimulatus, unius cuiusdam commissi culpa verteretur. Ac nescio an non fallar, si huic rationi favere dixero consi-

miles istas formas, quibus caussae significantur partim publicae, partim privatae, λειποταξίου, λειποστρατίου, λειπονανιίου, ἀναυμαχίου, ἀγαμίου, ἐνοικίου, ἀποστασίου, λειπομαρτυρίου: quamquam probe cognitum habeo quod A. Lobeckius observavit Parerg. ad Phryn. p. 517. sqq., substantiva ista, quorum duplex in — ια et — ιον esset terminatio, natura quidem disiuncta, sed adeo propinqua vicinitate esse, ut eam discernere non ubique in promptu sit, certumque est et plurimis exemplis comprobatum, non paucas harum formarum permixtim esse usurpatas ad eundemque intellectum detortas. Quod autem de poena scribunt lexicographi, quae in eum fuerit constituta, qui ἀδικίου esset convictus, et mihi obscurum esse fateor, nec ab aliis explicatum video. Igitur Hagnon quum liberum unicuique relinqui vellet, utrum κλοπῆς καὶ δώρων, an ἀδικίου Periclem vellet accusare, concedi volebat eius accusatoribus vel diserta criminis significatione uti, vel omnino criminis in rempublicam commissi reum facere generaliori ἀδικίου nomine usis. Nam ἀδίκιον nomen pluribus criminibus significandis idoneum est, quamquam hic quidem ipsum illud ἀδίκιον positum erat in κλοπῇ. De κλοπῇ δημοσίων χρημάτων vide Meierum et Schoem. p. 359. et passim in eo libro.

17. Ἀσπασίαν — ὡς Αἰσχίνης φησίν — eadem non ex Aeschine, sed ex Antisthene rettulit Athenaeus XIII. p. 589. sic: Ἀντισθένης δὲ ὁ Σωκρατικὸς ἐρασθέντα φησὶν αὐτὸν Ἀσπασίας δὶς τῆς ἡμέρας εἰσιόντα καὶ ἐξιόντα ἀπ' αὐτῆς ἀσπάζεσθαι τὴν ἄνθρωπον, καὶ φευγούσης ποτὲ αὐτῆς γραφὴν ἀσεβείας λέγων ὑπὲρ αὐτῆς πλείονα ἐδάκρυσεν ἢ ὅτε ὑπὲρ τοῦ βίου καὶ τῆς οὐσίας ἐκινδύνευσε: ubi Schweighaeuserus animadv. T. VII. p. 182. „eamdem rem, inquit, ubi narrat Plutarchus, in Pericle pag. 165. d., ibi paullo ante citatur Aeschines auctor, a quo editum esse dialogum *Aspasia* inscriptum cum aliunde constat, tum Athenaei nostri testimonio, V. 220. b. Inde collegit doctissimus *Iacobs* in Mus. Att. III. 2. pag. 265. et in Notis msstis, debuisse fortasse hic Αἰσχίνης, non Ἀντισθένης, scribi. Quae quamvis speciosa sit coniectura, cautiores tamen nos illud reddere debuit, quod non minus ab Antisthene quam ab Aeschine

editum dialogum novimus eodem titulo *Aspasia* cuius non modo Diogenes Laert. meminit lib. VI. sect. 16. sed et ipse Athenaeus noster lib. V. pag. 220. d."

19. *Ἀναξαγόραν δὲ κ. τ. λ.* — De accusatione Anaxagorae in diversa abeunt qui eam rem attigerunt scriptores, unde Diogenes Laert. II. 3. 12.: *περὶ δὲ τῆς δίκης αὐτοῦ διάφορα λέγεται.* Certius constat de crimine, cuius reum eum fecere Periclis adversarii: nam *ἀσεβείας* accusatum esse consensu tradunt omnes, tantoque probabilius est, quanto minus tum ferebant eos, qui omnia ad physicas caussas revocarent et explicarent, vid. Plutarchum in Nicia XXIII.: *οὐ γὰρ ἠνείχοντο τοὺς φυσικοὺς καὶ μετεωραλέσχας τότε καλουμένους, ὡς εἰς αἰτίας ἀλόγους καὶ δυνάμεις ἀπρονοήτους καὶ κατηναγκασμένα πάθη διατρίβοντας τὸ θεῖον: μηδισμὸν* addit Satyrus ap. Diogenem. De tempore accusationis constat ex Diodoro XII. 39.: *ἐπ' ἄρχοντος Εὐθυδήμου — Ἀναξαγόραν τὸν σοφιστὴν — ὡς ἀσεβοῦντα εἰς τοὺς θεοὺς ἐσυκοφάντουν*: i. e. Ol. 87. 2. a. Chr. 431. Clintonus posuit Ol. 87. 1. Sed accusatorem alii Cleonem, alii Thucydidem, Melesiae filium, fuisse perhibent, vid. Diogen. l. l.: *Σωτίων μὲν γάρ φησιν ἐν τῇ διαδοχῇ τῶν φιλοσόφων αὐτὸν ἀσεβείας κριθῆναι, διότι τὸν ἥλιον μύδρον ἔλεγε διάπυρον· ἀπολογησαμένου δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ Περικλέους τοῦ μαθητοῦ, πέντε ταλάντοις ζημιωθῆναι καὶ φυγαδευθῆναι. Σάτορος δ' ἐν τοῖς βίοις ὑπὸ Θουκυδίδου φησὶν εἰσαχθῆναι τὴν δίκην, ἀντιπολιτευσαμένου τῷ Περικλεῖ, καὶ οὐ μόνον ἀσεβείας ἀλλὰ καὶ μηδισμοῦ καὶ ἀπόντα καταδικασθῆναι θανάτου.* Hic quidem Plutarchus neque de accusatione nec de damnatione Anaxagorae quicquam diserte significavit, immo quibus utitur verbis: *Ἀναξαγόραν δὲ ἐξέπεμψε καὶ προὔπεμψεν ἐκ τῆς πόλεως*, possunt sic dicta videri, ut Pericles quoniam ei timeret, ante iudicium eum ex urbe eduxerit. Sed quum alibi Plutarchus in Nicia XXIII. in carcerem eum coniectum et vix conservatum a Pericle esse dicat his verbis: *ἀλλὰ καὶ Πρωταγόρας ἔφυγε καὶ Ἀναξαγόραν εἱρχθέντα μόλις περιεποιήσατο Περικλῆς*, ac rursus carceris mentionem faciat de prof. virtut. p. 84. F.: *μήτε φυγὴν Ἀριστείδου, μήτε εἱργμὸν Ἀναξαγόρου*, cl. de exilio p. 607. extr., non

ubium est, quin hoc sibi voluerit Plutarchus, Periclem ostquam Anaxagoram vix conservasset (*μόλις περιεποιήτατο*, Nic. l. l.), ex urbe eum eduxisse. Nam quod nonnulli pinati sunt, in exilium missum esse Anaxagoram, Diogenem sequuti l. l. *ἀπολογησαμένου δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ Περικλέους τοῦ μαθητοῦ, πέντε ταλάντοις ζημιωθῆναι καὶ φυγαδευθῆναι* t alios quosdam non locupletiores testes (v. ap. E. Schauachium p. 48. sqq.: ambigue H. Ritterus hist. philos. T. I. . 292.: er musste nach Lampsakos fliehen), nego verum sse, partim quod testes eius rei sunt levissimi, partim ero quod ex locis Plutarcheis ea suspicio satis refellitur. Nam primum in vitae Periclis loco, quo de agimus, auctore Pericle Athenis abiisse dicitur, deinde vero Niciae loco philosophos de rerum natura explicantes Athenienses non tulisse dicens id sic comprobat, ut fortunam quorumdam commemoret, fugam Protagorae, Anaxagorae carcerem: eadem res est de prof. virtut. l. l., quibus in locis quis dubitet, quin si constitisset de exilio Anaxagorae Plutarchus fuisset commemoraturus? Eam igitur opinionem quamvis pervulgatam falsam esse contendimus, quumque sponte Athenas reliquisset, Pericli obsequutus, scriptores quosdam exilium eius commentos esse putamus. Aliquanto verius igitur Hermippus ap. Diogenem l. l. sic: *Ἕρμιππος δ' ἐν τοῖς βίοις φησὶν ὅτι κατείρχθη ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τεθνηξόμενος. Περικλῆς δὲ παρελθὼν εἶπεν, εἴ τι ἔχουσιν ἐγκαλεῖν αὐτῷ κατὰ τὸν βίον. Οὐδὲν δὲ εἰπόντων, καὶ μὴν ἐγώ, ἔφη, τούτου μαθητής εἰμι· μὴ οὖν διαβολαῖς ἐπαρθέντες ἀποκτείνητε τὸν ἄνθρωπον, ἀλλ' ἐμοὶ πεισθέντες ἄφετε. Καὶ ἀφείθη, οὐκ ἐνεγκὼν δὲ τὴν ὕβριν ἑαυτὸν ἐξήγαγεν*: etsi singulorum veritatem non praestiterim.

22. *φοβηθεὶς τὸ δικαστήριον* — in codicibus, quorum accuratius indicata scriptura est, Paris. et Bodl. 3. scriptum *φοβηθεὶς ὡς τὸ δ.*, idemque haud dubie voluit Vulcobius, quem male perhibent annotasse: *τὸ ὡς*. Quod additamentum per se spectatum nihili est, videndum tamen an forte sub ea scriptura aliud quid lateat, quum parum verosimile sit, nihil esse nisi ineptam repetitionem particulae praegressae. *Mihi in mentem* venit, scriptum exstitisse φοβη-

θεὶς ἴσως τὸ δικαστήριον, fateor tamen, cum haec omnia referantur tamquam opiniones aliorum, non valde aptam esse eam particulam.

23. ὑποτυφόμενον ἐξέκαυσεν — interpres: *fumare incipienti subdidit faces bello*: recte, poteratque uno vocabulo defungi dicendo: *gliscenti*, sic enim Livius II. 19.: bellum per aliquot annos gliscens; addita autem ὑπὸ praepositione sententia existit plane eadem, qua Livius XXVII. 3. dixit: in occulto gliscens per indicium protractum facinus. Est enim τύφεσθαι nihil aliud, quam *subdito igne fumare*, ut verbis utar G. Hermanni ad Eurip. Bacch. v. 8. Hesychius: τύφεται· καίεται, καπνίζεται, φλέγεται. τύφεσθαι· μαραίνεσθαι, ἡσυχῇ ἐκκαίεσθαι, χωρὶς φλογὸς καπνὸν ἔναι. Proprie Euripides in Bacchis ap. Plut. Solon. I: παρεφύλαξε τυφομένην ἀδροῦ πυρὸς ἔτι ζῶσαν φλόγα, sive is sic scripsit, sive ita, ut admodum probabiliter correxit Hermannus in annotat. ad Bacchas. Translata significatione quo hic compositum, eodem modo est simplex in vita Sullae VI.: ὁ συμμαχικὸς πόλεμος πάλαι τυφόμενος ἐπὶ τὴν πόλιν ἀναλάμψας. Ἐκκαίειν autem de eo, qui faces subdit, accendit, satis frequens est, ac satis habemus exempla addidimus duo huic loco simillima, Agesil. XXXI.: ὃς τῶν κακῶν αἴτιός ἐστιν, ἐκκαύσας τὸν πόλεμον. Comp. Ages. c. Pomp. I.: τοιαῦτα θυμῷ καὶ φιλονεικίᾳ Λακεδαιμονίους Ἀγησίλαος ἔβλαψε, τὸν Βοιώτιον ἐκκαύσας πόλεμον. Ceterum ne quis perperam intelligat, tenendum est, quod dicebam, non esse hanc veram mentem Plutarchi, sed causas eum belli afferre eas, quae dicerentur, non quae vere essent: αἱ μὲν οὖν αἰτίαι, δι' ἃς οὐκ εἴασεν ἐνδοῦναι Λακεδαιμονίοις τὸν δῆμον, αὗται λέγονται· τὸ δ' ἀληθὲς ἄδηλον: videturque comicos potissimum in mente habuisse, quippe quorum criminationibus ea opinio nisi orta, certe pervulgata ac propagata esset, vid. quo loco supra usus sum, de malign. Herod. p. 855. F.: ὥσπερ οἱ κωμικοὶ τὸν πόλεμον ὑπὸ τοῦ Περικλέους ἐκκεκαῦσθαι δι' Ἀσπασίαν, ἢ διὰ φειδίαν ἀποφαίνοντες. Nec possum non ubi haec Aristophanis considero in Pace v. 606. Dind.:

πρῶτα μὲν γὰρ ἦρξεν ἄτης Φειδίας πράξας κακῶς·

εἶτα Περικλέης φοβηθεὶς μὴ μετάσχῃ τῆς τύχης,
τὰς φύσεις ὑμῶν δεδοικὼς καὶ τὸν αὐτοδάξ τρόπον,
πρὶν παθεῖν τι δεινὸν, αὐτὸς ἐξέφλεξε τὴν πόλιν,
ἐμβαλὼν σπινθῆρα μικρὸν Μεγαρικοῦ ψηφίσματος,
κἀξεφύσησεν τοσοῦτον πόλεμον, ὥστε τῷ καπνῷ
πάντας Ἕλληνας δακρῦσαι, τοὺς τ' ἐκεῖ τοὺς τ' ἐνθάδε.

xistimare, recordatum esse eius loci Plutarchum, quum aec scriberet. Ceterum audiatur de eadem re etiam Diorus XII. 39.: *ὁ δὲ Περικλῆς, εἰδὼς τὸν δῆμον ἐν μὲν τοῖς ολεμικοῖς ἔργοις θαυμάζοντα τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας διὰ τὰς ατεπειγούσας χρείας, κατὰ δὲ τὴν εἰρήνην τοὺς αὐτοὺς συοφαντοῦντα διὰ τὴν σχολὴν καὶ φθόνον, ἔκρινε συμφέρειν ὐτῷ τὴν πόλιν ἐμβαλεῖν εἰς μέγαν πόλεμον, ὅπως χρείαν χουσα τῆς Περικλέους ἀρετῆς καὶ στρατηγίας μὴ προςδέχηαι τὰς κατ' αὐτοῦ διαβολὰς, μηδὲ ἔχῃ σχολὴν καὶ χρόνον ξετάζειν ἀκριβῶς τὸν περὶ τῶν χρημάτων λόγον.*

26. *ἀναθείσης* — librorum scripturam etiam Schaefeus iubet restitui, relictam olim a se prae Corais correctione *ἀνατιθείσης*. „Sed Plutarchus, inquit, non in universum loquitur, sed quae illo ingruebant tempore sola inelligit.“

CAPUT XXXIII.

2. *εἰς πάντα μαλακωτέροις χρήσονται τοῖς Ἀθηναίοις* — le *χρῆσθαι* verbi usu Plutarcheo cum duplici dativo dixit Wyttenbachius ad Mor. p. 567. Cum hoc loco contendimus Brut. L.: *χρώμενος (αὐτῷ) εἰς πάντα πιστῷ καὶ βεβαίῳ.* Sertor. p. 573. E.: *ἐχρῆτο (αὐτοῖς) πρὸς ἅπαντα μετριωτέροις.*

3. *ἐκέλευον αὐτοὺς — ἐλαύνειν* — recepi quod consensu lant codd. c. Bodl. 3. Vulc. Anon. mirorque propter illum onsensum idem non repertum annotatumque esse ex colice a. De duplici verbi structura dixit A. Matthiae gr. gr. . 382. et 537. Apud Plutarchum raro reperias dativum; in ita Othon. XVI.: *τούς τε φίλους ἐκέλευεν ἀπαλλάττεσθαι καὶ τῶν συγκλητικῶν τοῖς παροῦσι*, valde probabilis est Reisii correctio *τοῖς τε φίλοις*, nec volo ad defendendam librorum scripturam abuti loco Arriani in Exped. Alex. VII. 2. 7.: *Κρατερῷ δὲ τούτους τε ἄγειν ἐκέλευε καὶ ἀπαγαγόντα*

Μακεδονίας τε καὶ Θετταλῶν ἐξηγεῖσθαι καὶ τῶν Ἑλλήνων τῆς ἐλευθερίας· Ἀντίπατρον δὲ διαβόχους — ἄγειν — ἐκέλευσε.

3. *τὸ ἄγος ἐλαύνειν — ἄγος* vocabulum quum primum venerationem declaret, quam quis habet, tum translatum ad rem est, quam veneramur, significandam. Cuius significationis iterum duplex vis est, ut aut quod suspicimus indicetur, aut quod detestamur: verba sunt Rud. Hanovii in exercit. crit. in com. graec. p. 11., qui pluribus de eo vocabulo exposuit; conf. etiam D. Ruhnkenius ad Timaeum p. 12. sq. Intelligendum autem *τὸ Κυλώνειον ἄγος*, *Cylonium scelus*, quod dicit Cicero de legg. II. 11. seu *piaculum*, ut Iustinus histor. VIII. 2., de quo nemini non constat ex copiosa et dilucida narratione Thucydidis libr. I. 126., breviore Herodoti libr. V. 71. et qui eamdem rem attigit Plutarchi in Solone XII. Thucydides quidem ubi de facinore adversariorum Cylonis exposuit concludit his verbis: *καὶ ἀπὸ τούτου ἐναγεῖς καὶ ἀλιτήριοι τῆς θεοῦ ἐκεῖνοί τε ἐκαλοῦντο καὶ τὸ γένος τὸ ἀπ' ἐκείνων.* Quibus addo quae continuo sequuntur quoniam et ad intellectum faciunt rei ipsius et Plutarchum quomodo auctore suo usus sit ostendunt: *τοῦτο δὴ τὸ ἄγος*, Thucydides inquit, *οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐλαύνειν ἐκέλευον δῆθεν τοῖς θεοῖς πρῶτον τιμωροῦντες, εἰδότες δὲ Περικλέα τὸν Ξανθίππου προσεχόμενον αὐτῷ κατὰ τὴν μητέρα καὶ νομίζοντες ἐκπεσόντος αὐτοῦ ῥᾷον σφίσι προχωρεῖν τὰ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων. οὐ μέντοι τοσοῦτον ἤλπιζον παθεῖν ἂν αὐτὸν τοῦτο, ὅσον διαβολὴν οἴσειν αὐτῷ πρὸς τὴν πόλιν, ὡς καὶ διὰ τὴν ἐκείνου συμφορὰν τὸ μέρος ἔσται ὁ πόλεμος. ὢν γὰρ δυνατώτατος τῶν καθ' ἑαυτὸν καὶ ἄγων τὴν πολιτείαν ἠναντιοῦτο πάντα τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ οὐκ εἴα ὑπείκειν ἀλλ' ἐς τὸν πόλεμον ὥρμα τοὺς Ἀθηναίους.*

4. *τὸ μητρόθεν — ἦν — ἐναγεῖς* s. *ἐνόχους τῷ ἄγει* (Dionys. Halic. Antiq. Rom. VI. 89. Herodot. VI. 56.) dictos fuisse quicunque ab Cylonii sceleris auctoribus ducerent genus suum modo demonstravimus ex Thucydide. Eosdem *παναγεῖς τὴν γενεὰν* dictos esse Philonidi comico, *ἀλιτηρίους τῆς θεοῦ* Aristophani in Equitt. v. 448. 49. observavit Hanovius l. l. Pericles quod in eiusdem sceleris comma-

tionem censebatur rationem hanc habet, quod Agariste mater neptis fuit Megacliis, filia Hippocratis, fratris Clisthenis, de quo Herodotus libr. V. 70.: (*Κλεομένης*) *ἐξέβαλλε Κλεισθενέα καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους πολλοὺς Ἀθηναίων τοὺς ἐναγέας*" *ἐπιλέγων*. Ceterum quod codex c. habet *τὸ ἄγος ἐλαύνειν τὸ Κυλώνειον*, in eo manum agnosco correctoris, qui quod Plutarchus alios sequutus ut satis notum absque interpretatione posuit, id sua explicatione voluerit aperire. Nec miror Amiotum dicentem: *du crime Cylonien*.

9. *διὸ καὶ πρὶν ἐμβαλεῖν* — conf. Thucydidem libr. II. 13. Iustinum histor. III. 7. 7. *notam* hanc *ducum artem* vocat Tacitus histor. V. 23.

12. *ἀπέχηται τῶν ἐκείνου* — *ἐκεῖνος* pronomen pro reflexivo positum illustravimus ad Themist. p. 145. sq. et qui alia addidit I. C. Heldius ad Timol. p. 373. Pertinet in usus ad omnes scriptores graecos nec caret idonea ratione; nam in eiusmodi locis, qualis hic est, res non ex eius, de quo sermo est, animo et cogitatione refertur, quod ubi fit necessarium est pronomen reflexivum, sed ut solent Graeci ubicumque fieri potest ad structuram redire directam, de alius cuiusdam vel consilio vel rebus gestis ipse enarrat scriptor, qui recte et ordine significatur pronomine tertiae personae.

14. *ἐνδιδοὺς ἀφορμάς* — vide Schaeferum ad T. IV. p. 120. 12.

15. *ἐπιδίδωσιν* — *ἐπιδιδόναι* et *ἐπίδοσις* verborum usum de donis in reipublicae necessitatibus sponte collatis verbo attigit Fr. A. Wolfius ad Dem. Leptin. p. 265. Plutarchus Phocion. IX.: *πρὸς δὲ θυσίαν τινὰ τῶν Ἀθηναίων αἰτούντων ἐπιδόσεις καὶ τῶν ἄλλων ἐπιδιδόντων, κληθεὶς πολλάκις ἔφη· τούτους αἰτεῖτε τοὺς πλουσίους· ἐγὼ δ' αἰσχυνοίμην ἄν, εἰ τούτῳ μὴ ἀποδιδοὺς ὑμῖν ἀποδιδοίην*. de Stoicor. repugn. p. 1033. B.: *ἐν δὲ τοῖς βίοις οὐδενὸς ἐστὶν εὑρεῖν οὐ στρατηγίαν, οὐ νομοθεσίαν, οὐ πάροδον εἰς βουλὴν, οὐ συνηγορίαν ἐπὶ δικαστῶν, οὐ στρατείαν ὑπὲρ πατρίδος, οὐ πρεσβείαν, οὐκ ἐπίδοσιν*. Thes. XXXII.: *ἐπιδόντος ἑαυτὸν ἑκουσίως κατά τι λόγιον σφαγιάσασθαι*. Bene Theophrastus de natura *ἀνελευθερίας* Charact. XXII.: *ὁ δὲ ἀνε-*

λεύθερος τοιοῦτός τις, οἷος νικήσας τραγῳδοῖς ταινίαν ἀνα θεῖναι ξυλίνην τῷ Διονύσῳ ἐπιγράψας αὐτοῦ τὸ ὄνομα, κα ἐπιδόσεων γενομένων ἐκ τοῦ δήμου ἀνάστας σιωπῇ ἢ ἐ τοῦ μέσου ἀπελθεῖν.

18. προῆλθον εἰς Ἀχαρνάς — Thucydides II. 19. 20. γνώμῃ δὲ τοιᾷδε λέγεται τὸν Ἀρχίδαμον περί τε τὰς Ἀχαρνὰς ὡς ἐς μάχην ταξάμενον μεῖναι καὶ ἐς τὸ πεδίον ἐκείνῃ τῇ ἐςβολῇ οὐ καταβῆναι. τοὺς γὰρ Ἀθηναίους ἤλπιζεν ἀκμάζοντάς τε νεότητι πολλῇ καὶ παρεσκευασμένους ἐς πόλεμον ὡς οὔπω πρότερον ἴσως ἂν ἐπεξελθεῖν καὶ τὴν γῆν οὐκ ἂν περιϊδεῖν τμηθῆναι. ἐπειδὴ οὖν αὐτῷ ἐς Ἐλευσῖνα καὶ τὸ Θριάσιον πεδίον οὐκ ἀπήντησαν, πεῖραν ἐποιεῖτο περὶ τὰς Ἀχαρνὰς καθήμενος, εἰ ἐπεξίασιν· ἅμα μὲν γὰρ αὐτῷ ὁ χῶρος ἐπιτήδειος ἐφαίνετο ἐνστρατοπεδεῦσαι, ἅμα δὲ καὶ οἱ Ἀχαρνῆς μέγα μέρος ὄντες τῆς πόλεως (τρισχίλιοι γὰρ ὁπλῖται ἐγένοντο) οὐ περιόψεσθαι ἐδόκουν τὰ σφέτερα διαφθαρέντα, ἀλλ' ὁρμήσειν καὶ τοὺς πάντας ἐς μάχην: cl. Diodor. XII. 42.

21. πρὸς ἑξακισμυρίους Πελοποννησίων καὶ Βοιωτῶν ὁπλίτας — Thucydides II. 12.: Βοιωτοὶ δὲ μέρος μὲν τὸ σφέτερον καὶ τοὺς ἱππέας παρείχοντο Πελοποννησίοις ξυστρατεύειν, τοῖς δὲ λειπομένοις ἐς Πλάταιαν ἐλθόντες τὴν γῆν ἐδῄουν. De eadem re Plutarchus Mor. p. 784. D.: προθυμουμένων οὐ κατὰ καιρὸν μάχεσθαι πρὸς ἑξακισμυρίους ὁπλίτας ἐνέστη καὶ διεκώλυσε μονονοὺ τὰ ὅπλα τοῦ δήμου καὶ τὰς κλεῖς τῶν πυλῶν ἀποσφραγισάμενος. Aristidis ab ignaviae suspicione liberaturi Periclem haec verba sunt or. de IV vir. p. 141. Jebb. 189. Dind.: τί χρῆν ποιεῖν τὸν Περικλέα — ὄντων μὲν συμπάντων Ἀθηναίων τόσων καὶ τόσων, τῶν δὲ συμμάχων τῶν μὲν ἐν ταῖς νήσοις, τῶν δὲ καὶ ἤπειρον μεμερισμένων, μυριάσι δὲ ἐξ στρατιᾶς τῶν πολεμίων εἰςβεβληκότων, καὶ τούτων Πελοποννησίων, οὐδὲ γὰρ τοῦτο φαῦλον εἰς προςθήκην, ἀνδρῶν ἱκανῶν καὶ πρὸς ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας μάχεσθαι, καὶ οὓς ἐγὼ φαίην ἂν ἡγουμένων γε Ἀθηναίων καὶ Περικλέους οὐ χαλεπῶς ἂν καὶ πᾶσαν γῆν ὑφ' αὑτοῖς ποιήσασθαι. Numerum Lacedaemoniorum non definit Thucydides, sed ut haec dicentem faciat Archidamum libr. II. 11.: τῆσδε οὔπω μείζονα παρασκευὴν ἔχοντες ἐξήλθομεν.

Modum excedit non Philochorus, ut ad Thucydid. l. l. scribit Poppo, sed Androtio ap. schol. ad Soph. Oed. Col. 694. C millia Lacedaemoniorum et Boeotorum Atticam ingressa esse narrans.

25. *δυςπαθοῦντας πρὸς τὰ γινόμενα — ὑπὸ τοῦ πολέμου καὶ τοῦ Περικλέους ἅμα* interpretatur Fr. Iacobsius. Praeclare haec descripsit Thucydides II. 21.

26. *κατεπράϋνε λέγων* — haud dubie Plutarchus respexit prudentissimam Periclis orationem apud Thucyd. II. 143. ex qua cum alia huc pertinent tum haec: *χρὴ — τὴν μὲν γῆν καὶ οἰκίας ἀφεῖναι, τῆς δὲ θαλάσσης καὶ πόλεως φυλακὴν ἔχειν καὶ Πελοποννησίοις ὑπὲρ αὐτῶν ὀργισθέντας πολλῷ πλείοσι μὴ διαμάχεσθαι, τήν τε ὀλόφυρσιν μὴ οἰκιῶν καὶ γῆς ποιεῖσθαι, ἀλλὰ τῶν σωμάτων· οὐ γὰρ τάδε τοὺς ἄνδρας, ἀλλ' οἱ ἄνδρες ταῦτα κτῶνται.*

26. *δένδρα τμηθέντα καὶ κοπέντα φύεται ταχέως* — arbores amputatas aliquando laetius progerminare notum est, sed hoc loco dici ineptum, quo quum sermo sit de arboribus excisis, male eae dicuntur vel potius nulla sententia *φύεσθαι ταχέως*. Quid hic dici debuerit et res ipsa indicat et sequens monstrat *αὖθις*. Quare sententiae non minus quam membrorum aequabilitati consulere mihi videor corrigendo *ἀναφύεται*.

28. *τὸν δὲ δῆμον εἰς ἐκκλησίαν οὐ συνῆγε* — Thucydides II. 22.: *Περικλῆς δὲ ὁρῶν μὲν αὐτοὺς πρὸς τὸ παρὸν χαλεπαίνοντας καὶ τὰ ἄριστα φρονοῦντας, πιστεύων δὲ ὀρθῶς γιγνώσκειν περὶ τοῦ μὴ ἐπεξιέναι, ἐκκλησίαν τε οὐκ ἐποίει αὐτῶν οὐδὲ ξύλλογον οὐδένα, τοῦ μὴ ὀργῇ τι μᾶλλον ἢ γνώμῃ ξυνελθόντας ἐξαμαρτεῖν, τήν τε πόλιν ἐφύλασσε καὶ δι' ἡσυχίας μάλιστα, ὅσον ἐδύνατο, εἶχεν.*

30. *ἀνέμου κατιόντος ἐν πελάγει* — *ἄνεμον κατιόντα* ventum dici euntes a tergo prosequentem putabat Dukerus ad Thucydid. VI. 2. cl. II. 25. 84. poteratque in eam rem comparare quem Romani dicunt ventum secundum. Mihi tamen alia videtur praepositionis ratio esse, quam ne hic quidem a vi sua primaria deflectere arbitror. Scilicet descendere dicitur ventus sive de montibus, quae quorundam ratio locorum est, seu de coelo. Plutarchus in Camillo

XXXIV.: πνεύματος μεγάλου κατιόντος ἀπὸ τῶν ὀρέων ἅμα φάει. Sertorio X.: ἅμ' ἡμέρᾳ σάλον εἶχεν ἡ θάλασσα κατιόντος ἀκρίτου πνεύματος. Quin ipsi quoque loci Thucydidis minime favent Dukero, sed commendant nostram rationem, si quidem et libr. II. 25.: ἀνέμου δὲ κατιόντος μεγάλου χειμαζόμενοι ἐν ἀλιμένῳ χωρίῳ. et c. 84.: ὡς δὲ τό τε πνεῦμα κατῄει καὶ αἱ νῆες ἐν ὀλίγῳ ἤδη οὖσαι ὑπ' ἀμφοτέρων, τοῦ τε ἀνέμου τῶν τε πλοίων ἅμα προσκειμένων ἐταράσσοντο, aperte sermo est de vento irruente vel potius descendente, minime de secundo, nec aliam interpretationem postulat locus tertius. Comparandus etiam locus vit. Themistocl. XIV.: τὴν εἰωθυῖαν ὥραν — τὸ πνεῦμα λαμπρὸν εἰς πέλαγος ἀεὶ καὶ κῦμα διὰ τῶν στενῶν κατάγουσαν, scilicet de alto mari.

30. ἐν πελάγει — πέλαγος de alto mari intelligendum, conf. de genio Socrat. p. 345. R.: τῶν νηχομένων ἐν θαλάττῃ τοὺς μὲν πελαγίους ἔτι καὶ πρόσω τῆς γῆς φερομένους οἱ ἐπὶ γῆς ἑστῶτες σιωπῇ θεῶνται: vid. not. ad Themist. p. 100. Heldius ad Aem. Paul. p. 245. et inprimis Dorvillius ad Chariton. p. 627. Lips.

31. θέμενος εὖ πάντα — τὰ σεωυτοῦ δὲ τιθέμενος εὖ, Herodotus dixit libr. VII. 236., quam locutionem explicuit Valckenarius ad Eurip. Hippolyt. v. 708. τὰ ὅπλα exempio Homeri funes dici existimo.

34. καταλαβὼν φυλακαῖς — sic φρουραῖς καταλαβεῖν Pyrrh. VI.

35. ἐχρῆτο τοῖς αὐτοῦ λογισμοῖς — Pericles et Epaminondas τὰ τοιαῦτα (χρησμοὺς καὶ μαντείας) δειλίας ἡγούμενοι προφάσεις ἐχρῶντο τοῖς λογισμοῖς.

35. βραχέα φροντίζων — Caton. mai. II.: λέγεται — βραχέα μὲν ἀπὸ Θουκυδίδου, πλείονα δ' ἀπὸ Δημοσθένους εἰς τὸ ῥητορικὸν ὠφεληθῆναι.

39. πολλοὶ δ' ἤδυν — vide Thucydid. II. 21. quo loco mox utemur.

42. ἐπεφύετο δὲ καὶ Κλέων — frequens est apud Plutarchum ἐπιφύεσθαι verbi usus de eo, qui alicui adhaerescit, insurgit in eum et adoritur. Lucull. I.: τοὺς νέους ἐβούλετο τοῖς ἀδικοῦσιν ἐπιφυομένους ὁρᾶν. Phocion. XXXIII.:

εὐθὺς ἐπεφύετο τοῖς περὶ τὸν Φωκίωνα. ac de rebus Nic. X.: ἐπεφύετο ταῖς αἰτίαις καὶ παρώξυνε τὸν δῆμον ἐφ' ἑκάστῃ. Anton. LVIII.: ἐπεφύετο τῶν γεγραμμένων μάλιστα τῷ περὶ ταφῆς. vide Baehrium ad Philopoem. p. 16. Ceterum ab Cleone Periclem turbatum esse et vexatum praeter Hermippum significat aliquot locis Aristides, solus ille, quod sciam, etiam κλοπῆς accusationem aut damnationem Periclis tribuens Cleoni cum alibi tum or. de IV vir. p. 262. = 342.: οὕτω τοίνυν κἀν τῇ δίκῃ οὐ τῶν Περικλέους λόγων οὐδὲ τῆς ἐπιστήμης ἐκράτησεν (Κλέων), οὐδέ γε ὡς ἀνεπιστήμονος περιεγένετο, ἀλλ' ἀπέλαυσε τοῦ καιροῦ. cl. p. 251. = 327.

44. δηλοποιεῖ τὰ Ἑρμίππου — hoc ex codice c. sumptum aliquanto commodius videbatur quam quod ex vulg. scriptura δηλοποιήσαντος facili opera effici potest δηλοῖ ποιήσαντος.

45. Satyrorum rex cur Pericles dictus fuerit Hermippo caussae cogitari possunt plures; ego quidem crederem perstringi libidines Periclis ac propensionem ad res Venereas, quam et Athenaeus perscripsit, licet auctore usus non optimo, p. 589. d.: ἦν δ' οὗτος ἀνὴρ πρὸς ἀφροδίσια πάνυ καταφερής: cf. ad c. XIII.; et in accusatione sua Aspasiae relicuis criminibus addidit Hermippus, vide c. XXXII. Ac recte potuisse comicum ea in re uti Satyrorum commemoratione quis neget, quum de eorum protervitate pleni sint poetarum libri? Sed quod obstare ei interpretationi videatur hoc est, quod haec omnia ad ignaviam Periclis et timiditatem perstringendam dicta sunt, ut minus huc pertineat eius rei, quam significavi, criminatio. Ac videtur ita sensisse Godofredus Hermannus, qui mihi significavit, videri sibi satyrorum nomine usum esse poetam propter imbellem eorum ignaviam; ac volebat Hermannus, si recte eius mentem percepi, Σατύρους hic ipsos dici Athenienses, quo scilicet hi quoque aliquo probro afficerentur. Quod si volebat vir summus, dissentio ab eo vel propter haec Thucydidis: ἐπειδὴ δὲ περὶ Ἀχαρνὰς εἶδον τὸν στρατὸν ἑξήκοντα σταδίους τῆς πόλεως ἀπέχοντα, οὐκέτι ἀνασχετὸν ἐποιοῦντο, ἀλλ' αὐτοῖς, ὡς εἰκός, γῆς τεμνομένης ἐν τῷ ἐμφανεῖ — δει-

νὸν ἐφαίνετο, καὶ ἐδόκει τοῖς τε ἄλλοις καὶ μάλιστα τῇ νεότητι ἐξιέναι κ. τ. λ. libr. II. 21., quae ne comico quidem licuit ignorare aut dissimulare. Liberum igitur relinquimus lectoribus, nisi ipsi probabilem rationem in promptu habeant, utrum mihi velint assentiri, an sequi Hermannum, an denique in sententiam concedere A. Meinekii, cuius haec verba sunt Quaest. scen. spec. I. p. 30.: „*βασιλεῦ Σατύρων*, acerbissimum dicterium, comparandum illud cum Aristophaneo *δημοπίθηκοι* Ran. 1085. et titulo fabulae Timocleae *Δημοσάτυροι* ap. Athen. IV. p. 165. f., de quo pessime statuit Schweighaeuserus. Eodem spectat fortasse Ecphantidis, Phrynichi, Cratini et Ophelionis fabularum elogium *Σάτυροι*. Longe alio sensu Choerilus tragicus a vetusto quodam scriptore dictus est *ἐν Σατύροις βασιλεύς*, ad quae Naekius Choeril. p. 265. comparare poterat Lucian. Rhet. praec. T. III. p. 12.: *βασιλεὺς ἐν τοῖς λόγοις*. Ceterum quo sensu Hermippus *Σατύρους*, eodem *πιθήκους* posuit Phrynichus in loco ap. schol. Arist. Av. 11.“ Idem Meinekius desumptos hos versus suspicatur ex *Μοῖραις* fabula Athenaeum sequutus libr. VIII. p. 344. C. XV. p. 668. A., quam actam esse statuit quo tempore Lacedaemonii primum Atticam invaserunt et re ipsa admonitus et Thucydidis verbis statim afferendis.

46. *δόρυ βαστάζειν — τόξον βαστάζειν* Homerus dixit Odyss. XXI. 405. *λᾶαν* ibid. XI. 594.

48. *ψυχὴν δὲ Τέλητος ὑπέστης — δ' Ἀτέλητος* coniecit Valckenarius Diatr. p. 222. Sed tali in re omnis emendandi conatus utpote certo indicio destitutus vel lubricus est vel temerarius. De Telete nihil certi compertum habemus, quem virum fortitudine ac virtute insignem fuisse existimanti Dacerio accessit Kaltwasserus et alii quidam. Contrarium credi volebat G. Xylander: „Teletem, inquit, videtur innuere hominem timidum;“ in eamdemque sententiam inclinavit Coraes, *κύριον*, ait, *ἐστὶν ὄνομα ὁ Τέλης ἢ Ἀτέλης ἀνδρὸς, ὡς μέν τινες ἐξέλαβον, ἀγαθοῦ τὰ περὶ τὸν πόλεμον καὶ μαχίμου, ὡς δ' ἕτεροι (οἷς καὶ μᾶλλον πείθομαι), τοὐναντίον ἀνάνδρου.* Ita qui sentiunt videant num uti *possint Τελέᾳ* ab Suida commemorato s. v.: *Τελέας ἐρεῖ*

τάδε, Ἀριστοφάνης ὄρνισι [v. 168.]· ἄνθρωπος ἀστάθμητος, πετόμενος, ἀτέκμαρτος, οὐδὲν οὐδέποτ' ἐν αὐτῷ μένων. διαβάλλει τὸν Τελέαν ὡς πλανήτην —. Ἦν δὲ ὁ Τελέας σκωπτικὸς ἄνθρωπος καὶ εὐμετάβλητος τοὺς τρόπους· πρὸς γὰρ τῇ κιναιδίᾳ καὶ ἐπὶ δειλίᾳ καὶ ὀψοφαγίᾳ καὶ νοσφισμῷ καὶ πονηρίᾳ διεβάλλετο, καὶ Πλάτων ἐν Σύρφακι περὶ τοῦ Τελέου φησί· νοεῖ μὲν ἕτερα, ἕτερα δὲ τῇ γλώττῃ φθέγγεται. Haec Suidae, quibuscum conferas schol. ad Aristoph. Av. l. l. non possunt non egregie apta videri ad confirmandam sententiam suam iis, qui de homine ignavo agi existimant. Sed, inquis, Suidas de *Telea* loquitur, de *Telete* Hermippus: concedo, sed ut doceri velim, num absonum sit statuere, utramque formam reapse unam esse, factumque in hoc nomine esse, quod constat factum esse in Thaletis nomine, cuius quae legitima forma fuit Θαλέας contracta est in Θαλῆς, de qua re videndus Buttmannus in grammatica. Ac vix erit qui neget, egregie hanc rationem decere comicum, praeter Periclem, qui mos fuit comicorum, acerbe notantem etiam Teletem, quem Plato dicebat νοεῖν μὲν ἕτερα, ἕτερα δὲ τῇ γλώττῃ φθέγγεσθαι, et propter timiditatem et inconstantiam vexatum esse scholiastes scribit Aristophanis. Nam ut verum fatear, mihi quoque haec ratio praeplacuit, quam ipsis etiam μὲν — δὲ particulis monstratam existimabam, ut apodosis inciperet ab καὶ — δὲ particulis, quod fit interdum ubi gravior sententia additur. Nunc ut dubitem facit cum ὑπέστης vocabulum, quod nescio an cum altera ratione sola conciliari possit, in quam confero Sophocl. in Aiace v. 1070.: μὴ γνώμας ὑποστήσας σοφὰς εἶτ' αὖθις ἐν θανοῦσιν ὑβριστὴς γένῃ, tum Hermanni auctoritas, qui Teletem propter fortitudinem hic commemorari existimantibus omnino accessit, λόγους illos δεινοὺς Periclis interpretatus de orationibus Periclis, quibus a bello gerendo tamquam re periculi ac discriminis plena Athenienses revocaverit. Videtur id Hermannus ex verbis collegisse Plutarchi τῷ δὲ Περικλεῖ δεινὸν ἐφαίνετο —. Sed de eo aliter sentio nec dubitari posse existimo, quin intelligendae sint Periclis orationes, quibus non cedendum esse Lacedaemoniis, sed fortiter resistendum

bellumque suscipiendum persuasit Atheniensibus, vide Thucydidem libr. I. 140. sqq. II. 13. cuius quam maxime huc facit locus libr. II. 21.: *παντί τε τρόπῳ ἀκηφέδιστο ἡ πόλις, καὶ τὸν Περικλέα, ἐν ὀργῇ ἔχον καὶ ὧν παρήνεσε πρότερον ἐμέμνηντο οὐδέν, ἀλλ' ἐκάκιζον ὅτι στρατηγὸς ὢν οὐκ ἐπεξέγοι, αἰτιόν τε σφίσιν ἐνόμιζον πάντων ὧν ἔπασχον.*

De versuum qui sequuntur sententia alii aliter statuerunt, quorum mitto commemorare vel explicationes vel emendationes, quippe magis minusve perversas. Verioris scripturae vestigia perpauca in libris adhuc collatis restant, dativum tamen *ἀκόνῃ σκληρᾷ* annotavit Valcobius, *παραθηγομένης* et *βρύχεις* emendavit Dacerius, minus ille felix in relicuis, quae sic volebat restitui:

κἀγχειριδίου δ' ἀκόνης σκληρᾶς
παραθηγομένης βρύχεις, κοπεῖς,

id ut esset: et quum tu videas ensem nudum, exacutum, te dentibus frendes et deficis, fatiscis. Perfecit emendationem Coraes, *κοπίδας*, scripturam vulgatam, corrigens in *κοπίδος*, sic totum locum interpretatus: *καὶ οὕτω δειλὸς εἶ, Περίκλεις, ὥστε βρύχειν τοὺς ὀδόντας, κἂν μόνον αἴσθῃ τὸν ῥόφον ἐγχειριδίου κοπίδος* (*τουτέστι μικροτάτου ἐγχειριδίου*) *θηγομένης ἐν ἀκόνῃ σκληρᾷ.* Merito Corai accessit Schaeferus, cuius annotatio haec est: „*κοπίδος* Coraes e coniectura certa dedit, ut *ἐγχειριδίου* dictum sit *ἐπιθετικῶς.* Sic Aeschylus Suppl. 21.: *σὺν τοῖσδ' ἱκετῶν ἐγχειριδίοις ἐριοστέπτοισι κλάδοισιν.* Refragantur autem duo hi loci decreto Meinekii huius vocis *τὴν προπαραλήγουσαν* producentis in Menandreis p. 160. Nisi forte, quod suspicor, vir doctissimus utroque loco *συνεκφώνησιν* esse statuit. Interim miror *ἐγχειρίδιον* compositum cum deminutivis." De mensura vocabuli errasse Meinekium mihi significavit Hermannus, neque enim de eiusmodi synecphonesi eum cogitasse verosimile esse, quippe intolerabili; *βρύχειν* vocabulum usurpavit Homerus et de undarum et de morientium fremitu indignante: recte vero ad dentes h. l. rettulit Coraes. Quod autem *παρέχῃ* retinui, Schaefero praeferente *παρέχεις*, feci propterea, quod paullo reconditior videbatur medii quam activi usus, hoc ut interpreti deberi verosimile videretur.

Vide de utriusque formae usu Poppon. annot. ad Thucyd. T. I. p. 187. ac Sturzii lexicon Xenophonteum. Activi vis haec est, ut *praebere* significet simpliciter, medio dicitur aliquis vel se vel de suis rebus vel suam in rem aliquid praebere.

51. *δηχθεὶς αἴθωνι Κλέωνι* — nemo non novit homericum *αἴθων σίδηρος*, cuius parodiam in his cum Salvinio agnoscit Bryanus aliique; poterant in eum finem etiam comparare similem versus paroemiaci exitum ap. Sophocl. in Aiace v. 147.: *κτείνοντ' αἴθωνι σιδήρῳ*, ut pro ferro *παρὰ προσδοκίαν* commemoratus sit *Κλέων*. Nec tamen intercedam, si quis de homerico *αἴθωνα λέοντα* cogitaverit Il. ι'. 548. σ'. 161. κ'. 24. 178. *Αἴθων* voc. significare h. l. fervidum, ferocem, violentum viderunt etiam alii, non recte enim Coraes: *δηχθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀπλήστου δημοβόρου Κλέωνος*. Consulto praetereo Sophoclis locum in Aiace v. 221.: *ἀνδρὸς αἴθωνος*, quoniam scriptura incerta est. De Cleone, qui Thucydidi dicitur III. 36. *βιαιότατος τῶν πολιτῶν*, Diodoro XII. 55. *ὠμὸς τὸν τρόπον καὶ βίαιος*, Ciceroni in Bruto c. VII. *civis turbulentus*, vide Aristophanem in Equitibus ac Fr. Kortuemium in symbol. philol. ex Helvet. T. I. p. 36. sqq.

CAPUT XXXIV.

2. *πρώτως καὶ σιωπῇ* — illustravimus ad c. II.

3. *καὶ νεῶν ἑκατόν* — Thucydides II. 23.: *ὄντων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ γῇ οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέστειλαν τὰς ἑκατὸν ναῦς περὶ Πελοποννήσου, ἅςπερ παρεσκευάζοντο, καὶ χιλίους ὁπλίτας ἐπ' αὐτῶν καὶ τοξότας τετρακοσίους*. cl. Diodor. XII. 42.

5. *διὰ χειρὸς ἔχων* — conf. Ciceron. XVI.: *ὁ Κικέρων τὰ μὲν ἔξω πράγματα Κοΐντῳ Μετέλλῳ διεπίστευσε, τὴν δὲ πόλιν εἶχε διὰ χειρός*. Demetr. V.: *τὰς πόλεις διὰ χειρὸς εἶχε*. Thucydid. II. 13.: *τὰ τῶν συμμάχων διὰ χειρὸς ἔχειν*, ubi quod Romani dicunt *in manu tenere*, id est in potestate, compararunt interpretes. Addo Plutarchea haec: Num. VI.: *τὰς ἡνίας* (civitatis) *διὰ χειρὸς ἔχειν*. Mar. X.: *διὰ χειρὸς εἶχεν* Iugurtham regem. Eumen. IV.: *τὴν ὅμορον Ἀρμενίαν τεταραγμένην ὑπὸ Νεοπτολέμου διὰ χειρὸς ἔχοντα*. Quoniam

bellumque suscipiendum persuasit Atheniensibus, vide Thucydidem libr. I. 140. sqq. II. 13. cuius quam maxime huc facit locus libr. II. 21. *παντί τε τρόπῳ ἀνηρέθιστο ἡ πόλις, καὶ τὸν Περικλέα, ἐν ὀργῇ ἔχον καὶ ὧν παρήνεσε πρότερον ἐμέμνηντο οὐδέν, ἀλλ' ἐκάκιζον ὅτι στρατηγὸς ὢν οὐκ ἐπεξέγοι, αἴτιόν τε σφίσιν ἐνόμιζον πάντων ὧν ἔπασχον.*

De versuum qui sequuntur sententia alii aliter statuerunt, quorum mitto commemorare vel explicationes vel emendationes, quippe magis minusve perversas. Veteris scripturae vestigia perpauca in libris adhuc collatis restant, dativum tamen *ἀκόνῃ σκληρᾷ* annotavit Vulcobius, *παραθηγομένης* et *βρύχεις* emendavit Dacerius, minus ille felix in relicuis, quae sic volebat restitui:

κἀγχειριδίου δ' ἀκόνης σκληρᾶς
παραθηγομένης βρύχεις, κοπῖς,

id ut esset: et quum tu videas ensem nudum, exacutum, tu dentibus frendes et deficis, fatiscis. Perfecit emendationem Coraes, *κοπίδας*, scripturam vulgatam, corrigens in *κοπίδος*, sic totum locum interpretatus: *καὶ οὕτω δειλὸς εἶ, Περίκλεις, ὥστε βρύχειν τοὺς ὀδόντας, κἂν μόνον αἴσθῃ τὸν ψόφον ἐγχειριδίου κοπίδος* (*τουτέστι μικροτάτου ἐγχειριδίου*) *θηγομένης ἐν ἀκόνῃ σκληρᾷ.* Merito Corai accessit Schaeferus, cuius annotatio haec est: „*κοπίδος* Coraes e coniectura certa dedit, ut *ἐγχειριδίου* dictum sit *ἐπιθετικῶς*. Sic Aeschylus Suppl. 21.: *σὺν τοῖσδ' ἱκετῶν ἐγχειριδίοις ἐριοστάπτοισι κλάδοισιν.* Refragantur autem duo hi loci decreto Meinekii huius vocis *τὴν προπαραλήγουσαν* producentis in Menandreis p. 160. Nisi forte, quod suspicor, vir doctissimus utroque loco *συνεκφώνησιν* esse statuit. Interim miror *ἐγχειρίδιον* compositum cum deminutivis.“ De mensura vocabuli errasse Meinekium mihi significavit Hermannus, neque enim de eiusmodi synecphonesi eum cogitasse verosimile esse, quippe intolerabili; *βρύχειν* vocabulum usurpavit Homerus et de undarum et de morientium fremitu indignante: recte vero ad dentes h. l. rettulit Coraes. Quod autem *παρέχῃ* retinui, Schaefero praeferente *παρέχεις*, feci propterea, quod paullo reconditior videbatur medii quam *activi* usus, hoc ut interpreti deberi verosimile videretur.

vide de utriusque formae usu Poppon. annot. ad Thucyd. T. I. p. 187. ac Sturzii lexicon Xenophonteum. Activi vis haec est, ut *praebere* significet simpliciter, medio dicitur aliquis vel se vel de suis rebus vel suam in rem aliquid praebere.

51. *δηχθεὶς αἴθωνι Κλέωνι* — nemo non novit homericum *αἴθων σίδηρος*, cuius parodiam in his cum Salvinio agnoscit Bryanus aliique; poterant in eum finem etiam comparare similem versus paroemiaci exitum ap. Sophocl. in Aiace v. 147.: *κτείνοντ' αἴθωνι σιδήρῳ*, ut pro ferro *παρὰ προσδοκίαν* commemoratus sit *Κλέων*. Nec tamen interedam, si quis de homerico *αἴθωνα λέοντα* cogitaverit Il. Γ. 548. σ'. 161. κ'. 24. 178. *Αἴθων* voc. significare h. l. fervidum, ferocem, violentum viderunt etiam alii, non recte enim Coraes: *δηχθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀπλήστου δημοβόρου Κλέωνος*. Consulto praetereo Sophoclis locum in Aiace v. 221.: *ἀνδρὸς αἴθωνος*, quoniam scriptura incerta est. De Cleone, qui Thucydidi dicitur III. 36. *βιαιότατος τῶν πολιτῶν*, Diodoro XII. 55. *ὠμὸς τὸν τρόπον καὶ βίαιος*, Ciceroni in Bruto c. VII. *civis turbulentus*, vide Aristophanem in Equitibus ac Fr. Kortuemium in symbol. philol. ex Helvet. T. I. p. 16. sqq.

CAPUT XXXIV.

2. *πρόφασις καὶ σιωπῇ* — illustravimus ad c. II.

3. *καὶ νεῶν ἑκατόν* — Thucydides II. 23.: *ὄντων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ γῇ οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέστειλαν τὰς ἑκατὸν ναῦς περὶ Πελοπόννησον, ἅσπερ παρεσκευάζοντο, καὶ χιλίους ὁπλίτας ἐπ' αὐτῶν καὶ τοξότας τετρακοσίους*. cl. Diodor. XII. 42.

5. *διὰ χειρὸς ἔχων* — conf. Ciceron. XVI.: *ὁ Κιμέων τὰ μὲν ἔξω πράγματα Κοΐντῳ Μετέλλῳ διεπίστευσε, τὴν δὲ πόλιν εἶχε διὰ χειρός*. Demetr. V.: *τὰς πόλεις διὰ χειρὸς εἶχε*. Thucydid. II. 13.: *τὰ τῶν συμμάχων διὰ χειρὸς ἔχειν*, ubi quod Romani dicunt *in manu tenere*, id est in potestate, compararunt interpretes. Addo Plutarchea haec: Num. VI.: *τὰς ἡνίας* (civitatis) *διὰ χειρὸς ἔχειν*. Mar. X.: *διὰ χειρὸς εἶχεν* Iugurtham regem. Eumen. IV.: *τὴν ὅμορον Ἀρμενίαν τεταραγμένην ὑπὸ Νεοπτολέμου διὰ χειρὸς ἔχοντα*. Quoniam

noli dubitare quin Sertor. VI. extr. corrigendum sit *διὰ χειρὸς εἶχε τὰς πόλεις* ex Monac. et Vulc.; vulgo *χειρῶν*. Constans enim in hac formula translate, ut dicunt, usurpata numeri singularis usus est, vide praeter haec Appianum I. p. 676. 80.: *τὰς ναῦς διὰ χειρὸς ἔχειν*. et 709. 45.: *τὴν πόλιν διὰ χειρὸς εἶχον*: utrumque locum attulit Bloomfieldus ad Thucydid. I. 1. Aristoteles autem Polit. V. 8. cur plurali usus sit in his: *φοβούμενοι γὰρ διὰ χειρῶν ἔχουσι μᾶλλον τὴν πολιτείαν*, manifestum est. Sed ubi ad propriam vim accommodate usurpatur formula, uterque numerus admittitur, quare Plutarchus adv. Colot. p. 1108. E.: *τὰ συγγράμματα τῶν παλαιῶν διὰ χειρὸς ἔχοντες*, quod p. 1107. D. dixerat *διὰ χειρῶν ἔχειν τοὺς λόγους τῶν παλαιῶν*, neque est enim cur id translato sensu positum existimemus de eo, quod quis in promptu habet. Nonnulla de hoc genere, sed confusa pleraque congessit Iac. Ph. Dorvillius ad Chariton. p. 273. Lips.

6. *θεραπεύων δὲ τοὺς πόλλους ὅμως* — postremam particulam in codice c. omissam nec expressam ab Amioto deleri voluit Coraes, cui assentitur Schaeferus, eandem Fr. Iacobsii sententiam esse scribens. Ego quamquam non essem desideraturus particulam si abesset, non video tamen, quomodo temere potuerit inferri, ut ad servandam propensior sim quam ad delendam, praesertim idonea sententia minime destitutam. Recte enim ac probabili sententia refertur ad praegressa *πλὴν ὑπ' οὐδενὸς ἐκινήθη τῶν τοιούτων*—, quorum quum haec sententia sit: nihil horum omnium movere potuit Periclem comiter ac tacite ferentem plebis ignominiam, satis aptum est adiici: nihilominus vero plebem studens placare, quamvis scilicet immutatam retineret agendi rationem suam. Quae quibus displiceat ratio, referre poterunt *ὅμως* ad *ἀπηλλάγησαν* hac sententia: quamvis abiissent Peloponnesii, tamen indignabatur plebs s. fremebat propter bellum. De eo usu particulae, ut ad sententiam referatur in praegressis significatam magis quam expressam aliquot locos attulit Kruegerus ad Xenoph. Anabas. II. 2. 17.; *ἀσχάλλειν* verbum plerumque absolute posuit Plutarchus casu non addito, ita, ut his utar, Mar.

XIX. Lucull. XV. XXIV. Moral. p. 77. C. 960. E: cum participio p. 123. B.: μηδ' ἀσχάλλωμεν ἁπλοῦν τι καὶ ἄνοψον καὶ ἄκιττον λαμβάνοντες. cum dativo p. 26. B.: ἀσχάλλων μὲν ἀργοῦντι τῷ πολέμῳ. cum ἐν praepositione p. 90. E.: πολὺ δὲ βέλτιον ἐχθρῶν καὶ ἀλλοτρίων ἐγγυμνασάμενον σκώμμασι καὶ λοιδορίαις καὶ ὀργαῖς καὶ βδελυρίαις ἐθίσαι τὸν θυμὸν ἡσυχίαν ἄγειν μηδ' ἀσχάλλειν ἐν τῷ λοιδορεῖσθαι, ubi ut facile esset ad similitudinem huius loci reponere ἐπὶ τῷ λοιδορεῖσθαι, ita falsum et temerarium, quoniam status et conditio indicanda fuit. Quo in genere componimus eum locum cum Timol. XI. ex librorum scriptura hac: οἱ δ' ἐν τῷ Ῥηγίῳ Καρχηδόνιοι τοῦ Τιμολέοντος ἀνηγμένου καὶ τῆς ἐκκλησίας διαλυθείσης χαλεπῶς φέροντες ἐν τῷ κατεστρατηγεῖσθαι διατριβὴν τοῖς Ῥηγίνοις παρεῖχον, ubi tale exemplum desideravit I. C. Heldius.

8. διανομεῖς τε χρημάτων ἀνελάμβανε — cf. ad c. IX.

8. κληρουχίας ἀνέγραψεν — de coloniis auctore Pericle missis vide ad c. XI. De Aeginetis sedibus suis pulsis Thucydid. II. 27.: ἀνέστησαν δὲ καὶ Αἰγινήτας τῷ αὐτῷ θέρει τούτῳ ἐξ Αἰγίνης Ἀθηναῖοι, αὐτούς τε καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας, ἐπικελέσαντες οὐχ ἥκιστα τοῦ πολέμου σφᾶσιν αἰτίους εἶναι· καὶ τὴν Αἴγιναν ἀσφαλέστερον ἐφαίνετο τῇ Πελοποννήσῳ ἐπικειμένην (ea nimirum vera caussa fuit, cf. ad c. VIII.) αὐτῶν πέμψαντας ἐποίκους ἔχειν· καὶ ὀξέπεμψαν ὕστερον οὐ πολλῷ ἐς αὐτὴν τοὺς οἰκήτορας. Diodorus XII. 44.: Ἀθηναῖοι δ' ἐγκαλοῦντες Αἰγινήταις ὡς συνηργηκόσι Λακεδαιμονίοις ἀνέστησαν αὐτοὺς ἐκ τῆς πόλεως, ἐκ δὲ τῶν πολιτῶν οἰκήτορας ἐκπέμψαντες κατεκληρούχησαν τήν τε Αἴγιναν καὶ τὴν χώραν.

12. οἱ περιπλέοντες — vide Thucydid. II. 25. 30. cl. Aristid. or. de IV vir. p. 136. = 183.: τί δ' ἄν τις λέγοι περίπλους Πελοποννήσου καὶ ἀποβάσεις πανταχοῦ τῆς πολεμίας;

13. καὶ κατὰ γῆν — Thucydides II. 31.: περὶ δὲ τὸ φθινόπωρον τοῦ θέρους τούτου Ἀθηναῖοι πανδημεὶ, αὐτοὶ καὶ οἱ μέτοικοι ἐξέβαλον ἐς τὴν Μεγαρίδα Περικλέους στρατηγοῦντος.

14. ἐφθειρε πᾶσαν — non male cod. o. ἐφθειραν ἅπα-

σαν, etsi id aliquantum discrepat ab Thucydideis: δηώσαντες δὲ τὰ πολλὰ τῆς γῆς ἀνεχώρησαν. Diodorus: πορθήσας τὴν χώραν καὶ τὰς κτήσεις αὐτῶν λυμηνάμενος μετὰ πολλῆς ὠφελείας ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας.

19. ὁ Περικλῆς προηγόρευσεν — comparanda oratio eius apud Thucydidem I. 140. sqq.

19. εἰ μή τι δαιμόνιον — nimirum plus tribuit vaticiniis et oraculis Plutarchus quam qui eorum meminit Thucydides.

20. πρῶτον μέν — non sequitur ἔπειτα aut simile quid: nec tamen putandum deficere narrationem. Scilicet alterum δαιμόνιον, quod Atheniensium spes frustratum est, complectitur quae ipsi Pericli fatalia acciderunt, donec eius obitus quaeque post insecuta sunt tempora omnes viri tam sapientis providique rationes prorsus conturbaret. Haec deinceps fuse narrantur. *Schaeferus.*

21. ἡ λοιμώδης ἐνέπεσε φθορά — pestis atticae illustris est descriptio Thucydidis libr. II. 47. sqq. cl. Lucretio de rer. natur. libr. VI. v. 1137. sqq. Diodoro XII. 45. et 58. Proprium in ea re ἐμπίπτειν vocabulum, malum significans quod subito irruit et inexspectatum. Thucydides libr. II. 48.: εἰς δὲ τὴν Ἀθηναίων πόλιν ἐξαπιναίως ἐνέπεσε: et mox: εἰ ποτε καὶ αὖθις ἐπιπέσοι. Plutarchus Romul. XXIV.: ἐκ τούτου λοιμὸς ἐμπίπτει θανάτους μὲν αἰφνιδίους ἀνθρώποις ἄνευ νόσων ἐπιφέρων. Coriolan. XII.: νόσος γὰρ ἐμπεσοῦσα λοιμώδης αὐτοῖς. Camill. XLIII.: ἐν δὲ τῷ κατόπιν ἐνιαυτῷ λοιμώδης νόσος ἐμπεσοῦσα τῇ Ῥώμῃ. Consulto praeterimus ἐμπίπτειν εἰς νόσον, multo illud usu tritum. Graecam consuetudinem sequuntur Romani: Lucretius VII. 1125.: haec igitur subito clades nova pestilitasque aut in aquas *cadit* — Ovidius Metam. VII. 525.: dira lues ira populis Iunonis iniquae *incidit*, ad quem locum comparanda annotatio Petri Burmanni. Livius XXVII. 23.: pestilentia incidit in urbem agrosque.

21. κατενεμήθη τὴν ἀκμάζουσαν ἡλικίαν — Plutarchus de S. N. V. p. 548. F.: ἡ χρόνοις ὕστερον πολλοῖς ἀφαμένη νόσος καὶ κατανεμηθεῖσα τοῦ σώματος. Artaxerx. XXIII.: ἀλφοῦ κατανεμηθέντος αὐτῆς τὸ σῶμα: recte interpres: quum

esset vitiligo corpus eius *depasta*, utuntur enim eadem metaphora Romani. Virgilius Georg. III. v. 458.: quum furit atque artus *depascitur* arida febris. Ceterum de numero Atheniensium, qui eo morbo perierint, desideramus Thucydidis iudicium, ut acquiescendum sit in eis, quae Diodorus rettulit libr. XII. 58.: *οὕτω γὰρ ὑπὸ τῆς νόσου διετέθησαν, ὥστε τῶν στρατιωτῶν ἀποβαλεῖν μὲν ὑπὲρ τοὺς τετρακισχιλίους, ἱππεῖς δὲ τετρακοσίους, τῶν δ' ἄλλων ἐλευθέρων τε καὶ δούλων ὑπὲρ τοὺς μυρίους*, quibuscum compares quae de Hagnonis exercitu scribit Thucydides II. 58.: *ὁ μὲν οὖν Ἄγνων ταῖς ναυσὶν ἀνεχώρησεν ἐς τὰς Ἀθήνας ἀπὸ τετρακισχιλίων ὁπλιτῶν χιλίους καὶ πεντήκοντα τῇ νόσῳ ἀποβαλόντας ἐν τεσσαράκοντα μάλιστα ἡμέραις.*

22. *ὑφ' ἧς — ἠγριώθησαν* — Aristides or. de IV vir. p. 245. = 319.: *ἐπεὶ δ' ἅμα τῆς τε χώρας ἠναγκάζοντο στέρεσθαι καὶ ὁ λοιμὸς ἅπαντα φθείρων ἐνέκειτο καὶ κακῶν ἀνάπαυσις οὐκ ἦν, οὕτω δὴ τῶν συμφορῶν ἡττηθέντες ἐτραχύνθησαν πρὸς αὐτόν.*

24. *καθάπερ ἰατρόν — πρὸς* praepositionem vulgo interpositam delevit Reiskius, ut sententia esset: et conabantur eum vexare, ut faciunt aegri, mentis de statu a vi morbi deiecti, in medicum insurgentes: quae ratio admodum probabilis est, cum quod inusitata est Graecis structura eius verbi cum *πρὸς* praepositione, cui praetulerunt aut simplicem accusativum aut *περὶ* vel *εἰς* praepositiones, tum quod facilis est erroris explicatio in tanta eiusdem vocabuli vicinia. Ac sequuti sunt Reiskium Coraes et Schaeferus, quamquam dignus fortasse hic est qui audiatur I. G. Huttenius. „Meo quidem iudicio, inquit, apte stare poterit *πρὸς*, si *καὶ*, quod est ante *καθάπερ*, transmoveas post *παραφρονήσαντες*, ut legas *καὶ ἀδικεῖν ἔπεχ.*" Ad rem comparamus Horatium in Satir. II. 3. 30. ubi Celsum de medic. III. 20. attulit Lud. Heindorfius.

27. *ἡ τοῦ χωριτικοῦ πλήθους εἰς τὸ ἄστυ συμφόρησις* — Thucydides II. 52.: *ἐπίεσε δ' αὐτοὺς μᾶλλον πρὸς τῷ ὑπάρχοντι πόνῳ καὶ ἡ ξυγκομιδὴ ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τὸ ἄστυ, καὶ οὐχ ἧσσον τοὺς ἐπελθόντας· οἰκιῶν γὰρ οὐχ ὑπαρχουσῶν, ἀλλ' ἐν καλύβαις πνιγηραῖς ὥρᾳ ἔτους διαιτωμένων ὁ*

φθόρος ἐγίγνετο οὐδενὶ κόσμῳ, ἀλλὰ καὶ νεκροὶ ἐπ' ἀλλήλοις ἀποθνήσκοντες ἔκειντο καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐκαλινδοῦντο, cuius verba in Plutarcheis facile agnosces, etsi Thucydides paullo moderatius de ea re loquitur nec omnem in Periclem culpam transfert. Plutarchum vide etiam in Nicia VI.: τοῦ δὲ λοιμοῦ τὴν πλείστην αἰτίαν ἔλαβε Περικλῆς, διὰ τὸν πόλεμον εἰς τὸ ἄστυ κατακλείσας τὸν ἀπὸ τῆς χώρας ὄχλον ἐκ τῆς μεταβολῆς τῶν τόπων καὶ διαίτης ἀήθους γενομένου. Cl. Diodor. XII. 45. Ceterum θέρους ὥρα Plutarchus dixit interpretatus illud, quod apud Thucydidem est ὥρᾳ ἔτους, vide ad eum locum Popponem, me ad c. X.

30. ἀργήν — pro ἀργὸν reponi codd. iubebat consensus, quamvis repugnantibus veteribus dicendi magistris, vide interpr. ad Aristoph. Nub. v. 53. Nec agimus hic de scriptore attico. Coriolan. VI. editur: κατηγορεῖν αὐτῆς (τῆς γαστρὸς) ὡς μόνης ἀργοῦ καὶ ἀσυμβόλου καθεζομένης ἐν τῷ σώματι, sed quum in edd. vett. scriptum exstet ἀργοῦς, vide ne ἀργῆς scribendum sit, quod ut h. l. ἀργὴν propter regulas atticistarum mutatum fuit in ἀργὸν, ita illo loco vel propter alterius adiectivi terminationem mutatum esse probabile est; ἡμέρα διεξῆλθεν ἀργὴ Plut. dixit in Aristide XVI.

31. τούτου δ' αἴτιος — Diodorus XII. 45.: τῆς δὲ νόσου πολλοὺς διαφθειρούσης ἐν ἀθυμίᾳ καθειστήκεισαν καὶ τὸν Περικλέα νομίζοντες αἴτιον αὐτοῖς γεγονέναι τοῦ πολέμου δι' ὀργῆς εἶχον.

32. εἰς τὰ τείχη καταχεάμενος — ita dixit εἰς μίαν οὐσίαν καταχεάμενοι καὶ ἀναμίξαντες T. VI. p. 532. R. paullo aliter Aem. P. XII. extr.: Περσεὺς δὲ τὸν χρυσὸν αὐτὸς αὑτοῦ καὶ τέκνων καὶ βασιλείας καταχεάμενος, ita scr. cum Vulc.

34. ὥςπερ βοσκήματα — ἀναπίμπλασθαι φθορᾶς — Thucydides II. 51.: ἕτερος ἀφ' ἑτέρου θεραπείας ἀναπιμπλάμενοι ὥςπερ τὰ πρόβατα ἔθνησκον.

CAPUT XXXV.

1. ἰᾶσθαι — verbi usum de quovis remedio, quo damnum vel incommodum aliquot levatur aut tollitur, attigit Heindorfius ad Platon. Gorg. p. 4.

2. ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα ναῦς — Thucydides II. 55. 56.: Περικλῆς δὲ στρατηγὸς ὢν καὶ τότε περὶ μὲν τοῦ μὴ ἐπεξιέναι τοὺς Ἀθηναίους τὴν αὐτὴν γνώμην εἶχεν, ὥςπερ καὶ ἐν τῇ προτέρᾳ ἐςβολῇ· — ἑκατὸν νεῶν ἐπέπλουν τῇ Πελοποννήσῳ παρεσκευάζετο· — ἦγε δ' ἐπὶ τῶν νεῶν ὁπλίτας Ἀθηναίων τετρακισχιλίους καὶ ἱππέας τριακοσίους ἐν ναυσὶν ἱππαγωγοῖς πρῶτον τότε ἐκ τῶν παλαιῶν νεῶν ποιηθείσας· ξυνεστρατεύοντο δὲ καὶ Χῖοι καὶ Λέσβιοι πεντήκοντα ναυσίν.

4. μεγάλην ἐλπίδα τοῖς πολίταις καὶ φόβον οὐκ ἔλαττον τοῖς πολεμίοις — παρασχών — οὐκ ἐλάττω ex tacita H. Stephani correctione receptum ab relicuis editoribus, quibus ut concedenda sit mutationis facilitas, ita non concedenda necessitas. Nam de fide scripturae si quaeris, nulla nititur nisi editionis Stephanianae admodum incerta auctoritate: ad sententiam quod attinet, fateor quod dicit ea scriptura: magnam spem civibus et trepidationem non minorem iniiciens hostibus, bonum et commodum esse hoc loco, sed ut non malum et incommodum sit alterum hoc: magnam spem civibus et trepidationem non minus iniiciens hostibus. Offendebat hoc Stephanum, vel quisquis ἐλάττω correxit, quoniam multo magis assueti sumus alteri rationi utpote usitatae, ac reperiuntur loci, ex quibus iam olim librariis eam formam, quam hic defendimus, offensioni fuisse appareat. Cuius generis exemplum memini nunc unum non ita dissimile ab eo, quod tractamus, Lysiae or. VII. p. 218. §. 6. Bekk.: τὸ χωρίον — ἄπρατον ἦν πλείω ἢ τρία ἔτη, ita I. Bekkerus ex cod. Laur., vulgo πλείονα, cod. Palat. πλεῖον. Recte eius codicis scripturam a prima manu veram dixit Ad. Emperius Observ. in Lys. p. 5. Ac pertinet huc usus comparativorum quorumdam extra constructionem positorum, qualem monstrant loci Plutarchi in Caton. mai. VI.: ἐλάμβανεν — οὐ πλέον εἰς τὸν μῆνα πυρῶν ἢ τρεῖς Ἀττικοὺς μεδίμνους, εἰς δὲ τὴν ἡμέραν κριθῶν τοῖς ὑποζυγίοις ἔλαττον τριῶν ἡμιμεδίμνων. Pelopid. XXXII.: πλέον ἢ τρισχιλίους καταβαλόντες, et multis exemplis confirmavit A. Lobeckius ad Phryn. p. 410. sq. cui addo qui simul de usu Romanorum admonuit C. H. Schaeferum ad

Aemil. Paul. c. XXIX.: *γενέσθαι δ' ἐκ τοσαύτης φθορᾶς καὶ πανωλεθρίας ἑκάστῳ στρατιώτῃ τὴν δόσιν οὐ μεῖζον ἕνδεκα δραχμῶν*, ubi olim Coraen sequutus dederat *μείζον*. Arrianus Expedit. II. 11. 5.: *ὥστε οὐ μεῖον ἢ ὡς πεζῶν φόνος ἐν τῇ φυγῇ τῶν ἱππέων ἐγίγνετο.*

10. *ὡς πρὸς μέγα σημεῖον* — Plutarchus in Pelopida XXXI.: *μέγα γὰρ ἐδόκει καὶ πρὸς ἄνδρα λαμπρὸν ἐξ οὐρανοῦ γεγονέναι σημεῖον.*

10. *ὁρῶν οὖν ὁ Περικλῆς κ. τ. λ.* — nimirum haec quoque ex Anaxagorae disciplina profecit Pericles, qui ut primus de rationibus eclipsium lunae explicuit, vid. Plut. Nic. XXIII.: *ὁ γὰρ πρῶτος σαφέστατόν τε πάντων καὶ θαῤῥαλεώτατον περὶ σελήνης καταυγασμῶν καὶ σκιᾶς λόγον εἰς γραφὴν καταθέμενος Ἀναξαγόρας* —, ita non dubitandum, quin solis etiam eclipsium caussas physicas exposuerit; conf. Origen. philos. VIII.: *οὗτος ἀφώρισε πρῶτος τὰ περὶ τὰς ἐκλείψεις καὶ φωτισμούς.* Atque uti par erat ad Anaxagorae disciplinam refert qui eiusdem rei, sed suo modo, meminit Valerius Maximus VIII. 11. ext. 1.: „cum obscurato, inquit, repente sole inusitatis perfusae tenebris Athenae sollicitudine agerentur, interitum sibi coelesti denuntiatione portendi credentes, Pericles processit in medium, et quae a praeceptore suo Anaxagora pertinentia ad solis et lunae cursum acceperat, disseruit nec ulterius trepidare cives suos vano metu passus est.“ Sed ne Plutarchus quidem absque nota hoc loco praetermittendus, quoniam iterum studiosius sequutus lepidam aliquam narratiunculam neglexit de veritate rei cogitare. Quam ego etsi nec affirmabo neque negabo, tamen tum quidem et eo modo gestam esse non posse contendo, quoniam plus tribuo Thucydidi quam Plutarcho. Thucydides igitur non eo anno, in quem incidit Periclis ista expeditio, eclipsin annotavit solis, sed eo, qui praecedit, hoc est Ol. 87. 2. a. Chr. 431.: *τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους νουμηνίᾳ κατὰ σελήνην, ὥςπερ καὶ μόνον δοκεῖ εἶναι γίγνεσθαι δυνατὸν, ὁ ἥλιος ἐξέλιπε μετὰ μεσημβρίαν, καὶ πάλιν ἀνεπληρώθη, γενόμενος μηνοειδὴς καὶ ἀστέρων τινῶν ἐκφανέντων*, libr. II. 28. Sed Plutarchum fortasse hic quidem quodammodo liberum praestat ab omni negligentiae

culpa quod addit: ταῦτα μὲν οὖν ἐν ταῖς σχολαῖς λέγεται τῶν φιλοσόφων, quo quosnam auctores sequutus sit manifestum est, ut facile de fide narrationis existimari possit. Ac fama eius rei quam dubia fuerit intelligi etiam potest ex eo modo, quo Suidas eam nescio a quo acceptam rettulit sic voc. Περικλῆς· οὗτος κεραυνοῦ ποτε γενομένου καὶ θορυβηθέντων Ἀθηναίων ὡς ἔξυεσαν εἰς μάχην ὑπ' αὐτῷ στρατηγῷ δύο λίθους συγκρούσας καὶ πῦρ ἐξ αὐτῶν ἐκκόψας, τοῦτο εἶπεν ἐστὶν ὁ κεραυνός, a quo nonnihil discrepat qui eiusdem rei meminit Iulius Frontinus Strategem. libr. I. 12. 10: „Pericles quum in castra eius fulmen decidisset terruissetque milites advocata concione lapidibus in conspectu omnium collisis ignem excussit sedavitque conturbationem quum docuisset similiter nubium adtritu excuti fulmen." Est autem σχολὴ vocabuli ratio eadem hoc loco quae in Philopoemen. II.: ταῦτα μὲν οὖν ἐν ταῖς σχολαῖς περὶ τοῦ Φιλοποίμενος λέγεται, quem locum mireris fuisse qui perperam intelligerent, quod ne hic accideret transscripsimus observationem D. Wyttenbachii, qua eam vocem illustravit, ad Mor. p. 306.: „vocabulum σχολὴ subinde ita usurpatur a Graecis et Latinis, ut significet dissertationem vel disputationem continua oratione in schola a philosopho habitam sive dicendo, sive legendo, sive postea conscriptam: quod exemplis declaravit I. Davisius ad Ciceronis Tusc. I. 4. et ante eum P. Victorius Castigat. in Ciceron. p. 287. edit. Gryph. Apud Plut. item bis ita accipiendum Opp. Mor. p. 790. D. et 796. C." Ad Philopoemenis locum quae annotavit Coraes: οἱ μὲν ἐπὶ τῶν διδασκαλείων ἐξεδέξαντο τὰς σχολὰς ἐνθάδε, οἱ δὲ συνωνύμως ταῖς Λέσχαις, περὶ ὧν ἀλλαχοῦ (Ἡλιοδώρ. Β. σελ. 97.) διὰ μακροτέρων εἰρήκαμεν, in memoriam mihi revocant locum Plutarchi in Cleomene XXX. illustre illum documentum ἀκρισίας interpretum praebentem. Verba haec sunt: ὡς μὲν εἰκὸς ἐστι καὶ λέγουσιν οἱ περὶ Φύλαρχον, αὐτῇ τῇ περὶ τὸν ἀγῶνα κραυγῇ τὸ σῶμα προσαναῤῥήξας· ἐν δὲ ταῖς σχολαῖς ἦν ἀκούειν, ὅτι βοῶν μετὰ τὴν νίκην ὑπὸ χαρᾶς· ὦ καλῆς ἡμέρας — ἐτελεύτησε, habetque sic scripta etiam Photius p. 399. b. ed. Bekk., recte et ordine, ut aegre ferax

hic quoque iudicium suum desiderari voluisse interpretes, qui recepta Anonymi correctione dicam an interpretatione *ταῖς λέσχαις* dupliciter erraverunt, cum quod veram interpolarunt scriptoris manum, tum quod ex librorum fide id factum narrant: *sic*, Schaeferus ait, *Coraes e libro dedit.* De ea re ut ab aliis recte existimari queat curatum est excursu I.

13. *ἠρώτησε, μή τι δεινὸν οἴεται* — Aristid. VII. *τοῦ δὲ πυθομένου, μή τι κακὸν αὐτὸν Ἀριστείδης πεποίηκεν;* Caton. mai. XXIV.: *ἠρώτησε τὸν πατέρα μή τι μεμφόμενος — μητρυιὰν ἐπάγεται.* Cleomen. XXII.: *διαπυνθάνεσθαι, μή τι κατοκνεῖ βουλόμενος ἐντυχεῖν αὐτῇ*, quamquam ibi *κατοκνῇ* SG. et Palat. Pluribus in re aperta non opus est, satis illa ab Heindorfio ad Platon. Phaedon. p. 36. Elmsleio ad Eurip. Heracl. 483. aliisque, quos laudat Matthiae gr. gr. p. 1220. illustrata. Magis dubium hoc est, utrum male putandus sit cod. c. *οἴεται* omittere, an veram servarit Plutarchi manum omittendo eo, quod ab librariis additum esse multo sane credibilius videtur quam temere praetermissum a scriba codicis. Ac rectissime dici: *ἠρώτησε, μή τι δεινὸν ἢ δεινοῦ τινος σημεῖον;* quis dubitet?

19. *τὴν ἱερὰν Ἐπίδαυρον* — Thucydides II. 56.: *ἀφικόμενοι δὲ ἐς Ἐπίδαυρον τῆς Πελοποννήσου ἕτεμον τῆς γῆς τὴν πολλὴν, καὶ πρὸς τὴν πόλιν προσβαλόντες ἐς ἐλπίδα μὲν ἦλθον τοῦ ἑλεῖν, οὐ μέντοι προεχώρησέ γε*, qui nihil de morbo addidit. Quem qui putavit Plutarchum significare voluisse immissum esse ab Aesculapio Atheniensibus, quoniam scilicet urbem deo sacram oppugnassent, Kaltwasserus, suo fruatur iudicio. De Epidauro Aesculapio sacra conferimus Pausaniam in Corinthiacis c. XXVI. 4.: *Ἀσκληπιοῦ δὲ ἱερὰν μάλιστα εἶναι τὴν γῆν ἐπὶ λόγῳ συμβέβηκε τοιῷδε.* Strabonem libr. VIII. p. 374. T. III. p. 242. Tz.: *καὶ αὕτη δ' οὐκ ἄσημος ἡ πόλις, καὶ μάλιστα διὰ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ Ἀσκληπιοῦ θεραπεύειν νόσους παντοδαπὰς πεπιστευμένου καὶ τὸ ἱερὸν πλῆρες ἔχοντος ἀεὶ τῶν τε καμνόντων καὶ τῶν ἀνακειμένων πινάκων.* Livium libr. XLV. 28.: Sicyonem inde et Argos, nobiles urbes, adit: inde haud parem opibus Epidaurum, sed inclitam Aesculapii nobili templo, quod quin-

que millibus passuum ab urbe distans nunc vestigiis revulsorum deorum, tum donis dives erat, quae remediorum salutarium aegri mercedem sacraverant deo: quibus addi potest Plutarchus in Sulla XII. Pompeio XXIV.

22. *τοὺς ὁπωσοῦν τῇ στρατιᾷ συμμίξαντας προςδιέφθειρεν* — quamquam Thucydides II. 54.: *ἐς μὲν Πελοπόννησον οὐκ ἐςῆλθεν ὅτι ἄξιον καὶ εἰπεῖν.*

23. *ἐκ τούτου χαλεπῶς διακειμένους* — Thucydides II. 59.: *τὸν μὲν Περικλέα ἐν αἰτίᾳ εἶχον ὡς πείσαντα σφᾶς πολεμεῖν καὶ δι' ἐκεῖνον ταῖς ξυμφοραῖς περιπεπτωκότες — πανταχόθεν δὲ τῇ γνώμῃ ἄποροι καθεστῶτες ἐνέκειντο τῷ Περικλεῖ.*

24. *παρηγορεῖν καὶ ἀναθαρρύνειν* — exstat eius oratio ap. Thucydidem II. 60. sqq.

25. *οὐ μὴν παρέλυσε τὴν ὀργήν* — quum vulgo *ἔλυσε* legeretur ex scriptura Bodleiani *γὰρ ἔλυσε*, si fides ei, qui eum codicem excussit, facillima mutatione *παρέλυσε* effecit Reiskius, quod repertum in codd. Parisinis cum Corae ac Schaefero recepi, dubitandumque tanto minus de veritate eius scripturae, quo certius est, haec quoque ex Thucydide desumpta esse, cuius vide libr. II. c. 65.: *τοιαῦτα ὁ Περικλῆς λέγων ἐπειρᾶτο τοὺς Ἀθηναίους τῆς τε ἐπ' αὐτὸν ὀργῆς παραλύειν καὶ ἀπὸ τῶν παρόντων δεινῶν ἀπάγειν τὴν γνώμην.*

25. *οὐδὲ μετέπεισε πρότερον ἢ* — haec quoque expressa ex Thucydideis: *οὐ μέντοι πρότερόν γε οἱ ξύμπαντες ἐπαύσαντο ἐν ὀργῇ ἔχοντες αὐτὸν πρὶν ἐζημίωσαν χρήμασιν.* Ceterum *ψήφων* mentionem alienam in commemoratione magistratuum muneribus a populo privatorum iudicat Schoemannus de comitiis Athen. p. 330. Nam non calcuto, sed *χειροτονίᾳ* populum de magistratibus removendis sententiam tulisse vel ex ipsis vocabulis *ἐπιχειροτονία, ἀποχειροτονεῖν* satis demonstrari existimat.

27. *ἀφελέσθαι τὴν στρατηγίαν* — eius rei non nominatim meminit Thucydides, sed ut probabiliter ex verbis eius colligi possit his: *ὕστερον δ' αὖθις οὐ πολλῷ, ὅπερ φιλεῖ ὁ δῆμος ποιεῖν, στρατηγὸν εἵλοντο καὶ πάντα τὰ πράγματα ἐπέτρεψαν.*

29. *πεντήκοντα δ' οἱ τὸν πλεῖστον* — hic quoque, ut solet, auxit numerum Diodorus XII. 45.: *ἀποστήσαντες δ' αὐτὸν τῆς στρατηγίας καὶ μικράς τινας ἀφορμὰς ἐγκλημάτων λαβόντες ἐζημίωσαν αὐτὸν ὀγδοήκοντα ταλάντοις.*

32. Σιμμίας — Plutarchus reipubl. ger. praec. p. 805. C.: τὸ μὲν γὰρ ἀνδρὶ χρηστῷ καὶ δι' ἀρετὴν πρωτεύοντι προσμάχεσθαι κατὰ φθόνον, εἰς Περικλεῖ Σιμμίας — οὔτε πρὸς δόξαν καλὸν οὔτ' ἄλλως συμφέρον.

33. Λακρατίδαν — forma nominis ut est dorica, ita Λακρατίδαν, προεστῶτα Ἐφόρων Plutarchus vocat in Lysandro XXXI.

CAPUT XXXVI.

1. τὰ μὲν οὖν δημόσια — Thucydides l. l.: ὕστερον δ' αὖθις οὐ πολλῷ, ὅπερ φιλεῖ ὅμιλος ποιεῖν, στρατηγὸν εἵλοντο καὶ πάντα τὰ πράγματα ἐπέτρεψαν, quo loco supra usus sum

2. παύσασθαι — futurum de coniectura posuit Reiskius, quem cum Corae sequitur Schaeferus, sic tamen, ut nunc fateatur, potuisse servari vulgatam, quam rectius dicturus erat debuisse servari. Nihil de ea addimus post A. Lobeckium.

2. καθάπερ κέντρον — ἅμα πληγῇ — unde petita sit comparatio manifestum est, conf. Plutarch. praecept. coniug. p. 158. D.: τὴν πληγὴν τῆς μελίσσης ὑπομένοντες. Platon. Phaedon. p. 390. E.: ὥσπερ μέλισσα τὸ κέντρον ἐγκαταλιπὼν οἰχήσομαι.

2. ἅμα πληγῇ — ego quoque desidero articulum, quem tamen quoniam adderem cum Corae Schaeferi id vetantis fecit auctoritas.

2. εἰς τοῦτον — Orellio ad Isocrat. p. 461. placet ταὐτόν. Non assentior. Pericles opponitur ceteris demagogis, quibus multo minus parebatur. Schaeferus. Omnino si qua mutatione opus esset praestaret scribere αὐτόν.

6. πόρρωθεν — interpres iam pridem. Recte: est enim h. l. χρονικόν. Schaeferus.

7. φύσει τε δαπανηρὸς ὤν — φύσει τε ποιητὴς ὤν edd. vett. scriptura praelata est ab Reiskio, ego cum reliquis interpretibus codicem H. Stephani meosque sequutus sum, etsi intelligo quid pro altera scriptura dici possit. Sed digna est quae cum lectoribus communicetur H. Stephani disputatio integra haec: „pulchra hic emendatio ex vet. cod. adhibita fuit voci ποιητὴς, reponendo videlicet δαπανηρός: quam emendationem et quae sequuntur confirmant, γυναικὶ νέᾳ καὶ πολυτελεῖ συνοικῶν. Interpretes tamen nec antiqui exemplaris nec coniecturae auxilio adiuti menda-

sam illam lectionem πονηρὸς sequuti sunt. — At multo magis conveniet haec emendatam lectionem sequens interpretatio: *Xanthippus tum natura sumtuosus, tum mulieris et iuvenis et profusae maritus, misit qui pecuniam etc.* Nam quod pecuniam ab amico patris expiscatur, et quidem tamquam nomine patris eam accipiens, hoc certe hominis δαπανηροῦ potius quam πονηροῦ est factum; quoniam quum homini δαπανηρῷ nullae pecuniae satis esse possint, non mirum est, si novas subinde artes earum contrahendarum excogitet. Sed quae postea fecisse traditur, homini πονηρῷ conveniunt, dicet quispiam. Quid tum? Non loquitur Plutarchus de eo, quod postea contigit, sed de eo, quod fecit, ut hunc iuvenem ἀκρίβεια patris offenderet. Si enim δαπανηρὸς non fuisset, illam patris ἀκρίβειαν patienter fortasse tulisset. Libuit autem in huius lectionis explicatione immorari, tum ut ostenderem, quam multa sint, quae scriptoribus aflingimus corrupta exemplaria sequentes (quemadmodum qui Demostheni parvum caput esse dicebat, quod in exemplar incidisset habens μικρὰ κεφαλὴ pro μιαρὰ κεφαλή), tum vero ut ostenderem, me non nisi firma ratione nitentem hanc lectionem (sicut nec aliam ullam, quoad fieri potuit) in locum alius reposuisse. Obiter autem lectorem monebo et de alio quodam huius loci verbo, non quod emendatum id quoque in ista editione fuerit, sed quod ex iis sit, quae Plutarchus sibi peculiaria, aut certe cum paucis eorum, qui exstant, auctorum communia habere videri potest. Vocabulum illud est ἀκρίβεια, de parco homine dictum; cuius vocis hac in re significationem haud scio an assequi latina lingua possit. Interpres unus *frugalitatem*, alter *parsimoniam* reddidit: hic quidem rectius quam ille, sed nec ipse tamen vocis graecae vim assequens. Ego vero de ista significatione aliud dicere non possum, quam quod in Thesauro meo graecae linguae scripsi, nimirum utramque linguam eodem metaphorae genere in exprimendo homine tenaci uti, quoniam Latini eum, qui tenax est et parcus, attentum vel attentiorem ad rem esse dicunt. Qui autem ad aliquid attentus est, is certe est ἀκριβής, id est faciens ἀκριβῶς (hoc est exacta diligentia) illud, ad quod

est attentus. Quoniam autem qui ad rem est attentus ἀκριβῶς (id est exacte) accepti et expensi rationes sibi reddi postulat, apte profecto ἀκρίβεια de tenacitate dicitur —".

8. Ἰσάνδρου θυγατρὶ, τοῦ Ἐπιλύκου — Isidorum pro Isandro, errore, opinor, commemoravit ex hoc loco Chr. Lud. Bosslerus de gentib. et famil. attic. sacerdot. p. 13. Ἰσχάνδρου reponendum videbatur Reiskio, cuius suspicio temeraria putanda est, quoniam tantum abest, ut aliquam rationem sequutus sit, ut nihil nisi ludere coniectando reluisse videatur. Neque enim dubitari potest de veritate formae nominis. Homerus Iliad. VI. 198.: ἡ δ' ἔτεκε τρία τέκνα δαΐφρονι Βελλεροφόντῃ, Ἴσανδρόν τε καὶ Ἱππόλοχον καὶ Λαοδάμειαν. Magis vereor ne rectum per se ac bene graecum nomen h. l. verum non sit, quod ne sine causa statuere videar, en rationes meas. Uxorem Xanthippi vides Plutarcho filiam esse Isandri, Epilyci filii; Epilyci nomen non memini alibi extare nisi apud Andocidem oratorem, apud quem quum bis eius commemoratio una cum Tisandro patre in unius eiusdemque familiae mentione iniecta sit, or. de pace §. 29.: Ἐπίλυκος Τισάνδρου, τῆς μητρὸς τῆς ἡμετέρας ἀδελφός. de myster. §. 117.: Ἐπίλυκος ἦν ὁ Τισάνδρου θεῖός μοι, ἀδελφὸς τῆς μητρὸς τῆς ἐμῆς: admodum verosimile mihi est, genus uxoris Xanthippi idem esse, quocum materna affinitate coniunctus erat Andocides orator. Credo enim Tisandrum illum Andocideum (consulto praetereo Suidam s. v. Τίσανδρος· ὄνομα κύριον, quoniam is etiam alium spectare potuit Diodoro ac Pausaniae memoratum), ut filium habuit Epilycum, ita etiam patrem habuisse cognominem filio, id quod colligo ex more apud Graecos recepto et in nobilissimis quibusque familiis diligentissime observato, quo nepoti imponebatur ab avo nomen, vide ad Themistocl. c. I., ut hoc fuerit stemma familiae:

Epilycus I. Plutarcho commemoratus
Tisander
Epilycus II. avus Andocidis.

Iam quum Plutarchus uxorem Xanthippi filiam dicat Isandri, filii Epilyci, patris nomen commutandum arbitror, sic, ut expulso Isandro restituatur Tisander; Tisandri enim

liam, filii Epilyci I., Xanthippum uxorem habuisse existimo. Quod si ita est, et puto ita esse, ipsa etiam suadente temporum ratione, apparet Reiskii in Andocidis loco coniecturae vanitas, qui Ἐπίλυτος corrigendum putavit, nescio quibus de caussis, quoniam eam coniecturam nonnisi ex Bekkeri editione cognitam habeo, qui, quod miror, dignam eam habuit memoratu.

10. γλίσχρα — γλίσχρως ex codice c. Coraes et olim Schaeferus, qui eamdem scripturae varietatem memorari scribit ab H. Stephano thes. c. 3002. D., non repudians tamen vulgatam scripturam, cui comparat Demosthen. p. 89. 24.: μικρὰ καὶ γλίσχρα. Addo Plutarchum in Demosthene III.: μικρὰ καὶ γλίσχρα μόγις ὄψε τῆς ὥρας προσφερόμενος, et translata significatione Moral. p. 43. A.: ἄλλον δ' ἄν τις ἀκροατοῦ καταγελάσειεν εἰς μικρὰ καὶ γλίσχρα προβλήματα τὸν διαλεγόμενον κινοῦντος. Bona tamen litera quoque scriptura est usuque scriptoris comprobata, vide Lysandr. IV. Alcibiad. XXV. et XXXV.

14. ἐπὶ τούτῳ — coniungo cum χαλεπῶς διατεθεὶς et compono cum χαλεπῶς φέρειν ἐπί τινι, de quo vide Hellium ad Timol. p. 376.

15. πρῶτον μέν — refertur ad πρὸς δὲ τούτοις.

16. ἐκφέρων — interpres: *ad ludibrium extulit domesticae eius oblectamenta*, recte. Convenit enim vox graeca cum latina in eo usu de rebus, quae domesticis parietibus continendae erant, sed divulgantur ad notitiam vulgi. Cicero Orat. I. 24.: petam a vobis, ne has meas ineptias *efferatis*. idem Phil. X. 3. dixit *efferre* foras. Plutarchi comparamus Marcell. XX.: ἐξέφερεν ἐν φανερῷ λόγους περὶ τῶν Ματέρων ἀνεπιτηδείους. de genio Socrat. p. 395. A.: ἐνηνοχέναι τὴν πρᾶξιν ὑπὸ δέους. cl. p. 596. A.: οὐδὲ ὑπὸ τῶν συνειδότων ἐξενηνέχθαι τὴν πρᾶξιν.

17. πεντάθλου γάρ τινος ἀκοντίῳ πατάξαντος Ἐπίτιμον τὸν Φαρσάλιον ἀκουσίως καὶ κατακτείναντος. — vulgo πεντάθλου γὰρ ἵππον ἀκοντίῳ πατάξαντος Ἐπιτιμίου τοῦ Φαρσαλίου ἀκουσίως καὶ κτείναντος. H. Stephanus: „in quibusdam hic locus ita scriptus est: πεντάθλου γάρ τινος ἀκοντίῳ πατάξαντος Ἐπίτιμον τὸν Φαρσάλιον ἀκουσίως καὶ κατακτείναν-

τας, sed Ἐπιτίμιον praefero, de ceteris nisi ex alio scriptore idem referente judicium ferri non potest, quum ex sequentibus utrumne Epitimius ipse, an equus eius occisus fuerit, colligi non possit." Vulgata scriptura etsi inanitas disceptationis, ac perversitas videri potest aliquantum augeri, vix tamen arbitror fore qui bestiam requirat. Nam inepta esset scriptoris diligentia vel eius nomen, cui occisus esset equus, diserta commemoratione conservare, vel quinquertionem illud facinus invitum commisisse affirmare. Nisi forte id ipsum ad perversitatem disceptationis demonstrandam consulto sic institutum esse putabimus. Utut est, ego quidem coniicio haec sic scribenda esse: πεντάθλου γάρ τινος ἀχοντίῳ πατάξαντος Ἐπ. τὸν Φ. ἀκουσίως καὶ κατακτείναντος. Miror enim editores quum reliquam Stephani scripturam comprobassent neglexisse quod libri eius iidem pro κτείναντος habent κατακτείγαντος, eius enim ut parem existimemus fidem et auctoritatem esse et ratio requirit et sententiae evincit bonitas. Nimirum κατὰ praepositio auget et intendit vim simplicis verbi, eam ei significationem tribuens, qua nos dicimus erschlagen, quod ne quis opinetur ibi demum recte locum habere, ubi de industria et consulto res peragitur, vide Artaxerx. XI.: βασιλεὺς δ' ἀφεὶς τὸ σῶρυ Κύρου μὲν οὐκ ἔτυχε, Τισαφέρνην δὲ, πιστὸν ἄνδρα Κύρῳ καὶ γενναῖον, ἔβαλε καὶ κατέκτεινε. Xenophon Anabas. IV, 8. 25.: εἵλοντο δὲ Δρακόντιον Σπαρτιάτην, ὃς ἔφυγε νέος ὢν οἴκοθεν, παῖδα ἄκων κατακτανὼν ξυήλῃ πατάξας.

18. Ἐπίτιμον — Ἐπίτιμον scribi iubet Coraes in Corrig. p. 484.: sic enim liber unde cetera adscivit. Sed vulgatum praefert H. Stephanus. Malim sequi Curaen: nam Epitimi cuiusdam mentionem facit epistola quae inter Demosthenicas quinta numeratur. *Schaeferus.*

20. μετὰ Πρωταγόρου — hunc familiarem fuisse Pericli alibi non memini legere. De Anaxagora abunde constat: temporis ratio tamen Protagoram non excludit, alios qui Ἀναξαγόρου legendum putarem. *Xylander.* Mihi quoque nihil praeterea innotuit de Periclis cum Protagora consuetudine, nisi quod aliqua eius vestigia reperio apud Plutarchum consolat. ad Apollon. p. 118. E. Sed vel sic non de-

bitandum quin Pericles, quo coniunxit studio philosophicas et dialecticas disciplinas cum eloquentia, Protagorae familiaritate usus sit. Xylandri quidem illa suspicio ut facilis sit literarum ductus spectantibus, ita minus convenit in eum virum talis disputatio: Protagoram, sophistam tum temporis celeberrimum, decet egregie.

21. τὸν βαλόντα μᾶλλον — μᾶλλον ut mihi constarem ex iisdem recepi Stephani codicibus.

21. ἀγωνοθέτας — vix est quod commemorem Hesychii praeceptum illud s. v. ἀγωνοθέτης· ἀρχῆς ὄνομα Ἀθήνησιν· ὡς δὲ Νίκανδρος, ἀθλοθέτης ὁ μόνα γυμνικὰ, ἀγωνοθέτης δὲ ὁ τὰ μουσικὰ ἀκροάματα διατιθέμενος, quamvis decantatum etiam ab relicuis dicendi magistris, ne ab antiquissimis quidem scriptoribus observatum esse, nedum ut discrimen agnoverint recentiores, vide interpr. ad Thom. M. et ad Moeridem.

23. τῆς γυναικός — Stesimbroti puta. *Reiskius.* Immanis is error est; cf. c. XIII. s. fin.

31. οὐ μὴν ἀπεῖπε — pulere de constantia Periclis Aristides or. de IV. vir. p. 138. = 186. sq.

31. προὔδωκε τὰ φρόνημα — Plutarchus in Cleomene XXXVIII.: ἡ μὲν Κρατησίκλεια καίπερ οὖσα γενναία γυνὴ προὔδωκε τὸ φρόνημα πρὸς τὸ τῆς συμφορᾶς μέγεθος.

34. πρίν γε δὴ καὶ τὸν περίλοιπον αὐτοῦ τῶν γνησίων ἀποβαλεῖν — de Pericle utroque filio spoliato paullo aliter Aelianus V. H. IX. 6.: ὅτι Περικλῆς ἐν τῷ λοιμῷ τοὺς παῖδας ἀποβαλὼν ἀνδρειότατα τὸν θάνατον αὐτῶν ἤνεγκεν καὶ πάντας Ἀθηναίους εὐθυμότερον ἔπεισε τοὺς τῶν φιλτάτων θανάτους φέρειν: magis ab his Plutarchi discedit Valerius Maximus V. 10. ext. 1.: „princeps Atheniensium Pericles intra quatriduum duobus mirificis adolescentibus filiis spoliatus, iis ipsis diebus et vultu pristinum habitum retinente et oratione nulla ex parte infractiore concionatus est. Ille vero caput quoque solito more coronatum gerere sustinuit, ut nihil ex vetere ritu propter domesticum vulnus detraheret. Non sine caussa igitur tanti roboris animus ad Olympii Iovis cognomen ascendit.“ Valerii fidem in ea re dicerem eam esse, quam habent pleraeque eiusmodi narratiunculae, nisi permira accideret Plutarchi a se ipso dissen-

sio et cum Valerio consensio quo alio loco rem attigit in Consolat. ad Apollon. p. 118. D. E. sic: *Περικλέα δὲ, τὸν καὶ Ὀλύμπιον προσαγορευθέντα διὰ τὴν περὶ τὸν λόγον καὶ τὴν σύνεσιν ὑπερβεβλημένην δύναμιν, πυθόμενον ἀμφοτέρους αὐτοῦ τοὺς υἱοὺς μετηλλαχέναι τὸν βίον, Πάραλόν τε καὶ Ξάνθιππον — ὥς φησι Πρωταγόρας εἰπὼν οὕτως· „τῶν γὰρ „υἱέων νεηνιῶν ὄντων καὶ καλῶν, ἐν ὀκτὼ δὲ ταῖς πάσῃσιν „ἡμέρῃσιν ἀποθανόντων, νηπενθέως ἀνέτλη· εὐδίης γὰρ εἴχετο, „ἐξ ἧς πολλὸν ὤνητο κατὰ πᾶσαν ἡμέρην εἰς εὐποτμίην καὶ „ἀνωδυνίην καὶ τὴν ἐν τοῖς πολλοῖσι δόξαν· πᾶς γάρ τις μιν „ὁρῶν τὰ ἑαυτοῦ πένθεα ἐῤῥωμένως φέροντα, μεγαλόφρονά τε „καὶ ἀνδρεῖον ἐδόκει εἶναι καὶ ἑαυτοῦ κρείσσω, κάρτα εἰδὼς „τὴν ἑαυτοῦ ἐν τοιοῖσδε πράγμασι ἀμηχανίην“ — τοῦτον γὰρ εὐθὺς μετὰ τὴν προσαγγελίαν ἀμφοτέρων τῶν υἱέων οὐδὲν ἧττον ἐστεφανωμένον κατὰ τὸ πάτριον ἔθος καὶ λευχειμονοῦντα δημηγορεῖν — πρὸς τὸν πόλεμον ἐπιπαρορμῶντα τοὺς Ἀθηναίους*: quibuscum ita consentiunt illa Valerii, ut ex eodem fonte hausta esse manifestum sit.

39. *κλαυθμόν τε ῥῆξαι* — nemo non novit Aristophanis illud *ῥῆξον φωνὴν* in Nubib. v. 961. cl. 356. et qui proprie id posuit Herodot. I. 85. Diversus est locus Plutarchi in Mario XIX.: *ῥήγνυσι γὰρ αὐτόθι ναμάτων θερμῶν πηγὰς ὁ χῶρος*, quocum comparandum quod Ovidius dixit *rumpere fontem*, Metamorph. V. v. 257. De lacrimis Sophocles in Trachin. v. 915: *καὶ δακρύων ῥήξασα θερμὰ νάματα ἔλεξεν*, ubi de eodem Romanorum usu nonnulla afferuntur ab interpretibus, ex quibus huc pertinet locus Virgilii Aeneid. IV. v. 553.: tantos illa suo rumpebat pectore questus.

CAPUT XXXVII.

4. *ἐχέγγυον* — *ἐχέγγυος* est qui spondere possit, praestiturum se aliquid, deinde qui idoneus, par est alicui rei vel faciendae vel ferendae: verba sunt Heldii ad Plut. Aem. P. VIII.: *ἅμα τῇ βασιλείᾳ διεδέξατο τὴν πρὸς Ῥωμαίους ἔχθραν οὐκ ὢν ἐχέγγυος ἐνεγκεῖν διὰ μικρότητα καὶ μοχθηρίαν ἤθους*: impar ferendo regnum una cum inimicitia Romanorum. Cum genitivo Poplic. IV.: *ἰδιώτην δὲ Ῥωμαίων οὐδένα νομίζων ἐχέγγυον ἀποῤῥήτων τηλικούτων*. Cum prae-

pos. de Stoicor. repugn. p. 1055. B.: τὰς μὲν τάσεις καὶ συνοχὰς καὶ νεύσεις ἐκείνας, ὡς οὐδὲν ἐγγύνον εἰς σωτηρίαν ἐχούσας, ἀφῆκας: et ubi primariae significationi locus est de genio Socr. p. 595. E.: ὡς τῶν ἱερῶν σωτηρίων καὶ καλῶν καὶ πρὸς ἀσφάλειαν ἐγγυνῶν αὐτῷ γεγονότων.

5. στρατήγιον — curia imperatorum, ubi conveniebant deliberandi caussa. Vide Kuhnium ad Polluc. IX. 41. scriptores libri de proc. att. p. 107. Plut. Nic. V.: ἄρχων μὲν ἐν τῷ στρατηγίῳ διετέλει μέχρι νυκτός. ibid. XV.: ἐν τῷ στρατηγίῳ ποτὲ βουλευομένων τι κοινῇ τῶν συναρχόντων.

7. προςελθεῖν — hic quoque dubiae vel potius nullius fidei scriptura tacito propagata est ab editoribus: nam quod προςελθεῖν in sola annotatur exstare Iuntina falsum est, siquidem in omnibus exstat edd. vett. Neque aliter codd., ut de sua coniectura προελθεῖν posuisse videatur H. Stephanus. Quod quis neget vel ob praegressum οἶκοι imprimis aptum esse? Sed id ipsum credo in caussa fuisse cur mutaretur alterum non minus bonum et usitatum, cf. ad Them. p. 27. et p. 39.

9. στρατηγὸς αἱρεθείς — extra ordinem, temporum conditione urgente, ut ex h. l. et Diod. XII. 45. probabiliter suspicatur A. Seidlerus ap. Hermannum praef. Soph. Ant. p. LXXVIII.

10. αἱρεθεὶς ᾐτήσατο — recepi scripturam ab H. Stephano in libris repertam, cum quod ad sententiam pulcra videtur et conveniens cum seqq. ἀνθρωπίνως τε δεῖσθαι, tum quod prorsus incredibile est, temere quemquam eam scripturam alteri fuisse substituturum. Contra εἰς syllabam ortam esse ex iteratione syllabae antecedentis, ne urgeam, quod sequitur εἰςεννηνόχει, tanto credibilius est, quo proclivior hic lapsus vel propter frequentem verbi usum in ea re. Iure igitur eam scripturam commendavit Schaeferus, quam sequutus videtur etiam Amiotus vertens: *il requit.*

12. τὸν οἶκον ἐκλίποι τοὔνομα — sententia eadem, alia structura Lycurg. extr.: οὗ τελευτήσαντος ἀτέκνου τὸ γένος ἐξέλιπεν. Romul. XVIII.: τοὔνομα τῆς Ταρπηΐας ἐξέλιπε: exolevit nomen Tarpeiae. Ceterum Coraes, ἴσως, inquit, γραπτέον τοῦ οἴκου: ad quae sic respondet Schaeferus: „vul-

gatum bene habet: *οἶκος, ὃν ἐξέλιπε τοὔνομα καὶ τὸ γένος*, dicitur *ἐρημωθείς*. V. Demosth. p. 1075. 15. 20." Ac dubitavit de integritate scripturae etiam Reiskius: „locus hic, inquit, sanus non videtur. Alius dixisset *ἐρημία διαδοχῆς καταλάβῃ* (sic) *τὸν οἶκον, ἐπιλίποι* (sic) *τε τοὔνομα*."

14. *πρὸ πάνυ πολλῶν χρόνων* — quamquam Pericles dicitur c. XVI. per XL annos principatum tenuisse in republica, tamen vix probabile est, illum legem istam *πρὸ πάνυ πολλῶν χρόνων* rogasse, quae phrasis adeo longum temporis intervallum denotare videtur, ut lubentius legerem interiecta negativa particula *πρὸ οὐ πάνυ πολλῶν*. *Bryenus*. Atqui quadraginta annorum spatium pro cuiusque consilio aut breve aut longum censeri potest; breve, si quid amplius cogitatur, longum, si quid brevius. Nec maior accedit isti opinioni probabilitas ex eo, quod Suid. v. *δημοποίητος* scribit: *οὐ μετὰ μακρὸν τοὺς γνησίους ἀποβαλεῖν*.

16. *νόμον ἔγραψε, μόνους* etc. — ante legem Pericleam de nothis pro genuinis civibus non habendis satis constat de iisdem scriptam fuisse legem ab Solone, vid. ad Themist. p. 4., quem tamen nonnisi eos, qui ab utroque parente civibus nati essent, genuinos cives haberi iussisse, reiici voluisse eos, qui patrem tantum civem haberent, ut proinde *νόθοι* civitatis iure caruerint, nullo satis certo iudicio comprobatum est, etsi inclinarunt in eam sententiam viri docti, quantum ego scio, omnes. Redeundum autem in tali re certi indicii defectu ad id, quod maxime probabile est. Iam qui Plutarcho in Themistocle memoratur *ὁ τῶν γνησίων καὶ νόθων διορισμὸς* non verosimile est, sola spectasse agnationis iura, vid. Aristoph. Av. 1660. ac *νόθεια* ista ex paterna hereditate iis praeberi solita: vix enim credibile est, Themistoclem, si in eo tantum versabatur utrorumque discrimen, tam studiose eam rem acturum fuisse, ipsaque illa ratio, qua usus est ut tolleret discrimen, scilicet ut exercitationum communione spurios cum genuinis civibus confunderet, videtur etiam ad alia spectare. Quapropter etsi non contendam, eos iure civitatis non caruisse, tamen nunc ne contrarium quidem affirmabo, quod feci olim alios sequutus in annot. ad Themist.

Nam id ipsum si qui colligunt ex eo, quod Pericles demum auctor ac suasor eius legis diserte perscribitur, ut proinde non exstitisse ante eum verosimile sit, nimirum potuit ea lex intercedentibus persicorum bellorum turbis non minus negligi, quam neglecta est post peloponnesiacum bellum, adeo ut denuo ferenda esset Euclide archonte ab Aristophonte oratore, vid. Athenaeum XIII. p. 577. b.: *Ἀριστοφῶν δὲ ὁ ῥήτωρ ὁ τὸν νόμον εἰςενεγκὼν ἐπ' Εὐκλείδου ἄρχοντος, ὃς ἂν μὴ ἐξ ἀστῆς γένηται νόθον εἶναι* — Demosthenem in Eubul. p. 1307. 25.: *τοῖς χρόνοις οὕτω φαίνεται γεγονώς, ὥςτε εἰ καὶ κατὰ θάτερα ἀστὸς ἦν, εἶναι πολίτην προςήκειν αὐτόν· γέγονε γὰρ πρὸ Εὐκλείδου.* Neque enim verum est quod cum Perizonio ad Aelian. V. H. VI. 10. Schweighaeuserus contendit ad Athenaeum l. l., abrogatam illam legem ab ipso Pericle esse: nam quae infra sequuntur clarissime ostendunt, dubitasse populum abrogare legem eius caussa, qui ipse olim eam rogasset dátumque esse Pericli quod peteret singulari quodam populi beneficio. Vide Suidam, cuius verba infra addidi. Ceterum ad caussas publicas, quae adduxerint Periclem ad ferendam hanc legem, accessisse privatas caussas erunt fortasse qui credant Dacerio, cuius annotatio haec est: „ce n'étoit pas l'amour de la patrie qui avoit porte Périclès à faire cette loi, c'étoit la haine et l'envie qu'il avoit contre Cimon et qui l'excitoient à rayer ses enfans des rôles des citoyens. Mais quand la fortune l'eut puni de sa dureté, alors l'amour de sa maison et de son nom fut plus forte que cette haine. Il fit casser cette loi en faveur de son bâtard."

17. *τοῦ βασιλέως τῶν Αἰγυπτίων* — Inarum dicit, Psammetichi filium, cui a Persis desciscenti auxilio fuerant Athenienses, vid. Thuc. I. 104. Diodor. XI. 71. Errore aut suo ipsius aut scholiastae, qui eo auctore utitur, Philochorus in annot. ad Aristoph. Vesp. 738. (716.) patrem commemorat Psammetichum pro filio Inaro.

18. *δωρεὰν τῷ δήμῳ πέμψαντος* — schol. ad Aristoph. l. l.: *περὶ τῆς Αἰγύπτου δωρεᾶς — ἣν Φιλόχορος (φησὶ) Ψαμμήτιχον πέμψαι τῷ δήμῳ ἐπὶ Λυσιμαχίδου μυριάδας, πλὴν τὰ τοῦ ἀριθμοῦ οὐδαμῶς συμφωνεῖ, ἑκάστῳ δὲ Ἀθηναίῳ*

πάντε μεδίμνους· τοὺς γὰρ λαβόντας γενέσθαι μυρίους τετρακισχιλίους διακοσίους μ'. Ἄλλως. σιτοδείας ποτέ γενομένης ἐν τῇ Ἀττικῇ Ψαμμήτιχος ὁ τῆς Λιβύης βασιλεὺς ἀπέστειλε σῖτον τοῖς Ἀθηναίοις αἰτήσασιν αὐτόν· τῆς δὲ διανομῆς γενομένης τοῦ σίτου ξενηλασίαν ἐποίησαν Ἀθηναῖοι καὶ ἐν τῷ διακρίνειν τοὺς αὐθιγενεῖς εὗρον καὶ ἑτέρους τετρακισχιλίους ἑπτακοσίους ἑξήκοντα ξένους παρεγγεγραμμένους: vides Philochorum nonnihil, nec tamen multum, a Plutarcho discrepare: ante μυριάδας fortasse excidit numeri significatio, quamquam etiam sic locus ferri potest.

20. τοὺς πολίτας — ex Salvinii correctione confirmata codice c. τοῖς πολίταις cum Corae edidit Schaeferus, qui tamen cognita Corais annotatione in addend. p. 481. recte mutavit sententiam. Sic igitur Coraes: ἐξ ἑτέρων διορθώσεως παρείληφα τὴν γραφὴν ἀντὶ τοῦ, Τοὺς πολίτας, ἴσως οὐ καλῶς ποιῶν. ὀρθὸν γὰρ καὶ τὸ κατ' αἰτιατικὴν, τοῦ Διανέμεσθαι τηνικαῦτα μέσως, καὶ οὐ παθητικῶς ἐκλαμβανομένου.

22. πολλοὶ — περιέπιπτον — omnino nihil tum crebrius fuit quam ξενίας exprobratio, cf. P. Elmsleium ad Aristoph. Acharn. v. 518.

23. ἐπράθησαν — Plutarchus quod qui peregrini reperti essent venditos dixit, tamquam dirum et inhumanum incredibile visum est interpretibus, hominibus humanissimis. Quorum Amiotus quidem vulgatem sequutus est scripturam, sed Xylander quum ita reddidisset scriptoris verba „itaque haud pauciores quinque millibus convicti expunctique sunt," hanc addidit observationem: „profecto mihi locus hic suspectus est: neque, tum praesertim, venditos, sed numero civium exclusos spurios existimaverim." Post Xylandrum Coraes, qui ex codice c. annotatum reperit ἐφάνησαν pro ἐπράθησαν, de ea scriptura addidit haec: καὶ ἔοικεν ἡ γραφὴ αὕτη πιθανωτέρα πολλῷ τῆς ἑτέρας εἶναι. Εἰ γὰρ καὶ νόμος ἔκειτο παρ' Ἀθηναίοις τοὺς παρεγγράπτους ἀστοὺς ὡς δούλους πιπράσκεσθαι, οὔ γε μὴν ἁπλῶς ἅπαντες ἔπασχον τοῦτο, ἀλλ' ὅσοι, μετὰ τὸ ἀποψηφισθῆναι ὑπὸ τῶν ἰδίων δημοτῶν, ἐφιέντες εἰς δικαστήριον, ἡλίσκοντο καὶ παρὰ τῷ δικαστηρίῳ μὴ ὄντες ἀστοὶ (ἔπιθι τὴν ὑπόθεσιν τοῦ πρὸς Εὐβουλίδ. λόγου τοῦ Δημοσθ. σελ. 1298). Ἔπειτα καὶ πῶς

εἰκὸς πεντακισχιλίους ἄνδρας (ὧν πολλοὶ καὶ ὑπὸ τῷ Περικλεῖ ἐστρατεύσαντο, καί τινες ἴσως οὐκ ὀλίγοι τῶν ἔτι περιόντων ἐκ τοῦ πρὸς τοὺς Πέρσας πολέμου ἦσαν), εἰσάπαξ ἀλῶναι, καὶ ἀλόντας οὕτως ὠμῶς παθεῖν; Ἢ τοίνυν ἀποδεκτέον τὴν γραφὴν, Ἐφάνησαν, ἀντὶ τοῦ, Ἐπράθησαν, ἢ τοῦτο τρεπτέον εἰς τὸ Ἀπεκρίθησαν, τουτέστιν ἀπεψηφίσθησαν, ὡς ὑπονοεῖν παρέχει καὶ τὸ ἑπαγόμενον, Κριθέντες Ἀθηναῖοι. His alia quaedam adiecit Schaeferus, quae et ipsa transscripsimus, etsi nihil docent novi: „ἐφάνησαν cod. Paris. Probat hoc Coraes, neque ego improbo. Orellio ad Isocrat. p. 461. placet scribi ἐφωράθησαν. Quamquam Bekkero (Jen. Allgem. Literat.-Zeit. 1810. N. 184. col. 268.) vulgatum videtur defendi posse. Quod si omnes tuerentur libri, ego quoque in eo acquiescerem, quippe memor crudelitatis, qua civitas illa humanitatem gloriose iactans toties saeviit." Addo his Clintoni coniecturam fast. Hellenic. p. 52. ad a. 444. ἀπηλάθησαν, cui comparat Dionysium Lysia p. 526.: ἀπελαθήσεσθαι τῶν κοινῶν: poterat aptiori uti exemplo hoc Plut. X. orat. vit. p. 836. A.: γράψαντος αὐτῷ Θρασυβούλου πολιτείαν — ἑάλω τὸ ψήφισμα καὶ οὕτως ἀπελαθεὶς τῆς πολιτείας —. Frustra tamen, ut arbitror, tentatur librorum scriptura. Ego quidem vellem et Coraes quum afferret ista ex argumento orat. Demosthenicae et qui ea allata videret Schaeferus paullo accuratius rem perpendissent. Scripta ibi haec sunt T. V. p. 504. Bekk.: γράφεται νόμος παρ' Ἀθηναίοις γενέσθαι ζήτησιν πάντων τῶν ἐγγεγραμμένων τοῖς ληξιαρχικοῖς γραμματείοις, εἴτε γνήσιοι πολῖται εἰσιν, εἴτε μὴ, τοὺς δὲ μὴ γεγονότας ἐξ ἀστοῦ καὶ ἐξ ἀστῆς ἐξαλείφεσθαι, διαψηφίζεσθαι δὲ περὶ πάντων τοὺς δημότας, καὶ τοὺς μὲν ἀποψηφισθέντας καὶ ἐμμείναντας τῇ ψήφῳ τῶν δημοτῶν ἐξαληλίφθαι καὶ εἶναι μετοίκους, τοῖς δὲ βουλομένοις ἔιφεσιν εἰς δικαστὰς δεδόσθαι, κἂν μὲν ἁλῶσι καὶ παρὰ τῷ δικαστηρίῳ, πεπρᾶσθαι, ἐὰν δὲ ἀποφύγωσιν, εἶναι πολίτας. Adde Dionysium iudic. de Isaeo T. V. p. 617. R.: ἐγράφη γὰρ δή τις ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων νόμος, ἐξέτασιν γενέσθαι τῶν πολιτῶν κατὰ δήμους· τὸν δὲ ἀποψηφισθέντα ὑπὸ τῶν δημοτῶν τῆς πολιτείας μὴ μετέχειν, τοῖς δὲ ἀδίκως ἀποψηφισθεῖσιν ἔιφεσιν εἰς τὸ δικαστήριον εἶναι προς-

καλεσαμένοις τοὺς δημότας· καὶ ἐὰν τὸ δεύτερον ἐξαλεγχθῶσι, πεπρᾶσθαι αὐτοὺς καὶ τὰ χρήματα εἶναι δημόσια: eadem Etymol. M. v. ἔφεσις. Vides utroque loco sermonem esse de venditis qui peregrini essent reperti. Sed, Cornes ait, hoc tum demum factum est, quum quis appellasset (ἐφιέντες εἰς δικαστήριον) et denuo convictus esset. Recte vero: sed quid impedit, quominus per διαψήφισιν, τῶν ἰδίων δημοτῶν damnatos appellasse existimemus? nam per διαψήφισιν eam rem actam esse prorsus assentior qui de ea re diligenter et accurate egit Meiero de bonis damnat. libr. I. §. 12., nec dubitandum de ea propterea, quod diserta eius mentio ab scriptore praetermissa est. Neque nam ita accuratum esse Plutarchum ubi de antiquitate attica agat, imprimis quae ad ius spectet, sciunt qui eum norunt. Neque tamen hoc loco omnino desunt διαψηφίσεως et ἐφέσεως indicia: nam eo, ni fallor, spectant quae praecedunt verba πολλαὶ μὲν δίκαι ἀνεφύοντο τοῖς νόμοις, quibuscum concinunt quae ex schol. Aristophanis attulimus: ἐξητάζοντο πικρῶς οἱ τότε πολῖται καὶ μὴ, nec fugit horum vis verborum Meierum. Haec igitur tantum nobis videbantur, ut minime damnandam putaremus librorum lectionem.

27. τὸν κατὰ τοσούτων ἰσχύσαντα νόμον — τοσοῦτον, vulgata scriptura, non potest nisi de tempore intelligi, per quod valuerit lex, id vero neutiquam commodum est, ut non dubitandum sit de veritate Reiskianae emendationis, repertae etiam in cod. c. Aliter cepit Amiotus: une ordonnance qui avoit eu tant de pouvoir: utrumque coniunxit Xylander: legem, cuius vis tanto tempore tanta fuisset.

28. ἡ παροῦσα δυςτυχία — meminit eius rei etiam Suidas v. δημοποίητος.

31. ἐπέκλασε τοὺς Ἀθηναίους — Demosthen. XXII.: ὁρῶντες ἐπικλῶντα πολλοὺς καὶ ἀποθηλύνοντα τὸν Αἰσχίνην τῷ λόγῳ τούτῳ πρὸς οἶκτον. Camill. XXXIII.: ὁ δὲ Κάμιλλος αὐτός τε πρὸς τὴν ὄψιν ἐπικλασθείς: ita saepissime apud Plutarchum infringendi notio transfertur ad animum.

31. αὐτὸν νεμεσητά τε παθεῖν — Iuntina et Aldina dant αὐτόν τε νεμεσητά τε παθεῖν, unde colligi possit Plu-

archum dedisse *αὐτόν τε νεμεσητὰ πεπονθέναι.* Sed quae unt *νεμεσητά?* exprobranda, censuris, notis, exagitationibus digna. Vocabuli utique formatio significatum hunc sensum fert, sed illum ab huius loci sententia alienum. Num ergo *ἀνεμέσητα* non digna cuiusquam insectatione, non iusmodi, ut par sit quemquam ideo probris conscindi, aut lagello laetitiae de cladibus alienis exsultantis uti. *wo Tadelsucht und schadenfrohe Bitterkeit hämischer Vorwürfe einen Platz hat.* quia non flagitia, sed infortunia ista sunt, quae nulli non homini nato contingunt, ipsique adeo criminantibus. *Reiskius.* Fallitur vir doctissimus: item erravit e loco Aem. P. XXVI.: *ὁ μὲν ὡς ἀνδρὶ μεγάλῳ πεπτωκότι πτῶμα νεμεσητὸν καὶ δυστυχὲς ἐξανασταὰς ὑπήντα*, ubi idem scribi volebat *ἀνεμέσητον.* Recte Schaeferus: *Nemesin expertum esse*, viditque id primus I. G. Huttenius ac ost eum Leopoldus ad Plut. Mar. XXIII.: plura vocabuli xempla dedit Heldius ad Aem. P. p. 247. sqq. et quem is audat Dorvillius ad Charit. p. 577. Lips., quibus ego addo icol. Damasc. p. 246. Cor.: *Κῦρος ἀκούσας ἐδάκρυσεν, ἐνανηθεὶς, ὅτι νεμεσητὰ δρᾷ, βιασθεὶς ὑπὸ Περσῶν, βασιλέα ὐδὲν ἐλάττονα αὐτοῦ τὴν τύχην ἐμπιπράς*: et locum Aeliani, uo res conficitur, V. H. VI. 10.: *Περικλῆς στρατηγῶν Ἀθηναίοις νόμον ἔγραψεν, ἐὰν μὴ τύχῃ τις ἐξ ἀμφοῖν ὑπάρχων πτῶν, τούτῳ μὴ μετεῖναι τῆς πολιτείας· μετῆλθε δὲ ἄρα ὐτὸν ἡ ἐκ τοῦ νόμου νέμεσις. Οἱ γὰρ δύο παῖδες, ὅπερ οὖν ἦσαν αὐτῷ, Πάραλός τε καὶ Ξάνθιππος, ἀλλὰ οὐκ μὲν κατὰ τὴν νόσον τὴν δημοσίαν τοῦ λοιμοῦ ἀπέθανον, ατελείφθη δὲ ὁ Περικλῆς ἐπὶ τοῖς νόθοις, οἵπερ οὖν οὐ μεσχον τῆς πολιτείας κατὰ τὸν πατρῷον νόμον*: non haerenam in eo, quod *νόθους* dicit, rectius XIII. 24.: *καὶ Περικλῆς ἔγραψε, μὴ εἶναι Ἀθηναῖον, ὃς μὴ ἐξ ἀμφοῖν γέγονεν ιοῖν. Εἶτα ἀποβαλὼν τοὺς γνησίους παῖδας ἐπὶ τῷ νόθῳ ερικλεῖ κατελέλειπτο. Δῆλα δὲ, ὅτι καὶ Περικλῆς ἐβούλετο ν ἕτερα, ἔτυχε δὲ ἑτέρων.*

32. *ἀνθρωπίνως τε θεῖσθαι* — Amiotus: croyans — que requeste estoit humaine. Xylander: rati — aequum petere. userius: putavitque eum — esse humanitate allevandum.

33. *ἀπογράψασθαι τὸν νόθον εἰς τ. φρ.* — de εἰσαγωγῇ

εἰς τοὺς φράτορας, inductione genuinorum, liberorum in curiam omnia nota, vide Platnerum p. 149. sqq. Fischerum p. 279. Wachsmuthium antiq. gr. T. II. p. I. p. 210 qui illem de adoptatione explicuerunt.

34. *καὶ τοῦτον μὲν — ἀπέκτεινεν* — Periclis ex Aspasia filii cum alibi fit mentio, tum ap. Diodor. XIII. 74. Xenophont. Hell. I. 5. 16. ubi miror Schneiderum, qui, „nothum, inquit, Periclis filium, adoptatum deinde in nomen patris, antea Pyrrhonidam vocatum, ut ex Eupolide memorat Plutarchus in Pericle." Nihil de ea re exstat in hac vita, nec alibi legisse memini. De proelio ad Arginusas Periclesque ab Atheniensibus interemto vid. Diod. XIII. 98. 101. Xenoph. Hell. I. 6. 28. sqq.

CAPUT XXXVIII.

1. *τότε δέ* — Ol. 87. 4. a. Chr. 429. auctumno: nam *ἐπεβίω* (*τῷ πολέμῳ*) *δύο ἔτη καὶ ἓξ μῆνας*, Thuc. II. 65. Athenaeus p. 217. e.: *Περικλῆς δ' ἀποθνήσκει κατὰ τὸ τρίτον ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἄρχοντος Ἐπαμεινώνδου.*

2. *λάβην* — de usu voc. Plutarcheo nonnulla observavit Heldius ad Timol. p. 430. minus recte h. l. de impetu ac vi morbi interpretatus.

3. *βληχρᾷ τινι νόσῳ* — *ἀβληχρᾶ νόσος* ex vulgata scriptura commemoratur ab H. Stephano in thesauro l. gr., quam quum ille morbum non vehementem, lentum, remissum et quasi languidum interpretatus esset, fuerunt qui componerent cum Homerico *ἀβληχρὸς θάνατος*, Od. λ'. 135. ψ'. 282., vid. Wyttenb. ad vit. Ruhnk. p. 131. cl. ad Plut. Mor. p. 854. Quod ut recte fieri potuisse concedimus, aliquidem non dubitandum est, quin quae duplex vocabuli forma est *βληχρὸς* et *ἀβληχρὸς* reapse sit una, ita facile accedimus Corai *βληχρᾷ τινι νόσῳ* reponenti ex Anonymi, quocum facit Par. a.: *οὕτω δὲ*, Coraes inquit, *καὶ ἀλλαχοῦ πολλαχοῦ Πλούταρχος τῷ ἀπὸ τοῦ β ἀρχομένῳ τύπῳ κεχρῆται καθάπερ καὶ Ἱπποκράτης καὶ ἕτεροι, καίπερ ἐν χρήσει ὄντος καὶ τοῦ Ἀβληχρὸς, κατὰ τὸ Στάχυς καὶ Ἀστάχυς. Σημαίνει δὲ τὸ Ἀσθενής.* Eamdem interpretationem reperies apud Hesychium, Suidam, Eustathium ad Il. δ'. 178. alios, nisi quod Suidas, Heraclides Milesius ap. Eust. et alii

nonnulli facili errore contraria vocabulum significatione positum a Pindaro scribunt. Ἡρακλείδης μὲν ὁ Μιλήσιος, inquit Eustathius, βαρύνει τὴν λέξιν, λέγων ὡς βληχρόν ἐστι τὸ ἰσχυρόν: similiter Suidas: Πίνδαρος δὲ ἐπὶ τοῦ ἰσχυροῦ αὐτὸ λέγει. cl. Etym. M. p. 200. 13. Quos ego quum suspicatus essem eam interpretationem commentos esse propter Pindari illa: ἔνθεν τὸν ἄπειρον ἐρεύγονται σκότον βληχροὶ δνοφερᾶς νυκτὸς ποταμοὶ ap. Plut. Mor. p. 17. C. 1130. D., vidi postea, eamdem esse G. Dindorfi sententiam in thesauro H. Stephani p. 290. ed. Par.; idem occupavit de alio quodam Plutarchi loco coniecturam meam. Nimirum tam rara apud prosae orationis scriptores formae ἀβληχρὸς exempla sunt, ut merito eius usus suspectus habeatur, praesertim quum plerisque locis vel fluctuatio librorum, vel emendandi facilitas augeat suspicionis probabilitatem. Ita apud Diodorum Siculum libr. III. 51. libros tantum non omnes habere ἀνέμους βληχροὺς καὶ κωφοὺς pro vulgato ἀβληχροὺς, et mox ἀσθενέσι καὶ βληχραῖς αὔραις pro ἀβληχραῖς observavit Dindorfius, contra I. 41.: τὰς βορείους πνοὰς — βληχρὰς καὶ ἀτόνους καὶ παντελῶς ἀσθενεῖς unum antummodo librum discedere a vulg. scriptura exhibendo βληχράς. Aeliani autem locos H. A. IV. 41.: οἷον οἱ ποιηταὶ τὸν λυσιμελῆ (θάνατον) φιλοῦσιν ὀνομάζειν ἢ τὸν ἀβληχρόν, et IX. 11.: (θάνατον) πρᾷον, καὶ, ἵνα Ὁμηροειδῶς ἴπω, ἀβληχρὸν, in censum venire non posse, utpote ad imitationem Homeri compositos, et per se patet et monitum est ab Dindorfio. Plutarchi vero quae duo praeter l. notata habeo eius vocabuli exempla, alterum est in Mt. Sertor. VIII.: ἀβληχροὺς μὲν ὑετοὺς ex scriptura libri Monac., alterum in Mor. p. 133. E.: ὥςπερ οἱ τὰ σώματα ἀκεῖν μετὰ δεῖπνον ἀξιοῦντες, οὐ δρόμοις, οὐδὲ παγκρατίοις οὔτε ποιοῦσιν, ἀλλ' ἀβληχροῖς περιπάτοις καὶ χορείαις ἐμμενέσιν. Sed ut in Sertorio scriptura cod. Mon. non una de caussa nihili facienda est, ita in Mor. rectius diductis literis corrigendum esse ἀλλὰ βληχροῖς apertissimum est nec praetermissum ab G. Dindorfio.

6. ὁ γοῦν Θεόφραστος — vide I. G. Schneiderum ad Theophr. Vol. V. p. 206.

10. περίαπτον — amuletum, quod ad morbos depellendos a collo suspensum gestare solebant superstitiosi. Plutarchus de facie in orb. lun. p. 920. B: οἱ ἐν νοσήμασι χρονίοις πρὸς τὰ κοινὰ βοηθήματα καὶ τὰς συνήθεις διαίτας ἀπείποντες ἐπὶ καθαρμοὺς καὶ περίαπτα καὶ ὀνείρους τρέπονται. schol. ad Aristoph. Plut. v. 590.: ἔστι δέ τι καὶ ἄλλο σημαινόμενον τοῦ περιάπτω, ἐξ οὗ τὰ γοητευτικὰ περίαπτα· δηλοῖ δὲ ἀπαιώρησίν τινα ἡ λέξις, ὅθεν καὶ τὰ ῥηθέντα περίαπτα, ὧν ἀπαιωρουμένων τοῦ σώματος δοκοῦσιν οἱ φαῦλοι εὖ ἔχειν τοῦ ζῆν δι' αὐτά: ad quem locum praeter Is. Casaubonum ad Spartian. Caracall. p. 131. Lindenbr. ad Am. Marcell. XIX. p. 251. Tib. Hemsterhusius apposuit verba vet. lexici MS.: περιάμματα, τὰ κατὰ τοὺς τραχήλους καὶ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας βεβαμμένα καλώσματα, ἅτινα αἱ γυναῖκες περιάπτουσι. Ceterum quod Pericles secum fieri passus est, idem mortis metu admisisse dicitur Bion superstitionis omnis et ineptiarum eiusmodi antea contemtor et derisor perpetuus. Vid. Diog. L. IV. 55.: ἐμπεσὼν εἰς νόσον, ὡς ἔφασκον οἱ ἐν Χαλκίδι — αὐτόθι γὰρ καὶ κατέστρεφε — περίαπτα λαβεῖν ἐπείσθη καὶ μεταγιγνώσκειν ἐφ' οἷς ἐπλημμέλησεν ἐς τὸ θεῖον: et mox §. 56.:

καὶ γραῒ δῶκεν εὐμαρῶς τράχηλον εἰς ἐπῳδὴν
καὶ σκυτίσιν βραχίονας πεπεισμένως ἔδησε.

quo I. Casaubonus recte videtur rettulisse haec Plut. de superst. p. 168. D.: αἱ δὲ γρᾶες καθάπερ παττάλῳ, φησὶν Βίων, ὅ,τι ἂν τύχωσιν αὐτῷ περιάπτουσι φέρουσαι καὶ περιαρτῶσι.

16. τὰς πράξεις ἀνεμετροῦντο — annotationem suam ad Heliodor. T. II. p. 39. conferri iubet Coraes: *in memoriam sibi revocarunt*, interpretatur Fr. Iacobsius, comparans Eurip. Ion. 250. (262.): μνήμην παλαιὰν ἀνεμετρησάμην τινά et quod ap. Senecam est de Ira III. 36.: facta et dicta mea remetior: cui addere poterat Plinium in epist. VIII. 11. ubi est: discrimen transmissum remetiri. Dubito tamen nonnihil de veritate eius interpretationis, non quod negem de recordatione rerum a Pericle gestarum sermonem esse, sed quod verba λόγον ἐποιοῦντο τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς δυνάμεως ὅση γένοιτο totusque locus suadere videntur hanc

verba in eam sententiam dicta esse, quam recte significavit G. Xylander his verbis: resque gestas *expenderunt*.

17. ἐννέα γὰρ ἦν — Compar. Per. c. Fabio 11.: *Περικλῆς δ' ἐννέα τρόπαια κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ἔστησεν ἀπὸ τῶν πολεμίων.*

20. ὁ δὲ πᾶσιν ἐτύγχανε — Plutarchus de sui laude p. 543. C.: *ὀλοφυρόμενοι γὰρ, ὡς ἔοικεν, ἤδη καταστρέφοντος αὐτοῦ καὶ δυςφοροῦντες οἱ ἐπιτήδειοι τῶν στρατηγιῶν ἐμέμνηντο καὶ τῆς δυνάμεως, καὶ ὅσα δὴ τρόπαια καὶ νίκας καὶ πόλεις Ἀθηναίοις κτησάμενος ἀπολέλοιπεν. ὁ δὲ μικρὸν ἐπανασιὰς ἐπέμψατο αὐτοὺς ὡς κοινὰ πολλῶν καὶ τῆς τύχης ἔνια μᾶλλον ἢ τῆς ἀρετῆς ἐγκώμια λέγοντας, τὸ δὲ κάλλιστον καὶ μέγιστον καὶ ἴδιον αὐτοῦ παραλιπόντας, ὅτι δι' αὐτὸν οὐδεὶς Ἀθηναίων μέλαν ἱμάτιον ἀνείληφε*: auctor Apophth. inter Plutarchea p. 186, C.: *μέλλων δ' ἀποθνήσκειν αὐτὸς ἑαυτὸν ἐμακάριζεν, ὅτι μηδεὶς Ἀθηναίων μέλαν ἱμάτιον δι' αὐτὸν ἐνεδύσατο*: unde sua sumpsisse Iulianum imper. or. III. p. 128. observavit Wyttenbachius.

22. ταῦτα ἐπαινοῦσιν αὐτοῦ — Xen. Ages. VIII. 4.: *ἐγὼ καὶ τοῦτο ἐπαινῶ Ἀγησιλάου τὸ ὑπεριδεῖν* —, et quae magis minusve similia attulit Fr. Ellendtius ad Arrian. Exped. IV. 19. 9.

25. τῶν ὄντων Ἀθηναίων — propter participii collocationem cum Xen. Anabas. VI. 1. (3.) 10.: *ἐρωτᾷ αὐτοὺς εἴ που ἥσθηνται ἄλλου στρατεύματος ὄντος Ἑλληνικοῦ* contulit C. G. Kruegerus p. 328., sed ut intelligeret tamen, credo, diversam utriusque loci rationem esse. Apud Xenophontem quidem participium redit ad *ποὺ* particulam. Alia res est apud Plutarchum, cui qui dicuntur *οἱ ὄντες Ἀθηναῖοι* oppositi sunt *τοῖς μὴ οὖσιν Ἀθηναίοις*, hoc enim, opinor, Pericles vult, per ipsum neminem eorum, qui essent Athenienses, vestem induisse atram. Idem ne credas dici potuisse simpliciter *οὐδεὶς — δι' ἐμὲ τῶν Ἀθηναίων*, nimirum id sic diversum est ab altero, quantum differunt latina haec: nemo per me Atheniensium vestem sumpsit sordidam, et: nemo eorum qui (quidem) essent Athenienses —, quod vides dictum esse cum aliqua oppositione eorum, qui non essent Athenienses. Ita memini apud Demosthenem dici *οἱ ὄντες νόμοι*, eas ut essent quas nos dicimus die bestehenden

Graecae, cum tacita earum oppositione, quae vel abrogatae vel nondum latae essent. Participium eodem modo collocavit Demosthenes p. 58. 11.: *παθεῖν οἷα τῶν ὄντων ἀνθρώπων ῥυδένες πώποτε πεπόνθασιν*, p. 104. 5.: *ἀνοητότατος πάντων ἂν εἴη τῶν ὄντων ἀνθρώπων*. Ubi quum exstare significet *εἶναι*, dicerem hic quoque eamdem eius vim esse, nisi id minus congruere videretur Periclis menti.

CAPUT XXXIX.

2. *ἐπιεικείας καὶ πραότητος* — fere coniungi solere exemplis Plutarcheis demonstrarunt Fabricius ad Tib. Gracch. XIV. Heldius ad Timol. p. 309. De *πραότητι* Periclis cf. ad c. II.

7. *ἀνηκέστῳ* — *ἀνηκέστως* citat hunc locum commemorans H. Stephanus thes. c. 1709. C. Recte, si sumsit e libro. Sin, tenendum est quod ediderunt: ut *ἀνηκέστῳ* de homine usurpatum rara significatione sit i. q. *ἀνιάτῳ* s. *ἀκαταλλάκτῳ*. Neque enim Iacobsio assentior *ἐχθρῶν* habenti pro genitivo substantivi *ἔχθρα Attica* p. 58. T. II. p. 22, 34.: *ὡς δ' ἦν ἀνήκεστος καὶ θηριώδης* —. Hesychius T. I. c. 189.: *ἀκέσταὶ φρένες ἐσθλῶν· μεταφορικῶς, εὐΐατοι καὶ εὐκατάλλακτοι. Schaeferus.* Recte. Stephani fidem, ut videtur, sequuti Schneiderus et Passovius in lexicis *ἀνηκέστως χρῆσθαι τοῖς ἐχθροῖς* tamquam a Plut. dictum commemorant. Quem ut eo adiectivo usum esse de homine etiam alio exemplo demonstrem, vid. Moral. p. 81. F.: *τῶν ἁμαρτανόντων ἀνήκεστοι μέν εἰσιν οἱ πρὸς τοὺς ἐλέγχοντας καὶ νουθετοῦντας ἐχθρῶς καὶ ἀγρίως διατιθέμενοι καὶ χαλεπαίνοντες.*

9. *πρέπουσαν ὄντως, εὐμενὲς ἦθος καὶ βίον* — *οὕτως* olim ex Vulcobii annotat. Coraen sequutus edidit Schaeferus, nunc malit servari *ὄντως*: recte, ut arbitror, siquidem *ὄντως* cum *πρέπουσαν* coniunctum eximie convenit menti scriptoris, qui cognomine isto per ludibrium ei imposito vere dignum fuisse Periclem demonstraturus est. Porro *βίος καθαρὸς καὶ ἀμίαντος* nominativos, non accusativos scriptura habet vulgata, quos qui intellexit propter infinitivi structuram ferri non posse, Coraes ex Vulc. et *margine* sua dedit accusativos, ut haec esset totius loci *ratio*: *οὕτως εὐμενὲς ἦθος, καὶ βίον ἐν ἐξουσίᾳ καθαρὸν καὶ*

ιάντον, cuius hanc, ni fallor, voluit sententiam esse: su-
rbum illud ac nimiae arrogantiae cognomen hoc unum
inus invidiosum reddit, quod Olympius vocatus est vir
oribus tam placidis, cuius summa erat in tanta potentia
tae integritas et innocentia. Sed a Corae dissentio sic,
ὄντως illud librorum fide non minus quam sententiae
nitate commendatum retinendum putem: ad totum loci
ibitum quod attinet, fateor, satis eum perversum esse,
im ad sententiam, tum maxime ad structuram, quae sane
aud paullo commodior erit, si cum Reiskio, cui adsentit
chaeferus verba Ὀλύμπιον προσαγορεύεσθαι ut ab inter-
rete ad ἐκείνην προσωνυμίαν asscripta deleveris, ut sic
ripserit Plutarchus: καί μοι δοκεῖ τὴν μειρακιώδη καὶ σο-
αρὰν ἐκείνην προσωνυμίαν ἓν τοῦτο ποιεῖν ἀνεπίφθονον καὶ
ρέπουσαν ὄντως, εὐμενὲς ἦθος καί βίος ἐν ἐξουσίᾳ καθαρὸς
αὶ ἀμίαντος· καθάπερ — — Ceterum dicta haec Corai vi-
ebantur ex imitatione Isocrat. adv. Philipp. p. 103.

13. οὐχ ὥσπερ οἱ ποιηταί — hic quoque imitationem
socratis animadvertisse sibi visus est Coraes laudans lo-
um ex Busir. p. 229. Certius hoc est, τοὺς ποιητὰς, quos
icit, Homerum esse et qui Homeri de diis ac sede eorum
octrinam sequuti sunt poetas; aperte enim scriptor in
ente habuit haec Homeri ex Odyssea VI. 42. sqq.:

— Οὔλυμπόνδ', ὅθι φασὶ θεῶν ἕδος ἀσφαλὲς αἰεὶ
ἔμμεναι· οὔτ' ἀνέμοισι τινάσσεται, οὔτε ποτ' ὄμβρῳ
δεύεται, οὔτε χιὼν ἐπιπίλναται· ἀλλὰ μάλ' αἴθρη
πέπταται ἀνέφελος, λευκὴ δ' ἐπιδέδρομεν αἴγλη.

bi vid. Nitzschium.

15. μυθεύμασι — recepi ex H. Stephani cod. vel uno
el pluribus: ex quibus quum etiam supra nonnulla repo-
enda visa essent, debebam ne hic quidem negligere. Ac-
edit, quod multo credibilius est, si alterutrum pro inter-
retamento habendum sit, ποιήμασι scripturam interpreti
riginem debere suam, quam scripto a Plutarcho ποιήμασι
liquem substituturum fuisse μυθεύμασι, ne illud dicam,
ύθευμα s. μῦθος vocabulo suo quodam ac proprio iure hic
ocum esse, cf. Mar. XI.: δι' ὃ καὶ τὴν εὐπορίαν τοῦ μυ-
θεύματος Ὁμήρῳ γενέσθαι πρὸς τὴν νεκυίαν. T. X. p. 144. R.:

τὰ περὶ τὸν Διόνυσον μεμυθευμένα πάθη. Thes. XXVIII.: περιφανῶς ἔοικε μύθῳ καὶ πλάσματι: nam quam habet vox notionem fabulosi egregie huic loco convenit, quo poetarum illa de diis opinio relicitur tamquam ficta, quum perversitas eius ex ipsis fabulis eorum arguatur. Haec igitur ut cum aliqua probabilitate disputata sint, ita non celatam volo aliam suspicionem quamdam. Fateor enim miram mihi accidere vocabulorum vel μύθευμα vel ποίημα, intellectu profecto facillimorum, alterius per alterum explicationem, ut non procul absim ab suspicione hac, quae hic tamquam duplex annotata est scriptura, non esse nisi unam. Ut dicam igitur quod sentio, neque μυθεύμασι η Plutarcho scriptum puto nec ποιήμασι, sed utroque coniuncto μυθοποιήμασι, quae vox aliquanto rarior quam ignota esset librariis peperit duplicem illam scripturam. Est autem μυθοποίημα vocabulum cum ad sententiam bonum hoc loco, tum usus Plutarchei. Vide de aud. poet. p. 17. A.: τραγῳδίαν ὁ Αἰσχύλος ὅλην τῷ μύθῳ περιέθηκεν ἐπιγράψας Ψυχοστασίαν, καὶ παραστήσας ταῖς πλάστιγξι τοῦ Διὸς ἔνθεν μὲν τὴν Θέτιν, ἔνθεν δὲ τὴν Ἠὼ δεομένας ὑπὲρ τῶν υἱέων μαχομένων· τοῦτο δὲ παντὶ δῆλον, ὅτι μυθοποίημα καὶ πλάσμα πρὸς ἡδονὴν ἢ ἔκπληξιν ἀκροατοῦ γέγονε. cf. Aelian. H. A. VII. 29.: οὐ μυθοποίημα οὐδὲ κόμπος ποιητικός.

17. οὐ πνεύμασιν, οὐ νέφεσι χρώμενον — posterior vox displicuit Reiskio, ut coniiceret τεθολωμένον, memor fortasse Homerici οὔτ' ἀνέμοισι τινάσσεται. Fallitur tamen. Plutarchus in descriptione insularum fortunatarum Sertor. VIII.: ὄμβροις δὲ χρώμεναι μετρίοις σπανίως, τὰ δὲ πλεῖστα πνεύμασι μαλακοῖς καὶ δροσοβόλοις.

18. αἰθρίᾳ — Aristoteles de mundo IV.: ἔστιν ἡ αἰθρία οὐδὲν ἄλλο πλὴν ἀὴρ ἀνέφελος καὶ ἀνόμιχλος, ἀνεπάλος οὖσα τῇ ὁμίχλῃ.

24. ἑτέρας πραγματείας — nonnulla eiusdem argumenti vide in libello de audiendis poetis.

25. αἴσθησιν καὶ πόθον — Comparo Caton. min. LXIV.: σαφεστάτη γὰρ — αἴσθησις τότε παρέστη καὶ πόθος καὶ θαῦμα τῆς τοῦ Κάτωνος ἀρετῆς πᾶσιν.

25. σαφῆ πόθον — Aristides or. de quatt. viris p. 127.

Jebb. = 170. Diod.: ὕστερον — τὸν μὲν ἤδη λαμπρῶς ἐπόθουν, τοὺς δὲ παρόντας πλείω λαλοῦντας ἢ φρονοῦντας εὕρισκον καὶ οὐδαμῶς τὸ τοῦ Περικλέους ἀγαθὸν σώζοντας. ubi schol.: εἰς Νικίαν ἢ Κλέωνα καὶ Ἀλκιβιάδην αἰνίττεται: prior certe eximendus. Idem Aristides p. 263. = 342. Dind.: τὸν (Periclem) μὲν γὰρ οὐδεὶς ἦν ὅστις οὐκ ἂν εὔξαιτο ἀνιστῆναι, ὥστε κἂν τοῖς δράμασιν ὡς ἀνεστῶτα ὁρῶντες ἀνεφραίνοντο, τὸν δ' (Cleonem) οὐκ ἔστιν ὅστις οὐκ ἂν ἐβούλετο ἀντ' ἐκείνου κεῖσθαι: priora spectant ad Eupolidis δήμους, cf. ad c. III. extr.

27. βαρυνόμενοι τὴν δύναμιν — gravati eius potentiam: sic. Timol. XIV.: ὡς βαρυνόμενον τὴν μεταβολὴν τοῦ βίου. Camill. I.: παρεμυθεῖτο τοὺς βαρυνομένους τὴν ὀλιγαρχίαν. Thes. XXXII.: πάλαι βαρυνομένους τὸν Θησέα.

29. ἀνωμολογοῦντο — cum in aliquot libris scriptum sit ἀνωμολόγουν τὸ malui Reiskium sequi quam ex cod. a. dare ἀνωμολόγουν, nam quod Fr. Passoyius, Badaeum, opinor, sequutus ap. H. Stephanum in thes., activam formam bonis abiudicat scriptoribus, verum sic puta, si Plutarchus eorum numero eximatur, qui adv. Stoicos p. 1070. D. dixit: γιγνώσκει δὲ καὶ Χρύσιππος τὴν διαφορὰν, ὡς δῆλόν ἐστιν ἐν τῷ τρίτῳ τῷ περὶ ἀγαθῶν· τοῖς γὰρ τέλους ἡγουμένοις τὴν ἐπιστήμην ἀνομολογεῖ, ubi propter sequentia corrigendum τῶν περὶ ἀγαθῶν, vere enim de eo loco dubitavit Reiskius, sed ut viam ingressus sit non rectam. De verbo ἀνομολογεῖσθαι accurate dixit Fr. G. Graserus spec. adv. n. norm. Plat. p. 81. sqq. nisi quod non intelligo, cur dixerit vim eius hanc esse, ut significet ea, de quibus convenit; paucis repetere, sich noch einmal in kurzem über etwas verständigen: nam etsi quae repetimus et denuo tractamus fere summatim persequimur, paucitatis tamen notio non inest in verbo ipso. Ceterum hic locus si in promptu fuisset Corai non erat dubitaturus de loco in vita Cicer. XXII.: βάδιζον ἀνομολογούμενοι πρὸς ἀλλήλους, πολλοῖς μὲν τῶν ὅτε ἡγεμόνων καὶ στρατηγῶν πλούτου καὶ λαφύρων καὶ δυνάμεως χάριν ὀφείλειν τὸν Ῥωμαίων δῆμον: ἴσως γραπτέον, inquit, ὁμολογούμενοι, οὐχ ὅτι καὶ τὸ σύνθετον οὐ ταὐτὸν πολλάκις σημαίνει τῷ ἁπλῷ, καθὰ δηλοῖ τὰ παρὰ τοῖς λε-

ξικογράφοις μαρτύρια, καὶ τὸ παρ' Ἡσυχίῳ „ἀνομολογίαι, αἱ διὰ λόγων συγκαταθέσεις," ἀλλ' ὅτι Πλούταρχος ἀλλαχοῦ (Νικ. καὶ Κράσσ. συγκ. 1.) αὐτῷ τούτῳ τῷ ἀνομολογία ἐπὶ τοῦ ἐναντίου ἐχρήσατο· „τὴν κακίαν ἀνωμαλίαν εἶναί τινα καὶ ἀνομολογίαν." Sed fallitur vir doctissimus, siquidem nihil ἀνομολογία vox commune habet cum ἀνομολογεῖσθαι verbo, observante etiam Schaefero ann. ad vol. II. p. 460. 25.

32. ἔρυμα — ὀχύρωμα, ὡς ἐξηγεῖται Ἡσύχιος· πλὴν εἰ μήτις κἀνταῦθα, ὥςπερ ἀνωτέρω (σελ. 381.), Ἕρμα, γραπτέον εἶναι ὑπολάβοι. Ἔστι δὲ, Ἕρμα, ἣν ἡ παρ' ἡμῖν συνήθεια, παρὰ τῆς Λατίνων καὶ τῶν νῦν Ἰταλῶν λαβοῦσα φωνῆς, Σαβοῦρραν ὀνομάζει. *Coraes.* Opinionem Corais videri potest commendare locus de reip. ger. praec. p. 814. C.: οὐ μόνον δὲ δεῖ παρέχειν αὐτόν τε καὶ τὴν πατρίδα πρὸς τοὺς ἡγεμόνας ἀναίτιον, ἀλλὰ καὶ φίλον ἔχειν ἀεί τινα τῶν ἄνω δυνατωτάτων, ὥςπερ ἕρμα τῆς πολιτείας βέβαιον, ubi Bryanus ex Periclis loco scribi voluit ἔρυμα: sed non est cur libr. scriptura reiiciatur, qua Periclis administratio salutare propugnaculum contra irruentem corruptelam dicitur fuisse. Nec comparandus locus Lycurg. V.: αἰωρουμένη γὰρ ἡ πολιτεία καὶ ἀποκλίνουσα νῦν μὲν ὡς τοὺς βασιλεῖς ἐπὶ τυραννίδα, νῦν δὲ ὡς τὸ πλῆθος ἐπὶ δημοκρατίαν, οἷον ἕρυμα τὴν τῶν γερόντων ἀρετὴν ἐν μέσῳ θεμένη καὶ ἰσορροπήσασα. ubi nunc scriptum ἕρμα ex Anonymo, id est, emendatione cuiusdam, sive is Casaubonus est ad Strabon. IX. p. 665. sive alius.

33. φθορά — φορὰ ex valde probabili coniectura Bryani edidit Coraes, idemque placet nunc Schaefero. Locum ex Moral. p. 1457.: ὥςπερ ἔρυμα τῆς πολιτείας βέβαιον. comparavit Bryanus, favetque illi vocabulo ipsum illud ἔρυμα. Videndum tamen ne alterum quoque ferri possit contagionem scelerum et nequitiae, quae rempublicam invaserat, significans.

X C U R S U S.

EXCURSUS I.

ANONYMI, QUI DICITUR, LECTIONUM FIDES ET AUCTORITAS EXAMINANTUR.

Plutarchi admodum iniqua sors fuit. Qui postquam ab Henrico Stephano aliquanto emendatius quam in editionibus principibus Iuntina et Aldina ferebatur editus in hominum doctorum manus pervenit, regnare coepit textus, quem vocant, qualem Stephanus constituerat per omnes deinceps editiones, sed ut magis minusve immutaretur, propagatus. Quod ut facile ferendum esset, si vir summus cum ea fide in hoc negotio versatus esset, quam hodie requirimus in critico, ita, quum in aetatis illius usum et consuetudinem Stephani eiusmodi religio minime caderet, factum est, ut ab Stephani editione et errores multi et scripturae fluctuatio ac fides incerta repetenda fere unice sit. Sed hoc ut ab I. I. Reiskio observatum, a D. Wyttenbachio autem luculenter demonstratum obiter tantum hic attingimus nec necessarium ducimus pluribus persequi: fiet id tum, quum historiam criticam textus Plutarchei scribere licuerit: nunc quidem eius rei mentionem feci propterea, ut coniunctim cum Stephani recensione multorum fonte errorum alia res commemoraretur, qua nostra memoria Plutarchi verba multis locis non emendata sed interpolata sunt, idque ab eo viro, in quo praeter summam graecae linguae cognitionem et cautionem haud mediocrem esse satis propagata opinio est. Aegre dico, sed tamen dicendum est, Caroli Henrici Schaeferi opera in Plutarcho posita non tantum effectum esse, quantum a tali viro exspectari poterat aut debebat *adeo, siquidem* quot locis pro acumine ac doctrina sua

bene rem gessit in emendando, totidem fere, ut taceam coniecturarum insignem multitudinem temere receptarum, negligente et incauto usu praesidiorum, quot a libris parata sunt non emendavit sed interpolavit Plutarchum. Accipiat quisque ut volet: scio quid dicam, dicendum autem tanto magis putavi, quo pauciores et editionis illius indolem cognitam habent accuratius et de criticorum fide subsidiorum cogitarunt: ne eos commemorem, quos iusta alioquin tanti viri admiratio in hac caussa occaecavit.

Attigi hanc rem iam nuper quum epistolam ad Godofredum Hermannum scriberem editam duobus abhinc annis una cum vita Themistoclis, ibique cum alios patefeci Schaeferi errores in librorum manuscriptorum usu, tum luculenter, opinor, demonstravi de codicibus Bodleianis primo ac secundo, ita interpolatis, ut paene indigneris talem ac tantum virum fere ubivis sordes eorum potuisse commendare. Nunc de alia re dicendum est, coniuncta tamen cum illa, quoniam et ipsa in crisi recte instituenda plurimum habet momenti et minus perspecta est a Schaefero. Nam quam tum praetermittebam lectionum Anonymi, qui dicitur, censuram, sperans fore, ut copiis quibusdam criticis Parisiis ad me allatis certius de iis iudicare possem, eam, quamvis ne nunc quidem acceperim quae exspectabam, diutius retinere nolui, quoniam vel sic probabiliter de multis demonstrare posse mihi videor quod valere arbitror nisi de omnibus, certe de plurimis, nihil eas esse nisi coniecturas vel interpretationes magis minusve probabiles. Ac fuerant iam olim quibus admodum suspecta esset earum lectionum fides, quorum Reiskium hic nomino solum etiam infra a nobis commemorandum, nec defuerunt nostra memoria, qui idem monerent. Ac sane tam aperta res est, ut ne eos quidem fugere debeat, qui, ut verba Wyttenbachii in simili caussa mea faciam: „subito editionis emendationisve consilio in hunc indicem tamquam in segetem se coniiciunt, ubi pabulentur ac brevissimo tempore collectam scriptionis materiam auferant.“ Schaeferus tamen quoniam festinabat non dicam ipse quaesivit de pretio ac fide earum lectionum, *sed aliorum* admonitiones ita neglexit, ut non dubitasse

videatur, quin ex libris manu scriptis sint petitae multisque earum aut commendandis aut recipiendis interpolaverit Plutarchi verba. Quamquam pertinet haec culpa etiam ad alios quosdam Plutarchi editores, quorum magna in miscenda scripturae varietate fuit levitas. Ea enim factum est, ut non paucis in locis quae uni alicui viro docto in mentem venit coniectura uno et altero confirmari dicatur libro manu scripto. Quin reperiuntur loci, quibus eiusmodi exstant in editionibus annotationes: *sic coniecit Xylander, idem maluit Stephanus, agnoscit Anonymus et confirmat mscr. Dacerii.* Stupemus nubem testium nec audemus dubitare de scriptura tot auctoritatibus commendata: sed accuratius in rem inquirenti patet, nihil commendari aliud nisi quod ab Guil. Xylandro coniectura propositum acceperunt H. Stephanus et is, qui nobis nunc Anonymus est: Anonymi autem lectiones qui ex libris mscriptis putaret excerptas esse Dacerius significabat simpliciter libri mspti nota, quod qui nescierunt cogitarunt de codice Dacerii nescio quo. Ita multa Xylandri inventa triplici munita auctoritate et H. Stephani et duorum codd. mscriptorum fide commendari perhibentur, quae nullam habent nisi ab ingenio et doctrina Xylandri commendationem, librorum fide destituta sunt. Haeccine indigna homine critico levitas? de qua ne dubites, en exempla, quibus nemo non debeat concedere. In vita Marcelli XXVIII. inter alia prodigia, quae tum terruerint Romanos, admodum portentosum ponitur hoc: *ἐλέχθη δὲ καὶ βοῦν ἀνθρώπου φωνὴν ἀφεῖναι καὶ παιδίον ἐκ κεφαλῆς ἐλέφαντος γενέσθαι*: iure, puto, nimium hoc videbatur Xylandro, ut in interpretatione poneret: *infans cum capite elephanti*, scriberetque in annotatione ad eum locum: „*ἐκ κεφαλῆς ἐλέφ.* forte *μετὰ*, aut *ἐλέφαντα.*“ Non dicam quam sit vera haec emendatio, certe vulgata scriptura vitiosa est. Iam vide mihi interpretes: *Anonymus*, narrat I. G. Huttenius, *et Msc. Dacerii μετὰ κεφαλῆς. Idem suspicatus est Xylander.* Mirantur Xylandri sagacitatem, qui suopte ingenio id sit assequutus, quod duorum codicum assensu comprobatum sit: nam etiam Schaeferus licet hic quidem in textu posuerit Corais coniecturam ἔχον κεφαλάν,

solito modo in annotatione scribit: *al. μετὰ κεφαλῆς. Quod placet.* Ex quinque ego codicibus excerptas habeo ad vitam Marcelli lectiones, sed in nullo, quod non miror, ullum eius scripturae vestigium repperi. Item eiusdem vitae XXIX. in verbis: *ἔδεεν οὖν τῷ Μαρκέλλῳ μετ' ὀλίγων ἱππότων ἐπελάσαντι κατασκέψασθαι*, inepti illius *ἔδεεν* correctio verissima petita ex solo est Xylandro, qui rectissime in interpretatione posuit: *visum est* igitur Marcello —: quamquam hic quidem, de qua re deinde dicetur, potest etiam fons correctionis interpretatio Amioti esse, qui sic: *parquoy Marcellus fut d'avis* —. Nunc quidem *ἔδοξεν* perlibetur desumptum esse ex Anonymo, quocum faciat mscr. Dacerii. Porro Comp. Pelop. c. Marc. l. extr. librorum scriptura haec est: *εἰδισμένους γὰρ ὑπὸ τῶν συμφορῶν, εἰ φεύγοντες ἐκφύγοιεν Ἀννίβαν ἀγαπᾶν, ἐδίδαξεν αἰσχύνεσθαι σωζομένους μεθ' ἥττης, ἀρνεῖσθαι δὲ παρὰ μικρὸν ἐνδόντας*: non convenit hic *ἀρνεῖσθαι*, sed verissimum est quod Xylander vertendo expressit *αἰδεῖσθαι*, sic enim ille: *pudore ille afficí, si amissa victoria saluti consuluissent.* Animadvertit hoc pro more suo, ut infra ostendam, Anonymus intellexitque expressisse Xylandrum de sua coniectura quod hic dici debuit; annotavit igitur quod eum sequutum videbat *αἰδεῖσθαι*. Iam quid interpretes? *Anonymus*, ait Huttenius, *et mscr. Dacerii αἰδεῖσθαι, quod Bryanus probat.* Schaeferus autem, *αἰδεῖσθαι*, inquit, *Coraes e codd. dedit.* Eodem modo res habet Romul. XXIX.: *ἐξιόντες δὲ πρὸς θυσίαν πολλὰ τῶν ἐπιχωρίων ὀνομάτων φθέγγονται μετὰ βοῆς, οἷον Μαρκέλλου, Λουκίου, Γαΐου, μιμούμενοι τὴν τότε τροπὴν καὶ ἀνάκλησιν ἀλλήλων μετὰ δέους καὶ ταραχῆς*: *Μαρκέλλου* nominis formam primus suspectam habuit Xylander, cum quod *praenomina* hic commemoranda esse intellexit, tum quod *Μάρκον* ostendit locus geminus in Camillo XXXIII.: *πολλὰ τῶν ἐπιχωρίων καὶ κοινῶν ὀνομάτων βοῇ φθέγγονται, Γάϊον, Μάρκον, Λούκιον καὶ τὰ τοιαῦτα ὅμοια.* Verissima est Xylandri observatio, sed tamen dubia correctio quamvis magna facilitate commendata, quoniam verendum est, ne errorem Plutarchi, non librariorum corrigat: *nam Plutarchus* quantum in rebus Romanorum erraverit

-redibile est ostendeturque a nobis peculiari dissertatio. Cauti igitur interpretis erit notare locum, non dare, nec laudem Amiotum, qui Marci nomen restituit. Sed Xylandri illa observatione effectum est, ut Anonymus eam annotasset ex eoque Dacerius, nunc scribatur in editionibus: *pro Μαρκέλλου habet Anon. ρκου. Idem legit Dacer. ex MS.* Habeant per me lisexcenti codd. nondum collati *Μάρκου* scripturam, tacertum est, qui nunc quidem eius lectionis testes affitur nullos esse, quoniam, quod dicebam, ab Xylandro psit Anonymus, ab Anonymo Dacerius. Atque idem io de loco Numae c. VIII. ubi ineptissima est librorum tura haec: *καὶ μίαν Μοῦσαν ἰδίως καὶ διαφερόντως ξε σέβεσθαι τοὺς Ῥωμαίους, Ταχίταν προσαγορεύσας, σιωπηλὴν ἢ νέαν*: brevi Xylander, prolixa autem H. hanus annotatione demonstravit legendum esse *ἐννεὰν*, etque id suus quemque sensus. Idem qui vel ipse ingeret vel ab Xylandro videret observatum Anonymus omisit annotare, indeque duxit Dacerius. Sed in edibus perperam nunc sic scribitur: *ex coniectura Xylandri Stephani pro ἢ νέαν. Ex MS. confirmat Dacer. et ita m Anonymus.* Pelopid. XVII. librorum scriptura haec *διέσχε μὲν (τὸ στράτευμα) ἐπ' ἀμφότερα τοῖς Θηβαίοις, διεκπεσεῖν εἰς τοὔμπροσθεν καὶ διεκθεῖν βουλομένοις δὲ τὴν δεδομένην ὁ Πελοπίδας ἡγεῖτο πρὸς τοὺς συνεγτας καὶ διεξῄει φρονεύων, οὕτω πάντες προτροπάδην ἔφυ-* „Xylander, inquit Huttenius, vocem *δεδομένην* menam censet aut locum mutilatum, quasi si fuisset hic ssum *διάστασιν ἐάσας*, aut tale aliquid. Dacer. ex MS. Anon. legunt *τὴν δεδ. χαίρειν ἐάσας* vel *ἐάσας* sine *χαί-*." Posterius recepit Coraes ac proinde etiam Schaes, qui tamen in annotatione nunc sic scribit: *ἐάσας nes primus e Cod. adscivit. Al. χαίρειν ἐάσας. Quod placet.* In tribus, quos contuli, libris nullum eius scriae vestigium, planeque non dubitandum, quin hic quotres isti testes redeant ad unum, praesertim quum bus aliis locis eiusdem vitae Xylandri correctiones edam addito eius nomine in illa farragine commemo-

rentur, de qua re deinde dicam. Alios locos ubi itidem coniecturae Xylandri dicuntur confirmari Anonymo codiceque Dacerii vide in vita Thes. XI. Romul. IX. Comp. Romul. c. Thes. VI. Num. XV.: nam haec et similia antequam persequar de ipsa illarum lectionum origine, quae videatur esse, dicendum est, cum quod ordine res tractanda est, tum quod video alia ratione id, quod ut certum aliis probaturus sum, demonstrari non posse, quamquam multis, spero, vel haec satis probabiliter disputasse videbimur.

Auctorem istarum lectionum, quis fuerit, ignorari a viris doctis ipsa docet Anonymi, qua utuntur, appellatio: auctorem hic dicimus eum, a quo acceperunt Claudius Marnius et Ioannes Aubrius, editores Francofurtenses, qui eas addiderunt editionibus suis annorum MDIC. MDCXX. et MDCXXIV., sed ut nihil de eis indicaverint, nisi quod haec scripta exstant initio catalogi lectionum: *in Plut. Chaer. parallela variae lectiones, e codice cum Vulcobiano, tum aliis, sed anonymis excerptae, et hae quidem litera A., illae vero V. designatae.* De Vulcobianis et diximus et hic addimus, me nunc paullo honorificentius de iis iudicare, sed ut non sit cur prioris iudicii poeniteat.

Iam cur vel omnes vel plerasque illarum lectionum ex correctionibus virorum doctorum profectas existimem primam caussam habeo hanc, quod indicium eius rei certissimum ipsa praebent criticorum nomina passim lectionibus ascripta: ita p. 28. A. *Mureti* annotatur correctio quaedam: eiusdem verba sunt p. 259. D., conf. I. C. Heldii praefat. ad Aem. Paul. et Timol. p. XVIII., unde intelligitur male in edit. Francof. impressum esse *cod.* 5 pro *cod.* ς: porro *Xylandri* ad Pelopid. p. 285. E. et p. 294. B. Brut. p. 986. D. Eumen. 593. C. Aemil. P. 257. D. *Aurati* p. 61. A. et C. 77. A. et B. 86. B. 443. D. *Guilielmi Sirleti* cardinalis ad Pyrrh. p. 401. C. *Budaei* p. 874. D. *Amioti* p. 305. C., nam quod in catalogo ed. Francof. pro *μεσογράφους* annotatur; *μεσωλάβους Am.*, Amioti significare emendationem etsi non intellexit Huttenius ceterique editores, apertum tamen est ex Amioti interpretatione hac: „quelques

instrumens qui s'appellent *mesolabes* ou mesographes." Alios locos eosque multo plures, quibus Xylandri afferuntur conlecturae celato eius nomine deinde indicabo. Nunc aliud commemorandum est, ex quo idem certo potest intelligi. Etenim quum plerisque locis Anonymi lectiones nulla amplius voce addita afferantur, non desunt tamen loci, quibus eo modo sint ascriptae, quo solent qui ex ingenio se afferre medicinam, non codicum se annotare lectiones, indicare volunt. Ita Lycurg. XIII. ad verba: *ἣν ἡ παίδευσις ἐποιεῖτο τοῖς νέοις* annotatur: *pro ἐποιεῖτο lege ἐμποιεῖ.* Lycurg. XVI. extr.: *pro λυκόφονας legendum λυκοφάνους*: hoc quidem, ut deinde observabo, ex Xylandro. ibid. XIX. ad verba: *καὶ μὴν πόλις* ascribitur: *μὴν μάλισια ex apoth.* (sic). Romul. XVII. ad *προδιδόντας*: *forte προδοσίας.* Num. XVIII. ad vulgatam scripturam *Μερκεδῖνον*: *Μερκεδώνιος vocatur in Caesare:* hoc quoque debet Xylandro, et, credo, etiam XX. extr.: *ἐν ᾧ τὸ κάλλιστον ἁπάσης βοηθείας τέλος ἐστί* quod annotavit: *πολιτείας aut εὐπειθείας*, certe illud convenit cum interpretatione Xylandri. Compar. Solon. c. Popl. II. extr. annotat: *in versu erat δῆμος δ'. Sed Plutarchus ipse immutavit.* Coriolan. XI.: *hic pro Σύλλας Sigonius falso putat legendum Σίλους.* Hoccine aperte sumptum ex Xylandro, in cuius annotatione praeter alia scripta sunt haec: „minime assentior doctissimo et rerum Romanarum peritissimo homini Sigonio, qui mendum hoc loco esse putat et *σίλους* pro *σίλλας* substituendum." Item quod eodem loco Anonymus *Κλώδους* annotat pro *Κλωδίους* sumpsit ex eadem Xylandri annotatione Sigonii de ea re iudicium comprobantis. At, dixerit quispiam, potest Anonymus ille, quisquis fuit, et hoc Sigonii ex ipsius libro Sigonii et alia eiusdem generis ex ipsis fontibus hausisse: ex Xylandro cur sumpsisse putandus sit nulla certe cogit necessitas. Non admodum mirabor hactenus talia mihi obiicientes, valde mirabor si idem obiecerint ubi quae deinceps disputaturus sum cognoverint. Nunc quidem ut ostendam etiam alias observationes admixtas esse illis Anonymi scripturis et simul confirmem quod plurima eum Xylandro surripuisse contendo, alia quaedam addam exempla.

In vita Aristid. XIX. Plutarchus inscriptione utitur a Graecis arae addita uno versu decurtata, de qua re dixi in praef. eius vit. p. XVIII. De hoc defectu Anonymus: *ad versum illum τὸν δὲ πόθ' Ἕλληνες supplendum addi oportet εὐτόλμῳ ψυχῆς λήματι πειθόμενοι*. Quid Xylander? „in meo codice, inquit, hoc epigramma mutilatum est. Nam et primus versus est depravatus et pentameter ei subiectus deest. Sed restituendum est ex libro nostri de malignitate Herodoti extremo." Porro Pyrrh. XXXIII: παρὰ τὴν Κυλάραβιν: „*Κυλάραβις*, inquit Anonymus, *gymnasium est longum CCC passibus, dictum ab Argis Pausanias*." Non *dictum* Anonymum scripsisse credo, sed *situm*, sed etiam relicua admodum negligenter scripta sunt, ducta illa ab Xylandro, qui sic: „gymnasium est minus CCC ab urbe Argis passus. Livius libr. 34. [c. 26.]. Meminit et Pausanias in Argolicis." Plutarchus in Nicia IV. respiciens locum Aristophanis in Equitibus per errorem Cleoni tribuit quae sunt Agoracriti verba; igitur Anonymus: *non Cleon*, inquit, *sed Agoracritus haec dicit*. Xylandri de eadem re haec verba sunt: *lapsus memoriae, non enim Cleonis sunt, sed Agoracriti seu Allantopolae verba respondentis Cleoni*. Ibid. c. V. extr. ad locum Euripidis in Iphig. Aulide annotavit: *apud Euripidem legitur δῆμον*, quod sumpsit ex eadem Xylandri annotatione; item Philopoem. XVII. ad verba *Μανίου δὲ* quod annotat: *Manium Acilium Glabrionem intelligit*, debet Xylandro, qui docta annotatione contra Guarinum M'. Acilium Glabrionem intelligendum esse demonstrat.

Brevius attingimus aliud idque certissimum correctionum indicium, positum illud in aliorum scriptorum, Strabonis, Diodori, Appiani, Caesaris et aliorum Plutarchi operum commemoratione.

Porro ipsa lectionum bonitas suspectam debet reddere Anonymi fidem. Constat enim vel optimos libros mscriptos minime liberos esse a vitiis magis minusve gravibus, ab Anonymo vero nullo omnino loco vidi annotatum quod aut idonea sententia destitutum aut sic esset comparatum, ut *peccatum* agnosceres de genere eo, quo solent fere librarii:

nam quibus locis sensu cassum est quod praebet Anonymus, noli dubitare quin culpa sit eius, qui has lectiones descripsit. His si quis vellet obiicere, eius rei explicationem etiam aliam relictam esse hanc, qua Anonymus iste nonnisi bonas scripturas ex libris suis enotasse putandus esset, praeteriisse perversas, haberem quod responderem. Etenim praeterquam quod raro Anonymi scripturae codicum, qui vel a me vel ab aliis comparati sunt, confirmantur auctoritate, nisi fere eiusmodi in locis, quos facili opera ex ingenio emendet quivis: ipsa lectionum indoles arguit fidem earum. Nam quod supra concessi bonitatem, non concessi veritatem, et quae maxime blandiuntur scripturae, eae vero suspectissimae, utpote permultis certe in locis Plutarchi, non librariorum corrigentes peccata. Pertinent huc maxime eae correctiones numero plurimae, quae versantur in nominibus propriis, romanis potissimum, rebusque quae spectant ad antiquitates, quas dicunt, emendandis. Iam quum et Plutarchum sciamus antiquitatis romanae non admodum fuisse peritum et librarios constet nulla in re saepius peccasse quam in nominibus propriis rebusque eiusmodi, quarum ex historia petendus esset intellectus: singularem quamdam bonitatem fuisse codicum Anonymi credi oporteret. Credat hoc qui volet: ego quidem cauti editoris esse arbitror eiusmodi in locis, ubi ambiguum est, quid Plutarchus, quid peccaverint librarii, non postponere codicum scripturas Anonymi lectionibus. Quarum quod bonitatem laudavi nemo mirabitur qui mecum doctissimorum quorumdam virorum, *I. Aurati, Iac. Amioti, M. Ant. Mureti, Guil. Xylandri, H. Stephani*, aliorum correctiones in ista farragine collectas existimaverit; recte igitur I. I. Reiskius praef. p. XXXVI.: *sunt tamen illa ex A. relata plerumque bonae notae, sed diversi generis, e codicibus mstis num relata ibi quaedam sint, in dubio relinquam, nunc certe haec scribenti memoria certum huius rei testimonium nullum suggerit; sed multae insunt, de quo certo constat, coniecturae, Aurati, ni fallor.* Et deinde: „quae exemplo Plutarchi litera A. signato referuntur lectiones eaedem paene sunt cum iis, quae repertae a Dorvillio sunt in exemplo, quod in bibliotheca

publica Leidana servatur, olim penes M. Antonium Muretum fuisse dicitur. Mirifica versatur in fide illorum librorum Parisiensium ambiguitas, ut nescias, quae a codd. mstis petita sint, et quae a coniecturis profecta, et cuius, Auratine, an Amioti, an Stephani, an Mureti: estne is pudor? estne ea modestia? an est supinitas? an contemtus posteritatis? an vanitas? an cupiditas etiam, captans eorum gloriam inventionis, quorum auctorem dissimulet? mihi fides atque diligentia in hoc quoque genere commercii placet." De Mureti lectionibus consensuque earum cum anonymis iudicare non possum, certe in iis, quae adhuc vulgatae sunt Mureti annotationes, non tantus est, ut inde sumptas esse credibile sit. De Xylandro non cogitasse Reiskium non miror, quoniam tumultuariam operam in Plutarcho posuit vir doctissimus: sed vel sic rectius iudicavit quam Moses Solanus Augustusque Bryanus, qui Anonymum multorum codicum collationes, aliquando etiam doctorum virorum non admodum veterum emendationes et coniecturas exhibere opinabantur, vide praef. Solan. ap. Reiskium p. XLII.

Ego vero meam de coniecturis et correctionibus, quae in Anonymi ista farragine continerentur, sententiam non modo ipsa earum indole satis confirmari ostendi, et volo amplius ostendere, sed omnem etiam de sat multis eximam dubitationem ostensurus quot correctiones ex solo suspicerit G. Xylandro ille, quisquis fuit, Anonymus. Qua in re sic versabor, ut quum duplex sit genus earum, alterum ex annotationibus Xylandri, quibus diserte indicavit emendationes suas, alterum ex interpretatione eius latina ductum, qua omisso emendationum indicio id quod verum ipsi videbatur expressit: ego nunc non omnia persequar, quoniam vel haec tumultuarie in chartas coniicienda sunt, sed potissima quaeque ex aliquot vitis delibem, alia in aliud tempus reservans. De illo genere dicendum prius.

In vita Coriolani I. vulgo legebatur ἐν καὶ Μάρκιος ἦν Γάϊος ὄνομα θυγατριδοῦς, perverse, corrigendumque esse Ἄγκος ὁ Νομᾶ θυγ. ostendit Xylander idemque annotavit Anonymus. Ibid. c. IV. confundit Plutarchus nomen uxoris Coriolani cum matris nomine, recurritque idem error c. XXXIII,

quod qui animadvertit Xylander observavit haec: „contra Livius Volumniam uxorem Coriolani, matrem Veturiam appellat atque itidem Dionys. libr. 8. Noster uxorem Vergiliam nuncupat.“ Ita factum, ut octies per hanc vitam Anonymus haec nomina commutari voluerit, persuasissetque hoc, mihi crede, editoribus, nisi Plutarchum sibi constare in errore suo animadvertissent. Levius hoc est, quod c. VI. in correctione falsae nominis formae *Μενίνιος* Anonymus item praeeuntem habet Xylandrum; sed c. VIII. extr. *Μαρκίῳ* formae in *Λαρκίῳ* correctionem tribuerim Xylandro, etsi idem in codice repertum videtur Vulcobii. Ibidem c. XI. Anonymus errorem notat Sigonii, de qua re supra dictum; c. XXII. vir nobilis quidam ex Volscis Tullus vocatur Amfidius, quem testibus Livio et Dionysio Tullum Attium dicendum fuisse ostendit Xylander; inde *Τύλλος Ἄττιος* scriptura apud Anonymum. Similis ratio est loci c. XXVIII.: *ὁ Μάρκιος ἐπ' αὐτὰς τὰς πόλεις ἦγεν καὶ Τολερίνους καὶ Οὐϊκάνους καὶ Πεδάνους ἔτι δὲ Βωλάνους ἀντιστάντας αὐτῷ κατὰ κράτος ἑλὼν τά τε σώματα λείαν ἐποιήσατο κ. τ. λ.* Xylander: „Lavicos verti, Livium secutus [II. 39.], cum in Graeco sit *οὐϊκάνους*, Vicanos apud Guarinum, ego *λαουϊκάνους* legendum censui: apud Dionysium est *λαβικανοί*. Si quis contendat *οὐϊκάνους* scripsisse Plutarchum, Vicellenses intelligendi erunt, de quibus Plinius ibidem. Sed meum argumentum praefero.“ Et praetulit Anonymus, qui eam scripturam annotavit, unde nunc recepta est, incertum quam vere. Alcibiad. XIII. librorum scriptura haec est: *φέρεται δὲ καὶ λόγος τις κατ' Ἀλκιβιάδου καὶ Φαίακος γεγραμμένος*· quae quamvis addubitata ab Xylandro, Tayloro, Valckenario aliisque tamen vera videtur. Sententia loci haec est: Phaeacis, ut in aliis rebus adversatus est Alcibiadi, ita etiam oratio exstat: alterum *καὶ*, quod est ante *Φαίακος*, vim hanc habet, ut indicet etiam Phaeacem, ut Lysiam, Antiphontem, orationibus exagitasse Alcibiadem. Non cogitarunt hoc interpretes, qui indicta caussa damnarunt vulgatam scripturam praetuleruntque Xylandri correctionem ab Anonymo annotatam *ὑπὸ Φαίακος*, quam qui cum Corae recepit Schaeferus

tam certam habuit, ut ne verbo quidem dei ea admonuerit. Xylandri autem esse contendo praeter hanc eius annotationem: „haud satis video quid sibi hoc verbo velim, nisi si forte legendum sit ὑπὸ φαίακος, a Phaeace, ita enim sententia exigit.“ Baehrio autem nullam excidisse hanc verba: ὑπὸ Φαίακος ex Anonymo attulerat Xylander, pro vulgata καὶ Φαίακος.“ Idem caput aliud praebet eius rei documentum, quam supra tetigi, quaestiu de levitate interpretum: hi enim quum viderent in verbis: ἐκεῖ δὲ φήλουν, ὅτι ἐν τῶν τριῶν τὸ ὄστρακον ἐποίουν, συνήγαγε πάντας εἰς τοῦτον ὁ Ἀλκιβιάδης καὶ διαλεχθεὶς πρὸς τὸν Νικίαν τῷ Ὑπερβόλῳ κάτω τὴν ὀστρακοφορίαν ἔπεισεν, inopiam ac istud κάτω, non dubitarunt ex Anon. et Ms. Dac. ut aiunt, restituere κατὰ τοῦ Ὑ. i. hoc quidem recte, modo non contendant codd. id auctoritate factum esse. Veram mentem expressit Xylander: *itaque Alcibiades factionibus inter se coniunctis, communicata re cum Nicia, ostracismum in autorem convertit.* Inde correctionem sumpsit Anon., qui suopte repperit ingenio quod inventu facillimum fuit: sed codicis Daceriani mentio ridicula est. In Flamin. I. et Φλαμινῖνος et Νάρνειαν nominum emendationes in annot. praeivit Xylander; ac de his quidem facile assentior: non assentior de loco eiusdem vitae c. XIII.: διεψεύσατο τὰς τῆς Ἑλλάδος ἐλπίδας, ἐλεῖν παρασχὸν (τὸν τύραννον) οὐκ ἐθελήσας: vitiose in quibusdam παρασχών, de qua scriptura Xylander: ἑλεῖν παρασχὼν nulla sensu. conicio fuisse scriptum ἑλεῖν παρὸν, ut supra παρὸν ἐκπόνει τὸν πόλεμον ἄρδην, et aliae frequenter. Notus est enim hic attiicismus etiam pueris. Arripuit hoc annotavitque Anonymus, quod laudo qui non receperunt editores, vide Herodotum libr. V. 49. extr.: παρέχον δὲ τῆς Ἀσίης πάσης ἄρχειν εὐπετέως, ἄλλα τε καὶ Φρήσεσσι; vide ibi Valckenarium et Wesseliugium, Thucydidem V. 14.: μετεμέλοντο ὅτι μετὰ τὰ ἐν Πύλῳ, καλῶς παραστὸν, οὐ ἐμνήσθησαν, et Gottleberum ad I. 120. Rectius in Aem. P. c. II. Xylander Μάρκος, scripturam vulgatam, correxit Μέμμιος, ductus eum re ipsa, tum confirmatus alio Plutarchi loco in Numa: idem nunc repertum in codice Parisino. Sed Anonymus, qui id annotavit, debet Xylan-

dro, Anonymo Dacerius: eiusdem vitae c. V. in loco nondum persanato scripturae υἱὸς Μαξίμου Φαβίου autor nominatim perscribitur Xylander. Eidem vindico c. XVI. vulgatae scripturae καταλαβεῖν τὰς ὕλας emendationem, ut ego arbitror, satis probabilem τὰς πύλας: unus Anonymus, inquit Heldius, praebet πύλας, quod probarunt Xylander et Kaltwasserus, nihil ille suspicatus de fonte correctionis, quam pluribus commendavit Xylander. Idem c. XX. Ῥαμνοὺς, qui vulgo legebantur, mutavit in Μαῤῥουκινοὺς ex Livio XLIV. 40. adstipulantemque habuit Anonymum, qui etiam XXIII. Ἀληφῷ ab Xylandro admonitus corrigendum annotavit in Γαληφῷ. et XXVI. init. ναυαρχῶν, Xylandri coniecturam praetulit vulg. συνάρχων, iniuria tamen. Idem ei accidit in Timol. IX. extr. ubi quum Xylander animadvertisset, verba ut in libris scripta sunt: τὴν μετ' Ἀκάτου δύναμιν, ἣ στρατηγήσαντες ἥκοτεν stare non posse, scribendo εἰ στρατηγήσαντες restituit quidem quod paullo aptius est, sed ut veram rationem assequutus non sit. Eam assentior iis, qui Reiskium putant assequutum esse reponentem στρατηγήσοντες. Sed εἰ illud Xylandri annotavit Anonymus. Veriorem Xylandri correctionem annotavit idem c. XXIII. et XXVII. ubi vulgo Ἄθανις scribebatur pro Ἀθάνης: sed recta nominis forma est Ἀθάνας.

Omnium vitarum facile corruptissima vita Marcelli est: cuius rei complures sunt caussae, quas hic exponere longum est. Sed est ea etiam ab interpretibus peius tractata quam reliquae; habeo in eam quinque librorum mscr. scripturas ex quibus complures loci rectius poterunt constitui. Xylandri emendationes quod in hac vita plures quam in reliquis Anonymus suas fecisse reperietur non dicam eo factum esse, quod in aliis minus respexerit Xylandrum, sed quod ego, peculiari editione Marcellum cum Pelopida olim editurus maiori cura id egi, ut investigarem, quid Xylandro deberet Anonymus: nonnulla in hac vita Anonymus, ut alibi quoque, sumpsit ex H. Stephani annotationibus, vid. v. l. ad c. V. VI. XX.; duas emendationes ex Amioto c. XIV. quarum alteri addita nominis significatio, ut supra observavimus.

Primum igitur Marcell. III. Ἴβηρες scripturae in Ἰσσου-

βρεν correctionis auctor est Xylander in annotatione: hoc utrum verum sit an Ἰνσόμβρες, quod est in marg. cod. Par. A. et in Vulcobio — cuius annotatio in catalogo sic expressa: Ἰνσόμβρες id est Γαισάται, corrigenda sic est: Ἰνσόμβρες id. (nam praecessit alia Vulcobii scriptura) et Γαισάται — dubium est. Sed ex Xylandro suum duxit Anonymus: item quod c. VI. corrigit Γαισάται pro vulg. Γεσσάται sumptum ex docta annotatione Xylandri. Consentiunt omnes libri c. V. in corrupta scriptura: ἤδη δ' ἐχόντων αὐτῶν ἐπαρχίας καὶ στρατευματικοῖς ὑπομνήμασιν ἐντυχών, nisi quod στρατευτικοῖς codd. Par. C. et Monac. Reiskii correctio, ut est et facilis et elegans, στρατεύματα ἱερατικοῖς placuit Corai et olim Schaefero, nunc adhibita Anonymi scriptura ἱερατευτικοῖς scribi vult ἐπαρχίας ἱερατευματικοῖς ὑπομνήμασιν ἐντυχών, deleta copula, quam delendam censuit etiam Bryanus. Ac requiri eiusmodi sententiam non licet dubitare: sed ut Reiskii rationem praeferendam existimem facit cum ἱερατευματικὸς forma Plutarcho non usurpata ac nescio quam bene ab Schaefero exemplo munita ex inscriptionibus petito Muratorii, tum legionum in vulgata scriptura στρατευματικοῖς vestigium satis expressum. Sed nunc quidem attuli hunc locum ut Anonymum in hac caussa Xylandro acutiorem fuisse ostenderem: nam Xylander sine vitii suspicione ipsa illa στρατευματικὰ ὑπομνήματα annotatione illustravit, ephemerides intelligens, hoc est librum, in quem quid quoque tempore gessisset scriptum rettulerit. Miror id ego in Xylandro, tanto magis, quo facilior fuit vitii animadversio vel ex Valerii Maximi loco quem ipse attulit libr. I. 1., quo Sempronius dicitur errorem suum animadvertisse *ex libris ad sacra populi pertinentibus*. Hic, opinor, fons et origo Anonymi scripturae; certe de codice nemo mihi persuadebit. Mox quod ἔχων vult addi sumpsit de H. Stephano, et hic quidem tale quid etiam Schaeferus est suspicatus. Porro c. VI. fluctuant libri inter Βριτόμαρτος et βριτόματος aut βριόματος: *Virdomarum*, Livio aliisque commemoratum intelligendum esse docuit Xylander: sed non recordatus est apud Florum Gallorum *ducem appellari Britomarum*, omninoque etiam latinos scri-

ptores fluctuare in scribenda nominis forma, vid. Barthium ad Propert. IV. 10. 40. Plutarcho quidem formam *Βριτόμαρτος* relinquendam esse docet locus in Romul. XVI. ab ipso Xylandro indicatus, qui tamen latinos scriptores sequi maluit. Et persuasit Anonymo, qui et hic et c. VIII. *Βιρδόμαρος* annotavit. Indignum vero talia vendi pro codd. scripturis. Facilius credam ibidem *Καλπίδιον* formam a librariis depravatam esse corrigendamque *Κλαστίδιον*, praesertim quum haec forma e Vulcobio annotata sit: sed qui eamdem habet Anonymus sumpsit ex annotatione Xylandri. Praetereo nonnulla c. VII. recte ab Anonymo emendata, quoniam tam facilis et aperta correctio fuit, ut non sit operae pretium quaerere, utrum ipse viderit, an alios sit sequutus. Sed c. VIII. *δρυὸς εὐκτεαίου* pro vulg. *δρυὸς εὐκεάνου* videntur ut alia vitiose expressa esse in catalogo, voluisseque Anonymum *εὐκταίου*, ut *quercus votiva* cum Xylandro intelligeretur: eidem debet statim post verborum *τρίτος καὶ τελευταῖος ἄχρι τοῦ καθ' ἡμᾶς ἀγῶνος* emendationem: nam *αἰῶνος* legendum esse H. Stephano prior observaverat Xylander. C. XIV. brevissimo intervallo quattuor exstant Anonymi correctiones, quarum unam se debere Amioto ipse confessus est, sed debet etiam relicuas. Nam etsi *ὑπερείδοντες* pro vulgato *ὑπεριδόντες* etiam Xylander emendavit, verosimilius tamen est Anonymum eam correctionem inde sumpsisse, unde profecit relicuas. Amiotus igitur aperte legit *ὑπερείδοντες*, quod sic reddidit: pour *estayer* et *fortifier* par exemples d'instrumens materiels et sensibles aucunes propositions géométriques, dont etc. Porro quod sequitur *τὸ περὶ δύο μέσας ἄλογον πρόβλημα* iure displicuit Anonymo ut *ἀλόγους* vel *ἀναλόγους* scribi mallet: „posteriorem vocem, inquit Huttenius, exhibet etiam msc. Dacer.“ De hoc ut recte existimari possit curatum est. Scilicet *ἀναλόγους* legisse Anonymo videbatur Amiotus, cuius haec verba sunt: deux lignes moyennes *proportionales:* vera scriptura videtur mihi *ἀνὰ λόγον*, monstrata etiam corrupta lectione *ἀνάλωτον*. Sequuntur verba de quibus supra diximus: *μεσογράφους τινὰς ἀπὸ καμπύλων γραμμῶν* (vulgo *γραμμάτων*) *καὶ τμημάτων μεθαρμόζοντες*: ubi pla-

cuit Anonymo μεσωλάβους Amioti, qui sic haec reddidit: quelques instrumens qui s'appellent *mesolabes* ou *mesographes*: et hic quidem ducem suum iudicavit. Postremo vulgatae scripturae βαναύσου ἀργίας (volo autem totum locum transscribere) vera emendatio in βαναυσουργίας petita est indidem; licet hic quoque testis citetur codex Ducerii; sic enim Amiotus: il faut — employer *l'oeuvre de la main*. Omnino Amiotus ut nusquam negligendus est in re critica, ita maxime adhibendus in hac Marcelli vita. Sed redeo ad Xylandrum. Xylander igitur et c. XVIII. vulgatam scripturam Ἀκίλας recte intellexit mutandam esse in Ἀκρίλλας, et c. XX. Αἴτναν in Ἔνναν: utrumque annotavit Anonymus: nec non c. XXVIII. μετὰ κεφαλῆς pro ἐκ κεφαλῆς, de quo loco supra dictum, et XXIX. Πετηλίαν pro Πετηνάν: item, taedet enim singula copiosius persequi, Comp. Pelop. c. Marc. I. Ῥωμαίοις, quod est post ἐνέκειτο, non, ut Schaeferus ait, ex cod. addidit Coraes, sed ex Anonymo, qui id accepit ex Xylandri et versione et annotatione.

Sed videamus aliam vitam, sic tamen ut leviora praetermittamus. Romul. III. extr.: ἡ πλημμύρα τὴν σκάφην ὑπολαβοῦσα καὶ μετεωρίσασα πρᾴως κατήνεγκεν εἰς χωρίον ἐπτεικῶς μαλθακὸν, ὃ νῦν Κερμανὸν καλοῦσι, πάλαι δὲ Γερμανόν: ad Κερμανὸν Anonymus ascripsit: „Κερμαλὸν *Varro*". Quid Xylander? „Apud Pompeium Festum, inquit, Cermalus legitur: apud Varronem lib. 4. Germalus in melioribus codicibus." Similiter in Theseo c. XXII. ad libror. scripturam ἔλαιον ἀναψήσασθαι in catal. v. l. annotatur: „ἐπιηρήσασθαι Eustathius", vitiose pro ἐπικρήσασθαι, vid. Eustath. ad Il. χ. p. 1283. Sed de Eustathii scriptura primus admonuit Xylander. Obiter moneo Romul. XXI. tantum abesse ut H. Stephani coniectura τοῦ τότε δρόμου confirmetur ab Anonymo, ut is id ipsum ex Stephani annot. profecerit. Non opus autem ista correctione quoniam vulgata scriptura idoneam habet excusationem ex liberiori orationis conformatione. c. XXVIII. librorum scriptura haec est: θεοῖς ἔδοξεν, ὦ Πρόκλε, τοσοῦτον ἡμᾶς γενέσθαι μετ' ἀνθρώπων χρόνον, ἐκεῖθεν ὄντας, καὶ πόλιν ἐπ' ἀρχῇ καὶ δόξῃ μεγίστην κτίσαντας αὖθις οἰκεῖν οὐρανόν: ad verba

ἐκεῖθεν ὄντας annotat Huttenius: „*transfert has voces Dacer ex auctor. MS. in proxime seq. lin. secundum Anon. ibi supplendas.*" Iam Schaeferus, „*alii*, ait, *transponunt in sequentem versum post v.* οὐρανόν. *Placet.*" Scilicet errorem parit error. De Dacerii codice diximus: hic quidem Anonymus ad οὐρανὸν ascripsit: supple ἐκεῖθεν ὄντας, quod caecus sit oportet qui aut ex codd. sumptum esse credat, aut Anonymum credi voluisse putet. Comp. Thes. c. Rom. VI.: ἐν γὰρ ἔτεσι τριάκοντα καὶ διακοσίοις οὔτε ἀνὴρ ἐτόλμησε γυναικὸς, οὔτε γυνὴ κοινωνίαν ἀνδρὸς ἐγκαταλιπεῖν: errorem Plutarchi in numeris notavit Xylander: „*maximae*, inquit, *auctoritatis scriptor Tertullianus* περὶ μονογαμίας *et in Apologetico affirmat, sexcentis prope post Romam conditam annis Sp. Carvilium cum uxore divortium fecisse.*" Hoc secutus Anonym. pro διακοσίοις annotavit ἑξακοσίοις. Varie tentatus est locus in Lycurgo VI. ῥήτραν continens Lycurgi, cuius postrema pars sic scripta est vulgo: ὥρας ἐξ ὥρας ἀπελλάζειν μεταξὺ Βαβύκας τε καὶ Κνακίωνος, οὕτως εἰσφέρειν τε καὶ ἀφίστασθαι· γαμωδᾶν γοριᾶν ἢ μὴν καὶ κράτος: attuli haec, non quod Xylandri aliquod inventum hic suum fecerit Anonymus, sed ut ostendam Anonymi scripturam, quae quibusdam placuit, nihil esse nisi coniecturam, ingeniosam illam quidem, nec tamen veram. Ita enim Anonymus: δάμῳ δ' ἀνωγὰν εἶμεν καὶ κράτος: ac populi quidem aliquod vestigium etiam apud Amiotum est: „sans qu'il soit loisible au *peuple* d'y haranguer." Schaeferus ut plurima ab Corae inconsiderate recepta in annotationibus reiicit, ita hic quoque repudiat quam in textum recepit coniecturam Corais ἀγορὰν, prolatam illam iam olim ab Bryano: „*Cod.*, inquit, ἀνωγὰν, *quod et Valckenarius l. c. probavit et Leopoldus recepit. Nec mihi displicet.*" Valckenario ignoscimus quod Anon. lectione decipi se passus est, Schaefero nec hoc ignoscendum est, nec quod cum reliquis interpretibus prorsus neglexit Vulcobii scripturam γυριανήμην, quae ipsa deformitate sua codd. fidem testatur. Nimirum scribendum: δάμῳ τὰν κυριάνημεν καὶ κράτος. Hoc ut est apertissimum, ita confirmatur iis quae post sequuntur: τὴν δ' ὑπὸ τῶν γερόντων καὶ τῶν βα-

σιλέων προτεθεῖσαν ἐπικρῖναι κύριος ἦν ὁ δῆμος, τοῦτ' ἔοικε μὴ κυροῦν, ἀλλ' ὅλως ἀφίστασθαι καὶ διαλύειν τὸν δῆμον. Sequuntur haec verba: ἐν τούτοις τὸ μὲν φυλὴ φυλάξαι καὶ ὠβὰς ὠβάξαι διέχειν ἐστι καὶ κατανεῖμαι τὸ πλῆθος εἰς μερίδας: διελεῖν Anonymi scriptura pro διέχειν recepta est ab omnibus post H. Stephanum editoribus: dividere dixit Xylander, ut eum potuerit sequi Anonymus. Utrum est, ex libris quidem petitum non est istud διελεῖν: vulgatam scripturam repperit etiam Suidas, qui hunc locum excerpsit v. ὠβὰς, videantque alii, num ea prava dicenda sit cum Tib. Hemsterhusio ad Hesych. v. οὐαὶ T. II. p. 801. ubi alterum commendat loco Strabonis libr. VIII. p. 388 A. quem non licet conferre. Certius indicari potest unde sumpserit Anonymus illam versus Tyrtaei correctionem, qui legitur ibidem vulgo sic scriptus:

Φοίβου ἀκούσαντες Πυθωνόθεν οἱ τάδε νικᾶν

inepte sane, sed ut non difficilis fuerit correctio, quae ex parte successit Xylandro, cuius haec est annotatio: „Tyrtaei versibus paullo superius positis pro τάδε νικᾶν legendum vel sponsione certaverim τάδ' ἔνεικαν." Et ἔνεικαν quidem quin feliciter restituerit nemo dubitabit, sed pro οἱ τάδε et bonitate sententiae et emendationis facilitate praestat οἴκαδ' annotatum ab Anonymo ac desumptum, credo, ab Amioto, quem alterum quoque recte emendavisse intelliges ex his eius versiculis:

Rapporté ont du sain et temple Delphique
En leur pays c'est oracle Pythique.

Obiter addo locum c. XIII.: ἑτέρα [ῥήτρα] δὲ πάλιν περὶ τῆς πολυτελείας, ὅπως οἰκία πᾶσα τὴν μὲν ὀροφὴν ἀπὸ πελέκεως εἰργασμένην ἔχῃ, τὰς δὲ θύρας ἀπὸ πρίονος μόνου. inverso ordine Anonymus πρίονος — πελέκεως, nescio quid sequutus, fortasse idem quod Schaeferus, qui eam rationem probavit. Satis habemus vulgarem rationem defendit loco gemino in Moral. p. 227. b.: ἐπιζητούντων τινῶν διὰ τι ὀροφὴν ἀπὸ πελέκεως ταῖς οἰκίαις ἐπιτιθέναι προσέταξε, θύραν δ' ἀπὸ πρίονος μόνου. c. XVI. extr. librorum scriptura haec est: ἐκάθευδον — ἐπὶ στιβάδων, ἃς αὐτοὶ συνεφόρουν τοῦ παρὰ τὸν Εὐρώτιαν πεφυκότος καλάμου τὰ ἄκρα

ταῖς χερσὶν ἄνευ σιδήρου κατακλάσαντες· ἐν δὲ τῷ χειμῶνι τοὺς λεγομένους λυκόφονας ὑπεβάλλοντο: „*pro* λυκόφονας, Anonymus ait, *legendum* λυκοφάνους." Id unde resciverit non obscurum est: ita enim Xylander: „*Apud Hesychium et Varinum* λυκόφανον *accusandi casu legitur, aitque ille lingua Messeniorum ita appellari* τὸν ἐχινόποδα." Amiotus: „*Lycophanos*, c'est une espèce de chardons, en la langue des Messeniens. Voyez Hesychius." Is igitur correctionis fons unicus T. II. p. 510.: λυκόφανον, τὸν ἐχινόποδα. Μεσσήνιοι: quod si verum sit, facile concedam emendationis veritatem, si quidem Messeniis ὁμοφώνους fuisse Lacedaemonios teste constat vel Thucydide IV. 3. et 41. Sed cum in Instit. Lacon. p. 237. B. in eiusdem rei commemoratione scriptum exstet λυκοφώνας nulla scripturae varietate, nescio hercle cur hoc, quod aliquanto propius abest ab vulgato, postpositum sit ei, quod sola nititur coniectura, profecta illa ex glossa Hesychii, quae nulla caussa est cur verior putetur quam scriptura Plutarchi. Ac si verior sit, quod nemodum demonstravit, fieri potest, ut ipse Plutarchus in forma aliquantisper erraverit: neque enim sine caussa addit λεγόμενος participium. Pergo ad c. XVIII. ubi inepte vulgo ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῆς Ὀρνιθείας: sed correctionem ante Anonymum annotavit Xylander, sequutusque ante Xylandrum est Amiotus: c. XIX. autem, ubi pro καὶ μὴν μόλις ἐφικνούμεθα τοῖς ἐγχειριδίοις τῶν πολεμίων ex Anonymo receptum est καὶ μὴν μάλιστα, non debebat sic indicari libr. scriptura: *Anon.* μάλιστα, *id quod et legitur in Apophth.:* scilicet rursus duos proferunt eiusdem rei testes quum non sit nisi unus. Nam ipse Anonymus se ex Apophth. sic correctum velle addidit, uti etiam alia in sequentibus indidem emendavit. Potest autem hinc intelligi quanta fides habenda sit eiusmodi Anonymi lectionibus, qualis est illa c. XX. ubi pro ἀπομνημονευμάτων annotavit ἀποφθεγμάτων, quod quis credat placuisse Schaefero?

In vita Num. c. XII. hanc Anonymi scripturam: παῖδα μὴ πενθεῖν νεώτερον τριετοῦς, μηδὲ πρεσβύτερον πλείονας μῆνας ὧν ἐβίωσεν ἐνιαυτῶν, μέχρι τῶν δέκα pro vulgato τῶν δώδεκα, aperte falso, non sic comparatam esse, ut ex codd.

ducta esse putari debeat, apertum est cum ex re ipsa, tum ex annot. Xylandri, de qua nescio cur tacuerint interpretes: denique verum numerum secutus est etiam Amiotus, c. XVIII. omissa est in cod. Reiskii et Huttenii ad vv. ἀπὸ Ῥωμαίων Μερκηδίνον καλούμενον annotatio Anonymi haec: *Μερκεδώνιος vocatur in Caesare*: quod si hic quoque eo modo, quo fere solet, Huttenius annotasset, videlicet ita: *Μερκεδώνιος vocatur in Caesare, et sic Anonymus*, ego quidem non dubito quin fraudem facturus fuisset Scharfero. Sed ut scias unde annotatio Anonymi petita sit, vide Xylandri observationem hanc: „infra in Caesaris vita vocatur Mercedonius, *μερκηδόνιος*, quae lectio videtur verior. Sane Festus quoque annotavit Mercedonios dici a solvenda mercede." Inepte vulgo c. XIX. legebatur τὸν δὲ Ἰούνιον (καλοῦσιν) ἀπὸ τῆς ὥρας: de vera scriptura, quae est Ἥρας, sic scribit Huttenius: „ita legendum censent *cum* Anon. Xylander, Lapus, H. Stephanus, Meziriacus, Bryanus." Inepte: ac falsum quod de Lapo dicit, nam is vitiosam scripturam sequutus reprehenditur ab Xylandro, qui Ἥρας nomen recte vidit restituendum esse. Sed Xylandro priores vitium correxerant B. Brissonius in libr. de ritu nupt. p. 46. sq. Amiotusque, qui in margine haec annotat: „*à l'aventure faut il lire au texte Grec* τῆς Ἥρας, *qui seroit à dire du nom de Juno.*" Brissonius autem postquam aliis argumentis correctionem suam probavit in fine addidit haec: „hanc certe lectionem omni scrupulo amoto rectam esse, D. Amiotus, Abbas Bellosanensis, vir rarae doctrinae et ea, quam magna cum laude sustinet, regiae institutionis cura vere dignus, mihi scriptorum codicum auctoritate comprobavit." Attuli haec interpretibus incognita cum quod ad rem ipsam facere videbantur, tum ad demonstrandam Amioti auctoritatem, quam etiam alio testimonio firmabo. Nam quod statim post vulgo edebatur: ὁ μὲν Φεβρουάριος οἷον καθάρσιος ἄν τις εἴη· καὶ γὰρ ἡ λέξις ἔγγιστα τοῦτο σημαίνει καὶ τοῖς φυτοῖς ἐναγίζουσι τότε ineptum esse intellexit Xylander, *mortuis* tum *parentatum* esse docta annotatione demonstrans. Igitur quod reponendum putavit τοῖς θνητοῖς sententiam quidem assequutus est unice veram, sed

ab literarum ductibus aberravit. Idem autem quae de Amioto addit non una de caussa hic consideranda sunt: nimirum plurimum interest, ut scias cum quibus et qualis fidei viris tibi res sit. Sic igitur Xylander: „legendum θνητοῖς, non enim aut plantis utebantur isto quidem in sacrificio, aut in honorem plantarum quicquam fiebat, quorum alterum Lapo, alterum Amioto placuisse miror." Amioti verba haec sunt: *en ce mois on sacrifie pour les plantes*: sed in margine annotata leguntur haec: *aucuns vieux exemplaires Grecs lisent en ce lieu φθιτοῖς qui seroit à dire pour les trepassez;* sic haec scripta in exemplo a. MDXCIII forma octava, a quo ita recedit prior editio a. MDLXXXVII. in lucem emissa ut graecam vocem sic scriptam habeat: *phthitois*. Iam quaeris, qui fieri potuerit ut Xylander Amioti falsam versionem quidem perstrinxerit, sed tacuerit de annotatione marginali. Ad hoc et rei ipsius caussa, nam gravioris est momenti propter plurimos alios locos quam primo aspectu videatur, et Xylandri gratia respondendum est. Amo enim Xylandrum, virum candidissimum, mirifice nolimque propter hunc locum malae fidei eum suspectum haberi. Amioti librum (dedicatio Amioti scripta est a. MDLIX. ut hoc aut sequenti anno prima editio prodiisse videatur: ea ego careo) Xylander accepit quum iam maiorem operis partem absolvisset, ipse linguae gallicae rudis. Sic enim scribit: „cum iam maiorem operis partem absolvissem prodierunt vitae Plutarchi Gallica lingua ab Abbate Bellosanensi, Iacobo Amyoto, conscriptae. Quem cum praeclaram ei libro operam impendisse ex iis qui linguae eius sunt periti (quod mihi datum non est) et usum multis ac bonis codicibus audirem: amicorum adiutus inprimisque clarissimi Iuriscons. Francisci Balduini (quem, ut ipsius summa doctrina et virtus et amor in me singularis meretur, honoris caussa nomino) officio, nonnullos, de quibus dubitabam, locos correxi: in haud paucis mea coniectura est illius interpretis suffragio comprobata." Apparet ex his, Amioti interpretatione non ipsum usum esse Xylandrum, sed contulisse per alios: iam quod ad hunc locum attinet, duplex ratio est, qua explicari possit quod Xylander illam lectionem

non memoravit: nam aut in prima editione non exstat ista Amioti annotatio, sed iis demum, quae deinceps prodierunt, est addita, idque maxime credibile videtur, aut amici, quorum officia praedicat Xylander, neglexerunt annotationem, quoniam inter plurimas, quibus margo impleta est, moralibus potissimum, rarissimae sunt eae, quae ad rem criticam spectant: quamquam ne hoc quidem praetereundum est, in duabus, quibus utor, Amioti editionibus in textu signum additum esse, quod adverteret legentes de corruptela loci. Denique quis credat, Xylandrum, si cognitam habuisset librorum scripturam, suum ei inventum, haud sane credibilius, fuisse praelaturum? Haec, ni fallor, sic comparata sunt, ut ne minima quidem suspicio malae fidei in Xylandro relinquatur. Ceterum eiusdem scripturae sibi ab Amioto, *qui veteres codices accuratissime evolverit*, communicatae meminit etiam Barn. Brissonius l. l. p. 47. sq.

Sed satis, opinor, functi sumus officio nostro: plura si quis desideraverit pollicemur et ultro offerimus exemplorum numerum altero tantum: nunc et typotheta urget et taedium creat eiusdem rei demonstratio usque repetenda, praesertim quum supersit recensus nonnullorum locorum quibus Xylandri emendationes in interpretatione expressas Anonymum annotasse ostensuri sumus, hac quoque in re sic versaturi, ut de multis eligamus pauca et in earumdem vitarum, quas supra examinavimus, finibus nos contineamus.

Primum igitur ut certo exemplo comprobem usum esse Anonymum Xylandri interpretatione eo modo, quo significavi, non video certius quam in Pelopid. c. XV. ubi haec est librorum scriptura: *πολλοὺς δὲ καὶ πρὸς Τάναγραν τρεψάμενος αὐτὸν καὶ Πανθοίδην τὸν ἁρμοστὴν ἀνεῖλεν*: Anonymi autem annotatio sic habet: „*αὐτὴν Xylander.*“ Eam correctionem quum Xylander in annot. nullo verbo commemoraret, quid aliud relinquitur, quam hoc, duxisse eam Anonymum ex Xylandri interpretatione hac: multos quoque apud *ipsam* Tanagram fudit? quamquam multo probabilior correctio Corais *αὐτῶν*. Non dubito igitur quin Xylandrum sequutus sit eodem capite in verbis: *ἐκ τούτου πάλιν προθυμότατα Ἀθηναῖοι τοῖς Θηβαίοις συνεμάχουν καὶ*

θαλάσσης ἀντελαμβάνοντο καὶ περιόντες ἐδέχοντο καὶ
ξήγοντο τοὺς ἀποστατικῶς τῶν Ἑλλήνων ἔχοντας: sic ibi
ander: „secundum hoc factum Athenienses Thebanis sum-
cum alacritate auxilium tulerunt et mari quoque rem
ere coeperunt, Graecosque qui *a Lacedaemoniis* defectio-
moliebantur circumeuntes sibi adiunxerunt": *a Lace-
moniis* quod addidit fuit quod licet interpreti perspicui-
s gratia nonnulla agenti. Sed hoc ipsum, non aliud,
i crede, in caussa fuit, cur Anonymus pro Ἑλλήνων an-
aret Λακεδαιμονίων, aut quod vere ei hoc placuit prae
ro, aut ut hoc ad ἀποστατικῶς ἔχοντας subaudiendum
significaret. Id igitur satis placere potuisse Schaefero?
ro c. XVII. ut supra demonstravi correctionis τὴν δεδο-
ην χαίρειν ἐάσας fontem annotationem Xylandri esse,
vereor ne ibidem vulgatae scripturae ἐκπεπτώκαμεν εἰς
ς πολεμίους interpolatio: ἐμπεπτώκαμεν, perperam ab
erpretibus comprobata, ducta sit ex interpretatione Xy-
dri: *incidimus in hostes*: hoc certum, ex libris petitam
n scripturam non esse. Praetereo alia in vita Pelopidae
transeo ad Marcellum. C. III. vulgata scriptura haec
: ἐδήλου δὲ καὶ τὸν φόβον αὐτῶν ἥ τε παρασκευὴ καὶ τὰ
ὶ τὰς θυσίας καινοτομούμενα· βαρβαρικὸν μὲν οὐδὲν οὐδ'
ιλον ἐπιτηδεύοντες — τότε — ἠναγκάσθησαν: βαρβαρικὸν
γὰρ οὐδὲν admodum probabiliter Anonymus: sed prae-
Xylander, qui ita: „soliti *enim* antehac nihil barba-
ım aut inusitatum facere, eo tum bello incidente co-
sunt" —. Male c. VI. vulgo legebatur: ταχὺ γὰρ
θησιν τοῖς βαρβάροις ἀφικομένοις παρέσχε: recte Xylan-
: *neque enim adventus eius hostes fefellit*: ἀφικόμενος
ur, quae vera scriptura est, ut est inventu facillima, aut
invenit Anonymus aut ex Xylandro sumpsisse putan-
est. C. X. extr.: ἢ κακοί σοι δοκοῦμεν ἀρετὴν ἀμείβεσθαι
ων οἷς ἐστι τιμὴ καὶ παρὰ τοῖς πολεμίοις; Xylander:
ıt nos virtutem amicorum, *quae* etiam apud hostes in
ore est, compensare posse diffidebas"? legit igitur ἧς,
ue animadvertit annotavitque Anonymus. Non male,
ut non debuerit hac sola fide repudiari librorum scri-
ra nequaquam mala. C. XXI. prava est librorum scriptura

haec: *διὸ καὶ μᾶλλον εὐδοκίμησε παρὰ μὲν τῷ δήμῳ Μάρκελλος ἡδοναῖς ἐχούσαις καὶ χάρισιν Ἑλληνικὴν καὶ πιθανότητα διὰ ποικιλίαν ὄψεσι τὴν πόλιν*: quod post *πόλιν* addidit II. Stephanus *κοσμήσας* et ipsum pravum est nec exstat in meis libris. Veram scripturam *ἡδονὴν ἐχούσαις καὶ χάριν — διαποικίλας* annotavit Anonymus et ex mscr., si diis placet, Dacerius. Id ut scias unde acceperit Anonymus vide mihi Xylandrum, qui haec sic reddidit latine: „itaque apud populum Marcelli gloria major fuit, qui urbem ornamentis *gratiam* et *venustatem* graecam cum grata varietate habentibus *decorasset*." Quas emendationes quod ne verbo quidem significavit vir optimus et ingenii acumine praestantissimus, fecit quod aliis locis innumeris qui gloriam postremo loco poneret neque famae cupiditate, sed famis metu, ut ait, lucubraretur. In eodem capite verba Euripidis olim sic scripta: *φαῦλον ἄκομψον*, nunc ex Anonymo correcta in *φαύλων ἄκομψον* recte, reddidit Xylander *inanium rudem*: c. XXIX. autem vulgatae scripturae *ἔδεεν οὖν τῷ Μαρκέλλῳ μετ' ὀλίγων ἱππότων ἐπελάσαντι κατασκέψασθαι* correctionem *ἔδοξεν οὖν*, quam praeter Anonymum etiam Ms. Dacerii habere dicitur ex interpretatione Xylandri petitam esse dixi supra. Sic enim Xylander: „*visum est igitur* Marcello consilium ut cum paucis equis locum specularetur"; item supra ostendi Comp. Pelop. c. Marc. I. *ἀρνεῖσθαι* in *αἰδεῖσθαι* correctionem verissimam sola niti Xylandri interpretatione *pudore affici*.

Leve est, sed tamen non praetereundum, Aem. P. VI. veram scripturam ab Anonymo annotatam (praetereo iam Dacerium cum codice suo, de quo hic quoque narrant) *τοὺς δ' ἡλωκότας ὑπ' αὐτῶν κατὰ γῆν ἢ κατὰ θάλατταν ἀνεσώσατο* pro vulg. *ὑπὸ τῶν* reddidisse etiam Xylandrum: „*captos ab iis terra marique*." Non minus aperta res est c. VII. ubi male vulgo: *ἐν αἰτίαις τοὺς στρατηγοὺς εἶχον, ὡς δι' ἀπειρίαν καὶ ἀτολμίαν αἰσχρῶς καὶ καταγελάστως τοῖς πράγμασι χρωμένους καὶ πάσχοντες κακῶς μᾶλλον ἢ ποιοῦντες*: pro *πάσχοντας* ac *ποιοῦντας*, sed hoc quoque reddidit Xylander: „respublica tunc temporis eo erat statu, *ut contra* Perseum regem Macedoniae belligerantes male

audirent, quod ob imperitiam ignaviamque turpiter ac ridicule rem gererent plusque acciperent, quam darent, damni." Sed eiusdem vitae c. IX. non probem, quod ex Anonymo Xylandrum sequuto nunc sic editur: *μάχην — ἐν ᾗ τὸν ὑπατικὸν Ὀστίλιον ἀπεκρούσατο* pro *τῶν ὑπατικῶν*: nempe, *Hostilium consularem* interpretatus est Xylander. Rectius idem c. XIX. verba: *κατελάμβανεν ἤδη τοὺς ἐν τοῖς ἀγήμασι Μακεδόνας ἄκρας τὰς σαρίσσας προςερηρεικότας τοῖς θυρεοῖς τῶν Ῥωμαίων καὶ μὴ προςιεμένοις εἰς ἐφικτὸν αὐτῶν τὰς μαχαίρας* reddidit in hunc modum: „vidit iam Macedones — cuspidibus sarissarum in Romanorum clypeos inniti atque his cominus gladiis rem gerendi facultatem adimere —", ut intellexerit corrigendum esse *προςιεμένους*, idque annotavit Anonymus. Idem c. XXII. vulgatam lectionem *πᾶσι γὰρ ἀγαθὸς ἦν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς* ex Xylandri interpretatione hac: „omnibus enim iam inde ab initio — *diligebatur*", vidit corrigendam esse in *ἀγαστός*, quod pulcre confirmat ille Dacerii codex. Vit. Thes. XI.: *καὶ γὰρ ἐκεῖνος οἷς ἐπεβουλεύετο τρόποις ἀμυνόμενος τοὺς προεπιχειροῦντας ἔθυσε τὸν Βούσιριν καὶ κατεπάλαισε τὸν Ἀνταῖον καὶ τὸν Κύκνον κατεμονομάχησε καὶ τὸν Τέρμερον συρρήξαντα τὴν κεφαλὴν ἀπέκτεινεν*: patet postrema perversa esse. Intellexit hoc Xylander, cuius interpretatio haec est: „ita Busirim immolavit, Antaeum lucta stravit, Cycnum singulari certamine sustulit, Termerum collisione mutua capitis necavit." Vidit igitur non *συρρήξαντα* sed *συρρήξας* legendum esse, idque annotavit Anonymus, ac recte in ordinem recepit post Coraen Schaeferus. Eiusdem tamen vehementer desidero iudicium hoc loco, nam quod scribit: „*malim e codd.* *συρράξας τὰς κεφαλὰς*", non uno modo lapsus est. Primum enim diversas confundit scripturas, si quidem in nullo libro sic scriptum exstat, sed *συρράξας* est Anonymi scriptura leviter mutata ab Dacerio, *τὰς κεφαλὰς* autem libri Bodleiani primus ac secundus habent, non tamen *συρράξας*, sed *συρρήξαντα*. Quam foede autem interpolati sint, alibi demonstratum est, confirmantque hic quoque meum de fide eorum iudicium. Scilicet *τὰς κεφαλὰς* interpolator ille maluit quoniam pluralem accommodatiorem putavit ad *συρρήξ-*

ξαντα, et recte quidem, si nunc sermo esset de Termero capita collidente aliorum, non de Termeri capite ipsius ab Hercule colliso. Iam quum θυρόηξας unice conveniat sententiae, ineptum est τὰς κεφαλὰς, nisi forte putabimus Herculem quum Termerum collisione necaret capitis, ut id ratione patraret eadem, qua Termerus solitus esset uti, aliorum quorundam, nescio quorum, usum esse capitibus, quae una cum Termero essent collidenda. Absit a nobis ut tale quid Plutarchum scripsisse existimemus. Non magis probari potest Schaeferi iudicium Romul. VII, in oratione Romuli ad Amulium de alveo in quo olim cum Remo fratre fuerit repertus: ἔστι δ' ἡ σκάφη καὶ σώζεται, χαλκοῖς ὑποζώσμασι γραμμάτων ἀμυδρῶν ἐγκεχαραγμένων, ἃ γένοιτ' ἂν ὕστερον ἴσως ἀνωφελῆ γνωρίσματα τοῖς τοκεῦσιν ἡμῶν ἀπολομένων: sententiam patet hanc esse: exstat adhuc alveus et servatur quoniam quibus circumdatus est aeneis vinculis literae inscriptae sunt iam exolescentes, quae quidem olim, nobis perditis, inutilia futura sunt indicia parentibus nostris. Apertum est praegresso ἔστι non sine caussa additum esse σώζεται: sed Xylander quum minus intentus singulis haec liberius interpretatus esset in hanc speciem: „exposidi eramus ad magnum fluvium in alveo quodam, qui adhuc exstat, aeneis *vinctus* cingulis: iis insculptae sunt etc.", Anonymus qui σώζεται Xylandrum non reddidisse videret, ἔζωσται, quo ducit eius interpretatio eum legisse coniectura non inelegante opinatus est. Hoc tamen cum certum sit nullam habere nisi eam, quam indicavi, fidem, ipsumque illud σώζεται optimum esse demonstratum sit, minime placere debuisse Schaefero, iam concedet quivis. Praetereo alia leviora in vita Romuli in quibus Anonymo convenit cum interpretatione Xylandri, quoniam sic comparata sunt, ut ad emendationem eorum nihil opus esset alius opes. Sed certum rei, de qua agimus, documentum exstat ex XXIX: οἱ δὲ (λέγουσι) τὴν αἰχμὴν, ἣ τὸ δόρυ τοὺς παλαιοὺς Κόρυν ὀνομάζειν καὶ Κυρίτιδος Ἥρας ἄγαλμα καλεῖν ἐπ' αἰχμῆς ἱδρυμένον, quae sic interpretatur Xylander: „sunt qui hastam *antiquitus*, aut cuspidem, quirini nomine appellatam tradant: vocatumque ab ile simulacrum Iunonis Quiritidis, quod

fuerit *cum hasta* positum." Inde sumpsit Anonymus suum istud μετ' αἰχμῆς, quod Schaeferus cui plura alia in hoc capite interpretamenta placuerunt, haud dubie comprobasset, nisi vulgatam intellexisset tutam praestare locum in Quaest. rom. ab Leopoldo laudatum: τῶν ἀγαλμάτων αὐτῆς (τῆς Ἥρας) δόρατι στηρίζεται τὰ πλεῖστα, καὶ Κυρῖτις ἡ θεὸς ἐπωνόμασται. Recte etiam Amiotus: „la statue de Juno surnommée Quiritide estoit assise *dessus un fer de lance*." Ac vereor ne Lycurg. XIII.: τὰ μὲν οὖν κυριώτατα καὶ μέγιστα πρὸς εὐδαιμονίαν πόλεως καὶ ἀρετὴν ἐν τοῖς ἤθεσιν ᾤετο καὶ ταῖς ἀγωγαῖς τῶν πολιτῶν ἐγκατεστοιχειωμένα μένειν ἀκίνητα καὶ βέβαια, ἔχοντα τὴν προαίρεσιν δεσμὸν ἰσχυρότερον τῆς ἀνάγκης, ἣν ἡ παίδευσις ἐμποιεῖ τοῖς νεοῖς νομοθέτου διάθεσιν ἀπεργαζομένη περὶ ἕκαστον αὐτῶν: Anonymus ad emendationem suam διάθεσιν, νομοθέτου δίκην profecerit ex Xylandro: „eam porro disciplina, *quae legum conditoris vicem gerit*, apud iuniores effici": quamquam relicua, corruptam scripturam sequutus, minus accurate reddit. Anonymi scripturam, quam ego speciosam magis quam veram arbitror, certe librorum fide destitutam, nunc repositam vult cum Leopoldo Schaeferus: vulgatam sequutus est Amiotus: „c'est la bonne volonté, qui est un lien plus fort que toute autre contrainte que l'on sçauroit donner aux hommes, et le ply qu'ils prennent par bonne institution dès leur première enfance, qui fait que chacun d'eux se sert de loy à soy mesme" Videant alii quam apte. Eiusdem vitae c. XXV. perperam scriptum exstat in libris: τοῖς δὲ πρεσβυτέροις αἰσχρὸν ἦν συνεχῶς ὁρᾶσθαι περὶ ταῦτα διατρίβουσιν, ἀλλὰ τὸ μὴ πλεῖστον τῆς ἡμέρας περὶ τὰ γυμνάσια — ἀναστρέφεσθαι: recte Anonymus ἀλλὰ μὴ τὸ πλ., idemque voluit Vulcobius, cuius scripturam male referunt ad sequens τὸ πλεῖστον: sed hic quoque praeivit Xylander: „senioribus indecorum erat continenter videri his rebus occupatos *ac non potissimam diei partem*" —. Praetereo quod XXVII. pro vulg. scriptura: πλὴν ἀνδρὸς ἐν πολέμῳ καὶ γυναικὸς ἱερᾶς ἀποθανόντων Anonymus annotat γυναικὸς ἱερᾶς, monstratum illud etiam ab Xylandro (*mulier sacerdos*) et Amioto (*d'une femme religieuse et sacrée*), quoniam ea scriptura

propter ipsam facilitatem suam suspecta est. Et quum edd. principes ante ἱερῶν interpositum habeant articulum, sane probabilius est quod Hermannus suspicatus in libro, quem de Bacchii corpore fuse edidit p. 190. Plutarchum scripsisse τῶν ἱερῶν, etsi hoc quoque dubium: tacite de Μεσσήνης Schaeferi coniectura amictum autem quoniam commemorari alio statim loco eium quoque interpretationi non pauca accepta referre Anonymum, quum pertinet hoc quod c. XXVIII, ubi sermo est de Cryptia Lacedaemoniorum, librorum scripturam: τῶν νέων οὐ ἀφοντες διαχρίνεν τοῖς μάλιστα νοῦν ἔχειν δοκοῦντας εἰς τὴν χώραν ἄλλους ἐξαπεμπον ἄγοντας ἐγχειρίδια καὶ τροφὴν ἀνάγκαιαν, sic iam mutatam vult: ἄλλον ἄλλοσε ἔξεα. Quid enim? moque aperte sequutus est Amioti vestigia, quem videret hoc in interpretatum esse: „les envoyoient aux champs, ils leur donnoient des dagues et de quoi vivre“. Recte igitur Schaeferum nunc poenitet scripsisse eam scripturam cum Coraes. Aliud eiusdem consensus Anonymi cum Amioto exemplum exstat in Numa c. V. extr.: ὥστε καὶ γέλως ἦν εἰς τὰμὰ θεραπεύοντος θεοὺς καὶ δίκην τιμῶν, βίαν δὲ καὶ πόλεμον ἀφιέντων διδάσκοντος πόλιν στρατηλάτου μᾶλλον ἢ βασιλέως, δεομένης θεραπεύειν πρὸ θεοῦς. Anonymus, fateorque ante cognitam eam scripturam me olim idem coniecisse, sed ut nunc minime improbem vulgatam. Amioti, qui alterum sequutus est, interpretatio sic habet: „ce seroit une moquerie de vouloir maintenant enseigner à servir aux dieux, aimer justice, hayr la guerre et la violence à une ville qui etc.“ Porro, quoniam nunc id agimus, eiusdem vitae c. XIII. extr. perverse libri: οἱ δὲ Οὐετούριον Μαμούριον εἶναί φασι τὸν ᾀδόμενον, ἄλλοι Οὐετέρεμ μεμορίαμ, ὅπερ ἐστὶ, παλαιὰν μνήμην: recte Vulc. οὐ Οὐετέριον, et mox cum Anonymo ἀλλὰ Οὐετέρεμ, recteque Amiotus: „il y en a qui estiment qu'ils *ne* disent *pas* Veturius Mamurius *aina* vont disans veterem memoriam“: sequutumque in ea re eum codd. esse monstrat Vulcobii testimonium: sed Anonymus suam scripturam debet Amioto. Atque ita sentio de eiusdem vitae c. XXII.: ἐκέλευσε τὰς ἱερὰς βίβλους συνταφῆναι μετὰ τοῦ σώματος, ὡς οὐ καλῶς ἐν ἀψύχοις γράμμασι φορουμένων τῶν ἀπορρήτων:

ita vulgo. Amiotus: „comme n'estant pas raisonnable que, choses si saincte fussent gardées par lettres." Aperte igitur legit quod Anonymus annotavit verissimumque est [illegible]. At, dixerit quispiam, idem exstat in SG. et Vulc., ut inde petere potuerit Anonymus: ad hoc ego hic quoque respondeo, quod supra, vix dubitari posse, quin nullus habuerit codd. Anonymus, de eo non dubitari posse, quin Amioti interpretatione usus sit.

Volebam his addere recensum eorum locorum, quibus in vitis Numae ac Solonis Xylandro nonnulla debere videretur Anonymus, sed et operae urgent et ipse, fatebor enim, taedio scribendi captus sum, ut malim in aliud tempus reponere quae in eam rem annotata habeo. Ac ne haec quidem nunc scripsissem, nisi necessarium esse intellexissem rationem reddere, cur aliquot Anonymi commenta in Periclis vita ab Schaefero comprobata nec specie quadam destituta reiecerim. Scilicet si paucis indicare iubeor summam disputationis nostrae haec est: continet index Anonymi scripturas non ex codicibus excerptas sed ex ingenio profectas doctissimorum quorundam virorum, veris et elegantibus, ut fit in tali re, admixtas falsas et temerarias, utiles inutilibus, ut non maior iis concedenda sit auctoritas quam quae coniecturis ex ingenio profectis conceditur ab cauto editore.

EXCURSUS II.

DE FRAGMENTIS CRATINI COMICI.

C. III. etc. XXIV.

Οἱ δ' Ἀττικοὶ ποιηταὶ σχινοκέφαλον αὐτὸν ἐκάλουν, τὴν γὰρ σκίλλαν ἔστιν ὅτε καὶ σχῖνον ὀνομάζουσι. Τῶν δὲ κωμικῶν ὁ μὲν Κρατῖνος ἐν Χείρωσι· Στάσις δὲ, φησὶ, καὶ πορσβυγενὴς Κρόνος ἀλλήλοισι μιγέντε μέγιστον τίκτετον τύραννον, ὃν δὴ κεφαληγερέταν θεοὶ καλέουσι.

De horum verborum scriptura et sententia tum demum recte existimari poterit, si una fuerit adhibitus locus eiusdem Cratini, quo infra utitur Plutarchus c. XXIV.: *Κρατῖνος δ' ἄντικρυς παλλακὴν αὐτὴν εἴρηκεν ἐν τούτοις·*

Ἥραν τέ οἱ Ἀσπασίαν τίκτει [καὶ] καταπυγοσύνην παλλακὴν κυνώπιδα.

Eum enim et ex fabula eadem et carmine chorico eodem petitum esse propter argumenti ac numerorum similitudinem tam apertum est, ut etiam hoc certo possit contendi, perexiguo vel nullo intervallo in ea fabula utrumque positum fuisse. Sed utrum haec sic scripta fuerint ab Cratino, ut nunc exstant apud Plutarchum, an corrupta nonnulla sint a librariis aut mutata ab ipso Plutarcho, merito dubitari potest. Ab interpretibus nihil ad h. l. observatum video, quod alicuius pretii sit, ac desidero etiam ea in re Augusti Meinekii acumen, qui in Quaest. scen. specimine III. p. 47. infelici coniectura sua, qua *Χρόνος* seu *Κρόνος* mutari volebat in *Κόρος*, satis testatus est, se prorsus a vero dicterii intellectu aberrasse. Scripturae discrepantiam intuentibus non potest non mirabilis videri Anonymi lectio *τιτᾶνα* pro *τύραννον*: ab eodem petita est vulgatae *Χρόνος* in *Κρόνος* correctio. Iam de altero illo iudicaturis hoc tenendum est, Anonymi illarum lectionum id, quod satis mihi videor ostendisse, non maiorem esse fidem et auctoritatem, quam quae ingeniosarum cuiuslibet coniecturarum est. Atque hic quidem ego non concedam ut expulso ty-

ranno restituatur titan, propterea quod is quid sibi velit, non apparet, *τύραννον* contra invidiose dictum, ut decebat comicum, optime quadrat in Periclem ex suo unius consilio totam rempublicam administrantem: accedit quod et inimici Periclis clamitabant *τυραννεῖσθαι περιφανῶς*, c. XII. et Comicos eo nomine eum vexasse apparet ex c. XVI.: *οἱ κωμικοὶ — αὐτὸν ἀπομόσαι μὴ τυραννήσειν κελεύοντες.*

Sed quaeris quid fiat cum altera scriptura, quam cur alteri substitueret Anonymus, quisquis fuit, homo minime indoctus, nulla videtur idonea caussa fuisse: neque enim credibile est, eum nihil nisi inepto quodam modo ludere voluisse coniectando. Ad hoc quod respondeam nihil habeo nisi hoc, Anonymum colorem Hesiodeum, quem habent haec verba, perspicientem titanem maluisse dici, quam tyrannum, nescio quid sequutum ex doctrina Theogoniae. Aliter tamen visum est God. Hermanno, qui et *τύραννον* retinuit nec repudiavit *τιτᾶνα*, sed utroque coniuncto sic existimavit scriptum exstitisse ab Cratino:

Στάσις δὲ
καὶ πρεσβυγενὴς Κρόνος ἀλλήλοισι μιγέντε μέγαν
τίκτετον τύραννον,
ὃν δὴ κεφαληγερέταν Τιτᾶνα θεοὶ καλοῦσιν·

cum quod non reiiciendam putavit Anonymi scripturam, tum quod in vulgata scriptura omne anapaestorum robur fractum esset ac sine nervis. Alterius loci idem hanc putavit genuinam scripturam esse:

Ἥραν τέ οἱ Ἀσπασίαν τίκτει καταπυγοσύνην
παλλακὴν κυνῶπιν.

in quo de *κυνῶπιν* scriptura non dissentio, sed ut *κυνώπιδα* a Plutarcho positum existimem, de *καὶ* particula delenda prorsus assentior, quae me quoque offenderat ut minime congrua sententiae. Atque addidit Hermannus utrique coniecturae suae pondus non leve quod eo metri genere Cratinum usum esse testimonio demonstravit Hephaestionis et exemplo comprobavit ab Athenaeo servato XII. p. 553. e.: *Κρατῖνος ἐν Χείρωσι τὴν τρυφὴν ἐμφανίζων τὴν τῶν παλαιτέρων φησίν.*

ἁπαλὸν δὲ σισύμβριον ἢ κρίνον παρ' οὖς ἐθάκει
παρὰ χερσὶ δὲ μῆλον ἔχων σκίπωνά τ' ἠγόραζον.

cui addo quae sero intellexit Guil. Dindorfius ad eamdem rationem revocanda esse eiusdem Cratini ibid. VIII. p. 344. f.

Hunc igitur Hermanni coniecturam ut admodum ingeniosam esse fateor, ac sic comparatam, uti deceat talem virum, ita de veritate eius tum demum poterit concedi, quum in aliis libris eius vocabuli vestigium fuerit repertum. Nam Anonymi levitatem cum aliunde habemus compertam, tum manifesto proditam testimonio in iis, quae continuo sequuntur, ubi pro μακάριε annotavit μακροκάρηνε, ex quo vel solo de fide eius existimari potest.

Sed tractavit hunc locum etiam Rud. Hanovius Exercitat. crit. in comic. Graec. I. p. 62. qui quum hoc quidem recte intellexisset, cohaerere haec cum altero loco c. XXIV. composuit in hunc modum:

στάσις δὲ
καὶ (f. χώ) πρεσβυγενὴς Χρόνος ἀλλήλοισι — ⏑ — ⏑
— — ⏑ μιγέντε μέγιστοι τίκτετον τύραννον,
ὃν δὴ κεφαληγερέταν θεοὶ καλοῦσι [πάντες].

„interciderunt enim, inquit, verba, quibus locus aut ratio, qua sese miscuerunt, describebatur.“ Quod quis neget ita fieri potuisse? sed, ut in re tam dubia, ut eodem iure plurima alia possint coniici, tam confidenter affirmari non debuit; et χώ quidem male coniectum est, probabilius supplementum πάντες propter Il. α'. 403.:

ὃν Βριάρεων καλέουσι θεοί, ἄνδρες δέ τε πάντες
Αἰγαίων'.

Accedo ad interpretationem. Ac primum quidem dubitari non potest, quin comico quae pervulgata fuit Periclis appellatio Iovis Olympii eum irridendi ansam dederit, sic quidem, ut admodum festive Iovis epitheton homericum ad singularem capitis Periclei speciem immutaverit. Inde manifestus fit Meinekii error supra notatus: nam Κρόνου commemoratio hic maxime necessaria est, quoniam ut Iupiter Saturni est ex Rhea filius, ita Periclem comicus facete perhibet ex Saturni cum στάσει concubitu natum esse. *Item repetendum* inde Aspasiae cognomen illud Ἥρας, nam

consentaneum erat, eam, quae cum comicorum illo Iove Olympio consuesceret, tali significari nomine, quod congrueret cum Periclis appellatione ista. Haec ratio neque abscondita est, ut mirer dubitatum esse de scripturae veritate, et tam lepida ac festiva, ut egregie deceat comicum. *Κρόνον* autem hic malui commemorari quam *Χρόνον*, quem vulgata habet scriptura, quoniam eius quidem nulla idonea ratio apparet, nisi *παρὰ προσδοκίαν Χρόνον* hic dictum putabimus pro *Κρόνον*. *Στάσις* vocabuli acumen fateor mihi obscurum esse, nisi referatur ad Periclem belli Peloponnesiaci, ut dicebant comici, auctorem, ita ut vel origine sua *ἀνηρ* dicatur *στασιώδης*. Alia ratione usum esse Lucam Obs. in Crat. p. 10. scribit Hanovius, hac, ut Areopagi auctoritas Periclis opera minuta Cimonque urbe expulsus tamquam *στάσις* Periclis significaretur. Probet hoc cui placet. *Κρόνου* appellationis rationem se non perspicere fateri maluit Hanovius, quam errare cum Luca, qui *Cunctatoris* nescio cuius filium hic declarari opinatus est. Ceterum apparet verbis *ὃν δὴ κεφαληγερέταν θεοὶ καλοῦσιν* comicum feliciter imitatum esse epicorum consuetudinem, vid. Hom. Il. α'. v. 403.:

ὃν Βριάρεων καλέουσι θεοὶ, ἄνδρες δέ τε πάντες
Αἰγαίων.

ex quo similibusque ne credas necessarium fuisse adici ab comico in sequentibus Periclis appellationem quamdam, qua homines uterentur, vid. Odyss. μ'. v. 61.:

Πλαγκτὰς δή τοι τάγε θεοὶ μάκαρες καλέουσιν.

Hesiodi Theogon. v. 187.:

Νύμφας θ' ἃς Μελίας καλέουσ' ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν.

alia consulto praetereo.

EXCURSUS III.

QUO OSTENDITUR AELIUM ARISTIDEM NONNULLA EX PLUTARCHO IN REM CONVERTISSE SUAM.

Aelium Aristidem rhetorem constat orationes suas et cura summa et diligentia operosa elaborasse. Et quum pro more aetatis suae doctrinae copia ei ostentandi esset, Aristides et aliis rebus antiquitatis cognitionem declaravit non vulgarem et usum veterum scriptorum ostendit accuratum eo, quod permulta ex iis et additis et celatis nominibus in rem convertit suam. In hunc ego scriptorum numerum non dubito referre Plutarchum, quoniam non paucis in locis, quibus argumenta tractat historica, non sententiarum tantum, verum singulorum interdum verborum apud Aristidem ea similitudo est, ut quamvis nullo loco Plutarcho se quicquam debere confessus sit, mea sententia non possit de veritate huius observationis dubitari. Nam ut ab eo loco exordiar, quo Plutarchus de spe Atheniensium Siciliae, Carthaginis ac Libyae potiundae loquitur, Pericl. XX.: *τἆλλα δ' οὐ συνεχώρει (Περικλῆς) ταῖς ὁρμαῖς τῶν πολιτῶν οὐδὲ συνεξέπιπτεν ὑπὸ ῥώμης καὶ τύχης τοσαύτης ἐπαιρομένων Αἰγύπτου τε πάλιν ἀντιλαμβάνεσθαι καὶ κινεῖν τῆς βασιλέως ἀρχῆς τὰ πρὸς θαλάσσῃ. Πολλοὺς δὲ καὶ Σικελίας ὁ δύσερως ἐκεῖνος ἤδη καὶ δύσποτμος ἔρως εἶχεν, ὃν ὕστερον ἐξέκαυσαν οἱ περὶ τὸν Ἀλκιβιάδην ῥήτορες. Ἦν δὲ καὶ Τυρρηνία καὶ Καρχηδὼν ἐνίοις ὄνειρος, οὐκ ἄπ' ἐλπίδος διὰ τὸ μέγεθος τῆς ὑποκειμένης ἡγεμονίας.* cl. Alcibiad. XVII.: *Ἀλκιβιάδης δὲ Καρχηδόνα καὶ Λιβύην ὀνειροπολῶν, ἐκ δὲ τούτων προσγενομένων Ἰταλίαν καὶ Πελοπόννησον ἤδη προσβαλλόμενος, ὀλίγου δεῖν ἐφόδια τοῦ πολέμου Σικελίαν ἐποιεῖτο*: vide mihi quam accurate haec conveniant cum verbis Aristidis or. de IV viris p. 124. Jebb. T. II. p. 166. Dind.: *μέχρι μὲν γὰρ ἐδημηγόρει Περικλῆς καὶ καθεῖργε τὸ πλῆθος, οὔτ' εἰς Σικελίαν ἀποστόλους ἔπεμπον Ἀθηναῖοι οὔτε μακροὺς καὶ ἀνηνύτους τοῦ πολέμου κύκλους περιεβάλλοντο, ἀλλὰ καὶ τοῦ τείχους ἔξω προϊέναι περίεργον ἐπείθοντο εἶναι καὶ οὐκ ἀσφα-*

λὲς οὐδὲ εἰδότων τὰ ὑπάρχοντα σώζειν· ἐπειδὴ δὲ ἐτελεύτησεν ἐκεῖνος, ὠνειροπόλουν μὲν Σικελίαν, ἐψίεντο δὲ Ἰταλίας, ὠρέγοντο δὲ Καρχηδονίας καὶ Λιβύης, πάντας δὲ ἀνθρώπους περιεσκόπουν, ἤρκει δὲ οὐδὲν αὐτοῖς, μακροτέραν δὲ τοῦ πολέμου τὴν παρενθήκην ἐποιήσαντο. Mirabor nisi quis in his vestigia Plutarchi satis clare expressa viderit. Sed ut in re ab nemine adhuc observata intelligo etiam aliis documentis opus esse, quare utar hac opportunitate sic, ut nonnulla afferam quibus etiam increduli concedant.

Plutarchus in Themistocle III.: οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πέρας ᾤοντο τοῦ πολέμου τὴν ἐν Μαραθῶνι τῶν βαρβάρων ἧττα εἶναι, Θεμιστοκλῆς δὲ ἀρχὴν μειζόνων ἀγώνων. Aristides or. de IV vir. p. 187. = 251.: νομίζων τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην ὡσπερεὶ προοίμιον γεγενῆσθαι τοῖς Ἀθηναίοις, εἶναι δ' οὐ πέρας τοῦ πολέμου τοῦ παντὸς οὐδὲ τελευτὴν, ἀλλ' ἀρχὴν μᾶλλον καὶ παρασκευὴν ἑτέρων ἀγώνων μειζόνων: quae nihil est nisi rhetorica sententiae Plutarcheae amplificatio: conferantur etiam quae praecedunt apud Aristidem cum eiusdem vitae c. IV. init. Plutarchus ibidem c. VII.: Θεμιστοκλῆς αὐτός τε τὴν ἀρχὴν τῷ Εὐρυβιάδῃ παρῆκε καὶ κατεπράϋνε τοὺς Ἀθηναίους ὑπισχνούμενος ἂν ἄνδρες ἀγαθοὶ γένωνται πρὸς τὸν πόλεμον ἑκόντας αὐτοῖς παρέξειν εἰς τὰ λοιπὰ πειθομένους τοὺς Ἕλληνας. Aristides l. l. p. 188. = 252.: πείθει τοὺς Ἀθηναίους ὑφίεσθαι καὶ συγχωρῆσαι τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐν τῷ τότε τὴν ἡγεμονίαν, ὑπισχνούμενος παρ' ἑκόντων αὐτοῖς τῶν Ἑλλήνων αὐτὴν ἀνακτήσεσθαι: quo refellitur Corais coniectura quaedam in verbis Plutarchi. Loco Aristidis p. 192. = 256.: γράφει τὸ ψήφισμα τοῦτο, τὴν μὲν πόλιν παρακαταθέσθαι Ἀθηνᾷ Ἀθηνῶν μεδεούσῃ, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας εἰς Τροιζῆνα ὑπεκθέσθαι κ. τ. ἑ. usus sum ad confirmandam emendationem meam verborum Plutarchi: ψήφισμα γράφει τὴν μὲν πόλιν παρακαταθέσθαι τῇ Ἀθηνᾷ τῇ Ἀθηνάων (v. Ἀθηναίων) μεδεούσῃ, vide ibi annot. p. 67. Quae statim sequuntur apud Aristidem p. 257. de Atheniensibus urbem relinquentibus suosque aliorsum mittentibus satis clare expressa sunt ex Them. X., quorum partem hic ponimus: ἦν δέ τις καὶ ἀπὸ τῶν ἡμέρων καὶ συντρόφων ζώων ἐπικλῶσα γλυκυθυμία μετ' ὠρυγῆς καὶ πόθου συμπαρα-

θεόντων ἐμβαίνουσι τοῖς ἑαυτῶν τροφεῦσι: sic enim Aristides: οὔ γε καὶ τῶν κυνῶν φασι τῶν χειροήθων ὠρυομένων πρὸς τὴν ἀπόλειψιν καὶ τῶν ἄλλων θρεμμάτων ἑῳ ἑπομένων ἄχρι τῆς θαλάττης πολλὴν τὴν σύγχυσιν εἶναι. Quod Aristides p. 194. ait: ἐξεχέοντο ὑπὸ τοῦ θεοῦς οἱ λόγοι, plane convenit cum Plutarcheo: ἐξερρύησαν οἱ τοῦ Θεμιστοκλέους λόγοι τῶν Ἑλλήνων c. XII. Item respexit fortasse verbis: λέγουσι δέ τινες καὶ τέταρτον ὑπὲρ Θεμιστοκλέους ὡς πρὸς τῷ τόπῳ καὶ τὸν καιρὸν ἐξεῦρε, στησάμενος τὴν ναυμαχίαν κατιόντος τοῦ πνεύματος p. 213. = 282. Plutarchum in Themistocle XIV.: δοκεῖ δ' οὐχ ἧττον εὖ τὸν καιρὸν ὁ Θεμιστοκλῆς ἢ τὸν τόπον συνιδὼν κ. τ. ἑ., vide ibi annotat. De Pericle in sententia sua perseverante in maxima civium suorum perturbatione Aristides p. 139. = 188.: ὥςτ' ἐμοὶ μὲν, ὅταν βλέψω πρὸς ταύτας τὰς ἀπορίας καὶ τὸν ὄχλον τῶν πραγμάτων αὐτοῦ, κυβερνήτου τινὸς ἔννοιαν παρίστασθαι περικλυζομένης αὐτῷ τῆς νεὼς καὶ τῶν νεφῶν καταρρηγνυμένων ἐπὶ τῶν οἰάκων μένοντος καὶ οὐ μεθιέντος, καὶ πρός γ' ἔτι τῶν ἐμπλεόντων ἀπειλούντων καὶ ἑτοίμων ὄντων διασπάσασθαι, κατέχοντος καὶ νουθετοῦντος: comparationem suam vide ne duxerit a Plutarcho, qui Pericl. XXXIII.: ὥςπερ νεὼς κυβερνήτης, ἀνέμου κατιόντος ἐν πελάγει, θέμενος εὖ πάντα καὶ κατατείνας τὰ ὅπλα χρῆται τῇ τέχνῃ δάκρυα καὶ δεήσεις ἐπιβατῶν ναυτιώντων καὶ φοβουμένων ἐάσας, οὕτως ἐκεῖνος τό τε ἄστυ συγκλείσας καὶ καταλαβὼν πάντα φυλακαῖς πρὸς ἀσφάλειαν ἐχρῆτο τοῖς αὐτοῦ λογισμοῖς βραχέα φροντίζων τῶν καταβοώντων καὶ δυςχεραινόντων. Item quod de Periclis cognomine dixit p. 150. = 201.: τὴν ἐπωνυμίαν οὐκ ἀφ' ἑνὸς τῶν τῆς ἀρετῆς μορίων, ἀλλ' ἀπὸ πάντων συλλήβδην ἐκτήσατο, dixit, opinor, praeeuntem sequutus Plutarchum in Pericle VIII.: καὶ συνδραμεῖν οὐδὲν ἀπέοικεν ἀπὸ πολλῶν προςόντων τῷ ἀνδρὶ τὴν δόξαν.

Sed nolo abuti lectorum patientia: haec mihi non admodum in eam rem intento quodammodo sponte sese obtulerunt: plura reperiet qui vel commentarios nostros in vitam Themistoclis adire vel ipse eam rem curiosius tractare voluerit. Ego quidem nunc satis habeo unum adiecisse locum, sed valde eum insignem ex orat. Panathen. p.

134. = Vol. I. p. 217.: *οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πάντες τὸ τῶν νεῶν πλῆθος καὶ τὴν προθυμίαν τῆς πόλεως καὶ τὰς πράξεις ἐγκωμιάζουσιν· ἐγὼ δὲ, εἰ καὶ παράδοξον εἰπεῖν, ἔν τί φημι πάντας αὐτοὺς παραλιπεῖν, οὐδενὸς ἧττον τούτων ἄξιον ἰδεῖν καὶ θαυμάσαι, ὃ νῦν αὐτὸς εἰς μέσον θήσω, τἀληθὲς οὐκ αἰσχυνθείς· — ἀμφοτέρας γὰρ τὰς νίκας ἀνειλόντο σαφέστατα ἀνθρώπων οἱ τότε, πάλαι τε δὴ τὰς Ἀθήνας οἰκοῦντες καὶ ἔτι κάλλιον κομισάμενοι· τοὺς μὲν γὰρ ἐχθροὺς τοῖς ὅπλοις, τῇ δ' ἐπιεικείᾳ τοὺς φίλους ἐνίκησαν.* Quid ais, Aristide, tene primum hanc laudem conferre in Athenienses? ego vero ut alia, ita hoc, quo tanto opere gloriaris, profecisse te aio a Plutarcho, qui sic in Themistocle VII.: *δοκεῖ — μάλιστα τοὺς Ἀθηναίους προαγαγεῖν εἰς δόξαν, ὡς ἀνδρείᾳ μὲν τῶν πολεμίων, εὐγνωμοσύνῃ δὲ τῶν συμμάχων περιγενομένους.*

EXCURSUS IV.

DE *ΕΙΣ* PRAEPOSITIONIS USU QUODAM.

Cap. XXIV. librorum scriptura haec est: *τὴν δ' Ἀσπασίαν οἱ μὲν ὡς σοφήν τινα καὶ πολιτικὴν ὑπὸ τοῦ Περικλέους σπουδασθῆναι λέγουσι. Καὶ γὰρ Σωκράτης ἔστιν ὅτε μετὰ τῶν γνωρίμων ἐφοίτα καὶ τὰς γυναῖκας ἀκροασομένας οἱ συνήθεις ἦγον εἰς αὐτήν.* Sed quum in Vulcobianis pro *εἰς* annotatum esset *ὡς*, praelatum id est a Corae Schaeferoque, posthabitum alterum. Id ego restitui ea de caussa, quod si usquam vel apta vel tolerabilis est *εἰς* praepositio ubi frequentior dicendi usus exspectari iussit *ὡς*, sic comparatum esse hunc locum contendo, ut quod interpretes damnarunt et ad sententiam sit aptissimum nec idonea destitutum fide ac probabilitate. Nam, ut de eo primum dicam, tam incredibile est scripto a Plutarcho *ὡς* futuros fuisse qui substituerent *εἰς*, cuius usus comparatus cum altero multo est rarissimus, ut admodum probabile ac paene

certum sit contrarium. Neque est cur quis de usu sollicitus sit; etsi pervulgata est opinio, bonos scriptores abstinuisse ab eo praepositionis usu, quo de motu, qui fieret ad homines, diceretur, cui significando aptiores existimassent ὡς et πρὸς praepositiones. De qua re post Steph. Berglerum ad Aristoph. Plut. v. 237. et Gisb. Koenium ad Gregor. Cor. p. 46. quum non inutile visum sit alia quaedam addere, eam quaestionem sic pertractabimus, ut ab ipso ordiamur graecitatis fonte Homero. Is igitur Iliad. VII. v. 312.:

Αἴαντ' αὖθ' ἑτέρωθεν ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοὶ
εἰς Ἀγαμέμνονα δῖον ἄγον κεχαρηκότα νίκῃ.
Οἱ δ' ὅτε δὴ κλισίῃσιν ἐν Ἀτρείδαο γένοντο.

Ibid. XXIII. 36.: αὐτὰρ τόνγε ἄνακτα ποδώκεα Πηλείωνα
εἰς Ἀγαμέμνονα δῖον ἄγον.

v. 38.: οἱ δ' ὅτε δὴ κλισίην Ἀγαμέμνονος ἷξον ἰόντε.

Ibid. XVII. 709.: κεῖνον μὲν δὴ νηυσὶν ἐπιπροέηκα θοῇσιν
ἐλθεῖν εἰς Ἀχιλῆα πόδας ταχύν.

cl. XVIII. 3.: τὸν δ' εὗρε πρόπαροιθε νεῶν ὀρθοκραιράων.

quod XXIV. 309. dixit ἐς Ἀχιλλῆος ἐλθεῖν.

X. 211.: ταῦτά κε πάντα πύθοιτο καὶ ἄψ εἰς ἡμέας ἔλθοι.

mox ibidem: ὅσσοι γὰρ νήεσσιν ἐπικρατέουσιν ἄριστοι.

Haec et alia, nam plura eiusdem generis coacervare nihil attinet, sic sunt comparata, ut explicatione aut non indigeant aut ab ipso poeta habeant additam. Neque ullam difficultatem habent loci duo, quibus Homerus primo aspectu sic usus esse videatur ea praepositione, ut nullum peti possit ex loci notione ad explicationem auxilium. Nam Il. XXIII. 203. quum scriptum sit

κάλεόν τέ μιν εἰς ἓ ἕκαστος

de ventis in convivio apud Zephyrum Irin ad se uno quoque vocantibus, praecesserint autem haec verba

θέουσα δὲ Ἶρις ἐπέστη

βηλῷ ἔπι λιθέῳ:

facile intelligitur, sermonem esse de Iride ab ventis ut ad se intraret invitata. Eadem videtur alterius loci ratio esse in Odyssea XXII. 435.

αὐτὰρ ὁ Τηλέμαχον καὶ βουκόλον ἠδὲ συβώτην
εἰς ἓ καλεσσάμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα

neque enim intus videntur fuisse.

Quae quum ita sint, iure videmur nobis contendere posse, nullum omnino locum esse in carminibus homericis, quo ita posita sit εἰς praepositio, ut pro ὡς s. πρὸς usurpata esse putanda sit, quum omnes sic sint comparati, ut qui appellantur homines pro locis, quos occupant vel habitant, sint positi: a quo usu sic recessit atticorum consuetudo, ut quod Homerus dixisset ἄγον εἰς Ἀγαμέμνονα, id illi dicerent εἰς Ἀγαμέμνονος, quem quidem usum et ipse praeivit Homerus Iliad. XXIV. 160.: ἷξεν δ' ἐς Πριάμοιο. ibid. 309.: δός μ' ἐς Ἀχιλλῆος φίλον ἐλθεῖν ἠδ' ἐλεεινόν. Odyss. VIII. 418.: καὶ τάγ' ἐς Ἀλκινόοιο φέρον κήρυκες ἀγαυοί.

Homerum sequutus Hesiodus eadem sententia de Pandora ab Epimetheo in domum recepta Op. et D. v. 84. dixit:

αὐτὰρ ἐπεὶ δόλον αἰπὺν ἀμήχανον ἐξετέλεσσεν
εἰς Ἐπιμηθέα πέμπε πατὴρ κλυτὸν Ἀργειφόντην.

qui usus advertit Proclum ut scriberet: ἡ εἰς ἀντὶ τοῦ πρὸς: perverse autem addidit: ἔστι δὲ τὸ σχῆμα Ἀττικὸν, ὅμοιον τῷ „εἰς Ἀγαμέμνονα δῖον ἄγον". Idem de Musis ad deorum sedes accedentibus Theogon. v. 71.:

ἐρατὸς δὲ ποδῶν ὕπο δοῦπος ὀρώρει
νεισσομένων πατέρ' εἰς ὅν· ὁ δ' οὐρανῷ ἐμβασιλεύει.

ubi scholiastes: ἔδει δὲ εἰπεῖν, σφῶν πορευομένων αὐτῶν πρὸς τὸν ἴδιον πατέρα, ὃς ἐν οὐρανῷ βασιλεύει.

Pindaricum autem illud Ol. VII. 57.: μαντεύσατο δ' ἐς θεὸν ἐλθὼν, quod attulit God. Bernhardius gr. gr. p. 214. eodem prorsus modo dictum est contendendumque cum Aristophanico εἰς Ἄμμων' ἐλθὼν Avv. v. 618. et Herodoteo ἐς Ἀμφιάρεω, de quo infra; Theocriti vero hoc Id. XIII. 33.:

βριθόμενος στεφάνοισιν ἑὴν ἐς μητέρ' ἀπῆλθεν.

cuius notitiam eidem debeo Bernhardio, non magis ab Hemicorum similitudine locorum recedit.

De Herodoti usu statuere lubricum est, cum quod loci numero pauci sunt, tum quod omnes admittunt dubitationem propter librorum fluctuationem. Nam libr. II. 121.: ἐξελθὼν δὲ ἐς τοῦ βασιλῆος τὴν θυγατέρα Gaisfordus cum quinque codd. praetulit ὡς τοῦ βασ., et ita nuper I. Bekkerus. Sed ne illud dicam, rationem bene admittere εἰς, quod eam scripturam suspectam reddit hoc est, quod ex aliis quibusdam locis cognoscitur quam propensi fuerint librarii ad ὡς pro εἰς praepositione substituendum, quamvis aut minus aptum aut ineptissimum. Ita libr. I. 116.: καί οἱ, ὅ τε χαρακτὴρ τοῦ προςώπου προςφέρεσθαι ἐδόκεε ἐς ἑωυτόν, edd. vett. ὡς ἑωυτόν. II. 135.: Χάραξος δὲ ὡς λυσάμενος Ῥοδῶπιν ἀπενόστησε ἐς Μυτιλήνην: ὡς Μυτιλήνην codd. tres. II. 147.: ἐς γὰρ δὴ τὰ πάντα ἱρὰ συνελέγοντο cod. Sancr. ὡς γὰρ. III. 140.: πυνθάνεται ὁ Συλοσῶν ὡς ἡ βασιληΐη παριελήλυθοι ἐς τοῦτον τὸν ἄνδρα: ὡς codd.: quinque, quod consuetudini repugnare observavit Valckenarius, vide eum ad I. 129. Dubius denique est locus libr. VIII. 134.; κατεκοίμησε ἐς Ἀμφιάρεω, sic libri plurimi, quoniam Ἀμφιάρεω etiam pro genitivo haberi potest. Ego quidem facile accedam iis, qui accusativum putare malint, in quam sententiam inclinavit etiam Valckenarius, cum quod eum casum monstrat Ἀμφιάραον, aliorum librorum scriptura, tum quod convenit cum Pindarico ἐς θεὸν ἐλθὼν et Aristophanico εἰς Ἀμπῶν ἐλθὼν, quae supra attigi. Addo Charitonem libr. IV. c. 4. p. 95. Dorv.: ἐγὼ Χαιρέας εἰμὶ, ὁ σὸς ἐκεῖνος, ὃν εἶδες παρθένος εἰς Ἀφροδίτην βαδίζουσα, nec revocor ab ea sententia quod Plutarchum video de eadem re de orac. def. p. 412. A. sic scripsisse: ὁ δὲ πεμφθεὶς εἰς Ἀμφιάρεω δοῦλος ἔδοξε κατὰ τοὺς ὕπνους κ. τ. λ.

Ab Homero sic recesserunt attici, ut quod ille dixisset εἰς Ἀγαμέμνονα, id illi, ut constat, praeferrent dicere εἰς Ἀγαμέμνονος, nec tamen dubitarent passim ea forma, quam Homerus monstrasset, uti, ubi res sic comparata esset, ut personae appellatio pro indicio loci esset. Dubia scriptura est apud Thucydidem I. 137.: Θεμιστοκλῆς — ἐκπέμπει

γράμματα ἐς βασιλέα Ἀρταξέρξην τὸν Ξέρξου νεωστὶ βασιλεύοντα, libris quibusdam πρὸς, duobus aliis, quos sequitur I. Bekkerus, praebentibus ὡς: recte tamen arbitror egisse Popponem quod librorum ut plurimorum ita optimorum scripturam servavit. Aristophanes in Pluto v. 237.: ἢν μὲν γὰρ εἰς ψειδωλὸν εἰςελθὼν τύχω, id est, in domum avari, quod corrigebat R. Bentleius, tuitus est Berglerus et Hemsterhusius: fallitur Kusterus ad v. 242. Ex Euripide duos locos attulit Bernhardius, Phoeniss. v. 369. Pors.: φρονῶν εὖ κοὐ φρονῶν ἀφικόμην ἐχθροὺς ἐς ἄνδρας, quod de terra peregrina dictum est, ut patet ex oppositione: ἀλλ' ἀναγκαίως ἔχει πατρίδος ἐρᾷν ἅπαντας: Herc. fur. v. 1267. autem εἰς νεκροὺς ἀφικόμην de Orco. Et habent ii loci tanto minus quicquam dubitationis, quo usitatius est dici εἰς Πέρσας ἰέναι, quod Romanis est *in Persas proficisci*, praesertim quum prudenter observasse existimem Fr. V. Reizium de inclin. acc. p. 37.: *in multitudine rerum animatarum alium esse rationem*, quum raritas eius usus spectetur *in re animata numero una et quae non ex pluribus individuis collecta sit*, quare neminem offendere in dictionibus quales παρελθεῖν εἰς τοὺς δικαστὰς, εἰς τὸν δῆμον, quibus et ipsis satis aperta continetur loci significatio. Eiusmodi igitur locos, quales duos immiscuit Bernhardius, consulto hic praeterimus, ut alienos a proposito ac minime raros apud optimos quosque scriptores. Magis miror ab nemine eorum, qui de ea re dixerunt, allatum esse locum Euripidis in Iphigen. Taurid. v. 65.:

ἀλλ' ἐξ αἰτίας
οὔπω τινὸς πάρεισιν ἐς ἐμ' εἴσω δόμων,
ἐν οἷσι ναίω, τῶνδ' ἀνακτόρων θεᾶς.

qui nisi alio nomine suspectus esset certum suppeditaret eius usus exemplum. Sed sententiam perversam esse nuper demonstravit God. Hermannus, emendandumque esse, non quod εἰς ferri non posset, sed ut sententia constaret: εἰμ' εἴσω δόμων cum I. Marklando.

Quae quum ita sint tragici quidem poetae prorsus abstinuisse videntur ab eo usu: certe neque mihi in promptu sunt idonea ex iis exempla, neque ab aliis allata video.

Item Platonis desidero exempla, neque Xenophontis exstat locus, qui quidem dubio vacuus sit; nam in Cyropaedia VI. 1. 45. ἐὰν γὰρ ἐμὲ ἑάσῃς πέμψας πρὸς σὲ ἐμὸν ἄνδρα, non audeo commendare cod. Guelferbytani scripturam εἰς τὸν ἐμὸν ἄνδρα, etsi bene is liber aliquot locis eamdem praepositionem conservavit aliis minus recte substituentibus πρὸς, quo refero libr. II. 1. 20. ἐπειρᾶτο ὁ Κῦρος ἀσκεῖν μὲν τὰ σώματα τῶν μεθ' ἑαυτοῦ εἰς ἰσχύν, ita scr. ex Guelf. duobus Par. marg. Vill. pro vulg. πρὸς ἰσχύν. libr. V. 4. 51. recte ab nonnullis editum: ἀφικνεῖται εἰς τὰ μεθόρια ex Guelf. Par. et Zonara, vulgo πρός. item VI. 1. 3. recte ex Guelf. editur ἀναπείνας τὰς χεῖρας εἰς (vulgo πρὸς) τὸν οὐρανὸν, ut retractem meum de h. l. iudicium ad Plut. Aristid. p. 13. conf. VI. 4. 9. ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, ubi rursus cod. Altorf. πρὸς τὸν οὐρ., item Anabas. VII. 1. 15. recte Guelf. cum aliis εἰς τὸ τεῖχος εἰσιόντες pro vulg. πρὸς τὸ τεῖχος.

Aliquanto certior is usus εἰς praepositionis apud oratores atticos est, inprimis ubi ad quotidianam consuetudinem descendit oratio. De Demosthene nihil affirmo: de Lysiae et Isaei usu mea sententia dubitari non potest. Nam ne tritam illam ac pervulgatam formulam, quae est ἐλθεῖν εἰς τοὺς δικαστὰς, attingam, quippe nec referendam huc et satis illustratam ab l. Marklando ad Lys. Reiskii T. I. p. 134., cui ex Libanio aliquot exempla adiecit Bastius ad Gregor. Cor. p. 46. sq., vel consimilea, Lysiae de caede Eratosthen. p. 27. R. §. 23. Bekk. ἀφικνοῦμαι εἰς τὸν καὶ τὸν· καὶ τοὺς μὲν ἐνθὸν κατέλαβον, τινὰς δὲ οὐκ ἐπιδημοῦντας εὗρον: apertissima est aedium significatio. Tamen Reiskius proposuit ὡς τὸν, quod qui tacite recepit I. Bekkerus videtur sic in libris suis repperisse, annotatumque est in marg. Aldinae Lugdunensis apud Car. Foertschium. Mihi cur nullo modo probandam putem eam correctionem in causa hoc est, quod nemo dici potest ἀφικνεῖσθαι ὥς τινα, qui non convenit cum, quem volebat (τινὰς δὲ οὐκ ἐπιδημοῦντας εὗρον). Accedit quod neque antiquos nec bonos constat esse Lysiae codices, quibus Bekkerus usus est, et aliquot locis tam consequens est librario-

rum sedulitas, corrigentium quod ipsis aut falsum aut insolens videretur, ut nemo de ea re dubitare possit. Nam vide mihi orat. adv. Simon. init.: *πολλὰ καὶ δεινὰ συνειδὼς Σίμωνι, ὦ βουλή, οὐκ ἄν ποτ' αὐτὸν εἰς τοσοῦτο τόλμης ἠγησάμην ἀφικέσθαι, ὥστε ὑπὲρ ὧν αὐτὸν ἔδει δοῦναι δίκην, ὑπὲρ τούτων ὡς ἀδικούμενον ἔγκλημα ποιήσασθαι καὶ οὕτω μέγαν καὶ σεμνὸν ὅρκον διομοσάμενον εἰς ὑμᾶς ἐλθεῖν*: est ea certa et omni dubitatione vacua scriptura multis exemplis et Lysiae et aliorum scriptorum firmata: tamen Bekkeri codex Urbinas et marg. Ald. Lugdun. *ὡς*: itidem eiusdem orat. §. 2.: *εἰς ὑμᾶς δ' εἰςελθὼν ἐλπίζω τῶν δικαίων τεύξεσθαι*, iidem libri *ὡς*: haeccine aperta corrigentium librariorum vestigia? a quibus locis sic differt ille alter aliusque statim afferendus, ut quod hic duobus, id illic quinque sexve in libris factum sit. Idem Lysias de bonis Aristophanis p. 627. R. §. 22. Bekk.: *εἰςελθὼν εἰς τὸν πατέρα τὸν ἐμόν*: rursus Reiskius de suo *ὡς τὸν πατέρα*, sequuto I. Bekkero, si tuta silentii fides e codd. Bene igitur accidit, quod apud Isaeum de Apollodor. hered. p. 168. R. §. 14. Bekk.: *ἐλθὼν εἰς τὴν μητέρα, ἑαυτοῦ δὲ ἀδελφήν*, nullus librariorum animum induxit mutare scripturam, quod fecit Reiskius, quem sequitur I. Bekkerus. Quem virum quum non ferentem videbam *εἰς* praepositionem sic usurpatam, fateor mihi quoque aliquid dubitationis de tota re exortum esse, sed et locorum commotus multitudine et confirmatus idonea usus ratione non possum quin non recto iudicio eum usum esse contendam, praesertim quum de antiquissimorum usu scriptorum nemo dubitare aut voluerit aut possit.

Devenio ad eos scriptores, quibus minor a puritate et elegantia sermonis commendatio est, quamquam patet iam, eo quidem usu eos non commisisse quod ab proborum scriptorum usu recederet. Praetereo tales locos, qualis Polybii XV. 26. laudatus P. Wesselingio ad Herodot. II. 121.: *πρώτους δὲ συναθροίσας τοὺς Μακεδόνας, εἰς τούτους εἰςῆλθε μετὰ τοῦ βασιλέως*, nam eorum aliam rationem esse supra significavi; sed imprimis huc pertinet Apollodorus bibl. II. 4. 3.: *εἰςελθὼν εἰς τὸν βασιλέα*, et, qui locus insolentior est,

caret rigidae tunc potentiae ministrum et magna tractantem: „„si gloria, inquit, tangeris, notiorem te epistolae meae facient, quam omnia ista, quae colis et propter quae coleris.““ Num quid ergo mentitus est? quis Idomenea nosset, nisi Epicurus illum suis literis incidisset? Omnes illos megistanas et satrapas et regem ipsum, ex quo Idomenei titulus petebatur, oblivio alta suppressit.“ Ex quo certo, ut arbitror, colligi potest, fuisse eum ex ministris regiis, fortasse praefectum urbis. Certe opes eius significavit etiam Athenaeus libr. VII. p. 279. f. in his de Epicuro: *ταύτης (τῆς γαστρὸς) γὰρ ἕνεκεν ὁ ἀνὴρ καὶ τῆς ἄλλης τῆς κατὰ σάρκα ἡδονῆς ἐκολάκευε καὶ Ἰδομενέα καὶ Μητρόδωρον*: mox ibidem: *Ἐπίκουρος γὰρ ἦν ὁ τούτων διδάσκαλος*, cl. Diogen. Laert. X. 5. Ceterum recte Seneca omnem Idomenei famam ab Epicuro repetit, si quidem fere tota versatur in eo, quod eius disciplinam sequutus est et librum scripsit *περὶ Σωκρατικῶν* ex eadem disciplina repetendum. Qua quidem Epicuri disciplina usus est Idomeneus quum is Lampsaci doceret (Diogen. X. 15.), consuetudinisque ne tum quidem, quum Athenas abiisset, sublatae documento sunt literae ad eum datae, quarum meminit praeter Senecam Plutarchus adv. Colot. p. 1127. extr.: *πάλιν δὲ, οἶμαι, γράφων πρὸς Ἰδομενέα διακελεύεται, μὴ νόμοις καὶ δόξαις δουλεύοντα ζῆν, ἐφ' ὅσον ἂν μὴ τὴν διὰ τοῦ πέλας ἐκ πληγῆς ὄχλησιν παρασκευάζωσιν*, quorum sententia aperta etiam ex sequentibus: *τῶν δὲ νόμων παρακελευόμενοι περιφρονεῖν, ἐὰν μὴ προσῇ φόβος πληγῆς καὶ κολάσεως*, addubitata tamen ab I. I. Reiskio. Nimirum haec praecipit Epicurus: non vivendum esse legibus et opinionibus servientem, nisi quoad a verberibus per adstantem aliquem molestiam afferant. Illud dubium, Idomeneus utrum sequutus sit Epicurum, ut Metrodorus, an remanserit Lampsaci; nam etsi hoc ipsum testari videntur literae istae, tamen ex Senecae verbis: rigidae *tunc* potentiae ministrum, fortasse non improbabiliter colligas, postmodo eum se abdicasse illo ministerio. Quamquam morienti Epicuro non affuit Idomeneus, ut apparet ex epistola Epicuri servata ab *Diogene* X. 22. Item quod librum scripsit *περὶ Σωκρα-*

τικῶν non est cur putemus Athenis tantum fieri potuisse, quoniam quae tradidit ex aliorum libris haurire potuit vel potius debuit. Sed quod Fabricius ait, uxorem eum duxisse Batidem, Epicuri sororem, errore nititur profecto ex male intellecto Diogenis loco X. 23. (*καὶ τὴν ἀδελφὴν Βατίδα ἐξέδοτο Ἰδομενεῖ*), quo quamvis corrupto ac fortasse mutilo sermo est de Metrodoro, non de Epicuro.

Haec fere de vita Idomenei traduntur: accedo ad libros eius, quorum unum tantum a veteribus scriptoribus commemoratum video *περὶ Σωκρατικῶν* inscriptum. Alterius notitiam debemus Suidae s. v. *Ἰδομενεύς· ἱστορικὸς ἔγραψεν ἱστορίαν τὴν κατὰ Σαμοθρᾴκην*, ubi fortasse scribendum *τῶν κατὰ Σ.*: nam ut Lampsacenum dici existimem facit quod de alio nihil innotuit. Quod si recte ita statuo ac vera rettulit Suidas, putandum est, non ita magni pretii fuisse scriptum, ut a nemine veterum commemoratum: nam quibus locis auctore utuntur Idomeneo non addita scripti, ex quo profecerint, significatione, omnino intelligendus ille de Socraticis tractatus. Tertii cuiusdam scripti meminit schol. ad Apollon. Rhod. I. v. 916.: *ἐκεῖ* (in insula Samothrace) *ᾤκει Ἠλέκτρα ἡ Ἄτλαντος, καὶ ὠνομάζετο ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων Σρατηγίς· ἣν φησιν Ἑλλάνικος Ἠλεκτρυώνην καλεῖσθαι. ἐγέννησε δὲ τρεῖς παῖδας, Δάρδανον, τὸν ἐς Τροίαν κατοικήσαντα, καὶ Ἠετίωνα, ὃν Ἰασίωνα ὀνομάζουσι. καί φασι κεραυνωθῆναι αὐτὸν ὑβρίζοντα ἄγαλμα τῆς Δήμητρος. τρίτην δὲ ἔσχεν Ἁρμονίαν, ἣν ἠγάγετο Κάδμος. Καὶ ἀπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς Ἠλεκτρίδας πύλας τῆς Θήβης ὀνομάσαι ἱστορεῖ Ἑλλάνικος ἐν πρώτῳ Τρωϊκῶν καὶ Ἰδομενεὺς ἐν πρώτῳ Τρωϊκῶν.* Hic quoque dubium est, utrum Lampsacenus intelligendus sit an alius quidam: de Ionsii suspicione, qui, „Idomeneus, inquit, et Dictys Cretensis simul militarunt contra Troianos: an forte ut huius, sic et illius nomine *τρωϊκὰ* aliquando exstitisse dicemus?“ penes alios esto iudicium. Item de mea, quae haec est. Apud Apollonium scholiastamque Apollonii agitur de Samothrace insula eiusque antiquissima historia: iam de Idomenei sive Lampsaceni seu alius historia *Samothracica* certo constat Suidae testimonio. Quid igitur, si Idomeneo *τὰ Τρωϊκὰ* errore librariorum data

caret rigidae tunc potentiae ministrum et magna tractantem: „„si gloria, inquit, tangeris, notiorem te epistolae meae facient, quam omnia ista, quae colis et propter quae coleris.““ Num quid ergo mentitus est? quis Idomenea noset, nisi Epicurus illum suis literis incidisset? Omnes illos megistanas et satrapas et regem ipsum, ex quo Idomenei titulus petebatur, oblivio alta suppressit.“ Ex quo certo, ut arbitror, colligi potest, fuisse eum ex ministris regis, fortasse praefectum urbis. Certe opes eius significavit etiam Athenaeus libr. VII. p. 279. f. in his de Epicuro: *ταύτης (τῆς γαστρὸς) γὰρ ἕνεκεν ὁ ἀνὴρ καὶ τῆς ἄλλης τῆς κατὰ σάρκα ἡδονῆς ἐκολάκευε καὶ Ἰδομενέα καὶ Μητρόδωρον*: mox ibidem: *Ἐπίκουρος γὰρ ἦν ὁ τούτων διδάσκαλος*, cl. Diogen. Laert. X. 5. Ceterum recte Seneca omnem Idomenei famam ab Epicuro repetit, si quidem fere tota versatur in eo, quod eius disciplinam sequutus est et librum scripsit *περὶ Σωκρατικῶν* ex eadem disciplina repetendum. Quidem Epicuri disciplina usus est Idomeneus quum in Lampsaci doceret (Diogen. X. 15.), consuetudinisque, tum quidem, quum Athenas abiisset, sublatae documenta sunt literae ad eum datae, quarum meminit praeter Seneca Plutarchus adv. Colot. p. 1127. extr.: *πάλιν δέ, φησι, γράφων πρὸς Ἰδομενέα διακελεύεται, μὴ νόμοις καὶ δόξαις δουλεύοντα ζῆν, ἐφ' ὅσον ἂν μὴ τὴν διὰ τοῦ πέλας πληγῆς ὄχλησιν παρασκευάζωσιν*, quorum sententia apparet etiam ex sequentibus: *τῶν δὲ νόμων παρακελευόμενος μὴ φρονεῖν, ἐὰν μὴ προσῇ φόβος πληγῆς καὶ κολάσεως*, additata tamen ab l. l. Reiskio. Nimirum haec praecipit Epicurus: non vivendum esse legibus et opinionibus servientem, nisi quoad a verberibus per adstantem aliquem modo etiam afferant. Illud dubium, Idomeneus utrum sequutus sit Epicurum, ut Metrodorus, an remanserit Lampsaci; nam etsi hoc ipsum testari videntur literae istae, tamen ex Senecae verbis: rigidae *tunc* potentiae ministrum, fortasse non improbabiliter colligas, postmodo eum se abdicasse illo ministerio. Quamquam morienti Epicuro adfuit Idomeneus, ut apparet ex epistola Epicuri servata *ab Diogene* X. 22. Item quod librum scripsit *περὶ Σωκρα*

d.
em
ristí-
sed ut
videatur
aetii libro

a, de qui-
se ab Ido-
ior iis lo-
riae vero
minime.

existimamus, quum deberent *Σαμοθρᾳκικῶν* libri commemorari? ut *Τρωϊκῶν* temere repetitum sit ex praegressa Hellanici operum commemoratione commutandumque cum *Σαμοθρᾳκικῶν*, mutatione ad speciem magis quam revera violenta. De his igitur utpote incertis, nequaquam tamen, credo, temere coniectis, liberum unicuique iudicium esto. Certius hoc est, perperam a Lud. Heerenio in commentat. de fontibus et auctor. vit. Plut. p. 93. scripta haec esse: „de scriptoribus, quos in Phocione sibi praeeuntes habuit Plutarchus, parum nos rescire voluit. Duo enim tantum nominat, alterum Durin, *ὡς ἐν παρόδῳ* tantum, alterum Idomeneum. Condiderat uterque, quod supra iam vidimus, *historias graecas*." Tantum enim abest, ut Idomeneum historias graecas scripsisse ullo loco probaverit vir clarissimus, ut quum bis terve Idomenei nomen posuerit, p. 43. ipse confessus sit, de nullo nisi *περὶ Σωκρατικῶν* libro constare. Ac desidero in hac caussa etiam Ionsii diligentiam, qui *περὶ ἐνδόξων ἀνδρῶν* Idomeneum scripsisse nulla omnino, mihi crede, caussa et ratione idonea affirmavit. Neque enim ipse hoc ullo probavit argumento, neque ego repperi locum, ex quo hoc colligi posset. Confudit igitur fortasse Idomeneum cum Amphicrate, cuius de libro *περὶ ἐνδόξων ἀνδρῶν* constat ex Athenaeo XIII. p. 576. C.

Sed revertor ad Idomenei librum *περὶ Σωκρατικῶν*. Hunc solus hoc titulo commemoravit Diogenes libr. II. 5. 20., qui quum de Socrate dixisset: *ἦν γὰρ καὶ ἐν τοῖς ῥητορικοῖς δεινὸς, ὥς φησι καὶ Ἰδομενεὺς*, mox addit: *καὶ γὰρ πρῶτος — μετὰ τοῦ μαθητοῦ Αἰσχίνου ῥητορεύειν ἐδίδαξε· λέγει δὲ τοῦτο καὶ Ἰδομενεὺς ἐν τοῖς περὶ τῶν Σωκρατικῶν*. Ac nemo dubitabit ad eundem librum referre quae de Aeschine Socratico dicitur rettulisse Diog. Laert. II. 60.: *τοῦτον* (*τὸν Αἰσχίνην*) *ἔφη Ἰδομενεὺς ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ συμβουλεῦσαι περὶ τῆς φυγῆς Σωκράτει, καὶ οὐ Κρίτωνα· Πλάτωνα δὲ, ὅτι* (vulgo *ὅτ'*) *ἦν Ἀριστίππῳ μᾶλλον φίλος, Κρίτωνι περιθεῖναι τοὺς λόγους*, et Athen. p. 611. d.: *τίς γὰρ ἤλπισεν Αἰσχίνην τὸν Σωκρατικὸν τοιοῦτον γεγενῆσθαι τοὺς τρόπους ὁποῖόν φησι Λυσίας ὁ ῥήτωρ; ὃν ἐκ τῶν φερομένων*

ὡς αὐτοῦ διαλόγων θαυμάζομεν ὡς ἐπιεικῆ καὶ μέτριον, πλὴν εἰ μὴ ὡς ἀληθῶς τοῦ σοφοῦ Σωκράτους ἐστὶ συγγράμματα, ἐχαρίσθη δὲ αὐτῷ ὑπὸ Ξανθίππης τῆς Σωκράτους γυναικὸς μετὰ τὸν ἐκείνου θάνατον, ὡς οἱ ἀμφὶ τὸν Ἰδομενέα φασίν: quam etiam aliorum, Menedemi maxime Eretriensis, sententiam fuisse etiam Diogenes tradidit l. l. Iam ne quis miretur, quod ex eodem libro desumpta puto quae de Pisistratidis, Themistocle, Pericle, Phocione, Hyperide, aliis, Idomenei et a Plutarcho et ab Athenaeo afferuntur testimonia infra a nobis commemorando, quae scilicet plurimum videantur ab argumento eius operis abhorrere, scio quid dicam. Namque Σωκρατικοὶ quinam vel dici possint vel dicti fuerint etsi res ipsa docet et locus ostendit Diogenis in Socrate libr. II. 47.: τῶν δὲ διαδεξαμένων αὐτὸν τῶν λεγομένων Σωκρατικῶν: tamen nihil obstat quominus in quo libro de iis exposuit Idomeneus etiam illorum, quos dixi, virorum mentionem facere potuerit. Constat enim certis aliquot exemplis fere post Theopompum Chium, de quo testatur Photius, multos ita tractasse argumenta historica, ut non continentes sese in earum rerum, quas sibi proposuissent, tractatione, etiam ad antiquiora evagarentur: ita Clitarchus, Alexandri aequalis, in historia rerum ab eo gestarum attigit Themistoclem, vide ad Plut. Themistocl. p. 170., similiter Phylarchus, de quo vide ibid. p. 205. sq. Sed inprimis hic nominandus est Phanias Lesbius, qui et ipse librum scripsit περὶ Σωκρατικῶν, vid. Diogen. VI. 8., sed ut et Solonis et Themistoclis mentionem fecerit, vid. ad Them. p. 5. sq. Item Demetrius Phalereus in libro, quem Σωκράτης inscripserat, Plut. Aristid. I. XXVII. all. Aristidis meminit, neque ita ut commemorarit tantum, sed ut satis accurate quae ad vitam privatam attinebant videatur persequutus esse. Denique idem constat de Panaetii libro περὶ Σωκράτους, vid. Plut. Aristid. XXVII.

His satis mihi videor probasse, earum rerum, de quibus statim dicetur, mentionem non alienam fuisse ab Idomenei περὶ Σωκρατικῶν libro; nam non commodior iis locus fuit in opere ab Suida commemorato: *historiae* vero *graecae fictae ab* Heerenio sunt, cui etiam in eo minime

assentior, quod non incredibile putat, sub Socraticis omnino viros virtute simul ac paupertate conspicuos intelligendos esse. Id enim res ipsae refellunt ad quas iam accedimus. Ac primum quidem ipsa Idomenei verba nonnisi uno loco servata video, qui est ap. schol. ad Aristoph. Vesp. v. 982. (941.) de Thucydide Melesiae filio: *ὅτι δὲ ὁ Ἀθηναίων δῆμος ἀειφυγίαν αὐτοῦ καταγνοὺς ἐδήμευσε τὴν οὐσίαν καὶ πρὸς Ἀρταξέρξην ἦκε φεύγων, σαφὲς ποιεῖ Ἰδομενεὺς διὰ τοῦ β' τὸν τρόπον τοῦτον· οἱ μέντοι Ἀθηναῖοι αὐτοῦ καὶ γένους ἀειφυγίαν κατέγνωσαν, προδιδόντος τὴν Ἑλλάδα, καὶ αὐτοῦ ἡ οὐσία ἐδημεύθη*: quae Florens Christianus quidem ex libro secundo historiae Samothracicae desumpta putabat: quod ut fieri potuisse nemo vel negare vel contendere certo potest, ita ne ab altero quidem libro, in quo ego exstitisse puto, aliena esse post ea, quae supra diximus, fatebitur. De loco Idomenei dictum ad c. XI. Aliis locis non ipsa afferuntur Idomenei verba, sed res, quas perscripserit, paucis plerumque reddunturque, ut non perspicias quae scriptoris sint, quae Idomenei, in quibus afferendis sequar temporum ordinem, quum quo ordine Idomeneus posuerit incertissimum sit.

Athenaeus libr. XII. p. 532. f.: *Ἰδομενεὺς δέ φησι καὶ Πεισιστρατίδας Ἱππίαν καὶ Ἵππαρχον εὑρεῖν θαλίας καὶ κώμους· διὸ καὶ ἵππων καὶ ἑτέρων πολλῶν ἐπιπολάσαι τὸ πλῆθος παρ' αὐτοῖς· ὅθεν βαρεῖαν αὐτῶν γενέσθαι τὴν ἀρχήν*: nihil de hoc loco annotavit G. Dindorfius, ut sanum videtur habuisse. Sed mihi quidem cum Is. Casaubono mirum videtur *equos* hic dici ad epulas et commessationes adhibitos esse: multo profecto aptior *πορνῶν καὶ ἑταιρῶν* commemoratio ex coniectura eiusdem, quamquam pro *ἵππων* fuit quum scribendum putarem *παρασίτων*. Plutarchus in Aristide I.: *καὶ μὴν ἄρξαι γε τὸν Ἀριστείδην ὁ Ἰδομενεὺς οὐ κυαμευτὸν, ἀλλ' ἑλομένων Ἀθηναίων φησί*; quod licet incertum, tamen non incredibile videtur Plutarcho: eodem utitur ibidem IV.: *συναγαγὼν πολλοὺς ἐπὶ τὸν Ἀριστείδην ἐν ταῖς εὐθύναις διώκων κλοπῆς καταδίκη περιέβαλεν, ὥς φησιν Ἰδομενεύς*. Eiusdem vitae X. de Aristide Lacedaemonem missos ex Idomeneo referuntur haec: *ἐμβαλόντες δὲ Μαρ-*

δονίου τὸ δεύτερον εἰς τὴν Ἀττικὴν, αὖθις εἰς Σαλαμῖνα διεπέρασαν. Ἀριστείδης δὲ πεμφθεὶς εἰς Λακεδαίμονα τῆς μὲν βραδύτητος αὐτοῖς ἐνεκάλει καὶ τῆς ὀλιγωρίας, προεμένοις αὖθις τῷ βαρβάρῳ τὰς Ἀθήνας; ἠξίου δὲ πρὸς τὰ ἔτι σωζόμενα τῆς Ἑλλάδος βοηθεῖν· ταῦτ' ἀκούσαντες οἱ Ἔφοροι μεθ' ἡμέραν μὲν ἐδόκουν παίζειν καὶ ῥᾳθυμεῖν ἑορτάζοντες· ἦν γὰρ αὐτοῖς Ὑακίνθια· νυκτὸς δὲ πεντακισχιλίους Σπαρτιατῶν ἐπιλέξαντες, ὧν ἕκαστος ἑπτὰ περὶ αὑτὸν εἵλωτας εἶχεν, ἐξέπεμψαν οὐκ εἰδότων τῶν Ἀθηναίων· ἐπεὶ δὲ πάλιν ἐγκαλῶν ὁ Ἀ. προσῆλθεν, οἱ δὲ σὺν γέλωτι ληρεῖν αὐτὸν ἔφασκον καὶ καθεύδειν, ἤδη γὰρ ἐν Ὀρεστείῳ τὸν στρατὸν εἶναι πορευόμενον ἐπὶ τοὺς ξένους (ξένους γὰρ ἐκάλουν τοὺς Πέρσας) οὐ κατὰ καιρὸν ἔφη παίζειν αὐτοὺς ὁ Ἀ., ἀντὶ τῶν πολεμίων τοὺς φίλους ἐξαπατῶντας. Ταῦθ' οἱ περὶ τὸν Ἰδομενέα λέγουσιν quae tamen non omni dubitatione vacua esse ostendunt quae addit: ἐν δὲ τῷ ψηφίσματι τοῦ Ἀριστείδου πρεσβευτὴς οὐκ αὐτός, ἀλλὰ Κίμων καὶ Ξάνθιππος καὶ Μυρωνίδης φέρονται. De protervitate Themistoclis Idomeneus ap. Athenaeum XII. p. 576. c.: οὐχ ἅρμα ζευξάμενος ἑταιρῶν πληθούσης ἀγορᾶς εἰςήλασεν εἰς τὸ ἄστυ· ἦσαν δὲ αὗται Λαμία καὶ Σκιώνη καὶ Σατύρα καὶ Νάννιον, quae ipsa videbantur Idomenei verba esse Is. Casaubono ad p. 533. d. ubi haec exstant: Θεμιστοκλῆς δ' οὔπω Ἀθηναίων μεθυσκομένων οὐδ' ἑταίρας χρωμένων ἐκφανῶς τέθριππον ζεύξας ἑταιρίδων διὰ τοῦ Κεραμεικοῦ πληθύοντος ἑωθινὸς ἤλασεν· ἀμφιβόλως δ' αὐτὸ εἴρηκεν ὁ Ἰδομενεύς, εἴτε ἑταίρας τέτταρας συνυπέζευξεν ὡς ἵππους, εἴτε ἀνεβίβασεν αὐτὰς ἐπὶ τὸ τέθριππον: fallitur ibi mea sententia I. Schweighaeuserus obloquutus Casaubono, etsi in re aperte ficta non morabimur, praesertim quum verendum sit ne ineptire videamur, si serio quaesiverimus, utrum scorta Themistocles iunxerit more iumentorum ad trahendum currum, an cum quattuor meretricibus in quadrigis sedens per forum sit vectus. Placuit autem sibi, ut videtur, in eiusmodi narratiunculis Idomeneus, vid. Athen. p. 590. c.: Ὑπερίδης δ' ὁ ῥήτωρ ἐκ τῆς πατρῴας οἰκίας τὸν υἱὸν ἀποβαλὼν Γλαύκιππον Μυῤῥίνην τὴν πολυτελεστάτην ἑταίραν ἀνέλαβε, καὶ ταύτην μὲν ἐν ἄστει εἶχεν, ἐν Πειραιεῖ δὲ Ἀρισταγόραν, Φίλαν δ' ἐν Ἐλευσῖνι, ἣν πολλῶν ἐνη-

INDEX RERUM ET VERBORUM.

A.

Ἀβλαβὴς et εὐλαβὴς 147.
ἀβληχρὸς et βληχρὸς 258 sq.
Ἄβρων et Ἄβρων 216.
ἄδεια 214.
ἀδικίας actio quomodo differat ab actione ἀδικίου 218.
ἀδίκιον 217 sqq.
Aeginetae sedibus suis pulsi 235.
ἀειθαλὲς 134.
ἀγάπησις 175.
Agatharchus 133 sq.
ἀγήρως 134.
Ἀγνίδης 216.
ἀγνωμοσύναι 62.
Ἄγνων et Ἄγνων 216.
ἀγορὰ absque articulo 80.
ἀγοραῖος 120.
ἄγος 224.
ἀγωγὸς 57.
ἀγὼν de actione forensi 145.
ἀγωνοθέτης 249.
Ἀθηνᾶ Ὑγεία 141.
ἀθλητὴς translate 70.
ἀθλοθέτης 140.
ἄθρυπτος 78.
αἰθρία 264.
αἴθων 232.
αἰνίττεσθαι πρός τι 188.
ἀκήρυκτος ἔχθρα 209.
ἀκρίβεια 245.
ἄκρος 69.
Alcibiadis cum Pericle necessitudo 175 sqq.
ἀλείπτης 70.
amuleta 260.
ἀμφοτερόγλωσσος 74.
ἀμωγέπως 185.
ἀναδεῖν 201.
ἀναδιδόναι 60.
ἀνάδοσις 59 sq.
ἄνακτες dii 137.
ἀνάκτορον 136 sqq.
ἀναλαμβάνειν τινὰ 100.
ἀναλύειν penultima producta 150.
ἀναμιτρεῖσθαι 260.
Anaxagoras rem familiarem negligit 154 sqq.
Anaxagoras νοῦς dictus 75.
Anaxagorae accusatio 119. 220 sqq. mors 155.
ἄνεμος κατιὼν 207.
ἀνῆκε et ἀφῆκε 155.
ἀνήκιστος de homine 262.
ἀνομολογεῖν 265.
ἀνομολογεῖσθαι 265.
Ἀνθεμόκριτος 288 sqq.
ἀντιβολῶ 72.
ἄντικρυς 180.
ἀντιλογία et ἀντιολογία 73.
ἀξίωσις 203.
aoristi vis quaedam 104.
ἀπῆγεν et ἀπῆρεν confusa 162.
ἀφῆκε et ἀνῆκε 155.
ἀπῆρεν et ἀπῆγεν confusa 162.
ἀποδύεσθαι et ἀπολύεσθαι αἰτίαν 110.
ἄποικος et ἔποικος 160.
ἀπολύεσθαι et ἀποδύεσθαι αἰτίαν 110.
ἀποκρίνεσθαι 78.
ἀφορμὴ 60.
ἀφοσιοῦσθαι 115.
ἀποστατεῖν 140.
Areopagi auctoritas fracta 105 sqq.
ἆρ' οὖν et ἄρ' οὖν: ἆρ' οὖν pro ἆρ' οὖν οὐ 54 sqq.
ἀργὴ et ἀργὸς 238.
Artemon 192 sqq.

articulus cum numeralibus 151.
articulus in formis patronymicis omissus 63.
articulus ad ἀγορὰ omissus 80.
articulus omissus ad artium nomina 69.
articulus pro pronomine 94.
Aspasia 172 sqq. magistra Socratis 174.
Aspasia Μιλτῷ dicta 181.
ἀσπάζεσθαι de discedentibus 179.
ἄσπονδος ἔχθρα 209.
ἀσχάλλειν 235.
ἀτέχνως et ἀτεχνῶς 147.
Augustus perversorum morum castigator 53.
αὐτὸς, τὸ αὐτὸ 215.

B.

βαρέως et πρᾴως confusa 61.
βαρύνεσθαί τι 265.
βασκαίνειν τι et τινι 126.
βαφεῖς χρυσοῦ 129. βαφεῖς ἀνελεύθεροι 57.
βαφὴ 93.
βῆμα 121.
βιβλίον 60.
βληχρὸς et ἀβληχρὸς 258 sq.
Britomarus 282.
βρύχειν 232.

Γ.

γὰρ narrationis initio 62.
γονεῖς omissum 62.
γύναιον 175.

Δ.

δαιμονῷν 83.
Damon 87 sq.
Damonides et Demonides 102 sq.
δαπανηρὸς et πονηρὸς confusa 244.
decuriare 104.
δεινὸς cum infinitivo 76.
δεῖσθαι δέησιν 155.
δεισιδαιμονία 82.
δεκασμὸς 104.
a Delo insula quando aerarium Athenas translatum 127.
Demon ὀρνιθοτρόφος 143.
Demonides et Damonides 102 sq.
Demosthenes Periclis in dicendo imitator 80.
τὸ δέον 169.
depasci 237.
desponsatio in matrimoniis 178.
Δηϊάνειρα Aspasia dicta 179.
διάζωμα 136.
διακοσμεῖν 77.
διακόσμησις 77.
ἐκ διαλειμμάτων 90.
διανομαὶ μισθῶν 99.
διαπαιδαγωγεῖν 125.
διαπλοκὴ 122.
διαπορεῖν, inquirere 172.
διατριβὴν παρέχειν 71.
διὰ χειρὸς ἔχειν 233 sq.
διαψήφισις 256.
διελεῖν μέρος, dividendo facere 190.
δίκας λαβεῖν καὶ δοῦναι 182.
δικαστικὸν 99.
Dinomache num Pericli fuerit nupta 175 sqq.
διοχλεῖν 129.
διπλόη 122.
discorum sonitus 85.
divortium 178.
δύο cum plurali 211.
δύσερως 165.

E.

ebur zytho mollitum 131.
ἔγγονος pro ἐγγόνη 63.
eclipsis lunae 240.
ἔδος idem quod ἄγαλμα 141.
εἰ οὐ in interrogatione obliqua 54.
εἶναι, οἱ ὄντες Ἀθηναῖοι 261.
εἰρήνην ἄγειν 156.
εἰς pro ὡς 305 sqq.
εἰς ἀντίπαλον καθιστάναι 121.

εἰς ἔτους ὥραν 111 sq.
ἑκατόμπεδον 135.
ἐκεῖνος praegresso ὅς 149.
ἐκεῖνος pro reflexivo 225.
ἐκκαίειν 222.
ἐκλείπειν 251.
ἐκπολεμῆσαι et ἐκπολεμῶσαι 166.
ἐκφέρειν 247.
ἐμπίπτειν 236.
ἐν usus quidam 152.
ἔνατος et ἔννατος 193.
ἐνδεκάκλινος κεφαλή 67.
ἐνδιδόναι 60. ἐνδιδ. τινί 146.
ἔνδοσις 59 sq.
ἐνεργάζεσθαι et ἐργάζεσθαι 83.
ἐξαρτᾶσθαί τινος 146.
ἐπαίρειν 156.
ἐπανθεῖν 134.
ἐπεξιέναι 185.
Ἐπίδαυρος ἱερὰ 242.
Ephialtes 104 sq. eius caedes 116.
ἐπιδείκνυσθαι 162.
ἐπιδιδόναι 225.
ἐπίδοσις 225.
ἐπικλᾶν 256.
ἐπικρύπτεσθαι 70.
ἐπιπροσθεῖν 144.
ἐπιστύλια 136.
ἐπιτήδειος cum infinitivo 76.
Ἐπίτιμος et Ἐπιτίμιος 248.
ἐπιτραγῳδεῖν 197.
ἐπιτυγχάνειν 84.
ἐπιφύεσθαί τινι 228.
ἔποικοι et ἄποικοι 160.
ἐργάζεσθαι et ἐνεργάζεσθαι 83.
ἐργολαβεῖν 137.
ἐριστικοὶ 73.
ἕρμα 266.
ἔρυμα 266.
Ἑστιαιεῖς et Ἑστιεῖς 171.
ἑστίασις 123.
ἑστιάτωρ 123.
ἑταιρεία et ἑταιρία 145.
ἑταιρικὸν 146.
ἑταῖρος et ἕτερος 91.
ἐυλαβὴς et ἀβλαβὴς 147.
εὐπρεπὴς πρόφασις 127.
εὔτροχος γλῶττα 86.
ἐφ' ὥρᾳ et ἐφ' ὥραν 151.
ἔφεσις 256.
ἐφήμεροι 143.
ἐφημερος 153.
ἐχέγγυος 250.
ἔχεσθαί τινος 208.

Z.

Zeno Eleates 72.
Ζεὺς Phidiae 58.
Ζεῦξις et Ζεύξιππος 133 sqq.
ζῶα figurae 134.
zophorus 136.
zythum 131.

H.

ἤδη iam tum 163.
Ἥρα Aspasia dicta 179.
ἥσσων χρημάτων 148.

Θ.

Θαργηλία 173.
θεατὴς auditor 58.
Θεσσαλὸς et Θέσσαλος 205.
Θριασίαι πύλαι 210.
Thucydides Melesiae filius 117 sqq. quo tempore fugatus 139.
Thurii conditi 125.

I.

Ictinus 135.
ἰδέα σώματος 64.
ἱερὸς πόλεμος 164.
Inarus 253.
ἱπποβόται 171.
Ἴσανδρος et Τίσανδρος 246.
Ismenias tibicen 57.
ἴσος 183.
Iuno Polycleti 59.

K.

καὶ γὰρ 65.
καίτοι c. participio 135.
Callias 177.
Callicrates 135.

καρηβαρεῖν, καρηβαρᾷν et καρηβαρίᾳν 66.
καταδημαγωγεῖν 102.
καταδυεσθαι εἴς τι 69.
κατανέμεσθαι 236.
κατασκεδαννύναι τί τινος 142.
καταστολὴ περιβολῆς 78.
κατατεχνικῶς et τεχνικῶς 58.
καταχεῖν et καταχεῖσθαι τί τινος 142.
καταχεῖσθαι εἴς τι 238.
κατέρχεσθαι 113.
κατιέναι 227.
κάτωθεν non pro κάτω 67.
κελεύειν τινά et τινί 223.
ceremoniae in honorem pro patria mortuorum 198 sqq.
κεφάλαιον 67.
κεφαληγερέτης 65.
κηδεστης 118.
ad Chaeroneam pugna 158.
Chersonnesus muris munita 159.
in Chersonnesum thracicam missi coloni 124.
Chironis nomen de praeceptore in genere 72.
Cimon aristocratiae studiosus 88.
Cimonis cum Thucydide affinitas 118 sqq.
Cimonis liberalitas 100 sqq.
κλαυθμὸν ῥῆξαι 250.
Cleandrides 168.
κλείτωρ 205.
Cleon 232.
Cleon decorum in suggestu sustulit 79.
κληρουχίαι 99.
κλῆσις δείπνων 89.
κοινὰ τῶν Ἑλλήνων χρήματα 127.
ἐν κόλπῳ φέρειν 53.
columnae 142.
comparativi extra constructionem positi 239.
κόμψος 207.
coronae victorum praemia 201.
ad Coroneam pugna 158.
κρείσσων χρημάτων 148.
κτείνειν et κατακτείνειν 248.
κύαμος λευκὸς 191.
Cylonium scelus 224.
κυμαίνειν 203.

Λ.

Lampo 84.
ad Lebadeam pugna 158.
Leocrates 151.
λευκὴ ἡμέρα 191.
λευκὸς κύαμος 191.
λήμη 96.
λιθουργοὶ 131.
λινουργοὶ 132.
λόγος ἐπιτάφιος 198 sq.
λόγον ἔχει 56.
λυκόφανος 287.
Lysicles 174 sq.

Μ.

μακάριος 65.
μακροκάρηνος 65.
Μαλιεὺς κόλπος 157.
μαρτυρεῖν 165.
Μελησίας et Μιλησίας 117.
Μέλισσος 186.
μὲν omissum 73. μὲν et μὲν οὖν 181.
Μένιππος 142.
μέντοι γε 155.
merces militum 99 sq.
Μερκηδῖνος 288.
Μερκηδώνιος 288.
Messenii ὁμόφωνοι Lacedaemoniis 287.
Μεταγένης 136.
μεταρσιολεσχία 78.
μετεωρολογία 78.
μέτοικοι 160.
μὴ in interrogatione obliqua 242. addo Plut. Solon. VI.: πυνθανόμενον μὴ Σόλωνος ὁ τεθνηκὼς υἱὸς ὠνομάζετο: postrema vox in quibusdam omissa.
Μιλτιὰ 181.
μισθοφορὰ et μισθοφορία 103.

μισθῶν διανομαὶ 99.
modestia in incessu 79.
μοθωνικὸς 81 sq.
μουσικὴ et ἡ μουσικὴ 69.
μουσικῆς ἀγὼν 140.
μυθοποίημα 264.
μυθῶδες 144.
μυρεψοὶ ἀνελεύθεροι 57.
μυσῶδες 144.

N.

νεμεσητὰ παθεῖν 257.
νικᾶν τινά τι 107 sq.
νοθείας lex 252 sq.
νοῦς Anaxagoras dictus 77.

O.

Ὄα, Ὄη, Οἴη, Οἴηθεν 102.
ὄγκος 75.
odeum 138 sq.
οἰκουρεῖν 121.
Οἰνιάδαι 161.
Olympius Pericles dictus 93 sq.
ὁμοιομέρειαι 77 sq.
Ὀμφάλη fabula Cratini 179. Aspasia dicta ibid.
ὀπαῖον 136.
ὅποι et ὅπη 156.
ὀργὰς 207.
ὅς — ἐκεῖνος 149.
ὅς pro ὅτι 201.
ὅσον οὐδέπω 204.
ostracismus 108.
οὗτος adiectum ἀνακολούθως 101 sq.

Π.

πάθος 56.
παραβάλλεσθαι 157.
παρακάλυμμα 70.
παρασχὸν 280.
παρεμφαίνειν 149.
παρέχειν et παρέχεσθαι 232 sq.
παρέχειν διατριβὴν 71.
participium praesentis pro futuri 208.
pavonum raritas Athenis 143.
parthenium 140.
πάτριος et πατρικὸς 209.
πέλαγος altum mare 228.
περίαπτον 160.
περιβολῆς καταστολὴ 78.
Periclis genus 63. in dicendo cautio 95. nihil scripti reliquit 95. Pericles Olympius dictus 93 sq. quot annos reipubl. praefuerit 152. filiis privatus 249. eius vivendi ratio 89. oratio funebris 98.
περικόπτειν τι 164.
περιπίπτειν τινί 87.
περιτιθέναι τι 75.
περιττὸς 75.
πεφυκέναι 56.
Piraei murus triplex 137.
Pisistrati eloquentia 86.
Pissuthnes 183.
πλάσμα φωνῆς 80.
πλῆθος magna pars plebis 121.
Plistonactis tempora 166 sqq.
plumare 131.
ποιεῖν et ποιεῖσθαι ταφὰς 200.
ποικίλται 131.
πόλις pro ἀκρόπολις 216.
Polycrates 188.
πονηρὸς et δαπανηρὸς 244.
πόρρωθεν de tempore 244.
positivum nomen pro comparativo 114 sq.
ποτνιᾶσθαι 206.
πράγματα pro κτήματα 153.
πρᾶσις peregrinorum Athenis 252 sqq.
πρᾴως et βαρέως 61.
προβάλλειν de mortuis 197.
προβάλλειν χολὴν 115.
προβάλλεσθαι 114.
προδιδόναι 249.
προμαντεία 165.
προπύλαια 140.
πρόφασις de caussa vera 129.
προσβιάζειν et προσβεβάζειν 147.
πρόσκρουσμα 162.
προσπίπτειν de subito rumore 155.

agoras familiaris Periclis
3.
α et πρῶτον 139.
ον μὲν non sequente
ειτα 236.
ιοclides 69.

Ρ.

ι κλαυθμὸν 250.
ρ 92.
ι et ῥώμη confusa 162.

Σ.

ινα 187.
ς 197.
rorum rex Pericles di-
us 229.
ρικοὶ τοῖς βίοις 143.
κιθα 210.
ιλας 244.
ularis pro plurali 187.
tus discorum 85.
ιocles Periclis in praetura
llega 96.
θεῖν 144.
αι 142.
ράζεσθαί τινος 61.
ιτήγιον 251.
πιώτιδες 185.
cturae brevitas in com-
ιrativis sententiis 86. 87.
βουλοι regum Spartano-
ιm 167.
πείθειν 157. ceterum re-
issime habet eo loco libro-
m scriptura, conf. Caton.
in. XXV. et XXXII.
ίπτειν εἰς χεῖρας 166.
δεκάζειν 103 sq.
γγυᾶν 178.
κδιδόναι 178.
ενδιδόναι τινί 146.
θεις 174.
ος 65.
οκέφαλος 139.
σχολὴ 241. adde Ciceronem de divin. II. 13. „multa istiusmodi dicuntur in scholis."

T.

Ταναγραῖος et Ταναγρικὸς 116.
Tanagraea pugna 113.
ταφὰς ποιεῖν et ποιεῖσθαι 200.
τε — μάλιστα δὲ 60.
τέκνα de catulis 53.
Τέλης 230 sqq.
οἱ ἐν τέλει 170.
τεχνικῶς et κατατεχνικῶς 58.
τεχνητὰ 84.
tinctura lapidum 131.
τίθεσθαι νόμον 64.
Τίσανδρος et Ἴσανδρος 246.
τολμᾶν 157.
Tolmidae mors 158.
τότε pro ποτὲ 132.
Τραγία et Τραγίαι 184.
τραγῳδεῖν 197.
τύφεσθαι 222.

Φ.

φθορὰ et φορὰ 266.
Φιλήμων et Φιλητᾶς confusi 59.
φίλιος et φίλος 161.
φοβεῖσθαι cum infinitivo 86.
φοβερὸς active 84.
φοιτᾶν 142.
φορὰ et φθορὰ 266.
φορτοφορεῖν 188.
φύσιγξ 210.

Ψ.

ψηφίζεσθαι de auctore ψηφίσματος 162.

Ω.

ὥρα ἔτους 111 sq.
ὥςπερ et ὡς που 74.
ὡς pro ὥστε 89.

INDEX SCRIPTORUM.

A.

Aelianus 153. 259.
Aeschines or. in Ctesiph. 108.
Aeschines socrat. 173.
Aeschines et Antisthenes 219.
Alciphron 312.
Andocides 87. 246.
Antisthenes et Aeschines 219.
Apollodorus 311.
Appianus 312.
Archilochus 202.
Aristides 148. 302 sqq.
Aristophanes 211. acharnensibus 102. avibus 307. babyloniis 189 sq. pluto 308.
Aristoteles 186.
Arrianus 112. 156. 223.
Athanas et Athanes 281.
Athenaeus 64. 318.

C.

Chamaeleon 193.
Chariton 308.
Comicus incertus 92 sq.
Cornelius 194.
Cratinus 65. 138 sq. 180. 298 sqq.

D.

Demosthenes or. Halonn. 149. adv. Leptin. 108. 200. de pace 262. adv. Steph. 79.
Didymus ap. Hesychium 188.
Diodorus 80. 108 (bis). 125. 160. 194. 208. 259.
Diodori excerpt. vatic. 61.
Diogenes Laertius 60. 70. 216. 316.
Duris 194 sq.

E.

Euripides 86. 209.

H.

Heraclides Ponticus 105. 178. 193.
Hermippus 229 sq.
Herodianus 112.
Herodotus 63 (ter). 64. 308.
Hesiodus 307.
Hesychius 190.
Hippias 173.
Homerus 306. 307.

I.

Idomeneus 313 sqq.
Ion poeta 81.
Isaeus 311.

L.

Lucianus 73. 116.
Lysias 70. 80. 201. 239. 310. 311.

P.

Pausanias 138.
Pindarus 307.
Plato comicus 71.
Plato Gorgia 98. 137. de legg. 62. Menexeno 174. 206. Phaedro 64. 93. de repub. 92.
Plinius 184.
Plutarchus
Agesilao XII. 153. XX. 146. Alcibiade XIII. 74. 145. 279. 280. XIV. 73. XVII. 302. XXIII. 102. Comp. Alcib. c. Coriolan. II. 166. Alexandro LXVIII. 83. Antonio XLIII. 97. XLVI. 122. Arato VI. 162. Aristide I. 76. XIX. 276. XX. 141. Comp. Ar. c. Catone II. 73. Artaxerxe XXIII. 70. Bruto I. 64. IV.

87. XXXV. 182. XLII. 91. Camillo XXXIII. 272. XXXIV. 185. Catone maiore VI. 239. Catone minore IX. 73. 83. XXV. 178. XXXVII. 182. XLV. 312. Cicerone VIII. 124. XXII. 265. Cimone X. 100 sq. XI. 128. XVI. 205 sq. XVII. 109. 110. 111. Comp. Cimonis c. Lucullo I. 181. Cleomene XIII. 124. XXX. 241 sq. Coriolano I. 278. IV. 278. VI. 238. 279. VIII. 279. XI. 275. 279. XXII. 279. XXVII. 76. XXVIII. 279. XXXIII. 278. XXXVII. 141. Crasso VI. 153. Demetrio XVIII. 83. Dione XXII. 70. Fab. M. I. 61. XX. 181. Flaminino I. 280. XIII. 280. C. Graccho 187. Lycurgo V. 265. VI. 285. VIII. 190. XIII. 275. 286. 295. XVI. 275. 286. XVIII. 287. XIX. 275. 287. XX. 287. XXV. 295. XXVII. 295. XXVIII. 296. Comp. Lyc. IV. 143. Lysandro V. 146. IX. 162. XVII. 196. XXII. 97. XXVIII. 110. Marcello III. 281. 291. V. 281. 282. VI. 281. 282. 291. X. 291. XIV. 69. 281. 283. XVII. 108. XVIII. 284. XX. 281. 284. XXI. 291. XXVIII. 271. 284. XXIX. 272. 284. 292. Mario V. 312. XI. 112. XIV. 112. Nicia II. 117. IV. 276. V. 276. XI. 88. Numa III. 124. IV. 56. V. 296. VIII. 273. XII 287. XIII. 296. XV. 274. XVIII. 275. 288. XIX. 288. XX. 275. XXII. 83. 296. Othone XVI. 223. Paulo Aemilio II. 280. V. 281. VI. 292. VII. 292. IX. 293. XIV. 181. XVI. 281. XIX. 293. XX. 281. XXII. 293. XXIII. 281. XXV. 64. XXVI. 257. 281. XXIX. 240. Pelopida X. 123. XI. 165. XV. 290. (bis) XVII. 273. 291. XXXII. 239. Comp. Pel. c. M. 272. 284. Philopoemene II. 241. III. 73. XIII. 164. XIV. 157. XV. 181. XVII. 276. XVIII. 86. Pompeio XV. 187. Pyrrho XXIII. 163. XXXII. 276. Romulo III. 86. 284. VII. 294. VIII. 312. IX. 274. XVI. 283. XVII. 275. XXI. 284. XXVIII. 284. XXIX. 272. 294. Comp. c. Theseo VI. 274. Sertorio VI. 234. VIII. 259. XVI. 123. Solone VIII. 208. XV. 64. XVI. 143. XX. 182. Comp. Sol. c. Poplicola I. 55. II. 275. III. 64. 181. Themistocle III. 303. VII. 303. 305. X. 303. XII. 304. XIV. 304. XVIII. 182. Theseo XI. 274. 293. XXII. 284. XXVI. 68. Comp. Thes. c. Rom. VI. 285. Timoleonte V. 144. IX. 281. XI. 235 XXIII. 281. XXVII. 281. XXXIX. 97. Moralibus 15. b. 75.; 80. c. 76.; 90. e. 235.; 94. f. 133.; 133. e. 259.; 162. a. 60.; 255. e. 76.; 295. a. 76.; 592. b. 312.; 596. f. 123.; 764. e. 163.; 776. b. 57.; 792. c. 124.; 796. b. 148.; 802. b. 98.; 841. b. 140.; 849 b. 140.; 859. d. 64.; 1070. d. 265; 1072. e. 55.; 1105. b. 163.; 1127. 314.

Plutarchus errat 145. 240. 249. 278. 285. saepe metro illusit 151.

Polybius 311.

S.

Scholiastes Apollon. Rhod. 315.

Scholiastes Aristidis 117. 177.
— Aristophanis 211. 279. 281.
— Platonis 172.
Sophocles Antigona 62. Oed. C. 201. Oed. Tyr. 55.
Stephanus Byz. 102.
Stesimbrotus 133. 144.
Suidas 191. 216.

T.

Teleclides 66. 150.
Theocritus 307.
Theophrastus 127.
Thucydides 64. 73. 98. 112. 132. 308.
Timon sillographus 74. 75.

V.

Vitruvius 138.

X.

Xenophon Anabasi 70. 153. 187. 310. Cyropaedia 115. 149. 310. Hellenicis 187. Memor. 64. 83. 114. Oecon. 115.

CORRIGENDA.

Pag.	19	lin.	20	φησὶ uncis includendum erat.
—	25	—	13	scr. προςπεσόντος.
—	66	—	16	imprudens propagavi errorem ed. Suidae Basileensis καρούμενος. Scr. βαρούμενος.
—	76	—	27	scr. τῷ φρονεῖν.
—	92	—	4	inf. scr. mutam.
—	95	—	3	scr. ἐγκατέλειπε.
—	100	—	18	scr. Mar.
—	125	—	16	scr. Ol. 84. 1.
—	132	—	28	scr. nos.
—	133	—	9	scr. poterat.
—	145	—	1	scr. ἀργὸς.
—	176	—	15	scr. commemorationem.
—	183	—	22	scr. ἐπανέστησαν.
—	195	—	24	scr. quo.
—	209	—	2	inf. scr. Bacchas.
—	210	—	12	scr. Θριασίαις.
—	212	—	31	scr. φοβηθέντα.
—	218	—	4	inf. scr. plurium.
—	243	—	28	scr. calculo.